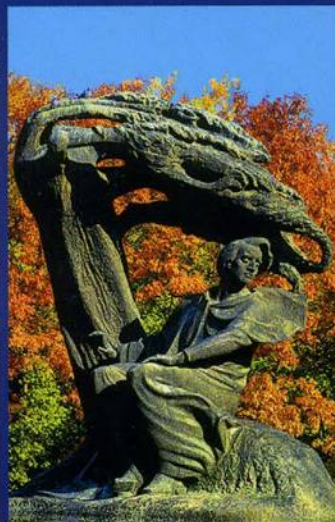

POLSKA

ПОЛЬСКИЙ ЯЗЫК

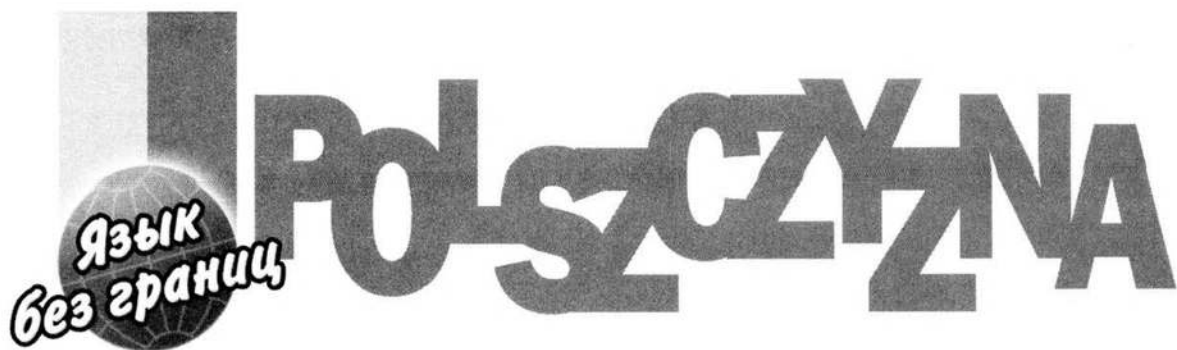
Самоучитель для начинающих

- Фонетика и грамматика с объяснениями на русском языке
- Упражнения разной степени сложности с ключами
- Польско-русский и русско-польский словари
- 120 минут типовых ситуаций общения на CD
- Грамматические таблицы

АСТ
ПРЕСС

Н. Ананьева, Т. Тихомирова

ПОЛЬСКИЙ ЯЗЫК

Самоучитель для начинающих

МОСКВА
«АСТ-ПРЕСС»

- А64 **Ананьева Н.Е., Тихомирова Т.С.**
Польский язык. Самоучитель для начинающих. — М.: АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2012. — 352 с.,
8 с. ил. — (Язык без границ).
ISBN 978-5-462-00951-8

Самоучитель нового поколения адресован тем, кто не изучал польский язык ранее и хочет овладеть им быстро и самостоятельно. Пособие включает в себя уроки по фонетике, лексике и грамматике, упражнения разной степени сложности с ключами, поурочные словарики, польско-русский и русско-польский словари, грамматические таблицы, юмористические миниатюры на польском языке. Аудиоприложение на CD содержит тексты и диалоги, озвученные дикторами — носителями польского языка. Страноведческие материалы уроков снабжены цветными иллюстрациями. Доступное и пошаговое изложение материала, объяснения на русском языке, эффективная система самоконтроля делают пособие незаменимым для тех, кто никогда не изучал иностранные языки или думает, что не имеет способностей к ним. Пройдя весь курс, читатель сможет общаться по-польски в типовых ситуациях, читать тексты средней сложности и не попадать в неловкое положение из-за незнания польских обычаев и норм языкового поведения.

**ББК 80
УДК 81.2Пол-9**

НАПУТСТВИЕ ЖЕЛАЮЩЕМУ ИЗУЧИТЬ ПОЛЬСКИЙ ЯЗЫК

Дорогой друг!

Вы взяли в руки самоучитель польского языка. Мы не знаем, с какой целью вы хотите изучить этот язык: прочитать ли в оригинале классические произведения польских писателей (а среди них есть немало таких, что составили гордость мировой литературы, — от Адама Мицкевича, Болеслава Пруса и Генриха Сенкевича до Станислава Лема и Чеслава Милоша), перелистать на сон грядущий (как говорят поляки, «do poduszki») очередной детектив Иоанны Хмелевской или триллер Анджея Сапковского, отправиться ли в Польшу в качестве туриста, который хочет понимать язык этой страны, или, наконец, наладить бизнес с польскими партнерами... Цели могут быть самыми разными, но для их реализации необходимо овладеть польским языком. Конечно, самоучитель дает только базовые знания польской грамматики и лексики, которые вы при желании можете расширять и углублять.

Ознакомившись с материалами этой книги, вы сможете общаться с поляками в повседневной жизни: в гостях и на улице, в магазине и гостинице, на вокзале и в общественном транспорте, на бензозаправочной станции и почте и т. д. Самоучитель содержит также страноведческую информацию: о соперничающих между собой, подобно Москве и Петербургу, Варшаве и Кракову и их достопримечательностях, о польских праздниках и национальных символах, о вкусах и привычках поляков.

Пусть вас не смущает, что поляки используют, в отличие от русских, латиницу. Такой выбор обусловлен исторически — тем, что поляки приняли христианство по римско-католическому образцу. Это вовсе не означает, что польский язык ближе к западноевропейским языкам, чем русский. Напротив, усвоение некоторых славянских языков, использующих кириллицу, для носителя русского языка подчас представляет большую сложность, чем овладение близким к нему по грамматической структуре польским языком. Действительно, в польском и русском языках идентичная система наклонений и времен, так же изменяются по падежам имена существительные, прилагательные и местоимения, те же два числа — единственное и множественное. Конечно, существуют и различия (например, в польском языке есть особая категория мужского лица, звательная форма существительных и др.). Но при некотором усилии и систематической тренировке вы успешно преодолеете трудности. Тем более что некоторые черты современного польского языка когда-то были присущи русскому. Так, восклицая «Господи Боже мой!», мы, сами того не сознавая, употребляем форму звательного падежа, которая существовала когда-то в грамматической системе русского языка.

Сложнее обстоит дело с овладением польской фонетикой. Но и здесь нет ничего непреодолимого. Так, например, ударение в польском языке постоянно падает на предпоследний слог.

Мы надеемся, что наш самоучитель поможет вам познакомиться с жизнью польского народа, историческая судьба которого столь тесно (подчас и драматически) переплетена с историей России. Желаем вам успеха в ваших первых шагах по овладению польским языком!

Авторы

Н. Е. Ананьева является автором:

- распределения грамматического материала по урокам;
- уроков 1 и 2;
- основных текстов к урокам 3–25;
- поурочных словарей к текстам 6–25;
- сводного польско-русского словаря;
- сводного русско-польского словаря;
- словаря польских имен;
- подборки иллюстративного материала;
- подборки текстов юмористического характера.

Т. С. Тихомирова является автором:

- части урока 2 (речевой этикет);
- поурочных словарей к текстам 2–5;
- лексических, грамматических и страноведческих комментариев;
- конечных диалогов к урокам;
- упражнений;
- ключа к упражнениям.

КАК РАБОТАТЬ С ЭТОЙ КНИГОЙ

Самоучитель состоит из 25 уроков, включающих наиболее употребительную польскую лексику, грамматические формы, тексты и диалоги. Каждый урок состоит из одного или нескольких текстов, снабженных словарем, соответствующими лексическими, грамматическими и страноведческими комментариями и упражнениями. Советуем вам изучать материал последовательно, поскольку он построен по принципу возрастающей сложности.

Чтобы научиться корректно произносить польские звуки, следует внимательно слушать и повторять за диктором записанные на компакт-диске польские тексты и диалоги. Все озвученные материалы помечены специальным значком: .

Обратите внимание на выделенные в рамках советы и пояснения, упрощающие запоминание материала. Они снабжены заголовками:

Запомним!

Внимание! Uwaga!

Полезную информацию общего характера предваряет выражение **Это пригодится!**, а страноведческий комментарий — заголовок **Мы в Польше**.

В самоучителе употребляются также знаки **?**, , , обозначающие, соответственно:

? — вопрос, который может возникнуть у ученика;

 — ответ на него авторов;

 — догадку ученика.

В самоучителе представлены различные виды упражнений: на подстановку пропущенных элементов, на узнавание грамматической формы в тексте, на перевод с русского на польский и наоборот. Упражнения, снабженные ключами, помечены знаком . Ключ к упражнениям помещен в конце самоучителя.

Главными героями текстов являются польская девушка Ядвига и молодой москвич Игорь. Игорь путешествует по Польше и постепенно знакомится с жизнью поляков, их языком и культурой. Сопровождая Игора в его путешествиях, мы вместе с ним узнаем много интересного и полезного о прошлом и настоящем этой страны.

Уроки, как правило, начинаются с текста или диалога, далее следует поурочный словарь и комментарии лексического, грамматического и страноведческого характера. Слова в словарях к урокам 2–5 приводятся в той форме и в той последовательности, в какой они появляются в текстах, в словарях ко всем последующим урокам — в алфавитном порядке.

При существительных указывается род (сокращенно *р.*):

м. — мужской;

ж. — женский;

с. — средний.

Используются также сокращения:

ед. ч. — единственное число;

мн. ч. — множественное число (если существительное употребляется преимущественно во множественном числе).

Для обозначения падежей приняты следующие сокращения:

им. п. — именительный падеж;

род. п. — родительный падеж;

дат. п. — дательный падеж;

вин. п. — винительный падеж;

тв. п. — творительный падеж;

предл. п. — предложный падеж.

Для неодушевленных существительных мужского рода в словарях приводится окончание родительного падежа единственного числа (например: **język**, **-а** *м.* язык), а при наличии изменений в основе — вся форма (например: **sweter**, **swetra** *м.* свитер). При наличии у родительного падежа множественного числа грамматических вариантов указывается форма данного слова (например: **pokój**, **pokoі/pokojów** *м.* комната).

При прилагательных мужского рода приводятся окончания женского и среднего родов, косая черта отделяет изменяющуюся часть слова (например: **star/y**, **-a**, **-e** старый; **pols/ki**, **-ka**, **-kie** польский).

Глагол в инфинитиве — в зависимости от типа спряжения — сопровождается формой 1-го лица единственного числа настоящего времени, сокращенно *наст. вр.* (для глаголов а-спряжения) и формами 1-го и 3-го лица единственного числа настоящего времени (для глаголов е-спряжения и і/у-спряжения), а также — при необходимости — и формой 3-го лица единственного числа мужского рода прошедшего времени, сокращенно *прош. вр.* Указывается также вид глагола — совершенный (*сов.*) или несовершенный (*несов.*).

Для слов, отмеченных в поурочном словаре звездочкой *, даются более подробные объяснения в комментариях к уроку.

Для самостоятельного изучения в конце самоучителя предлагаются тексты юмористического характера, которые позволяют проверить, насколько полно усвоен материал книги.

Затем приводятся словарь наиболее распространенных польских личных имен и польско-русский и русско-польский словари. В этих словарях используются те же сокращения и приводятся те же формы, что и в поурочных словарях.

В сводном польско-русском словаре цифра, стоящая рядом с русским переводом, указывает номер урока, в котором впервые встретилось данное слово. В двух случаях возможны ссылки на несколько уроков:

1) когда одно и то же польское слово имеет разные значения или входит в состав выражений, употребленных в разных уроках, например:

kolej *ж.* железная дорога 17; очередь: **z kolei** в свою очередь 15;

2) когда в уроке, обозначенном первой цифрой, отсутствует информация о лексических или грамматических особенностях данного слова. Эта информация дана в уроках, обозначенных следующими за первой цифрами, например: **Czech** *м.* чех 5; 6; 11.

УРОК 1

Графика и орфография польского языка

ПОЛЬСКИЙ АЛФАВИТ

<i>Буквы</i>	<i>Название букв</i>	<i>Буквы</i>	<i>Название букв</i>
A a	a	M m	em
ą	o nosowe	N n	en
B b	be	ń	eń
C c	ce	O o	o
Ć ć	cie	Ó ó	o kreskowane
D d	de	P p	pe
E e	e	R r	er
ę	e nosowe	S s	es
F f	ef	Ś ś	eś
G g	ge [gie]	T t	te
H h	ha	U u	u
I i	i	W w	wu
J j	jot	Y	y
K k	ka	Z z	zet
L l	el	Ż ż	ziet
Ł ł	eł	Ż ż	żet

В основу польской письменности была положена не кириллица, как в русском языке, а латинский алфавит. Эти различия между нашей и польской графикой связаны с тем, что поляки, в отличие от наших предков, приняли христианство по римско-католическому образцу. Вместе с христианством в страну пришла рукописная, а с XVI в. — и печатная книга с латинскими буквами.

Так в польскую письменность вошли буквы **a, e, o, i, y, u** (для обозначения гласных звуков) и **p, b, m, w, f, t, d, s, z, c, n, r, l, j** (для обозначения согласных). Например: русскому *цена* соответствует польское **cena**, русскому *улица* — польское **ulica**. Сразу отметим, что ударение в польском языке имеет постоянное место — как правило, предпоследний слог, поэтому в транскрипции польских слов ударение не проставляется. Таким образом, русские *цена* и *улица* отличаются от польских **cena** и **ulica** не только графически, но и местом ударения.

Однако букв латиницы оказалось недостаточно для передачи на письме всего разнообразия звуков польского языка: мягких, шипящих и некоторых других согласных звуков, а также носовых гласных. Поэтому потребовались специальные знаки, которые бы отражали звуковое богатство польской речи.

В современной графике польского языка существует два способа передачи тех звуков, для которых в латинице не было букв:

- (1) сочетания букв;
- (2) надстрочные и подстрочные знаки.

Сочетания **sz, cz, rz, dz** и **ch**

В состав сочетаний обычно входит буква **z**, которая с предшествующей согласной обозначает следующие отсутствующие в латыни согласные звуки: **sz** [ш], **cz** твердый [ч], **rz** [ж], **dz** [дж] (о последнем подробнее см. урок 2, с. 12). Например: **cztery** [чтэры] — *четыре*, **czarna** [чарны] — *черный*, **czegwony** [чэрвоны] — *красный*, **Warszawa** [варшава] — *Варшава*, **rzeka** [жэка] — *река*.

Сочетание букв **ch** и одиночная буква **h** передают один и тот же звук [х]. Буква **h** употребляется в заимствованных словах: **herbata** [хэrbата] — *чай*.

Надстрочные знаки и обозначение мягкости

К надстрочным знакам относятся следующие:

(1) точка над согласными **ż** и **ź**;

(2) косая черточка ' (по-польски «kreska» [крэска]) над согласной и гласной буквой **o**.

Буква **ż** (**z** с точкой над ней) обозначает звук [ж], а над сочетанием **ź** обозначает звук [дж] — звонкое соответствие **cz**. О произношении этих и других звуков см. в уроке 2, с. 11–12.

Косая черточка над согласной обозначает мягкость звука. Этот знак ставится в тех случаях, когда согласный стоит на конце слова или перед другим согласным: **koń** [кон'] — *конь, лошадь*, **soś** [цош] — *что-то*, **kość** [кошч'] — *кость*, **Gdańsk** [гдан'ск] — *Гданьск*.

Обратите внимание, что в русской транскрипции мягкость согласных обозначается запятой наверху после буквы. Мягкость согласного не обозначается для **щ**, а также перед буквами **я** и **ю**.

Перед гласными же для обозначения мягкости согласной (вместо «крэски» над этой согласной) пишется непронизосимая в этом случае буква **i**: **miasto** [място] — *город*, **nie** [н'е] — *не, нет*, **niebieski** [н'эб'еск'и] — *голубой, синий*, **osiem** [ощем] — *восемь*, **siedem** [шедэм] — *семь*.

В сочетании согласного с последующим одиночным **i** произносятся и согласный (мягко), и гласный **i**: **piwo** [п'иво] — *пиво*.

Косая черточка («kreska») обозначает не только мягкость согласного. Она ставится также над буквой **o**. Буква **ó** передает тот же звук, что и буква **u**: **sółka** [цурка] — *дочь, дочка*, **góra** [гура] — *гора*.

Буквы **j** и **i**

Для передачи на письме звука [й] используются две буквы: **j** и **i**.

Буква **j** употребляется перед гласными, между двумя гласными, на конце слов, после приставок и после **s, z**, в заимствованных словах, которым в русском языке соответствуют слова на **-ия**: **jasny** [йасны] — *ясный, светлый*; **moja matka** [мойа] — *моя мать*; **daj!** [дай] — *дай!*; **stój!** [стуй] — *стой!*; **odjechać** [одйехач'] — *отъехать, уехать*; **Azja** [азйа] — *Азия*; **Rosja** [Росйа] — *Россия*.

Буква **i** используется для обозначения этого же звука [й] только в заимствованных словах: **radio** [раджо] — *радио*. В заимствованных словах, которым в русском языке соответствуют слова на **-ия**, буква **i** пишется после всех согласных, кроме **s, z**: **linia** [линья], **Maria** [марйа].

Запомним!

В польском языке в четырех случаях разные буквы обозначают один и тот же звук:
rz и **ż** — звук [ж], **ch** и **h** — звук [х], **ó** и **u** — звук [у], **j** и **i** — звук [й].

Правила написания rz, ż, ó, u

Чтобы определить, когда писать **j**, а когда **i**, когда **ch**, а когда **h**, мы опираемся на приведенные выше правила польской орфографии, не проводя аналогии с русским языком. Определить же, когда пишутся **rz, ż, ó, u**, нам поможет родной язык.

- Если в русских соответствиях представлены мягкий согласный **р** и гласный **о**, то в польских словах следует писать **rz** и **ó**: *rzeka* — река, *morze* — море, *orzech* — орех; *góra* — гора, *stój!* — стой!, *samochód* — (авто)машина (сравните с близким по форме русским прилагательным «самоходный»).
- Если в русских соответствиях представлены согласный **ж** и гласный **у**, то в польских словах следует писать **ż** и **u**: *żona* — жена, *żyć* — жить; *ucho* — ухо, *ulica* — улица.

Надо сказать, что у польских школьников, не знающих других славянских языков, смешение **rz** и **ż, ó** и **u** относится к наиболее частым орфографическим ошибкам.

Носовые буквы ę, ą

В польской графике для обозначения носовых гласных используются две буквы: **ę** и **ą** («э носовое» — по-польски «e nosowe» и «о носовое» — «o nosowe»).

Запомним!

Буква **ą** обозначает не **а**, а именно «о носовое».

Буквы l и ł

В польском языке существует два варианта буквы **l**: **l** и **ł** («эл перечеркнутое»): *ulica* [ул'ица] улица — *biały* [бя'ўы] белый.

Эти буквы обозначают совсем разные звуки (подробнее см. урок 2, с. 12).

СЛОВАРЬ

Azja жс. Азия	góra жс. гора	nie не, нет	ucho с. ухо
biały белый	herbata жс. чай	niebieski голубой, синий	ulica жс. улица
cena жс. цена	jasny ясный, светлый	orzech м. орех	Warszawa жс. Варшава
coś что-то	koń м. конь, лошадь	osiem восемь	żona жс. жена
córka жс. дочь, дочка	kość жс. кость	Rosja жс. Россия	żyć несов. жить
czarny черный	linia жс. линия	rzeka жс. река	
czerwony красный	matka жс. мама, мать	samochód жс. (авто)ма-	
cztery четыре	miasto с. город	шина	
daj! дай!	moja моя	siedem семь	
Gdańsk м. Гданьск	morze с. море	stój! стой!	

УПРАЖНЕНИЕ 1. Прослушайте и повторите за диктором следующие слова.

Czarny — черный, *czerwony* — красный, *cztery* — четыре, *koń* — конь, *kość* — кость, *siedem* — семь, *osiem* — восемь, *matka* — мама, *miasto* — город, *nie* — нет, *niebieski* — голубой, *żyć* — жить, *coś* — что-то, *żona* — жена, *linia* — линия, *Rosja* — Россия, *jasny* — светлый, *daj* — дай, *stój* — стой, *ucho* — ухо, *herbata* — чай.

УПРАЖНЕНИЕ 2. Напишите польские соответствия следующих русских слов.

Река, море, орех, жена, жить, гора, стой, дочь, (авто)машина, цена, улица, ухо, Азия, Мария, Россия, линия, радио, отъехать, конь, Гданьск, что-то, кость, голубой, черный, четыре, красный, семь, восемь, чай, Варшава.

УРОК 2

Звуки польского языка

В этом уроке мы научимся произносить и читать польские слова.

Гласные

В польском языке 8 гласных звуков, которым соответствуют следующие 9 букв: **a, o, e, i, u, u (ó), ę, ą**.

УДАРНЫЕ И БЕЗУДАРНЫЕ ГЛАСНЫЕ

Как мы помним из урока 1, ударение в польском языке постоянное — на предпоследнем слоге. В отличие от русского языка, в польском безударные гласные произносятся так же четко, как и ударные.

 УПРАЖНЕНИЕ 1. Прослушайте и повторите за диктором следующие слова. Обратите внимание на различие в произношении безударных гласных в русских и польских соответствиях.

Сено — siano, место — miasto, тесто — ciasto, тело — ciało, в теле — w ciele, осень — jesień.

ГЛАСНЫЕ a, e, i, u, y, o

Польские гласные **a, e, i, u** произносятся как соответствующие гласные русского языка.

При произнесении **y** следует настроиться на произношение звука [e], но при этом произнести [ы]. Польское **y**, в отличие от русского [ы], ближе к [e].

Произнося польский гласный **o**, мы почти не вытягиваем вперед губы, что происходит во время произнесения русского **o**.

 УПРАЖНЕНИЕ 2. Прослушайте и повторите за диктором следующие слова. Обратите внимание на произношение звуков **y** и **o**.

Мы — my, jasny — светлый, do Warszawy — в Варшаву, żony — жёны, samochód — автомобиль, koń — конь, kość — кость, moja — моя, morze — море, orzech — орех.

НОСОВЫЕ ЗВУКИ ę, ą

Польский язык — единственный из славянских языков, в котором существуют носовые гласные, обозначаемые, как мы уже знаем, буквами **ę** и **ą**. При произношении носовых гласных воздух проходит не только через рот, но и через нос. Хотя в русском языке и нет носовых гласных, в нем, тем не менее, есть звуки, при образовании которых воздух также идет через нос: это согласные **н** и **м**. Чтобы научиться произносить носовые гласные, нужно произнести **ę** с носовым **н**, но при произношении **н** кончик языка не должен касаться зубов. Аналогично произносятся и **ą**: **о** с носовым **н**. Итак, мы научились произносить «e posowe» и «o posowe»: [ę] и [ɔ].

Оба носовых произносятся перед согласными **s, z, sz, ż, rz, ś, ź, w, f, ch**: krążek [крѣжэк] — кружок, dysk, z mężem [з мѣжэм] — с мужем, wąski [вѣск'и] — узкий, mięso [м'ѣсо] — мясо.

Носовой гласный, обозначаемый буквой **ą**, произносится также и на конце слова: z matką [з маткѣ] — с мамой, piszą [п'ишѣ] — (они) пишут.

Носовой гласный, обозначаемый буквой **ę**, на конце слова произносится как чистый гласный **e**: matkę [маткэ] — маму, idę [идэ] — (я) иду. Под влиянием орфографии некоторые поляки могут произносить здесь носовой: [идѣ].

Перед согласными **t, d, p, b, k, g, c, dz, cz, dż, ć, dź** на месте носовых гласных представлено сочетание гласного **e** или **o** с согласным. С какими согласными сочетаются при этом гласные **e** и **o**, вы видите в таблице:

	перед	читаются как сочетания	Примеры
Буквы e, a	t, d, c, dz	[эи], [он]	kąt [конт] — угол zając [зайонц] — заяц sądowy [сондовы] — судебный zajęty [зайэнты] — занятый pieniądze [п'ен'ондзэ] — деньги
	p, b	[эм], [ом]	skąpy [скомпы] — скупой tępy [тэмпы] — тупой dęby [дэмбы] — дубы zęby [зэмбы] — зубы
	k, g	[эи], [он]	ręka [рэнка] — рука pająk [пайонк] — паук
	cz, dż	[эи], [он] (этот специфический звук и образуется при произношении и с поднятием кончика языка к основанию верхних передних зубов)	podręcznik [подрэнч'ик] — учебник rączka [роңчка] — ручка
	ć, dź	[эн'], [он']	będzie [бэн'дж'е] — будет w kącie [ф кон'ч'е] — в углу

Запомним!

Однако не во всех случаях буквы **e** и **a** произносятся как носовые гласные.
Перед **i** и **l** они читаются, соответственно, как [э] и [о]: minęli [м'инэл'и] — *прошли, минули*.

УПРАЖНЕНИЕ 3. Прослушайте и повторите за диктором следующие слова и выражения.

Ręka — *река*, dąb — *дуб*, dęby — *дубы*, kąt — *угол*, ząb — *зуб*, zęby — *зубы*, mąż — *муж*, z mężem — *с мужем*, z matką — *с мамой*, piszą — *пишут*, wąski — *узкий*, idę — *иду*, matkę — *маму*, minęli — *миновали*.

Таблица звуковых и буквенных соответствий гласных
польского и русского языков

Польские звуки	Русские соответствия	Примеры	
a [a]	a	matka	мама
o [o]	o	on	он
ó [y]	o	góra	гора
	ё	lód	лёд
e [э]	e	be	бэ (название буквы)
i [и]	и	i	и (союз)
y [ы]	ы	my	мы
u [у]	у	ucho	ухо
a [o]	y	mąż rączka pająk piszą	муж ручка паук (они) пишут

Продолжение таблицы

Польские звуки	Русские соответствия	Примеры	
ą [ɔ]	я	zając	заяц
	а	częstka	частица
ę [ɛ]	у	ręka	рука
		gęś	гусь
		z mężem	с мужем
		idę	(я) иду
	я	mięso	мясо
	а	często	часто

Согласные

1. Большая часть согласных польского языка, как и в русском, противопоставлена по звонкости — глухости: **b — p, z — s, d — t, g — k** и т. д. Исключение составляют всегда звонкие **r, l, m, n** мягкий, **ń, ń**, а также всегда глухой **ch (h)**.

2. Как и в русском языке, значительное число согласных в польском противопоставлено по твердости — мягкости: **b — b** мягкий, **p — p** мягкий, **m — m** мягкий, **w — w** мягкий, **f — f** мягкий, **n — n** мягкий (**ń**), **k — k** мягкий, **g — g** мягкий.

Запомним!

- Согласные **p, b, m, w, f** на конце слова и перед согласным всегда твердые, в отличие от русского языка, ср.: *восемь* — *osiem* [ошем], *семь* — *siedem* [щедэм]
- Перед **e** и **i** согласные **k** и **g** произносятся мягко: *bokiem* [бок'ем] — *боком*, *brzegiem* [бжег'ем] — *берегом*, а перед **ę** эти же согласные всегда произносятся твердо: *matkę* [маткэ] — *мать* (вин. п.), *drogę* [дрогэ] — *дорогу*.

3. Согласные **t, d, s, z, r** в польском языке, в отличие от русского, всегда твердые, ср.: *zebra* [зэбра] — *зебра* [з'эбра]. Русским мягким **т', д', с', з'** в тех же самых корнях в польском языке соответствуют мягкие шипящие **ć, dź, ś, ź**. Чтобы научиться их произносить, произнесите русский глухой звук **щ** (близкий к польскому **ś**) и, не меняя положения языка, произнесите парный с ним звонкий **ż**: *siedem* [щедэм] — *семь*, *jesień* [йещен'] — *осень*, *zima* [ж'има] — *зима*, *zimowy* [ж'имовы] — *зимний*.

4. Таким же образом произносятся и **ć, dź**. Польский **ć** похож на русский мягкий **ч**, а **dź** отличается от **ć** только звонкостью, ср.: *ciasto* [ч'асто] — *тесто*, *dzień* [дж'ен'] — *день*, *dziadek* [дж'адэк] — *дедушка*. Обратите внимание на то, что в польском языке есть два звука, похожих на русский **ч**. Один из них — твердый **cz**, похожий на звук **чш** в слове *лучше*, а другой, обозначаемый как **ć** или **ci** перед гласным, произносится мягче русского **ч**. Попробуйте произнести следующие пары слов с **cz** и **ć**:

leczy [лэчы] — *лечит* — *leci* [лэч'и] — *летит*;
czas [час] — *время* — *ciasto* [ч'асто] — *тесто*;
czysty [чысты] — *чистый* — *cichy* [ч'ихы] — *тихий*;
biegacz [б'егач] — *бегун* — *dać* [дач'] — *дать*.

Твердому шипящему **cz** соответствует звонкий **dź**: *jeźdź* [йежджэ] — *езжу, катаюсь*.

Мягкие согласные **ś, ź, ć, dź** вместе с твердыми **cz, dź, sz, ż (rz)** придают специфическую окраску польскому языку, как языку шипящих согласных.

5. В польском языке, как мы уже знаем из урока 1, есть знак и для звонкого **dz**, отсутствующий в русской орфографии. Тем не менее произношение этого звука не составляет трудности, поскольку данный звук

появляется на стыке слов и в русской речи, хотя и не имеет специального знака, ср.: *отец бы* [ат'едз-бы] — *dzwon* [дзвон] — *колокол*.

6. Русскому *л* соответствует польский звук, похожий на английский *w* и обозначаемый буквой *ł* [ɥ]. Как и английский *w*, польский [ɥ] произносится вытянутыми вперед (сложенными «дудочкой») губами.

7. Буквой *l* обозначаются два звука. Во-первых, это мягкий [л'], совпадающий с русским мягким [л']. Во-вторых, это так называемый средневропейский *l*, который получится, если поднять кончик языка и прижать его к основанию передних зубов. Первый звук произносится перед *i*, ср.: *lipa* [л'ипа] — *липа*, а второй — во всех остальных позициях: *las* — *лес*, *butelka* — *бутылка*.

8. После мягких губных перед гласными *a*, *o*, *u* по нормам современного литературного языка допускается произношение призвука [й], например: *biały* [б'йаўы] — *белый*.

9. Как и в русском языке, в польском звонкие согласные оглушаются на конце слова перед паузой и перед глухими согласными: *wódka* [вутка] — *водка* [вотка]. Глухие озвончаются перед последующим звонким: *prośba* [прож'ба] — *просьба* [проз'ба]. Исключение составляют сочетания глухих согласных с последующими *rz* и *w*, которые оглушаются: *trzeba* [тшеба] — *надо, нужно*, *krzak* [кшак] — *куст*, *chrzan* [хшан] — *хрен*, *przyjemnie* [пшйемн'е] — *приятно*, *swój* [сфуй] — *свой*. Таким образом, в словах с сочетаниями *chrz*, *krz*, *prz*, *trz* на месте *rz* всегда произносится глухой звук [ш].

Еще раз обратим внимание на обозначение следующих польских согласных:

[ш]	<i>sz, rz</i>	<i>Warszawa, chrzan</i>
[ж]	<i>ż, rz</i>	<i>żona, rzeka</i>
[ч]	<i>cz</i>	<i>czarny, czerwony, klucz</i> — <i>ключ</i>
[дж]	<i>dż</i>	<i>jeźdźcę</i>
[ц]	<i>c</i>	<i>cena, ulica, plac</i>
[дз]	<i>dz</i>	<i>dzwon</i>
[ш]	<i>ś, si</i>	<i>gęś, siwy, siedem</i>
[ж']	<i>ź, zi</i>	<i>późno</i> — <i>поздно</i> , <i>zima, ziarno</i>
[ч']	<i>ć, ci</i>	<i>dać, cichy, ciasto</i>
[дж']	<i>dź, dzi</i>	<i>źdźbło</i> — <i>стебель</i> , <i>szkodzi, dzień</i>
[х]	<i>ch, h</i>	<i>chtry, bohater</i> — <i>герой</i>

Таблица звуковых и буквенных соответствий согласных
польского и русского языков

Польские буквы и звуки	Русские буквы и звуки	Примеры	
b [б]	б	be	бэ (название буквы)
bi [б']	[б']	biały	белый
p [п]	п	para	пара
pi [п']	[п']	piana	пена
w [в]	в	wódka	водка
wi [в']	[в']	wiara	вера
f [ф]	ф	fanatyk	фанатик
fi [ф']	[ф']	figa	фига
d [д]	д	dom	дом
t [т]	т	tort	торт
z [з]	з	znać	знать
s [с]	с	swój	свой
n [н]	н	nasz	наш
		nos	нос
ń [н']	[н']	niebo	небо
r [р]	р	ręka	рука

Продолжение таблицы

Польские буквы и звуки	Русские буквы и звуки	Примеры	
l [y]	л	zły	злой, плохой
l [л]*, [л']	л [л']	lipa, butelka	липа, бутылка
j [j]	й, я, ё	mój, moja, moje	мой, моя, моё
ż [ж']	[ж']	zima	зима
ś [ш]	[с']	jesień	осень
dż [дж']	[д']	dzień	день
ć [ч']	[т']	ciasto	тесто
sz [ш]	ш	nasz	наш
ż [ж]	ж	żona	жена
rz [ж]	[р']	rzeka	река
cz [ч]	ч	czysty	чистый
g [г]	г	góra	гора
k [к]	к	ręka	рука
ch [х]	х	chytry	хитрый
h [х]	г	bohater	богатырь
Сочетания согласных:			
szcz	щ, сч [ш]	szczupły	щуплый
żdź	жж [ж']**	szczęście	счастье [шас'т'йе]
		jeżdżę	езжу [йежу]

* О произношении l средневропейского см. выше.

** Знак ~ над ж обозначает долготу этого согласного.

УПРАЖНЕНИЕ 4. Произнесите следующие слова и выражения:

biały, miasto, wiara (вера), miara (мера);

czas, leczy, czysty, czyj (чей), czyta (читает);

siano, siwy (седой, сивый), jesień, śmiech (смех), śmiały (смелый), pośpiech (спешка);

zima, zimno, ziarno (зерно);

ciasto, ciało (тело), ucieka (убегает), leci, kość (кость), złość (злость);

szkodzi (вредит), dziadek, ludzie (люди);

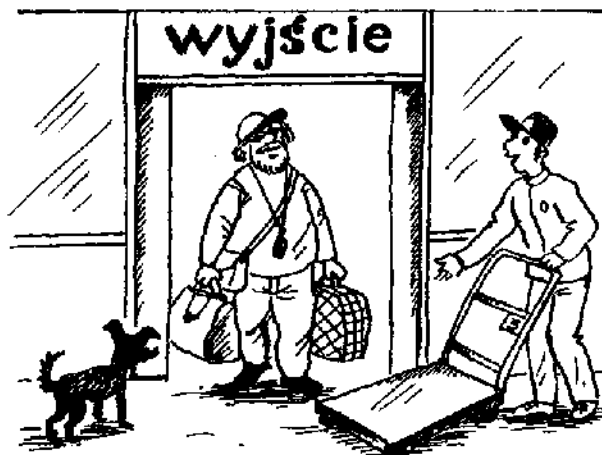
list (письмо), lipa, butelka, las, w lesie, lustro (зеркало), lot (полет), lód (лед), lody (мороженое).

Czas leczy. Czas leci. Czas leczy i czas leci.

Czas ucieka. Widzę matkę. Idę z matką. Oni piszą. Oni piszą list.

WEJŚCIE • ВХОД

WYJŚCIE • ВЫХОД

→ УПРАЖНЕНИЕ 5. Прочитайте и попробуйте перевести следующие пословицы:

Zły pośpiech — ludziom na śmiech.

Raz kozie śmierć.

Złość piękności szkodzi.

❁ Диалог W Moskwie • В Москве

— Proszę pana! Proszę pana! Przepraszam, czy to pana podręcznik?

— Tak, to mój. To samouczek «Sam na sam z językiem polskim». Uczę się polskiego. Chcę pojechać do Polski. Dziękuję pani bardzo.

— Proszę. I wszystkiego najlepszego. Do widzenia panu.

— Do widzenia pani.

СЛОВАРЬ

pan 1. мужчина; 2. господин, пан; 3. вежливое обращение к собеседнику-мужчине; **pana** здесь ваш (род. п. ед. ч. от pan); **pani** вам (дат. п. ед. ч. от pan); **czy** [чы] (вопросительная частица) ли

to это
podręcznik м. учебник
mój мой
samouczek м. самоучитель
sam na sam наедине
język м. язык
polski польский
uczę się (я) учу, учусь

chcę (я) хочу (1-е л. ед. ч. глагола **chcieć** хотеть)
pojechać поехать
do + род. п. (предлог) до, в; **do Polski** в Польшу
Polska ж. Польша
pani 1. женщина; 2. госпожа, пани; 3. вежливое обращение к себе-

седнице; **pani** здесь вам (дат. п. ед. ч. от pan)
bardzo очень
i (союз) и
wszystkiego najlepszego всего хорошего, всего наилучшего

Мы в Польше: правила речевого этикета

ОБ УПОТРЕБЛЕНИИ СЛОВ PAN И PANI

- Из приведенного диалога вы, вероятно, уже поняли, что при общении с незнакомыми и — добавим — со знакомыми людьми принят уважительный способ обращения к собеседнику: **pan** (к мужчине) и **pani** (к женщине), которые соответствуют русскому местоимению «вы», называющему одно лицо:

Dziękuję pani (дат. п.) — Благодарю вас (при обращении к женщине).

Dziękuję panu (дат. п.) — Благодарю вас (при обращении к мужчине).

- Родительный падеж **pana** — **pana podręcznik** — соответствует слову «ваш» — **ваш** (мужчины) учебник.
- Сочетание слов **pan** и **pani** с глагольными формами 3-го л. ед. ч. обозначает действие собеседника или собеседницы:

Pan pozwoli? — *при обращении к мужчине.*

Pani pozwoli? — *при обращении к женщине.*

Оно соответствует русской вежливой форме «вы» + глагольная форма 2-го л. мн. ч., обращенной к одному адресату, и именно так эти сочетания следует понимать и переводить на русский язык:

Pan pozwoli? — Вы позволите/Вы разрешите? (*при обращении к мужчине*).

Pani pozwoli? — Вы позволите/Вы разрешите? (*при обращении к женщине*).

? А если собеседников несколько и среди них есть и мужчины, и женщины?

☞ Тогда в нейтрально-вежливой форме обращения используется слово **państwo** в именительном падеже в сочетании с глагольной формой 3-го л. мн. ч. Тогда оно обозначает действие многих собеседников:

Państwo pozwoli? — Вы позволите?/Вы разрешите? (*при обращении ко многим*).

В косвенных же падежах это слово обозначает многих собеседников. И здесь ему также будет соответствовать русское «вы».

Przepraszam państwa (*вин. п.*) — Прошу вас меня извинить/Извините, пожалуйста (*при обращении ко многим*).

Сравните: **Przepraszam pana** — Прошу вас меня извинить/Извините, пожалуйста (*при обращении к одному мужчине*).

Иначе говоря, по-русски при вежливом обращении к собеседникам (на «вы») не указывается, с кем мы говорим — с мужчиной или женщиной, а также сколько собеседников участвуют в разговоре, — а в польском языке благодаря словам **pan, pani, państwo** это обязательно определено.

? И это единственные формы обращения к собеседникам?

☞ Нет. Естественно, более близкое и непринужденное общение со знакомыми людьми предполагает также обращение на «ты», как и в русском языке. Но более подробно об этом — позже.

- При обращении к собеседнику слова **pan** и **pani** употребляются перед именем (**pan Adam, pani Wanda**) и — более официально — перед фамилией, титулом, названием должности или их сочетанием, например: **pan Kowalski, pan Jan Kowalski, pan dyrektor Nowak, pani profesor Janina Kowalska** и т. п. В русском языке в качестве эквивалента в последние годы стали использоваться слова **господин** и **госпожа**, а по отношению к полякам — также слова **пан** и **пани**. Эти слова имеют и более общее значение: **pan** — *мужчина* и **pani** — *женщина*.

ПРОСИМ, ИЗВИНЯЕМСЯ, БЛАГОДАРИМ, ПРИВЕТСТВУЕМ, ПРОЩАЕМСЯ

Proszę pana! Proszę pani! Это самый распространенный, нейтральный и вежливый способ обращения как к незнакомому, так и к известному собеседнику с целью привлечь его внимание и начать разговор. Обычно это обращение соответствует русским «Простите!», «Извините!», «Простите, пожалуйста!», «Послушайте!».

Przepraszam! Слово-извинение, например, за невольно доставленное неудобство. Оно же служит средством привлечения внимания как в сочетании с выражениями **proszę pani, proszę pana**, так и самостоятельно. Оно может быть началом просьбы или вопроса, обращенных к незнакомому или знакомому лицу. Оно употребляется в ситуациях, когда мы говорим «Простите!», «Простите, пожалуйста!», «Извините!».

Proszę! Словечко многоликое и вездесущее. Это способ привлечь внимание, как выше в диалоге: **Proszę pana!** и соответственно: **Proszę pani!** Это знак согласия и разрешения («Пожалуйста!», «Прошу!»); это знак принятия извинения, прощения либо вежливый ответ на благодарность (**Proszę bardzo!** — *Пожалуйста!*). Этим словом начинают просьбу и откликаются на нее. С вопросительной интонацией — **Proszę?** — это реплика-поощрение, просьба повторить и готовность услышать просьбу («Да, слушаю вас»).

И наконец, слово **dziękuję**, выражающее благодарность («Благодарю», «Спасибо»), которое можно усилить словом **bardzo** — «очень»: **Bardzo dziękuję!** или **Dziękuję bardzo!** — *Очень благодарен/Большое спасибо*. Оно часто используется с указанием собеседника: **Dziękuję pani! Dziękuję panu!** (*дат. п.*).

? А что это за слова с точки зрения грамматики?

➡ Это все формы 1-го л. ед. ч. наст. вр. глаголов **prosić** — *просить*, **przepraszać** — *просить прощения, извинения*, **dziękować** — *благодарить*, т. е. «я прошу», «я прошу прощения», «я благодарю». А тот, к кому обращены эти слова — наш собеседник или собеседница — именуется, как уже было сказано, словами **pan** и **pani**.

Dzień dobry! — Здравствуй(те)!/Добрый день! (*используется утром или днем*).

Dobry wieczór! — Здравствуй(те)!/Добрый вечер! (*используется с наступлением сумерек и темноты*).

Do widzenia! — До свидания!

В эти формулы также можно добавить указание на адресата (слова **pan**, **pani**, **państwo**): **Dobry wieczór pani!** **Dzień dobry panu!** **Do widzenia pani!** **Do widzenia państwu!**

И еще два нужных слова:
tak — да (*согласие, подтверждение*)
nie — нет (*несогласие, возражение*)

МЫ СПРАШИВАЕМ И ОТВЕЧАЕМ

Jak zapytać?	Как спросить?
Kto?	Кто?
Co?	Что?
Jaki? Jaka? Jakie?	Какой? Какая? Какое?
Który? Która? Które?	Который? Которая? Которое?
Kiedy?	Когда?
Gdzie?	Где?
Dlaczego?	Почему?
Po co?	Зачем?

— Kto to jest?
— To jest pan Jan Kowalski.
— To pan Jan Kowalski.

— Co to jest?
— To (jest) pomnik Adama Mickiewicza w Warszawie.

— Co to jest?
— To (jest) pomnik Aleksandra Puszkina w Moskwie.

— Co to jest?
— To (jest) pomnik Mikołaja Kopernika w Warszawie.

— Co to jest?
— To pomnik Fryderyka Chopina w Warszawie.

— Czy to jest poczta?
— Tak, to (jest) poczta. To poczta.
— Nie, to nie jest poczta. To apteka.

— Czy to jest pomnik Mickiewicza?
— Nie, to nie jest pomnik Mickiewicza, to pomnik Bolesława Prusa.

— Kto to jest?
— To (jest) pani Helena Kowalska.

КОММЕНТАРИЙ

- **Czy** — вопросительная частица, относящаяся ко всему предложению и начинающая общий вопрос, в ответе на который ожидается подтверждение или отрицание. На русский язык она либо вообще не переводится, либо переводится частицей «ли».
- **Jest** — форма 3-го л. ед. ч. глагола со значением «быть, являться». В русском языке эта форма — «есть, является» — употребляется ограниченно. В отличие от русского языка **jest** произносится с твердым [т] на конце. Скобки обозначают необязательность его наличия, но в предложении с отрицанием это слово необходимо.
- **Nie** — употребляется не только как самостоятельное отрицание, но и при других словах, т. е. соотносится с двумя русскими словами — «нет» и «не».
- Фамилия композитора Фридерика Шопена сохраняет традиционное, французское по происхождению написание **Chopin**, а произносится [шопэн] с польским ударением на втором слоге от конца.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** *Спросите по-польски, что вы видите перед собой, и дайте положительные и отрицательные ответы.*

Образец:

— Czy to jest pomnik Mickiewicza?

— Tak, to pomnik Mickiewicza.

— Nie, to nie jest pomnik Mickiewicza.

Памятник Копернику (Kopernik), Шопену (Chopin), улица Маршалковская (ulica Marszałkowska), площадь Конституции (plac Konstytucji), театр (teatr), кинотеатр (kino), аптека, почта, гостиница (hotel).

УРОК 3

Poznajemy się • Мы знакомимся

🎧 Текст 1. Kto to jest? • Кто это?

1.

— Dzień dobry, pani Wando!

— Dzień dobry, panie Janie! Pan jest tu sam?

— Nie, jest ze mną moja żona. Proszę się poznać. To jest moja żona, a to dawna znajoma, żona Tadeusza Nowaka.

— Helena Kowalska. Bardzo mi miło.

— Wanda Nowakowa. Mnie również bardzo przyjemnie. Pan ma miłą żonę.

— Dziękuję za komplement.

2.

— Dzień dobry państwu.

— Dzień dobry panu i ... pani. Czy to pana żona?

— Nie, to moja córka. Przedstawiam państwu swoją córkę. Ma na imię Zosia.

— Bardzo nam miło panią poznać.

— Mnie również miło poznać państwa.

3.

— Witam państwa! Panie i panowie! Proszę o uwagę. Przedstawiam państwu naszego gościa profesora Tadeusza Nowaka.

— Dzień dobry, panie profesorze!

4.

— Panie Stefanie! Przedstawiam panu swoją córkę Helenę, a to jej syn Zygmunt.

— Bardzo mi miło.

5.

— Czy ta ładna pani to żona pana Nowaka?

— Nie, to jego siostra, nazywa się Monika Kowalikowa. A to jej mąż Janusz Kowalik.

СЛОВАРЬ

pozna|emy się (мы) знако-
мимся (1-е л. мн. ч.
наст. вр. глагола **pozna-
wać się** несов. знако-
миться)

tu здесь, тут

sam один, в одиночестве
z/ze + тв. п. (предлог) с

mną мной (тв. п. место-
имения **ja** я); **ze mną**
со мной

mój мой, **moja** моя, **moje**
мое

żona ж. жена; **żonę** жену
(вин. п. ед. ч.)

poznać się сов. познако-
миться

dawna давняя, старая**znajoma** ж. знакомая**miło** мило, приятно

mi/mnie* мне (дат. п.
местоимения **ja** я)

również также

przyjemnie приятно

ma* имеет (3-е л. ед. ч.
наст. вр. глагола **mieć**
несов. иметь)

miły милый, симпатич-
ный, **miła** милая, сим-
патичная, **mile** милое,
симпатичное

za + вин. п. (предлог) за
komplement м. ком-
плимент

córka ж. дочь, дочка; **córkę**
дочь, дочку (вин. п. ед. ч.)

przedstawiam (я) пред-
ставляю (1-е л. ед. ч.
наст. вр. глагола

przedstawiać несов.
представлять)

państwu вам (дат. п. су-
ществительного **państ-
wo** вы)

swój свой, **swoja** своя,
swoje свое; **swoją** свою
(вин. п. ед. ч. ж. р.)

imię с. имя; **ma na imię***
ее/его зовут

nam нам (дат. п. место-
имения **my** мы)

panią вас (вин. п. ед. ч.
существительного **pa-
ni**)

poznać + вин. п. сов. по-
знакомиться (с кем-л.)

państwa вас (вин. п. суще-
ствительного **państwo**
вы)

witam (я) приветствую
(1-е л. ед. ч. наст. вр.
глагола **witać** несов.
приветствовать)

panie i panowie! дамы
и господа! **lеди**
и джентльмены!

uwaga ж. внимание; **pro-
szę o uwagę** прошу
внимания

nasz наш, **nasza** наша,
nasze наше

gość м. гость**profesor** м. профессор**jej** ее; **jej syn** ее сын**syn** м. сын**ta** эта

ładny красивый, **ładna** кра-
сивая, **ładne** красивое

jego его; **jego siostra** его
сестра

siostra ж. сестра

nazywa się (он/она) назы-
вается, зовется (3-е л.
ед. ч. наст. вр. глагола

nazywać się несов. на-
зываться, зваться); **na-
zywa się*** ее/его зовут

mąż м. муж

Обратите внимание, что по-польски возвратная частица **się**, соответствующая русской «ся», пишется отдельно от глагола — **pozna|emy się**, **przedstawiam się**, **nazywa|ć się**. Более того — как мы увидим чуть позднее, она может находиться в разных местах предложения (в том числе даже предшествовать глаголу), но никогда — в начале предложения. Это необходимо учитывать при поиске возвратного глагола в тексте: **Proszę się poznać**. — *Познакомьтесь, пожалуйста.*

Jadwiga Kowalska • Ядвига
Ковальска

Текст 2. Jadwiga — koleżanka Igora • Ядвига — приятельница Игоря

Dzień dobry! Przedstawiam się — jestem
Jadwiga. Moje nazwisko Kowalska. Mieszkam
w Warszawie. Warszawa to duże miasto
i stolica Polski. Mam matkę, ojca, brata. Siostry
nie mam. Moja matka ma na imię Danuta, mój
ojciec ma na imię Andrzej.

Brat ma na imię Zenek, czyli Zenon.
Mam jeszcze psa i kota. Mój pies ma na imię
Reks, a Mruczek to imię kota.

Reks • Рекс

Mruczek • Мурчеч

W Rosji mam przyjaciela, ma na imię Igor, nazywa się Malinin. Mieszka w Moskwie, latem chce przyjechać do Polski. Czeka na to z niecierpliwością.

Igor Malinin •
Игорь Малинин

Текст 3. Igor — przyjaciel Jadwigi • Игорь — приятель Ядвиги

Nazywam się Igor Malinin. Mieszkam w Moskwie. Mam w Warszawie koleżankę Jadwigę. Mam zamiar latem pojechać do Polski, do Warszawy.

СЛОВАРЬ

przedstawiam się (я) представляю себя (1-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **przedstawiać się** несов. представлять себя)
jestem* (я) есть, являюсь (1-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **być** быть)
nazwisko с. фамилия
mieszkam (я) живу (1-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **mieszkać** несов. жить, обитать)
duży большой, **duża** большая, **duże** большое

miasto с. город
stolica ж. столица
mam* + вин. п. (я) имею, у меня есть (1-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **mieć** иметь); **nie mam** у меня нет
matka ж. мать, мама
ojca* отца (род./вин. п. ед. ч. существительного **ojciec** м. отец)
brat м. брат
siostry сестры (род. п. ед. ч.)
czyli то есть

kot м. кошка, кот
psa собаку (род./вин. п. ед. ч. существительного **pies** м. собака, пес)
a (союз) а
w + предл. п. (предлог) в;
w Rosji в России
przyjaciół м. друг, приятель
latem летом
chce (он/она) хочет (3-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **chcieć** несов. хотеть)
przyjechać сов. приехать

czeka (я) жду (1 л. ед. ч. наст. вр. глагола **czekać** несов. ждать); **czekać na to** ждать этого
niecierpliwość ж. нетерпение; **z niecierpliwością** с нетерпением
koleżanka* ж. приятельница
zamiar м. намерение;
mam zamiar я намереваюсь, я намерен
pojechać сов. поехать

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

Запомним!

Хотя некоторые польские слова очень похожи на русские, они могут иметь совсем другое значение, так что здесь легко обмануться и даже попасть в неловкое положение. Например, слово **pytać** — это всего лишь «спрашивать», а не «подвергать пыткам»; слово **mieszkać** не связано с медитативностью, оно означает «жить, обитать»; **miasto** — это не «место», а «город»; **dworzec** — не «дворец», а «вокзал».

Недаром такие слова называются «ложными друзьями переводчика», поэтому надо быть очень внимательным. И все же как хорошо, что есть много других слов, схожих с русскими и понятных!

- Слова **znajoma** — **koleżanka** — **przyjaciółka** выражают разные степени знакомства и доверительности: **znajoma** — «знакомая», **koleżanka** — «близкая знакомая» (*соученица, сотрудница*), «приятельница», **przyjaciółka** — «подруга». Для мужчины это слова **znajomy** — **kolega** — **przyjaciół**.
- При всей близости и родственности слова **kot** и **pies** отличаются от русских «кот» и «пес»: **kot** — это общее наименование домашнего животного, без различия пола, что соответствует русскому слову «кошка». А слово **pies** является единственным и общим названием собаки.
- Спрашивая об имени и фамилии, поляки используют следующие конструкции: **Jak pan/pani się nazywa?** **Jak pan/pani ma na imię?** — Как ваша фамилия? Как вас зовут?

Об одном имени спрашивают: **Jak pan/pani ma na imię?** — *Как вас зовут?*

Jak ma na imię brat Jadwigi? — *Как зовут брата Ядвиги?*

Ответом служат, например:

Mam na imię Jadwiga. — *Меня зовут Ядвига. Jestem Jadwiga. — Я Ядвига.*

Brat ma na imię Zenon. — *Брата зовут Зенон.*

Вопрос **Jak pan/pani się nazywa?** задают в том случае, когда интересуются прежде всего фамилией или же именем и фамилией.

Ответом служат, например:

Nazywam się Jadwiga Kowalska. — *Меня зовут Ядвига Ковальска. Moje nazwisko Kowalska. — Моя фамилия Ковальска.*

Moja koleżanka nazywa się Barbara Barska. — *Мою приятельницу зовут Барбара Барска.*

- Глагол **nazywać się** может относиться не только к человеку, но и к разным явлениям и предметам, тогда он полностью соответствует русскому «называться»:

Jak nazywa się ta ulica? — *Как называется эта улица?*

Jak nazywa się nasz hotel? — *Как называется наша гостиница?*

? А как спросить «Как будет/как называется по-польски...»?

👉 Это можно сделать таким образом:

Jak po polsku nazywa się «остановка»? — *Остановка nazywa się «przystanek».*

Jak po polsku nazywa się «скорая помощь»? — *Pogotowie ratunkowe.*

Внимание! Uwaga!

Если надо узнать название конкретной остановки (улицы, площади, кинотеатра и т. п.), то мы используем указательное местоимение **ten** — «этот», **ta** — «эта», **to** — «это»:

Jak nazywa się ten przystanek autobusu? — *Как называется эта остановка автобуса?*

Ten przystanek nazywa się «Dworzec Centralny». — *Эта остановка называется «Центральный вокзал».*

➔ УПРАЖНЕНИЕ 1. Ответьте на вопросы.

1. Jak ma na imię pan Nowak?
2. Jak ma na imię żona pana Jana?
3. Jak nazywa się siostra pana Nowaka?
4. Jak ma na imię żona pana Nowaka?
5. Jak ma na imię syn Heleny?
6. Jak ma na imię żona pana Janusza Kowalika?
7. Jak ma na imię siostra Zenona?
8. Jak nazywa się koleżanka Igora?
9. Jak nazywa się przyjaciel Jadwigi?
10. Przepraszam, jak pan się nazywa?
11. Przepraszam, jak pani ma na imię?

➔ УПРАЖНЕНИЕ 2. Переведите ответы. На какие вопросы они отвечают?

1. ? Ta ulica nazywa się ulica Kopernika.
2. ? Ten plac nazywa się plac Konstytucji.
3. ? Tak, to jest nasz hotel.
4. ? Ten hotel nazywa się Metropol.
5. ? Nasza ulica nazywa się ulica Marszałkowska.

- Глагол **mieć** — «иметь» требует винительного падежа и в польском языке может выступать в различных, часто незнакомых для нас конструкциях.

Во-первых, этот глагол используется для передачи значения принадлежности, обладания, владения. Такая конструкция соответствует русской «у кого что есть»:

Mam (1-е л. ед.ч.) brata. — У меня есть брат.

Igor ma (3-е л. ед.ч.) psa. — У Игоря есть собака.

Igor ma zamiar. — У Игоря есть намерение.

После отрицания **nie** используется родительный падеж:

Nie mam siostry. — У меня нет сестры.

Во-вторых, глагол **mieć** входит в состав устойчивого сочетания **mieć na imię**:

Mam (1-е л. ед. ч.) na imię Jadwiga. — Меня зовут Ядвига.

Brat ma (3-е л. ед. ч.) na imię Zenek. — Брата зовут Зенек.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Ответьте на вопросы:

1. Jak ma na imię matka Zenona? 2. Jak ma na imię ojciec Jadwigi? 3. Jak nazywa się brat Jadwigi? 4. Jak ma na imię koleżanka Igora? 5. Czy Igor mieszka w Warszawie? 6. Jak ma na imię matka Zygmunta? 7. Czy Monika to żona pana Nowaka? 8. Kto przedstawia Zosię?

Грамматика

ГЛАГОЛ

Неопределенная форма глагола (инфинитив).

Типы спряжения

Польские глаголы, как и русские, употребляются в настоящем, прошедшем и будущем времени и имеют неопределенную форму (инфинитив), которая отвечает на вопросы **co robić, co zrobić?** — что делать? что сделать?

Приметой инфинитива большинства глаголов в польском языке является конечное **-ć**, которое обычно стоит после гласных:

-ać — mieszkac, nazywac się, przedstawiac, pojechać, czekać;

-eć — mieć, chcieć;

-ić/-yć — prosić, pozwolić/być, uczyć się.

? Почему в одних случаях инфинитив заканчивается на **-ić**, а в других — на **-yć**?

☞ Потому что **-ić** пишется после мягких согласных, а **-yć** — после твердых.

Некоторые глаголы, как мы уже знаем, имеют при себе возвратную частицу **się**: **uczyć się, przedstawiać się** — и потому называются возвратными.

Как и в русском языке, в польском глаголы бывают несовершенного и совершенного вида, например, **poznać się** — *познакомиться* (совершенный вид); **poznać się** — *познакомиться* (несовершенный вид), что отмечается в словаре.

Настоящее время

Польские глаголы в настоящем времени в форме 3-го л. ед. ч., в отличие от русского языка, всегда оканчиваются на гласный звук (хотя и не обязательно на тот, который выступает перед конечным **-ć** в инфинитиве, сравните: **mieć** — Igor ma).

Именно конечный гласный формы 3-го л. ед. ч. настоящего времени является показателем типа спряжения:

а-спряжение	ma (om mieć), mieszka (om mieszkac), nazywa się (om nazywac się)
е-спряжение	chce (om chcieć), poznaje się (om poznawac się)
і-у-спряжение	prosi (om prosić), pozwoli (om pozwolic), uczy się (om uczyć się)

А-спряжение было представлено в диалогах двумя формами:

1-е л. ед. ч. оканчивается на **-am**: **mam**, **mieszkam**, **nazywam się**;

3-е л. ед. ч. оканчивается на **-a**: **ma**, **mieszka**, **nazywa się**.

Зная форму 1-го л. ед. ч. на **-am** глаголов а-спряжения, можно уже многое сказать о себе.

Форма 3-го л. ед. ч. **jest** от глагола **być** представляет собой исключение. Глагол **być** в настоящем времени имеет своеобразные формы, их надо просто запомнить:

1-е л. ед. ч. — **jestem**;

3-е л. ед. ч. — **jest**.

При переводе на русский язык этот глагол в настоящем времени обычно опускается: **Jestem Jadwiga**. — Я Ядвига. **Jest tu ze mną moja żona**. — Здесь со мной моя жена.

? Возникает вопрос: почему при личных формах глагола 1-го лица ед. ч. (например: **Przedstawiam swoją córkę**. **Nazywam się Malinin**) нет личного местоимения?

👉 Формы 1-го и 2-го л. обычно употребляются без личного местоимения-подлежащего. Поляки считают, что личного окончания вполне достаточно, чтобы понять, какое это лицо. Для формы же 3-го л. (например, **Mieszka w Moskwie**. — Он живёт в Москве) указание, о ком идет речь, содержится в предыдущем предложении текста (это Игорь).

И еще раз напомним, что глагольные формы 3-го лица при словах **pan/pani** (ед. ч.), **państwo** (мн. ч.) означают обращение к собеседнику/собеседнице и собеседникам и заменяют собой русское «вы»: **pan czyta** — вы читаете (к мужчине), **pani czyta** — вы читаете (к женщине).

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Род и падеж существительных

В польском языке, как и в русском, существительные бывают трех родов:

мужской род — **on**: **pan** Kowalski, **gość**, **pies**, **zamiar**;

женский род — **ona**: **pani** Kowalska, **córka**, **uwaga**;

средний род — **ono**: **nazwisko**, **kino**, **miasto**, **imię**.

Обратите внимание на то, что род сходных по значению существительных в польском и русском языках не всегда совпадает: **zamiar** (м. р.) — намерение (с. р.); **nazwisko** (с. р.) — фамилия (ж. р.), а слово **gość** (м. р.) может относиться и к мужчине, и к женщине, так как соответствия русскому слову «гостя» в польском языке нет.

Как и в русском языке, в польском род проявляется в определяющих существительное словах: **nasz gość**, **mój pies**, **moja córka**, **moje nazwisko**, **duże miasto**.

? А почему в притяжательных местоимениях **mój** — мой, **swój** — свой пишутся разные буквы — то буква **ó**, то буква **o** — **moja**?

👉 Буква **ó** (произносится звук [y]) пишется только в форме именительного падежа мужского рода этих местоимений, во всех остальных случаях пишется буква **o** и произносится гласный [o]: **mój brat**, **mój kot**, **swój zamiar**, но сравните: **moja żona** (ж. р.), **moja Warszawa** (ж. р.), **swoja córka** (ж. р.), **swoje imię** (с. р.).

В польском языке, как и в русском, существительные мужского рода делятся на одушевленные и неодушевленные.

Польские существительные, как и русские, изменяются по падежам и отвечают на вопросы:

Именительный падеж: **kto? co?** (кто? что?);

Родительный падеж: **kogo? czego?** (кого? чего?);

Дательный падеж: **komu? czemu?** (кому? чему?);

Винительный падеж: **kogo? co?** (кого? что?);

Творительный падеж: **kim? czym?** (кем? чем?);

Предложный падеж (o) **kim?** (o) **czym?** (о ком? о чем?).

Обратите внимание на то, что в польском языке те же падежи, что и в русском, и что вопросы тоже совпадают.

Значит, уже меньше трудностей при изучении польского языка!

Именительный падеж, единственное число

В именительном падеже единственного числа существительные **мужского** рода, как правило, не имеют никакого окончания: pan, kot, przyjaciel, лишь некоторые имеют окончание **-a**: kolega — *коллега, приятель*.

Существительные **женского** рода могут оканчиваться либо на **-a** (żona), либо на **-i** (pani), либо, как в русском языке, не иметь никакого окончания и оканчиваться на согласный (niecierpliwość — *нетерпение*).

Существительные **среднего** рода имеют окончания **-o** (nazwisko), **-e** (miejsce — *место*), **-ę** (imię).

Родительный падеж, единственное число

Польские существительные мужского, женского и среднего рода в родительном падеже единственного числа имеют окончания, знакомые нам по русскому языку.

У **одушевленных существительных мужского** рода это всегда окончание **-a**: pomnik Puszkina, pomnik Mickiewicza, pies brata, imię psa, zamiar przyjaciela, nazwisko Igora.

Сложности при склонении существительных — и с этим мы будем сталкиваться, к сожалению, постоянно — возникают оттого, что в польских (как, впрочем, и в русских) существительных часто происходят изменения в основе — чередование гласных. В польском языке это, например, так называемый «беглый» гласный **e**: pies [п'ес] — imię psa [пса], brat Zenek — mam brata Zenka, Mruczek — mam kota Mruczka. В русском языке тоже есть беглые гласные — сравните: пес — пса, но нам это чередование привычно и поэтому не замечается. Особенно сильно изменяется слово **ojciec**, основа которого выглядит так только в форме именительного падежа единственного числа. Во всех прочих падежах окончание присоединяется к основе **ojc-**, например: brat ojca (*род. п.*).

? Окончание **-a** в родительном падеже имеют одушевленные существительные мужского рода, а какое окончание у неодушевленных существительных?

👉 А у неодушевленных в родительном падеже единственного числа может быть другое окончание, но об этом позднее. Терпение!

Все существительные **женского** рода в родительном падеже единственного числа после твердых согласных имеют окончание **-y**: z Warszawy, do Warszawy, nazwisko żony, а после мягких согласных и после **k**, **g** это окончание, как и в русском языке, всегда заменяется на **-i**: ojciec Zosi, przyjechać z Rosji, nazwisko Moniki, brat Jadwigi. Сравните: *отец Зоси, приехать из России, фамилия Моники, брат Ядвиги*. Применительно к существительным женского рода это правило не имеет исключений.

У существительных **среднего** рода в родительном падеже единственного числа употребляется окончание **-a**: nazwisko — (bez) nazwiska — *без фамилии*, miejsce — (bez) miejsca — *без места*.

Винительный падеж, единственное число

В польском языке, как и в русском, различие между одушевленными и неодушевленными существительными мужского рода находит отражение в винительном падеже единственного числа. В этом падеже существительные **мужского** рода **одушевленные**, как и в русском языке, имеют то же окончание, что и в родительном падеже, то есть окончание **-a**: mam kota, mam brata, przedstawiam gościa, сравните: *я зову kota, брата, мужа, представляю гостя*. У существительных **мужского** рода **неодушевленных**, а также всех существительных **среднего** рода форма винительного падежа совпадает с формой именительного: **zamiar** (*им. п.*) Igora — Igor ma **zamiar** (*вин. п.*), **nazwisko** (*им. п.*) córki — córka ma **nazwisko** (*вин. п.*) matki.

Зато у существительных **женского** рода на **-a** в винительном падеже единственного числа употребляется отличающееся от русского окончание **-ę**: przedstawiam córkę, mam córkę, Igor ma koleżankę, czekam na koleżankę. Сравните: *Я представляю дочку*.

Исключение составляет форма винительного падежа слова *pani* — *panią* с окончанием **-ą**: *Witam panią.* — *Я вас приветствую.* *Miło mi panią poznać.* — *Я рад/рада с вами познакомиться* (обращаясь к женщине).

Родительный падеж после переходных глаголов с отрицанием

В польском языке действует четкое правило: если переходный глагол употребляется с отрицанием, то вместо прямого дополнения в винительном падеже (*mam siostrę, przedstawiam córkę*) ставится дополнение в родительном, и так всегда: *mam siostrę* — *nie mam siostry, przedstawiam córkę* — *nie przedstawiam córki*. Заметим, что в сочетаниях *nie mam brata, nie mam kota, nie przedstawiam gościa* тоже употребляется родительный падеж, который совпадает с винительным: *mam brata, mam kota, przedstawiam gościa*.

Подведем итоги вышесказанному в таблице.

Формы существительных мужского и среднего рода в именительном и винительном падежах единственного числа

Род	М. р.		С. р.
Падеж	Одушевленные	Неодушевленные	
Им. п.	без окончания	без окончания	окончания -o, -e, -ę
Вин. п.	= род. п. с окончанием -a	= им. п. без окончания	= им. п. с окончаниями -o, -e, -ę

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Поставьте существительные в скобках в форму винительного падежа единственного числа:

Образец: *Mam (brat) — Mam brata.*

1. *Mam (gość).* 2. *Przedstawiam panu (brat Zenon).* 3. *Jadwiga ma (pies Reks i kot Mruczek).* 4. *Dyrektor przedstawia (żona i córka).* 5. *Matka Jadwigi wita (gość) córki.* 6. *Igor ma w Warszawie (koleżanka).* 7. *Jadwiga ma (przyjaciół Igor).* 8. *Witam (pan i pani).* 9. *Pan Stefan czeka na (pani Monika).* 10. *Bardzo mi miło poznać (pani).*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Ответьте на вопросы. Дайте утвердительные и отрицательные ответы.

1. *Czy ma pani brata? Jak się nazywa?* 2. *Czy ma pan żonę, jak ma na imię?* 3. *Czy ma pan psa?* 4. *Czy ma pani kota?* 5. *Czy mieszka pan w Warszawie?* 6. *Czy pani jest z Rosji?* 7. *Czy ma pan przyjaciółkę w Warszawie?* 8. *Czy pan jest tu sam?* 9. *Czy pani ma wzięć?*

Формы слов *pan, pani, państwo*

Как уже было сказано выше, формы родительного падежа единственного числа **pana, pani**, стоящие перед существительным, имеют значение притяжательного местоимения «ваш»: **pana podręcznik** — *ваш учебник*, **pani córka** — *ваша дочь*.

Формы **panu, pani, państwu** — например, **przedstawiam panu/pani/państwu, dzień dobry panu!** — это формы дательного падежа единственного числа.

Слово **państwo**, хотя и обозначает многих собеседников, склоняется как одушевленное существительное, следовательно, в винительном падеже единственного числа имеет окончание **-a**: *Witam państwa.* — *Я вас приветствую.*

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

Формы прилагательных мужского и женского рода в винительном падеже единственного числа

В польском языке, как и в русском, прилагательное согласуется с существительным, к которому оно относится, т. е. стоит в том же роде, числе и падеже.

У прилагательных, определяющих **одушевленные** существительные мужского рода, формы родительного и винительного падежей, как и у самих существительных, совпадают и имеют в единственном числе окончание **-ego**: (bez) naszego gościa (*под. н.*) — Przedstawiam naszego gościa. Mam ładnego kota (*вин. н.*).

Окончание **-ego** произносится так же, как и пишется, — со звуком [г]: naszego [нашего].

При **неодушевленном** существительном форма прилагательного мужского рода в именительном и винительном падежах одинаковая: polski podręcznik (*им. н.*) — mam polski podręcznik (*вин. н.*).

У прилагательных форма винительного падежа женского рода единственного числа имеет окончание **-ą**: Przedstawiam swoją córkę. Pan ma miłą żonę.

МЕСТОИМЕНИЕ

Типы местоимений

Польский язык обладает теми же типами местоимений, что и русский язык, а именно: личные, возвратное, указательные. Вопросительные местоимения приведены в таблице на с. 16, склонение местоимений **kto** и **co** — на с. 22–23. Некоторые типы местоимений (часть вопросительных и указательные) изменяются по родам, числам и падежам и имеют те же падежные окончания, что и прилагательные.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Поставьте слова, данные в скобках, в форму винительного падежа.

1. Przedstawiam panu (swoja żona Barbara). 2. Pan Tadeusz ma (miła siostra). 3. Witam(nasz miły gość). 4. Pan Jan przedstawia (pani Helena, żona pana Nowaka). 5. Jadwiga wita (dawny przyjaciel Igor). 6. Mam (ładny pies). 7. Przedstawiam państwu (swój brat Zenon).

Личные местоимения

Личные местоимения, как и в русском языке, имеют формы лица, числа и падежа и во многом совпадают с русскими. Но есть и различия — например, в формах 3-го л. мн. ч. О них речь будет идти особо — см. с. 131, 144.

Личные местоимения, именительный падеж

	Ед. ч.			Мн. ч.
1-е л.	ja	я	my	мы
2-е л.	ty	ты	wy	вы
3-е л.	on, ona, ono	он, она, оно	oni/one	они

Формы личного местоимения *ja*

Личное местоимение **ja** имеет две формы дательного падежа единственного числа: **mi** и **mnie**. Первая форма **mi** нейтральна и употребляется после глаголов и других частей речи, вторая же — **mnie** — несет в себе логическое или эмоциональное выделение, подчеркивание:

Bardzo mi miło. — Mnie również. — Мне очень приятно. — И мне также.

Форма **ze mną** со мной — это форма творительного падежа того же местоимения.

Внимание! Uwaga!**Управление глаголов**

Очень часто падеж существительных при глаголах в русском и польском языках не совпадает, например, глагол **учить** в русском языке является переходным: *Я учу польский (вин. п.)*, а в польском языке сходный по значению глагол **uczyć się** требует родительного падежа: *Uczę się polskiego (род. п.)*. То же самое относится и к предлогам: в русском языке глагол употребляется без предлога, а в польском требуется предлог.

Czekać na kogo? na co? (вин. п.) — Ждать кого? что? (вин. п.)

Czekam na to z niecierpliwością. — Я жду этого с нетерпением.

Na kogo pani czeka? Czekam na koleżankę. — Кого вы ждете? Я жду приятельницу.

Poznać kogo? (вин. п.) — Познакомиться с кем? (тв. п.)

Miło mi pana/panią poznać. — Мне приятно с вами познакомиться.

Dziękować komu? (дат. п.) — Благодарить кого? (вин. п.)

Dziękuję państwu. — Благодарю вас.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Поставьте данные в скобках существительные в нужную форму.

1. Na kogo pan czeka? — Czekam na (siostra).
2. Jadwiga czeka na (dawny przyjaciel Igor).
3. Koleżanka (Jadwiga) chce poznać (Igor, gość) z (Moskwa).
4. Żona pana Nowaka poznaje (Helena).
5. Pani Danuta czeka na (córka).
6. Igor czeka na (koleżanka Jadwiga).
7. Pan Stefan czeka na (pani Danuta).

ПРЕДЛОГИ

Предлог **z/ze** + **творительный падеж** соответствует русскому предлогу **с/со** и означает сопровождение: *z niecierpliwością — с нетерпением.*

Вариант предлога с гласным, как и в русском языке, используется перед словом, начинающимся более чем с одного согласного: *Jest ze mną moja żona. — Со мной моя жена.*

Предлог **z** + **родительный падеж** соответствует русскому предлогу **из** с пространственным значением удаления: *z Moskwy — из Москвы.*

Предлог **do** + **родительный падеж** означает направление движения, направленность на что-либо: *Igor ma zamiar pojechać do Polski. — Игорь намерен поехать в Польшу.*

Предлог **w** + **предложный падеж** означает местонахождение: *Mieszkam w Warszawie. — Я живу в Варшаве.*

Мы в Польше**ФОРМЫ ОБРАЩЕНИЯ**

Pani Danuto, panie Janie — это так называемые звательные формы (именительный падеж — *pani Danuta, pan Jan*), с помощью которых обращаются к собеседникам, называя их по имени. Обратите внимание — имя женского рода на твердую согласную в звательной форме имеет окончание **-o** (*pani Danuta — pani Danuto*), а мужского рода — окончание **-e**, перед которым конечный твердый согласный меняется на мягкий (*pan Jan — panie Janie*). Слово **pani** в звательной форме не меняется.

В целом использование при обращении сочетания слов **pan, pani** с именем можно соотнести с русским обращением по имени-отчеству или по имени (на «вы»). Но все же польские соответствия предполагают большую близость и непринужденность в общении, чем указанные русские формы, и поэтому их употребление

в официальной ситуации или же при значительной разнице в социальном статусе и возрасте собеседников может быть не всегда уместно. Здесь, в тексте диалога, эту форму используют давние знакомые. О других способах называния собеседника см. с. 43.

Обращения *Panie i panowie!* и *Proszę państwa!* используются и переводятся одинаково: *Дамы и господа!*

О ПОЛЬСКИХ ФАМИЛИЯХ

? Всегда ли у поляков различаются фамилии мужа и жены? Например, в тексте диалога встречается фамилия жены — Kowalikowa, а как будет звучать фамилия мужа?

❖ Если фамилия мужа оканчивается на согласный, то фамилия жены образуется путем добавления к основе суффикса *-owa*: Kowalik — Kowalikowa. Такая форма обычно используется в повседневном общении, но официально, в документах, практикуется, как правило, мужской вариант фамилии: *pani Monika Kowalik*, *pani Wanda Nowak*.

Фамилия на согласный, как и в русском языке, не склоняется: *przedstawić panią Monikę Kowalik* — *представить пани/госпожу Моникю Ковалик*, *do pani Wandy Nowak* — *к Ванде Новак*.

Если же фамилия имеет вид прилагательного, например: Kowalski, Matuszewski, то мужская и женская формы различаются, как прилагательные мужского и женского рода: *pan Kowalski* — *pani Kowalska*, *pan Matuszewski* — *pani Matuszewska*. Такие фамилии склоняются как прилагательные, но более подробно о них будет идти речь далее.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** *Переведите на польский язык вопросы и дайте на них утвердительные ответы.*

1. У вас есть сестра? Как ее зовут? 2. У вас есть сын? Как его зовут? 3. У дочери пана Яна есть собака?
4. У вас есть подруга в Варшаве? 5. Вы из Москвы? Вы живете в Москве? 6. Кого вы представляете? Это ваша жена?

УПРАЖНЕНИЕ 9. *Расскажите о себе.*

Как ваши имя и фамилия? Откуда вы? Где вы живете? Как называется ваш город? Как называется ваша улица? Как зовут вашего отца? Есть ли у вас брат и сестра? Как зовут брата? Есть ли у вас собака? Есть ли у вас сын или дочь? Как зовут вашего сына и вашу дочь? Как называется ваша гостиница?

УРОК 4

Jak różny jest ten świat! • Какой разный этот мир!

🎧 Текст 1. *Igor zaczyna się uczyć polskiego.*

Игорь начинает изучать польский язык

Igor chce pojechać do Polski. Dlaczego i po co? To jest zrozumiałe — ma tam znajomą dziewczynę, koleżankę. Dlatego chce nauczyć się polskiego i kupuje samouczek «Sam na sam z językiem polskim». Ma teraz podręcznik, ma słownik rosyjsko-polski i może zaczynać. Litery Igor już zna. Igor czyta, tłumaczy i powtarza:*

Ten dom jest stary. — Jaki jest ten dom?
Ta ulica jest długa. — Jaka jest ta ulica?
To drzewo jest wysokie. — Jakie jest to drzewo?
To jabłko jest jeszcze żółte, a tamto jest już czerwone.
Jego sweter jest czarny, a jej bluzka jest czerwona.
Jego dziewczyna jest ładna, a jej chłopak jest przystojny.

Ten ostatni tekst był łatwy, ale długi.
Ta ostatnia lekcja była ciekawa, ale trudna.
To ostatnie zadanie było nowe i zabawne.

СЛОВАРЬ

Обратите внимание!

Для глаголов — пока только а-спряжения — после инфинитива приводится форма I-го л. ед. ч. настоящего времени, например: *zaczynać, zaczynam* *несов.* начинать.

Для неодушевленных существительных мужского рода указана форма родительного падежа единственного числа, например: *sweter, swetra* *м.* свитер. Может приводиться только окончание слова, например: *tekst, -u* *м.* текст.

В прилагательных косой чертой отделяются изменяющиеся окончания именительного падежа единственного числа — мужского, женского и среднего родов, например: *różn/y, -a, -e*, т. е. *różny, różna, różne* *разный*, либо отличающаяся в этих родовых формах часть слова, например: *pols/ki, -ka, -kie*, т. е. *polski, polska, polskie* *польский*.

jak как
ja/ki, -ka, -kie какой
różn/y, -a, -e разный
świat, -a *м.* мир, свет
zaczynać: zaczynam *несов.* начинать
uczyć się + род. п. *несов.* учить, изучать (*что-л.*)
dłaczego? почему?
po co? зачем
zrozumiałe понятно
tam там
znajom/y, -a, -e знакомый
dziewczyna *ж.* девушка
dlatego поэтому
nauczyć się + род. п. *сов.* научиться (*чему-л.*), выучить (*что-л.*)
kupuje (он/она) покупает (*3-е л. ед. ч. наст. вр.*)

глагола **kupować** *несов.* покупать)
sam na sam наедине
język, -a *м.* язык
pols/ki, -ka, -kie польский
teraz теперь, сейчас
podręcznik, -a *м.* учебник
rosyjs/ki, -ka, -kie
słownik, -a *м.* словарь
może (он/она) может (*3-е л. ед. ч. наст. вр.* глагола **móc** *несов.* мочь)
litera *ж.* буква
znać: znam *несов.* знать
czytać: czytam *несов.* читать
 tłumaczy (он/она) переводит (*3-е л. ед. ч. глагола tłumaczyć* *несов.* переводить)

powtarzać: powtarzam *несов.* повторять
dom, -u *м.* дом
star/y, -a, -e старый
ulica *ж.* улица
dłu/gi, -ga, -gie длинный, долгий
drzewo *с.* дерево
wyso/ki, -ka, -kie высокий
jabłko *с.* яблоко
jeszcze еще
żółt/y, -a, -e желтый
tamten тот, **tamtą** та, **tamtę** то
już уже
sweter, swetra *м.* свитер
czarn/y, -a, -e черный
bluzka *ж.* блузка, кофточка (*легкая*)

czern/y, -a, -e красный
chłopak *м.* молодой человек, юноша, парень
przystojny красивый, интересный (*о мужчине*)
ostat/ni, -nia, -nie последний
tekst, -u *м.* текст
był был, **była** была, **było** было (*3-е л. ед. ч. прош. вр.* глагола **być** *быть*)
łatw/y, -a, -e легкий
lekcja *ж.* урок
trudn/y, -a, -e трудный
ciekaw/y, -a, -e интересный, любопытный
zadanie *с.* задание
now/y, -a, -e новый
zabawn/y, -a, -e забавный

Текст 2. Igor układa zdania • Игорь составляет предложения

A teraz Igor sam zaczyna układać zdania. Ogląda pokój i pisze: ten pokój jest duży, wysoki i jasny. Okno jest duże, wysokie i szerokie. Lampa jest niska i nie jest wygodna. Sufit jest biały. Ściana jest żółta. Igor patrzy przez okno i myśli: Wczoraj niebo było niebieskie, a dzisiaj jest szare. Jak ta pogoda jest zmienna! Co jeszcze można powiedzieć? Igor widzi kota i mówi: nasz kot jest wesoły i lubi się bawić. Kot jest bardzo młody i dlatego zawsze jest głodny. Codziennie dostaje duży kawał smacznej morskiej ryby, bo bardzo lubi rybę, a mimo to nigdy nie mówi: dziękuję, jestem najedzony. Może kiedy będzie stary — nie będzie zawsze taki głodny.

Kot jest wesoły • Kot веселый

— Zresztą — myśli Igor — nie tylko kot jest głodny, ja też jestem młody i głodny. Śniadanie było smaczne, ale bardzo nieduże. Teraz jest pora na obiad. Dość tego dobrego, zamykam podręcznik.

*Kot nie jest głodny, kot jest najedzony •
Кот не голодный, кот сытый*

СЛОВАРЬ

zdanie* с. предложение
układać: układam несов.
составлять; **układać**
zдания составлять пред-
ложения
oglądać: oglądam несов.
осматривать, смотреть
pokój, pokoju м. комната
pisze (он/она) пишет (3-е л.
ед. ч. наст. вр. глагола
pisać несов. писать)
wygodny/y*, -а, -е удоб-
ный
jasny/y, -а, -е светлый, яс-
ный
okno с. окно
szeroki, -ka, -kie широкий
lampa ж. лампа
niski, -ka, -kie низкий
sufit, -u м. потолок
biały/y, -а, -е белый
ściana ж. стена
patrzy (он/она) смотрит
(3-е л. ед. ч. наст. вр.

глагола **patrzeć** несов.
смотреть, глядеть)
przez + вин. п. (предлог)
через; **patrzeć przez**
okno смотреть в окно
myśli (он/она) думает
(3-е л. ед. ч. наст. вр.
от глагола **myśleć**
несов. думать)
wczoraj вчера
niebo с. небо
niebieski, -ka, -kie голу-
бой, синий
dzisiaj сегодня
szeroki/y, -а, -е серый
 pogoda ж. погода
zmienność ж. изменчи-
вый, переменчивый
można можно
powiedzieć сов. сказать
widzi (он/она) видит
(3-е л. ед. ч. наст. вр.
глагола **widzieć** несов.
видеть)

mówi (он/она) говорит
(3-е л. ед. ч. наст. вр.
глагола **mówić** несов.
говорить)
wesoły/y, -а, -е веселый
lubi (он/она) любит (3-е л.
ед. ч. наст. вр. глагола
lubić несов. любить)
bawić się несов. играть,
забавляться, развле-
каться
młody/y, -а, -е молодой
zawsze всегда
głodny/y, -а, -е голодный
codziennie ежедневно
dostaje (он/она) получает
(3-е л. ед. ч. наст. вр.
глагола **dostawać** не-
сов. получать)
kawał, -a м. кусок
smaczny/y, -а, -е вкусный
morski, -ka, -kie мор-
ской
ryba ж. рыба

bo (союз) потому что, так
как
mimo to несмотря на
это
nigdy никогда
najedzony/y, -а, -е сытый
może может быть (ввод-
ное слово)
kiedy (союз) когда
będzie (он/она) будет
(3-е л. ед. ч. буд. вр.
глагола **być** быть)
taki, -ka, -kie такой
zresztą впрочем
tylko только
też тоже, также
śniadanie с. завтрак
nieduży/y, -а, -е неболь-
шой
obiad, -u м. обед; **pora na**
obiad пора обедать
dość* довольно
zamykać: zamykam не-
сов. закрывать

Внимание! Uwaga!

zdanie — предложение
pokój — комната
wygodny — удобный

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Litery (zna)** — это форма винительного падежа множественного числа существительного женского рода **litera** — «буква».
- **Zdania** — это форма винительного падежа множественного числа существительного среднего рода **zdanie** — «предложение».
- Слово **wygodny** не имеет никакого отношения к выгоде, а означает «удобный». Не следует путать польское слово **wygodny** и русское «выгодный»!
- **Dość tego dobrego** переводится как «хорошенького понемножку»; **tego dobrego** — форма родительного падежа единственного числа мужского и среднего рода.

Запомним!

zawsze — nigdy
всегда — никогда

Грамматика**ГЛАГОЛ****Обратите внимание!**

Инфинитив может оканчиваться после гласных не только на мягкий шипящий звук *ć* [ч'] (буква *ć*), но и на твердый свистящий [ц] (буква *c*), например: *móc* — мочь.

Форма 3-го л. ед. ч. будущего времени глагола *być* — *będzie*.

В прошедшем времени глаголы, как и в русском языке, имеют различия по роду, например, в 3-м лице единственного числа глагол *być* имеет следующие формы:

мужской род — *był*;
женский род — *była*;
средний род — *było*.

Wspominać miło o tym, co było.
Вспоминать мило о том, что было.

Настоящее время.**Формы 1-го и 3-го лица единственного числа**

В польском языке, в отличие от русского, форма 3-го лица единственного числа настоящего времени заканчивается на гласный.

У глаголов а-спряжения — это окончание *-a*: *ma, przedstawia, czyta, mieszka*.

У глаголов е-спряжения — окончание *-e*: *pisze, dostaje, może*.

У глаголов *-i/-y*-спряжения — окончание *-i* (после мягких согласных): *mówi, lubi*, окончание — *u* (после твердых согласных): *patrzy*.

Напомним, что глаголы а-спряжения в 1-м лице единственного числа настоящего времени имеют окончания *-am*: *mam, przedstawiam, czytam, mieszkam*.

1-е лицо ед. ч. *ma, przedstawia, mieszka, czyta, zaczyna*

3-е лицо ед. ч. *ma, przedstawia, mieszka, czyta, zaczyna*

? А какое окончание имеют глаголы е-спряжения и *i/y*-спряжения в 1-м лице единственного числа настоящего времени?

☞ Об этом речь будет идти позднее.

☞ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Вставьте нужные по смыслу глаголы в форме 1-го или 3-го лица единственного числа (*czytać, wybierać się, nazywać się, zaczynać, mieć, powtarzać, znać, zamykać, oglądać, mieszkać, przeproszać*).

a).

1. Jak ... ten hotel? — Metropol.
2. Moja matka zawsze ... swój pokój.
3. Igor codziennie ... polską gazetę i ... jeszcze raz nowy tekst.

б).

1. Czy pani ... po polsku? — Jeszcze nie, ale już ... litery.
2. Czy pan ... córkę? — Nie, ... syna.
3. Co pan ...? ... imię i nazwisko naszego nowego gościa
4. Andrzej ... latem do Polski. Ja też ..., ale do Francji.
5. Czy ... pan żonę pana Tadeusza? — Nie, nie ..., ... ich córkę Irenkę.
6. (przeprzaszać), co pani ...? Co to jest? ... pomnik warszawskiej Syrenki. Syrenka to symbol Warszawy.
7. Czy ... pan zamiar uczyć się polskiego? Tak, już ... czytać.
8. Czy pan ... w Warszawie? Nie, ... w Moskwie.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

У всех существительных **среднего рода** формы именительного и винительного падежей единственного числа, как и в русском языке, совпадают:

zдание (им. п. ед. ч.) — Igor powtarza zdanie (вин. п. ед. ч.).

Одинаковую форму с окончанием **-а** имеют существительные среднего рода и в именительном и винительном падежах множественного числа:

zдания (им. п. мн. ч.) — Igor układa zдания (вин. п. мн. ч.).

В русском языке для этих форм тоже характерно общее окончание **-а/-я**: *окно — окна, собрание — собрания*.

МЕСТОИМЕНИЯ И ПРИЛАГАТЕЛЬНЫЕ

Указательные местоимения.

Именительный падеж единственного числа

м. р.	ten	этот	tamten	тот	taki	такой
ж. р.	ta	эта	tamta	та	taka	такая
с. р.	to	это	tamto	то	takie	такое

Вопросительные местоимения и прилагательные.

Именительный падеж единственного числа

м. р.	окончание -y/-i	jaki?	nowy, trudny, duży, wysoki, ostatni
ж. р.	окончание -а	jaka?	nowa, trudna, duża, wysoka, ostatnia
с. р.	окончание -е	jakie?	nowe, trudne, duże, wysokie, ostatnie

? Понятно, что у вопросительных местоимений и у прилагательных родовые окончания одинаковые. Но почему в мужском роде в таблице указано двойное окончание: **-у** или **-i**, с чем это связано?

👉 Буквы **-y/-i** передают одно окончание, они являются лишь графическим показателем твердости или мягкости конечного согласного основы: после твердого согласного пишется **-y**: *trudny, duży*, после мягкого — **-i**: *wysoki, ostatni*. Эти графические варианты и далее будут указываться через косую черточку. См. выше о типах

спряжения. В польском языке **-y/-i** — единственное окончание мужского рода. (Сравните: *добрый, новый; высокий, последний*; но также, в отличие от польского, — *большой, прямой*.)

И помните, что, в отличие от русского языка, на конце прилагательных и указанных местоимений в именительном падеже единственного числа мужского рода никакого «и краткого» не произносится, например: *dobry* [добры] — *добрый*.

Основа прилагательных

Основа прилагательного во всех формах имеет на конце либо твердый согласный: *powy, nowa, nowe*, либо мягкий: *ostatni, ostatnia, ostatnie*. И только два согласных основы — **k** и **g** — могут быть как твердыми, так и мягкими. Например, в именительном падеже единственного числа женского рода, т. е. перед окончанием **-a**, они твердые: *jaka polska koleżanka, wysoka dziewczyna, długa ulica*, а в прочих родовых формах — мягкие, в т. ч. в мужском роде: *polski film, długi sweter*. (Сравните: *польский, долгий*.)

В среднем роде перед окончанием **-e** согласные **k, g** также смягчаются, что и обозначается на письме непронизимой буквой **i**: *jakie* [йак'е] *wysokie* [высок'е] *drzewo, drogie* [дрог'е] *imię*.

Роль прилагательных в предложении

Прилагательные в составе именной части сказуемого, как и в русском языке, всегда согласуются с существительным-подлежащим в роде и числе (см. в тексте), но употребляются **только в именительном падеже**: *Ten dom jest stary.* — *Этот дом старый.*

Кратких прилагательных в польском языке, в отличие от русского, вообще нет:

Ta **ładna** dziewczyna to moja koleżanka. — *Эта красивая девушка моя подруга.*

Ta dziewczyna jest **ładna**. — *Эта девушка красива.*

Запомним!

В польском языке наличие глагола-связки **być** *быть* в таких предложениях обязательно.

? Если при обязательном глаголе-связке в настоящем времени прилагательное стоит в именительном падеже, то в каком падеже употребляется прилагательное в прошедшем или будущем времени?

🔊 В польском языке прилагательное как часть составного сказуемого всегда выступает в именительном падеже:

Kiedy będzie stary. — *Когда он будет старый/старым/стар.*

Niebo było niebieskie. — *Небо было голубое/голубым.*

В русском языке в этом случае может употребляться именительный или творительный падеж: *Урок был трудный. Урок был трудным.*

В отрицательных предложениях отрицание **nie** ставится перед глаголом-связкой:

Ten tekst nie jest trudny/nie był trudny. — *Этот текст нетрудный/не был трудным.*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Ответьте на вопросы.

1. Jaki jest pokój Igora?
2. Jakie jest okno?
3. Jaki jest sufit?
4. Jakie dziś jest niebo?
5. Jakie było śniadanie?
6. Jaki jest kot Igora?
7. Jakie było ostatnie zdanie?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** *Поставьте прилагательные в нужной форме.*

1. Dlaczego jest pani dzisiaj (taki smutny)?
2. Wczoraj była pani (wesoły) — Bo wczoraj pogoda była (ładny).
3. Pani jest (zmienny) jak pogoda.
4. Czy pani nie będzie (głodny)?
5. Śniadanie nie było (smaczny).
6. Ta ryba jest bardzo (smaczny).
7. Koleżanka Zenona była (młody i ładny).
8. Zawsze jestem (głodny).
9. Pani jest bardzo (ładny).
10. Dziękuję panu, komplement był bardzo (miły).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** *Выберите из правой колонки соответствующие по смыслу прилагательные и вставьте их в предложения в нужной форме.*

1. — Czy ten tekst był...
— Nie, był dość...
2. Jan myśli: droga z Warszawy do Moskwy będzie...
3. — Czy pani hotel jest...
— Nie, jest bardzo ..., ale jest...
4. Ten nowy podręcznik będzie...
5. Czy obiad był ...?
6. — Jaka jest nowa żona Tadeusza? Czy jest ...?
— Nie znam jego...
— Nie jest pan ...
7. Jaka jest ulica Marszałkowska, czy jest ...? Tak, ... i ...

trudny,
łatwy,
krótki,
nudny,
stary,
smaczny,
smutny,
ładny,
długi,
ciekawý,
nowy,
wygodny,
taki,
wesoły

Это пригодится!

большой — маленький
высокий — низкий
трудный — легкий
интересный — скучный
новый — старый
молодой — старый
длинный — короткий
широкий — узкий
дорогой — дешевый
красивый — некрасивый

duży — mały
wysoki — niski
trudny — łatwy
ciekawý — nudny
nowy — stary
młody — stary
długi — krótki
szeroki — wąski
drogi — tani
ładny — brzydki

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Образуйте от прилагательных в табличке формы женского и среднего рода единственного числа.*

Формы родительного и винительного падежей единственного числа прилагательных и местоимений

Как мы уже знаем, формы родительного и винительного падежей единственного числа **одушевленных** существительных **мужского рода** совпадают, совпадают и формы прилагательных и местоимений при этих существительных. И у прилагательных, и у местоимений они образуются с помощью окончания **-ego**: dość tego dobrego (*род. n.*), przedstawiam naszego gościa (*вин. n.*), znam tego pana (*вин. n.*).

? А какое окончание будет в родительном падеже единственного числа у прилагательных и местоимений женского рода?

👉 В форме родительного падежа единственного числа женского рода у прилагательного будет окончание **-ej**: kawał smacznej ryby, syn naszej miłej pani Moniki, syn swojej matki.

☺ А если основа прилагательного оканчивается на **k** или **g**...

👉 То тогда перед окончаниями **-ego** и **-ej** эти согласные станут мягкими: kawał morskiej ryby, matka i ojciec polskiego przyjaciela i polskiej przyjaciółki.

Эти окончания очень похожи на притяжательные местоимения **jego** и **jej**: jego siostra, jej syn.

Вспомним также, что прилагательное в форме винительного падежа женского рода имеет окончание **-ą**: Pan ma ładną żonę (с. 25).

Формы винительного падежа единственного числа существительных и прилагательных

Винительный падеж единственного числа	Мужской род	Женский род
Одушевленные	Igor wita tego młodego pana. Igor widzi naszego gościa.	Pan Jan ma ładną żonę. Kot lubi morską rybę. Jadwiga ma ładną bluzkę.
Неодушевленные	Kot dostaje kawał ryby.	

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Поставьте сочетания существительного с прилагательным в нужной форме.

1. Dobrze znam (pani i ten wysoki pan).
2. Mam (niski ojciec) i (wysoka matka).
3. Witam (nowy gość).
4. Przedstawiam pani (nasz przyjaciel) z Warszawy.
5. Czekam na (rosyjska przyjaciółka).
6. Helena ma (przystojny syn).
7. Czy pan zna (młoda żona) pana Lecha?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Вставьте сочетания существительного с прилагательным в нужной форме.

1. Kogo pani zna w Warszawie? — Znam (Jadwiga, jej brat, pani Majewska, nowa żona pana Jana).
2. Ma pani bardzo (ładna czerwona bluzka). — Bardzo dziękuję.
3. Pan ma (dobra córka). — Dziękuję.
4. Czy Pan czyta (nowa gazeta)? — Nie, czytam (stara gazeta).
5. Przedstawiam państwu (polska koleżanka Barbara).
6. Witam (miła pani).
7. Na kogo pan czeka? — Zawsze czekam na (swoja żona).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Преобразуйте утвердительные предложения в отрицательные.

1. Alina lubi swoją niebieską bluzkę.
2. Igor widzi dawną znajomą.
3. Igor ma przyjaciółkę w Warszawie.
4. Nasz kot chce jeść morską rybę.
5. Dobrze znam Moskwę.
6. Tadeusz lubi jej siostrę.
7. Jan lubi koleżankę Zygmunta.
8. Mam dobrą długą bluzkę.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** Преобразуйте отрицательные предложения в утвердительные.

1. Jadwiga nie ma przyjaciela w Moskwie.
2. Nie znam jej siostry.
3. Jan nie zamyka okna.
4. Matka nie kupuje ryby.
5. Nasz pies nie chce jeść ryby.
6. Dyrektor nie przedstawia swojej żony.
7. Nie znam dobrze Warszawy.
8. Nie mam niebieskiej bluzki.

Обозначение принадлежности

Итак, мы уже знаем, что значение принадлежности передается:

- (1) глаголом **mieć**: **mam** brata i siostrę;
- (2) притяжательными местоимениями: **moja** żona.

Местоимения 1-го и 2-го лица единственного числа согласуются с существительными в роде и склоняются вместе с ними.

Именительный падеж

mój brat	moja żona	moje nazwisko
nasz gość	nasza córka	nasze miasto
twój brat	twoja koleżanka	twoje imię
swój brat	swoja córka	swoje imię

Родительный падеж

naszego gościa
mojego brata
mojego nazwiska
mojej żony

Винительный падеж

naszego gościa
mojego kota
moje nazwisko
twoją koleżankę

Напомним, что местоимениям **mój, twój, swój** свойственно одинаковое чередование гласных — в именительном падеже мужского рода пишется буква **ó** (читается как «у»): **mój brat, swój słownik**, а во всех остальных формах пишется буква **o** (читается как «о»): **swojego brata, swojego słownika, moja siostra** и т. п.

Местоимения **3-го лица единственного числа** почти совпадают с русскими: мужской род **jego** — «его», женский род **jej** — «ее», множественное число — **ich** — «их» (**jego córka, jego brat, jego nazwisko, jej córka, jej przyjaciel, ich kot**).

? То есть эти слова, как и в русском языке и как видно из примеров, не склоняются и не согласуются с определяемым существительным?

☞ Да, ведь, по существу, это формы родительного падежа.

Еще один способ (3) обозначения принадлежности — форма родительного падежа существительных: **romnik Puszkina, pomnik Mickiewicza, żona Tadeusza Nowaka**.

Вспомним также, что в этом значении выступает родительный падеж существительных **pan, pani** и **państwo**: **pana podręcznik** — *ваш учебник (к мужчине)*; **pani brat** — *ваш брат*, **pani córka** — *ваша дочь (к женщине)*.

Обычно эти слова стоят перед определяемым словом.

? И главное — как спросить: «Чье?»

☞ Для этого есть вопросительное местоимение и тоже в трех родах: **czyj** — *м. р.*, **czyja** — *ж. р.*, **czyje** — *с. р.*: **Czyj brat? Czyja koleżanka? Czyje nazwisko?**

→ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** На какие вопросы даны следующие ответы?

Образец: Burek to pies Jadwigi. — Czyj to pies?

1. To pomnik Mickiewicza.
2. To siostra Piotra.
3. To matka Jadwigi.
4. To koleżanka Igora.
5. To nazwisko Igora.
6. To imię i nazwisko mojej żony.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 11.** Преобразуйте предложения по образцу.

a) Употребите притяжательные местоимения.

Образец: Pan Jan ma ładną żonę. — To jego ładna żona.

1. Mam siostrę.
2. Jan ma czarnego kota.
3. Jadwiga ma brata Zenka.
4. Mam wygodny pokój.
5. Helena ma psa.

б) Используйте формы глагола mieć.

Образец: Mruczek to kot Jadwigi. — Jadwiga ma kota Mruczka.

1. Burek to pies pana Andrzeja.
2. To moja siostra Janina.
3. Zygmunt to syn Heleny.
4. Halina to przyjaciółka naszej matki.
5. Wanda to koleżanka Janka.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 12.** Используя глаголы *mówić, lubić, widzieć, pisać, dziękować, kupować, dostawać, być, czekać*, переведите на польский язык.

1. Вы любите рыбу?
2. Вы говорите по-польски?
3. Что вы там видите? — Очень красивую женщину.
4. Что вы пишете?
5. Вы это покупаете?
6. Почему вы не говорите спасибо?
7. Вы голодны? — Нет, я не голоден.
8. Какой кусок рыбы получает ваша кошка каждый день?
9. Кого вы ждете? — Как всегда, свою жену.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 13.** Переведите на польский язык.

1. Чей это словарь? Это ваш словарь? Нет, это словарь моего сына.
2. Чья это собака? Это собака Ядвиги?
3. Это интересный учебник? Нет, не очень, но очень трудный. Каждый день я читаю новый текст и повторяю старый.
4. Моя жена здесь?

Dialogi • Диалоги

Прослушайте и переведите на русский язык диалоги.

1. — Co pani czyta?
— Czytam polską gazetę.
— Czyta pani po polsku?
— Tekst nie jest trudny i do tego mam słownik.

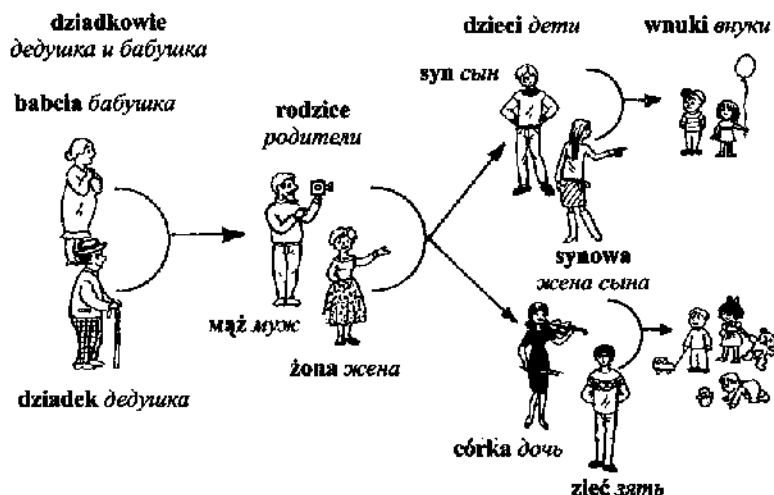
2. — Czy czyta pan po polsku?
— Nie, jeszcze nie czytam, ale już znam litery.
3. — Czy często pan powtarza: jestem głodny?
— O, dość często. Mam dobry apetyt.
4. — Czy mają państwo kota?
— Nie, nie mamy kota, mamy psa.
5. — Jak pani ma na imię?
— Moje imię nie jest rosyjskie. Mam na imię Zemfira.
6. — Dlaczego pani zawsze zamyka okno?
— Zamykam, bo jest mi zimno.
7. — Jaki pani ma pokój? Czy jest duży i wygodny?
— Nie, niestety (yes), mam bardzo mały i ciemny pokój. Jest długi, a okno jest wąskie.
8. — Kogo pani tu zna? Czy ma pani tu znajomych?
— Znam tego wysokiego pana, jest przyjacielem mojej koleżanki Jadwigi. Ma na imię Igor, jest z Rosji.

УРОК 5

Metamorfozy • Метаморфозы

Текст 1. Rodzina Jadwigi • Семья Ядвиги

Nazywam się Jadwiga Kowalska. Jestem córką pana Andrzeja i pani Danuty, czyli państwa Kowalskich, siostrą Zenka, wnuczką pana Tadeusza i pani Bronisławy oraz siostrzenicą wuja, czyli brata mamy Piotra. Zenek to mój brat — jeśli państwo pamiętają* — jest zarazem synem naszych rodziców i siostrzeńcem* wuja Piotra. Stryja* ani stryjenki* nie mamy, bo nasz tata jest jedynakiem. Ale za to mamy ciocię Halinę, żonę wuja Piotra, kuzyna Włodka i kuzynkę Marylę — dzieci wuja Piotra i cioci Haliny. Maryla i Włodek są dla naszej mamy bratanicą* i bratankiem. Nasz dziadek Tadek i nasza babcia Bronia są rodzicami naszej mamy, a dla ojca są oni teściami* — teściem i teściową. Teściowie mamy — to znaczy matka i ojciec taty, już niestety nie żyją*. Dla nich nasza mama była synową*. Wuj Piotr jest nie tylko bratem matki i synem naszych dziadków*, jest on także szwagrem naszego taty, a jego żona Halina — nasza ciocia — jest dla naszej matki bratową*, a dla ojca — szwagierką. I oto cała nasza rodzina.

СЛОВАРЬ

Внимание! Увага!

rodzina ж. семья

wnuczka ж. внучка
oraz (союз) а также

siostrzenica ж. племян-
ница, дочь сестры

wuj м. дядя по matery,
brat matery

jeśli (союз) если
pamiętają (они) помнят

(3-е л. мн. ч. наст. вр. глагола **pamiętać** несов. помнить); **państwo pa-miętają** вы помните
zarazem вместе с тем, одновременно
rodziców родителей (род. п. мн. ч. существительного **rodzice** мн. ч. родители)
siostrzeniec, siostrzeńca м. племянник, сын сестры
jednocześnie одновременно
stryj м. дядя по отцу, брат отца
ani (союз) ни

stryjenka жс. тетья, жена дяди по отцу
tata м. папа
jedynak м. единственный сын
za to зато
ciocia жс. тетья, сестра матери/отца, жена дяди
kuzyn м. двоюродный брат; родственник
kuzynka жс. двоюродная сестра; родственница
dzieci мн. ч. дети
dla + род. п. (предлог) для
bratanica жс. племянница, дочь брата
bratanek, bratanka м. племянник, сын брата

dziadek, dziadka м. дедушка
babcia жс. бабушка
teść м. тесть, свекор
teściowa, teściowej жс. тещи, свекровь; **teściowie** мн. ч. тесть и теща, свекор и свекровь
znaczy значит (3-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **znaczyć** несов. значить)
to znaczy то есть
niestety к сожалению, увы
żyją живут, (они) живы (3-е л. мн. ч. наст. вр. глагола **żyć** несов. жить)

synowa, synowej жс. невестка, жена сына
dziadków дедушек и бабушек (род. п. мн. ч. существительного **dziadek** м.)
szwagier, szwagra м. шурина, брат жены
także также
ciocia жс. тетья, сестра матери или отца
bratowa, bratowej жс. невестка, жена брата
szwagierka жс. свояченица, золовка, невестка
oto вот
cały, -a, -e весь, целый

🎧 Текст 2. Cały świat jest teatrem • Весь мир — театр

Ale to nie wszystko. Jestem nie tylko córką, siostrą, wnuczką i siostrzenicą. Jestem również studentką Politechniki Warszawskiej. Jestem Polką. Jestem niezamężna, mój brat też nie jest jeszcze żonaty. Zenek jest pracownikiem znanej firmy Polpharm. Mój tata jest nie tylko kochanym i kochającym mężem, ojcem i zięciem. Jest przystojnym mężczyzną, dziennikarzem i kierownikiem* redakcji. Gdy prowadzi samochód — jest kierowcą*, a kiedy jedzie tramwajem — jest pasażerem. A nasza mama jest nie tylko żoną naszego ojca, siostrą wuja Piotra i ciocią Maryli i Włodka. Jest ona jednocześnie uroczą kobietą, w pracy* — doświadczoną prawniczką, a w domu* — dobrą gospodynią. Babcia Bronia jest emerytką, a była aktorką. Dziadek był inżynierem, a teraz jest rencistą. Wujostwo* są nauczycielami liceum*, a ich dzieci uczniami gimnazjum* i szkoły podstawowej.

Trzeba przyznać, że cały świat naprawdę jest teatrem, i my jesteśmy* w nim aktorami, bo gramy różne role i każdy z nas gra nie tylko jedną rolę*.

СЛОВАРЬ

ale (союз) но
wszystko все, всё
studentka жс. студентка
politechnika жс. политехнический институт
Polka жс. полька
niezamężna не замужем
żonaty женатый, женат
pracownik м. работник, сотрудник
znan/y, -a, -e известный
firma жс. фирма
kochan/y, -a, -e любимый
kochając/y, -a, -e любящий

mąż, męża м. муж
zięć м. зять
mężczyzna м. мужчина
dziennikarz м. журналист
kierownik м. заведующий, руководитель, директор
redakcja жс. редакция
gdy (союз) когда
kiedy (союз) когда, если
proceedzi (он/она) ведет (3-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **proceedzić** несов. вести)

samochód, samochodu м. машина, автомашина
kierowca м. водитель, шофер
jedzie (он/она) едет (3-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **jechać** несов. ехать)
tramwaj, tramwaju м. трамвай
pasażer м. пассажир
urocz/y, -a, -e очаровательный, обаятельный
kobieta жс. женщина
praca жс. работа, служба;

w pracy (предл. п. ед. ч.) на работе
doświadczon/y, -a, -e опытный
prawniczka жс. юрист (женщина)
w domu дома
dobr/y, -a, -e хороший
gospodyni жс. хозяйка
emerytka жс. пенсионерка
aktorka жс. актриса
inżynier м. инженер
rencista м. пенсионер по болезни, инвалид

wujostwo с. тетя с дядей по матери
 nauczyciel м. учитель
 uczeń, ucznia м. ученик
 liceum с. лицей (высший уровень школьного образования)
 gimnazjum с. гимназия

(промежуточный уровень среднего образования)
 szkoła ж. школа; szkoła podstawowa начальная/неполная средняя школа
 trzeba надо, нужно
 przyznać, przyznam несов. признать

świat, świata м. мир, свет
 teatr, teatru м. театр
 my мы
 jesteśmy (мы) есть, являемся (1-е л. мн. ч. наст. вр. глагола być быть)
 naprawdę на самом деле
 aktor м. актер

bo (союз) потому что
 gramy (мы) играем (1-е л. мн. ч. наст. вр. глагола grać несов. играть)
 każdy, -а, -е каждый
 jeden один, jedna одна, jedno одно
 rola ж. роль

ЭТО ПРИГОДИТСЯ!

Zawody i status społeczny. Профессии и общественный статус

aktor — aktorka
 nauczyciel — nauczycielka
 konduktor — konduktorka
 dziennikarz — dziennikarka
 prawnik — prawniczka
 uczeń — uczennica
 student — studentka
 emeryt — emerytka
 rencista — rencistka
 sportowiec — sportsmenka
 obywatel — obywatelka

актер — актриса
 учитель — учительница
 проводник — проводница (в поезде), кондуктор
 журналист — журналистка
 юрист (мужчина) — юрист (женщина)
 ученик, школьник — ученица, школьница
 студент — студентка
 пенсионер (по старости) — пенсионерка (по старости)
 пенсионер-инвалид — пенсионерка-инвалид
 спортсмен — спортсменка
 гражданин — гражданка

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- Напомним, что слово **państwo** сочетается с глаголом в форме 3-го лица множественного числа (см. далее).
- Отметим, что в польском семейном обиходе сохранилось различие родственников по материнской и отцовской линии: **wuj** — брат матери, дядя по матери, **wujenka** — жена дяди по матери, тетя, **stryj** — брат отца, дядя по отцу, **stryjenka** — жена дяди по отцу, тетя. Для родителей мужа и жены существует лишь одно наименование: **teść** — тесть, свекор, **teściowa** — теща, свекровь.
- Существительные, называющие женщин по профессии или роду занятий, часто образуются от существительных мужского рода с тем же значением с помощью суффикса **-k** и добавления окончания **-a**, например: **konduktor** — **konduktorka**, **aktor** — **aktorka**. Но обратим внимание на то, что иногда в основе существительного мужского рода происходит чередование звуков, например, **dziennikarz** — **dziennikarka**.
- Но если речь идет о женах, то используется суффикс **-owa**: **synowa**, **bratowa**, **teściowa**, как это было при образовании женских фамилий: **Kowalik** (муж) — **Kowalikowa** (жена).
- Говоря о живых и умерших, поляки используют глагол **żyć** жить: **ojciec żyje**, **rodzice nie żyją**, что соответствует русским выражениям: «отец жив», «родители уже умерли/родителей уже нет в живых». Отметим, что глагол **żyć** и уже известный нам глагол **mieszkać** имеют разные значения, так как глагол **mieszkać** означает «проживать», «обитать»: **Igor mieszka w Moskwie**. — *Игорь живет в Москве*.
- Polpharm** — известная польская фармацевтическая фирма по производству косметики и лекарств.

kierownik
 заведующий, руководитель, директор

Внимание! Uwaga!
 Не следует путать!

kierowca
 шофер, водитель

Запомним!**W pracy** — на работе**W domu** — дома

- Требуется пояснения форма существительных на **-um**: **liceum**, **gimnazjum**. Такие существительные в единственном числе не склоняются. Прилагательные и местоимения согласуются в среднем роде: **to moje liceum**. В тексте эти слова имеют значение родительного падежа единственного числа: **nauczyciel liceum** — учитель лицея, **uczeń gimnazjum** — ученик гимназии.
- Названия национальностей пишутся с большой буквы: **Polak**, **Polka**.
- Польское слово **rola**, как и русское «роль», женского рода, но существует различие в окончаниях. В сочетании **grać role** слово **rola** стоит в форме винительного падежа множественного числа.

Грамматика**ГЛАГОЛ****Спряжение глаголов в настоящем времени****Спряжение глагола *być***

	<i>ед. ч.</i>	<i>мн. ч.</i>
<i>1-е л.</i>	jestem	jestem
<i>2-е л.</i>	jestes	jesteście
<i>3-е л.</i>	jest	są

Глагол **być** *быть*, как уже было сказано (урок 3, с. 22), имеет особый тип спряжения. В отличие от русского языка, где в настоящем времени употребляется практически только одна форма — «есть», в польском существуют все формы настоящего времени с личными окончаниями: **Jestem Monika**. — Я Моника. **Czy jesteś tu?** — Ты здесь? Они образованы по одному типу — с общей основой **jest**, за исключением формы 3-го лица множественного числа **są**.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Поставьте глагол **być** в форме настоящего времени.

а).

1. Kasia i Piotrek ... wnukami pana Stefana.
2. Tatusiu, czy już ... emerytem?
3. Państwo Nowakowie ... już w Krakowie.
4. Dzieci, czy już ... w domu?
5. Czy my już ... w Warszawie?
6. Czy wuj i ciocia Jadwigi ... dziennikarzami?

б).

1. Kasiu, czy już ... studentką? Nie, ... uczennicą liceum.
2. Jadwigo, dlaczego ... taka smutna? Czy ... zdrowa?
3. Przepraszam, czy pan ... prawnikiem? — Nie, ... nauczycielem liceum.
4. Czy pani ... nauczycielką? — Nie, ... prawniczką.
5. Czy państwo ... dziennikarzami? — Nie, ... lekarzami.
6. Czy państwo ... z Rosji? — Tak, ... z Moskwy.

Спряжение глагола **mieć** (а-спряжение)

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	mam	mamy
2-е л.	masz	macie
3-е л.	ma	mają

Гласный **-а**, являясь приметой а-спряжения, повторяется во всех формах, в том числе выступает в окончании **-ają** формы 3-го лица множественного числа.

По образцу спряжения глагола **mieć** образуют формы настоящего времени все глаголы а-спряжения, например: **czytać, pamiętać, przedstawiać, witać, grać, nazywać się, czekać, powtarzać**.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Поставьте глаголы в правильной форме.

а).

1. Dlaczego dzieci tak mało (czytać)? To jest zrozumiałe — bo (oglądać) program telewizyjny.
2. Dlaczego (powtarzać) ten tekst dwa razy? (1-е л. мн. ч.)
3. Czy państwo Kowalscy (mieć) dzieci? — Tak, (mieć) syna i córkę.
4. Czy Włodek i Maryla (mieszkać) razem ze swoimi rodzicami?
5. Jak (mieć) na imię dzieci wuja Piotra?
6. (Witać — 1-е л. ед. ч.) nowego gościa.

б).

1. Czy państwo (czytać) już po polsku? — Nie, nie (czytać), ale (oglądać) ilustracje.
2. Helenko, czy (znać) rodziców Piotrka? — Nie, jeszcze nie (znać).
3. Barbaro! Czy (pamiętać) tego pana? — Tak, (pamiętać), to dziadek Maryli.
4. Czy pan (pamiętać) jej nazwisko? — Tak, (pamiętać), (nazywać się) Kowalska.

Глаголы **е-спряжения** и **-і/-у спряжения**, то есть глаголы с гласными **-е, -і/-у**, образуют большинство форм настоящего времени по тому же образцу, что и глаголы а-спряжения: стандартные окончания присоединяются к исходному гласному (**-е, -і/-у, -а**). Этим гласным заканчивается, как говорилось в уроке 3, форма 3-го лица единственного числа настоящего времени каждого глагола.

Спряжение глагола pisać (е-спряжение)			Спряжение глагола mówić (-і/-у-спряжение)		
	Ед. ч.	Мн. ч.		Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	piszę пишу	piszemy пишем	1-е л.	mówię говорю	mówimy говорим
2-е л.	piszesz пишешь	piszecie пишете	2-е л.	mówisz говоришь	mówicie говорите
3-е л.	pisze пишет	piszą пишут	3-е л.	mówi говорит	mówią говорят

К глаголам **е-спряжения** относятся также глаголы с инфинитивом на **-ować**, у которых этот суффикс в формах настоящего времени заменяется на **-uj**, например:

Dziękować благодарить — (ja) **dziękuję** — (on/ona) **dziękuje** — (oni) **dziękują**.

Kupować покупать — (ja) **kupuję** — (on/ona) **kupuje** — (oni) **kupują**.

Представим в таблице окончания глаголов в настоящем времени.

	а-спряжение		е-спряжение		і/у-спряжение	
	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	-а-м	-а-му	-ę	-е-му	-ę	-і/-у-му
2-е л.	-а-sz	-а-cie	-esz	-е-cie	-і/-у-sz	-і/-у-cie
3-е л.	-а	-а-ją	-е	-ą	-і/-у	-ą

? Чем же различаются эти три спряжения, только гласными в окончаниях?

❏ Нет, не только. Отличия следующие.

Во-первых, глаголы **е- и i-/у-спряжений** имеют в 1-м лице единственного числа окончание **ę**, которое присоединяется непосредственно к конечному согласному основы. Так, о себе мы говорим: (ja) *dziękuję, piszę, chcę, myślę, lubię, mówię*, в то время как в глаголах **а-спряжения** 1-е лицо единственного числа заканчивается на **-ам**: (ja) *mam, mieszkam, pamiętam*.

Во-вторых, у глаголов **е- и i-/у-спряжений** формы 1-го лица единственного числа и 3-го лица множественного числа имеют одну и ту же основу, и к этой общей основе присоединяются окончания **-ę** и **-ą**:

<i>ja</i>	<i>oni</i>	<i>ja</i>	<i>oni</i>
dziękuj- ę	dziękuj- ą	myśl- ę	myśl- ą
pisz- ę	pisz- ą	lubi- ę	lubi- ą
chc- ę	chc- ą	mówi- ę	mówi- ą

В глаголах же **а-спряжения** формы 1-го лица единственного числа и 3-го лица множественного числа образованы по-разному, сравните: (ja) *czytam* — (oni) *czytają*.

? Понятно, что буква **i** перед окончанием (*mówi-ę* — *mówi-ą*, *lubi-ę* — *lubi-ą*) — это лишь показатель мягкости согласного, но всегда ли сам конечный согласный мягкий?

❏ В этих глаголах — да. Основа во всех формах настоящего времени заканчивается на один и тот же мягкий согласный, но, к сожалению, единая основа свойственна далеко не всем глаголам. О возможных изменениях в основе настоящего времени мы узнаем чуть позднее.

? И главное — как узнать, как спрягается глагол в настоящем времени? По инфинитиву?

❏ Нет. К сожалению, инфинитив не всегда соотносится с типом спряжения и с формами настоящего времени. Например, глаголы *mieć* и *czytać*, у которых инфинитивы различаются суффиксами, спрягаются одинаково, а глаголы с одинаковыми суффиксами, например *czytać* и *pisać*, — по-разному. Просто надо смотреть в словаре — там для каждого глагола дана форма 1-го лица единственного числа настоящего времени, а для глаголов на **-е, -i/-у** — также форма 3-го лица единственного числа. Эти формы однозначно указывают на все особенности остальных форм настоящего времени.

Вы обратили внимание, что окончания форм настоящего времени похожи на русские? Например, после гласного во 2-м лице единственного числа добавляется **-sz**: *piszesz* — (ты) *пишешь*, *chcesz* — (ты) *хочешь*, *lubisz* — (ты) *любишь*. Единственное исключение составляет форма 2-го лица единственного числа глагола **być**: *jesteś* (на конце мягкий **-ś**). Также похожи формы множественного числа, например: *piszemy* — (мы) *пишем*, *piszecie* — (вы) *пишете*.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Поставьте глаголы в нужную форму.

а) 3-го л. ед. или мн. ч.

1. Mój wnuk Janek zawsze (mówić) «dziękuję».
2. Dzieci nie zawsze (mówić) «dzień dobry».
3. Kto nie (lubić) smacznej morskiej ryby?
4. Dzieci (lubić) bawić się z dziadkiem.
5. Dzieci (bawić się) z psem Jadwigi.
6. Kto tam (mówić) po niemiecku?
7. Ciocia (chcieć) napisać nowy podręcznik.

б) 1-го л. ед. и мн. ч.

1. Nie (mówić) po polsku.
2. (Uczyć się) czytać i mówić po niemiecku.
3. Zawsze (chcieć) być z państwem.
4. (Chcieć) pojechać do Polski i Francji.
5. (Lubić) bawić się z kotem.
6. (Pisać) do rodziców.

7. Nigdy nie (kupować) tej gazety.
8. Nie (lubić) tej twojej czarnej bluzki.

в) 2-го л. ед. или мн. ч.

1. Danuto, czy (chcieć) pojechać z nami do Polski?
2. Irenko, po co (oglądać) mój pokój?
3. Dzieci, czy (chcieć) się uczyć?
4. Tato, co (czytać)?
5. Jadwigo, czy (pisać) do dziadków?
6. Czy (lubić) prowadzić samochód?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** *Поставьте глаголы в нужную форму.*

1. Czy (lubić) pan czytać? — Tak, bardzo (lubić).
2. Czy(chcieć) państwo jechać tramwajem? — Nie, nie (chcieć).
3. Czy (lubić) pani swój pokój? — Nie bardzo (lubić), nie jest wygodny.
4. Czy (bawić się) pani z kotem? — Nie (mieć) kota.
5. O czym państwo (mówić)? — (mówić) o Warszawie.
6. Po co (uczyć się) pan języka polskiego? — Bardzo (lubić) się uczyć.

Мы в Польше. Правила речевого этикета. Употребление личных форм глагола

? Понятно, что к незнакомым людям или же уважительно — к знакомым (на «вы») следует обращаться описательными оборотами со словами **pan**, **pani** или **państwo**. А используются ли какие-нибудь другие формы обращения к собеседнику?

→ Конечно, используются, в том числе и глагольные формы 2-го лица единственного числа — доверительные формы на «ты».

Использование формы **2-го лица единственного числа** в польском языке в целом совпадает с использованием этой формы в русском языке, но в то же время отчасти и отличается, о чем важно знать. Это зависит от многих условий и обстоятельств — среды, возраста, степени знакомства, социальных различий, официальности или неофициальности ситуации и т. п. Этой формой обращения, конечно, пользуются друзья и близкие знакомые, родственники (во многих семьях — независимо от возраста и степени родства). Как и в России, легко и охотно переходит между собой на «ты» молодежь. Для среднего и старшего поколения решающими для перехода на «ты» признаются степень знакомства, общие производственные интересы, взаимная симпатия, относительное равенство партнеров по возрасту и общественному положению. Для знакомых, как уже говорилось, всегда существует промежуточный вариант доверительности — сочетание слов **pan**, **pani** и имени в звательной форме, например: **Pani Wando! Panie Janie!** — что можно соотнести с русским обращением по имени-отчеству или по имени и на «вы».

Предложение перейти на «ты» обычно исходит от старшего по возрасту или положению, часто в виде фразы: **Mówmy sobie po imieniu.** — *Давайте обращаться друг к другу по имени.* Далее называется имя: **Danuta (jestem), Jacek, Malgosia.** Глагол можно не употреблять. Этот ритуал может сопровождаться брудершафтом. В целом поляки более чувствительны к различиям в социальном статусе, нежели к разнице в возрасте, что, наоборот, обычно бывает важно для русских.

Обращение на «ты» — т. е. в форме 2-го лица единственного числа — к незнакомому человеку, даже с прибавлением слов **pan**, **pani**, не принято, это является признаком бескультурья.

? А что означает выражение **po imieniu** в предложении: **Mówmy sobie po imieniu?** Это форма слова **imię**?

→ Да. **Po imieniu** — это форма предложного падежа единственного числа существительного **imię**, соответствующая русскому выражению «по имени». При склонении этого существительного в единственном числе к основе всех падежей, кроме именительного и винительного, добавляется **-eń** с мягким **ń**, и уже к этой новой

основе присоединяются окончания существительных среднего рода, например в родительном падеже единственного числа — окончание **-a**: Nie znam jego **imienia i nazwiska**. — Я не знаю его **имени и фамилии**.

Обратим внимание на то, что добавление к основе сходно с добавлением в таком же слове в русском языке, хотя используются другие окончания.

Во множественном числе к основе прибавляется **-on-**, поэтому форма именительного и винительного падежей — **imiona** (сравните с русским «имена»). Окончания в остальных падежах такие же, как и у других существительных среднего рода.

Запомним!

Ед. ч.	Мн. ч.
им. п. = вин. п. imię (имя)	им. п. = вин. п. imiona (имена)
род. п. imienia (имени)	род. п. imion (имен)

Форма 2-го лица множественного числа с окончанием **-cie** (czytacie, mówicie, chcecie) при обращении на «вы» (к единственному собеседнику) не употребляется. Этого привычного для русских обращения следует избегать, его заменяют сочетания со словами **pan, pani**. По отношению к нескольким собеседникам форма на **-cie** используется преимущественно тогда, когда обращаются к тем, с кем говорящий на «ты», например к друзьям или же в семье — к родственникам, к детям: Dzieci, czy znacie już litery? — Дети, вы уже знаете буквы? В остальных случаях применяется сочетание **państwo** + форма глагола 3-го лица множественного числа: państwo pamiętają, państwo pozwolą. Впрочем, в непринужденной неофициальной обстановке допустимо и употребление 2-го лица множественного числа: państwo pamiętacie, państwo pozwolicie.

Обратите внимание!

Обычно глаголы употребляются без личных местоимений 1-го или 2-го лица. Появление такого местоимения при глаголе воспринимается поляками как логическое выделение, например:

— Kto z panów jest Jan Kowalski?

— Ja jestem Jan Kowalski.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Особенности употребления числа

Формы **teściowie** (им. п.), **dziadków** (род. п.) — это формы множественного числа. В тексте они обозначают супружескую пару: **dziadkowie** — дедушку и бабушку вместе, **teściowie** — родителей жены или мужа вместе. Слово **wujostwo** является собирательным существительным и, хотя является формой единственного числа, означает семейную пару — дядю с тетей по матери. Глагол при таком слове употребляется во множественном числе: **Wujostwo mieszkają w Warszawie**. — Дядя с тетей живут в Варшаве. **Wujostwo są nauczycielami**. — Дядя с тетей — учителя. Такая же особенность у слова **państwo** — оно используется вместе с глаголом во множественном числе не только для обозначения нескольких собеседников, но и имеет значение «супруги, супружеская пара», например: **państwo** (им. п.) **Kowalscy** (им. п. мн. ч.) — супруги Ковальские, **państwo** (им. п.) **Nowakowie** (им. п. мн. ч.) — супруги Новаки, **córka państwa** (род. п.) **Kowalskich** (род. п. мн. ч.) — дочь супругов Ковальских.

Склонение существительных.

Образование форм творительного падежа

Нам уже знакомы формы существительных мужского и женского рода в родительном падеже единственного числа: **córka pana Andrzeja, wnuczka pani Bronisławy** — и в винительном падеже единственного числа: **matę kuzyna i kuzynkę**. Теперь речь пойдет о творительном падеже.

Все существительные **женского** рода имеют в творительном падеже единственного числа окончание **-ą**: jestem córką, siostrzenicą, Polką, szwagierką. (Вспомните форму **z niecierpliwością**, урок 3.) Известные вам формы четырех падежей существительных женского рода можно представить в таблице.

Им. п. окончание	siostra, matka, Zosia, Jadwiga -a	pani -i	niecierpliwość (без окончания)
Род. п. окончание	siostry, matki, Zosi, Jadwigi -y/i	pani -i	niecierpliwości -i
Вин. п. окончание	siostrę, matkę, Zosię, Jadwigę -ę	panią -ą	niecierpliwość (без окончания)
Тв. п. окончание	siostrą, matką, Zosią, Jadwigą -ą	panią -ą	niecierpliwością -ą

Существительные **мужского** рода в этой форме оканчиваются на **-em**: synem, zięciem, kawalerem, dziennikarzem. Конечный согласный основы перед этим окончанием не меняется, только согласные **k** и **g** становятся мягкими, что обозначается на письме непронизносимой буквой **i**: językiem, jedynakiem, pracownikiem, kierownikiem, pociągami [поч'оуг'ем] (pociąg — поезд). Изменения в основе, как и в родительном падеже, могут касаться и гласных: перед конечным согласным при наличии окончания в косвенных падежах исчезает беглый **e**: dziadek — no: dziadkiem, Włodek — no: z Włodkiem, siostrzeniec — siostrzeńcem. (Сравните выше изменения в основе в родительном и винительном падежах единственного числа: Burek — Burka, Zenek — Zenka.)

Кроме беглого гласного **e** в основе польских существительных происходят еще и другие изменения гласных, например, **ó** — **o** при смене закрытого и открытого слога. В закрытом слоге, т. е. при отсутствии окончания, произносится гласный [y] и пишется буква **ó**, например: samochód [самохут], Kraków, pokój. Если есть окончание, то в предыдущем открытом слоге произносится гласный [o] и пишется буква **o**: samochodem [самоходом], do Krakowa, w Krakowie, pokoju (род. п. ед. ч.).

? Изменения **ó** — **o** уже встречались нам в местоимениях **mój, moja, mojego** и т. д. А какие еще чередования существуют?

☞ Еще могут чередоваться гласные **ą** — **ę**, например, в слове **mąż**: во всех падежах, кроме именительного падежа единственного числа, произносится гласный **ę**: Przedstawiam swojego męża. — Я представляю своего мужа. Siostra jest tu z mężem. — Сестра здесь с мужем.

? Как определить, когда будет чередование гласных, а когда нет?

☞ Общее правило гласит: в открытом слоге употребляются гласные **o** и **e**, в закрытом — **ó** и **a**, но есть много исключений. В словаре всегда приводятся формы родительного падежа единственного числа, где имеются такие чередования, а также беглый **e**.

? Если существительные мужского рода имеют в форме творительного падежа окончание **-em**, почему тогда у слов **mężczyzna, kierowca** в творительном падеже окончание **-ą**? Ведь это же существительные мужского рода?

☞ В польском языке есть такие существительные мужского рода, которые в именительном падеже единственного числа имеют окончание **-a**: mężczyzna, poeta, tata, kolega, kierowca. Они склоняются по типу существительных женского рода (правда, только в единственном числе): nazwisko taty (род. п.), przedstawiam kolegę (вин. п.), mam brata-kierowcę (вин. п.), samochód z kierowcą (тв. п.).

Вспомните, что и в русском языке есть слова мужского рода на **-а**: «мужчина», «староста» и т. д., они имеют те же особенности — склоняются так же, как существительные женского рода. Только в польском таких существительных намного больше.

В творительном падеже множественного числа существительные имеют окончание **-ami**, совпадающее с русским. Это окончание свойственно существительным всех родов: są rodzicami, mieszka z rodzicami, są nauczycielami, jestem tu z córkami.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Ответьте на вопросы, используя слова в правой колонке.

1) Do kogo piszesz?	Marek, Leszek, Zbyszek, Janek, Zenek,
2) Na kogo państwo czekają?	Włodek, Staszek, Witek, Paweł, Pawełek,
3) Z kim jedziemy do Polski?	Piotrek, ojciec

Употребление творительного падежа в предложении

Творительный падеж в предложении употребляется:

- 1) В именной части сказуемого.

Существительные в форме творительного падежа используются в качестве именной части сказуемого при глаголе-связке **być**: *jestem Polką, jestem studentką, była aktorką, jest emerytem, był aktorem, są rodzicami*. Исключения составляют имена и фамилии — в таких предложениях они употребляются в именительном падеже: *Jestem Jadwigą Kowalską. Jestem Tadeusz*.

В русском языке в разговорной речи глагол-связка в настоящем времени опускается: *я полька, я студентка, я Ядвига Ковальская*, но: *она была актрисой*. В официальном тексте глагол-связка переводится глаголом «являться»: *Warszawa jest stolicą Polski. — Варшава является столицей Польши*.

Не следует забывать, что прилагательное в именной части сказуемого стоит в именительном падеже и согласуется с подлежащим в роде и числе: *jestem niezamężna, brat nie jest żonaty*. В этом его отличие от существительного.

Сравним формы составного именного сказуемого в польском и русском языках.

Составное именное сказуемое — формы существительного и прилагательного	
Формы глагола <i>być</i>	+ именная часть сказуемого
	+ прилагательное (<i>им. п.</i>) Jestem głodny. — Я голодный/Я голоден. Niebo było szare. — Небо было серым. Kot będzie głodny. — Кот будет голодным/голодный/голоден.
jest	
był	
będzie	+ существительное (<i>тв. п.</i>) Ojciec jest nauczycielem. — Отец — учителем. Ojciec był nauczycielem. — Отец был учителем. Syn będzie nauczycielem. — Сын будет учителем.

- 2) В названии всех транспортных средств:

Czym jedziemy? — *На чем мы едем?*

Tramwajem, autobusem, samochodem. — *На трамвае, на автобусе, на машине.*

→ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Поставьте существительные в нужной форме.

1. Czy pana syn chce być (pisarz)? — Nie, to było wczoraj, dzisiaj już chce być (lekarz).
2. Babcia (Jadwiga) była (nauczycielka), a teraz jest (emerytka).
3. Córka (pan Kowalski) będzie (dziennikarka).
4. Czy pan Andrzej jest już (dziadek)?
5. Czy pani Bronisława jest już (babcia)?
6. Matka jedzie do (praca) (tramwaj).
7. Czy pan jest (kierownik) firmy? Nie, jestem (kierowca).
8. Wnuk lubi bawić się z (dziadek), a dziadek z (wnuczka).

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

Склонение прилагательных

Родительный падеж

Как вы помните (урок 4, с. 33), прилагательные и местоимения, согласуемые с существительным, в родительном падеже единственного числа имеют в **мужском** и в **среднем** роде окончание **-ego**: żona naszego ojca, przyjaciółka znanego dziennikarza; do dużego wysokiego okna, а в **женском** роде — окончание **-ej**: naszej mamy, znanej firmy, Politechniki Warszawskiej.

Форма родительного падежа **множественного числа** с окончанием **-ych** (**-ich** после мягких согласных и согласных **k, g**) одинакова для прилагательных всех родов и имеет то же окончание, что и в русском языке: (bez) **naszych** rodziców — *без наших родителей*, (bez) **naszych** miłych dziadków — *без наших милых дедушек и бабушек*, warszawskich studentów — *варшавских студентов*.

Запомним!		
Ед. ч.		Мн. ч.
м. и с. р.	ж. р.	м., с. и ж. р.
-ego	-ej	-ych/-ich

Творительный падеж

Прилагательное или местоимение, согласуемое с существительным **женского** рода, имеет в творительном падеже единственного числа такое же окончание, что и существительное, т. е. окончание **-ą**: jest doświadczoną prawniczką, dobrą gospodynią, uroczą kobietą.

Формы прилагательных **мужского** рода, как и в русском языке, имеют в творительном падеже единственного числа окончание **-ym**: kochanym i kochającym mężem, przystojnym mężczyzną, после мягких согласных и согласных **k, g** — окончание **-im**: Sam na sam z językiem polskim. Zygmunt jest naszym drogim kolegą. (Сравните: с любимым мужем, с польским языком.)

У прилагательных в форме творительного падежа множественного числа окончание тоже сходно с русским: **-ymi/-imi**: ze znanymi dziennikarzami, z moimi kuzynami i kuzynkami. (Сравните: с известными журналистами, с моими дорогими сестрами.)

Творительный падеж существительных и прилагательных

		существительные	прилагательные
Ед. ч.	м. р.	-em dobrym synem, bratem polskim językiem,	-ym/-im kochanym dziadkiem
	м. р. на -a	-ą dobrym poetą, doświadczonym kierowcą	-ym/-im
	ж. р.	-ą starszą siostrą, dobrą gospodynią, z dużą niecierpliwością	-ą
Мн. ч.	для всех родов	-ami dobrymi rodzicami, z wesołymi polskimi studentami i studentkami	-ymi/-imi

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Поставьте слова, данные в скобках, в нужной форме.

1. Czy pani jest z (Rosja)? Czy pani jest (Rosjanka)? — Mieszkam w (Rosja), jestem (obywatelka rosyjska), mój mąż jest (Niemiec) i (polski obywatel).

2. Maria nie chce być (młoda babcia).
3. Nasza kuzynka bardzo chce być (zameżna kobieta).
4. Czy dziadek Jana jest (stary)? Nie, nie jest (stary mężczyzna), ale jest (rencista).
5. Czy przyjaciel Moniki był już (żonaty)? Nie, Monika jest (jego pierwsza żona).
6. Dobrze znamy jego ciotkę. — Zawsze była (miła kobieta/miła).
7. Helena była (pacjentka, doktor Nowak) i teraz jest (zdrowa).
8. Maryla jest jeszcze (młoda), ale gra rolę (stara kobieta).
9. Pani jest (urocza kobieta). — Dziękuję za komplement.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Поставьте слова, данные в скобках, в нужной форме.

1. Czy twój dziadek jeszcze żyje? — Tak, jest (zdrowy), zawsze był (zdrowy mężczyzna).
2. Czy jesteś (dobra gospodyni)? — Nie, nie bardzo, ale jestem (dobry kierowca), lubię prowadzić samochód.
3. Znam tego pana, jest (znany poeta).
4. Czy pan jest (kierowca)? — Nie, jestem (pasażer), czekam na (kierowca).
5. Jej ojciec jest (młody rencista).
6. Jego żona jest (doświadczona prawniczka).

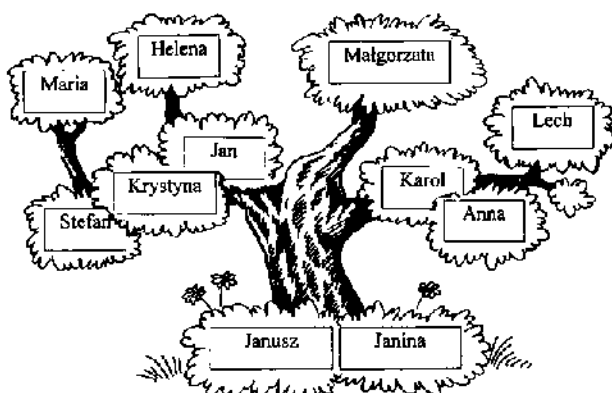
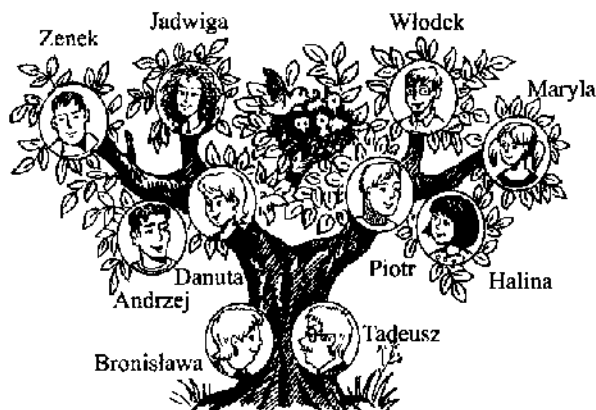
Существительные со склонением прилагательных

Как и в русском, в польском языке имеются существительные, возникшие из прилагательных, например: *znajomy m.* — *знакомый*, *znajoma ж.* — *знакомая*. Они не изменяются по родам, но изменяются по падежам и числам и имеют окончания прилагательных. Как прилагательные, склоняются также по падежам и числам существительные с суффиксом *-owa*, означающие жён, например: *synowa* — *жена сына*, *nieвестка*, *bratowa* — *жена брата*, *невестка*, а также женские фамилии на *-owa*: *Kowalikowa*, *Nowakowa*, например:

<i>род. п. ед. ч.</i>	To żona mojego dawnego znajomego/mąż mojej dawnej znajomej / ojciec mojej synowej.
<i>вин. п. ед. ч.</i>	Przedstawiam swojego dawnego znajomego i swoją synową.
<i>тв. п. ед. ч.</i>	Jest moim dawnym znajomym/jest moją dawną znajomą.
	Jest moją synową.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** Согласно рисунку, обозначающему семейное древо описанной в тексте семьи, расскажите, кто кем кому приходится. Проверьте по тексту, правильно ли вы установили семейные отношения.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** Опишите рисунок другого семейного древа.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 11.** Какая у вас семья? Расскажите про ваших родственников. Кто они? Если не знаете соответствующего слова, определите описательно, кто чей брат, муж и т. д.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 12.** *Ответьте на вопросы.*

1. Czy pani jest zamężna?
2. Czy pani babcia żyje?
3. Czy pana córka ma męża? Jak się nazywa po polsku mąż córki?
4. Jak nazywa się żona syna?
5. Kim są dla siostrzeńca dzieci wuja?
6. Kim są dla dzieci rodzice rodziców?
7. Czy pana dziadek ma wnuka?

🗣 Dialogi • Диалоги

Прслушайте и переведите диалоги.

1. — Czy pani czyta polską gazetę? Czyta pani po polsku, zna pani język polski?
 — Niestety, nie czytam po polsku bez słownika, tu tylko oglądam ilustracje. Ale czytam po niemiecku i po angielsku.
 — A mówi pani po angielsku?
 — Tak, mówię, bo mam babcię Angielkę. Zawsze mówi ze mną po angielsku. Ale nie piszę po angielsku, bo ten język ma bardzo trudną ortografię.
 — A jakie jeszcze języki pani zna?
 — O, mogę się pochwalić — dużo. Czytam i piszę po francusku, nawet tłumaczę z francuskiego na angielski. Trochę rozumiem język hiszpański, ale nie mówię. Czytam ze słownikiem po szwedzku i po czesku.
 — O, to pani jest poliglotką.
 — O nie, nie znam języka tureckiego ani greckiego. Ale mam zamiar się nauczyć tych języków. Bardzo lubię się uczyć.
2. — Czy znasz męża Halinki?
 — Tak, jest moim dyrektorem.
 — Jaki on jest?
 — Jest przystojny, wysoki, ale bardzo nudny. Bardzo lubi mówić.
3. — Pani jedzie do Warszawy?
 — Nie, do Krakowa.
 — Dlaczego pani jedzie do Polski?
 — Mam w Krakowie kuzyna, jest znanym dziennikarzem, chcę poznać swoją polską rodzinę. Jego żona też jest znana, jest śpiewaczką.
4. — Czy pan jest Polakiem?
 — Nie, mój ojciec jest Czechem, matka też nie jest Polką. Jedna babcia była Hiszpanką, druga Francuzką, jeden dziadek Rosjaninem, a drugi — Niemcem. Ale jestem obywatelem amerykańskim. Sam nie rozumiem, kim ja jestem?

УРОК 6

Komu w drogę, temu czas! • Пора и в дорогу!

Podróż do Warszawy • Поездка в Варшаву

🗣 Текст 1. Igor wybiera się do Warszawy • Игорь отправляется в Варшаву

W czerwcu Igor Malinin wybiera się do Warszawy, do koleżanki. Nie chce lecieć samolotem, a samochodu jeszcze nie ma. Kupuje w kasie kolejowej bilet na pociąg pośpieszny numer dziewięć. Pociąg odjeżdża z Dworca Białoruskiego. Igor ma górne miejsce w wagonie sypialnym. Wagon numer sześć, miejsce jedenaście. Nikt nie odprowadza Igora: rodzice są w pracy, nie chce sprawiać kłopotu* ani matce, ani ojcu*, a koledzy wyjechali* na urlop.

A kot przecież nie jest baśniowym Kotem w butach, chodzi tylko po domu, i to rzadko, bo woli leżeć na tapczanie i zwykle śpi.

Текст 2. W pociągu Moskwa — Warszawa • В поезде Москва — Варшава

Konduktor (wchodzi do przedziału): Dzień dobry! Widzę, że pan jest sam w przedziale.

Igor: Tak, na razie jestem sam.

Konduktor: Poproszę o bilet*. Pan ma górne miejsce, ale może pan spać na dolnym miejscu. A to jest pościel dla pana. Pan jest Rosjaninem?

Igor: Owszem, jestem obywatelem rosyjskim.

Konduktor: Oto jest deklaracja po rosyjsku, proszę wypełnić.

Igor: Dziękuję.

Konduktor: W nocy proszę zamknąć drzwi* na łańcuszek. Podczas postoju pociągu na stacji zamykam ubikację. Jestem do pana dyspozycji w każdej chwili. Czy pan po raz pierwszy wyjeżdża do Polski?

Igor: Tak.

Konduktor: W takim razie* proszę przeczytać instrukcję, wisi na drzwiach. Życzę panu miłej podróży. Dobranoc!

Igor czyta i mówi: Niestety, nic nie rozumiem. *Myśli:* W Polsce nauczę się polskiego i przeczytam tę* instrukcję w drodze powrotnej*.

Текст 3. Rozmowa konduktora z Igorem • Разговор проводника с Игорем

Konduktor (otwiera drzwi): Przepraszam pana, mam do pana wielką prośbę. W przedziale obok jedzie pani*, mówi, że nie może jechać plecami w kierunku jazdy*. Czy może pan się z nią* zamienić? Też ma dolne miejsce.

Igor: Ależ naturalnie, bardzo chętnie.

Konduktor: Pomogę panu przenieść walizkę i torbę.

Igor: Ależ dziękuję, sam mogę to zrobić, walizka nie jest ciężka.

Igor idzie do sąsiedniego przedziału, niesie walizkę i torbę.

Pani z sąsiedniego przedziału: Ślicznie panu dziękuję. Jest pan bardzo uprzejmy.

Igor: Proszę bardzo, nie ma za co, to przecież drobiazg.

Текст 4. Kontrola graniczna • На границе

— Dzień dobry, kontrola graniczna. Proszę okazać paszport. Pan jest obywatelem rosyjskim. Czy ma pan wizę?

Igor: Mam wizę pobytową, jest ważna do września, proszę.

— Ma pan zezwolenie na pobyt w Polsce do końca sierpnia. Wszystko jest w porządku. Szczęśliwego pobytu w Polsce!

Текст 5. Odprawa celna • Таможенный досмотр

— Dzień dobry, odprawa celna. Co pan ma ze sobą*, co pan wiezie. Czy ma pan alkohol i papierosy? Czy to pańska* torba?

Igor: Tak, to moja torba i moja walizka. Mam butelkę szampana i karton papierosów. To jest prezent dla moich znajomych.

* * *

Igor: Czy to już Warszawa?

Konduktor: Nie, to jeszcze Praga, prawobrzeżna część Warszawy.

Igor: Czy Warszawa jest daleko? Kiedy będziemy w Warszawie?

Konduktor: Za chwilę będzie Wisła i most przez Wisłę, potem pociąg wjedzie do tunelu i to będzie Dworzec Centralny. Za pół godziny, może za kwadrans już będziemy na miejscu.

СЛОВАРЬ

ależ (*частуца*) да ведь
alkohol, -u м. алкоголь, алкогольные напитки
baśniow/y, -a, -e сказочный
będziemy (*мы*) будем (*1-е л. мн. ч. буд. вр.* глагола **być** быть)
białorus/ki, -ka, -kie белорусский
bilet, -u м. билет
but, -a м. ботинок, сапог;
Kot w butach Кот в сапогах (герой одноименной сказки Ш. Перро)
celn/y, -a, -e таможенный
chętnie охотно, с удовольствием;
bardzo chętnie с большим удовольствием
chodzić: **chodzę**, **chodzi** несов. ходить
chwila жс. минута; **w każdej chwili** в любую минуту
cięż/ki, -ka, -kie тяжелый
czer/wiec, -wca м. июнь
część жс. часть
daleko далеко
deklaracja жс. декларация (таможенная)
dobranoc спокойной ночи (пожелание); до свидания (прощание вечером)
doln/y, -a, -e нижний
drobiazg, -u м. пустяк, мелочь
drzwi мн. дверь, двери
dyspozycja жс. распоряжение; **jestem do pana dyspozycji** я к вашим услугам, вы можете мной располагать
dziewięć девять
godzina жс. час

górn/y, -a, -e верхний
graniczn/y, -a, -e пограничный
jazda жс. езда
jedenaste одиннадцать
instrukcja жс. инструкция
iść, **idę**, **idzie** несов. идти
karton, -u м. блок (сигарет)
kasa жс. касса; **kasa bileto-wa** билетная касса
kieru/nek, -nku м. направление
kłopot, -u м. беспокойство, затруднение
koledzy мн. (*ед. ч. kolega* м.) коллеги, друзья
konduktor м. проводник
ko/niec, -ńca м. конец
kontrola жс. контроль
kwadrans, -a м. четверть (часа), 15 минут
lecieć: **lecę**, **leci** несов. лететь
leżeć: **leżę**, **leży** несов. лежать
łańcu/szek, -szka м. цепочка
miejsce с. место; *здесь* полка (в поезде)
mieszkanie с. квартира
most, -u м. мост
na + вин. п. (*предлог*) на
na razie пока
naturalnie естественно, конечно
noc жс. ночь; **w nocy** ночью
numer, -u м. номер
obok рядом
obywatel м. гражданин
odjeżdżać: **odjeżdżam** несов. отправляться, уходить (о поезде), отъезжать
odprawa жс. *здесь* до-смотр, контроль

odprowadzać: **odprowa-dzam** несов. провожать
okazać: **okażę**, **okaże** сов. предъявить
otwierać: **otwieram** несов. открывать
owszem (*утвердительная частуца*) да, конечно, разумеется
pańs/ki, -ka, -kie ваш
papierosy мн. (*ед. па-pieros* м.) сигареты
paszport, -u м. паспорт (заграничный)
plecy мн. спина
po + предл. п. (*предлог*) по
po raz pierwszy (*drugi...*) (в) первый (второй...) раз
pobyć, -u м. пребывание
pociąg, -u м. поезд
podczas + род. п. (*предлог*) во время
podróż жс. путешествие, поездка
pomóc: **pomogę**, **pomoże** сов. помочь
poprosić (o co): **poproszę**, **poprosi** сов. попросить (о чем-л.)
po rosyjsku по-русски
porzą/dek, -dku м. порядок
post/ój, -oju м. стоянка, *здесь* стоянка поезда
pościel жс. постель, постельное белье
pośpieszn/y, -a, -e скорый
potem потом
powrotn/y, -a, -e обратный; **w drodze powrotnej** на обратном пути
pół godziny полчаса
Praga жс. Прага (правобережная часть Варшавы)
prawobrzeżn/y, -a, -e правобережный

prezent, -u м. подарок
prośba жс. просьба; **mam do pana prośbę** у меня к вам просьба
przecież ведь
przeczytać: **przeczytam** сов. прочитать
przedział, -u м. купе
przenieść: **preniosę**, **przeniesie** сов. перенести
Rosjanin м. русский, россиянин
rosyjs/ki, -ka, -kie русский; российский
rozumieć: **rozumiem** несов. понимать
rzadko редко
samolot, -u м. самолет
sąsied/ni, -nia, -nie соседний
sier/pień, -pnia м. август
spać: **śpię**, **śpi** несов. спать
sprawiąć: **sprawiam** несов. причинять, доставлять
stacja жс. станция
szampan, -a м. шампанское
szczęśliw/y, -a, -e счастливый
ślicznie отлично, замечательно; **ślicznie dziękuję** большое спасибо
tapczan, -a/-u м. диван
torba жс. сумка
tunel, -u м. тоннель
ubikacja жс. туалет, уборная
uprzejm/y, -a, -e любезный, любезен
urlop, -u м. отпуск; **na urlop** в отпуск
w takim razie в таком случае
wagon, -u м. вагон; **wagon sypialny** спальный вагон

walizka ж. чемодан
ważny, **-a**, **-e** действительный, действителен
wchodzić: **wchodzę**, **wchodzi** *несов.* входить
widzieć: **widzę**, **widzi** *несов.* видеть
wieźć: **wiozę**, **wiezie** *несов.* везти
wiszieć: **wiszę**, **wisi** *несов.* висеть
Wisła ж. Висла

wiza ж. виза; **wiza po-**
bytowa виза на пребывание (в какой-то стране)
wjechać: **wjadę**, **wjedzie** *сов.* въехать
woleć: **wolę**, **woli** *несов.* предпочитать
wrże/sień, **-śnia** м. сентябрь
wybierać się: **wybieram się** *несов.* собираться

(в дорогу)
wyjechać: **wyjadę**, **wyje-**
dzie *сов.* выехать
wypełnić: **wypełnię**, **wy-**
pełni *сов.* заполнить (бланк и т. п.)
za + вин. п. (*предлог*) через (временной)
zamienić się: **zamienię się**, **zamieni się** *сов.* поменяться
zamknąć *сов.* закрыть

ze sobą с собой
zezwoleń (**na co**) с. разрешение (на что-л.)
z nią с ней
zrobić: **zrobię**, **zrobi** *сов.* сделать
zwykle обычно
że союз что
życzyć (**czego**): **życzę**, **życzy** *несов.* желать (чего-л.)

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Sprawiać kłopot / nie sprawiać kłopotu komu?** — *причинять, доставлять беспокойство*; **matce, ojcu** — формы дат. п. ед. ч. существительных **matka, ojciec**.
- **Koledzy wyjechali na urlop.** — *Друзья уехали в отпуск.* Существительное **kolega** выступает здесь в форме им. п. мн. ч. и сочетается с формой глагола прошедшего времени на **-li** (см. с. 132).
- **Poproszę o bilet.** — *Дайте, пожалуйста, билет.* После глаголов **prosić, poprosić** употребляется конструкция: предлог «o» + существительное в винительном падеже, обозначающее объект просьбы — просьбы дать или передать что-либо.
- **Proszę zamknąć drzwi na łańcuszek.** — *Закройте, пожалуйста, дверь на цепочку.* Сочетание со словом **proszę** выражает вежливую просьбу.
- **Drzwi** — *дверь, двери*, употребляется только во мн. ч.
- **Tę** [тэ] — форма винительного падежа указательного местоимения женского рода **ta** — «эта», — «эту», несвойственная прочим указательным местоимениям (см. 34). В разговорной речи очень распространено, хотя и неправильное, произношение этой формы — с «o» носовым [тэ].
- **W drodze powrotnej** — *на обратном пути*; **w drodze** — предл. п. ед. ч. существительного **droga** (о форме предложного падежа — см. с. 57).
- **Jechać plecami w kierunku jazdy** — *ехать спиной по ходу поезда.*
- **W przedziale obok jedzie pani.** — *В купе рядом едет женщина.*

? Что означает слово **pani** в этом предложении? Разве это не обращение к собеседнице: «Вы едете?»

☞ Нет. В купе, рядом — значит, это не собеседница. Здесь слово **pani** употреблено в другом значении — «женщина».

? То есть слово **pani** может употребляться по-разному? Либо при имени и фамилии (**pani Wanda Nowak**), либо обозначать собеседницу или же какую-то другую женщину? Тогда и слово **pan** может иметь значение «мужчина»?

☞ Да, так говорят о ком-нибудь третьем, например: **Ta pani mówi, że ten pan nie może jechać plecami w kierunku jazdy.** — *Эта женщина говорит, что этот мужчина не может ехать спиной по ходу поезда.*

- **Z nią** — форма творительного падежа единственного числа личного местоимения 3-го лица **ona** — «с ней/с нею» (**zamienić się** *поменяться*, здесь имеется в виду «поменяться местами»).
- **Nie ma za co** — *не за что, не стоит благодарности.*
- **Pańska torba** — *ваша сумка.* Слово **pański** заменяет притяжательное местоимение «ваш/ваша» при обращении к мужчине и обычно употребляется в более официальной обстановке, чем форма род. п. — **pana torba**.

Внимание! Uwaga!

dworzec *м.* — вокзал
 godzina *ж.* — час (*60 минут*)
 czas (*род. п. ед. ч. czasu*) — время
 plecy (*только мн. ч.*) — спина

rano, rankiem — утром, но не «рано»
 w dzień — днем
 wieczorem — вечером
 w nocy — ночью

Грамматика**ГЛАГОЛ****Неопределенная форма глагола — инфинитив**

Показателями неопределенной формы — инфинитива глагола, как мы уже знаем, могут быть:

1) суффикс *ć* после гласного: czytać, prosić, mieć, uczyć się;

2) суффикс *ć* после гласного: móc, pomóc.

Добавим — инфинитив также может заканчиваться на суффикс *ć* после согласного (*-ść, -źć*), например: iść — *идти*, nieść — *нести*, wieźć — *везти*.

Совершенный и несовершенный вид

В польском языке, как и в русском, различаются глаголы несовершенного и совершенного вида.

Несов. вид — что делать? (co robić?)

czytać *читать* **prosić** *просить*

uczyć się *учить* **nieść** *нести*

Сов. вид — что сделать? (co zrobić?)

przeczytać *прочитать* **poprosić** *попросить*

nauczyć się *выучить* **przenieść** *перенести*

Как и в русском языке, форма глаголов совершенного вида, совпадающая по образованию с формой настоящего времени глаголов несовершенного вида, обозначает действие в будущем:

Nauczę się, przeczytam. — (Я) *выучу, прочитаю (потом, позднее)*.

Спряжение глаголов. Настоящее время

В уроке 5 были представлены глагольные формы в настоящем времени, которые во всех лицах имеют одну и ту же основу. Но так — и в польском языке, и в русском — бывает не всегда.

У многих глаголов е-спряжения и -i/-у-спряжения основа в формах настоящего времени может заканчиваться на разные согласные, т. е. в одних формах произносится один согласный, а в других — другой.

Например, глагол **móc**: (ja) *mogę* — (on) *może* — и глагол **prosić**: (ja) *proszę* — (on) *prosi*.

☺ Ведь и в русском языке так же: я *могу* — он *может*!

Сравним формы настоящего времени глагола **móc** — *мочь*.

		Ед. ч.		Мн. ч.
1-е л.	mogę	я могу	możemy	мы можем
2-е л.	możesz	ты можешь	możecie	вы можете
3-е л.	może	он может	mogą	они могут

☺ Очень похоже!

🔊 Но в польских глаголах могут меняться совсем другие, непохожие звуки.

Формы настоящего времени глагола *iść* — *идти*.

	Ед. ч.		Мн. ч.	
1-е л.	idę	я иду	idziemy	мы идем
2-е л.	idziesz	ты идешь	idziecie	вы идете
3-е л.	idzie	он идет	idą	они идут

У глагола *iść* твердый согласный **d** чередуется с мягким сложным шипящим [дж']: [идэ — идж'е], и это изменение обозначается на письме: буква **d** заменяется перед окончанием сочетанием букв **dzi**, в котором, как мы уже знаем из урока 2, буква **i** никакого звука не передает, а только означает мягкость и особое произношение предшествующего согласного [дж']. А в русском глаголе тоже чередуются согласные: *иду* — *идет* — твердый «д» с мягким, но разница в их произношении меньше, чем между польскими согласными [д] и [дж'], да и пишем мы одну и ту же букву.

? А какие еще могут быть взаимно изменяющиеся пары согласных?

🔊 В глаголе **prosić**: *proszę* — *prosi* — меняются твердый шипящий и мягкий шипящий: **sz** [ш] — **s** [щ] — и особое произношение второго согласного перед буквой **i** никак не обозначается (см. с. 7). И тут тоже можно сравнить с русским языком: *прошу* — *просит*, здесь и буквы разные пишутся: *прошу* — *просит*.

Формы настоящего времени глагола *prosić* — *просить*

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	proszę	prosimy
2-е л.	prosisz	proście
3-е л.	prosi	proszą

? И так по-разному для всех глаголов?

🔊 Нет, конечно. По типу чередований глаголы составляют четкие ряды. Например, глаголы **widzieć**, **chodzić**, **prowadzić** имеют один тип чередований: сложный твердый свистящий звук [дз] чередуется с мягким сложным шипящим [дж']: *widzę* — *widzi*, *chodzę* — *chodzi*, *prowadzę* — *prowadzi*, а на письме это передается одним и тем же сочетанием букв **dz**, которое, как уже сказано, перед **i** читается иначе, чем перед **ę** [видзэ] — [видж'и]. И в русском языке в сходных глаголах есть изменения (*я вижу* — *он видит*, *я хожу* — *он ходит*), только в польском и русском меняются **разные** согласные.

Формы настоящего времени глаголов

widzieć видеть			chodzić ходить	
	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	widzę вижу	widzimy видим	chodzę хожу	chodzimy ходим
2-е л.	widzisz видишь	widzicie видите	chodzisз ходишь	chodzicie ходите
3-е л.	widzi видит	widzą видят	chodzi ходит	chodzą ходят

? В этих русских глаголах только основа 1-го л. ед. ч. отличается от прочих форм, а в польском языке какие правила?

🔊 В польском языке для чередования согласных есть общее обязательное правило — *i/-y*-спряжения основа 1-го л. ед. ч. всегда совпадает с основой 3-го л. мн. ч.: (ja) **proszę** — (oni) **proszą**, (ja) **widzę** — (oni) **widzą**. В этом заключается отличие от русского языка, где у глаголов второго спряжения (т. е. на **-и**) основы 1-го л. ед. ч. и 3-го л. мн. ч. кончаются на разные согласные: *я прошу* — *они просят*; *я вижу* — *они видят*.

В остальных же формах ед. и мн. ч. настоящего времени основа та же, что и в 3-м л. ед. ч., и произносится тот же согласный: *prosi*, *widzi*, *idzie*.

? Как же узнать, будут ли изменения в основе глагола? По инфинитиву?

❗ Тип спряжения глаголов в настоящем времени в польском языке (как и в русском) по инфинитиву установить нельзя — и об этом уже было сказано. Но в словаре после текста при глаголе в инфинитиве всегда указывается форма 1-го лица единственного числа (для а-спряжения) и 1-го и 3-го лица того же числа для всех прочих глаголов. А также всегда полезно, как мы видели выше, сопоставить с однокоренным русским глаголом — если в русском глаголе есть чередование согласных, то и у родственного польского глагола тоже отмечается чередование согласных, хотя, конечно, эти согласные произносятся иначе, чем русские.

Формы настоящего времени глаголов

nieść нести

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	niosę	niesiemy
2-е л.	niesiesz	niesiecie
3-е л.	niesie	niosą

wieźć везти

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	wiozę	wieziemy
2-е л.	wiezie	wieziecie
3-е л.	wiezie	wiozą

Внимание! Uwaga!

Кроме чередования твердых и мягких согласных: s — ś и z — ź, корневое e в этих формах перед твердыми согласными меняется на o.

При необходимости всегда можно проверить в таблице.

Чередования согласных в основе форм настоящего времени

Глаголы е-спряжения		Глаголы и/у-спряжения	
1-е л. ед. ч. 3-е л. мн. ч.	3-е л. ед. ч. и остальные формы	1-е л. ед. ч. 3-е л. мн. ч.	3-е л. ед. ч. и остальные формы
s nios-ę	ś niesi-e	sz prosz-ę	ś pros-i
z wioz-ę	ź wiezi-e	ż woż-ę	ż woz-i
t plot-ę	ć pleci-e <i>плетет</i>	c lec-ę	ć lec-i <i>летит</i>
d id-ę	dź idzi-e	dz widz-ę	dź widz-i
k piek-ę	cz piecz-e <i>печет</i>		
g mog-ę	ż moż-e		

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Поставьте глаголы в правильную форму.

а).

1. Czy państwo (widzieć) ten pomnik? To pomnik Bolesława Prusa.
2. Proszę państwa, (widzieć) państwo przed sobą pomnik Kopernika?
3. Czy pan (wchodzić) do przedziału?
4. Jej rodzice nigdy nie (chodzić) do teatru?
5. Dzieci (chodzić) do gimnazjum.
6. To samochód męża, ale zawsze to ja (prowadzić).

б).

1. Czy (widzieć) pan) moją żonę? — Nie, nie(widzieć).
2. Zbyszku, kto (prowadzić) samochód — ja czy ty? — Niestety, to ty (prowadzić).
3. Prosimy o bilet — O jaki bilet państwo (prosić)?
4. Irenko, czy dobrze (widzieć) numer tramwaju, bo ja nie (widzieć).
5. Po co pan (nieść) moją walizkę? Sama (móc) przenieść.

6. Czy (iść) państwo ze mną? — Nie, nie (iść), proszę na nas nie czekać.
7. Co pani (nieść)? — (Nieść) swoją torbę do swojego przedziału.
8. Czy (iść) pani z nami do teatru? — Tak, już (iść).
9. Co państwo (wieźć) ze sobą? — (wieźć) prezenty dla rodziny.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** На какие вопросы даны следующие ответы?

1. ...? Nie, chcę lecieć samolotem.
2. ...? Tak, mamy nowy samochód.
3. ...? Nie, wyjeżdżam do Polski już po raz drugi.
4. ...? Nie rozumiem po polsku.

Спряжение глагола *być* (быть) в будущем времени

Формы **będzie, będziemy** — это формы будущего времени глагола **być**: Kiedy będziemy w Warszawie? — Когда мы будем в Варшаве? (Ср.: kiedy kot będzie stary — с. 28).

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	będę	będziemy
2-е л.	będziesz	będziecie
3-е л.	będzie	będą

Как и в русском языке, эти формы используются не только самостоятельно, но также и в составе сложного будущего времени, и потому их следует запомнить.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Родительный падеж единственного числа существительных мужского рода

Как мы уже знаем, **одушевленные** существительные мужского рода, как и в русском языке, имеют в родительном падеже единственного числа окончание **-a**: *samochód brata*, *nie mam kota*, *wyberamy się do dziadka*. То же окончание **-a** имеет винительный падеж: *mam brata*, *mam psa*, *przedstawiam gościa*.

У существительных **неодушевленных** в форме родительного падежа единственного числа возможно одно из двух окончаний: либо окончание **-u** (*wagon — wagonu*, *urlap — urlapu*, *samochód — samochodu*), либо **-a** (*świat — świata*, *kawał — kawała*, *but — buta*).

? А от чего зависит выбор?

↪ К сожалению, четкого правила нет, для одних слов так, для других иначе — надо запоминать. Вот, например, в названиях месяцев употребляется окончание **-a**: (*maj май — maja*, *wrzesień сентябрь — września*), а у отглагольных существительных без суффикса — окончание **-u**: *pociąg — pociagu*, *przedział — (do) przedziału*. Это же окончание свойственно многим, но не всем заимствованным словам: *teatr — do teatru*, *tramwaj — do tramwaju*, *hotel — do hotelu*, но, например, *telewizor телевизор — telewizora*, *komputer компьютер — komputera*. Формы род. п. ед. ч. неодушевленных существительных мужского рода всегда даются в словаре.

? А могут ли быть изменения в основе?

↪ Да, и с этим явлением мы уже знакомы. Гласный **е**, входящий в состав основы именительного падежа, — независимо от того, одушевленное это существительное или нет, — в косвенных падежах может исчезать (беглый **е**): *dziadek — dziadka*, *uczeń — ucznia*, *wrzesień — września*, *koniec — końca*, *początek начало — początku*. И конечно, происходит чередование **ó — o** в закрытом и открытом слогах: *samochód — samochodu*, *pokój —*

do pokoju, Kraków — do Krakowa, postój — podczas postoju. Могут быть и другие изменения в основе, например — согласных: dworzec (им. п.) — z Dworca Białoruskiego (rz — r), czerwies июнь — czerwca (мягкий w становится твердым) и т. п.

? Значит, основа именительного падежа существительных часто не совпадает с основами косвенных падежей?

☞ Да niestety. — *К сожалению.*

→ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** *Поставьте слова, данные в скобках, в форму нужного падежа.*

- Wybieram się (do, Kraków).
- Pociąg odjeżdża (z Dworzec Białoruski).
- Idziemy (do, pociąg).
- Czytamy ten tekst (od, początek, do, koniec).
- Igor ma dla znajomych butelkę (szampan).
- Pasażer wychodzi (z przedział).
- Nie mam (komputer).

Родительный падеж множественного числа существительных мужского рода

У существительных мужского рода с основой на твердый согласный форма родительного падежа множественного числа образуется с окончанием **-ów**: karton papierosów.

? А разве по-польски **papieros** мужского рода, а не как в русском — женского?

☞ Мужского, без окончания, с твердым согласным, поэтому употребляется окончание **-ów**. В тексте урока 5 нам уже встретилась эта форма: dziadek — naszych dziadków (урок 5, с. 37).

Окончание похоже на русское, поэтому его легко запомнить.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** *Поставьте слова, данные в скобках, в форму родительного падежа множественного числа.*

- Na peronie nie widzę (pasażer).
- Czy są słowniki (do tekst)?
- Nie czytam (podręcznik).
- Nie mamy (papieros).
- Pani Jolanta nie ma (syn).

Предложный падеж единственного числа

Форма предложного падежа единственного числа образуется с помощью либо окончания **-e**, либо окончания **-u**. Окончание зависит от конечного согласного основы и рода существительного.

Если конечный согласный основы — твердый, т. е. **s, z, t, d, m, n, p, b, w, f, r, l** (но только не заднеязычный **k, g, ch**), то независимо от рода существительного в форме предложного падежа употребляется окончание **-e**, перед которым конечный твердый согласный становится соответствующим мягким, а часть этих мягких согласных еще и сильно отличается по произношению от твердых. Напомним, что на письме их мягкость обозначается неизменяемой буквой **i**.

Чередования согласных в основе предложного падежа единственного числа

Пары согласных	Написание	Пример
w — w'	w — wi-e	Warszawa — w Warszawie
n — n'	n — ni-e	wagon — w wagonie, okno — na oknie, Irena — o Irenie
m — m'	m — mi-e	firma — w firmie
p — p'	p — pi-e	lampa — na lampie
s — ś	s — si-e	kasa — w kasie
z — ź	z — zi-e	wiza — o wizie
ł — l	ł — l-e	przedział — w przedziale
t — ć	t — ci-e	bilet — o bilecie, poeta — o poecie, Marta — o Marcie
d — dź	d — dzi-e	woda — w wodzie, samochód — w samochodzie
r — rz	r — rz-e	pasażer — o pasażerze, Igor — o Igorze

? Таким образом, окончание в предложном падеже такое же, как в русском языке: **-e**, но в основе чередуются иногда совсем другие звуки. И, наверное, согласные **k, g, ch** опять ведут себя как-то по-особому?

☞ Да, потому что для существительных с основой на согласные **k, g, ch** важен еще род.

У существительных **женского** и **мужского** рода на **-a** с основой на **k, g, ch** — окончание **-e**, но перед ним эти конечные согласные меняются:

k на **c**: Polska — w Polsce, matka — o matce, koleżanka — o koleżance;

g на **dz**: droga — w drodze, Jadwiga — o Jadwidze, Praga — o Pradze, kolega — o koledze;

ch на **sz**: mucha *муха* — musze.

? И так же форма существительного мужского рода **koledze**?

☞ Да, ведь существительные мужского рода на **-a** склоняются в ед. ч., как существительные женского рода, поэтому и окончания совпадают: o koleżance — o koledze.

У существительных **мужского** рода без окончания, также у существительных **среднего** рода с основой на **k, g** и **ch** в этой форме используется окончание **-u**, причем согласный основы остается без изменения: język — o języku, podręcznik — w podręczniku, pociąg — w pociągu, dziadek — o dziadku, Zbyszek — o Zbyszku.

Внимание! Uwaga!

Исключения: окончание **-u** у слов с твердой основой

pan — o panu

dom — w domu

syn — o synu

państwo — o państwu

? А если основа оканчивается на **мягкий** согласный, какое будет окончание?

☞ Для существительных, основы которых оканчиваются на мягкие губные **b, p, w, m**, на **ń**, на мягкие шипящие **ś, ź, ć, dź**, на **j, l**, а также на твердые свистящие **c, dz** и шипящие **sz, ż, rz, cz**, как и в основах на заднеязычные, надо обращать внимание на род существительных.

Существительные **женского** рода — независимо от формы именительного падежа — в предложном падеже имеют окончание **-i /-y** (после твердых свистящих и шипящих): praca — w pracy (см. урок 5, с. 40), ulica — na ulicy, podróż — w podróży, noc — w nocy, chwila — w (każdej) chwili, stacja — na stacji, niecierpliwość — o niecierpliwości, pani — o pani.

У существительных **мужского** и **среднего** рода в этой форме употребляется уже знакомое нам окончание **-u**: hotel — w hotelu, miejsce — na miejscu.

? То есть как у основ на **k, g** — и тоже без изменения основы?

Конечные мягкие согласные перед окончанием **-u** действительно остаются неизменными, но внутри основы все же могут происходить изменения, и такие же, как и в родительном падеже единственного числа.

В основах на любые конечные согласные — и на твердые, и на мягкие — возможно чередование **ó** — **o**: samochód — w samochodzie, pokój — w pokoju, равно как и беглый **e**, сравните: dziadek — o dziadku, koniec — w końcu, porządek — w porządku, а также, например, dworzec — dworca (*под. n.*), na dworcu (*предл. n.*).

Обратим внимание, что в существительном miasto *город* в предложном падеже чередуются и гласный, и согласные: w mieście — в *городе*.

Предложный падеж единственного числа существительных

Чередование	Род	Им. п. ед. ч.	Предл. п. ед. ч.
r — rz	м. с. ж.	bazar — рынок, базар doktor — доктор srebro — серебро nora — нора	o bazarz-e o doktorz-e o srebrz-e o norz-e
s — ś	м. с. ж.	prezes — председатель proso — просо kasa — касса	o prezesi-e o prosi-e o kasi-e
z — ź	м. с. ж.	Francuz — француз żelazo — железо frazja — фраза	o Francuzi-e o żelazi-e o frazi-e
t — ć	м. с. ж.	paszport — загранпаспорт błoto — грязь (уличная) data — дата	o paszporci-e o błoci-e o daci-e
d — dź	м. с. ж.	Szwed — швед dyktando — диктант woda — вода	o Szwedzi-e o dyktandzi-e o wodzi-e
k k k — c	м. с. ж.	Polak — поляк nazwisko — фамилия Polka — полька Polska — Польша	o Polak-u o nazwisk-u o Polc-e w Polsc-e
g g — dz	м. ж.	filolog — филолог noga — нога	o filolog-u o nodz-e
ch	м. с. ж.	Czech — чех ucho — ухо muchy — муха	o Czech-u w uch-u o musz-e
ś — śl	м. с. ж.	przemysł — промышленность masło — масло (<i>сливочное</i>) Wisła — Висла	o przemysł-e o maśl-e o Wiśl-e
st — śc	м. с. ж.	tekst — текст rencista — пенсионер miasto — город pasta — паста	o tekści-e o renciści-e o mieści-e o paści-e

Внимание! Uwaga!

Главное — надо примириться с тем, что в основе косвенных падежей существительных мужского рода довольно часто происходят изменения гласных (чередования **ó — o, ą — e**, беглый **e**) и согласных.

Для большинства конечных твердых согласных основы чередования в предложном (samochód — w samochodzie, woda — wodzie, Polska — w Polsce и т. д.) и в творительном падежах (dziadek — z dziadkiem) обязательны, они добавляются к другим — возможным — чередованиям, так что в результате именительный падеж может сильно отличаться от всех прочих падежей:

Сравните:

dworzec — *под. n.* dworca, *твор. n.* dworcem, *предл. n.* na dworcu
 dziadek — *под. n.* — dziadka, *твор. n.* dziadkiem, *предл. n.* o dziadku
 pokój — pokoju, pokojem, w pokoju
 samochód — samochodu, samochodem, w samochodzie
 mąż — męża, mężem, o mężu

К этому надо привыкнуть!

В предложном падеже множественного числа у всех существительных, как и в русском языке, одно окончание **-ach**: na drzwi**ach**, kot w but**ach**, na dworc**ach**, w pokoj**ach**, o męż**ach**.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Образуйте формы предложного падежа.*

1. Mój kolega mieszka w: Lublin, Bratysława, Berlin, Londyn, Rzym, Częstochowa, Madryt, Budapeszt, Belgrad, Kanada, Kraków, Kijów, Sopot, Mińsk, Gdańsk, Haga, Kołobrzeg, Kopenhaga, Ameryka, Paryż, Kazimierz, Gdynia, Toruń (м. р.), Poznań (м. р.).

2. Często myślę o: Igor, Stanisław, Halina, Helena, Stefan, Jan, Anna, Józef, Zygmunt, Elżbieta, Marcin, Małgorzata, Witold, Jadwiga, Monika, Olga, Janek, Marek, Kinga, Lech, Leszek, Tadek, Irenka, Jaś, Małgosia, Juliusz, Tadeusz, Karol, Staś, Ania, Maryla.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** *Поставьте существительные в форму предложного падежа.*

1. Za chwilę będziemy na (most) przez Wisłę i potem w (tunel).
2. Wszystko jest w (porządek).
3. Co pani ma w (walizka) i w (torba)?
4. Rodzice Igora są w (praca).
5. Czy można pisać w (deklaracja) rosyjskimi literami?
6. Konduktor mówi o (łańcuszek) na (drzwi).
7. Kot lubi leżeć na (miejsce) psa.
8. Pies lubi spać na (tapczan).
9. Instrukcja dla pasażerów wisi na (drzwi).
10. Czy pani dobrze śpi w (pociąg)?
11. Jestem w (przedział) sama

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** *Поставьте существительные в форму предложного падежа.*

1. Matka chętnie mówi o (syn).
2. Czy pani mówi o mnie? — Tak, o (pan).
3. Wieczorem nigdy nie jestem w (dom) sama.
4. Czy pan Marek jest w (dom)?
5. Nigdy nie mówimy o (pan Andrzej) i (pan Zygmunt).

Дательный падеж существительных женского рода единственного числа

Форма **дательного** падежа единственного числа существительных женского рода всегда совпадает с формой **предложного** падежа, независимо от окончания именительного падежа: *myślę o matce* — *nie sprawiam kłopotu matce*, *mówię o siostrze* — *dziękuję siostrze za prezent*, *myślę o pani* — *dziękuję pani*.

? А форма **ojcu** (*nie sprawiać kłopotu ojcu*) — это тоже форма дат. п. ед. ч.?

☞ Да, **ojcu** — форма дат. п. ед. ч., она является исключением, и ее надо запомнить. Об основе этого существительного в косвенных падежах говорилось выше (урок 3, с. 23).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** *Поставьте существительные в скобках в нужную форму.*

1. Dziękuję (siostra) za prezent.
2. Czy możesz pomóc (babcia) z walizką?
3. Igor nie chce sprawiać kłopotu (koleżanka).
4. Kolega zawsze pomoże (kolega).
5. Konduktor pomaga (pasażerka) przenieść bagaże do wyjścia.
6. Dziękujemy (ciocia) za bilety do teatru.

Звательная форма существительных мужского и женского рода

Ранее уже говорилось о специальных звательных формах, которые используются при обращении к собеседнику (см. урок 3, с. 26, — *pani Wando!*, *panie Janie!*). Практически звательная форма используется только для одушевленных существительных в единственном числе, и прежде всего для личных имен и титулов.

У существительных **мужского** рода звательная форма совпадает с предложным падежом:

Jan — о *Janie* — *Janie!* *Zygmunt* — о *Zygmuncie* — *Zygmuncie!*

Marek — о *Marku* — *Marku!* *Kierownik* — о *kierowniku* — *kierowniku!*

Tadeusz — о *Tadeuszu* — *Tadeuszu!* *Janusz* — о *Januszu* — *Januszu!* *Przyjaciół* — о *przyjaciół* — *przyjaciół!*

Syn — о *synu* — *synu!*

Konduktor — о *konduktorze* — *panie konduktorze!* *Doktor* — о *doktorze* — *panie doktorze!*

? А как же слово **pan**? Ведь предл. п. ед. ч. — о *panu*?

☞ Да, у этого слова и слова **Bóg** звательная форма отличается от предложного падежа: о *panu*, но: *panie doktorze!* *panie kierowniku!* а также: о *Bogu* — *Boże!*

У мужских имен с основой на мягкий согласный звательная форма образуется с тем же окончанием, что и предложный падеж, — с окончанием **-u**:

Jaś — о *Jasiu* — *Jasiu!* *Wojtuś* — о *Wojtusi* — *Wojtusi!* *Józio* — о *Józiu* — *Józiu!*

? А как обратиться к женщине?

☞ Звательная форма **женских** имен имеет окончание **-o**: *Zofia* — *Zofio!* *Danuta* — *Danuto!* *Jadwiga* — *Jadwigo!* *Monika* — *Moniko!* *Helena* — *Heleno!*

Но если основа уменьшительного женского имени оканчивается на мягкий согласный, то используется окончание **-u**: *Zosia* — *Zosiu!* *Kasia* — *Kasiu!* *Danusia* — *Danusiu!* *Małgosia* — *Małgosiu!*

→ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** *Употребите слова и словосочетания в звательной форме.*

1. (Pan Andrzej), czy był pan w Moskwie?
2. (Pani Alina), czy zna pani panią Jadwigę?
3. (Ania), czy to twoja torba?
4. Dzień dobry, (miła koleżanka)!

5. Przepraszam, (kolega)!
6. (Pan konduktor), czy pan może powiedzieć, kiedy będziemy w Krakowie?
7. (Pan profesor), kiedy pan profesor przyjedzie do nas?

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

Предложный падеж единственного числа

В предложном падеже единственного числа прилагательные и все слова, которые склоняются как прилагательные (в том числе указательные, притяжательные местоимения и др.), имеют в **мужском** и **среднем** роде окончание, представленное, как известно, двумя графическими вариантами: **-ym** (после твердых согласных) или **-im** (после мягких): na **dolnym** miejscu, w **naszym** pociągu, o **moim** bracie, w wagonie sypial**nym**. И надо еще помнить об основах прилагательных с конечными согласными **k** и **g**. В обеих этих формах согласные **k, g** мягкие: w **polskim** wagonie sypial**nym**, w **rosyjskim** pociągu, w **takim** razie.

Форма **женского** рода имеет окончание **-ej**: w drodze powrot**nej**, w każdej chwili, o **polskiej** koleżance, w **rosyjskiej** deklaracji.

? Иначе говоря, в творительном и предложном падежах у прилагательных мужского и среднего рода, в отличие от русского, окончания одинаковые (**-ym/-im**):

z **moim** czarn**ym** kotem — o **moim** czarn**ym** kocie;

z **polskim** przyjaciel**em** — o **polskim** przyjacielu.

Но ведь есть прилагательные, у которых конечный согласный основы мягкий, как, например, в польском слове **sąsiedni** или в русском слове **соседний**. Как у них?

🔊 В таких словах, как **sąsiedni** или **ostatni** «последний», конечный согласный основы всегда, во всех падежах остается мягким: w **sąsiednim** przedziale, do **sąsiedniego** przedziału, do **ostatniej** chwili, w **ostatnim** wagonie.

Окончания существительных и прилагательных мужского рода

Единственное число		
Падеж	Существительное мужского рода	Прилагательное
Именительный	Без окончания; -a	-y/-i
Родительный	Одушевл. -a ; Неодушевл. -a, -u	-ego
Винительный	Одушевл. -a ; Неодушевл. без оконч.	-ego -y/-i
Творительный	-em ; -ą	-ym/-im
Предложный	-e, -u ; -e, -y	-ym/-im
Множественное число		
Падеж	Существительное	Прилагательное
Творительный	-ami	-ymi/-imi
Предложный	-ach	-ych/-ich

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** Поставьте сочетания существительных с прилагательными в нужной форме.

1. Pan Andrzej czyta w (stara gazeta) o (nasza podróż).
2. Dobry mąż zawsze myśli o (swoja żona), a żona o (swój mąż).

3. Czy lubisz jechać w pociągu na (górne miejsce).
4. Pasażer kupuje bilet w (kasa) na (Dworzec Kazański).
5. Moja torba z prezentami jest na (górna półka) w (przedział).
6. Igor jeszcze nie myśli o (droga powrotna).
7. Zawsze pamiętam o (polska koleżanka).
8. Mieszkamy w (nowy wygodny hotel).

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

Liczymy po polsku do 40 • Считаем по-польски до 40

Эти слова надо выучить — пригодятся!

1 jeden, jedna, jedno	8 osiem	15 piętnaście	22 dwadzieścia dwa
2 dwa, dwie	9 dziewięć	16 szesnaście	...
3 trzy	10 dziesięć	17 siedemnaście	30 trzydzieści
4 cztery	11 jedenaście	18 osiemnaście	40 czterdzieści
5 pięć	12 dwanaście	19 dziewiętnaście	
6 sześć	13 trzynaście	20 dwadzieścia	
7 siedem	14 czternaście	21 dwadzieścia jeden	

→ **УПРАЖНЕНИЕ 11.** *Напишите словами по-польски следующие примеры.*

a) Образец: $2 + 2 = 4$

Dwa plus dwa równa się cztery.

b) Образец: $10 - 2 = 8$

Dziesięć minus dwa równa się osiem.

1. $2 + 3 = 5$	6. $23 + 7 = 30$	1. $12 - 7 = 5$	6. $17 - 4 = 13$
2. $6 + 7 = 13$	7. $12 + 8 = 20$	2. $10 - 3 = 7$	7. $26 - 9 = 17$
3. $8 + 4 = 12$	8. $6 + 15 = 21$	3. $11 - 3 = 8$	8. $15 - 8 = 7$
4. $9 + 1 = 10$	9. $23 + 17 = 40$	4. $4 - 3 = 1$	9. $40 - 2 = 38$
5. $11 + 8 = 19$	10. $16 + 16 = 32$	5. $22 - 2 = 20$	10. $11 - 2 = 9$

→ **УПРАЖНЕНИЕ 12.** *Ответьте на вопросы к тексту.*

1. Dlaczego Igor chce jechać do Polski, czy ma tam znajomych?
2. Gdzie mieszka koleżanka Igora?
3. Kiedy Igor wybiera się do Polski?
4. Dlaczego Igor jedzie pociągiem?
5. Z jakiego dworca odjeżdżają pociągi do Warszawy?
6. Gdzie Igor kupuje bilet?
7. Dlaczego koledzy nie odprowadzają Igora?
8. Czy Igor zna język polski?
9. Czy Igor jest Polakiem?
10. Kiedy konduktor zamyka ubikację?
11. Jakie miejsce ma Igor?
12. Dlaczego sąsiadka chce zamienić się z Igorem?
13. Co okazuje pasażer na granicy?
14. Co Igor ma ze sobą?
15. Jakie prezenty wiezie Igor?
16. Dla kogo Igor wiezie butelkę szampana?
17. Jak długo Igor może być w Polsce?

ПРЕДЛОГИ

Предлог **w** + **предложный падеж**, как и в русском языке, обозначает:

- 1) расположение внутри чего-либо — w Warszawie, w wagonie, w walizce, w torbie;
- 2) время — с названием месяцев — w czerwcu, некоторых частей суток — w posy.

Он также используется в сочетаниях, где в русском языке употребляется форма винительного падежа: *в любую минуту* — w każdej chwili; *в эту минуту* — w tej chwili.

Предлог **na** + **предложный падеж** означает расположение в пространстве, а именно:

- 1) на поверхности: na drzwiach — *на двери*, na miejscu — *на месте*;
- 2) внутри чего-либо: na dworcu — *на вокзале*, na poczcie — *на почте*.

Предлог **przez** + **винительный падеж** может иметь значение «путь, трасса» и соответствовать русскому предлогу «через»: most przez Wisłę — *мост через Вислу*.

Предлог **do** + **родительный падеж** может означать:

1) общее направление и пространственный предел (см. урок 3, с. 19): jechać do Polski — *ехать в Польшу*, wchodzić do przedziału — *входить в купе*, jechać do koleżanki — *ехать к приятельнице*, т. е. в этом значении он соответствует русским оборотам с предлогами «в», «к»;

2) временной предел: do końca sierpnia — *до конца августа*;

3) лицо-адресата (в русском языке в этом случае употребляется дательный падеж): telefonować do Jadwigi — *звонить по телефону Ядвиге*, pisać do babci — *писать бабушке*.

Предлог **podczas** + **родительный падеж** означает одновременность событий: podczas postoju — *во время стоянки*.

Предлог **za** + **винительный падеж** существительных, обозначающих единицы времени, переносит действие в будущее и соответствует русскому предлогу «через»:

Za kwadrans pociąg wjedzie do tunelu. — *Через четверть часа поезд въедет в туннель.*

Za chwilę będzie rzeka Bug i granica. — *Через минуту будет река Буг и граница.*

Za chwilę wypełnimy deklarację. — *Сейчас заполним декларацию.*

➤ УПРАЖНЕНИЕ 13. Закончите предложения, употребив нужный предлог и падеж.

1. Matka wchodzi ... (pokój).
2. Konduktor prosi wyjść ... (przedział).
3. Pasażer wychodzi ... (wagon).
4. Jedziemy ... (Moskwa)... (Warszawa).
5. Nasz pociąg odjeżdża ... (Dworzec Kazański).
6. Jesteśmy ... (Polska).
7. ... (Praga) ... (Warszawa) jedziemy (Wisła).
8. Konduktor puka ... (drzwi).
9. ... (postój) wychodzimy z (pociąg).
10. Czy można wejść ... (przedział)?

➤ УПРАЖНЕНИЕ 14. Переведите на польский язык.

1. Нужно (trzeba) заполнить декларацию по-русски.
2. Ночью нужно закрывать окно и дверь.
3. Нужно повторять новый текст.
4. Нужно познакомиться с новым пассажиром.
5. В Варшаве нужно говорить по-польски.
6. Нужно ехать на трамвае и на автобусе.
7. Нужно много читать по-польски.

УРОК 7

Na Dworcu Centralnym • На Центральном вокзале

Текст 1. NA PERONIE • НА ПЕРРОНЕ

Ogłoszenie: Uwaga! Pociąg pośpieszny z Moskwy do Warszawy przez Terespol przybywa na tor trzeci przy peronie pierwszym. Wagony pierwszy i drugi zatrzymują się w sektorze pierwszym, wagony trzeci i czwarty — w sektorze drugim, wagony piąty i szósty — w sektorze trzecim.

Igor (wysiada z pociągu): Dziękuję, panie konduktorze. Do widzenia.

Konduktor: Do widzenia panu.

Igor ogląda peron. Patrzy na prawo, patrzy na lewo. Jadwigi nigdzie nie ma*. Co robić? Podchodzi bagażowy z wózkiem.

Bagażowy: Czy panu pomóc z bagażami?* Gdzie są pana walizki?

Igor: To jest moja walizka, a to moja torba podróżna. Proszę zawieźć bagaże do przechowalni. Ale mam tylko dolary i euro. Złotych nie mam.

Bagażowy: Może pan wymienić pieniądze* w kantorze na dworcu.

Текст 2. W KANTORZE NA DWORCU CENTRALNYM • В ПУНКТЕ ОБМЕНА НА ЦЕНТРАЛЬНОМ ВОКЗАЛЕ

Igor (do urzędnika): Dzień dobry panu. Czy mogę wymienić walutę?

Urzędnik: Oczywiście. A co pan ma, dolary czy euro?

Igor: Mam dolary. Jaki jest dzisiaj kurs?

Urzędnik: Kurs dolara jest niezmienny od trzydziestego pierwszego maja. Dane o kursach walut* są na wywieszce przy wejściu.

Igor czyta: Kupno — trzy złote za jeden dolar. Sprzedaż — cztery złote.

Igor: Proszę wymienić sto dolarów.

Urzędnik: Proszę bardzo. To będzie trzysta złotych.

Igor: Dziękuję.

Igor (do bagażowego): Ile płacę?

Bagażowy: Piętnaście złotych.

Igor: Proszę. A gdzie jest poczekalnia? Tam poczekam na koleżankę.

Bagażowy: Wejdzie* pan po schodach* albo wjedzie* schodami ruchomymi na górę, do Hali Głównej.

Igor: Dziękuję za wszystko. Do widzenia.

Igor idzie do Hali Głównej, ogląda po drodze różne kioski i czyta polskie wywieszki: «Smaczne bułeczki i ciastka», «Płaszcz damskie i męskie», «Artykuły sportowe». Ile to może kosztować?

Kantor • Обмен валюты

СЛОВАРЬ

albo (союз) или
artykuł, -u m. товар; продукт; издание
bagaze mn. (ed. багаж m.)
 багаж

bagażowy, багаżowego
 m. носильщик
bułeczka ж. булочка
ciastko s. пирожное
czterysta четыреста

czwart/y, -a, -e четвертый
czy (союз) или
dams/ki, -ka, -kie дамский
dane mn. данные

do + род. п. (предлог) к, до
dolar, -a m. доллар
dru/gi, -ga, -gie второй
dzisł сегодня
euro нескл. евро

francus/ki, -ka, -kie французский
główn/y, -a, -e главный
hala ж. зал
ile (вопросительное местоимение) сколько
kantor, -u м. обмен валюты
kosztować: kosztuje несов. стоить
kupno с. покупка
kurs, -u м. курс
męs/ki, -ka, -kie мужской
na górę вверх
na lewo налево
na prawo направо
niezmienn/y, -a, -e неизменный
nigdzie нигде
oczywiście конечно, разумеется
od + род. п. (предлог) с, от
ogłoszenie с. объявление
peron, -u м. платформа, перрон

piąt/y, -a, -e пятый
pieniądze мн. (ед. ч. **pieniądz**) деньги
piętnaście пятнадцать
placić: płacę, płaci несов. платить
plaszcz, -a м. плащ, пальто
po + предл. п. (предлог) по
pociąg z Moskwy do Warszawy поезд Москва — Варшава
podchodzić: podchodzi несов. подходить (приближаться)
poczekać (na kogo/co?): **poczekam** сов. подождать
poczekalnia ж. зал ожидания
przechowalnia ж. камера хранения
przy + предл. п. (предлог) у, при

przybywać: przybywam несов. прибывать
robić: robię, robi несов. делать
schody мн. лестница; **schody ruchome** эскалатор
sektor, -u м. сектор
sportow/y, -a, -e спортивный
sprzedaż ж. продажа
sto сто
szóst/y, -a, -e шестой
Terespol, -a м. Тересполь
torba ж. сумка; **torba podróżna** дорожная сумка
trzec/i, -ia, -ie третий
trzydziest/y, -a, -e тридцатый
urzędnik м. служащий, чиновник
waluta ж. валюта
wedzie войдет, взойдет (3 л. ед. ч. буд. вр. глагола **wejść** сов. войти); **wejść**

po schodach взойти, подняться по лестнице
wjedzie въедет, поднимется (3 л. ед. ч. буд. вр. глагола **wjechać** сов. въехать); **zдесь** подниматься (по эскалатору)
wó/zek, -zka м. здесь тележка
wszystko всё
wymienić (coś na coś): **wymienię, wymieni** несов. разменять, обменять (что-л. на что-л.)
wywieszka ж. объявление, надпись, вывеска
zatrzymywać się: zatrzymuję się, zatrzymuje się несов. останавливаться
zawieźć: zawiozę, zawiezie сов. отвезти
złoty м. (мн. złote) злотый (польская денежная единица)

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Jadwigi nigdzie nie ma.** — Ядвиги нигде нет. (Как обозначается отсутствие — см. с. 75.)
- Существительное **bagaż** (в отличие от русского языка) не является собирательным, а обозначает одну единицу багажа и потому может иметь форму множественного числа: **zawieźć bagaże**.
- Существительное **pieniądze** — *деньги*, как и его русский эквивалент, обычно употребляется только во множественном числе.

? Почему же в жизни не так?!

👉 В тексте существительное **pieniądze** выступает в форме винительного падежа: **wymienić pieniądze** — *обменять деньги*, которая совпадает с формой именительного падежа, как, впрочем, у всех неодушевленных существительных.

? Как склоняется это очень нужное слово?

👉 Им. п. **Pieniądze.** — *Деньги.*

Род. п. **Nie mam pieniędzy.** — *У меня нет денег.*

Дат. п. **Dzięki pieniądzom** — *(Благодаря) деньгам.*

Вин. п. **Mam pieniądze.** — *У меня есть деньги.*

Тв. п. **To moja torebka z pieniędzmi.** — *Это моя сумочка с деньгами.*

Предл. п. **Mówimy o pieniądzach.** — *Мы говорим о деньгах.*

Обратите внимание на формы родительного и творительного падежей — они нерегулярные и только в этих формах употребляется гласный **ę**, в остальных же — гласный **a**.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Вставьте слово **pieniądze** в нужной форме.

1. Gdzie można wymienić ...?
2. Nigdy nie wychodzę z domu bez ...

3. Czy mamy jeszcze...?
4. Gdzie tu jest kantor? — Chcę wymienić ...
5. Ile masz ...?
6. Po co pani codziennie liczy swoje ...? — Bo chcę wiedzieć ile ... mam.
7. Po co cały czas myśleć i mówić o ...?
8. Ile ... wymienienia Igor?

- В выражении **kurs walut** существительное **walut** является формой родительного падежа множественного числа существительного женского рода **waluta**.
- Глагол **wejdzie** является формой 3-го лица единственного числа будущего времени приставочного глагола **wejść**. Эта форма образуется по образцу бесприставочного глагола **iść** (см. урок 6, с. 54, — *idę — wejdę, wejdiesz, wejdzie ... wejdą*). Аналогично спрягаются в настоящем времени и другие приставочные глаголы, например: **zejść** — **zejdę** (*cojti — cojdu*). От форм бесприставочного глагола их отличает только произношение **j** вместо **i**: *idę — wejdę, zejde*.

☺ И в русском языке так же — *идет*, но: *войдет, выйдет, сойдет*!

- Существительное **schody** *лестница* имеет только форму множественного числа. Надо обратить особое внимание на возможные различия польских и русских слов в числе. Иногда в обоих языках слово имеет только форму множественного числа, например: **pieniądze** — *деньги*, а иногда — лишь в одном. Так, в польском языке слово употребляется лишь во множественном числе, в то время как в русском для этого слова есть формы обоих чисел, например: **drzwi** — *дверь — двери*, **schody** — *лестница — лестницы*, **plecy** — *спина — спины*, и наоборот, в польском языке употребимы обе формы: **bagaż** (*ед. ч.*) — **bagaze** (*мн. ч.*), а в русском только одна — *багаж*.
- Польский предлог **po** в отличие от русского предлога **по** употребляется в пространственном значении не с дательным, а с предложным падежом: **wejść po schodach** (*предл. п.*) — *взойти, подняться по лестнице (дат. п.)* и **zejść po schodach** — *сойти, спуститься по лестнице*, **chodzić po ulicach** (*предл. п.*) — *ходить по улицам (дат. п.)*, **chodzić po pokoju** (*предл. п.*) — *ходить по комнате (дат. п.)*. См. **kot chodzi po domu** (урок 6, с. 50) — **po domu** — тоже форма предл. падежа.

Но с глаголами **iść, jechać** используется только форма творительного падежа без предлога: **Idziemy/jedziemy ulicą Marszałkowską**. — *Мы идем/едем по Маршалковской улице*.

- **Wjedzie** — форма 3-го лица ед. ч. будущего времени глагола **wjechać** *въехать, подняться*.

Это может вам пригодиться!

Железнодорожный транспорт

dworzec, dworca	— вокзал
rozkład jazdy / rozkład pociągów	— расписание поездов
informacja	— справочное бюро
przechowalnia	— камера хранения
poczekalnia	— зал ожидания
połączenie bezpośrednie	— прямое сообщение
przesiadka	— пересадка; mieć, robić przesiadkę, przesiadać się z pociągu do autobusu — — делать пересадку/пересаживаться с поезда на автобус
wyujść na dworzec po kogo	— встречать на вокзале кого-либо приехавшего
bilet powrotny	— обратный билет
wagon sypialny	— спальный вагон

Грамматика

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

Liczymy po polsku od 50 do 400 •
Считаем по-польски от 50 до 400

Это надо заучить — пригодится!

50 — pięćdziesiąt	100 — sto
60 — sześćdziesiąt	200 — dwieście
70 — siedemdziesiąt	300 — trzysta
80 — osiemdziesiąt	400 — czterysta
90 — dziewięćdziesiąt	

Мы в Польше

LICZYMY PIENIĄDZE • МЫ СЧИТАЕМ ДЕНЬГИ

Основное средство платежа в Польше — **złoty** *злотый*, одна сотая часть его — **grosz** *грош* (род. п. ед. ч. **grosza**, род. п. мн. ч. — **groszy**). Слово **złoty** по происхождению связано с прилагательными и склоняется как прилагательное:

Ед. ч.: <i>род. п. złotego</i>	Мн. ч.: <i>им. = вин. п. złote</i>
<i>вин. п. złoty</i>	<i>род. п. złotych</i>
<i>тв. п. złotym</i>	<i>тв. п. złotymi</i>
<i>предл. п. o złotym</i>	<i>предл. п. o złotych</i>

В Польше в обороте находятся монеты: *jeden grosz, pięć groszy, dziesięć groszy, dwadzieścia groszy, pięćdziesiąt groszy, jeden złoty, dwa złote, pięć złotych* — и банкноты: *dziesięć złotych, dwadzieścia złotych, pięćdziesiąt złotych, sto złotych, dwieście złotych*.

Валюта — доллары, евро — не является средством платежа, ее можно обменять в многочисленных пунктах обмена валюты — **kantorach** (им. п. ед. ч. **kantor**, род. п. ед. ч. **kantoru**).

kupno *покупка* **sprzedaż** *продажа*

ILE PŁACĘ? • СКОЛЬКО Я ПЛАЧУ? ILE TO KOSZTUJE? • СКОЛЬКО ЭТО СТОИТ?

Ile płacę? — типичный вопрос покупателя, клиента, аналогичный русскому выражению «Сколько с меня? Сколько я должен?».

? Płacę — это форма 1-го лица ед. ч.?

☞ Да, это форма 1-го лица ед. ч. глагола **płacić**. В основе этого глагола происходит чередование согласных: мягкого шипящего **ć** (обозначаемого на письме буквой **c** перед **i**, звук **i** в этом случае произносится — [п'яч'ич']) и твердого свистящего **c** [ц], обозначаемого той же буквой, но перед другими гласными. Именно этот твердый свистящий согласный **c** [ц] произносится в конце основы 1-го лица ед. ч. перед окончанием **-ę**. Основа же 2-го и 3-го лица ед. ч. и 1-го и 2-го лица мн. ч. оканчивается, как и основа инфинитива, на мягкий шипящий **ć**: *płacisz, płaci, płacimy, płacicie* (чередование **c** — **ć**).

? А тут действует общее правило — форма 3-го лица мн. ч. имеет ту же основу, что и 1-е лицо ед. ч.?

☞ Совершенно верно: в обеих указанных формах последний согласный основы перед окончанием — твердый **c** [ц]: *(ja) płacę — (oni) płacą / państwo płacą*.

? Если уж будем платить, то как спросить: «сколько стоит?»

☞ Для этого используется глагол **kosztować** *стоить* и вопросительное местоимение **ile**: Ile to kosztuje? — Сколько это стоит? Ile kosztuje? — Сколько стоит?

Вопросительное местоимение **ile** употребляется с формой родительного падежа множественного числа: например: ile złotych? piętnaście (złotych) — *сколько злотых? пятнадцать*; ile dolarów? — *сколько долларов? ile groszy? — сколько грошей?*

В Польше также действуют банкоматы, в которых можно получить деньги по международным банковским карточкам. Карточки принимают к оплате и во многих больших магазинах, ресторанах.

? А как склоняется название европейской валюты евро?

☞ Это слово вообще не склоняется: dwa euro, dziesięć euro, trzysta euro.

? И, как в русском языке, после количественных числительных употребляется родительный падеж множественного числа — piętnaście złotych?

☞ Да, если число больше четырех: pięć złotych, pięć dolarów, pięć euro, sto złotych, sto dolarów, sto euro.

? А если число меньше пяти?

☞ Тогда существительное стоит в именительном падеже множественного числа: dwa/trzy/cztery złote, dwa/trzy/cztery dolary, dwa/trzy/cztery euro.

Kupno — trzy złote za jeden dolar. — *Покупка — три злотых за один доллар.*

? По-польски, как следует из примеров, например, dwa dolary, числительные сочетаются с формой существительного не так, как в русском языке, — сравните — «два доллара». А с какой формой?

☞ Правильно подмечено. В приведенном польском примере числительное **dwa** сочетается с именительным падежом множественного числа, по-русски же это специальная счетная форма, которая совпадает с родительным падежом единственного числа. А пока усвоим сочетаемость с польскими денежными единицами: dwa złote — pięć złotych.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Замените цифры числительными и поставьте названия денежных единиц в нужную форму.

1. Igor wymienia 100 (dolar). 2. Mam jeszcze 25 (złoty) i 18 (grosz). 3. Chcę wymienić 15 (euro). 4. Bilet tramwajowy w Warszawie kosztuje 2 (złoty) 80 (grosz). 5. Płacę za bilety tramwajowe 9 (złoty). 6. Dzisiaj dolar kosztuje 3 (złoty).

Порядковые числительные (от 1 до 100)

1. pierwsz/y, -a, -e	15. piętnast/y, -a, -e
2. dru/gi, -ga, -gie	16. szesnast/y, -a, -e
3. trze/ci, -cia, -cie	17. siedemnast/y, -a, -e
4. czwart/y, -a, -e	18. osiemnast/y, -a, -e
5. piąt/y, -a, -e	19. dziewiętnast/y, -a, -e
6. szóst/y, -a, -e	20. dwudziest/y, -a, -e
7. siódm/y, -a, -e	30. trzydziest/y, -a, -e
8. ósm/y, -a, -e	40. czterdziest/y, -a, -e
9. dziewiąt/y, -a, -e	50. pięćdziesiąt/y, -a, -e
10. dziesiąt/y, -a, -e	60. sześćdziesiąt/y, -a, -e
11. jedenast/y, -a, -e	70. siedemdziesiąt/y, -a, -e
12. dwunast/y, -a, -e	80. osiemdziesiąt/y, -a, -e
13. trzynast/y, -a, -e	90. dziewięćdziesiąt/y, -a, -e
14. czternast/y, -a, -e	100. setn/y, -a, -e

Обратите внимание на различия в произношении некоторых количественных числительных и их порядковых соответствий: sześć — szósty, siedem — siódmy, osiem — ósmy, — а также на то, что основа количественного

числительного оканчивается на мягкий согласный, например: pięć, dziewięć, а порядкового — на твердый, например: piąty, dziewiąty, что в целом совпадает с русским языком. Сравните: пять, но пятый; девять, но девятый.

Запомним поговорку:

Ni w pięć, ni w dziewięć. — Ни к селу ни к городу; ни с того ни с сего.

Польские составные порядковые числительные от 20 до 99 (т. е. состоящие более чем из одного слова) строятся только из порядковых числительных, чем и отличаются от русских, где совмещаются числительные количественные (применительно к десяткам) и порядковые (применительно к единицам), например:

21. dwudziesty pierwszy — двадцать первый;

22. dwudziesty drugi — двадцать второй;

42. czterdziesty drugi — сорок второй;

78. siedemdziesiąty ósmy — семьдесят восьмой.

См. в тексте: od trzydziestego pierwszego maja.

Правда, при наличии слова **numer** обычно употребляется количественное числительное, например: miejsce numer cztery, tramwaj numer piętnaście, pokój numer czterdzieści dwa (ср. в уроке 6, с. 49, — pociąg numer dziewięć).

Обратите внимание: Если польское **порядковое** числительное обозначается цифрой, после него **обязательно** ставится точка:

→ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Замените цифры с единицами и десятками порядковыми числительными.

19., 28., 56., 63., 47., 24., 71., 88., 95.

? Как обозначить дату?

👉 Чтобы уметь обозначить дату, необходимо выучить названия месяцев.

Nazwy miesięcy • Названия месяцев

	Название месяца	Русский перевод	Род. п.	Предл. п.
I	styczeń	январь	stycznia	w styczniu
II	luty	февраль	lutego	w lutym
III	marzec	март	marca	w marcu
IV	kwiecień	апрель	kwietnia	w kwietniu
V	maj	май	maja	w maju
VI	czerwiec	июнь	czerwca	w czerwcu
VII	lipiec	июль	lipca	w lipcu
VIII	sierpień	август	sierpnia	w sierpniu
IX	wrzesień	сентябрь	września	we wrześniu
X	październik	октябрь	października	w październiku
XI	listopad	ноябрь	listopada	w listopadzie
XII	grudzień	декабрь	grudnia	w grudniu

Родительный падеж названий месяцев имеет окончание **-а**, исключение составляет слово **luty**, которое склоняется как прилагательное: *род. п.* — **lutego**. Обратите внимание на изменения в основах косвенных падежей — там не только исчезает беглый **е**, но и происходят чередования согласных, например: **marzec** — **marca** (сравните со склонением некоторых существительных, например: **dworzec** — **dworca**), **kwiecień** — **kwietnia** и т. д.

Обозначение даты — дня и месяца

Którego dzisiaj/dziś mamy? — *Какое сегодня число?*

или же **Którego jest dzisiaj?** — *Какое сегодня число?*

Вопросительное местоимение **którego** согласуется в роде с существительным мужского рода **dzień**.

Обозначение даты (день, месяц) построено по-польски примерно так же, как и по-русски, а именно:

1) Число (порядковое числительное в именительном или родительном падеже мужского рода) + название месяца в родительном падеже + форма глагола **być**:

Dzisiaj jest pierwszy kwietnia. — *Сегодня первое апреля.*

Wczoraj był dwudziesty trzeci października. — *Вчера было двадцать третье октября.*

Jutro będzie dziesiąty / dziesiątego września. — *Завтра будет десятое сентября.*

2) Число (порядковое числительное в именительном или родительном падеже мужского рода) + название месяца в родительном падеже + форма глагола **mieć**:

Dzisiaj mamy dziesiąty / dziesiątego listopada. — *Сегодня (у нас) десятое ноября.*

? А если датой обозначается время события?

☞ В этом случае, так же как и в русском языке, числительное ставится в родительном падеже, например:

Jadwiga urodziła się piątego października. — *Ядвига родилась пятого октября.*

Będę w Warszawie dwudziestego grudnia. — *Я буду в Варшаве двадцатого декабря.*

? В чем же отличие от русского языка? Ведь и в русском день может обозначаться порядковым числительным: Сегодня двадцатое мая, я приеду тридцатого.

☞ Но в русском языке, если есть указание на единицы, используется сочетание количественного и порядкового числительного: *Я приеду тридцать первого*. А в польском **оба** числительных всегда порядковые: wczoraj był dwudziesty grudnia, dzisiaj jest dwudziesty pierwszy, mam zamiar przyjechać trzydziestego pierwszego.

? А как по-польски обозначается полная дата, с годом?

☞ Потерпите. Об этой конструкции речь будет идти в уроке 22.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** *Напишите даты словами.*

1. 05.; 28.03.; 20.08.; 23.04.; 9.07.; 13.06.; 1.09.; 31.12.; 4.11.; 12.02.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Напишите даты словами.*

1) Jan ma imieniny 24.06. 2) Barbara ma imieniny 4.12. 3) Mikołaj ma imieniny 6.12. 4) Sylwester ma imieniny 31.12. 5) Jadwiga ma imieniny i urodziny 15.10. 6) 24. 6. — Dzień Ojca, a 1.06. — Dzień Dziecka. 7) Jest jeszcze Dzień Matki — 26.05. i Dzień Babci — 21.01., Dzień Dziadka — 22.01., Dzień Zakochanych (Walentynki) — 14.02.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** *Ответьте на вопросы по-польски.*

1. Którego pan/pani ma urodziny?
2. Którego ma urodziny pana/pani matka?
3. Którego pan/pani wyjeżdża z Polski?
4. Do którego ważna jest pana/pani wiza?
5. Do którego Igor będzie w Warszawie?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** *Замените номера месяцев словами.*

1. W VI. Igor wybiera się do Polski.
2. Ma wizę pobytową do końca VIII.
3. W X. Jadwiga zawsze wyjeżdża do Berlina.
4. Do końca V. jestem na urlopie.
5. W IV. pogoda w Warszawie jest bardzo zmienna.

6. W III. Jan będzie już zdrowy.
7. Nie chce jechać na urlop w XI.
8. W VII. ten dom będzie do naszej dyspozycji.
9. Wyjeżdżam na urlop w I.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Именительный падеж множественного числа

У **неодушевленных** существительных **мужского** рода и существительных **женского** рода на **-а** окончание именительного падежа множественного числа зависит от конечного согласного основы — твердого или мягкого.

Если основа существительного оканчивается на **твердый** согласный, т. е. на **p, b, w, f, m, t, d, s, z, n, r, l**, а также на **k, g**, то в именительном падеже, как и в русском языке, будут употребляться окончания **-у** или **-i** (после **k, g**):

М. р. (*неодуш.*): wagon — wagony, bilet — bilety, przedział — przedziały, dolar — dolary, słownik — słowniki, pociąg — pociągi, так же образуют именительный падеж множественного числа существительные мужского рода, означающие животных, например: kot — koty, pies — psy.

Ж. р.: torba — torby, kasa — kasy, siostra — siostry, walizka — walizki, córka — córki, wnuczka — wnuczki, sąsiadka — sąsiadki.

Сравните: *вагон — вагоны, перрон — перроны, доллар — доллары, сестра — сестры, внучка — внучки, сумка — сумки.*

? То есть в этом падеже, в отличие от предложного падежа единственного числа (урок 6, с. 58), правило охватывает и существительные на заднеязычные **k, g**?

☞ Да, верно. В предложном падеже существительные с основой на **k, g** подчинялись другому правилу.

Если же основа существительного оканчивается на **мягкий** согласный, то форма именительного падежа множественного числа имеет окончание **-е**:

М. р. (*неодуш.*): pokój — pokoje, rubel — ruble, hotel — hotele, dzień — dni.

Ж. р.: poczekalnia — poczekalnie, babcia — babcie, stacja — stacje, pani — panie.

Такое же окончание **-е** и у существительных с основой на твердый свистящий **s** и твердые шипящие **sz, ż, cz, rz, dz**:

М. р. (*неодуш.*): plac — place, dworzec — dworce, bagaż — bagaże, grosz — grosze, а также pieniądze (им. п. мн. ч.).

Ж. р.: ulica — ulice, róża *роза* — róże. По такому же типу образуют множественное число отдельные существительные женского рода, не имеющие в именительном падеже единственного числа окончания, например: пос — посе.

Существительные **среднего** рода независимо от типа основы всегда имеют, как уже было сказано в уроке 4 (с. 31), в именительном падеже множественного числа окончание **-а**: okno — okna, miejsce — miejsca, śniadanie — śniadania, miasto — miasta, nazwisko — nazwiska.

➔ УПРАЖНЕНИЕ 8. Поставьте существительные в форму именительного падежа множественного числа и согласуйте с ней формы глагола.

1. (Pociąg) do Poznania odjeżdża z Dworca Centralnego.
2. (Ciocia) często telefonuje do babci.
3. Czy w tym mieście jest (hotel)?
4. Na każdym dworcu jest (przechowalnia).
5. Czy jest tu (poczekalnia).
6. (Tramwaj) tu się nie zatrzymuje.

7. Ile kosztuje (bilet) do Gdańska?
8. (Kot) lubi spać na tapczanie.
9. (Siostra) chodzi do pracy.
10. (Walizka) jest w przedziale.

Винительный падеж множественного числа

Форма **винительного** падежа множественного числа для всех перечисленных выше типов существительных совпадает с формой именительного:

Им. п. мн. ч.: tu są wagony, pociagi, domy, dworce, bagaże, pokoje, okna, walizki, torby, litery, pasażerki, sąsiadki.

Вин. п. мн. ч.: widzę wagony, pociagi, domy, dworce, bagaże, pokoje, okna, walizki, torby, litery, pasażerki, sąsiadki (сравните: układać zdania — урок 4, с. 28).

? С мужским неодушевленным и средним родом все понятно, с сумками и буквами — тоже, это как в русском. Но разве в женском роде даже у одушевленных существительных во множественном числе винительный падеж совпадает с именительным?

👉 В польском языке существительные женского рода вообще не разделяются на одушевленные и неодушевленные — и потому формы именительного и винительного падежей множественного числа всегда одинаковы. Для женщин это, может, и обидно, зато запоминается легче:

Mam (вин. п. мн. ч.) torby, walizki, bluzki. — У меня есть сумки, чемоданы, блузки.

Bardzo lubię (вин. п. мн. ч.) swoje siostry, babcie, kuzynki, koleżanki. — Я очень люблю своих сестер, бабушек, кузин, приятельниц.

? А как с существительными, обозначающими животных?

👉 И у названий **животных** форма винительного падежа множественного числа тоже совпадает с формой именительного падежа. Польская грамматика только в единственном числе отличает животных как живые существа: Lubię swój dom i swojego kota. Во множественном же числе они склоняются как неодушевленные: Lubię koty i psy. — Я люблю кошек и собак.

☺ Трудно будет привыкнуть!

👉 Но надо! Мы к этому еще не раз вернемся (см. урок 12, с. 134).

Форма именительного и винительного падежей множественного числа существительных

Род \ Основа	Твердый согласный	-k, -g	Мягкий согласный	Твердый шипящий и -c, -dz
М. р. (неодуш. и обозначающие животных)	-y wagon — wagony dom — domy kot — koty	-i słownik — słowniki pociąg — pociagi	-e tramwaj — tramwaje hotel — hotele	-e grosz — grosze plac — place talerz <i>тапелка</i> — talerze
Ж. р. на -a	-y sprawa — sprawy siostra — siostry	-i koleżanka — koleżanki noga — nogi	-e rola — role kawiarnia — kawiarnie	-e uczenica — uczennice róża — róże
Ж. р. на согласный	—	—	-i, -e kość <i>кость</i> — kości dłoń <i>ладонь</i> — dłonie	-y, -e rzecz — rzeczy noc — noce podróż — podróże

Продолжение таблицы

Род \ Основа	Твердый согласный	-k, -g	Мягкий согласный	Твердый шипящий и -c, -dz
С. р.	-a okno — okna	-a nazwisko — nazwiska	-a zdanie — zdania	-a morze <i>море</i> — morza

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

Именительный и винительный падежи множественного числа

Прилагательные и местоимения, сочетающиеся с существительными мужского рода (неодушевленными или обозначающими животных), женского и среднего рода, в именительном и винительном падежах множественного числа имеют окончание **-e**: różne kioski, smaczne bułeczki i ciastka, artykuły sportowe, ostatnie wagony, ruchome schody, nasze miłe sąsiadki, te młode babcie (ср. ta młoda babcia), te wagony (ср. ten wagon).

? Они имеют это окончание независимо от основы?

☞ Да, только надо помнить об основах на **k** и **g**...

☺ Мы это уже усвоили: согласные **k, g** перед **-e** становятся мягкими: polski-**e** wagony, polski-**e** pociągi, nie-drogi-**e** hotele, ciężki-**e** bagaże.

? А если существительное склоняется как прилагательное, какое окончание употребляется тогда?

☞ Если это существительное не обозначает мужчину, то в именительном падеже множественного числа также употребляется окончание **-e**: złoty — złote, bratowa — bratowe.

? А если существительное обозначает мужчину?

☞ О, существительные, обозначающие мужчин, — это в польском языке совсем особая категория существительных — о них пойдет речь отдельно и чуть позже.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** Поставьте существительные с прилагательными и местоимения в форму именительного падежа множественного числа и согласуйте с ней форму глагола.

1. (Duża walizka) nie jest wygodna — jest bardzo ciężka.
2. To nie jest (moja torba).
3. Gdzie jest (nasze miejsce)?
4. (Przedział) w wagonie jest bardzo wąski, a półka jest wysoka.
5. W sąsiednim przedziale jest (nowa pasażerka).
6. (Ten wózek) jest bardzo duży.
7. (Duża damska torebka) kosztuje tu bardzo drogo.
8. Czy (pokój) naprawdę jest duży?
9. (Nasz wagon) zatrzymuje się w sektorze drugim.
10. (Hotel) jest wygodny i niedrogi.
11. (Nasza pani konduktorka) jest uczynna.
12. To nie jest (nasz wagon).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** Поставьте существительные с прилагательными в форму винительного падежа множественного числа.

1. Codziennie kot Igora dostaje (duży kawał) ryby.
2. Igor kupuje (nowa gazeta).
3. Płacimy za (wygodny pokój) 100 złotych.
4. Mam (ciężka walizka).
5. Oglądam (polska wywieszka) na kioskach.
6. Bagażowy wiezie (duże bagaże) do ruchomych schodów.
7. Na naszej ulicy znamy (dobry hotel)
8. Czy masz (polski złoty)?

9. Igor chce kupić dla Jadwigi (dobry prezent).
10. Lubię (duży plac, dworzec) i (szeroka ulica).
11. Lubię (smaczna francuska bułeczka).
12. Wymieniamy (rosyjski rubel) na (amerykański dolar).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 11.** Поставьте подчеркнутые слова в форму именительного, а затем винительного падежа множественного числа.

Образец: Siostra Jana jest miła. — Siostry Jana — Lubię siostry Jana.

1. W naszym wagonie jest nowa pasażerka. — Znam ...
2. Koleżanka przyjeżdża z Wrocławia. — Czekamy na ... na peronie.
3. To jest moja córka. — Przedstawiam państwu ...
4. Jej babcia jest emerytką. — Czy znasz ...?
5. Moja ciocia jest bardzo ładna. — Czy pan zna ...?

УТВЕРДИТЕЛЬНЫЕ И ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ КОНСТРУКЦИИ

Польские утвердительные конструкции с общим значением **наличия кого-либо или чего-либо** строятся как и в русском языке: существительное или местоимение в именительном падеже и личная форма глагола *być* — в любом времени.

Прошедшее время	Настоящее время	Будущее время
kto, co — był, była, było	jest są	będzie będą
Jan był na ulicy.	Tu jest teatr. Tam jest apteka. Rodzice są w domu.	Tu będzie hotel. Dzieci będą w szkole.
<i>Ян был на улице.</i>	<i>Здесь театр. Там аптека. Родители дома.</i>	<i>Здесь будет гостиница. Дети будут в школе.</i>

При обозначении **отсутствия** кого-либо или чего-либо существительное или местоимение в родительном падеже сочетается с формой 3-го лица ед. ч. глагола *być* или *mieć* с отрицанием. Выбор глагола зависит от времени: в прошедшем и будущем времени, как и в русском, употребляются формы глагола *być*, в настоящем — и это отличие от русского языка — глагола *mieć*.

Прошедшее время	Настоящее время	Будущее время
nie było kogo? czego? — <i>не было кого? чего?</i> Tu nie było teatru. — <i>Здесь не было театра.</i>	nie ma kogo? czego? — <i>нет кого? чего?</i> Tu nie ma teatru. — <i>Здесь нет театра.</i>	nie będzie kogo? czego? — <i>не будет кого? чего?</i> Tu nie będzie teatru. — <i>Здесь не будет театра.</i>

? Но ведь глагол *mieć* употребляется с отрицанием и в личной форме:

Nie mam siostry. — *У меня нет сестры* (урок 3, с. 18). Igor nie ma samochodu. — *У Игора нет машины*. (урок 6, с. 49). Nie mam złotych (с. 65). — *У меня нет золотых*.

➔ Однако там речь шла об обладании/необладании конкретного лица кем-либо или чем-либо или же об отсутствии, а здесь говорится об отсутствии вообще: Jadwigi nigdzie nie ma. — *Ядвиги нигде нет*.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 12.** Преобразуйте утвердительные предложения в отрицательные.

1. Konduktor jest na peronie.
2. Na dworcu jest duża wygodna poczekalnia.
3. W kasie są bilety do Berlina.

4. W przedziale jest wolne miejsce.
5. Czy w barze jest woda mineralna?
6. Czy w przedziale będzie trzeci pasażer?
7. Czy jest deklaracja w języku tureckim?

ПРЕДЛОГИ

Предлог **przez** + **винительный падеж** означает трассу, путь движения: Pociąg z Moskwy do Warszawy przez Terespol. — Поезд Москва — Тересполь — Варшава.

Сравните: most przez Wisłę — мост через Вислу.

Предлог **przy** + **предложный падеж** соответствует русским предлогам «при», «у», обозначающим пространственную близость: Przy peronie pierwszym — у первого перрона.

Предлог **do** + **родительный падеж** указывает на лицо, к которому обращаются: Igor — do urzędnika, do bagażowego. Переводится на русский язык дательным падежом без предлога: Игорь — служащему, носильщику.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 13.** Поставьте существительные в форму предложного падежа.

1. Wymienić pieniądze może pani w (kantor), na (dworzec).
2. Co pan ma w (torba i walizka)?
3. Trzeci wagon zatrzymuje się w (sektor trzeci).
4. Nasz pociąg jest na (pierwszy tor) przy (peron drugi).
5. Gdzie są dane o (kurs) walut?
6. Tu możemy zejść po (schody).
7. Czyje bagaże są w (wózek)?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 14.** Переведите на польский язык.

1. Бабушки нет дома. 2. Отца нет на работе. 3. Здесь нет свободного места. 4. Здесь нет телевизора. 5. В комнате нет лампы. 6. На этой станции не было камеры хранения. 7. На этой улице нет пункта обмена валюты. 8. На перроне нет носильщика. 9. В ноябре не будет хорошей погоды.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 15.** Переведите на польский язык.

1. Где твой чемодан? — Еще в купе. 2. Сколько стоит такси до вокзала? — Двадцать пять злотых. 3. Где можно поменять евро на злотые? — В пункте обмена. 4. Игорь ждет Ядвигу в зале ожидания. 5. Этот трамвай не останавливается на Старой площади.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 16.** Переведите на польский язык.

1. Скорый поезд из Москвы прибывает на третий путь. 2. Наш вагон останавливается во втором секторе. 3. Носильщик поможет вам отвезти багаж в камеру хранения. 4. Где мой большой чемодан? 5. Обменный пункт находится на вокзале. 6. Я хочу поменять 120 евро на злотые. 7. Какой сегодня курс? 8. Где я могу подождать приятельницу, здесь есть зал ожидания? 9. С багажом мы можем не подниматься по лестнице, а подняться по эскалатору. 10. Где здесь эскалатор? 11. У меня два чемодана и сумка.

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Przepraszam pana, gdzie na dworcu jest kantor?
— Stoi pani przed kantorem, widzi pani, tu jest wywieszka.
2. — Czy mogę wymienić ruble na złote?
— Niestety nie, wymieniamy tylko dolary i euro.
3. — Kiedy ma pani imieniny?
— Dwudziestego piątego stycznia.

- To znaczy, że ma pani na imię Tatiana.
 - Pan ma na imię Jan. To znaczy, że ma pan imieniny dzisiaj, ósmego lutego.
 - Ależ nie, mam imieniny za miesiąc, ósmego marca.
 - Ależ to jest święto kobiet!
 - I moje również. To ja jestem prezentem dla kobiet!
4. — Czy mogę pani pomóc i zanieść walizkę do taksówki?
- Nie, dziękuję, walizka nie jest ciężka. W taksówce czeka na mnie mój mąż.

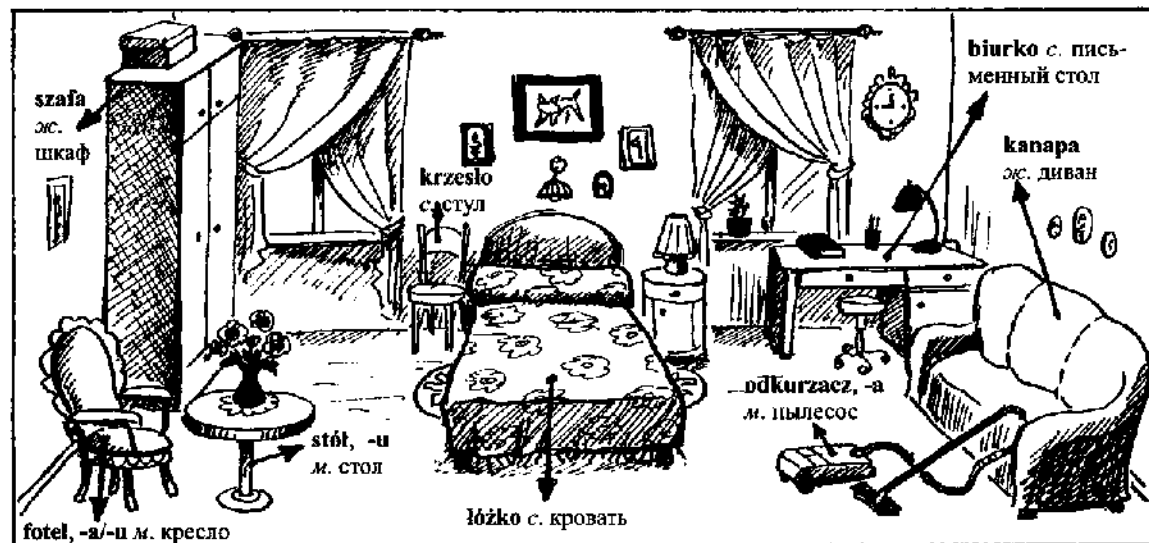
УРОК 8

Lepiej późno niż wcale • Лучше поздно, чем никогда

Текст 1. Wszystko dobre, co się dobrze kończy • Все хорошо, что хорошо кончается

Jadwiga wszystko robi w ostatniej chwili*, dlatego zawsze się spieszy i spóźnia*. Zawsze brakuje jej czasu. Dzisiaj przyjeżdża z Moskwy Igor i wczoraj Jadwiga miała* mnóstwo spraw do załatwienia*. Robiła porządki* w mieszkaniu, odkurzyła meble*, uprała i wyprasowała pościel. Potem pochodziła po sklepach, a wieczorem przygotowała jedzenie. Jadwiga wie, że Igor lubi dobrze zjeść. Położyła się spać już po północy. Nastawiła budzik na ósmą, ale spała twardo i nie usłyszała dzwonka. Obudziła się sama po dziesiątej. Pociąg zaś o dziewiątej przybył do Warszawy. Jadwiga wyskoczyła z łóżka, szybko się ubrała. Wybiegła na ulicę i złapała taksówkę. Zwraca się do taksówkarza: «Proszę szybko zawieźć mnie na Dworzec Centralny». Jak na złość* zapaliło się czerwone światło. Jadwiga ponagla kierowcę*: «Proszę pana, czy nie można szybciej?» Taksówkarz odpowiada: «Proszę pani, muszę przestrzegać przepisów, nie chcę stracić prawa jazdy ani płacić mandatu». Wreszcie są na Dworcu, Jadwiga chce zapłacić, ale taksówkarz nie ma reszty. Jadwiga zobaczyła kiosk «Ruch», pobiegła do niego, rozmieniła tam pieniądze i zapłaciła ile trzeba. Wbiegła na peron, ale pociągu oczywiście już nie było, odjechał. Igora na peronie również nie ma. Gdzie może być Igor, może w poczekalni? Jadwiga smutna idzie do poczekalni — do Hali Głównej. Tam na ławce siedzi Igor, też bardzo smutny. Jadwiga podbiega do niego, ściska go: «Przepraszam cię* bardzo!» Igor był tak szczęśliwy, że nareszcie przyszła, że od razu wszystko jej wybaczył.

Wszystko dobre, co się dobrze kończy.

СЛОВАРЬ

bielizna ж. белье
 bielizna pościelowa постельное белье
 brak/ować, -uje несов. недоставать, не хватать
 budzik, -a м. будильник
 jak na złość как назло
 jej (dat. п. от ona) ей
 kiosk, -u м. киоск
 kończyć się: kończę się, kończy się несов. кончаться, заканчиваться
 ławka ж. лавка, скамейка
 łóżko с. кровать, постель
 mandat, -u м. штраф; płacić mandat платить штраф
 meble мн. мебель
 miała 3-е л. ед. ч. прош. вр. ж. р. от mieć иметь, быть должной
 mnóstwo с. множество, масса
 musieć: muszę, musi несов. быть обязанным, должным
 nareszcie наконец
 nastawić: nastawię, nastawić сов., здесь поставить, завести (будильник на определенное время)
 obudzić się: obudzę się, obudzi się сов. проснуться
 odjechać: 3-е л. ед. ч. odjedzie сов. отехать, уехать

odkurzyć: odkurzę, odkurzy сов. пропылесосить
 odpowiadać: odpowiadam несов. отвечать
 po + предл. п. (proponuj) после
 pochodzić: pochodzę, pochodzi сов. походить (по чему-л.)
 podbiegać: podbiegam несов. подбегать
 położyć się: położę się, położy się сов. лечь; położyć się spać лечь спать
 ponaglać: ponaglami несов. торопить
 północ ж. полночь
 przepis, -u м. предписание, правило
 przestrzegać przepisów соблюдать правила
 przeszkoda ж. преграда, препятствие
 przygotować: przygotuję, przygotowuje сов. приготовить
 przyszła (3 л. ед. ч. прош. вр. ж. р. от przyjść) пришла
 reszta ж. здесь сдача
 robić: robię, robi несов. делать; robić porządkі убраться, наводить порядок

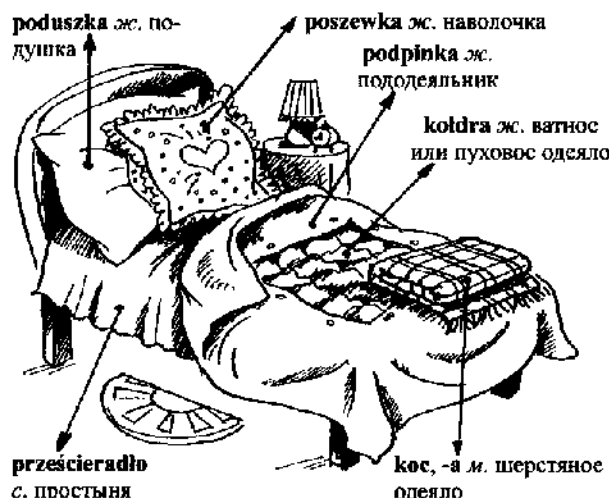
rozmienić: rozmienię, rozmieni сов. разменять (деньги)
 ruch, -u м. движение; kiosk «Ruch» киоск с вывеской «Ruch», в котором продают билеты на городской транспорт, газеты и т. п.
 siedzieć: siedzę, siedzi несов. сидеть
 sklep, -u м. магазин
 smutny, -a, -e грустный
 spieszyć się: spieszę się, spieszysz się несов. торопиться
 spóźniać się: spóźniam się несов. опаздывать
 sprawa ж. дело; sprawa do załatwienia дело, которое надо (предстоит) сделать
 stracić: stracę, straci сов. потерять; лишиться
 szybko быстро; szybciej быстрее
 ścisnąć: ścisnę несов. обнимать
 światło с. свет
 taksówka ж. такси
 taksówkarz м. таксист
 twardo крепко; spała twardo крепко спала
 ubrać się: 3-е л. ед. ч. ubierze się сов. одеться

uprać; upierze сов. выстирать, постирать
 usłyszeć: usłyszę, usłyszy сов. услышать
 wbiec (wbiegła 3-е л. ед. ч. прош. вр. ж. р.) сов. вбежать
 wczoraj вчера
 wieczorem вечером
 wiedzieć: wiem, wie несов. знать
 wreszcie наконец
 wybaczyć (co komu): wybaczę, wybaczy сов. простить
 wybiec (wybiegła 3-е л. ед. ч. прош. вр. ж. р.) сов. выбежать
 wyprasować: wypraszuję, wyprasuje сов. выглаживать
 wyskoczyć: wyskoczę, wyskoczy сов. выскочить
 zapalić się: zapalę się, zapali się сов. зажегся
 zapłacić: zapłacę, zapłaci сов. заплатить
 zjeść сов. съесть; dobrze zjeść хорошо поесть
 zobaczyć: zobaczę, zobaczy сов. увидеть
 zwracać się: zwracam się несов. обращаться (к кому-л.)

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- W ostatniej chwili — в последнюю минуту.
- Jadwiga ... się spieszy i spóźnia. — Здесь для двух возвратных глаголов (spieszyć się, spóźnić się) используется одна возвратная частица się.
- Jadwiga miała mnóstwo spraw do załatwienia. — У Ядвиги было множество дел/Ядвиге нужно было сделать множество дел.
- В выражении mnóstwo spraw слово spraw — форма род. п. мн. ч. существительного ж. р. sprawa — «дело». Сравните: waluta — kurs walut (см. урок 7, с. 65).

- **Sprawa do załatwienia** — дело, которое надо (нужно, предстоит) сделать, уладить. Сочетание существительного с предлогом **do** и отглагольным существительным **załatwienie** (от глагола **załatwić** уладить, устроить) означает объект как цель данного необходимого действия. Сравните: **tekst do czytania** — текст для чтения, **tekst do tłumaczenia** — текст для перевода.
- **Robić porządki** — убираться, наводить порядок где-либо (предл. n.) — w mieszkaniu, w przedziale, w pokoju, w walizce, w torbie.
- **Meble** — существительное во множественном числе, которое соответствует русскому собирательному существительному единственного числа «мебель». Форма же единственного числа мужского рода **mebel** употребляется в значении единичного предмета мебели: **Tarczan** — to mój ulubiony mebel.

☺ **Ulubiony** — это значит — любимый, излюбленный (из многих)?

👉 Да, **ulubiony mebel** — любимая мебель, сравните: **ulubiona aktorka**, **ulubiony plac**, **ulubione miejsce**.

? Вот еще есть вопрос. **Pochodziła po sklepach**. — Она походила по магазинам. Польский предлог **po** с каким падежом употребляется?

👉 По окончании существительного **-ach** видно, что с предложным. Об этом предлоге уже была речь в уроке 7, с. 67, а слово **sklep** означает «магазин».

- В выражении **ponagla kierowcę** существительное **kierowcę** стоит в вин. п. ед. ч. — «торопит водителя». Как все существительные мужского рода на **-a** (см. урок 5, с. 39, 45), это слово в единственном числе образует падежные формы по образцу существительных женского рода на **-a**, так что форма вин. п. ед. ч. имеет окончание **-ę**.
- В выражении **przepraszam cię** слово **cię** является формой вин. п. ед. ч. личного местоимения **ty** — «тебя». **Przepraszam cię**. — Я прошу у тебя прощения/очень прошу меня извинить/извини меня, пожалуйста. — говорит Ядвига. В предложении **Igor wszystko jej wybaczył** слово **jej** — это форма дат. п. ед. ч. личного местоимения **ona**. — Игорь все ей простил.

Внимание! Uwaga!

Обратите внимание, как различается описание одной и той же ситуации в польском и русском языках:

Jadwiga Igora (кого? — вин. п.) **przeprasza**. — Ядвига просит у Игоря (у + кого? — род. п.) прощения.

Igor Jadwidze/jej (кому? — дат. п.) **wybaczył**. — Игорь Ядвигу/ее (кого? — вин. п.) простил.

Igor wszystko (что? — вин. п.) **jej** (кому? — дат. п.) **wybaczył**. — Игорь все (что? — вин. п.) ей (кому? — дат. п.) простил.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Опишите, что сделала Ядвига перед приездом Игоря.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Вставьте в предложения нужные слова и выражения.

1. **Jadwiga wszystko robi**
2. **Jadwiga ma mnóstwo**
3. **Bardzo lubię pochodzić**
4. **Proszę nastawić budzik na**
5. **Proszę ...mnie na Dworzec Wschodni**.
6. **... się nie zapaliło**.
7. **Trzeba ... przepisów**.
8. **Czy taksówkarz ma** ...?
9. **...można rozmienić w kiosku**.
10. **Zawsze brakuje mi** ... i
11. **Jadwiga** ... taksówkarza.

Грамматика

ГЛАГОЛ

Форма прошедшего времени 3-го лица единственного числа

Форма 3-го лица единственного числа прошедшего времени образуется по тому же принципу, что и в русском языке: у инфинитива (неопределенной формы) отбрасывается его показатель (конечный **ć**), а к основе на гласный присоединяется суффикс прошедшего времени (**-l**) и добавляются окончания рода, которые совпадают с русскими. В мужском роде окончания нет.

być: by -ć			
Ж. р.	by + l + a	(ona) była	— Jadwiga spieszyła się, obudziła się, wyprasowała.
С. р.	by + l + o	(ono) było	— Mieszkanie było, dziecko czekało.
М. р.	by + l (без окончания)	(on) był	— Jan czekał, Igor był szczęśliwy, wybaczył.

Так образуют эту форму глаголы как несовершенного, так и совершенного вида.

Что делала? — Robiła porządki.

Что сделала? — Odkurzyła meble, uprała pościel.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Поставьте глаголы 3-го л. ед. ч. в прошедшем времени.

1. Igor (położyć się) o drugiej i (obudzić się) o piątej.
2. Jadwiga (ubrać się) szybko.
3. Po chwili (zobaczyć) Igora w poczekalni.
4. Jadwiga (przepraszać) Igora, że (spóźnić się).
5. Taksówkarz nie (odpowiadać) i nie (zwracać się) do pasażerki.
6. Jadwiga (prosić) wymienić pieniądze w kiosku.
7. Henryk po raz drugi (zwracać się) do konduktora.

? И так просто форма прошедшего времени образуется у всех глаголов?

↪ Нет, конечно. Если основа инфинитива (неопределенной формы) заканчивается на гласный **-e**, то перед твердым **-l** он меняется на **-a**:

mieć — miał, miała, miało	usłyszeć — usłyszał, usłyszała, usłyszało
widzieć — widział, widziała, widziało	musieć — musiał, musiała, musiało
rozumieć — rozumiał, rozumiała, rozumiało	siedzieć — siedział, siedziała, siedziało
wiedzieć — wiedział, wiedziała, wiedziało	

? А как получилась форма **przyszła**, от глагола **przyjść** *прийти*?

↪ Формы женского рода **przyszła** (от глагола **przyjść**), а также **szła** (от глагола **iść**) *шла*, **wyszła** (от глагола **wyjść**) *вышла* как исключение не соотносятся напрямую с инфинитивом, но зато совпадают с русскими формами «пришла» и другими, а вот форму мужского рода надо специально запомнить: Igor **przyszedł** do poczekalni. — *Игорь пришел в зал ожидания.*

И еще есть отличие в произношении: в русском языке форма мужского рода оканчивается непосредственно на «л»: *шел, пришел*, а в польском в сочетании согласных **dl** второй согласный (**l**) не произносится, а **d** на конце оглушается и произносится звук «т» — **przyszedł** [пшишет].

К тому же и в женском, и в мужском роде в отличие от инфинитива (неопределенной формы) отсутствует звук **j** («и краткое») — **przyjść**, но **przyszła**, **przyszedł**.

? А от какой основы образованы формы **wybiegła**, **wbiegła** и подобные им?

↪ У глаголов с инфинитивом (неопределенной формой) на твердый свистящий **-s** типа **biec** и у приставочных глаголов, образованных от них, суффикс **-l** присоединяется к согласному корня, в данном случае к согласному **g**: (on) **biegł**, (ona) **biegła**. Так же образуются формы прошедшего времени глагола **móc** *мочь*: Jadwiga **mogła**, Igor **mógł**.

? Вот только как найти согласный корня?

☞ Как всегда — сравнить с однокоренным русским словом: польский глагол **biec** переводится как *бежать*; *bezu* — значит, в корне будет согласный **g** — **biegła, pobiegła**. И точно так же в формах прошедшего времени глагола **móc**. Если в русском «мочь — могла, мог», то, следовательно, и в польском тоже есть согласный **g**: **mógł — mogła**. Обратите внимание — этот же согласный корня повторяется и в других формах этих глаголов — в формах 1-го л. ед. ч. и 3-го л. мн. ч. настоящего времени: (ja) mogę — (oni) mogą. И значит, у польского однокоренного глагола **pomóc** *помочь* имеются похожие формы прошедшего времени: **potógł, potogła** — *помог, помогла*. И такие же особенности в произношении: уже знакомое чередование **ó** — **o**: в закрытом слогe употребляется **ó**: **mógł, potógł**, в открытом слогe — **o**: **mogła, potogła**, например:

Dziękuję, bardzo mi pan pomógł. — *Спасибо, вы мне очень помогли* (к мужчине).

Dziękuję, bardzo mi pani pomogła. — *Спасибо, вы мне очень помогли* (к женщине).

Только в формах мужского рода конечное **ł** после согласного хоть и пишется, но не произносится — **mógł**, [мук] — **mogła** [мог'я].

☞ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** *Поставьте глаголы 3-го л. ед. ч. в прошедшем времени.*

1. Jadwiga nie (usłyszeć) budzika.
2. Jadwiga nie (mieć) na to czasu.
3. Igor (musieć) czekać na Jadwigę w poczekalni.
4. Czy taksówkarz (musieć) przestrzegać przepisów i czekać na zielone światło?
5. Pasażer (chcieć) złapać taksówkę.
6. Jadwiga (musieć) wymienić pieniądze.
7. Taksówkarz nie (mieć) reszty.
8. Pasażer (musieć) wypełnić deklarację.

☞ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Поставьте глаголы в формы мужского и женского рода прошедшего времени.*

1. Czy Jadwiga/Igor (móc) się spóźnić?
2. Gdzie pasażer/pasażerka (móc) wymienić dolary?
3. Pan Wojciech/pani Celina nie (móc) tego zrozumieć.
4. Konduktor/konduktorka mi (pomóc).
5. Pan/pani (móc) czekać w poczekalni.
6. Jadwiga (móc) nie usłyszeć dzwonka.
7. Taksówkarz nie (móc) nie przestrzegać przepisów.

☞ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** *Преобразуйте форму настоящего времени в форму прошедшего.*

1. Jadwiga nigdy się nie spieszy.
2. Jadwiga nigdy nie ma na to czasu.
3. Kto siedzi na moim miejscu?
4. Co widzi Igor przez okno?
5. Igor ma wizę pobytową.
6. Gdzie siedzi nasza sąsiadka z córką?
7. Jadwiga musi nastawić budzik.
8. Igor musi pójść do poczekalni, bo Jadwiga na peronie nie ma.
9. Pasażer prosi konduktora o pomoc.
10. Jadwiga nie widzi Igora na peronie.
11. Jadwiga wie, gdzie może być Igor.
12. Halina widzi tego pana po raz pierwszy.

Спряжение глаголов. Настоящее время

Как мы помним (см. урок 6, с. 53), при спряжении глаголов в настоящем времени в их основе происходят чередования согласных:

- *proszę* — *prosisz*: твердый шипящий **sz** чередуется с мягким шипящим **ś** [ш], обозначаемым буквой **s** перед **i** (см. уроки 1 и 2).
- *mogę* — *możesz*: согласный **g** чередуется с твердым шипящим согласным [ж], обозначаемым буквой **ż**;
- *idę, będę* — *idziemy, będziemy*: твердый согласный **d** чередуется с мягким шипящим **dź**, обозначаемым сочетанием — **dzi**-.
- *chodzę, widzę* — *chodzisz, widzisz*: твердый свистящий **dz** чередуется с мягким шипящим **dź**, который обозначается сочетанием **dz** перед **i**.

И вспомним общее важное правило — если у глаголов есть чередования согласных в основе, то основы 1-го лица ед. ч. и 3-го л. мн. ч. всегда совпадают: (ja) *proszę* — (oni) *proszą*, сравните: я прошу — они просят.

Спряжение глагола *musieć* (быть должным) в настоящем времени

В отличие от русского соответствия «я должен, ты должен» и т. д., польский глагол **musieć** образует формы настоящего времени с помощью личных окончаний и имеет тот же тип изменений согласных в основе, что и глагол **prosić** (см. урок 6, с. 54):

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	muszę	musimy
2-е л.	musisz	musicie
3-е л.	musi	muszą

? Это понятно. А какие глаголы изменяются в настоящем времени иначе, чем описанные?

👉 К таким глаголам относится, например, глагол **wiedzieć** *знать*, его формы настоящего времени образуются по другому типу.

Спряжение глагола *wiedzieć* (знать) в настоящем времени

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	wiem	wiemy
2-е л.	wiesz	wiecie
3-е л.	wie	wiedzą

Такие же окончания и изменение в форме 3-го л. мн. ч. имеют в настоящем времени глагол **jeść** *есть* и глагол совершенного вида **zjeść** *съесть*:

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	jem, zjem	jemy, zjemy
2-е л.	jesz, zjesz	jecie, zjecie
3-е л.	je, zje	jedzą, zjedzą

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Поставьте глаголы в форме настоящего времени.

1. Panie Janie, (musieć) pan okazać paszport.
2. Jadwiga nie (móc) się spóźnić i (musieć) się spieszyć.
3. (Prosić — 1 л. ед. ч.) o pomoc.
4. Jadwiga i Igor (musieć) jechać taksówką.
5. Jadwiga (musieć) obudzić się o siódmej.
6. O której pani zwykle (się budzić)? — Zwykle (budzić się) wcześniej, o szóstej.
7. Jadwigo, (musieć) nastawić budzik, bo (lubić) spać.
8. Nie mam reszty, (musieć) wymienić pieniądze.

? Глаголы **znać** и **wiedzieć** переводятся на русский язык словом «знать». А чем они различаются?

👉 Русскому глаголу «знать» в польском языке действительно соответствуют два глагола: **znać** и **wiedzieć**.

Конструкция с глаголом **znać** (+ вин. п) означает наличие точных сведений, владение точной информацией о том или ином предмете либо явлении, включая знакомство с человеком:

Znam jego imię i nazwisko. Czy zna pani jego adres? Nie znam numeru jego telefonu.

Znam język niemiecki. Czy znasz Warszawę? Państwo dobrze znają historię Polski.

Znam pana Nowaka. Znamy matkę kolegi.

Глагол **wiedzieć** передает наличие лишь общей информации о факте и обычно употребляется с придаточными предложениями, которые присоединяются союзами и союзными словами:

Jadwiga wie, że Igor przyjeżdża na Dworzec Centralny.

Matka wie, co czyta jej córka — telegram od Igora z Moskwy.

Wiemy, jak ma na imię jej kolega — Igor, wiemy, kiedy przyjedzie — w czerwcu, wiemy, że jest przystojny.

? А почему по-разному присоединяются к слову **wiedzieć** предложения: словами **że** и **co**?

☞ Сравните примеры:

Matka wie, że (союз) córka już czyta po polsku. — *Мама знает, что дочь уже читает по-польски.*

Matka wie, co (союзное слово) czyta córka (telegram od Igora, gazetę, podręcznik). — *Мама знает, что (т. е. «что именно») читает дочь — телеграмму от Игоря, газету, учебник.*

В первом случае это союз **że**, а во втором — союзное слово **co**, хотя на русский язык оба эти слова переводятся одинаково — «что».

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Вставьте союзы и союзные слова, нужные для связи предложений.

1. Czy wiesz, ... Igor jutro przyjeżdża do Warszawy?
2. Czy pani wiedziała, ... Igor lubi dobrze zjeść?
3. Czy Jadwiga wie, ... Igor lubi zjeść na śniadanie?
4. Państwo wiedzą, ... nie czytam po polsku.
5. Pan wie, ... chcę pojechać do Polski.
6. Wiem, ... pani czyta — to dobra powieść.
7. Wiem, ... pani chce kupić w kiosku — gazetę i czasopismo.
8. Czy wiesz, ... Jadwiga spóźniła się na pociąg?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** Поставьте глаголы **znać** и **wiedzieć** в нужную форму.

1. Czy ... pan tego pana i tę panią, chyba jest jego żoną?
2. Czy ... państwo, o której odjeżdża pociąg?
3. Może pani ... kim jest żona pana Kowalskiego?
4. ... pan adres i telefon jego żony? — ... adres, ale telefonu nie ...
5. Czy pan dobrze ... Warszawę?
6. Czy państwo ..., kto to jest? — Nie, niestety, nie ...
7. Czy ... państwo jaki to jest hotel, czy jest drogi? — Dobrze ... ten hotel, jest niewygodny i drogi.
8. Czy pan ... jej imię?
9. Czy pani ..., jak ma na imię koleżanka Igora?
10. Czy ... pan tę panią? Czy ... pan, kim jest? — ..., że jest aktorką, ale osobiście jej nie ...

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** Поставьте глаголы **wiedzieć** и **jeść** в нужную форму.

1. Czy pan wie, gdzie jest nasz pociąg? — Niestety, nie ...
2. (1 л. мн. ч.), że Igor ma koleżankę w Warszawie.
3. Jadwiga i Igor ..., że Igor czeka w poczekalni.
4. Igor ..., że może mieć ze sobą jeden karton papierosów.
5. (1 л. мн. ч.), że musimy czekać na zielone światło.
6. Pasażer ..., że musi wymienić dolary na złotówki.
7. Czy państwo ..., jaki jest kurs dolara? — Tak, już ...
8. Co państwo (jeść), czy to jest smaczne?
9. Na śniadanie Igor ... morską rybę.

МЕСТОИМЕНИЕ

Форма **do niego** (podbiega do niego) — это полная форма родительного падежа единственного числа личного местоимения 3-го л. **on** — «он». Форма **go** (ściska go) — краткая форма родительного и винительного падежей единственного числа того же местоимения и переводится как «его».

? Различаются ли по значению полные и краткие формы мужского и среднего рода?

Нет, по значению они одинаковы, но есть особенности в употреблении. Краткая форма употребляется только после глаголов, а полная форма **niego** — после предлогов (do niego) — ср. жен. р.: zamienić się z nią (урок 6, с. 52). Вариант **jego** — при особом логическом выделении, например при противопоставлении:

Feliksa lubię, a **jego** — nie. — *Феликса я люблю, а его — нет.*

В русском языке тоже после предлогов у местоимений 3-го л. появляется начальное **н**: к нему, с ней/с нею. Но в творительном падеже в отличие от русского языка такие местоимения всегда начинаются с **п**- даже при отсутствии предлога: nie jestem **nim** — *я не он* (буквально — «я **им** не являюсь»).

О краткой и полной форме личных местоимений 1-го л. уже шла речь в уроке 3 (с. 25): mnie — mi, где была выделена форма **mnie**: Bardzo mi miło — *Mnie również.* — *Мне очень приятно — И мне тоже.*

Склонение личных местоимений 3-го лица в единственном числе

Падеж	М. р.	С. р.	Ж. р.
Им. п.	on	ono	ona
Род. п.	go, jego, niego	go, jego, niego	jej, niej
Дат. п.	mu, jemu, niemu	mu, jemu, niemu	jej, niej
Вин. п.	go, jego, niego	je, nie	ją, nią
Тв. п.	nim	nim	nią
Предл. п.	(o) nim	(o) nim	(o) niej

→ **УПРАЖНЕНИЕ 11.** Замените выделенные слова формами личных местоимений 3-го лица единственного числа:

1. Czy znasz **jej** męża?
2. Nie widzę na peronie **bagażowego**.
3. Nie widzę **swojej** walizki na wózku.
4. Dyrektor nie przedstawił nam **swojej** żony.
5. Dyrektor był tam z **żoną**.
6. Pani Monika zawsze mówi o **synu**.
7. Nie pamiętam **jego** adresu.

НАРЕЧИЕ

Наречия времени

zawsze — всегда	jutro — завтра
często — часто	pojutrze — послезавтра
zwykle — обычно	nigdy — никогда
wcześnie — рано	rzadko — редко
wczoraj — вчера	czasem — иногда
dzisiaj — сегодня	późno — поздно

Внимание! Uwaga!

czas — время

godzina — час (60 минут)

Обозначение временной последовательности событий

Временная последовательность событий может обозначаться:

- (1) предлогом **po** + **предложный падеж**;
- (2) предлогом **za** + **винительный падеж**.

Предлог **po** переводится как «после» и указывает, после какого события или по прошествии какого точно обозначенного отрезка времени происходит или происходило действие в прошлом, например:

Położyła się spać po północy (po śniadaniu). — Она легла спать после полуночи (после завтрака). Przyszła po godzinie. — Она пришла через час, по прошествии часа. Po chwili pociąg odjechał. — Через минуту поезд отошел.

Предлог **za** обозначает «через» и также обозначает время действия, но только в будущем, т. е. указывает, через какой промежуток времени произойдет это событие: za chwilę — через минутку, сейчас; za kwadrans — через четверть часа (см. урок 6, с. 64).

Za godzinę będzie obiad. — Через час будет обед.

? С предлогом **za** сочетаются слова, означающие только единицы времени?

☞ Да, именно так. Отличие польских предлогов **za** и **po** друг от друга и от русского «через» в том, что событие, действие, о котором говорится, относится к разному времени:

Przyszła po godzinie — Она пришла через час (действие происходило в прошлом). — Przyjdzie za godzinę. — Она придет через час (действие произойдет в будущем).

Która jest godzina? • Сколько времени? Который час?

В отличие от русского языка, в польском точный час обозначается не количественными, а порядковыми числительными, что отражается в использовании в вопросе местоимения **który**: Która (jest) godzina?

Для ответа на общий вопрос о времени события **kiedy?** (когда) или вопрос **o której godzinie?** — (во сколько часов, в котором часу?) в польском языке используется оборот:

o + **godzinie** + порядковое числительное (в предложном падеже).

To było o godzinie drugiej. — Это было в два часа.

Pociąg przybywa o piątej (godzinie). — Поезд прибывает в пять (часов).

В повседневной речи слово **godzina** можно опустить.

Jest godzina piąta. —
(Сейчас) пять часов.

? То есть при обозначении времени события в русском и польском языках используются разные предлоги и разные падежи?

☞ Да, именно так.

в котором часу? (предлог **w** + предл. п.) — **w пять часов** (предлог **w** + вин. п.)
o której? (предлог **o** + предл. п.) — **o piątej (godzinie)** (предлог **o** + предл. п.)

В тексте есть еще одна конструкция с обозначением часа: **nastawić budzik na ósmą (godzinę)**.

Оборот: предлог **na** + вин. п. — означает границу времени, что соответствует русскому выражению «(завести будильник) на восемь часов».

Сравните: Jan przyjdzie o ósmej. — Ян придет в восемь.
 Jan przyjdzie na ósmą. — Ян придет к восьми.

Следует отметить еще одну польскую особенность: не только в официальной ситуации (по-русски только в официальной ситуации), но и в обычной речи поляки охотно используют наименования всех двадцати четырех часов.

Вместо: godzina trzecia po południu — они часто говорят — godzina piętnasta;
 godzina ósma wieczorem — godzina dwudziesta;
 godzina jedenasta wieczorem — godzina dwudziesta trzecia.

? Мы помним, что в составных порядковых числительных и десятки, и единицы обозначаются порядковыми числительными. Но ведь и в русском языке при обозначении часа тоже может использоваться порядковое числительное: *Уже третий час. Она проснулась в третьем часу.* Это то же самое?

❖ Совсем нет. По-русски это обозначает время более раннее, чем указывает числительное (трех еще не было, а два уже было), а польские обороты с порядковым числительным указывают именно точное время, и именно так их надо понимать:

Jest godzina trzecia. — Третий час.
(Сейчас) три часа.

? Хорошо, но как же сказать, что два уже было, а трех еще нет?

❖ Это значение передается уже известным предлогом *po* с предложным падежом: *jest po drugiej godzinie — jest po drugiej* (см. с. 85).

Jadwiga obudziła się po drugiej. — Ядвига проснулась в третьем часу / после двух.

И еще одна особенность — деление дня на первую и вторую половину поляки связывают не с временем обеда, как русские, а с полуднем:

przed południem — утром, в первой половине дня;

po południu — во второй половине дня, после обеда.

Итак, на вопрос «когда?» отвечаем:

7.00	o siódmej rano
12.00	o dwunastej w południe
13.00	o pierwszej po południu/o trzynastej
7.00/19.00	o siódmej wieczorem/o dziewiętnastej
12.00/24.00	o dwunastej/o dwudziestej czwartej/o północy
2.00	o drugiej w nocy

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 12.** От глаголов, данных в скобках, образуйте формы настоящего времени, запишите словами обозначение часа.

а) 1-е л. ед. ч.

1. Kiedy pani wczoraj się obudziła? — Zawsze ... (budzić się) o 7-ej.
2. (Wychodzić) z domu o 9-ej i (spieszyć się) do pracy.
3. Czy (móc) prosić o bilet do Gdańska w wagonie sypialnym?
4. (Musieć) jeszcze przygotować obiad dla gościa.
5. (Poprosić) o resztę.
6. Kto siedzi na tym miejscu? — Ja ..., tu leży moja torba.
7. (Musieć) się szybko ubrać.

б) 1-е л. мн. ч.

1. Jest już 10-ta, (musieć) się spieszyć.
2. (Prosić) nie spóźniać się, pociąg odjeżdża o 13-ej.
3. W pociągu (budzić się) wcześniej, o godzinie 5-ej.
4. Rzadko (chodzić) po sklepach — brakuje nam czasu.
5. (Móc) złapać taksówkę i dojechać na dworzec taksówką.
6. (Siedzieć) na wygodnym miejscu, przy oknie, (móc) patrzeć w okno.
7. (Chcieć) jechać do Warszawy pociągiem o 22-ej.
8. (Płacić) mandat.

в) 3-е л. мн. ч.

1. Czy państwo (musieć) jechać tramwajem — (mieć) państwo dużo bagaż?
2. Ile państwo (płacić) za hotel?
3. Dzieci (siedzieć) przed telewizorem od rana do wieczora.

4. Wieczorem dziadkowie rzadko (wychodzić) z domu.
5. O co państwo (prosić)?
6. Jadwiga i Igor (wychodzić) z poczekalni.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 13.** Напишите словами обозначение времени.

- a) 10 часов утра; 12 часов; 18 часов; 22 часа; 3 часа ночи.
- б) Это было в 7 часов, в 12 дня, в 4 дня, в час дня, в восемь вечера, в 3 часа после обеда, в час ночи, в 11 часов утра.

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

В выражении **Brakuje jej czasu** — «ей не хватает времени» — безличный глагол **brakować** «не хватать, недоставать» используется с дательным и родительным падежами — **Brakuje jej** (ж. р. дат. н.), **mi** (1-е л. дат. н.), **mu** (м. р. дат. н.), **nam czasu** — времени (род. н.), **sił** — сил (род. н.), **pieniędzy** — денег (род. н.).

Zwracać się do kogo? — Обращаться к кому? (дат. н.)

Jadwiga zwraca się do taksówkarza. — Ядвига обращается к таксисту.

Przestrzegać czego? (род. н.) — Соблюдать что? (вин. н.)

Przestrzegać przepisów. — Соблюдать правила.

Przepraszać kogo? (вин. н.) — Просить прощения, извинения у кого? (род. н.)

Przepraszam cię bardzo. — Я прошу у тебя прощения.

Przepraszam pana/panią. — Извините, пожалуйста. (к мужчине/к женщине)

Wybaczyć komu? co? — Простить кому? (дат. н.) что? (вин. н.)

Igor wszystko jej wybaczył — Игорь ей все простил.

Proszę mi wybaczyć! — Извините/простите меня, пожалуйста!

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 14.** Ответьте на вопросы по тексту.

1. Co musiała zrobić Jadwiga przed przyjazdem Igora?
2. Kiedy Jadwiga położyła się spać i o której musiała wstać?
3. O której Jadwiga się obudziła?
4. Czym Jadwiga jechała na Dworzec?
5. Czy taksówkarz zapłacił mandat?
6. Gdzie Jadwiga rozmieniła pieniądze?
7. Czy Jadwiga spóźniła się?
8. Czy Jadwiga często się spóźnia i dlaczego?
9. Czy Igor czekał na Jadwigę na peronie?
10. Gdzie Igor czekał na Jadwigę?
11. Dlaczego Igor jej wybaczył?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 15.** Дайте отрицательные ответы на вопросы.

1. Czy pociąg był przy peronie?
2. Czy Igor i Jadwiga są na peronie?
3. Czy Jadwiga była w domu?
4. Czy walizka jest w przedziale?
5. Czy Jadwiga będzie na dworcu o 10-ej?
6. Czy jest taksówka?
7. Czy jest wolne miejsce w tym przedziale?
8. Czy na tej ulicy jest kantor?
9. Pieniądze są w walizce.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 16.** Дайте отрицательные ответы на вопросы.

Образец: Czy masz dużą walizkę? — Nie mam dużej walizki.

1. Czy lubi pani prasować bieliznę pościelową?
2. Czy bagażowy ma duży wózek?
3. Czy pan ma bilet do Warszawy?
4. Czy pani ją zna?
5. Czy zna pan jej męża?
6. Czy znają państwo jego adres?
7. Czy Jadwiga ugotowała jedzenie?

🔊 Dialogi • Диалоги

1. — Przepraszam, gdzie mogę wymienić pieniądze — dolary na złote?
— W kantorze.
— Gdzie jest kantor?
— Kantory są na Dworcu, w Hali Głównej na lewo.
2. — Przepraszam, z jakiego peronu odjeżdża pociąg do Moskwy?
— Zwykle z drugiego.
3. — Kiedy odjeżdża nasz pociąg?
— O piętnastej z minutami.
4. — Proszę pana, gdzie można poczekać na koleżankę?
— W poczekalni albo w Hali Głównej. Wjedzie tam pani schodami ruchomymi.
5. — Czy lubi pani prasować pościel?
— Nie, nie lubię, jest bardzo duża.
6. — Dlaczego pani zawsze się spóźnia?
— Nie mam budzika i dlatego długo śpię.

УРОК 9

Czy zawsze «kto pyta — nie błądzi»? • Если вопрос задаешь, всегда ли дорогу найдешь?

🔊 Текст 1. SPACER PO MIEŚCIE • ПРОГУЛКА ПО ГОРОДУ*

Igor: Proszę pana! Jak mogę się dostać na Krakowskie Przedmieście?

Pan: Niestety, nie umiem* panu powiedzieć. Nie wiem, gdzie jest ta ulica. Nie jestem z Warszawy. Wiem, że to jest gdzieś* niedaleko stąd. Ale dokładnie nie powiem, gdzie. Proszę zapytać kogoś z warszawiaków. Na ogół dobrze znają swoje miasto. Przepraszam.

Igor: Proszę pani! Przepraszam, czy pani jest warszawianką?

Pani: Oczywiście, że tak*. Co za dziwne pytanie? O co panu właściwie chodzi?*

Igor: Czy nie mogłaby pani wytłumaczyć, jak trafić na Krakowskie Przedmieście? Czy pani wie, gdzie jest ta ulica?

Pani: Oczywiście, że wiem. To bardzo proste. Pan pójdzie prosto, potem skróci w lewo. Przy skrzyżowaniu tej ulicy z przeczną przejdzie pan na prawą stronę tej poprzecznej ulicy. Po prawej stronie będzie jeszcze jedna ulica, w którą proszę nie skręcać! Potem będzie jeszcze jedna mała uliczka, którą pan ominie. Na rogu tej uliczki jest przystanek autobusowy i salon jubilerski. Ludzie nie wiedzą, że tam można kupić prawie za darmo wspaniałe rzeczy*.

A ja wiem o tym i często odwiedzam ten salon. Wczoraj kupiłam* tu złoty pierścionek. Zwykle kupuję tu prezenty dla własnych córek* i córek moich znajomych. Bardzo polecam panu ten salon. A potem pan skreći... Och, przepraszam. To mój tramwaj. Proszę zapytać kogoś innego o szczegóły. Życzę powodzenia!

Igor: Dziękuję. Ale nic nie rozumiem. Proszę pana! Może pan będzie tak uprzejmy i odpowie mi na pytanie, jak trafić na Krakowskie Przedmieście?

Pan: Ależ pan stoi na rogu ulicy Nowy Świat! A Krakowskie Przedmieście jest przedłużeniem tej ulicy. Idzie pan prosto ulicą Nowy Świat i znajdzie się pan na Krakowskim Przedmieściu.

Igor: Uff! Nareszcie trafiłem na prawdziwego znawcę* Warszawy. Ślicznie panu dziękuję.

Pan: Proszę bardzo.

СЛОВАРЬ

autobusow/y, -a, -e автобусный
błądzić: błędzę, błądzi несов. блуждать
co za... что за...
często часто
dobrze хорошо
dokładnie точно
dostać się сов. попасть
dziwn/y, -a, -e странный, удивительный
gdzieś где-то, где-нибудь
inn/y, -a, -e иной, другой
Krakowskie Przedmieście с. Краковское Предместье (улица в Варшаве)
ktoś кто-то, кто-нибудь;
kogoś (род., вин. п.) кого-то, кого-нибудь
kupić: kupię, kupi сов. купить
ludzie люди им. п. мн. ч. (им. п. ед. ч. **człowiek** человек)
miasto с. город; **w mieście** (предл. п. ед. ч.) в городе
można можно
na ogół вообще
niedaleko недалеко

Nowy Świat, -u м. Новый Свет (улица в Варшаве)
o + предл. п. (предлог) о, об
o co chodzi? в чем дело, о чем (идет) речь?
o co komu (panu/pani) chodzi? что вы имеете в виду?
och! (междометие) ох!
ominie обогнет, пройдет мимо (3-е л. ед. ч. буд. вр. гл. **ominać** сов. обойти, обогнуть, миновать)
oni они (лично-мужская форма)
pierścio/nek, -nka м. кольцо (украшение)
polecać; polecam несов. рекомендовать
poprzeczny/y, -a, -e поперечный, перпендикулярный
powiedzieć: powiem, powie, 3-е л. мн. ч. буд. вр. **powiedzą** сов. сказать
powodzenie с. успех
pójść: pójdę, pójdzie сов. пойти

prawie почти
praw/y, -a, -e правый
prawdziw/y, -a, -e настоящий
prosto прямо
prost/y, -a, -e прямой; простой
przecznica ж. поперечная улица
przedłużenie с. продолжение (здесь улицы)
przejsć: przejdę, przejdzie сов. перейти
przysta/nek, -nku м. остановка
róg, rogu м. угол (улицы)
rzecz ж., мн. **rzeczy** вещь, вещи
salon, -u м. салон; **salon jubilerski** м. ювелирный салон, ювелирные изделия
skręcać: skręcam несов. сворачивать
skręcić: skręcę, skręci сов. свернуть
skrzyżowanie с. перекресток
spacer, -u м. прогулка
stąd отсюда
strona ж. сторона

szczegól/y (ед. ч. **szczegól** м.) детали, подробности
trafić: trafię, trafi сов. попасть
uf! (междометие) уф!
uliczka ж. улочка
umieć: umiem несов. уметь; знать, мочь
uprzejm/y, -a, -e любезный
w + вин. п. (предлог) в
warszawiak м. варшавянин
warszawianka ж. варшавянка
wiedzieć: wiem, wie, 3-е л. мн. ч. **wiedzą** несов. знать
w lewo влево, налево
wspaniał/y, -a, -e замечательный, великолепный
wytłumaczyć: wytłumaczę, wytłumaczy сов. объяснить
za darmo даром
znaleźć się: znajdę się, znajdzie się сов. оказаться, очутиться
znawca м. знаток

КОММЕНТАРИИ

Krakowskie Przedmieście (Краковское Предместье) — одна из центральных улиц Варшавы, составляющая вместе со своим продолжением — улицей Nowy Świat (Новый Свет) и улицей Aleje Ujazdowskie (Уяздовские аллеи) — так называемый Королевский тракт, протянувшийся от Королевского замка и Замковой площади до Бельведера — традиционной государственной резиденции президента страны.

Объяснение слов и выражений

- Мы уже знаем, что предлог **po**, в отличие от русского, употребляется не с дательным, а с предложным падежом (см. урок 7, с. 65, — *wejść po schodach*, урок 8, с. 77, — *pochodziła po sklepach*): spacer po mieście — прогулка по городу.

К тому же польский предлог употребляется не с каждым глаголом: *chodzić po ulicach* (в разных направлениях), но: *iść ulicą* — *идти по улице* (см. урок 7, с. 67).

- Глагол **umieć** имеет более широкое употребление, чем русский глагол «уметь». По-польски это не только способность **совершить** какое-то действие (*umiem/nie umiem dobrze prowadzić samochód* я умею/не умею хорошо вести машину), но и **знание чего-либо**: *umiem mówić po polsku* умею/могу говорить по-польски. Например, если ваш собеседник не знает того, о чем вы его спросили, он вам может ответить не «не знаю», а буквально «не умею сказать»: *Nie umiem powiedzieć*.
- Частица **-ś**, добавленная к вопросительному местоимению, придает ему значение неопределенности:

gdzie	—	gdzieś	где-то, где-нибудь
kto	—	ktoś	кто-то, кто-нибудь
co	—	coś	что-то, что-нибудь

? Но русские слова с частицами «-то» и «-нибудь» различаются: «кто-то пришел» — значит «неизвестно кто», а выражение «кто-нибудь придет» означает «безразлично кто».

👉 По-польски это различие выявляется только из ситуации:

gdzieś niedaleko stąd	—	где-то недалеко отсюда (не знаю точно, где)
zapytać kogoś z warszawiaków	—	спросить кого-нибудь из варшавян (безразлично кого)
zapytać kogoś innego	—	спросить кого-нибудь другого, кого-то другого (безразлично кого)

Неопределенная частица **-ś** присоединяется непосредственно к любой форме местоимения и пишется слитно.

- Словечко-подтверждение **oczywiście** конечно, разумеется может употребляться в сочетании с союзом **że** и придаточным предложением **że tak**, что усиливает его значение: *oczywiście że tak* ну конечно же, ну да.
- О **co panu właściwie chodzi?** — В чем, собственно, дело, что вас интересует? Выражение **chodzi o kogo? o co?** (вин. п.) имеет значение «речь идет о ком? о чем?», «дело касается кого? чего?». При добавлении форм дательного падежа (кому? *panu, pani, państwu, mi, jej, mu...*) выражение соответствует русскому: «что именно кого (вас, меня, ее, его...) интересует?»

О **co chodzi?** является широко распространенным вопросом.

О конструкции: предлог **o** + вин. падеж — см. с. 52.

- Kupić wspaniałe rzeczy** — форма *rzeczy* является формой именительного и винительного падежей множественного числа существительного **rzecz вещь**.
- Ludzie** — форма именительного падежа множественного числа, образованная от слова **człowiek**.

☺ Точно так же по-русски — форма множественного числа отличается от формы единственного числа: «человек — люди»!

- Kupiłam** — «я купила» — форма 1-го лица единственного числа прошедшего времени глагола **kupić**, см. далее с. 92.
- Kupuję prezenty dla córek**: форма **córek** — это родительный падеж множественного числа существительного **córka**; эта форма не имеет окончания, зато в основе появляется беглый **e** (ср. русск. дочка — дочек).
- Znamę** (вин. п. ед. ч.) от **znawca знаток**, как все существительные мужского рода на **-a**, образует вин. п. ед. ч. по типу существительных женского рода — с окончанием **-ę** (см. урок 5, с. 45, урок 8, с. 79), но как слово одушевленное сочетается в этой форме с прилагательным в род. п. ед. ч. — **trafilem na prawdziwego** **znawcę** (ср. **Przedstawiam naszego gościa**, с. 17).

Грамматика

ГЛАГОЛ

Настоящее время. Спряжение глаголов на *-ować* и *-ywać*

	kupować	<i>покупать</i>
	<i>Ед. ч.</i>	<i>Мн. ч.</i>
1-е л.	ku <u>p</u> uję	ku <u>p</u> ujemy
2-е л.	ku <u>p</u> ujesz	ku <u>p</u> ujecie
3-е л.	ku <u>p</u> uje	ku <u>p</u> ują

Все глаголы, имеющие в инфинитиве (неопределенной форме) суффикс **-ować**, а также суффикс **-ywać**, образуют формы настоящего времени по приведенному выше образцу, например: *przygotować* — *przygotuję*, *(on/ona) przygotuje*, *zatrzymywać się* — *zatrzymuje się* (урок 7, с. 65).

Спряжение глаголов *rozumieć* (понимать), *umieć* (уметь)

Глаголы **rozumieć** и **umieć** изменяются в настоящем времени по одному типу:

	<i>Ед. ч.</i>	<i>Мн. ч.</i>
1-е л.	rozumi <u>e</u> m, umi <u>e</u> m	rozumi <u>e</u> my, umi <u>e</u> my
2-е л.	rozumi <u>e</u> sz, umi <u>e</u> sz	rozumi <u>e</u> cie, umi <u>e</u> cie
3-е л.	rozumi <u>e</u> , umi <u>e</u>	rozumieją, umieją

? Разве не так спрягаются глаголы **wiedzieć** и **jeść**: **wiem, jem** (урок 8, с. 82).

👉 В целом — да, очень похоже, но с одним очень важным отличием. У глаголов **wiedzieć**, **jeść**, как вы помните, совсем другая форма 3-го лица множественного числа: там в основе перед окончанием появляется **dz**: *oni jedzą*, *oni wiedzą*, а здесь только **j**: *umieją*, *rozumieją*.

➡ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Преобразуйте формы 1-го л. ед. ч. в формы 3-го л. мн. ч.

Образец: nie rozumiem po niemiecku
 oni nie rozumieją po niemiecku

1. Jem smaczny obiad.
2. Dobrze rozumiem koleżankę.
3. Umiem prowadzić samochód.
4. Wiem, ile kosztuje złoty pierścionek.
5. Nie umiem zapytać po polsku.
6. Nie wiem, gdzie jest ta uliczka.
7. Rozumiem po rosyjsku.

Простое будущее время

Раньше уже говорилось, что значение формы — будущее время или настоящее — зависит, как и в русском языке, от вида глагола (см. урок 6, с. 53). Значение настоящего времени свойственно только глаголам несовершенного вида — *co robię? что я делаю?* — *gotuję*, *piszę*, *czytam*, *rytam* и т. д. Глаголы совершенного вида обычно имеют приставку, формы с приставками образуются по тому же самому общему образцу и с той же основой, что и формы глаголов несовершенного вида: *co zrobię? что сделаю?* — *przygotuję*, *napiszę*, *przeczytam*, *zapytam* и т. д., разница лишь в том, что у глаголов несовершенного вида эта форма означает настоящее время, а у глаголов совершенного вида — будущее, является формой простого будущего времени.

? А бывают случаи, когда глагол совершенного вида отличается от глагола несовершенного вида не приставкой, а как-то по-другому? Как тогда образовать форму простого будущего?

Конечно, глаголы совершенного и несовершенного вида могут отличаться суффиксом, например: *kupować* *покупать* — *kupić* *купить*, *skręcić* *повернуть*, *свернуть* — *skręcać* *поворачивать*, *сворачивать*, или иметь различия в корне, например: *zwrócić się* *обратиться* — *zwracać się* *обращаться*. Тогда образцом для образования форм простого будущего времени послужат другие глаголы сходного строения, например:

1-е л. ед. ч. — **kupię** *куплю*, (ср. *mówię* *говорю*)

2-е л. ед. ч. — **kupisz** *купишь*, (ср. *mówisz* *говоришь*)

kupować — **kupuję** (несов. вид) — настоящее время

kupić — **kupię** (сов. вид) — простое будущее время

Как и в русском языке, глаголы несовершенного и совершенного вида — и соответственно формы настоящего и простого будущего времени — могут быть представлены даже разными словами, например: **widzieć** — **zobaczyć** *видеть* — *увидеть*, **brać** — **wziąć** *брать* — *взять*.

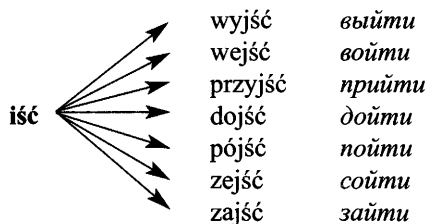
В формах простого будущего времени происходят те же чередования, что и в формах настоящего времени однокоренного глагола, ср., например: **móc** (несов.) — **może, może; pomóc** (сов.) — **pomogę, pomoże**.

В формах глагола **skręcić** *свернуть*, *повернуть* (сов. вид) — **skręcać** (несов. вид), а также **stracić** (урок 8, с. 77) происходят те же чередования в основе, что и у глагола **placić** (урок 7, с. 66):

1-е л. ед. ч. **skręcę** **placę** **stracę**

3-е л. ед. ч. **skręci** **placi** **straci** 3-е л. мн. ч. **skręca** **placa** **straca**

От глагола **iść** *идти* с помощью приставок образовано немало приставочных глаголов совершенного вида:

Все глаголы с этим корнем образуют формы времени по одному типу, и у всех в форме 1-го лица ед. ч. и 3-го лица мн. ч. выступает одна и та же основа, которая заканчивается, как и в русском языке, на твердый согласный **d**, а в остальных формах на конце основы — мягкий шипящий **dź** (на письме — **dzi**, в русском языке твердый и мягкий **d** обозначаются одной и той же буквой **d**). См. уроки 2 и 6 (с. 154).

Образование форм простого будущего времени

wejsć *войти*, **wyjsć** *выйти*, **pójsć** *пойти*

Ед. ч.

1-е л. **wejdę** **wyjdę** **pójdę**

2-е л. **wejdiesz** **wyjdiesz** **pójdiesz**

3-е л. **wejdzie** **wyjdzie** **pójdzie**

Мн. ч.

wejdziemy **wyjdziemy** **pójdziemy**

wejdziecie **wyjdziecie** **pójdziecie**

wejdą **wyjdą** **pójdą**

przyjsć *прийти*, **zejść** *сойти*

1-е л. **przyjdę** **zejdę**

2-е л. **przyjdiesz** **zejdiesz**

3-е л. **przyjdzie** **zejdzie**

przyjdziemy **zejdziemy**

przyjdziecie **zejdziecie**

przyjdą **zejdą**

☺ Можно сравнить эти глаголы с русскими, они очень похожи — и русские и польские глаголы сохраняют в формах будущего времени звук **j** («и краткий»).

👉 Кроме русского глагола «прийти» (приду, придешь), — он не сохраняет в форме будущего времени звука **й**, чем и отличается от польского **przyjdę, przyjdiesz** и других польских и русских глаголов.

? А как с формами прошедшего времени? Уже было в уроке 6: Jadwiga przyszła. — Igor przyszedł.

👉 У большинства приставочных глаголов, образованных от глагола **iść**, форма 3-го лица единственного числа женского рода совпадает с русской: **szła, przyszła, wyszła, doszła**, (ср. — *шла, пришла, вышла, дошла*), но в форме мужского рода появляется согласный: **szedł, przyszedł, wyszedł, doszedł**.

Есть и другие отличия, они хорошо видны в таблице. Например у глагола **pójść** в формах прошедшего времени **ó** меняется на **o**: (ona) poszła, (on) poszedł.

☺ И помним, что глаголы в форме мужского рода произносятся без конечного **l**.

Формы глагола **iść** (идти) и производных приставочных глаголов

Неопределенная форма (инфинитив)	Настоящее/будущее время	3-е л. ед. ч. прошедшего времени	
		Женский род	Мужской род
iść	idę — idziesz	szła	szedł
wyjść	wyjdę	wyszła	wyszedł
przejsć	przejdę	przeszła	przeszedł
dojść	dojdę	doszła	doszedł
przyjsć	przyjdę	przyszła	przyszedł
pójść	pójdę	poszła	poszedł
wejść	wejdę	weszła	wszedł
zejść	zejdę	zeszła	zszedł/zeszedł

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Поставьте глаголы в скобках в форму настоящего/будущего времени.

1. (Iść — 1 л. мн. ч.) ulicą Nowy Świat do skrzyżowania, kiedy (dojść) do skrzyżowania — (skręcić) w prawo.
2. (Przyjsć — 1 л. ед. ч.) do hotelu.
3. (Wyjść — 1 л. ед. ч.) z domu za godzinę.
4. Igor i Jadwiga (wyjść) z hotelu za kwadrans.
5. Do hotelu pani (wejść) z tej strony.
6. (Wyjść — 1 л. мн. ч.) z salonu na ulicy Marszałkowskiej.
7. (Wyjść) pani z tramwaju na przystanku przy kinie.
8. Do placu Zamkowego jest daleko, szybko tam nie (dojść — 1 л. мн. ч.), pojedziemy autobusem.
9. Kiedy państwo (przyjsć) do nas?
10. Jadwigo, czy (wejść) po schodach?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Преобразуйте формы глаголов женского рода в формы мужского рода, поставив соответственно существительное мужского рода вместо существительного женского рода.

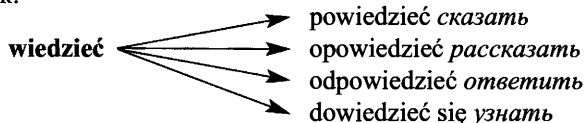
1. Jadwiga przyszła późno.
2. Matka wyszła o dwunastej.
3. Kiedy pani tu przyszła?
4. Nauczycielka wyszła na chwilę z pokoju.
5. Czy doszła pani do skrzyżowania?
6. Pani weszła po schodach.
7. Znajoma Jadwigi poszła do domu.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Поставьте глаголы в формы прошедшего и будущего времени.

1. Czy jest Igor? Nie, już (wyjść) na dworzec. — Ja też za chwilę (pójść).
2. Jadwiga (pójść) spać po północy.
3. Kiedy wczoraj (przyjsć) nasz sąsiad? — O drugiej w nocy. — A sąsiadka (przyjsć) o pierwszej.

4. O której Jadwiga (wyjść) na dworzec? — Za godzinę.
5. Dlaczego konduktor (przyjść) do przedziału Igora? — (Mieć) do Igora prośbę.
6. Jadwiga (przyjść) na peron już po odjeździe pociągu, Igor już (pójść) do poczekalni.
7. Słyszę, że ktoś (wejść) do pokoju.
8. Igor i Jadwiga (pójść) jutro do kawiarni.

Подобно глаголу **wiedzieć** *знать* в будущем времени спрягаются все глаголы, образованные от этого глагола с помощью приставок:

Powiedzieć — powiem, powiesz... **powiedzą** — скажу, скажешь... они скажут.

Opowiedzieć — opowiem, opowiesz... **opowiedzą** — расскажу, расскажешь... они расскажут

Odpowiedzieć — odpowiem, odpowiesz... **odpowiedzą** — отвечу, ответишь... они ответят

Сравните: wiem... ale dokładnie nie powiem.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Вставьте формы будущего времени приставочных глаголов, производных от глагола *wiedzieć*:

1. Gdzie mogę się dowiedzieć, jaki jest kurs dolara? — ... pan w kantorze.
2. Kiedy (dowiedzieć się — 1 л.), to panu (powiedzieć).
3. W Moskwie Igor (opowiedzieć) o swojej podróży do Polski.
4. Jadwiga (opowiedzieć) panu o Igorze.
5. Co pani (powiedzieć) o koleźce Jadwigi?
6. Co pan na to (odpowiedzieć)?
7. Co (powiedzieć) rodzice Igora?
8. Co ludzie (powiedzieć)?
9. Ludzie nie (wiedzieć), gdzie można kupić prezent.
10. Alino, co (odpowiedzieć) na moje pytanie?
11. O tym państwo (dowiedzieć się) na dworcu.

? И если это глаголы на -eć, то в формах прошедшего времени перед твердым **l** будет **a**?

☞ Конечно. См. урок 8, с. 80: mieć — miała.

Pan powiedział, a pani odpowiedziała, ta pani nie zrozumiała, a ten pan nie umiał objaśnić, o co mu chodzi.

☺ Видимо, кто-то из них очень бестолковый.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Вставьте формы прошедшего времени приставочных глаголов, производных от глагола *wiedzieć*:

1. Ktoś (powiedzieć), że przystanek tramwajowy jest tam.
2. Anna ... (powiedzieć), że Irenka kupiła prezent w salonie jubilerskim.
3. Igor (dowiedzieć się) na dworcu, o której odjeżdża jego pociąg.
4. Jadwiga (wiedzieć), że kolega będzie w Warszawie o ósmej wieczorem.
5. Warszawianka (nie wiedzieć), gdzie jest ulica Nowy Świat.
6. Igor (opowiedzieć) o spacerze po ulicach Warszawy.
7. Niemiec (odpowiedzieć) po niemiecku.

Обратите внимание на нерегулярное соотношение инфинитива (неопределенной формы) **znaleźć się** «оказаться» и формы простого будущего времени, в основе которой происходит чередование **d — dź** (на письме **d — dzi**):

1-е л. ед. ч. znajdę się

3-е л. ед. ч. znajdzie się 3-е л. мн. ч. znajdą się

Znajdzie się pan na Krakowskim Przedmieściu.

Прошедшее время глаголов. Личные формы 1-го и 2-го лица единственного числа

Если форма 3-го лица единственного числа прошедшего времени напоминает русскую — образуется, как и по-русски, с помощью суффикса **-ł** и окончаний рода (см. урок 8, с. 80, — *Jadwiga zrobiła porządki, odkurzyła meble* и т. д.), то формы 1-го и 2-го лица имеют еще и окончания лица, и это очень важное отличие от русского языка!

1-е лицо единственного числа имеет окончания:

мужской род **-em**

женский род **-m**

которые и присоединяются к форме 3-го лица:

(on) kupił — (ja) kupiłem (1-е лицо)

(ona) kupiła — (ja) kupiłam (1-е лицо)

Например:

Czy była pani w Krakowie? — Tak, byłam. *Вы были в Кракове?* — Да, я была.

Czy był pan w Warszawie? — Oczywiście, że byłem. *Вы были в Варшаве?* — Конечно, я был.

Во 2-м лице единственного числа окончания:

мужской род **-eś** kupiłeś

женский род **-ś** kupiłaś

Jadwiga, czy kupiłaś jedzenie? — *Ядвига, ты купила еду?*

Запомним!

В польских формах 1-го и 2-го лица прошедшего времени
нужно не забывать ставить личное окончание!

? Поэтому, если под влиянием русского языка употребить форму без личного окончания, собеседник воспримет ее как форму 3-го лица и подумает, что речь идет о ком-то другом?

☞ Да, конечно, и спросит, о ком речь. И чтобы не было недоразумений:

czytała — это «она читала»;

czytałam — это «я читала».

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Расскажите от имени Ядвиги (т. е. в 1-м л. ед. ч.), что она сделала перед приездом Игоря (урок 8, с. 77).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Поставьте данные в скобках глаголы в прошедшем времени.

1. Co pani kupiła? — (Kupić) prezenty dla syna i córki.
2. Czy leciała pani rosyjskim samolotem? — Nie, (przyjechać) pociągami.
3. Czy powtarzał pan ten tekst? — Oczywiście, że (powtarzać).
4. Kiedy pan przyjechał do Warszawy? — (Przyjechać) w czerwcu.
5. Widziała pani ten film? — Nie, nie (widzieć).
6. Czy przyjechała pani sama? — Nie, (przyjechać) z córką.
7. Spóźniła się pani? — Nie, nie (spóźnić się), jest dziewiąta.
8. Czy pan zapytał kogoś z warszawiaków? — Tak, (zapytać), ale ta pani nie (umieć) powiedzieć.
9. Czy dostał się pan na Krakowskie Przedmieście? — Tak, bo (trafić) na dobrego informatora.
10. Stefanie, czy (dostać się) na Krakowskie Przedmieście?
11. Czy pani była w Warszawie? — Nie, jeszcze nie (być).
12. Na kogo pan czekał w poczekalni? — (Czekać) na koleżankę.
13. Po co pan skreślił w prawo? — Bo (zobaczyć) koleżankę.
14. (Chcieć) pani iść na kawę? — (Chcieć), ale nie (pójść), było już późno.
15. Jadwigo, na którą (nastawić) budzik? — (Nastawić) jak zawsze na ósmą, ale nie (usłyszeć).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** Глагольные формы, полученные в упражнении 6, преобразуйте в формы 1-го лица ед. ч. м. и ж. р.

Образец: Igor opowiedział → opowiedziałam, opowiedziałem

→ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** Поставьте глаголы в форму прошедшего времени.

1. Moniko, kiedy (przyjść) do hotelu?
2. Czy dawno pan (wyjść) z domu? — (Wyjść) w południe.
3. Po co pani (pójść) z nim na spacer? — (Pójść), bo (chcieć).
4. Jacku, dlaczego (przejąć) na drugą stronę?
5. Czy (wejść) pan schodami ruchomymi? — Nie, (wejść) przez tunel.
6. Po śniadaniu idziemy z Pawłem na spacer. — Ale on już (pójść).
7. Pawełku, dlaczego (pójść) bez nas?
8. Janku, dlaczego (przyjść) tak późno?

ПРЕДЛОГ O + ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ

Данная конструкция обозначает объект:

chodzi o to... — дело в том, что...
zapytać o szczegóły — спросить о подробностях, выяснить подробности
zapytać o nazwisko — спросить фамилию

Русскому языку эта конструкция не свойственна и потому может переводиться на русский язык по-разному (ср. выше). Например, когда просят дать или передать что-либо:

Proszę o bilet, o paszport, o klucz, o gazetę, o sól... — *Дайте, пожалуйста, билет, загранпаспорт, ключ, газету, передайте/дайте соль...*

ОРИЕНТАЦИЯ В ПРОСТРАНСТВЕ

iść prosto, iść ulicą Chmielną — идти прямо, идти по улице Хмельной
 skręcić w lewo/w prawo/w ulicę — свернуть налево/направо/на улицу
 dostać się na ulicę Marszałkowską — оказаться на улице Маршалковской
 trafić na ulicę Marszałkowską — попасть на улицу Маршалковскую
 przejść na prawą/lewą stronę — перейти на правую / левую сторону
 jest po prawej/lewej stronie — находится на правой / левой стороне
 na rogu (tej uliczki) — на углу (этой улочки)
 przy skrzyżowaniu — на перекрестке
 z lewej strony — с левой стороны

→ **УПРАЖНЕНИЕ 11.** Вставьте предлоги и слова со значением пространства и поставьте существительные в скобках в нужную форму.

1. Czy dostanę się ... (Krakowskie Przedmieście)?
2. Czy Plac Konstytucji jest
3. Apteka jest
4. Idziemy ... (Krakowskie Przedmieście).
5. Proszę skręcić
6. ... zobaczy pan kantor, jest ... (skrzyżowanie) ulicy Marszałkowskiej i Alei Jerozolimskich.
7. Czy tu jest kantor? — Nie, kantor jest ..., ... (róg).
8. Stoimy ... (przystanek tramwajowy).

9. Dojdziemy (ulica Nowy Świat).
10. Czy pani często odwiedza sklep (prawa strona) ulicy?
11. ... (hotel) wychodzimy ... (ulica Belwederska).
12. Pójdzie pan ... i znajdzie się pan ... (ulica Marszałkowska)

Мы в Польше

ОБРАЩЕНИЕ С ПРОСЬБОЙ-РЕКОМЕНДАЦИЕЙ, СОВЕТОМ

Самой распространенной — вежливой и нейтральной — формулой просьбы-рекомендации является сочетание: слово **proszę** + инфинитив (неопределенная форма глагола):

Proszę napisać swoje nazwisko polskimi literami. — *Напишите, пожалуйста, свою фамилию латинскими буквами* (см. урок 6, с. 55).

В более непринужденной ситуации возможно употребление упрощенного варианта: Pan napisze swoje nazwisko łacińskimi literami. Глагол совершенного вида здесь выступает в форме простого будущего времени, фраза произносится с соответствующей «рекомендательной» интонацией.

Вариант с глаголом совершенного вида считается более вежливым:

Pan pójdzie prosto, potem skróci na lewo, przejdzie pan... — *Вы пойдете прямо, потом повернете налево, перейдете...*

Возможно также выражение просьбы в форме вопроса с помощью слова **może**:

Może pan będzie tak uprzejmy i odpowie mi na pytanie. — *Будьте так любезны, ответьте мне на вопрос* (к мужчине).

Еще вежливее — обратиться с просьбой, употребляя глагол **móc** в сослагательном наклонении:

ж. р. czy mogłaby (mi) pani + инфинитив (неопределенная форма)?

м. р. czy mógłby (mi) pan + инфинитив (неопределенная форма)?

☺ И по-русски это вежливо: *Вы бы могли мне (сказать, объяснить, помочь...)?*

☞ Возможно также добавление отрицания: именно так обращается в тексте прохожий:

Czy nie mogłaby pani mi wytłumaczyć? — *Вы не могли бы мне объяснить* (к женщине)?

Czy nie mogłaby pani napisać to po rosyjsku? — *Вы не могли бы написать это по-русски* (к женщине)?

Czy nie mógłby pan powtórzyć to jeszcze raz? — *Вы не могли бы повторить это еще раз* (к мужчине)?

Употребление форм сослагательного наклонения **mógłby pan, mogłaby pani**, тем более с отрицанием, делает просьбу более вежливой, что соответствует и русским правилам вежливости (ср.: *Вы не могли бы написать это по-русски? Вы не могли бы повторить это еще раз?*).

Об образовании форм сослагательного наклонения от других глаголов см. урок 19, с. 201.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 12.** Вставьте неопределенные местоимения: *ktoś, coś, gdzieś, ktoś inny, jakiś inny* в соответствующей форме.

1. ... puka do naszych drzwi.
2. Do pokoju wszedł ... pan.
3. Proszę zapytać o to ...
4. ... pani zapytała Igora o nazwę ulicy.
5. Widziałam wczoraj na ulicy Jadwigę z ... panią i z ... panem.
6. Nasz hotel jest ... tu niedaleko.
7. Czy to stacja Plac Bankowy? — Nie, to ... stacja.
8. Chcę dostać ... pokój.
9. Pamiętam, że był tu ... kantor.
10. Panie konduktorze, w moim przedziale jest ... walizka.
11. Można o to zapytać ... warszawiaka.
12. Nie wiedziałam, jak zapytać, i zwróciłam się do ... pana.
13. W tym przedziale ... jedzie — tam stoi torba.
14. Nie widzę dobrze, ale ... tu leży.

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Przepraszam, czy pani przyjechała z Moskwy?
 — Nie, jestem z Petersburga. A o co pani chodzi?
 — Mam dobrych znajomych w Moskwie, mieszkają przy ulicy Arbat, nazywają się Puszkiniowie. Myślałam, że może zna ich pani.
 — Niestety, nie znam.
2. — Gdzie tu można kupić ładny i niedrogi złoty pierścionek?
 — W salonie jubilerskim, na rogu Alei Jerozolimskich i ulicy Kruczej. Mają tam wspaniałe rzeczy.
3. — Gdzie państwo mieszkają, w którym hotelu?
 — Nie wiem, to duży wysoki żółty dom, po prawej stronie jest przystanek tramwajowy, po lewej skrzyżowanie.
4. — Dlaczego pani tu skręciła? Powtarzam pani — idzie pani prosto, minie pani skrzyżowanie i wtedy znajdzie się pani obok poczty.
 — Skręciłam, bo zobaczyłam salon jubilerski.

УРОК 10

Do wyboru, do koloru • На любой вкус

Czytamy warszawskie szyldy i wywieszki •

Мы читаем варшавские вывески

🗣 Текст 1. Handel (sklepy i punkty sprzedaży) •

Торговля (магазины и торговые точки)

Artykuły spożywcze

Wyroby mięsne
 Wędliny
 Wyroby garmażeryjne = Garmażeria
 Warzywa = Sklep warzywniczy
 Warzywa, owoce
 Delikatesy
 Nabiał = Artykuły mleczarskie
 Drób
 Kurczaki z rożna = Pieczone kurczaki
 Wyroby cukiernicze
 Mrożonki

Artykuły przemysłowe

Tkaniny
 Pasmanteria
 Artykuły sportowe
 Zegarki
 Wyroby tytoniowe
 Artykuły fotograficzne
 Płyty kompaktowe
 Konfekcja
 Kozuchy, futra
 Płaszcze męskie
 Spodnie damskie, męskie

Продукты

Мясо, мясные изделия
 Колбасы
 Полуфабрикаты
 Овощи
 Фрукты-овощи
 Гастрономия
 Молочные продукты
 Птица
 Куры гриль
 Кондитерские изделия
 Замороженные продукты

Промтовары

Ткани
 Галантерея
 Спорттовары
 Часы
 Табачные изделия
 Фототовары
 Компакт-диски
 Готовая одежда
 Дубленки, меховые изделия
 Мужские плащи
 Брюки дамские, мужские

Obuwie
 Dywany afgańskie i uzbeckie
 Kryształ, szkło, porcelana
 Pamiątki = Upominki
 Wyroby papiernicze
 Zabawki
 Kapelusze
 Torby i torebki skórzane
 Książki = Księgarnia
 Kiermasz książek
 Akcesoria samochodowe
 Gazety, prasa
 Markowe ciuchy w niskiej cenie
 Artykuły dla zwierząt
 Tania odzież na wagę
 Kosmetyki
 Antykwariat
 CPLiA*
 DESA*
 Tapety
 Drogeria

Обувь
 Афганские и узбекские ковры
 Хрусталь, стекло, фарфор
 Сувениры
 Канцелярские товары, канцтовары
 Игрушки
 Шляпы
 Кожаные сумки
 Книги
 Книжная ярмарка
 Автомагазин, магазин запчастей
 Газеты, пресса
 Фирменная одежда по низким ценам
 Товары для домашних животных
 Дешевая одежда на вес (Секондхенд, Second Hand)
 Парфюмерия
 Букинистический магазин
 Товары народных промыслов
 Антикварный магазин
 Обои
 Бытовая химия

КОММЕНТАРИИ

- Сокращенное слово CPLiA (читается [цэпэля]) — Centrala Przemysłu Ludowego i Artystycznego — Центральное управление народных и художественных ремесел. В магазинах под этой вывеской продаются изделия народного прикладного искусства.
- Сокращенное слово DESA (читается [дэса]) — Dzieła Sztuki i Antyki — салон художественных произведений и антикварных предметов.
- Запомните, что в магазине под вывеской «Antykwariat» продаются книги — так по-польски обозначается букинистический магазин!

🗣 Текст 2. Sklepy • Магазины

— Do której godziny otwarte są sklepy w Warszawie?

— Duże domy towarowe i supersamny są czynne od ósmej rano do dziewiątej wieczorem. A właściciel małego sklepiku sam decyduje, kiedy. Czas otwarcia i zamknięcia* małych prywatnych sklepów zależy od właścicieli. Są także sklepy całodobowe, w których ceny artykułów są wysokie.

Okazja! • Не пропустите случай! • Wyprowadź sezonowa! •
 Сезонная распродажа! • Зniżка 50% • Скидка 50%

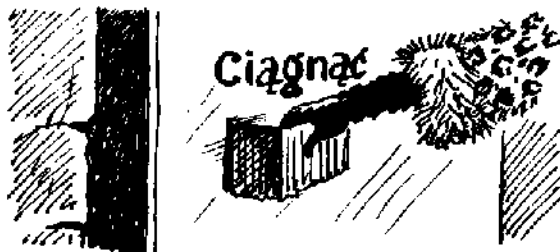

Promocja • Презентация товара
 и продажа его по специальным
 сниженным ценам

Текст 3. W księgarni • В книжном магазине

Przerwa obiadowa od 14 do 15 • Обеденный перерыв с 14 до 15 • Otwarte • Открыто • Pchać • От себя

Ciągnąć • На себя

Klient: Czy księgarnia jest czynna?

Ekspedientka: Niestety, do piętnastej mamy remanent. Proszę przyjść po piętnastej. Księgarnia jest czynna codziennie, prócz niedziel i świąt. Jest otwarta od dziesiątej do dziewiętnastej. W niedziele i święta jest zamknięta.

СЛОВАРЬ I

całodobowy/y, -a, -e круг-
лосуточный
cena ж. цена
czynny/y, -a, -e действую-
щий, работающий; **sklep**
jest czynny магазин ра-
ботает, открыт
dom towarowy м. уни-
версам
ekspedientka ж. продав-
щица

hand/el, lu м. торговля
klient м. клиент, поку-
патель
księgarnia ж. книжный
магазин
niedziela ж. воскрес-
ные
otwarcie с. открытие
otwart/y, -a, -e открытый,
открыт
prócz кроме

prywatny/y, -a, -e частный
remanent, -u м. учет
sklepik, -u м. магазин-
чик, лавочка
sprzedaż ж. продажа;
punkt sprzedaży тор-
говая точка
supersam, -u м. супер-
маркет
święto с., праздник
rod. п. mn. ч. świąt

właściciel м. владелец,
хозяин
zależć: **zależę**, **zależy** не-
сов. зависеть; **to zależy**
здесь по-разному
zamknięcie с. закрытие
zamknięt/y, -a, -e закры-
тый, закрыт

КОММЕНТАРИИ

Объяснения слов и выражений

Remanent • Учет
Zamknięte • Закрыто

- **Czas otwarcia i zamknięcia** — время работы магазина, время открытия и закрытия. Здесь употреблены от-
глагольные существительные, обозначающие само действие как процесс (время открывания и закрывания).
В польском языке такие слова широко используются (см. урок 8, с. 77, — *Jadwiga miała mnóstwo spraw do załatwienia*), существуют такие существительные и в русском языке, но в польском они употребляются чаще.

Dnie tygodnia

Дни недели

Вопрос: Jaki dzień jest dzisiaj?

Ответ: Dzisiaj \ dziś jest ...

poniedziałek

понедельник

wtorek

вторник

środa

среда

czwartek	четверг
piątek	пятница
sobota	суббота
niedziela	воскресенье

Внимание! Uwaga!
 Не будем путать:
неделя — **tydzień**
niedziela — *воскресенье*

Названия дней недели, как и в русском языке, употребляются в вин. п. с предлогом **w**: *w niedzielę, we wtorek, w sobotę*, могут они использоваться и в вин. п. множественного числа: **w niedziele** — *по воскресеньям*; **we wtorki** — *по вторникам*.

В отличие от названий месяцев (см. урок 7, с. 70), существительные муж. р., обозначающие дни недели, имеют в форме род. п. ед. ч. окончание **-u**: *od soboty do poniedziałku, od wtorku do piątku*.

? We wtorek — здесь тот же предлог **w**, только с добавлением гласного?

☞ Да, и к польским, и к русским предлогам может добавляться гласный, если следующее слово начинается более чем с одного согласного, в польском это гласный **e**. Об этом говорилось в уроке 3 (с. 26) в связи с двумя вариантами предлога: **z** и **ze**.

Слово **tydzień** склоняется по-особому: такую форму оно имеет только в им. и вин. п. ед. ч., все остальные формы образуются от основы на мягкий согласный **tygodn-** с регулярными окончаниями неодушевленных существительных муж. р.: *w tym tygodniu* — *на этой неделе*.

🎧 Текст 4. Usługi • Сфера обслуживания

Naprawa obuwia	Ремонт обуви
Naprawa parasolek	Ремонт зонтов
Naprawa torebek	Ремонт сумок
Usługi krawieckie = Krawiec	Швейная мастерская, ателье
Naprawa zegarków i zegarów = Zegarmistrz	Ремонт часов
Wyroby jubilerskie	Ювелирные изделия
Pralnia chemiczna	Химчистка
Zakład fryzjerski = Fryzjer = Salon fryzjerski	Парикмахерская
Lokale do wynajęcia = Wynajem lokali	Аренда помещений
Nieruchomości. Kupno. Sprzedaż	Недвижимость. Покупка. Продажа

1. U szewca* • У сапожника

Klient: Proszę podzielić te pantofle, przybić zółwki do tych butów oraz zamienić stare fleki na nowe na kozaczkach.

* * *

Jadwiga: Igor! Ojej, wiesz, nie mogę iść dalej.

Igor: Co się stało?

Jadwiga: Odpadł mi fleczek z prawego obcasa. Co można zrobić? Do domu jest daleko.

Igor: Całe szczęście, że nogę masz w porządku, bucik można zawsze naprawić. Zaraz znajdziemy szewca, o, już widzę szyld «Naprawa obuwia». Dzień dobry panu. Czy może pan zamienić fleczyki na tych bucikach? I to na poczekaniu, bo nie mamy czasu.

Szewe: Bardzo chętnie, ale te buty wymagają nowych zółwek na czubkach.

Igor: Na to naprawdę nie mamy czasu, podzeluje je* pan następnym razem.

2. U fryzjera* • В парикмахерской

Klientka: Proszę mi umyć i skrócić włosy, potem je ufarbować na czarno i zrobić trwałą ondulację. Potem jeszcze zrobić hennę, nałożyć maseczkę i zrobić manicure.

Fryzjerka: Proszę pani, zakład jest czynny do dziewiętnastej, a w tej chwili jest wpół do szóstej. Nie zdążę spełnić wszystkich pani życzeń. Proszę przyjść jutro albo pojutrze rano. Otwieramy zakład piętnaście po ósmej.* Serdecznie zapraszam i dodam jeszcze, że w godzinach przedpołudniowych dla stałych klientów mamy zniżkę.

Klientka: Pojutrze mam wolne przedpołudnie, przyjdę więc pojutrze. Dziękuję za radę. Do zobaczenia.

СЛОВАРЬ II

bucik, -a *м. (мн. buci-ki)* туфля, туфелька, уменьш. от **but** ботинок

buty *мн.* ботинки

czu/bek, -bka *м.* носок (ботинка)

dodać: dodam *сов.* добавит

do zobaczenia до свидания (ср. **do widzenia**)

fle/czek, -czka *м. уменьш.* от **flek**

fryzjer *м.* парикмахер

fryzjerka *жс.* парикмахерша

flek, -a/-u *м.* набойка

henna *жс.* краска для бровей и ресниц; **zrobić hennę** покрасить брови и ресницы

jutro завтра

klientka *жс.* клиентка

kozaczki *мн.* сапожки

manicu/re, -re'u *м.* маникюр

maseczka *жс.* маска (косметическая)

nałożyć: nałożę, nałoży *сов.* наложить

naprawić: naprawię, naprawi *сов.* починить

następnym razem в следующий раз

obcas, -a *м.* каблук

odpaść: odpadnę, odpadnie (odpadł — 3-е л. ед. ч. м. р. прош. вр.) *сов.* отлететь, отвалиться

ojej (междометие) ой, ой-ой, ах

otwierać: otwieram *не-сов.* открывать

panto/fel, -fla *м.* туфля; *мн.* **pantofle** туфли

poczekanie *с.* (сущ. от глагола **poczekać: poczekam** *сов.* подождать); **na poczekaniu** в присутствии (заказчика), на месте

podzelać: podzelię, podzeluje *сов.* подбить подметки

pojutrze послезавтра

przedpołudnie *с.* первая половина дня, предобеденное время

przedpołudniow/y, -a, -e предобеденный, дообеденный

przybić: przybiję, przybije *сов.* прибить

przyjść: przyjdę, przyjdzie *сов.* прийти

rada *жс.* совет

rano утро, утром

serdecznie сердечно

skrócić: skrócę, skróci *сов.* укоротить

spełnić: spełnię, spełni *сов.* исполнить

stać się *сов.* произойти, случиться

szczęście *с.* счастье; **całe szczęście, że...** большое счастье, что...

szewc *м.* сапожник

szyld, -u *м.* вывеска

umyć: umyję, umyje *сов.* вымыть

włosy *мн.* волосы

woln/y, -a, -e свободный

wymagać: wymagam *сов.* требовать

zapraszać: zapraszam *не-сов.* приглашать

zamienić: zamienię, zamieni *сов.* заменить

zaraz сейчас

zdażyć: zdążę, zdąży *сов.* успеть

zółwka *жс.* подметка

znaleźć: znajdę, znajdzie *сов.* найти

zniżka *жс.* льготный тариф

życzenie *с.* пожелание

Объяснение слов и выражений

- Выражения **u szewca** у сапожника, **u fryzjera** у парикмахера обычно используются для обозначения данного заведения — «ремонт обуви, сапожная мастерская» и «парикмахерская», например: *Idę do fryzjera. — Я иду в парикмахерскую.*
- Форма **je** их является вин. п. мн. ч. личного местоимения 3-го лица, заменяет все существительные, кроме тех существительных мужского рода, которые обозначают мужчин, лиц мужского пола. В тексте это местоимение использовано вместо формы вин. п. мн. ч. неодушевленных существительных мужского рода: *pan podzeluje je (buty); skrócić włosy, potem je ufarbować.*
- **Piętnaście po ósmej = piętnaście minut po ósmej** — четверть девятого, пятнадцать (минут) девятого.

🔊 Текст 5. Zakłady gastronomiczne • Предприятия общественного питания

Bufet	Буфет
Bar samoobsługowy	Закусочная самообслуживания
Bar kawowy	Кофейня
Bar mleczny	Кафе-молочная
Stołówka	Столовая (для работников какого-либо предприятия)
Jadłodajnia jarska	Вегетарианская столовая
Cukiernia	Кондитерская
Kawiarnia	Кафе; кофейня
Winiarnia	Винный погребок
Smażalnia ryb	Закусочная с жареной рыбой
Restauracja	Ресторан

🔊 Текст 6. W lokalu «Rozkosze podniebienia» • В ресторане «Радость гурмана»

Klient (do kelnera): Dzień dobry panu. Proszę o kartę.

Kelner (podaje kartę): Dzień dobry. Proszę bardzo.

Klient: Proszę przyjąć zamówienie.

Kelner: Słucham pana*. Co pan sobie życzy*?

Klient: Chciałbym* zamówić zupę jarzynową, kotlet schabowy z ziemniakami i lody na deser.

Kelner: Niestety, już nie mamy jarzynowej ani schabu. Za późno* pan przyszedł.

Klient: W takim razie proszę pomidorową z ryżem i parówki z musztardą.

Kelner: Proszę pana. Pracujemy od dwunastej, teraz już za kwadrans szósta. Za godzinę zamykamy lokal. Pierwszych dań już nie podajemy. Na drugie danie mogę polecić tylko gryczaną ze skwarkami.

Klient: A po co pan dał mi kartę, jeżeli nie jest ona już aktualna?

Kelner: Pan poprosił o kartę, to ja podałem. Fachowa obsługa klientów to mój święty obowiązek. A co z tej karty jest i czego już nie ma, to sprawa kucharzy.

Klient: Proponuję zmienić nazwę lokalu na «Gdzie kucharek sześć, tam nie ma co jeść».

Kelner: Pan przesadza. Przecież zaproponowałem panu gryczaną ze słoninką. Bardzo smaczne i kaloryczne. I lody też mamy. Śmietankowe, z rodzynkami.

Klient (z westchnieniem): No trudno*, nie ma rady. Jak się nie ma co się lubi, to się lubi co się ma, Może być gryczana. I lody.

Kelner (po półgodzinie): Oto pańskie zamówienie, nóż, widelec i łyżeczka do lodów i serwetki. Smacznego*!

Klient: Proszę od razu o rachunek.

СЛОВАРЬ III

aktualn/y, -a, -e актуальный
czego чего *род. п.* от
местоимения **co** что
danie *с.* блюдо; **pierwsze**
danie, drugie danie пер-
вое блюдо, второе блюдо
deser, -u *м.* десерт, тре-
тье блюдо, сладкое
fachow/y, -a, -e профес-
сиональный

jeść *несов.* есть, кушать
jeżeli если
kaloryczn/y, -a, -e кало-
рийный
karta *ж.* меню
kasza *ж.* **gryczana/gryczana**
гречневая каша, гречка
kelner *м.* официант
kotlet, -a *м.* **schabowy**
свиная отбивная

kucharka *ж.* кухарка,
повариха
kucharz *м.* повар
łyżeczka *ж.* ложечка;
łyżeczka do lodów ло-
жечка для мороженого
lokal, -u *м.* **zдесь** ресто-
ран
musztarda *ж.* горчица
nazwa *ж.* название

nie ma rady ничего
не поделаешь, нельзя
ничем помочь
no ну
no trudno ничего не по-
делаешь
nóż, noża *м.* нож
obowiązek, -zku *м.* обя-
занность, долг
obsługa *ж.* обслуживание

od razu сразу
parówki *мн. (ед. ч. parówka ж.) сосиски*
podać: podam *сов. подать (прош. вр. podałem, podała)* (я подал, он подал)
podawać *несов. подавать (3-е л. ед. ч. наст. вр. podaje)*
polecić: polecę, poleci *сов. порекомендовать, посоветовать*
półgodzina *ж. полчаса*
późno поздно
pracować: pracuję, pracuje *несов. работать*
proponować: proponuję, proponuje *несов. предлагать*

przecież ведь
przesadzać: przesadzam *несов. преувеличивать*
przyjąć *сов. принять*
rachu/nek, -nku *м. счет*
rodzynki *мн. изюм*
rozkosze podniebienia *мн. здесь радость гурмана (букв. наслаждения для нёба, для рта)*
ryż, -u *м. рис*
schab, -u *м. здесь: свиная отбивная*
serwetka *ж. салфетка*
skwarki *мн. шкварки*
śloninka *ж. уменьш. от ślónina ж. свиное солёное или копченое сало*

sluchać (czegoś): słucham *несов. слушать (что-л.)*
smacznego! приятного аппетита!
surówka *ж. салат из свежих овощей*
śmietankow/y, -a, -e *сливочный*
święt/y, -a, -e *святой, священный*
westchnienie *с. вздох*
wide/lec, -lca *м. вилка*
za *слишком*
za + вин. п. (предлог) без (скольких-то минут — о времени); через
zamówić: zamówię, zamówi *сов. заказать*
zamówienie *с. заказ*

zaproponować: zaproponuję, proponuje *сов. предложить*
ziemniaki *мн. картофель*
zmienić: zmienię, zmieni *сов. изменить*
zupa *ж. jarzynowa/jarzynowa* *овощной суп*
zupa ж. pomidorowa/pomidorowa *томатный суп*
życzyć: życzę, życzy *несов. желать; со pan sobie życzy? чего желаете?*

Объяснение слов и выражений

- Выражения **Słucham pana** и **Co/czego pan/pani sobie życzy?** являются типичными обращениями — вопросами к собеседнику, означают готовность выслушать просьбу. Фраза **Co/czego pan/pani sobie życzy?** является типичным вопросом продавца, официанта и других представителей обслуживающего персонала.
- Форма **chciałbym** *я бы хотел* является формой 1-го л. ед. ч. м. р. сослагательного наклонения (ср. **mógłby** — урок 9, с. 97).
- Слово **za** в сочетании с качественными прилагательными и наречиями обозначает излишнее качество и переводится как «слишком».
za późno — *слишком поздно*
za drogi — *слишком дорогой*
za daleki — *слишком далекий*
za zimny — *слишком холодный*
- No trudno** — характерное выражение согласия принять нежелательную ситуацию как неизбежность: *Ну что же поделаешь, ничего не поделаешь, ничего не попишешь.* Аналогичное значение имеет выражение **nie ma rady** *ничего не поделаешь/ничего не поделать.*
- Выражение «**smacznego**» служит пожеланием перед едой, по-русски мы скажем: «приятного аппетита».
- Пословицу **Jak się nie ma co się lubi, to się lubi, co się ma** можно перевести так: *Если нет того, что любишь, люби то, что есть.*

Мы в Польше ТОРГОВЛЯ В ВАРШАВЕ

Торговля в Варшаве представлена самыми разнообразными заведениями — от гигантских супермаркетов до маленьких частных магазинчиков, существуют и рынки (под открытым небом и в больших крытых ангарах), процветает и уличная торговля, особенно по воскресеньям (цветы, косметика, дамская и мужская галантерея, овощи и фрукты и т. п.). С уличными продавцами можно поторговаться.

В супермаркетах и больших магазинах — самообслуживание: посетитель отбирает все расфасованные товары в корзинку и оплачивает в кассе (можно воспользоваться международной кредитной картой).

Характер продаваемых в магазине товаров скорее представлен в витрине, чем обозначен на вывеске, которые в Варшаве распространены меньше, чем в России.

В магазинах при общении с продавцами покупатели часто употребляют глагол **dostać (dostanę, dostanie)**: *Czy dostanę ... ?* Могу ли у вас купить ...? У вас есть ...?

Bar бар, закусочная — общее название предприятий общественного питания, где можно и пообедать, и перекусить, что отличает их от *кафе (kawiarnia)*. В кафе, как правило, подают кофе, чай, соки, легкие вина, пирожные и сладкую выпечку. Преимущественно только в первой половине дня можно получить легкий завтрак (сосиски, яйца, блинчики). Кафе служит скорее для приятного времяпрепровождения — краткого отдыха за чашкой кофе или чая, для встречи с друзьями или знакомыми. В кафе можно почитать свежую газету, написать письмо — никто вас не торопит.

Грамматика

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Родительный падеж

множественного числа (начало на с. 37)

Форма родительного падежа множественного числа существительных **мужского** рода — в отличие от единственного — образуется одинаково как у одушевленных, так и у неодушевленных, но здесь надо обращать внимание на конечный согласный основы.

У существительных мужского рода с основой на **твердый согласный**, как мы уже знаем, в форме родительного падежа множественного числа — окончание **-ów**, похожее на русское **-ов**: *syn naszych dziadków* (с. 37), *karton papierosów* (упок 6, с. 57), *sto dolarów* (упок 7, с. 69), *przestrzegać przepisów* (упок 8, с. 77), см. также: *ceny artykułów, otwarcie sklepów, obsługa klientów*.

Это же окончание имеют существительные мужского рода с основой на **-с**: *plac — placów*, *szewc — szewców*.

У существительных мужского рода с **мягким конечным согласным** основы также возможно:

- 1) либо окончание **-ów**: *tramwaj — tramwajów*, *kraj страна — krajów*;
- 2) либо окончание **i**: *dzień — dni*, *tydzień — tygodni*, *rubel — rubli*, *obywatel — obywateli*, *nauczyciel — nauczycieli*.

Для некоторых слов употребимы оба окончания:

pokój — pokojów/pokoi, *hotel — hotelów/hoteli*.

Существительным мужского рода с основами на **rz, sz, ż, cz, dz** свойственно окончание **-y**:

kapelusz — kapeluszy, *bagaż — bagaży*, *talerz — talerzy*, *kucharz — kucharzy*, *plaszcz — płaszczy*, ср. также (bez) *pieniędzy*.

? И в этой форме тоже бывают изменения в основе?

☞ Да, конечно, как и в других падежах. Может исчезнуть беглый **e**:

palec — palców (ср. рус.: палец — пальцев), *widelec — widelców*, *dworzec — dworców* (основа как в формах косвенных падежей ед. ч.).

И еще происходит чередование **ó — o**: *nóż — noży*, *wyrób — wyrobów*.

Отметим также, что существительные **мужского** рода на **-a** (*kolega, kierowca, poeta*) во множественном числе склоняются по типу существительных мужского рода, например: *kolegów, kierowców, poetów*.

? То есть не так, как в единственном числе?

☞ Конечно, ведь там они склоняются так же, как существительные женского рода!

? А как образуют форму родительного падежа множественного числа существительные **женского** и **среднего** рода?

☞ У существительных **женского** рода в форме родительного падежа множественного числа нет никакого окончания, как в русском языке: waluta — kurs walut (упок 7, с. 67), mnóstwo spraw (упок 8, с. 78) apteka — aptek, ulica — ulic, ciocia — cioc, niedziela — niedziel, pani — pań.

☺ Только надо, как всегда, помнить о беглом **e**!

☞ Да, конечно: **córka** — (**dla**) **córek** (упок 9, с. 90), **koleżanka** — **koleżanek**, **naprawa torebek**. Это общее правило: если есть окончание — нет **e**: **Polka**, **zelówka**, **bluzka** (ср. м. р.: psa, swetra, dziadków), а если окончание отсутствует — гласный **e** появляется: **Polek**, **zelówek**, **bluzek** (ср.: pies, sweter, dziadek), так же как в русском: *дочка* — *дочек*. Но в русском может еще появляться **o** (*лавка* — *лавок*), а в польском — только **e**.

В слове **siostra** — чередование **o** — **ó**: **siostra** — **sióstr**.

В некоторых существительных женского рода после основ на мягкий согласный возможно также окончание **-i**: **kawiarnia** — **kawiarni**, **restauracja** — **restauracji**.

Окончание **-i** /**-y** всегда имеют те существительные женского рода, у которых в именительном падеже единственного числа нет окончания: **pos** — **posy**, **rzecz** — (**bez**) **rzeczy**, **część** «часть» — **części**.

У существительных **среднего** рода в родительном падеже множественного числа также нет окончания: **nazwisko** — **nie znam nazwisk**, **miejsce** — **miejsc**, **życzenie** — **życzeń**, **skrzyżowanie** — **skrzyżowań**, **miasto** — **miast**, **święto** — **święt** (изменение **ę** — **ą!**), **okno** — **okien** (беглый **e**).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Поставьте существительные в форму род. п. мн. ч.

1. Proszę pani, dlaczego na stole nie ma ani (talerz), ani (nóż), ani (widelec)?	5. Nie mamy już (dolar).
2. Kelner nie podaje (nakrycie).	6. Ten kantor nie wymienia (rubel) na dolary i euro.
3. Nie lubię (potrawa z ryby).	7. Jeszcze nie mamy (bilet) do Warszawy.
4. Do (parówka) zamawiam musztardę.	8. Fryzjerka nie zdąży spełnić (życzenie) klientki.
	9. Nie farbuję (włosy).

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

Родительный падеж множественного числа

В форме родительного падежа множественного числа все прилагательные имеют окончание **-ych** или **-ich** (после основ на мягкий согласный и основ на **k, g**):

Na naszej ulicy nie ma dobrych tanich wygodnych hoteli. — На нашей улице нет хороших, дешевых, удобных гостиниц.

Nie znam tych nauczycieli. — Я не знаю этих учителей.

Nie jem czerwonych jabłek. — Я не ем красных яблок.

Формы родительного падежа множественного числа существительных и прилагательных

Существительные				
Мужской род	Основа			
	на твердый согласный	на с	на твердый шипящий согласный	на мягкий согласный
	-ów	-ów	-ów	-ów
	papieros — papierosów, sklep — sklepów, dziadek — dziadków, kolega — kolegów	plac — placów, dworzec — dworców, kierowca — kierow- ców	maż — mężów -y talerz — talerzy	tramwaj — tramwajów -i hotel — hoteli

Продолжение таблицы

Существительные		
Женский род им. п. ед. ч.	Основа	
на -а	на твердый согласный, твердый шипящий, с	на мягкий согласный
	без окончания sprawa — spraw, siostra — siostr, koleżanka — koleżanek, ulica — ulic, róża — róż	без окончания ciocia — cioc -i kawiarnia — kawiarni
без оконч.	-y noc — nocy, rzecz — rzeczy	-i część — części
на -i	—	без окончания pań, gospodyń
Средний род	основа на любой согласный	
	без окончания drzewo — drzew, okno — okien, święto — świąt, morze — mórz, miejsce — miejsc, zdanie — zdań, pytania — pytań	
Прилагательные		
-ych/-ich dobry — dobrych, uroczy — uroczych, tani — tanich, polski — polskich		

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Преобразуйте формы существительных единственного числа в формы множественного.

а) *им. и вин. п. мн. ч.*

1. W Warszawie jest (nowy most).
2. Zawsze kupuję (czerwone jabłko).
3. (Park) obok hotelu jest bardzo ładny.
4. Nasza sąsiadka ma (ładny kwiat) w oknie.
5. Te buty mają (różny obcas).
6. Na tej ulicy jest (dobra kawiarnia).
7. Karolu, czy znasz wszystkie (księgarnia) w Warszawie?
— Wszystkich — nie znam, ale znam dużo (księgarnia).

б) *род. п. мн. ч.*

1. Nie jemy lodów — nie mamy (mała łyżeczka).
2. Zwracamy się z życzeniami do (nasz nauczyciel).
3. Nie mam dla niej (dobre życzenie).
4. Kelner nie zrozumiał (nasze zamówienie).
5. Wieczorem już nie podajemy (pierwsze danie).
6. Nie mam (ciężki bagaż).
7. Nie noszę (złoty pierścionek).
7. W naszym mieście nie chodzę do (droga restauracja).

КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ

Именительный падеж — сочетаемость с существительными

Количественные числительные используются как в качестве самостоятельных показателей числа: **dwa plus trzy równa się pięć**, так и для обозначения точного количества вещей, предметов, лиц.

Количественные числительные от 5 и выше в форме именительного падежа сочетаются с существительным в форме родительного падежа множественного числа: pięć złotych, pięć minut, trzysta złotych, sto dolarów (см. урок 7, с. 65, 69).

? То есть совсем как по-русски?

☞ С числительными от 5 и выше — да. Отличия же связаны с числительными **dwa** (**dwie** — для женского рода), **trzy**, **cztery**, которые сочетаются с формой именительного падежа множественного числа (см. урок 7, с. 69).

Например, с неодушевленными существительными мужского рода: **dwa stoły** два стола, **trzy złote, dwa domy, dwa hotele, trzy wagony, cztery pokoje, dwa samochody**.

? Т. е. ничего похожего на русское сочетание с родительным падежом единственного числа: *два вагона?*

☞ Это потому, что в польском языке у существительных мужского рода формы родительного падежа единственного числа и именительного падежа множественного числа всегда разные: **dwa wagony — do wagonu, dwa pokoje — do pokoju**.

И обратим внимание на то, что существительное **dzień** при этих числительных имеет форму **dni**: **dwa/trzy/ cztery dni**.

Существительные женского и среднего рода, как и мужского рода, при этих числительных также употребляются в форме именительного падежа множественного числа: **dwie godziny, dwie koleżanki, trzy siostry, trzy okna, dwa nazwiska**.

☺ — Но это же совпадает с формой родительного падежа единственного числа!

☞ — Такое совпадение имеет место только у существительных среднего рода, а у существительных женского рода — только с основой на твердый согласный. И все же это именно форма именительного падежа множественного числа, что сразу проявляется в существительных с основой на мягкий согласный или твердый согласный **с**: у таких существительных формы именительного падежа множественного числа и родительного падежа единственного числа разные.

dwie/trzy/cztery ulice (им. п. мн. ч.) — но: **do ulicy** (род. п. ед. ч.)

dwie kawiarnie (им. п. мн. ч.) — но: **do kawiarni** (род. п. ед. ч.)

trzy stacje (им. п. мн. ч.) — но: **do stacji** (род. п. ед. ч.)

То же самое характерно для существительных, склоняемых как прилагательные: **dwie synowe, znajome** (род. п. ед. ч. — **synowej, znajomej**).

? А если составное числительное кончается на **dwa, trzy, cztery**, то там как?

☞ И там по общему правилу. Если последними компонентами составного числительного являются **dwa/dwie, trzy, cztery**, то они требуют той же формы, что и простые, т. е. формы именительного падежа множественного числа:

dwa ruble — dwadzieścia dwa ruble — но: **dwadzieścia rubli** (род. п. мн. ч.)

trzy ulice — trzydzieści trzy ulice — но: **trzydzieści ulic** (род. п. мн. ч.)

cztery złote — sto cztery złote — но: **sto złotych** (род. п. мн. ч.) (ср. в русском языке: *два рубля — двадцать два рубля*, но: *двадцать рублей*).

? Но так не всегда совпадает — ведь мы говорим «два злотых», как «двадцать злотых» или «двадцать два злотых», где существительное стоит в форме родительного падежа множественного числа.

☞ Это уже особенность русского языка, и здесь не надо на нее ориентироваться, лучше запомнить, что в польском языке слово **złoty** подчиняется общим правилам и сочетается с числительными, как любое другое существительное: **dwa złote** (см. урок 7, с. 68).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Замените цифры числительными и поставьте существительные в нужную форму.

а) 2 (wagon), 4 (złoty), 2 (bilet), 3 (bilet), 2 (plac), 2 (but), 4 (dom), 3 (pociąg), 2 (kot), 3 (hotel), 2 (pokój), 2 (pierścione).

б) 3 (kasa), 2 (torba), 4 (pani), 3 (ulica), 3 (walizka), 2 (przechowalnia), 4 (siostra), 3 (godzina), 2 (minuta).

в) 22 (studentka), 32 (miejsce), 33 (złoty), 34 (dolar), 34 (pokój), 24 (godzina).

г) 5 (dom), 5 (pokój), 5 (samochód), 15 (złoty), 20 (dzień).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Напишите цифры словами и измените (если необходимо) форму существительного.

а) 1. 3 złote → 5 ..., 25 ...

2. 2 ulice → 12 ...

3. 4 hotele → 6 ...

4. 4 złote → 104 ...

5. 2 godziny → 8 ...

- б) 1. 22 krzesła → 2 ...
 2. 13 autobusów → 3 ...
 3. 7 biletów → 4 ...
 4. 8 dolarów → 22 ...
 5. 6 rubli → 33 ...

? А почему ничего не сказано о числительном **jeden**?

☞ Сочетание существительного с числительным **jeden** может строиться по разным принципам.

Если числительное простое — то оно согласуется с существительным в роде: *jeden wagon, jedna torba, jedno jabłko*. Если же числительное **jeden** является частью составного количественного числительного — то оно так и остается в форме мужского рода, т. е. не согласуется с существительным в роде, а существительное стоит, согласно общему правилу, в форме родительного падежа множественного числа:

jeden bilet — dwadzieścia jeden biletów, ср.: dwadzieścia biletów;

jeden złoty — dwadzieścia jeden złotych;

jedna gazeta — trzydzieści jeden gazet;

jedno drzewo — trzydzieści jeden drzew.

☺ Совсем не так, как по-русски: *один билет — двадцать один билет, а одна газета — двадцать одна газета*.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Запишите словами следующие сочетания.*

101 (zegarek); 161 (miejsce); 31 (talerz); 51 (rubel); 41 (pasażerka); 41 (widelec), (nóż); 21 (turystka); 21 (zegarek).

? Почему-то нет примеров с одушевленными существительными. С ними как-то иначе?

☞ Для существительных, обозначающих животных и женщин, — все точно так же:

dwa koty — dwadzieścia dwa koty — pięć kotów;

cztery studentki — czterdzieści cztery studentki.

Но совсем по-другому — при сочетании с существительными, обозначающими лиц мужского пола, — однако об этом позже.

? Существительное вместе с числительным, наверное, еще и склоняется по падежам?

☞ Конечно. Этому вы научитесь чуть позже. Пока же скажем: все указанные типы сочетаний используются не только в именительном, но также и в винительном падеже:

Mam dwa złote. — Mam dwadzieścia dwa złote. — Mam pięć złotych.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Поставьте числительные и существительные в нужную форму.*

1. Mój bilet kosztuje (2 — złoty, 80 — grosz).
2. Kupiłam jabłka po (5 — złoty).
3. Zapłaciłam za (2 — kapelusz) (150 — złoty).
4. Płacę za taksówkę (17 — złoty).
5. Kupiłem (10 książka).
6. Czy pani czytała książkę «(12 — krzesło)»? — Tak, i bardzo ją lubię.
7. Zamówimy (2 — parówka) z musztardą.
8. Czy pasażer może mieć ze sobą (3 — butelka) szampana?

ОБОЗНАЧЕНИЕ ВРЕМЕНИ

Мы уже знаем из урока 8 (с. 85), что по-польски точный час обозначается не количественным, а **порядковым** числительным:

jest godzina druga — два часа;

już była dziesiąta — было уже десять (часов).

При обозначении точного часа события (при вопросе *o której?*) используется конструкция «предлог *o* + предложный падеж»:

Pociąg odjeżdża o (godzinie) drugiej.

Для обозначения начала и конца временного промежутка используются обороты с предлогами *od* и *do* с родительным падежом:

Sklep jest czynny od godziny ósmej (с /от восьми часов) do godziny dwudziestej (до двадцати часов).

☉ Было еще обозначение точного временного момента — «предлог *na* + винительный падеж»: *ustawić budzik na ósmą* (урок 8, с. 85).

☞ Да, или, например: *Przyjdę na (godzinie) drugą. — Я приду к двум (часам).*

Точное время — часы и минуты

Как и в русском языке, существует два варианта обозначения точного времени: официальный (например, железнодорожный) и бытовой.

В бытовом варианте для этой цели используются уже известные предлоги со значением временной последовательности:

предлог *po* (после, позднее) + предложный падеж — о предшествующем времени:

Jadwiga położyła się po północy (полночь наступила раньше, чем Ядвига легла спать);

предлог *za* (через) + винительный падеж — о времени будущем:

Za piętnaście minut zobaczymy most przez Wisłę (см. урок 6, с. 64) (пройдет 15 минут, и тогда мы увидим мост).

Сравните: *po chwili* — *через минуту* (в прошлом);

za chwilę — *через минуту* (в будущем).

Która jest godzina? • Сколько времени? Который час? Во сколько?

12.00

Która jest godzina?

Официальное:

Jest (godzina) dwunasta zero zero.

(Godzina) dwudziesta czwarta zero zero.

Kiedy to było/będzie?

Когда это было/будет?

O której godzinie?

Во сколько часов? В каком часу?

To było o (godzinie) dwunastej zero zero.

To będzie o (godzinie) dwudziestej czwartej zero zero.

Pociąg odjeżdża o (godzinie) dwudziestej czwartej zero zero. —

Поезд отправляется в ноль часов ноль ноль минут.

12.00

Бытовое:

Która jest godzina?

(Teraz) jest (godzina) dwunasta.

(Teraz) jest (godzina) dwunasta/dwudziesta czwarta.

O której godzinie?

To było o (godzinie) dwunastej (= w południe).

To będzie o (godzinie) dwudziestej czwartej (= o północy).

Pociąg odjeżdża o (godzinie) dwunastej. — Поезд отправляется в двенадцать часов.

? Т. е. на разные вопросы надо отвечать по-разному — на вопрос о текущем моменте времени отвечаем формой именительного падежа, а на вопрос о времени события (когда?) — сочетанием предлога с предложным падежом.

❖ И по-русски по-разному: Сейчас три часа. — Я приду в три часа (с предлогом в).

12.30

Która jest godzina?
O której godzinie?

Официальное:

Jest godzina dwunasta minut trzydzieści.
To było/będzie: o (godzinie) dwunastej (minut) trzydzieści.
Pociąg odjeżdża o (godzinie) dwunastej (minut) trzydzieści.
Pociąg odprowadza się w dwanaście godzin trzydzieści minut.

12.30

Бытовое:

Która jest godzina?
O której (godzinie)?

Jest wpół do pierwszej.
To było o wpół do pierwszej.
Przyjdę o wpół do pierwszej. — *Я приду в половине первого/полвторого.*

Будущий час в польском языке обозначен сочетанием «предлог **o** + родительный падеж порядкового числительного» (в русском — формой родительного без предлога).

? Как обозначить минуты?

12.10

Официальное:

Jest (godzina) dwunasta (minut) dziesięć. — *Двенадцать часов десять минут.*
To było o godzinie dwunastej (minut) dziesięć. — *Это было в двенадцать часов десять минут.*

Бытовое:

Jest/było dziesięć minut po dwunastej. — *Сейчас/было десять минут первого.*

12.10

12.50

Официальное:

Jest: (godzina) dwunasta (minut) pięćdziesiąt. — *(Сейчас) двенадцать часов пятьдесят минут.*

Było: o (godzinie) dwunastej (minut) pięćdziesiąt. — *(Было) двенадцать часов пятьдесят минут.*

Бытовое:

Jest/było: za dziesięć (minut) pierwsza. — *Сейчас/было: без десяти час.*

Przyjdę za dziesięć pierwsza. — *Я приду без десяти час.*

При обозначении точного момента времени (часа с минутами), как и при обозначении времени события с минутами, используется только один предлог: либо **za**, либо **po**. И везде минуты передаются количественными числительными (как в русском), а часы — всегда порядковыми.

12.50

? И почему это по-русски в одних случаях — порядковыми (пять минут первого, в третьем часу), а в других — количественными: без пяти два, без четверти час?

❖ Но мы-то учим польский, а по-польски, к счастью, все проще, везде одинаково. Поэтому лучше ориентироваться непосредственно на циферблат, но при этом обратить внимание на одно отличие и твердо его усвоить.

Внимание! Uwaga!

Русские и поляки по-разному делят сам час.

Первые 30 минут поляки связывают с часом предшествующим, истекшим:

12.05 pięć po dwunastej

и только после 30-й минуты ориентируются на час наступающий:

12.30 **wpół do pierwszej**

12.40 **za dwadzieścia pierwsza**

В русском языке обозначение времени связано с часом будущим:

12.05 пять минут **первого**

12.30 половина **первого**

12.40 без двадцати **час**

К этому надо привыкнуть, так же как к делению дня:

przed południem *в первой половине, утром*

po południu *во второй половине, после обеда*

Об этом была речь в уроке 8 (с. 86).

Która (jest) godzina?	O której godzinie?
Сколько времени? Который час?	Во сколько часов? Когда?
(Jest) godzina piąta.	O piątej.
Pięć po piątej.	Pięć po piątej.
Wpół do szóstej.	O wpół do szóstej.
Za dziesięć szósta.	Za dziesięć szósta.
Jest (godzina) szósta.	O szóstej.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Прочитайте и запишите словами следующие обозначения времени.

- a) jest godzina 17.00; 3.00/15.00; 8.00/20.00; 9.00/21.00; 1.00/13.00
 б) to było o godzinie 12.00; 22.00; 10.00; 5.00.
 в) jest, to było 1.30; 3.30; 7.30; 10.30; 12.30; 4.30.
- 12.10; 7.45; 3.12; 8.07; 9.55; 11.25; 3.22; 1.04; 2.34.

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Zależać od kogo? czego? — *Зависеть от кого? от чего?*

To od niego nie zależy. To zależy od kucharza. — *Это от него не зависит, это зависит от повара.*

Wymagać czego? od kogo? od czego? — *Требовать чего? от кого? нуждаться в чем?*

Buty wymagają nowych zelówek. — *Ботинки нуждаются в новых подметках.*

Klient wymaga od kelnera fachowej obsługi. — *Клиент требует от официанта профессионального обслуживания.*

→ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Ответьте на следующие вопросы.

- Od której i do której są czynne sklepy w Warszawie?
- O której klientka przyszła do zakładu fryzjerskiego?
- Jakie życzenia miała klientka?
- Czy fryzjerka zdąży zrobić trwałą ondulację od 5.30 do 6.00?
- Proszę pana, czy pan (zdążyć) na (11 godzina)?
- Do której godziny są otwarte zakłady fryzjerskie?
- Czy jej buty już wymagają (nowy flek)?
- Czy o drugiej w nocy sklepy są czynne?
- Jak długo są otwarte księgarnie?
- Kiedy właściciel otwiera swój sklep? — O 6.30.
- O której klient chciał zjeść obiad?
- Co chciał zjeść klient w lokalu?
- Co jest świętym obowiązkiem kelnera?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** *Поставьте глаголы в скобках в нужную форму настоящего/будущего времени:*

1. Jutro (pójść — 1 л. ед. ч.) do fryzjera i (skrócić) sobie włosy.
2. Wiem, że Małgorzata jest blondynką, ale (farbować) sobie włosy.
3. Dla stałych klientów (mieć — 3 л. мн. ч.) zniżkę.
4. Zosiu, czy (gotować) w domu kaszę?
5. Jeżeli (wyjść — 1 л. мн. ч.) o 4-ej, nie (zdażyć) na pociąg.
6. Kelner (proponować) kaszę grzyczaną ze słoninką.
7. Co państwo (jeść) na deser?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** *Переведите на польский язык.*

1. Вы до какого часа здесь будете?
2. Когда мы выходим из гостиницы?
3. Ты во сколько часов обычно встаешь?
4. Как долго (до которого часа) мы будем в музее?
5. В каком часу будет обед?
6. Счет, пожалуйста.
7. Дайте, пожалуйста, меню.

УРОК 11

Komunikacja miejska • Городской транспорт

Jeździmy po Warszawie • Мы катаемся по Варшаве

🎧 Текст 1. W domu Jadwigi • У Ядвиги дома

Jadwiga: Igorze, proponuję dziś zwiedzić Stare Miasto i plac Zamkowy. Po drodze pokażę ci Krakowskie Przedmieście i budynki Uniwersytetu Warszawskiego.

Igor: Chętnie zobaczę Uniwersytet Warszawski. Chcę porównać go ze starym gmachem Uniwersytetu Moskiewskiego przy Mochowej. A czym pojedziemy?

Jadwiga: Najpierw tramwajem, a potem autobusem. A jak będziemy wracać*, pokażę ci jeszcze nasze warszawskie metro. Czy wiesz, że w Warszawie już mamy metro?

Igor: Wiem o tym i chcę zobaczyć stacje, żeby porównać je z moskiewskimi. A gdzie kupimy bilety? W tramwaju i autobusie?

Jadwiga: Nie, w tramwaju ani w autobusie biletów nie sprzedają. Bilety już mamy — kupiłam je wczoraj w pobliskim kiosku «Ruchu»*.

Igor: I masz już wszystkie rodzaje biletów — i tramwajowe, i autobusowe?

Jadwiga: W Warszawie różne rodzaje biletów nie są potrzebne, bo komunikacja miejska ma jeden typ biletu, niezależnie od środka lokomocji: bilety tramwajowe, autobusowe i na metro są jednakowe. Ale mogą się różnić — bywają normalne i ulgowe, jednorazowe, dobowe i miesięczne. Na przykład emeryci, renciści i osoby, które mają legitymację seniora*, kupują bilety ulgowe. Na bilecie normalnym kasownik wybija datę i bilet jest ważny tylko tego samego dnia. Z biletem dobowym można jeździć przez całą dobę — na takim bilecie jest data i godzina, i można z niego korzystać do tej samej godziny następnego dnia. Ba! Zupełnie zapomniałam o jeszcze jednym rodzaju biletów, którego chyba też nie macie — o biletach tygodniowych, są ważne w ciągu tygodnia. Ale jest już po jedenastej, czas* wychodzić.

🎧 Текст 2. W autobusie • В автобусе

W autobusie jest dużo ludzi*: studenci jadą na Uniwersytet, urzędnicy — do pracy, gospodynie — po zakupy*. Wśród pasażerów są także cudzoziemcy, bo słychać, że rozmawiają nie po polsku. Są także rodacy Igora — Rosjanie. Ale większość stanowią naturalnie Polacy. Do autobusu wchodzi kontroler i prosi o okazanie biletów. Nie wszyscy

пасаżерowie mają bilety. Pewien młody pan nie miał biletu (czyli jechał na gapę) i płaci mandat. Mandat wynosi sto złotych — prawie trzydzieści trzy dolary.

Текст 3. W metrze* • В метро

Jadwiga i Igor wchodzą do metra, schodzą na peron i wsiadają do wagonu. Z megafonu słychać* głos: «Uwaga! Drzwi się zamykają. Następna stacja — Politechnika». Pociąg rusza. Igor czyta napis: «Nie

opierać się o drzwi» i odsuwa się. Czy podobają ci* się nasze stacje metra? — pyta Igora Jadwiga. — Tak. Są podobne do nowych stacji metra moskiewskiego. Ale nasze stare stacje — przedwojenne i zwłaszcza powstałe w latach pięćdziesiątych — są nie do porównania*. Są one* bardzo duże, głębokie, wszystkie mają schody ruchome i są bogato zdobione, — odpowiada Igor.

СЛОВАРЬ

ba! (междометие) ба, да ну!
bogato богато
budynek, -nku м. здание
chyba пожалуй, вероятно, наверное
ci тебе (краткая форма *dat.* и местоимения *ty* — ты)
cudzoziemiec, -mca м. иностранец
data ж. дата
doba ж. сутки
dobowy, -a, -e суточный, действительный в течение суток
dzień, dnia м. день; **tego samego dnia** в этот же день
emeryt м. пенсионер
gara ж., м. разиня, ротозей; **jechać na gapę** ехать зайцем (без билета)
głos, -u м. голос
gmach, -u м. здание
go его (краткая форма *вин.-род. п.* местоимения *on* — он)
jednakowy, -a, -e одинаковый
jednorazowy, -a, -e одnorазовый
jeździć (czymś): jeżdżę, jeździ несов. ездить, кататься (на чем-л.)

kasownik, -a м. кондуктор (в трамвае, в автобусе и т. п.)
kolumna ж. колонна
komunikacja ж. транспорт, коммуникация
kontroler м. контролер
korzystać (z czegoś) **korzystam** несов. пользоваться чем-л.
legitymacja ж. удостоверение
megafon, -u м. мегафон, громкоговоритель
metro с. метро
miejski, -ka, -kie городской
miesięczny, -a, -e месячный
moskiewski, -ka, -kie московский
na + вин. п. (предлог) в
najpierw сначала, вначале
napis, -u м. надпись
na przykład например
następny, -a, -e следующий
niezależnie независимо
normalny, -a, -e нормальный, обычный
odsuwać się: odsuwam się несов. отодвигаться

okazanie с. предъявление — существительное от глагола **okazać** (см. словарь к уроку 6)
one они (м. п. *мл. ч.* личного местоимения 3-го л., здесь о станциях)
opierać się (o coś): opieram się несов. опираться на что-л.
osoba ж. лицо (человек)
 pewien, pewna, pewnie некий, некоторый, какой-то
pięćdziesiąt/y, -a, -e пятидесяти
plac Zamkowy м. Замковая площадь (площадь в Варшаве, от которой начинается Старый город)
bliżyski, -ka, -kie ближайший
podobać się: podobam się несов. нравиться
podobny (do kogoś/czegoś), -a, -e похожий на кого-л.
pojechać (czymś): pojadę, pojedzie сов. поехать на чем-л.
pokazać: pokażę, pokaże сов. показать
Polek м. поляк

po polsku по-польски
porównać: porównam сов. сравнить
porównanie с. сравнение; **nie do porównania** нельзя, невозможно сравнить
powstał/y, -a, -e возникший
przedwojenny, -a, -e довоенный
przez + вин. п. (предлог) в течение
rodak м. земляк
rodzaj, -u м. род, вид
rozmawiać: rozmawiam несов. разговаривать
różnić się: różnię się, różni się несов. различаться
ruszać: ruszam несов. трогаться, двигаться
schodzić: schodzę, schodzi несов. сходиться, спускаться
senior м. ветеран; человек преклонного возраста
słychać слышно
sprzedawać: sprzedaję, sprzedaje несов. продавать
stanowić: stanowią, stanowią несов. составлять
Stare Miasto с. Старе Место — Старый город (ис-

торическая часть Варшавы)	ulgow/y, -a, -e льготный	wsiadać: wsiadam несов. входить, садиться (в транспортное средство)	zapomnieć: zapomnę, zapomni сов. забыть
student м. студент	uniwersytet, -u м. университет	wśród + род. п. (<i>предлог</i>) среди	zdobion/y, -a, -e украшенный
środ/ek, -ka м. средство; środek lokomocji транспортное средство	ważn/y, -a, -e действительный (см. урок 6); nieważny недействительный	wybijać: wybijam несов. пробивать	zupełnie совершенно, совсем
tramwajow/y, -a, -e трамвайный	w ciągu + род. п. (<i>предлог</i>) в течение	wynosić: wynoszę, wynosi несов. составлять	zwiedzić: zwiedzę, zwiedzi сов. посетить, осмотреть
tygodniow/y, -a, -e недельный, на неделю, действительный в течение недели	większość ж. большинство	zakupy мн. покупки	zwłaszcza особенно, в особенности
typ, -u м. тип	wracać: wracam несов. возвращаться	zamykać się: zamykam się несов. закрываться	żeby (sojuz) чтобы

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Jak będziemy wracać** — *когда мы будем возвращаться* — форма сложного будущего времени глаголов несовершенного вида. Формы простого будущего времени — см. урок 9 (с. 91).
- **Kiosk «Ruchu»** — **Ruch** — организация, распространяющая прессу, книги, открытки, билеты на городской транспорт. В этих киосках можно также купить различные бытовые мелочи — мыло, сувениры и т. п.
- **Legitymacja seniora** — удостоверение, которое выдается лицам преклонного возраста (старше 70 лет).
- Сочетание «**czas** + инфинитив (неопределенная форма) глагола» переводится: *пришло время (делать), пора (делать)*:

<i>czas wychodzić</i>	<i>пора выходить</i>
<i>czas wracać</i>	<i>пора возвращаться</i>
<i>czas iść na obiad</i>	<i>пора идти обедать</i>

- **Dużo ludzi** — *много людей, много народа* (см. далее, с. 123).
- **Po zakupy** — *за покупками*.
- **W metrze** — *в метро* (см. далее, с. 122).
- **Słychać** — этот глагол употребляется только в этой неизменной форме и выступает как сказуемое — «слышно».
- **Ci тебе** — краткая форма дательного падежа единственного числа местоимения 2-го лица **ty ты**.
- **One** — форма именительного падежа множественного числа личного местоимения 3-го лица, заменяющая здесь слово **stacje**.
- **Być nie do porównania** — *невозможно сравнить, нет никакого сравнения*.
Nasze stacje są nie do porównania. — *Наши станции даже сравнивать нельзя.*

Лексические объяснения. Не будем путать глаголы!

Русские очень легко путают польский глагол **zapomnieć** и русский глагол «запомнить», хотя значения у них противоположные и эти глаголы входят по виду в разные пары.

Внимание! Uwaga!

zapamiętać (сов. в.) *запомнить* — **pamiętać** *помнить* (несов. в.)

Zapamiętałem jej nazwisko i imię. *Я запомнил ее фамилию и имя.*

Pamiętam dobrze jego adres. *Я хорошо помню его адрес.*

zapomnieć *забыть* (сов. в.) — **zapominać** *забывать, не помнить* (несов. в.)

Wczoraj zapomniałam nastawić budzik. Zawsze zapominał numer jego telefonu.

Вчера я забыла завести будильник. Я всегда забываю номер его телефона.

Глагол **zapomnieć**, хотя и относится к глаголам i-спряжения (3-е л. ед. ч. — (on) zapomni), отличается от прочих глаголов этого типа тем, что в 1-м л. ед. ч. и 3-м л. мн. ч. имеет основу на твердый согласный **n**: (Ja) zapomnę, (ty) zapomnisz ... oni zapomną (ср. mówić — mówię, mówisz...).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Вставьте на месте многоточий глаголы — *pamiętać, zapamiętać, zapomnieć, zapominać* — в форме 1-го л. ед. ч.

1. Nie ..., jak ma na imię matka Jadwigi. 2. ..., jak matka Jadwigi ma na imię. 3. ... powiedzieć jeszcze o biletach dobowych. 4. ..., że jeszcze muszę kupić jedzenie na drogę. 5. Często ... nazwiska starych kolegów/znajomych. 6. ..., że chciałem zatelefonować do kolegi o piątej, a jest już szósta. 7. ... kupić rybę dla kota. — A ja zawsze ... o jedzeniu dla swojego psa. 8. Jak mogę zapomnieć Warszawę — nigdy nie ...! 9. Masz mój numer telefonu, zapisałś? — Nie zapisałem, ..., nie ..., tak

Мы в Польше

СРЕДСТВА СООБЩЕНИЯ. ГОРОДСКОЙ ТРАНСПОРТ

В уроке 5 (с. 46) говорилось, что при обозначении способа передвижения названия всех средств сообщения и видов транспорта употребляются в форме творительного падежа: **jechać tramwajem, pociągami, autobusem, metrem, samochodem; lecieć samolotem**.

Полезно знать, что в Варшаве для трамвайных маршрутов установлены номера в пределах первых 50 номеров, автобусов — от 100 и выше. Еще бывают экспресс-линии с меньшим количеством остановок (по сравнению с обычными маршрутами), линии с буквенными обозначениями: А, В, С и т. д. — и ночные маршруты. В обиходе номера трамваев часто именуются существительными, образованными от количественных числительных: № 2 — *dwójka* — *pojedziemy dwójką*, № 15 — *piętnastka* — *pojedziemy piętnastką*.

В разговорном языке возможны даже названия, образованные от составных числительных, например: № 36 — *trzydziestka szóstka* — *dojedziemy tam trzydziestką szóstką*.

На каждой остановке трамвая и автобуса в Варшаве есть информация об их маршруте и времени прибытия — городской транспорт работает точно по расписанию.

Грамматика

ГЛАГОЛ

Настоящее время. Спряжение глагола *jechać* (ехать)

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	jadę	jedziemy
2-е л.	jedziesz	jedziecie
3-е л.	jedzie	jadą

Обратим внимание, что в основе этих форм изменяются не только согласные (чередование **d** твердого с мягким **dź**, как в глаголах **będeć — będącie, idę — idzie**), но и гласные (**a — e: jadę — jedzie**). Изменение согласных вместе с гласными нам уже встречалось, см. урок 6, с. 55: *niosę — niesie*.

? И, как в русском языке, приставочные глаголы с тем же корнем образуют формы простого будущего времени по той же самой модели, да? Если **jadę — jedziesz**, то и **przyjadę — przyjedziesz**?

☞ Да, так же, как приставочные глаголы от **iść** с разными пространственными значениями (см. урок 9, с. 92):

przyjechać приехать — *przyjadę, przyjedziesz ...*
pojechać поехать — *pojadę, pojedziesz ...*
wyjechać выехать — *wyjadę, wyjedziesz ...*

☺ И по-русски — «приеду», «поеду», «выеду», только произносятся немного по-другому.

👉 Еще одно замечание: русские часто путают формы настоящего времени глаголов **jeść** и **jechać**, особенно в 1-м лице единственного числа и в 3-м лице множественного:

jem	jabłko	<i>я ем яблоко</i>
jesz	zupę pomidorową	<i>ты ешь томатный суп</i>
je drugie danie		<i>он/она ест второе блюдо</i>
(oni) <u>jedzą</u> widelcem i nożem		<i>они едят вилок и ножом</i>

НО:

jadę	pociągami pośpiesznym	<i>я еду на скором поезде/ скорым поездом</i>
jedziesz	z Warszawy do Krakowa	<i>ты едешь из Варшавы в Краков</i>
jedzie	daleko, do koleżanki	<i>он/она едет далеко, к приятельнице</i>
(oni) <u>jadą</u>	bez biletu	<i>они едут без билета</i>

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Вставьте соответствующие формы глаголов **jeść** и **jechać**.

1. Jan z Moniką ... do Krakowa. 2. Co państwo ...? 3. Gdzie pan dziś ... obiad? — ... w domu. 4. Gdzie/dokąd państwo ...? 5. ... (1 л. мн. ч.) — windą. 6. Student ... ekspresem do Gdyni. 7. Francuzi nie ... zup. 8. Nie ... (1 л. мн. ч.) ryby nożem. 9. Janku, dokąd ...? ... do cioci — ma dzisiaj imieniny.

Сложное будущее время

В польском языке сложное будущее время от глаголов несовершенного вида образуется по той же схеме, что и в русском, и состоит из двух частей: форма будущего времени глагола **być** *быть* + **инфинитив** (неопределенная форма) основного глагола.

Ед. ч.		Мн. ч.	+ инфинитив (неопределенная форма) основного глагола
1-е л.	będę	będziemy	
2-е л.	będziesz	będziecie	
3-е л.	będzie	będą	

Jak będziemy wracać? — *Когда мы будем возвращаться?*

Jak długo będziesz jechać do Krakowa? — *Сколько времени ты будешь ехать до Кракова?*

Czy będzie pani wysiadać przy Poczcie Głównej? — *Вы будете выходить у Главпочтамта?*

Bilety będę kupować jutro. — *Билеты я буду покупать завтра.*

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Именительный падеж множественного числа существительных мужского рода, обозначающих мужчин

В уроке 7 (с. 72) вы узнали единую форму именительного и винительного падежей множественного числа неодушевленных существительных мужского рода. Выбор окончания у таких существительных мужского рода зависит от конечного согласного основы (см. таблицу в уроке 7, с. 73).

☺ Да, мы хорошо помним: в этой форме могут быть окончания: **-y** (после основы на твердый согласный), **-i** (после **k, g**) и **-e** (после мягких согласных и твердых шипящих **sz, rz, ż, cz** и свистящего **ś**). И, как в русском языке, у этих существительных формы именительного и винительного падежей множественного числа совпадают: *bilety są w kasie — kupimy bilety, pokoje są wygodne — mamy wygodne pokoje*.

☞ Теперь же речь пойдет о существительных мужского рода, обозначающих людей, собственно лиц мужского пола, мужчин: *pan, nauczyciel, konduktor* и т. д. Для удобства и краткости назовем такие слова **лично-мужскими**.

В именительном падеже множественного числа лично-мужские существительные могут иметь другие окончания, нежели существительные неодушевленные. Прежде всего это касается слов с основой на твердый согласный. Если основа слова, обозначающего мужчину, заканчивается на твердый согласный, то используется окончание **-i**, перед которым происходит чередование — замена твердого согласного на мягкий:

n — ŋ (на письме: n — ni , звук <i>i</i> произносится) <i>Rumun — Rumuni</i>	
t — ć (на письме: t — ci)	<i>student — studenci, emeryt — emeryci, klient — klienci</i>
d — dź (на письме: d — dzi)	<i>Szwed — Szwedzi, sąsiad — sąsiedzi</i> (чередование a — e)
z — ź (на письме: z — zi)	<i>Francuz — Francuzi</i>
ch — ś (на письме: ch — si)	<i>Włoch <i>итальянец</i> — Włosi, Czech — Czesi</i>

Если же конечным согласным основы являются **k, g, r**, то они также заменяются, но на согласные твердые, поэтому окончание после них — **-y**:

k — c(y)	<i>Polak — Polacy, rodak — rodacy, urzędnik — urzędnicy, Anglik — Anglicy</i>
g — dz(y)	<i>kolega — koledzy</i>
r — rz(y)	<i>konduktor — konduktorzy, kontroler — kontrolerzy, fryzjer — fryzjerzy, kelner — kelnerzy</i>

То есть чередования согласных **t — ć, d — dź, z — ź, r — rz** точно такие же, как были в предложном падеже единственного числа у всех существительных, например: *student — o studencie — studenci*, а вот чередование **k — c, g — dz** было только у существительных женского рода (см. урок 6, с. 58).

И вы, конечно, помните, что все существительные мужского рода с окончанием **-a** в именительном падеже единственного числа (*kolega, turysta, poeta, rencista* — и др.) образуют формы единственного числа по типу существительных женского рода (ср.: *jest kierowcą*). Но вот во множественном числе эти слова склоняются по общему правилу существительных мужского рода, поэтому формы именительного падежа множественного числа — *koledzy, turyści, poeci, renciści*.

Если же основа лично-мужского существительного оканчивается на мягкий согласный или на твердый шипящий звук (*sz, ź, rz, cz*), то используется окончание **-e**: *gość — goście, obywatel — obywatele, nauczyciel — nauczyciele, dziennikarz — dziennikarze, taksówkarz — taksówkarze, kucharz — kucharze, gracz *игрок* — gracze*.

? Так ведь и у неодушевленных существительных с основами на мягкие согласные и твердые шипящие то же окончание **-e**: *pokój — pokoje, hotele, tramwaje, bagaże, noże, kapelusze*?

☞ Да, практически все существительные мужского рода с основой, кончающейся в именительном падеже единственного числа на эти согласные, и независимо от того, означает ли оно человека или нет, имеют в именительном падеже множественного числа окончание **-e**: *obywatel — obywatele, hotel — hotele, właściciel — właściciele*.

? То есть при основе на мягкий согласный или на твердый шипящий согласный между неодушевленными и лично-мужскими существительными вообще нет различия в форме именительного падежа множественного числа — у них у всех одинаковая форма, с окончанием **-e**?

☞ Нет, отличия есть.

Отличие составляют существительные с основой на **-c**: у неодушевленных существительных это регулярное окончание **-e**: *plac — place, palec — palce, koniec *конец* — końce, dworzec — dworce* (помним о беглом *e* и других изменениях в основе, урок 10, с. 105). А у лично-мужских существительных с основой на **-c** форма именительного падежа множественного числа имеет окончание **-y** (конечный согласный **-c** остается без изменения): *cudzoziemiec — cudzoziemcy, szewc — szewcy*, равно как и у существительных на **-ca**: *kierowca — kierowcy, znawca — znawcy*.

? Немного непонятно только с согласным **-c** — то он появляется лишь в именительном падеже множественного числа, то существует и в прочих формах, да еще и определяет, какое будет после него окончание.

❧ Если этот согласный **с** принадлежит к основе слова, т. е. основа заканчивается этим звуком и в именительном падеже, и во всех прочих падежах единственного числа, — тогда в форме именительного падежа множественного числа используются — в зависимости от значения существительного — разные окончания:

- лично-мужское существительное — после **с** окончание **-y**: **Niemiec** — **Niemcy**, **zawca** — **zawcy**, **sprzedawca** *продавец* — **sprzedawcy**;
- неодушевленное существительное — после **с** окончание **-e**: **palec** — **palce**, **plac** — **place**, **koniec** — **końce**.

Но на сочетание **-с(y)** оканчиваются в именительном падеже множественного числа также лично-мужские существительные с основой на **-k** во всех падежах. В именительном падеже множественного числа согласный **k** чередуется с согласным **с**, так и получается форма на **-с(y)**, например: **Polak** — **Polacy**, **urzędnik** — **urzędnicy**, т. е. основа на согласный **-с** возникает (в результате чередования) только в этой форме, в то время как в словах **place**, **palce**, **cudzoziemcy**, **kierowcy** согласный звук **с** в основе исходный, так как имеется во всех падежах.

И в этом, кстати, отличие от существительных неодушевленных, у которых в форме именительного падежа множественного числа после конечного согласного основы **-k** используется окончание **-i** и без чередований: **podręcznik** — **podręczniki**, **kiosk** — **kioski**.

Лично-мужские существительные отличаются от прочих существительных мужского рода еще и тем, что в именительном падеже множественного числа только им может быть свойственно особое окончание **-owie**, причем независимо от конечного согласного основы: **pasażer** — **pasażerowie**, **inżynier** — **inżynierowie**, **uczeń** — **uczniowie**.

? И у каких же существительных бывает это особое окончание?

❧ Прежде всего, существительное **pan** — в именительном падеже множественного числа **panowie**. Эта форма используется также как форма обращения к мужчинам: господа!

☺ Да, помним! К смешанному обществу надо обращаться: **proszę państwa**.

❧ Окончание **-owie** характерно для большинства существительных, обозначающих родственников: **syn** — **synowie** *сыновья*, **dziadek** — **dziadkowie** *дедушки*, что значит, как мы уже помним, также «дедушка с бабушкой», **ojciec** — **ojcowie** *отцы*, но может использоваться также и в других словах, например: **król** — **królowie**, **profesor** — **profesorowie**, в названиях некоторых национальностей — см. таблицу, с. 120.

Надо еще добавить, что некоторые слова, как и в русском языке, образуют форму именительного падежа множественного числа совсем от другого корня: **rok** *год* — **lata** *годы* (но *лет*); **człowiek** *человек* — **ludzie** *люди*.

? Выше, при разделении существительных на лично-мужские и неодушевленные (см. с. 117–118), ничего не было сказано о словах, обозначающих животных. Как они образуют форму именительного падежа множественного числа?

❧ В уроке 7 уже говорилось (с. 73), что животные в польской грамматике считаются одушевленными тварями только в единственном числе: **mam kota i psa** (винительный падеж равен родительному), ср.: **mam słownik** (вин. п. = им. п.). Но во множественном числе существительные, обозначающие животных, приравниваются к неодушевленным и потому образуют формы множественного числа так, как прочие неодушевленные существительные в именительном падеже множественного числа: **kot** — **koty**, **pies** — **psy**.

Слова мужского рода, называющие мужчин, отличаются от прочих существительных не только своей формой именительного падежа множественного числа — это мы постепенно узнаем.

Названия национальностей

Общие правила образования формы именительного падежа множественного числа для лично-мужских существительных (окончание **-i/-y**) распространяются на названия национальностей: **Francuz** — **Francuzi**, **Polak** — **Polacy**, **Niemiec** — **Niemcy** и т. д. Лишь некоторые из них имеют окончания **-owie**: **Arab** — **Arabowie**, **Belg** — **Belgowie**, **Norwegowie** (при равноправной форме: **Norwedzy**).

Исключение составляют слова с окончанием **-e**: **Cygan** — **Cyganie**, **Hiszpan** — **Hiszpanie**.

Кроме того, по-особому, как и в русском языке, склоняются существительные на **-anin**.

О склонении слов на **-anin**

В единственном числе существительные с суффиксом **-anin** склоняются по типу одушевленных существительных мужского рода: **przedstawiam gościa Czecha** (**Rosjanina**, **Amerykanina**).

Во множественном числе существительные теряют часть основы — отбрасывается **-in**. В именительном падеже конечный согласный основы остается мягким, поэтому — окончание **-e**: **Rosjanin** — **Rosjanie**,

Amerykanin — **Amerykanie** (ср. русск.: россиянин — россияне). Во всех прочих падежах — основа на твердый **п**, к которой и присоединяются регулярные окончания множественного числа: mówimy o Rosjanach, o Amerykanach.

Только в родительном падеже множественного числа формы этих двух слов различаются: (do) Amerykanów, но (do) Rosjan, т. е. без окончания.

? А как склоняются названия национальностей в женском роде?

☞ Тут никаких проблем — склоняются так, как все прочие существительные женского рода: Rosjanka — род. п. ед. ч. Rosjanki, вин. п. ед. ч. Rosjanke...

Кроме слов, называющих национальность, так же склоняются слова с суффиксом **-anin**, называющие жителей городов: Warszawa — warszawianin, warszawianie, Kraków — krakowianin — krakowianie, Moskwa — moskwianin, moskwianie, род. п. мн. ч. — moskwian. В отличие от названий национальностей они пишутся с маленькой буквы.

Nazwy narodowości • Национальности

Мужской род		Женский род	
Им. п. ед. ч.	Им. п. мн. ч.	Им. п. ед. ч.	Им. п. мн. ч.
Amerykanin	Amerykanie	Amerykanka	Amerykanki
Anglik	Anglicy	Angielka	Angielki
Arab	Arabowie	Arabka	Arabki
Belg	Belgowie	Belgijka	Belgijki
Brazylijczyk	Brazylijczycy	Brazylijka	Brazylijki
Bułgar	Bułgarzy	Bułgarka	Bułgarki
Chińczyk	Chińczycy	Chinka	Chinki
Cygan	Cyganie	Cyganka	Cyganki
Czech	Czesi	Czeszka	Czeszki
Duńczyk	Duńczycy	Dunka	Dunki
Fin	Finowie	Finka	Finki
Francuz	Francuzi	Francuzka	Francuzki
Hiszpan	Hiszpanie	Hiszpanka	Hiszpanki
Holender	Holendrzy	Holenderka	Holenderki
Japończyk	Japończycy	Japonka	Japonki
Niemiec	Niemcy	Niemka	Niemki
Norweg	Norwedzy/Norwegowie	Norweżka	Norweżki
Rosjanin	Rosjanie	Rosjanka	Rosjanki
Rumun	Rumuni	Rumunka	Rumunki
Słowak	Słowacy	Słowaczka	Słowaczki
Słoweńiec	Słoweńcy	Słowenka	Słowenki
Szwed	Szwedzi	Szwedka	Szwedki
Węgier	Węgrzy	Węgierka	Węgierki
Włoch	Włosi	Włoszka	Włoszki

☛ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Вставьте следующие слова в нужной форме: Rumun, Rosjanin, Francuz, Bułgar, Anglik, Polak; Bułgaria, Francja, Rosja, Anglia, Polska, Rumunia.

1. We ... mieszkają ... i mówią po francusku.
2. W ... mieszkają ... i mówią po rosyjsku.
3. W ... mieszkają ... i mówią po polsku.
4. W ... mieszkają ... i mówią po rumuńsku.
5. W ... mieszkają ... i mówią po bułgarsku.
6. W ... mieszkają ... i mówią po angielsku.

В случае сомнений всегда можно справиться в таблице:

Именительный падеж множественного числа существительных

Род	Значение	С основой на твердый согласный				С основой на мягкий согласный и твердый шипящий		
		твердый согласный	r	k, g	ch	мягк. согл.	cz, ż, rz, sz	c
Мужской	существительные, обозначающие мужчин (лично-мужские)	student — studenci, Szwed — Szwedzi, Francuz — Francuzi, poeta — poeci, turysta — turyści	kelner — kelnerzy, fryzjer — fryzjerzy	Polak — Polacy, urzędnik — urzędnicy kolega — koledzy	Czech — Czesi	obywatel — obywatele, Rosjanin — Rosjanie	kucharz — kucharze	kupiec — kupcy kierowca — kierowcy
		profesor — profesorowie, pasażer — pasażerowie,				uczeń — uczniowie, król — królowie		
	неодушевленные существительные, а также существительные, обозначающие животных	bilet — bilety, wagon — wagony, kot — koty, pies — psy		słownik — słowniki, pociąg — pociągi, wilk — wilki	gmach — gmachy	hotel — hotele, pokój — pokoje, nóż — noże, talerz — talerze, koń — konie		plac — place, pałac — pałace
Женский		kasa — kasy, siostra — siostry		koleżanka — koleżanki, Polka — Polki	mucha — muchy	ulica — ulice, babcia — babcie		noc — noce, rzecz — rzeczy
Средний		okna, nazwiska, skrzyżowania						

→ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Преобразуйте формы единственного числа выделенных слов в формы множественного.

Образец: W naszym hotelu **mieszka Węgier**.

W naszym hotelu mieszkają Węgrzy.

a)

1. Anglik mieszka w Anglii, Rosjanin — w Rosji, Amerykanin — w Ameryce.
2. Student jedzie na Uniwersytet na ósmą.
3. Pasażer z bagażem czeka na taksówkę.
4. Kierownik przychodzi do biura o dziewiątej.
5. Turysta je polskie dania.
6. W polskiej restauracji klient zamawia tylko polskie dania.
7. Kolega z naszej firmy jedzie na urlop do Paryża.
8. W tramwaju jedzie Czech, ale rozmawia ze Słowakiem po polsku.

9. Kontroler pyta o bilet.
10. Emeryt i rencista korzystają z biletów ulgowych.
11. Turysta zwiedza Stare Miasto.

б)

1. Dziennikarz pisze o nowych stacjach metra.
2. Tramwaj tu się nie zatrzymuje.
3. Taksówkarz nie ma reszty.
4. Uczeń musi dużo czytać, ale lubi oglądać telewizję.
5. Pokój jest czysty i ładny.
6. Hotel w stolicy zawsze jest drogi.
7. Gdzie tu jest wygodny niski fotel?
8. Nauczyciel odpowie na pytanie ucznia.

в)

1. Kierowca czeka na skrzyżowaniu na zielone światło.
2. Na stole leży widelec i nóż.
3. Cudzoziemiec musi pamiętać adres swojego hotelu.
4. Plac jest duży.
5. Kierownik nigdy nie wchodzi do naszego pokoju.
6. Dworzec ma nie jedno wejście.
7. Chińczyk nie je widelcem i nożem.
8. Tylko znawca Warszawy może pokazać drogę do tego teatru.

Склонение заимствованных существительных среднего рода на -o

Некоторые заимствованные слова среднего рода на -o, существующие в русском языке как несклоняемые, в польском языке склоняются, как все прочие существительные среднего рода:

metro — *род. n. ед. ч.* — wchodzić do metra
твор. n. ед. ч. — jechać metrem
предл. n. ед. ч. — w metrze

? Вот странно-то! И это считается правильными формами?

☞ Да, вполне литературными. Есть и другие такие слова, например: **kino** — *кинотеатр* — iść do kina, być w kinie, **pianino** *пианино* — grać na pianinie, **radio** *радио* — słuchać radia.

А вот слова **kakao** или **wideo** — как и в русском языке — не изменяются: Nie lubię kakao. — Я не люблю какао. Oglądać film na wideo. — Смотреть фильм на видео.

МЕСТОИМЕНИЕ

Формы именительного падежа множественного числа **wszyscy** — **wszystkie** — различаются тем, что первая относится только к лично-мужским существительным (*wszyscy pasażerowie, wszyscy koledzy, wszyscy ludzie*), в то время как вторая — ко всем остальным существительным (*wszystkie rodzaje biletów, wszystkie miejsca są zajęte*).

ОБЩИЕ ПОКАЗАТЕЛИ КОЛИЧЕСТВА

Наречные показатели количества типа **dużo** много, **mało** мало, **niewiele** немного, **dość** довольно, **dostаточно**, **mnóstwo** много, как и их русские соответствия, сочетаются со считаемыми существительными в форме родительного падежа множественного числа — **dużo, mało czego?**:

mnóstwo spraw (do załatwienia, см. урок 8, с. 78), *множество дел*, **dużo ludzi** — много людей, много народа, **mało pieniędzy** — мало денег,

а с несчитаемыми существительными — в форме родительного падежа единственного числа:

dużo/mało czasu — много/мало времени.

Глагол в этом случае стоит в единственном числе, в прошедшем времени — в среднем роде: W tramwaju było/jest dużo ludzi. — В трамвае было много людей. Przyszło dużo znajomych. — Пришло много знакомых.

? А такое сочетание склоняется?

⚡ Нет, не склоняется, но может выступать как дополнение:

Jadwiga ma dużo spraw do załatwienia. — У Ядвиги было множество дел.

Mamy dużo smacznego jedzenia. — У нас много вкусной еды.

Mam do pani dużo pytań. — У меня к вам много вопросов.

Но слова **dużo, mało** могут употребляться при глаголе и без существительного — как наречия: Kot Igora dużo je. — Кошка Игоря много ест. Teraz dużo czytam po polsku. — Теперь я много читаю по-польски.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Вставьте после количественных слов формы родительного падежа существительных.

1. Mamy dużo (czas). 2. Na peronie było dużo (człowiek). 3. Mam mnóstwo (kolega). 4. Znamy dużo (stacja) metra. 5. Czy dużo (tramwaj) jedzie do Teatru Polskiego? 6. Turysta ma mnóstwo (problem). 7. Pokażemy ci dużo (ciekawe miejsce). 8. Mam w torbie dużo (różny, rzecz). 9. Pasażer okazuje dużo (bilet), ale wszystkie są nieważne. 10. W tym mieście było niemało (dobry hotel).

ПРЕДЛОГИ

Предлоги со значением времени (начало на с. 64)

Предлог **przez** + **винительный падеж**: przez całą dobę — в течение суток, целые сутки.

Można jeździć przez całą dobę. — Можно ездить целые сутки.

Предлог **w ciągu** + **родительный падеж**: w ciągu tygodnia — в течение недели.

? Чем же различаются предлоги **przez** и **w ciągu**, если они могут одинаково переводиться?

⚡ Предлог **przez** указывает на ограниченный срок действия:

Był w Warszawie tylko przez tydzień. — Он был в Варшаве только неделю.

Przez całą noc pracował. — Целую/всю ночь он работал.

Предлог **w ciągu** во время, за время, в течение не означает срока, временных границ совершения действия — за это время действие может совершаться неоднократно:

W ciągu dnia / w ciągu tygodnia telefonował do niej kilka razy. — В течение дня / в течение недели он несколько раз ей звонил (ср.: за день / за неделю).

? Предлог **przez**, как помнится, употребляется еще для обозначения места, а именно направления, пути движения: przez most — через мост, по мосту (урок 6, с. 64), przejść przez ulicę — перейти через улицу (поперек). А теперь еще и значение времени?

⚡ Будут и другие значения — это очень многозначный предлог.

Предлоги со значением направления движения (начало на с. 64)

Предлог **na** + винительный падеж: jechać, iść na uniwersytet — *в университет* / na dworzec — *на вокзал* / na plac — *на площадь* / na pocztę — *на почту*.

Ср. jechać, iść do pracy — *на работу*,
do Warszawy — *в Варшаву* / do kina, do teatru, do muzeum.

Предлог **po** + винительный падеж обозначает объект как цель действия:

iść po zakupy — *идти за покупками*,
iść po bilety, po gazetę — *идти за билетами, за газетой*,
zadzwoń po taksówkę — *вызвать по телефону такси*,
zadzwoń po lekarza — *вызвать по телефону врача*.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Ответьте на вопросы (по тексту).

1. Jakie środki lokomocji ma Warszawa?
2. Jakie rodzaje biletów są w Warszawie?
3. O jakich biletach zapomniała powiedzieć Jadwiga?
4. Gdzie Jadwiga kupiła bilety?
5. Kto kupuje bilety ulgowe?
6. Jak długo można jeździć z biletem dobowym?
7. Czy w warszawskich tramwajach są kontrolerzy?
8. Co znaczy wyrażenie «jechać na gapę»?
9. Czy pasażer bez biletu płaci mandat?
10. Ile złotych płaci pasażer, który jedzie na gapę?
11. Kto jeździ autobusami i tramwajami?
12. Co chce Jadwiga pokazać w Warszawie?
13. Z czym Igor chce porównać Uniwersytet Warszawski?
14. Czy stacje warszawskiego metra są podobne do stacji moskiewskich?
15. Jakie są stare stacje metra moskiewskiego?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Поставьте формы глаголов в форму 1-го лица единственного числа (мужского и женского рода) прошедшего времени.

1. (Zwiedzić) Stare Miasto w lipcu.
2. Niestety, nie (mieć) ważnego biletu i (zapłacić) mandat.
3. (Dojechać) do Ogrodu Saskiego metrem.
4. (Wejść) do metra i (skasować) bilet.
5. (Kupić) bilet tygodniowy.
6. Z biletem dobowym (jeździć) przez całą dobę.
7. Tramwaj (skręcić) w prawo, a ja (chcieć) jechać prosto.
8. (Zapomnieć), że trzeba skasować bilet i nie (skasować) go.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Вставьте нужные глагольные формы настоящего/будущего времени.

1. Jadwiga (proponować) zwiedzić Stare Miasto.
2. (Proponować — 1-е л. мн. ч.) dojechać tam taksówką.
3. Czy państwo (wracać) z pracy do domu po szóstej?
4. Goście zawsze (porównywać) nowe miasto ze swoim.
5. Warszawianie (kupować) bilety tramwajowe w kioskach Ruchu.
6. Gdzie można kupić bilet tramwajowy? — (Kupić — 1-е л. мн. ч.) bilety w kiosku.
7. (Nie zapomnieć — 1-е л. ед. ч.), gdzie jest Muzeum Narodowe.
8. Dlaczego pan nie (okazywać) biletu?
9. Kto nie ma biletu, (musieć) zapłacić mandat.

10. Pan bez biletu (zapłacić) mandat.

11. Większość gości w hotelu (stanowić) cudzoziemcy.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** Вставьте вместо точек нужное слово: *że* или *co*.

1. Czy wiesz, ... bilet tramwajowy można kupić w kiosku? — Wiem też, ... jeszcze można tam kupić.
2. Wiem, ... kupiłaś już bilety.
3. Wiedziałam/wiem, ... chcesz powiedzieć.
4. Pasażerowie wiedzą, ... trzeba kupić bilet i skasować.
5. Wiem, ... to drogo kosztuje.
6. Andrzej mówi, ... przyjedzie jutro.
7. Mąż opowiada, ... przeczytał w gazecie.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** Переведите на польский язык.

1. Я хочу посетить Старый Город. Это далеко от нашей гостиницы / отсюда?
2. Как можно доехать до вокзала?
3. Мы можем сравнить Банковую площадь с Новой площадью.
4. Я еду к Ядвиге на трамвае.
5. У молодого мужчины не было билета, и он должен был заплатить штраф.
6. Игорь часто разговаривает с поляками по-английски.
7. На остановке можно узнать, когда придет трамвай, — там висит расписание.
8. На каком трамвае можно доехать до Маршалковской? Пятнадцатым или девятнадцатым. Нет, девятнадцатый свернет направо.
9. Завтра мы осмотрим Замковую площадь.

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Dlaczego nikt nie przechodzi przez skrzyżowanie? Samochodów nie ma.
— Bo pali się czerwone światło. Warszawianie czekają na zielone światło.
2. — Proponuję pojechać do domu metrem.
— Mam tylko jeden bilet, przepraszam, zapomniałam kupić jeszcze jeden.
3. — Przepraszam, gdzie można kupić bilet tramwajowy?
— Wszystkie bilety — tramwajowe, autobusowe, na metro kupujemy w kiosku «Ruchu». Kiosk jest przy hotelu na prawo.
4. — Poproszę (o)dwa bilety autobusowe i dwa tramwajowe.
— Wszystkie bilety na środki lokomocji są jednakowe. Ale o jakie bilety panu chodzi — normalne, ulgowe?
— Normalne. Poproszę (o) cztery bilety — pojedziemy tam i z powrotem i dwa dobowe. Tygodniowy nie będzie mi potrzebny — za pięć dni wyjadę z powrotem do domu.
5. — Ile płacę za bilet dobowy?
— Dobowy kosztuje tyle samo, co trzy normalne bilety. Można go kasować tylko jeden raz, kiedy po raz pierwszy wsiada pan do tramwaju lub autobusu. I jeździć przez cały dzień, przesiadać się z tramwaju do autobusu lub z autobusu do metra.
6. — Czy pani wysiada na następnym przystanku?
— A jaki jest następny?
— Ulica Bracka.
— Tak, wysiadam.
7. — Przepraszam pana, czy dojadę tym tramwajem do placu Bankowego?
— Niestety, jedzie pan w odwrotnym kierunku. Proszę wyjść z autobusu, przejść na drugą stronę ulicy i tam wsiąść do właściwego autobusu.

8. — Przepraszam, jak mogę stąd dojechać do Ambasady Rosyjskiej?
 — Może pani dojechać autobusem z przystanku naprzeciw do Belwederu albo każdym tramwajem do placu Unii Lubelskiej, tam już będzie niedaleko.
9. — Przepraszam, czy nie wie pani, czy długo trzeba czekać na następny tramwaj?
 — Siedem minut.
 — A skąd pani to wie?
 — Z rozkładu jazdy — taki rozkład wisi na każdym przystanku.

СЛОВАРИК

przesiadać się пересаживаться

odwrotny, -a, -e противоположный

właściwy правильный, соответствующий, нужный, надлежащий

УРОК 12

Co kraj to obyczaj • Что ни край — то обычай

🔊 Текст 1. Pierwszy list Igora z Warszawy • Первое письмо Игоря из Варшавы

Kochany Saszo!*

Opiszę Ci swoje wrażenia z pobytu* w Polsce. Jestem zachwycony tym krajem i jego mieszkańcami.

Po pierwsze. Wszyscy Polacy są «panami», a wszystkie Polki są «paniami». Przez cały czas słyszę «Panowie», «Panie», «Proszę pana», «Proszę pani», a czasem i mnie chyba biorą za Polaka*, bo i do mnie* zwracają się per «pan»*. Wczoraj jedna staruszka zwróciła się do mnie w autobusie: «Proszę pana, może pan ustąpi mi miejsca?»

Po drugie. Wszyscy mieszkańcy Warszawy są bardzo grzeczni, bo nieustannie «przepraszają». «Przepraszam pana», «Przepraszam panią», «Przepraszam państwa» — słysząc na każdym kroku. Nawet kierowcy w tym kraju są bardzo uprzejmi dla przechodniów: zawsze zatrzymują się przed nimi i pozwalają przejść przez jezdnię. Przechodnie też są cierpliwi i uprzejmi. Nikt na czerwonym świetle* nie leci na złamanie karku przez jezdnię, wszyscy spokojnie stoją i czekają na zielone. Na słupie przy jezdni jest guzik, trzeba go nacisnąć, aby światło się zmieniło na zielone.

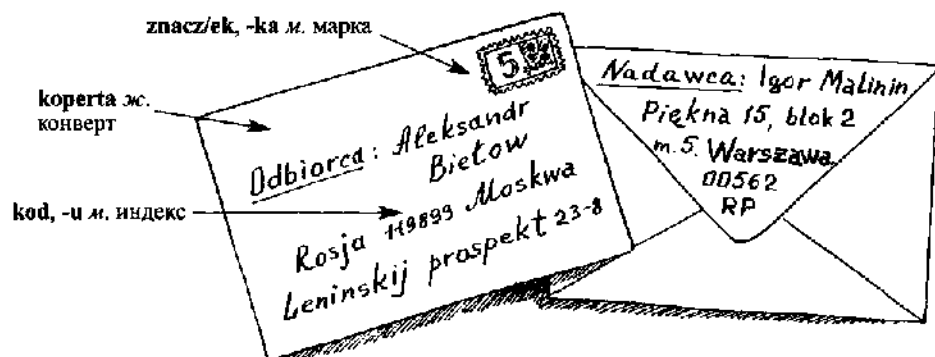
Po trzecie. Polacy są dumni* z historii swojego kraju. Opowiem Ci trochę o zabytkach warszawskich. Już sporo ich widziałem. Byliśmy* z Jadwigą w Muzeum Narodowym*, na Zamku Królewskim, spacerowaliśmy po Starówce — tak Polacy nazywają Stare Miasto — i Łazienkach. Łazienki to park, była letnia siedziba ostatniego polskiego króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Jest tam przepiękny Pałac na Wodzie. W parku widzieliśmy sarny i wiewiórki*, a przed Pałacem — bażanty i pawie*. Po stawie pływały łabędzie i kaczki. Co niedzielę tu pod pomnikiem Chopina odbywają się koncerty fortepianowe. Centralną ulicą Warszawy jest Nowy Świat, który przechodzi w Krakowskie Przedmieście. Przy tej ulicy znajduje się Uniwersytet Warszawski, kościół Świętego Krzyża i dużo innych kościołów, pałaców i pomników. W kościele Świętego Krzyża znajduje się serce Chopina. Prawie naprzeciwko tego kościoła mieści się pałac Staszica. Tu pracują naukowcy i uczeni* z instytutów PAN*. Przed Pałacem stoi pomnik Mikołaja Kopernika, słynnego astronoma polskiego.

Po czwarte. Polacy są bardzo dowcipni. Tematami ich żartów mogą być nawet świętości narodowe.

Po piąte. Polki i nawet polscy mężczyźni są bardzo eleganccy i modni.

Warszawiacy bardzo wczesnie wstają, bo o ósmej już rozpoczyna się praca w biurach, urzędach i zakładach przemysłowych. W godzinach szczytu* na ulicach też bywają korki, ale nie takie wielogodzinne jak w Moskwie.

Po szóste. Polacy są katolikami i są na ogół wierzący. Podczas mszy nie wypada chodzić po kościele — starałem się oglądać wnętrza kościelne kiedy nie ma nabożeństwa.

Po siódme. Polacy mają niezwykle upodobania. Zdaniem Rosjan* smakują im rzeczy bardzo dziwne. Na przykład uwielbiają surowe mielone wołowe mięso z jajkiem i cebulką lub szczypiorkiem. Ta potrawa nazywa się «befszyk tatarski» lub «tatar». Mogą jako zakąskę jeść surowe pieczarki. Do twarożka dodają sól, mieloną paprykę, szczypiorek lub koperek. Robią salatkę z korzeni selera i z samych ogórków — tak zwaną mizerię. Ich barszcz to rosół z samych buraków, a nasz barszcz nazywa się tu «barszcz ukraiński». A jeszcze żurek i te flaki! Nieprzypadkowo mówi się: «mudny jak flaki». Ale bigos, czyli kiszona kapusta duszona z mięsem, wędliną lub kielbasą i suszonymi grzybami, z dodatkiem czerwonego wina przypadł mi do smaku*: to całkiem niezłe danie. Jednak specjalnością Polaków są różne wypieki i ciasta jak: serniki, makowce, oraz ciastka i pączki. Wczoraj zjadłem* bardzo smaczną kremówkę u Bliklego* (to sklep i kawiarnia przy Nowym Świecie). Palce liżać! Wedlowskie* czekoladki też są bardzo dobre. Przywiozę Ci bombonierkę i sam się przekonasz, jakie są pyszne te słodycze.

Napisałem zbyt długi list. Już kończę, bo jutro mam* wcześniej wstać. Jedziemy z Jadwigą do Krakowa.

Ściskam serdecznie. Igor.

P. S. Pozdrowienia dla Twojej Rodziny.

СЛОВАРЬ

aby (союз) чтобы
astronom м. астроном
barszcz, -u м. свекольник; **barszcz ukraiński** борщ
bażant м. фазан
befszyk, -a/-u м. бифштекс
bigos, -u м. битос (национальное польское блюдо типа солянки из тушеной квашеной капусты)
biuro с. учреждение, контора, бюро
brać: **biorę**, **bierze** несов. здесь принимать (кого-л. за кого-л.)
buraki мн. (им. п. ед. ч. **burak**) свекла (собирают)
cebulka ж. лучок (уменьш. от **cebula** ж. — лук)
cierpliw/y, -a, -e терпеливый

co niedzielę каждое воскресенье
czasem иногда
doda/tek, -tku м. добавление
dodawać: **dodaję**, **dodaje** несов. добавлять
dowcipn/y, -a, -e остроумный
dumn/y, -a, -e (z czegoś) гордый (чем-л.)
duszon/y, -a, -e тушеный
eleganc/ki, -ka, -kie эlegantный
flaki мн. рубцы (кулинария)
fortepianow/y, -a, -e фортепьянный
grzeczny/y, -a, -e вежливый, учтивый, воспитанный
grzyby мн. (им. п. ед. ч. **grzyb**, -a м.) грибы
guzik, -a м. здесь кнопка

historia ж. история
instytut, -u м. институт (неучебный)
jajko с. яйцо
jezdnia ж. проезжая часть
kaczka ж. утка
kapusta ж. капуста
kark, -u м. задняя часть шеи; **lecieć na złamanie karku** лететь сломя голову
katolik м. католик
kielbasa ж. колбаса
kiszon/y, -a, -e квашеный (о капусте); соленый (об огурце)
kod, -u м. почтовый индекс
koncert, -u м. концерт
kope/rek, -rku м. укропчик (уменьш. от **ko/per**, -pru м. укроп)
koperta ж. конверт

ko/rek, -rka м. пробка (в том числе автомобильная)
korzeń м. (korzeni — род. п. мн. ч.) корень
kości/ół, -oła м. костел
kraj, -u м. страна, край
Krak/ów, -owa м. Краков
krok, -u м. шаг
król м. король
królewski, -ka, -kie королевский
krzyż, -a м. крест
let/ni, -nia, -nie летний
łabędź м. лебедь
Łazienki мн. Лазенки (парк в Варшаве)
mielon/y, -a, -e рубленый, провернутый (в мясорубке); молотый
mieszka/niec, -ńca м. житель
mieścić się: 3-е л. ед. ч. **mieści się** несов. находиться, помещаться

mizeria *жс.* салат из свежих огурцов
mnie *под. п. ед. ч.* местоположения **ja** — я; **do mnie** ко мне
modny, **-a**, **-e** модный
mówi się говорят, говорится
muzeum *с.* музей
nabożeństwo *с.* богослужение, литургия
nacisnąć *сов.* нажать
nadawca *м.* отправитель (корреспонденции)
naprzeciwno + *род. п. (предлог)* напротив
narodowy, **-a**, **-e** национальный
nauko/wiec, **-wca** *м.* научный работник
nawet даже
nieprzypadkowo неслучайно
nieustannie непрерывно
nie wypada не следует, не годится, неудобно
niezły, **-a**, **-e** неплохой
niezwykły, **-a**, **-e** необычный
nudny, **-a**, **-e** нудный, скучный
obyczaj, **-u** *м.* обычай
odbiorca *м.* адресат, получатель
odbywać się: **odbywa się** *несов.* происходить, иметь место
ogór/ki *мн. (им. ед. ogór/ek, -ka м.)* огурцы
opisać: **opiszę**, **opisze** *сов.* описать
opowiedzieć: **opowiem**, **opowie** *сов.* рассказать
pal/ec, **-ca** *м.* палец; **palce** *ли* пальчики облизать, язык можно проглотить (о вкусном)
pałac, **-u** *м.* дворец; **Pałac na Wodzie** Дворец на воде (дворец в Лазенках)

park, **-u** *м.* парк
pa/w, **-wia** *м.* павлин
PAN, **-u** *м.* ПАН (Польская академия наук)
papryka *жс.* красный перец
pącz/ek, **-ka** *м.* пончик
pieczarki *мн. (им. п. ед. ч. pieczarka жс.)* шампиньоны
plywać: **plywam** *несов.* плавать
po czwarte в-четвертых
pod + *твор. п. (предлог)* у; под
po drugie во-вторых
po piąte в-пятых
po pierwsze во-первых
po siódme в-седьмых
po szóste в-шестых
potrawa *жс.* кушанье, блюдо
po trzecie в-третьих
pozdrowienie (dla kogoś) *с.* привет (кому-л.)
pozwalać: **pozwalam** *несов.* позволять, разрешать
przechodzić: **przechodzę**, **przechodzi** *несов.* переходить
przecho/dzień, **-dnia** *м.* прохожий, пешеход
przed + *твор. п. (предлог)* перед
przemysłowy, **-a**, **-e** промышленный
przepiękny, **-a**, **-e** прекрасный
przy + *предл. п. (предлог)* у, на
przyjąć (komuś) do smaku *сов.* прийти по вкусу, понравиться (о еде)
ros/ół, **-ołu** *м.* бульон
rozpocząć (się): **rozpoczynam (się)** *несов.* начинать(ся)
sałatka *жс.* салат (блюдо)
sarna *жс.* косуля
seler, **-a** *м.* сельдерей

serce *с.* сердце
siedziba *жс.* резиденция
slynn/y, **-a**, **-e** прославленный, знаменитый, известный
stół, **-a** *м.* столб
smakować: **smakuje** *несов.* нравиться, быть по вкусу
sól, **sol** *жс.* соль
spacerować: **spaceruję**, **spaceruje** *несов.* гулять
spokojnie спокойно
sporo много
stać: **stoję**, **stoi** *несов.* стоять
starać się: **staram się** *несов.* стараться
Starówka *жс.* то же, что **Stare Miasto** (см. словарь к уроку 11)
staruszka *жс.* старушка
staw, **-u** *м.* пруд
surow/y, **-a**, **-e** сырой
suszon/y, **-a**, **-e** сушеный
szczypio/rek, **-rku** *м.* зеленый лук
świętość *жс.* святыня
tak zwany так называемый
tatar, **-a** *м.* бифштекс по-татарски
tatarski, **-ka**, **-kie** татарский
temat, **-u** *м.* тема
trochę немного
twaro/żek, **-żka** *м.* творожок (*уменьш.* от **twar/óg**, **-ogu** *м.* творог)
uczony ученый
ukraiński, **-ka**, **-kie** украинский
upodobanie *с.* склонность, вкус, пристрастие
urząd, **-ędu** *м.* учреждение
ustąpić: **ustąpię**, **ustąpi** *сов.* уступить
uwielbiać: **uwielbiam** *несов.* обожать
wczesny, **-a**, **-e** ранний

wcześnie рано
wędlina *жс.* (чаще *мн.*) колбаса, копченое изделие
wielogodzinny, **-a**, **-e** многочасовой
wierząc/y, **-a**, **-e** верующий
wiewiórka *жс.* белка
wnętrze *с.* внутренняя часть помещения, интерьер
wołow/y, **-a**, **-e** говяжий
wrażenie (z czegoś) *с.* впечатление (от чего-л., о чем-л.)
wstać: **wstanę**, **wstanie** *сов.* встать
wstawać: **wstaję**, **wstaje** *несов.* вставать
wypiek, **-u** *м.* выпечка
w związku в связи
zabytek, **-tku** достопримечательность, исторический памятник
zachwycon/y, **-a**, **-e** восхищенный, восхищен
zakąska *жс.* закуска
zakład, **-u** *м.* предприятие
za/mek, **-mku** *м.* замок;
na zamku в замке
zdanie *с.* мнение; **zdaniem** по мнению
zna/czek, **-czka** *м.* марка
zielony, **-a**, **-e** зеленый
znajdować się: **znajduje się** *несов.* находиться, располагаться
zwrócić się (do kogoś): **zwrócę się**, **zwróci się** *сов.* обратиться (к кому-л.)
żart, **-u** *м.* шутка
żu/rek, **-rku** *м.* журек (национальное польское блюдо, представляющее собой суп, заправленный мукой)

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

Внимание! Uwaga!

list — письмо

- Игорь уже знает, что в польском языке существует особая звательная форма, с которой обращаются к собеседнику (см. урок 3, с. 26), для существительных женского рода окончание **-a** заменяется на **-o**: **matka** — **matko!** **Jadwiga** — **Jadwigo!**

А для существительных мужского рода звательная форма совпадает с формой предложного падежа (см. урок 6, с. 61):

Jan — o Janie — Janie!

Janek — o Janku — Janku!

Уменьшительное имя от имени Aleksander по-польски — Olek, Oleś, от женского имени Aleksandra — Ola, Oleńka.

- **Wrażenia z pobytu** (мн. ч.) — *впечатления от пребывания*; **wrażenia z Polski** — *впечатления от Польши*.
- **Mnie** — *меня* — форма винительного падежа единственного числа личного местоимения **ja** я.
- **Brać kogo za kogo?** — *принимать кого-либо за кого-либо*. **Biorą mnie za Polaka** — *принимают меня за поляка*. **Biorą oni берут** — форма 3-го лица множественного числа настоящего времени глагола **brać** брать (о спряжении — см. урок 14, с. 151).

Сравните: **brać ucznia za studenta**, **studenta za profesora**, **Niemca za Francuza**.

- **Do mnie** *ко мне*; **mnie** — форма родительного падежа единственного числа личного местоимения **ja** я.
- **Zwracać się per «pan»** — *обращаться, употребляя слово pan*, т. е. используя общепринятую вежливую форму.
- **Na czerwonym (zielonym) świetle** — *при красном (зеленом) сигнале светофора, на красный (зеленый) свет*.
- **Być dumnym z czego?** — *гордиться чем?*

? Раньше говорилось, что прилагательное при форме глагола **być** должно стоять в именительном падеже, а здесь почему-то творительный... В тексте же по-другому!

👉 Здесь прилагательное стоит при инфинитиве (неопределенной форме) глагола — **być dumnym**, и в этом случае употребляется в творительном падеже, а в тексте при форме 3-го лица, как и положено — в именительном падеже: **są dumni**.

- **Byliśmy z Jadwigą, spacerowaliśmy, widzieliśmy** — *мы были с Ядвигой, мы гуляли, мы видели* — глагольные формы 1-го лица множественного числа прошедшего времени (см. далее, с. 132).
- **W Muzeum Narodowym** — *в Национальном музее*. Слова на **-um** в единственном числе не склоняются, но согласуются с определением, как существительные среднего рода (см. урок 5, с. 40, — **nauczyciel liceum, uczeń gimnazjum**).
- В тексте (**widzieliśmy sarny i wiewiórki, widzieliśmy pawie**) употреблена форма винительного падежа множественного числа существительных **sarna, wiewiórka, paw** — об особенностях склонения во множественном числе польских существительных, обозначающих животных, уже говорилось в уроке 7, с. 73, см. далее, с. 134).
- Существительное мужского рода **paw** — *павлин* не имеет в именительном падеже единственного числа окончания и оканчивается на твердый губной согласный, но в прочих падежах перед окончаниями этот согласный является мягким, — например, в именительном и винительном падеже множественного числа **pawie**.

? А как же слово **staw** — *пруд*? Там тоже во всех падежах будет мягкий согласный, как, например, в предложном падеже — **po stawie**?

👉 Нет, у слова **staw** мягкий согласный появляется, как и во многих других словах, только в этом падеже, перед окончанием **-e**, а в остальных падежах основа оканчивается на твердый согласный, — например, родительный падеж единственного числа **do stawu** (см. урок 6, с. 57).

- **Uczeni** — именительный падеж множественного числа существительного **uczony** — *ученый*. Здесь чередование **o** (перед твердым согласным) — **e** (перед мягким согласным). Такое же чередование было в глаголе **niosę** — **niesie** (см. урок 6, с. 55).
- **Godzina szczytu** — *час пик*. **W godzinach szczytu** — *в часы пик*.
- **Zdaniem Rosjan** — *по мнению русских*. Сравните: **moim zdaniem** — *по моему мнению*, **pana zdaniem** — *по вашему мнению*.
- **Przypaść do smaku (komu)** — *прийтись по вкусу, понравиться*. **...Bigos... przypadł mi do smaku...** — *...бигос ... пришелся мне по вкусу...* **Przypadł** — форма 3-го лица единственного числа мужского рода прошедшего времени глагола **przypaść**.
- **Zjadłem** — форма 1-го лица единственного числа мужского рода прошедшего времени глагола **zjeść** *я съел*.
- **Mam wczesnie wstać** — глагол **mieć** в форме настоящего времени имеет здесь значение «надо», «должен» (о предстоящем действии) и соответствует русскому обороту с инфинитивом (неопределенной формой): *мне рано вставать, мне надо рано встать/вставать*.

Лексические объяснения

- В Варшаве славится кондитерская Бликле — по фамилии владельца, — отмечающая уже свое 140-летие (основана в 1869 г.). Там можно купить фирменные пирожные, пончики на вынос или съесть их на месте. Фамилия Blikle склоняется по-польски по типу прилагательных: Blikle — *kogo? Bliklego, komu? Bliklemu* и т. д.
- Прилагательное **wedlowski** образовано от **Wedel** — фамилии основателя династии владельцев кондитерской фабрики. Слово **Wedel** издавна используется как название фирмы.
- Фамилия композитора Фридерика Шопена, сохраняя традиционное, французское по происхождению написание Chopin, склоняется как польское существительное мужского рода: *pomnik Chopina*.

Грамматика

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

Прилагательные в именительном падеже множественного числа (начало на с. 74)

Мы уже знаем, что существительные мужского рода имеют в форме именительного падежа множественного числа разные окончания в зависимости от того, обозначают ли они мужчин (так называемые лично-мужские существительные) (см. урок 11, с. 117: *Polak* — *Polacy*, *klient* — *klienci*) или же нет (см. урок 7, с. 74: *wagony*, *prezenty*). Однако в существительных с основой на мягкий согласный или на твердый шипящий **sz**, **rz**, **cz** это различие не проявляется — используется одно общее окончание **-e**: *hotel* — *hotele*, *nauczyciel* — *nauczyciele*.

Но это разделение существительных на лично-мужские и все прочие последовательно выражается в согласуемых с существительными формах — в форме именительного падежа множественного числа прилагательных, в формах глаголов и местоимений.

Прилагательные при существительных мужского рода, но не обозначающих мужчин, а также при всех существительных женского и среднего рода имеют окончание **-e** (*polskie wywieszki*, *artykuły sportowe* — см. урок 7, с. 74, *wyroby mięsne*, *usługi krawieckie* — см. урок 10, с. 98, *stare stacje przedwojenne* — см. урок 11, с. 113). Перед этим окончанием только согласные **k** и **g** смягчаются (*głębokie stacje*), остальные же согласные основы остаются без изменения (*koncerty fortepianowe*).

? Т. е. прилагательные при существительных, обозначающих женщин и животных, должны иметь в именительном падеже множественного числа наравне с существительными неодушевленными окончание **-e**?

☞ Да, конечно, — *eleganckie Polki*, *uprzejme konduktorki*, *kochające żony*, *czarne koty*, *złe psy*. Эти формы прилагательных так и называются женско-вещными.

? Ну разве не обидно для женщин?!

☞ Что поделаешь! — говорят в таком случае русские, а поляки говорят: «No, trudno!»

При лично-мужских существительных в именительном падеже множественного числа прилагательные имеют окончание **-i**, перед которым твердый конечный согласный основы чередуется с мягким согласным:

n — ŋ (на письме: n(y) — n(i)):	grzeczny Polak — grzeczni Polacy;
w — w' (на письме: w(y) — w(i)):	nowy pasażer — nowi pasażerowie;
l — l (на письме: l(y) — l(i)):	miły gość — mili goście;
m — m' (на письме: m(y) — m(i)):	uprzejmy konduktor — uprzejmi konduktorzy.

Ср.: **grzeczne Polki, nowe pasażerki, uprzejme konduktorki.**

Твердые согласные основы **t, d, s** также меняются на мягкие согласные — на мягкие шипящие:

t — ć (на письме: t(y) — c(i)):	żonaty student — żonaci studenci;
d — dź (на письме: d(y) — dz(i)):	młody ojciec — młodzi ojcowie;
s — ś (на письме: s(y) — s(i)):	tyś dziadek — tyś dziadkowie.

Конечные согласные основы **k, g** и **r** меняются на звуки **c, dz, rz**, после которых, как после твердых, используется окончание **-y**:

k — c (на письме: k(i) — c(y)):	elegancki Polak — elegancy Polacy;
	rosyjski turysta — rosyjscy turyści;
g — dz (на письме: g(i) — dz(y)):	drogi kolega — drodzy koledzy;
	drogi przyjaciel — drodzy przyjaciele;
r — rz (на письме: r(y) — rz(y)):	stary kelner — starzy kelnerzy.

? Да ведь это такие же изменения, как в самих лично-мужских существительных в именительном падеже множественного числа?

❖ Для прилагательных с основой на твердый согласный — так и есть, те же самые чередования. Отличия касаются прилагательных с основой на мягкие согласные, а также на твердые шипящие **cz** и **c** — все эти конечные согласные основы перед окончанием **-i/-y** остаются без изменения:

им. п. ед. ч. **ostatni gość** — им. п. мн. ч. **ostatni goście**
wierzący katolik — wierzący katolicy

Исключение составляют лишь прилагательные с основой на **sz** и притяжательные местоимения **nasz, wasz** — здесь перед окончанием **-i** согласный **sz** изменяется в **-ś**: (на письме — **sz(y) — s(i)**):

starszy pan — starsi panowie;
starszy konduktor — starsi konduktorzy;
nasz nauczyciel — nasi nauczyciele.
 Ср.: **wasz miły sąsiad — wasi mili sąsiedzi;**
wasza miła sąsiadka — wasze miłe sąsiadki.

Эта особенность — различие в окончаниях прилагательных — при словах, обозначающих мужчин, и при всех прочих существительных в форме именительного падежа множественного числа проявляется, естественно, и в местоимениях **mój, twój, swój**:

moi drodzy dziadkowie — moje drogie babcie.

То же происходит с личными местоимениями 3-го лица:

oni — modni elegancy Polacy, one — modne eleganckie Polki;

с указательными, вопросительными и прочими местоимениями в именительном падеже множественного числа:

jacy panowie — jakie psy, koty, domy, bilety, widelce, litery, koleżanki, panie

którzy znajomi — które znajome

wszyscy pasażerowie — wszystkie rodzaje biletów (упок 11, с. 122)

wszyscy warszawianie — wszystkie warszawianki.

oni

oni

one

one

one

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** *Преобразуйте формы единственного числа в формы множественного.*

1. Polski turysta pisze o swoich wrażeniach z Polski.
2. Polska turystka pisze o Paryżu.
3. Mój sąsiad jest dumny z syna.
4. Moja sąsiadka pojedzie do Krakowa.
5. Ten Anglik jest w Rosji po raz pierwszy.
6. Moja babcia nie chodzi po zakupy.
7. Ostatni przechodzień wchodzi do metra.
8. Ta stacja warszawskiego metra nie jest tak ozdobna, jak moskiewskie.
9. Na ulicy jest wielogodzinny korek.
10. Czarny kot idzie przez ulicę.
11. Głodna klientka zamawia schab, a głodny klient zamawia piwo.
12. Jej ostatni kapelusz był z Paryża.

ГЛАГОЛ

Спряжение. Прошедшее время (начало на с. 80)

Мы уже знаем, что форма **единственного** числа прошедшего времени образуется от основы инфинитива (неопределенной формы) глагола с помощью суффикса **ł** и показателей рода (см. урок 8, с. 80) и лица (см. урок 9, с. 95).

Формы **множественного** числа имеют тот же суффикс — **-ł/-l**, к которому добавляются показатели множественного числа **-i** или **-y**:

Например, глагол **być**: форма 3-го лица множественного числа **byli** — **były**.

Выбор показателя множественного числа **-i** или **-y** зависит от того, о ком или о чем идет речь, т. е. повторяется то же разграничение. Если глагольная форма 3-го лица соединяется с лично-мужским существительным, то используется окончание **-i**, т. е. форма на **-li**:

Polacy przyjechali tym pociągiem. — *Поляки приехали этим поездом.*

Przechodnie byli cierpliwi. — *Прохожие были терпеливыми.*

☺ В уроке 6 это уже было: Koledzy wyjechali na urlop. Теперь понятно!

Если же говорят о вещах, животных или о женщинах, т. е. глагол сочетается с существительными, не обозначающими мужчин, то употребляется глагольная форма на **-ly**:

Po stawie pływały białe łabędzie i kaczki. — *На пруду плавали белые лебеди и утки.*

Polki były bardzo eleganckie. — *Польки были очень элегантны.*

Обратите внимание — эти глагольные формы хотя и не совпадают с формами прилагательных на **-i** и **-e**, но соотносятся с ними: **byli cierpliwi** — **były eleganckie**!

? Но в формах единственного числа прошедшего времени в 3-м лице личных окончаний нет (см. урок 8, с. 80), а в 1-м и 2-м лице были (см. урок 9, с. 95). А как во множественном числе? И сохраняется ли это различие **-li/-ly**?

☞ Во множественном числе, как и в единственном, личные окончания есть только в 1-м и 2-м лицах (в 3-м лице они отсутствуют), а различия форм на **-li** или **-ly** сохраняются в 1-м и 2-м лицах, но выбор зависит от того, о ком идет речь. Если речь идет о смешанном обществе и среди участников есть хотя бы один мужчина, то используется форма на **-li**, если среди участников одни женщины — то форма на **-ly**. И к этим формам на **-li** или **-ly** присоединяются личные окончания:

1-е л. мн. ч. **-śmy**

2-е л. мн. ч. **-ście**

Образец спряжения глагола *być* (быть)

Ед. ч.

1-е л.	byłem, byłam
2-е л.	byłeś, byłaś
3-е л.	był, była, było

Мн. ч.

1-е л.	byliśmy (Igor, Jadwiga) byłyśmy (Irena i Jadwiga)
2-е л.	byliście (Igor, Jadwiga) byłyście (Irena i Jadwiga)
3-е л.	byli (Igor, Jadwiga, turyści, Polacy, matka z ojcem, kierowcy, poeci, Janek z bratem) były (Irena i Jadwiga, turystki, Polki, siostry, matka z córką, czarne koty, pociagi, tramwaje, przepiękne wiewiórki)

☺ Понятно теперь, почему Игорь везде пишет: «Byliśmy z Jadwigą, widzieliśmy», — ведь он мужчина.

👉 Точно так же рассказывала бы об этом Ядвига — ведь с ней был Игорь, а не Моника. Иначе она сказала бы — *byłyśmy* (z Moniką).

? Значит, форму 1-го лица множественного числа с *-łyśmy* могут употребить, говоря о себе, только женщины?

👉 Да, это исключительно женская форма, а для слушателей это всегда знак, что среди участников события кроме говорящей женщины были одни только женщины, без мужчин.

Аналогично и во 2-м лице множественного числа: *Czy byliście już w Łazienkach?* — *Вы уже были в Лазенках?* (об одних женщинах).

? Что же это такие вежливые поляки везде в своем языке выделяют только мужчин?

👉 Это очень важное отличие от русского языка, которое обязательно надо понять и усвоить.

? А какие формы употребляются при словах **pan, pani, państwo**?

👉 Как всегда — формы 3-го лица без личных окончаний. Слово **państwo** является существительным множественного числа и потому употребляется с формами множественного числа (см. урок 2, с. 15) и, как каждое лично-мужское существительное, — с формой на **-li**:

Pan tam był. — Pani tam była. — Państwo tam byli.

Panowie tam byli. — Panie tam były.

Czy byli państwo już w Łazienkach, czy widzieli państwo łabędzie na stawie? (о смешанном обществе).

? И еще вопрос о чередованиях: почему в форме единственного числа был гласный **a** (*widziałam, opowiedziała, wiedziała*), а здесь — **e** (*widzieli, widzieliśmy*). Это показатель множественного числа?

👉 Нет, просто в форме на **-li** сохраняется тот же гласный **e**, что и в инфинитиве (неопределенной форме), — *wiedzieć, widzieć, obejrzeć, rozumieć* — и т. д.:

Igor i Jadwiga widzieli, rodzice wiedzieli, turyści obejrzeli, zrozumieliśmy, nie mieliśmy czasu.

А вот в форме на **-ły** (т. е. перед твердым **l**), как и в формах единственного числа, это **e** меняется на **-a**:

widziałam, Jadwiga wiedziała, Igor zrozumiał, koleżanki nie zrozumiały, nie miałyśmy czasu.

? Кстати, еще вопрос об основе: если глагол **iść** и приставочные производные от него в формах прошедшего времени имеют разные основы в женском и мужском роде (см. урок 9, с. 92), то от какой основы образуются формы множественного числа и влияет ли на основу окончание **-ły/-li**, как у приведенных выше глаголов на **-eć**?

👉 В формах множественного числа глагола **iść** и производных от него приставочных глаголов используется основа форм женского рода независимо от окончания:

koleżanka poszła — koleżanki poszły — koledzy poszli

poszliśmy — poszłyśmy (ср.: *kolega poszedł*)

☺ Ну хоть тут женщин не обидели, оценили и приняли их грамматическую форму! И к тому же у женщин есть своя собственная форма на **-ły**!

Важно отметить, что в формах 1-го и 2-го лица множественного числа (в отличие от форм единственного числа, см. урок 9, с. 95), добавление личных окончаний не изменяет места ударения — оно остается на гласном перед суффиксом **-l/-li**:

Oni czytali. — Czytaliśmy.

Это норма литературного языка, но в разговорной речи она очень часто нарушается, особенно в среде молодежи.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Преобразуйте формы единственного числа глагола во множественное (личные и неличные).

Образец: Byłam z matką w Warszawie. — Byłyśmy z matką w Warszawie.

1. Byłam z bratem w Krakowie.
2. W Warszawie przechodziłam z koleżankami przez ulicę tylko na zielonym świetle.
3. Nowakowa z mężem zatrzymała się na rogu.
4. Pod pomnikiem Chopina długo czekałam z Markiem na naszą rosyjską koleżankę.
5. Kucharz dodał do twarożka sól i paprykę.
6. Zwróciłam się do przechodnia z prośbą.
7. Napisałam do kolegi długi list o wrażeniach z Polski.
8. Kierowca był bardzo uprzejmy.
9. Po stawie pływał biały łabędź.
10. Głodny pies był zły.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Преобразуйте формы единственного числа глагола во множественное (личные и неличные). Будьте внимательны к чередованиям.

1. Koleżanka miała zamiar pojechać do Polski.
2. Kolega nie zrozumiał pytania.
3. Przechodzień widział czerwone światło i czekał na zielone.
4. Pasażerka powiedziała “dziękuję”.
5. Turysta z Francji obejrzał wszystkie pomniki Warszawy.
6. Kolega już miał bilety na drogę powrotną.
7. Wiedziałem, że Jadwiga przygotuje smaczny obiad.
8. Na moje pytanie mieszkanka Warszawy nie umiała odpowiedzieć.
9. Długo siedziałam z Igorem w parku.
10. Widziałem nowy gmach Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego.
11. Siostra chciała pójść do Łazienek, a jej kolega chciał iść na kawę.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Преобразуйте формы единственного числа глагола во множественное (личные и неличные). Будьте внимательны к чередованиям.

1. Gospodyni poszła po zakupy.
2. Przeszedłem przez jezdnię na zielonym świetle.
3. Przeszłam z Markiem na «ty».
5. Jadwiga z Igorem weszła do kościoła Świętego Krzyża.
6. Poszedłem smutny sam na Stare Miasto — Jadwiga nie przyszła.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Винительный падеж

множественного числа существительных

Существительные мужского рода, обозначающие мужчин, отличаются от всех прочих существительных также формой винительного падежа множественного числа, так как она совпадает с формой родительного падежа: **przyszli panowie — znam tych panów** (ср.: zwracam się do tych panów — род. п. мн. ч.).

У прочих существительных совпадают другие формы, а именно именительного и винительного падежей множественного числа. Это характерно не только для неодушевленных существительных мужского рода (см. урок 6, с. 50, — *ma pan papierosy?*, урок 7, с. 73, — *zawieźć bagaże*) или среднего рода (урок 4, с. 31, — *układa zdania*), что совпадает с русским языком, но и для всех существительных женского рода — независимо от того, обозначают они женщин или нет, о чем говорилось в уроке 7 (с. 73).

Przyszły te miłe panie. — Znam te miłe panie.

To są nasze sympatyczne sąsiadki. — Mamy sympatyczne sąsiadki.

Ср.: lubię smaczne bułeczki, mam ciężkie walizki, kupuję wspaniałe rzeczy (урок 7, с. 73).

Это же относится к словам, обозначающим животных, — и женского, и мужского рода:

Им. п. мн. ч.

W parku są wiewiórki (ж. р.)

bażanty (м. р.).

pawie (м. р.)

Вин. п. мн. ч.

widzieliśmy

wiewiórki

bażanty

pawie

? Но ведь в единственном числе у существительных мужского рода существует деление на одушевленные и неодушевленные, как в русском:

To mój brat. — Mam brata.

To mój kot. — Mam kota.

To mój samochód. — Mam samochód.

☞ Да, но не во множественном. Во множественном числе существительные, обозначающие мужчин, выделяются и своей формой именительного и особенно винительного падежа, и это отличие повторяется во всех присоединяемых к ним формах — и в прилагательных, и в местоимениях, и в глаголах прошедшего времени, как мы только что видели.

☺ Известное дело — мужчины! Всегда на первом месте!

Особенности склонения и употребления существительного państwo

Слово **państwo**, как мы уже знаем, обозначает смешанное общество мужчин и женщин или же семейную пару, супругов: państwo Nowakowie, państwo Kowalscy.

☺ Еще употребляется в качестве обращения — proszę państwa!

☞ Это существительное имеет и некоторые особенности в склонении и согласовании.

Во-первых, оно имеет только формы единственного числа:

Род. п. państwa

Дат. п. państwu

Вин. п. państwa (как одушевленное)

Твор. п. państwem

Внимание! Uwaga!

Предл. п. o państwu

Во-вторых, употребляется с формами прилагательных, местоимений и глаголов как лично-мужское существительное во множественном числе:

Szanowni państwo! — *Уважаемые дамы и господа!*

Witam szanownych państwa! (вин. п. мн. ч.). — *Уважаемые дамы и господа! Я вас приветствую!*

Внимание! Uwaga!

Слово **państwo** может иметь и совсем другое значение — «государство» и тогда склоняется и употребляется как обычное существительное среднего рода: *вин. п. ед. ч. — państwo, предл. п. ед. ч. — o państwie.*

**Формы именительного и винительного падежей множественного числа
существительных и согласуемые с ними формы прилагательных, местоимений
и глаголов в прошедшем времени**

<i>Падеж</i>	<i>Лично-мужские существительные, означающие мужчин</i>	<i>Прочие существительные (женского и среднего рода, мужского рода неодушевленные и означающие животных)</i>
<i>Именительный падеж множественного числа</i>	jacy przyjaciele ci turyści wszyscy mieszkańcy polscy kelnerzy dobrzy sąsiedzi nasi znajomi	jakie koleżanki te babcie wszystkie jabłka polskie koty dobre wagony rzeczy nasze znajome
<i>Прошедшее время глагола</i>	byli (3-е л.)	były (3-е л.)
<i>Винительный падеж множественного числа</i>	= Родительный падеж множественного числа jakich? Znam wszystkich tych panów Widzę dobrych sąsiadów Czekam na niepunktualnych kolegów Widzę twoich nowych znajomych (о мужчинах и женщинах)	= Именительный падеж множественного числа jakie? Znam te panie Widzę dobre sąsiadki Czekam na niepunktualne koleżanki Widzę czerwone jabłka nowe rzeczy wagony bażanty sarny wiewiórki Widzę twoje nowe znajome (о женщинах)

→ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Поставьте слова в скобках в форму винительного падежа множественного числа.

1. Chciałam obejrzeć (warszawski pomnik).
2. Lubię (uprzejmy warszawski kierowca).
3. Czekamy na (nasza koleżanka).
4. Czy widziałeś w Łazienkach (sarna i wiewiórka)? — Nie, tylko (łabędź i kaczka) na stawie.
5. Mam w domu (kot).
6. W warszawskich autobusach widzieliśmy (cudzoziemiec i cudzoziemka).
7. Po pobycie w Warszawie mamy (nowy kolega i nowa koleżanka).
8. Nasza rodzina jest duża — mam (wuj, ciocia, kuzyn i kuzynka).
9. Poznałam w Polsce nie tylko (Polak, Polka), lecz również (Amerykanin, Amerykanka, Niemiec, Niemka i Francuz, Francuzka).
10. Kelner uprzejmie wita (klient i klientka).
11. Fryzjerka przeprasza (klientka).
12. Jadwiga pokazuje nam (pałac, kościół).
13. Turysta pyta (przechodzień) o drogę.
14. Czy pan zna (ta pani)?

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Brać kogo? za kogo? — принимать кого? за кого? считать кого кем?

Warszawianie biorą Igora za Polaka. — *Варшавяне считают Игоря поляком.*

Zwracać się do kogo? — обращаться к кому?

Staruszka zwróciła się do mnie. — *Старушка обратилась ко мне.*

Być dumnym z kogo? z czego? — гордиться кем? чем?

Polacy są dumni z historii swojego kraju. — *Поляки гордятся историей своей страны.*

Coś smakuje komu? — что вкусно для кого, нравится (по вкусу) кому?

Bardzo dziwne rzeczy im smakują. — *Им кажутся вкусными очень странные вещи.*

Przypaść komu? do smaku — прийтись кому? по вкусу

Bigos przypadł mi do smaku. — *Бигос мне пришелся по вкусу.*

ПРЕДЛОГИ

Предлог **przy** + **предложный падеж** обозначает близость к какому-либо предмету — «рядом с чем, около чего, у чего»:

przy (tej) ulicy — *на (этой) улице,*

przy peronie pierwszym — *у первого перрона* (см. урок 7, с. 65)

Предлог **pod** + **творительный падеж** имеет значение нахождения ниже чего-либо и вблизи чего-либо (как в русском языке: pod stołem — *под столом*; pod Warszawą — *под Варшавой*):

pod pomnikiem Chopina — *у памятника Шопену.*

Предлог **podczas** + **родительный падеж** передает значение одновременности:

podczas mszy — *во время мессы, богослужения,*

podczas obiadu — *во время обеда* (ср. урок 6, с. 50, — podczas postoju pociągu).

Предлог **dla** + **родительный падеж** означает объект отношения:

uprzejmy dla przechodniów — *вежливый, предупредительный к прохожим, по отношению к прохожим.*

Сочетание **co** + **именительный-винительный падеж** существительного со значением временного периода является показателем повторяемости действия:

co niedzielę — *в каждое воскресенье;*

co godzina/godzinę — *каждый час;*

co rok — *ежегодно;*

co dwie godziny — *каждые 2 часа;*

co trzy dni — *каждые 3 дня.*

Мы в Польше

УПОТРЕБЛЕНИЕ ЗВАТЕЛЬНОЙ ФОРМЫ

В современном польском языке звательная форма (даже если мы умеем ее образовать!) употребляется отнюдь не всегда. Очень часто в разговорном языке вместо звательных форм личных имен, особенно уменьшительных, используются формы именительного падежа, строгих правил относительно их употребления нет. Обязательными признаются звательные формы личных имен, титулов и должностей при словах **pan**, **pani**: panie Adamie! panie dyrektorze! panie profesorze! panie doktorze! pani Barbaro! Однако к женщине обращаются: pani doktor! pani dyrektor! — то есть с сохранением формы именительного падежа, так как существительные мужского рода, являющиеся названиями титулов и должностей, если они именуют женщин, вообще не склоняются: z panią dyrektor. Точно так же и фамилия на согласный используется только в форме именительного падежа: z panią doktor Nowak (см. урок 3, с. 27). Использование фамилии в качестве обращения ни в устной, ни в письменной форме в целом не принято.

Пишем письма

Начало письма — обращение

? Как надо обращаться в письме — официальном или к знакомым?

👉 К знакомым — так же, как мы обращаемся в разговоре, — по имени или со словами **pan/pani** перед именем, а в письме официальном — перед словами **pan/pani** + титул добавляется прилагательное **szanowny/szanowna** *уважаемый/уважаемая*: Szanowny Panie Dyrektorze! Szanowna Pani Doktor!

Окончание письма

Ściskam serdecznie — *от всего сердца обнимаю*; **pozdrawienia dla (twojej) rodziny** — *передавай/передай привет своей семье*.

? Это в письме к приятелю, с которым на «ты». А как заканчивать более официальные письма?

👉 В этих случаях используются словосочетания, соответствующие русскому «с уважением»:

Łączę wyrazy szacunku; Z wyrazami szacunku (poważania).

Или же

Z szacunkiem (szacunek, poważanie — «уважение»).

Менее официально, более сердечно можно написать так: **Z przyjaźnią i życzliwością** — *Дружески, с наилучшими пожеланиями*.

➔ УПРАЖНЕНИЕ 6. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Do kogo pisze Igor swój pierwszy list?
2. O czym pisze Igor?
3. Dlaczego Polacy zwracają się do Igora «per pan»?
4. Czy Igor ustąpił miejsca starszej pani?
5. Jacy są mieszkańcy Warszawy?
6. Jacy są kierowcy w Warszawie?
7. Jacy są przechodnie?
8. Kiedy w Warszawie można przechodzić przez jezdnię?
9. Co trzeba zrobić, żeby przejść przez ulicę, jeżeli pali się czerwone światło i samochodów jest bardzo dużo?
10. Co zwiadał Igor w Warszawie?
11. Łazienki co to jest?
12. Co Igor oglądał w Łazienkach?
13. Co jeszcze widzieli Igor i Jadwiga w Łazienkach?
14. Kiedy i gdzie odbywają się w Łazienkach koncerty fortepianowe?
15. Jakie warszawskie ulice zapamiętał Igor i jakie pomniki widział?
16. O której godzinie warszawianie zaczynają pracę?
17. O jakich polskich daniach pisze Igor i jakie mu smakowały?
18. Gdzie w Warszawie można zjeść smaczne wypieki i jakie?

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Co to jest — nie mogę przejść przez ulicę, pali się czerwone światło.
— Może pan nacisnąć guzik i światło się zmieni.
2. — Dlaczego ludzie biorą mnie za Polkę?
— Bo jest pani modna i elegancka, jak wszystkie Polki.
3. — Chcemy pójść do Łazienek i zobaczyć łabędzie na stawie.
— Zobaczą państwo w parku również wiewiórki, które podbiegają do przechodniów i proszą o jedzenie.
4. — Czy w Warszawie jest dużo zabytków? Gdzie pani zdaniem należy pójść przede wszystkim?
— Moim zdaniem — na Stare Miasto.
5. — Gdzie jest pomnik Chopina? Słyszałam, że pod pomnikiem odbywają się koncerty.
— Pomnik Chopina jest w Łazienkach. Dzisiaj jest niedziela, koncert będzie w południe, o dwunastej.
6. — Czy smakuje pani polskie jedzenie?
— Bardzo. Przede wszystkim smakują mi polskie wędliny i polskie ciastka.

УРОК 13

Podróż do Krakowa • Поездка в Краков

🔊 Текст 1. Na Dworcu Centralnym • На Центральном вокзале

Ogłoszenie

Uwaga! Pociąg pośpieszny «Gałczyński» ze Szczecina do Lublina odjedzie z toru trzeciego przy peronie pierwszym. Pociąg Inter-City «Krakus» z Warszawy do Krakowa przez Radom wjeżdża na tor piąty przy peronie czwartym. Pociąg osobowy «Wigry» z Suwałk przybywa z opóźnieniem dziesięciminutowym*. Pociąg ekspresowy «Lubuszanie» z Zielonej Góry przybywa z opóźnieniem kilkunastominutowym*. Opóźnienie może ulec zmianie*.

(Po paru minutach):

Opóźnienie zwiększa się o dwadzieścia pięć minut. Za opóźnienie osoby oczekujące* przepraszamy.

Przy kasie

Igor i Jadwiga stoją w kolejce do kasy. Przed nimi jest dużo osób: dwóch starszych panów, trzech wojskowych, matka z dwójką dzieci i pięć pań w różnym wieku*, czyli jedenastu dorosłych i dwoje dzieci.

Igor (denerwuje się): Możemy się spóźnić na pociąg. Trzeba było przyjechać (na) dwie godziny przed odjazdem* pociągu.

Jadwiga: Mamy jeszcze dużo czasu — półtorej godziny. Ale w razie czego* możemy kupić bilety nawet w wagonie u konduktora.

Kolejka szybko posuwa się do przodu i po półgodzinie* Igor i Jadwiga już są przy kasie.

Jadwiga (do kasjerki): Poproszę dwa normalne bilety na pociąg ekspresowy do Krakowa na piętnastą trzydzieści.

Kasjerka: Która klasa?

Jadwiga: Druga, wagon dla niepalących.

Kasjerka: Proszę. To są bilety i miejscówki. Państwo mają miejsca przy oknie, naprzeciwko siebie*.

Igor: A czy na wszystkie pociągi krajowe* są miejscówki?

Jadwiga: Wcale nie. W pociągach osobowych każdy siada tam, gdzie jest wolne miejsce, w tych wagonach nie ma rezerwacji. No, to idziemy na peron. Nasz pociąg już chyba odjechał z Dworca Zachodniego i za piętnaście minut będzie tu, na Centralnym. Do Krakowa według rozkładu przyjeżdżamy o siedemnastej.

Ogłoszenie

Pociąg ekspresowy z Poznania do Krakowa przez Warszawę i Radom przybywa na tor trzeci przy peronie drugim. Wagony pierwszy i drugi zatrzymują się w sektorze pierwszym, wagony trzeci i czwarty — w sektorze drugim, wagony piąty i szósty — w sektorze trzecim. Życzymy państwu przyjemnej podróży.

СЛОВАРЬ

denerwować się: denerwuję się, denerwuje się
несов. нервничать, волноваться

do przodu вперед

dorosl/y, -a, -e взрослый

dwoje двое

dwójka *жс.* двойка, двое

dzieci *мн.* дети, **dzieci** (*род. п. мн. ч.*) детей

dziesięciminutow/y, -a, -e десятиминутный, на десять минут

«Gałczyński» «Галчиньский» (название поезда)

kasjerka *жс.* кассир (*жс.* *женщина*), кассирша

kilkunastominutow/y, -a, -e насчитывающий более десяти, но менее 20 минут

klasa *жс.* класс

kolejka (*do kasy*) *жс.* очередь (в кассу)

krajow/y, -a, -e отечественный, местный, относящийся к данной стране

«Krakus» *м.* название поезда, курсирующего между Варшавой и Краковом
Lublin, -a *м.* Люблин (город, расположенный в юго-восточной части Польши)

«Lubuszanie» «Любушанин» (название поезда)

miejscówka *жс.* плацкарта
niepalęc/y, -a, -e некурящий

nimi (н)ими *твор. п. мн. ч.* местоимения **oni-one**

oczekując/y, -a, -e ожидающий; встречающий (поезд)

odjazd, -u *м.* отъезд, отправление (поезда)

odjechać: odjadę, odjedzie *сов.* отехать

opóźnienie *с.* опоздание

para *жс.* несколько, пара

pociąg dalekobieżny поезд дальнего следования

pociąg ekspresowy экспрес

pociąg osobowy пассажирский поезд
pociąg podmiejski пригородный поезд
posuwać się: posuwam się *несов.* продвигаться
Poznań, -nia *м.* Познань (город в западной части Польши)
półtorej полторы
przybywać: przybywam *несов.* прибывать
przyjechać: przyjadę, przyjedzie *сов.* приехать
przyjemny, -a, -e приятный

przyjeżdżać: przyjeżdżam *несов.* приезжать
Rado/m, -mia *м.* Радом (город в Польше)
rezerwacja *ж.* бронирование
sektor, -a *м.* сектор
siebie себя (*род. п. возвратного местоимения*); **naprzeciwko siebie** напротив друг друга
spóźnić się: spóźnię się, spóźni się *сов.* опоздать
starszy, -a, -e *здесь* пожилой

Suwa/łki *мн., -łk* Сувалки (город на северо-востоке Польши)
Szczecin, -a *м.* Щецин (город на польском побережье Балтийского моря)
tor, -u *м.* путь (железнодорожный)
ulec: ulegnę, ulegnie *сов.* подвергнуться, претерпеть
wcale вовсе, совсем
według + *род. п. (предлог)* по, в соответствии (с чем-л.)

wiek, -u *м* возраст; **w różnym wieku** разного возраста
«Wigry» «Вигры» (название поезда)
wojskowy *м.* военный
wolny, -a, -e свободный
zgodnie согласно, в соответствии
Zielona Góra *ж.* Зелена Гора (город на западе Польши)
zmiana *ж.* изменение
zwiększać się (o co): zwiększam się *несов.* увеличиваться

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Z opóźnieniem dziesięciominutowym** — с десятиминутным опозданием, опоздывает на десять минут.
- **Kilkunastominutowe opóźnienie** — опоздание более десяти минут (в пределах второго десятка, но менее 20 минут). Ср. **dziesięciominutowy** — десятиминутный.
- **Opóźnienie może ulec zmianie.** — Время опоздания может измениться.
- **Osoby oczekujące** — ожидающие (встречающие) лица.
Oczekujące — действительное причастие настоящего времени глагола **oczekiwać** — ожидать.
- **Przepraszamy osoby oczekujące.** — Просим извинения у встречающих. Существительное **osoby** (*ж. р.*) с определением стоит в форме винительного падежа множественного числа, совпадающей с формой именительного падежа множественного числа, как у всех существительных женского рода (см. урок 12, с. 129).
- **W różnym wieku** — разного возраста.
- **Na pół godziny przed odjazdem pociągu** — за полчаса до отхода поезда.
- **W razie czego** — в случае чего.
- **Do przodu** — вперед.
- **Pół godziny** — полчаса. С предлогами **przed** и **po** это слово образует единое целое: **przed półgodziną** за полчаса (до) / получасом раньше и **po półgodzinie** полчаса спустя / через полчаса — и изменяется по падежам.
Po półgodzinie (*предл. п.*) **Igor już jest przy kasie.** — Спустя полчаса Игорь уже у кассы.
Во всех остальных случаях после слова **pół** существительное употребляется в родительном падеже: **czekałam pół godziny, zjadłam pół jabłka, wypilałam pół filiżanki kawy.**
- **Naprzeciwko siebie** — напротив друг друга. Возвратные местоимения соотносятся не только, как в русском языке, с самим действующим лицом (см. урок 6 — *Co rap ma ze sobą*), но также могут иметь значение взаимности, которое передается русскими сочетаниями «друг друга», «друг другу» и т. д.
- **Krajowy** — в устах поляка — относящийся к Польше, отечественный, здесь — **pociąg krajowy** — поезд внутреннего сообщения.

Мы в Польше

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЕ СООБЩЕНИЕ

В тексте представлены названия и типы поездов дальнего следования (**pociągi dalekobieżne**):

- **pociąg osobowy** — пассажирский поезд;
- **pociąg pośpieszny** — скорый поезд;
- **pociąg ekspresowy** — экспресс;

- **pociąg Inter-City** — *скоростной суперэкспресс*, следующий без остановок от исходного пункта до места назначения. Существуют, конечно, и поезда пригородные — **podmiejskie**.

Иногда названиями поездов являются имена собственные, например, «Gałczyński» — по имени известного польского поэта XX века К. И. Галчинского, «Krakus» — по шутливому наименованию жителя Кракова, «Wigry» — по названию самого большого озера в районе г. Сувалки, «Lubuszanin» — «Любушанин» — по названию жителя Любушской земли — исторической области, на территории которой находится город Зелена Гура.

Вагоны (кроме поездов Inter-City) различаются по классам: в I классе в купе 6 мест, во II классе — 8. Купе отделено прозрачной перегородкой от коридора. Места в купе нумерованы, и на конкретное место, как правило, заранее выкупается особый билет — плацкарта (**miejscówka**).

Существуют специальные вагоны для некурящих — **wagony dla niepalących**, где курить запрещается.

Грамматика

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

Форма именительного падежа при лично-мужских существительных

Лично-мужские существительные требуют особых форм не только для глаголов прошедшего времени (урок 12, с. 132), не только особой формы именительного падежа множественного числа для прилагательных (урок 12, с. 132), но также и для числительных. В этом также их отличие от всех прочих существительных — женского, среднего рода, неодушевленных мужского рода, — при которых любое количественное числительное, как мы уже знаем (см. урок 7, с. 69, урок 10, с. 107–108), используется в именительном падеже в своей основной форме, например: **pięć okien, dwadzieścia pięć biletów**.

Для чисел 2, 3, 4 при лично-мужских существительных как формы именительного падежа используются особые формы числительных — **dwóch, trzech, czterech**, которые сочетаются с родительным падежом множественного числа существительных:

Им. п. **Dwóch starszych panów** — *двое пожилых мужчин*;

Им. п. **Trzech wojskowych** — *трое военных*.

В этом их отличие от именительного падежа числительных **dwa/dwie, trzy, cztery**, при которых, как мы уже знаем, все остальные существительные также стоят в именительном падеже множественного числа: **trzy złote, dwa dolary, trzy córki, dwie ulice, dwa wagony, dwa jabłka** (см. урок 7, с. 69, урок 10, с. 107–108).

Начиная с 5 и выше числительные при лично-мужских существительных принимают особую форму именительного падежа — с окончанием **-u**, которая сочетается с существительным в форме родительного падежа множественного числа:

Им. п. **pięciu pasażerów** — *пять пассажиров*;

Им. п. **dziewięciu wojskowych; jedenastu dorosłych; sześciu Polaków**.

Если при лично-мужском существительном используется составное числительное в именительном падеже, то все части этого числительного принимают форму с окончанием **-u**:

Им. п. **pięćdziesięciu pięciu pasażerów; trzydziestu dziewięciu Polaków**.

? А как считать людей со словом «человек»?

☞ При счете людей поляки используют другое слово — **osoba** — *лицо, человек*, оно применяется как к мужчинам, так и к женщинам. Однако это слово женского рода, поэтому и сочетается с числительными, как другие слова женского рода:

dwie osoby — *два человека*, как **dwie panie** — *две женщины*; **pięć osób** — *пять человек*, как **pięć pań** — *пять женщин*;

dużo osób — *много народу, много людей*.

? В вопросительных местоимениях тоже различается, о ком спрашиваем?

☞ Да, обязательно. Если спрашиваем о числе мужчин (при лично-мужском существительном) — то надо использовать вопросительное местоимение **ilu**: **ilu panów? ilu pasażerów? ilu dorosłych? ilu wojskowych?**

А для всех прочих существительных — местоимение **ile**: **ile kobiet, ile dzieci, ile kotów, ile biletów, ile znaczków**.

? А какое вопросительное местоимение для слова **osoba**? Такое же, как и к прочим словам, не означающим мужчин: **ile**?

☞ Да, вопросительное местоимение **ile**: **ile osób? — jedenaście, ile dzieci? — dwoje**. Но может быть и более общий вопрос: **ilu ludzi?**

Образование формы числительных с окончанием **-u**

Как видно из приведенных примеров, при образовании формы именительного падежа на **-u** в количественных числительных происходят различные изменения в основе.

Например, конечные твердые губные согласные становятся мягкими:

7 — siedem (pasażerek) — siedmiu (pasażerów)

8 — osiem (konduktorek) — ośmiu (bagażowych),

а в числительных от 11 до 40, наоборот, мягкий согласный основы становится твердым — **ś** меняется на **st**:

11 — jedenaście (książek) — jedenastu (dorosłych)

15 — piętnaście (dni) — piętnastu (Polaków)

30 — trzydzieści (dni) — trzydziestu (turystów), 40 — czterdzieści — czterdziestu,

к тому же в числительных 12, 20 и в первой части слова происходит замена **a** на **u**:

12 — dwanaście (miesięcy) — dwunastu (nauczycieli)

20 — dwadzieścia biletów — dwudziestu (uczniów)

В числительных от 50 до 90, наоборот, твердый согласный основы меняется на мягкий:

50 — pięćdziesiąt (znaczków) — pięćdziesięciu (wojskowych)

? А числительные, обозначающие сотни?

☞ Ну, уж если будем считать людей на сотни, то в числительных от 100 до 400 окончание **-u** прибавляется ко всей основе, например: sto (lat) — stu (turystów), dwieście (lat) — dwustu (turystów), trzysta (lat) — trzystu (turystów),

а от 500 до 900 изменяется именно первая часть сложного слова (при возможных изменениях в основе, например: pięćset (lat) — pięciuset (turystów), siedemset (lat) — siedmiuset (turystów), osiemset — ośmiuset, dziewięćset — dziewięciuset).

? Какие странные формы именительного падежа, скорее похожи на родительный!

☞ Да, форма числительного на **-u** — самая распространенная форма числительных, и в косвенных падежах она употребляется не только с лично-мужскими существительными, как мы увидим при описании склонения.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** *Образуйте сочетания существительных с числительными.*

а) 2 (bilet), 3 (filiżanka kawy), 4 (wagon), 5 (nóż i widelec), 3 (hotel), 6 (pokój), 7 (miejscówka)

б) 2 (pan), 3 (wojskowy), 5 (kontroler), 6 (pasażer), 2 (kierowca), 3 (turysta), 11 (taksówkarz), 2 (kierownik), 10 (bagażowy), 4 (osoba)

в) 2 (młody pan), 3 (chłopiec), 5 (kobieta z dziećmi), 5 (Francuz), 3 (Niemiec), 2 (Rosjanin), 2 (Amerykanin), 5 (Anglik), 3 (staruszka), 9 (Polak)

г) 15 (pasażer), 18 (wojskowy), 12 (kelner), 7 (klient), 20 (turysta), 13 (pan), 50 (wojskowy), 8 (taksówkarz)

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** *Вставьте вопросительные местоимения ile — ilu.*

Образец: 2, turystka — ile turystek? — dwie turystki

2, syn — ilu synów? — dwóch synów

1) 6, kucharka; 2) 3, pasażer; 3) 3, hotel; 4) 4, pociąg; 5) 7, osoba; 6) 4, pasażerka; 7) 2, córka; 8) 5, peron; 9) 2, konduktor; 10) 3, taksówkarz

МЕСТОИМЕНИЕ

Склонение личных местоимений 3-го лица множественного числа

Именительный п. **oni, one**
 Родительный п. **ich/nich**
 Дательный п. **im/nim**
 Винительный п. **ich/nich, je/nie**
 Творительный п. **nimi**
 Предложный п. **o nich**

Различие форм местоимений в именительном и винительном падежах связано с различием между существительными, которые они заменяют, а именно:

в соответствии с лично-мужскими существительными употребляются формы **oni** — **ich/nich**, а со всеми прочими существительными **one** — **je/nie**.

Polacy / Janek i Zygmunt / Marek i Jadwiga — **oni** są grzeczni.

Polki / Jadwiga i Małgosia / moje siostry — **one** są eleganckie.

? Формы с согласным **-n-** используются только после предлогов, как формы единственного числа?

☞ Да, тут тоже совпадение с русским (см. урок 8, с. 84).

Зато в отличие от русского языка форма творительного падежа и в единственном числе (см. урок 8, с. 84), и во множественном числе, как после предлогов, так и без предлога всегда начинается с согласного **n-**: **z nią, za nimi, nim**:

Nie mówię z nim. — Я с ним не говорю.

Nie jesteście z nimi. — Мы не они / мы ими не являемся.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Существительные женского рода — так называемые существительные «на согласный»

Существительные женского рода, не имеющие в именительном падеже единственного числа никакого окончания (так называемые «на согласный») типа **niecierpliwość** (урок 3, с. 23), **noc, rzecz** (урок 9, с. 90), **świętość** (урок 12, с. 126), в единственном числе склоняются по типу тех существительных женского рода на **-a**, основа которых кончается либо на мягкий согласный (например, **kawiarnia, babcia**), либо на твердый шипящий **с** (например, **ulica** — см. урок 5, с. 45, урок 6, с. 73).

Родительный, дательный, предложный падежи — окончание **-i/-y**: **Czekać bez niecierpliwości, do nocy, powiedzieć o jednej rzeczy**

Творительный падеж — окончание **-ą**: **z niecierpliwością** (см. урок 5, с. 45).

Выделяется лишь форма винительного падежа: как и в русском языке, она не имеет особого окончания, т. е. совпадает с формой именительного падежа:

Rozumiemy twoją niecierpliwość. — Мы понимаем твоё нетерпение.

Proszę o sól. — Дайте, пожалуйста, соль.

Совпадающие формы именительного и винительного падежей множественного числа образуются по двум типам:

- У части слов они образуются с помощью окончания **-e**, т. е. как и у прочих существительных женского рода на мягкий согласный, например, **noc** — **nocy** (ср.: **kawiarnia** — **kawiarnie, ulica** — **ulice**, см. урок 7, с. 73).
- У других же слов они образуются с помощью окончания **-i/-y**, например: **nieruchomości, świętości, rzeczy**. **Kupuję wspaniałe rzeczy.** — Я покупаю великолепные вещи.

? А как определить, какое именно в этом слове должно быть окончание?

☞ Только по словарю — четких правил этого разграничения не существует.

? В других падежах какие еще есть особенности этих существительных?

☞ Только в форме родительного множественного: она образуется с помощью окончания **-i/-y**: (sprzedaż) nieruchomości, (nie lubię) drogich rzeczy — я не люблю дорогих вещей. В остальных же падежах — общие для всех существительных окончания: дательный падеж **-om**, творительный падеж **-ami**, предложный падеж **-ach**.

Склонение существительных женского рода

Падежи	Единственное число			Множественное число	
Именительный падеж	-a siostra lampa matka wiewiórka ulica	-i gospodyni pani	Без окончания rzecz sieć	= Винительный падеж -i/-y lampy matki wiewiórki rzeczy	-e gospodynie ulice panie noce
Родительный падеж	-y/-i lampy siostry matki wiewiórki ulicy kawiarni	pani	rzeczy sieci nocy	Без окончания lamp siostr matek wiewiórek ulic pań	-i/-y rzeczy sieci nocy kawiarni
Дательный падеж	= Предложный падеж -e lampie siostrze matce wiewiórcze		-i/-y pani ulicy rzeczy sieci kawiarni	-om lampom siostr matkom wiewiórkom ulicom paniom	rzeczom sieciom
Винительный падеж	-ę siostrę lampę matkę wiewiórkę ulicę kawiarnię panią		Без окончания rzecz sieć noc	= Именительный падеж siostry lampy matki wiewiórki rzeczy	panie gospodynie ulice sieci noce
Творительный падеж	-ą lampą siostrą matką wiewiórką ulicą kawiarnią	panią rzeczą siecią nocą		-ami lampami siostrami matkami wiewiórkami	rzeczami paniami sieciami nocami

Продолжение таблицы

Падежи	Единственное число	Множественное число
Предложный падеж	= Дательный падеж -e -y/-i siostrze pani matce ulicy lampie rzeczy wiewiórcze sieci kawiarni	-ach siostrach paniach matkach ulicach wiewiórkach nocach lampach kawiarniach sieciach
Звательная форма	-o -u -i/-y matko! Aniu! Pani! siostro! mamusiu nocy! Anno! Moniko! wiewiórko! 	= Именительный падеж

ПРЕДЛОГИ

Предлог **o** + **винительный падеж** обозначает количественные различия между сравниваемыми ситуациями и соответствует русской конструкции с предлогом «на»:

Pociąg spóźnia się o dwadzieścia minut. — Поезд опаздывает на 20 минут.
 Opóźnienie zwiększa się o 10 minut. — Опоздание увеличивается на 10 минут.

Предлог **według** + **родительный падеж** имеет значение «в соответствии, согласно»:

według rozkładu — по расписанию, в соответствии с расписанием.

Сочетание предлогов **na** + **винительный падеж** + **przed** + **творительный падеж** означает количественное соотношение по времени двух событий: в какой момент перед событием происходит или происходило другое событие:

na dwie godziny przed odjazdem pociągu — за два часа до отхода поезда;
 na godzinę przed obiadem — за час до обеда.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Используя текст, дополните предложения необходимыми словами и предлогами.

1. Pociąg ... Krakowa przybywa z
2. Opóźnienie może
3. Kiedy trzeba przyjechać na dworzec, żeby się nie spóźnić? Czy ... długo ... odjazdem?
4. ... Igor i Jadwiga są już
5. Poproszę ... na pociąg ... Krakowa ... Radom.
6. Państwo mają miejsca
7. W pociągach osobowych pasażer siada
8. Wagony trzeci i czwarty zatrzymują się
9. Gdzie można się dowiedzieć, o której jest pociąg ... Krakowa ... Radom? — W ... , wisi ... peronie i ... wejściem ... peron.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Ответьте на вопросы.

1. Przy którym peronie stoi pociąg ze Szczecina?
2. Z którego toru odjedzie pociąg do Lublina?
3. Czy pociąg osobowy z Zielonej Góry przybywa według rozkładu jazdy?

4. Ile minut wynosi opóźnienie naszego pociągu?
5. Ile osób było przed Igorem i Jadwigą?
6. Kto stał w kolejce?
7. Gdzie już w pociągu można kupić bilety?
8. Jak długo stali Igor i Jadwiga w kolejce?
9. Jakim pociągiem chcą jechać Igor i Jadwiga do Krakowa?
10. O jaki wagon prosi Jadwiga kasjerkę?
11. O której odjeżdża pociąg do Krakowa?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Вставьте необходимые предлоги.

1. Zwykle przyjeżdżam na dworzec ... półgodziny ... odjazdem pociągu.
2. Lubię zjeść obiad ... godzinę ... wyjazdem.
3. Kupujemy bilety ... tydzień ... wyjazdem.
4. Kupimy bilety ... kwadrans ... odjazdem pociągu.
5. Zamówimy taksówkę ... 5 minut ... wyjściem z domu.
6. Po co wychodzić z domu ... godzinę ... odjazdem?
7. Lubimy jechać ... oknie ... siebie.
8. Czy nasz pociąg idzie ... Radom?

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Przepraszam, gdzie jest kasa biletowa?
 — W Hali Głównej dworca.
 — (*Przy kasie*) Czy mogę kupić bilet do Poznania?
 — Tu sprzedajemy bilety tylko na pociągi podmiejskie. Bilety na pociągi dalekobieżne sprzedaje kasa numer sześć.
2. — Przepraszam, o której odjeżdżają pociągi do Gdańska?
 — Proszę zobaczyć w rozkładzie jazdy pociągów albo zapytać w informacji.
 — Gdzie można zobaczyć rozkład pociągów?
 — Na peronie i przy wejściu na peron.
3. — Ile kosztuje bilet do Krakowa?
 — Jakim pociągiem chce pani jechać?
 — Ekspresem lub InterCity.
 — Bilet na ekspres kosztuje osiemdziesiąt złotych.
 — Poproszę o dwa bilety na drugiego lipca na ekspres na piątą z minutami.
 — Która ma być klasa — pierwsza czy druga?
 — Druga, ale poproszę o miejsce przy oknie w wagonie dla niepalących.
4. — Czy to jest informacja?
 — Tak.
 — W której kasie mogę kupić bilet na Inter-City do Gdańska i ile kosztuje taki bilet?
5. — Z którego peronu odjeżdża pociąg do Gdańska?
 — Z trzeciego.
 — O której?
 — O siódmej trzydzieści pięć.
6. — Gdzie jest wagon restauracyjny? Czy można tam zjeść obiad?
 — Wagon restauracyjny jest za wagonami polskimi.
7. — Czy mamy opóźnienie czy jedziemy zgodnie z rozkładem jazdy?
 — W tej chwili nasz pociąg ma opóźnienie dziesięć minut, ale w Warszawie będziemy punktualnie, na czas (*своевременно*). Za godzinę będziemy na Dworcu Centralnym.
8. — Czy to już Warszawa?
 — Tak, ale to jest Warszawa Wschodnia, na prawym brzegu Wisły. Koniec podróży — Warszawa Centralna. Będziemy tam za piętnaście minut.

9. — Z jakiego dworca odjeżdżają pociągi do Krakowa?
— Zwykle z Centralnego, ale można wsiąść do tego pociągu na Dworcu Zachodnim.
10. — Czy często pani podróżuje?
— Bardzo często. Przyjeżdżam do Polski raz na miesiąc.
11. — Czy są miejscówki na pociąg ekspresowy o drugiej dwadzieścia do Lublina?
— Niestety, już nie ma. Mogę zaproponować pociąg o trzeciej, kupi pani sobie miejscówkę w wagonie u konduktora.
12. — Czy dostanę miejscówkę na pociąg do Otwocka?
— Na pociągi podmiejskie nie ma rezerwacji miejsc. Nie sprzedajemy miejscówek.
13. — W której kasie można kupić bilety na Inter-City do Gdańska?
— W każdej, gdzie sprzedają bilety na pociągi dalekobieżne.
14. — Przepraszam, czy to jest miejsce 28? Mam miejscówkę, miejsce przy oknie.
— Ależ pani ma miejscówkę w wagonie pierwszej klasy, a tu jest druga klasa.

УРОК 14

W hotelu «Cracovia»* • В гостинице «Краковия»

Текст 1. W ресепcji • В администрации гостиницы

Recepcjonistka (zwraca się do Jadwigi i Igora, którzy weszli do hotelu): Dzień dobry państwu!

Jadwiga: Dzień dobry pani. Zarezerwowałam u państwa na cztery dni dwa pokoje jednoosobowe*.

Recepcjonistka: Na jakie nazwisko są zarezerwowane pokoje?

Jadwiga: Rezerwację zrobiłam* na nazwisko Kowalska.

Recepcjonistka (przegląda listę): Zgadza się. Rzeczywiście ma pani rezerwację od dwudziestego pierwszego sierpnia. Proszę wypełnić karty meldunkowe* i dać mi dowody osobiste.

Jadwiga: Mój kolega jest cudzoziemcem. Ma paszport.

Recepcjonistka: W takim razie poproszę pana paszport, a pani — dowód. Po zameldowaniu* państwa od razu oddam wszystkie dokumenty. Państwa pokoje znajdują się na trzecim piętrze*, mają wszystkie wygody: łazienkę, toaletę i klimatyzację. W łazience jest prysznic i wanna. Codziennie zmieniamy ręczniki, a dwa razy w tygodniu — białinę pościelową. W pokoju jest telefon, telewizor i lodówka.

Jadwiga: Czy wszystkie te urządzenia działają jak należy?

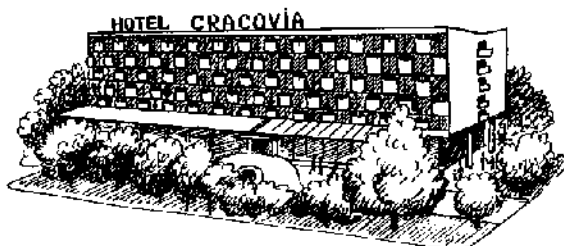
Recepcjonistka: Ależ oczywiście! Ale jeżeli coś się zepsuje, proszę zadzwonić do recepcji* i natychmiast wyślemy hydraulika albo elektryka.

Jadwiga: Gdzie mogę wyprasować sukienkę?

Recepcjonistka: Wyjdzie pani na korytarz i poszuka pokojowej, ona pani to załatwi.

Jadwiga: Czy mamy opłacić pokoje z góry?*

Recepcjonistka: Niekoniecznie. Jak państwo sobie życzą. Można opłacić przed odjazdem. Tylko proszę pamiętać, że doba hotelowa* zaczyna się i kończy o dwunastej w południe. Jeżeli państwo wyjeżdżają po tej godzinie, oddadzą państwo swoje rzeczy na przechowanie i mogą pospacerować po naszym pięknym Krakowie i potem rzeczy zabrać. Aha, jeszcze zapomniałam o jednej rzeczy. Śniadanie jest wliczone w cenę pokoju, ale kolacje i obiady państwo mają* we własnym zakresie*. Śniadania goście hotelowi jedzą w restauracji na dole. Jeżeli ktoś z państwa zechce zjeść śniadanie w pokoju, proszę zatelefonować bezpośrednio do restauracji i kelner przyniesie śniadanie. Mamy jeszcze bar i kawiarnię. W naszej restauracji państwo mogą zjeść także smaczny obiad* i dobrą kolację. I proszę nie korzystać z grzałek. To jest zabronione, bo niebezpieczne. W każdym pokoju jest czajnik elektryczny, który automa-

tycznie wyłącza się z sieci. Gniazdko do maszynki do golenia* i suszarki znajduje się w łazience. W przedpokoju w szafie są wieszaki oraz szczotki do ubrania i obuwia. Proszę, to są państwa klucze. Proszę za każdym razem*, kiedy państwo wychodzą z hotelu, zostawiać klucze w recepcji.

Jadwiga i Igor dziękują recepcjonistce i wjeżdżają windą na trzecie piętro.

Jadwiga: Zaniesiemy bagaże do pokoi, a potem pójdziemy na obiad. Jestem bardzo głodna.

Igor: Ale przed obiadem chciałbym nadać telegram do mojej mamy. Z życzeniami urodzinowymi*. Kończy dziś pięćdziesiątkę*.

Jadwiga: Proszę przekazać jej moje serdeczne życzenia. Poczta jest blisko hotelu. Poczekam na ciebie w swoim pokoju. Rozpakuję torbę i wezmę prysznic*.

🔊 Текст 2. Czas to pieniądz. Na poczcie •

Время — деньги. На почте

Igor (przy okienku): Czy mogę nadać telegram do Moskwy?

Urzędniczka: Oczywiście. Oto jest blankiet na telegram zagraniczny. Tylko proszę pisać łacinką.

Igor: Poproszę jeszcze o kopertę, dwa znaczki i siedem widokówek z zabytkami Krakowa.

Urzędniczka: Chce pan wysłać list krajowy czy zagraniczny?

Igor: List też wyślę do Moskwy.

Urzędniczka: Czy to będzie list lotniczy czy zwykły? A może pan chce wysłać list polecony?

Igor: Mam zamiar wysłać list pocztą priorytetową, bo chcę, żeby mój przyjaciel dostał go jeszcze przed moim powrotem do Moskwy.

Urzędniczka: To pan załatwi w innym okienku. Ale z góry uprzedzam*, że opłata za wysyłkę priorytetową jest wysoka.

Igor: Zależy mi na czasie*. Przecież list priorytetowy poczta dostarcza w ciągu trzech — czterech dni, a list zwykły idzie od czterech do pięciu tygodni.

СЛОВАРЬ

aha (междометие) ага
automatycznie автоматически

bezpośrednio непосредственно

blankiet, -u м. бланк;
blankiet na telegram телеграфный бланк

blisko близко

czajnik, -a м. чайник

dokument, -u м. документ
dostać: dostanę, dostanie сов. получить

dostarczać: dostarczam несов. доставлять

dowód, -u м. удостоверение личности, паспорт (внутренний)

dół, dołu м. низ; **na dole** внизу

działać: działam несов. действовать, работать, функционировать

elektryczny/y, -a, -e электрический

elektryk м. электрик

gniazdko с. розетка (для электроприборов)

grzałka жс. кипятильник
hotelowy/y, -a, -e гостиничный

hydraulic м. водопроводчик, сантехник

jednoosobowy/y, -a, -e на одно лицо / для одного человека

karta жс. meldunkowa прописной листок, листок на проживание (в гостинице)

karteczka жс. **na śniadanie** талон на завтрак (в гостинице)

klimatyzacja жс. кондиционирование; установка для кондиционирования воздуха

klucz, -a м. ключ

kolacja жс. ужин

korytarz, -a м. коридор

lista жс. список

lodówka жс. холодильник

łacinka жс. латиница, латинские буквы

łazienka жс. ванная

maszynka жс. **do golenia** безопасная бритва, электробритва

natychmiast сразу (же)

niebezpieczny/y, -a, -e опасный

(nie)koniecznie (не)обязательно

od + род. п. (предлог) с

oddać: oddam сов. отдавать

odebrać: odbiorę, odbierze сов. получить

okienko с. окошко, окошечко

opłacić: opłacę, opłaci сов. оплатить, заплатить

opłata жс. оплата

pieniądz, -a м. деньги

pięćdziesiątka жс. пятьдесят лет; **on(a) kończy pięćdziesiątkę** ему (ей) исполняется 50 лет

piętro с. этаж; **trzecie piętro** четвертый этаж

polecony/y, -a, -e заказной (о корреспонденции)

południe с. *zдесь* полдень

pospacerować: pospaceruję, pospaceruje сов. погулять

poszukać: poszukam (kogoś, czegoś) сов. искать (кого-л., что-л.)

powrót, -otu м. возвращение

priorytetowy/y, -a, -e приоритетный, пользующийся

ся преимущественными правами; **list priorytowy** письмо, отправленное почтой-экспресс; приоритетное отправление; **poczta priorytetowa** почта-экспресс
prysznic, -a м. душ
przechowanie с. хранение, сохранение
przedpok/ój, -oju м. прихожая, передняя
przeglądać: przeglądam *несов.* просматривать
przynieść: przyniosę, przyniesie *сов.* принести
recepcja ж. бюро приема, администрация (в гостинице)
recepjonistka ж. служащая в бюро приема (в гостинице)
ręcznik, -a м. полотенце
rozpakować: rozpakuję, rozpakuje *сов.* распаковать
rzeczywiście действительно, в самом деле (т. е. соответствует реальному положению вещей, действительности)
sieć ж. сеть
sobie себе *дат.-предл. п.* возвратного местоимения

suszarka ж. фен (прибор для сушки волос)
szafa ж. шкаф
szczotka ж. **do obuwia** сапожная щетка, щетка для обуви
szczotka ж. **do ubrania** платяная щетка, щетка для одежды
telefon, -u м. телефон
telegram, -u м. телеграмма; **nadać telegram** дать телеграмму
telewizor, -a м. телевизор
toaleta ж. туалет, уборная
uprzedzać: uprzedzam *несов.* предупреждать
urodzinow/y, -a, -e *прил.* от **urodziny** *мн.* день рождения; **życzenia urodzinowe** пожелания ко дню рождения, на день рождения; поздравления с днем рождения
urządzenie с. оборудование, устройство
urzędniczka ж. служащая
wanna ж. ванна
widokówka ж. открытка (с видом)
wieszak, -a м. вешалка
winda ж. лифт
wjeżdżać: wjeżdżam *несов.* *здесь* подниматься (на лифте)

wliczyć: wliczę, wliczy *сов.* включить (в стоимость, в счет); **wliczon/y, -a, -e** включен(ный), входящий в стоимость
wygody *мн. (им. ед. wygoda ж.)* удобства
wyjeżdżać: wyjeżdżam *несов.* уезжать, выезжать
wyłączać (się): wyłączy (się) *несов.* выключать(ся)
wysłać: wysłę, wyśle *сов.* отправить, выслать
wysyłka ж. отправление (почтовое)
wziąć: wezmę, weźmie *сов.* взять; **wziąć przysznic** принять душ
zabronion/y, -a, -e запрещен(ный); **to jest zabronione** это запрещено
zaczynać (się): zaczynam (się) *несов.* начинать(ся)
zadzwoń: zadzwonię, zadzwoni *сов.* позвонить
zagraniczn/y, -a, -e зарубежный, посылаемый за рубеж (о почтовом отправлении)
za każdym razem каждый раз
zakres, -u м. сфера, охват, объем; **we własnym zakresie** самостоятельно

załatwić: załatwię, załatwi *сов.* уладить, устроить
zameldowanie с. прописка
zamierzać; zamierzam *несов.* намереваться
zanieść: zaniiosę, zanieś *сов.* занести
zarezerwować: zarezerwuję, zarezerwuje *сов.* забронировать
zarezerwowan/y, -a, -e забронированный, бронирован
zatelefonować (do kogoś, czegoś): zatelefonuję, zatelefonuje *сов.* позвонить (кому-л., куда-л.)
zatkać się: zatka się *сов.* засориться
zechcieć: zechcę, zechce *сов.* захотеть
zepsuć (się): zepsuję (się), zepsuje (się) *сов.* испортить(ся)
zgadzać się: zgadzam się *несов.* соглашаться; совпадать
z góry заранее
zlew, -u м. раковина (санитарное устройство)
zmieniać: zmieniam *несов.* менять, сменять
zostawiać: zostawiam *несов.* оставлять

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- «Cracovia» — латинизированное название гостиницы по имени города — Кракова.
- **Pokój jednoosobowy** — *одноместный номер* (в гостинице). **Pokój dwuosobowy** — *двухместный номер*.
- **Zrobić rezerwację** — *забронировать*.
- **Meldować się (zameldować się) w hotelu** — *(за)регистрироваться в гостинице*. **Zameldowanie** — *регистрация*; **karta meldunkowa** — *бланк, карта регистрации*; **wypełnić kartę meldunkową** — *заполнить карту регистрации*.
- В отличие от России в Польше этажи считают начиная со второго. Поляки, как и многие другие европейцы, называют **первым** тот этаж, который в России называли бы **вторым**. А то, что называется **первым** этажом в России, для поляков вообще не этаж, а **партер** (parter). Так что Ядвига и Игорь фактически будут жить на четвертом этаже (с русской точки зрения).
- **Zadzwoń do recepcji** — *позвонить в администрацию, администратору*.
- **(O)płacić z góry** — *(о)платить заранее, (о)платить вперед*.
- **Mamy opłacić pokoje** — глагол **mieć** используется со значением долженствования — *мы должны, нам надо заплатить за номера (комнаты)*, т. е. означает наименьшую степень обязательности (см. урок 12, **nam wcześniej wstać**, с. 130).

- **Doba hotelowa** *гостиничные сутки* — единица расчета аренды номера в гостинице (24 часа). Обычно они начинаются и заканчиваются в первой половине дня, т. е. не совпадают с календарным временем и с реальным временем пребывания в гостинице.
- В польском языке нет слов, соответствующих русским словам «обедать/пообедать», «завтракать/позавтракать», «ужинать/поужинать». Вместо них используются различные сочетания:
mieć obiad — *обедать*; **mieć kolację** — *ужинать*; **jeść/zjeść obiad** — *обедать/пообедать*; **jeść/zjeść kolację** — *ужинать/поужинать*; **jeść/zjeść śniadanie** — *завтракать/позавтракать*; **iść na obiad** — *идти обедать*.
- **We własnym zakresie** — *самостоятельно, в пределах собственных возможностей*. Здесь — «по собственному желанию и возможностям».
- **Maszynka do golenia** — *бритва* (безопасная), **szczotka do ubrania** — *платяная щетка*, **szczotka do obuwia** — *сапожная щетка* — в этих сочетаниях представлены типичные для польского языка наименования предметов, содержащие указания на их предназначение. Ср. также **pasta do zębów** — *зубная паста*, **szczoteczka do zębów** — *зубная щетка*.
- **Za każdym razem** — *каждый раз, всякий раз*.
- **Życzenia urodzinowe** — *пожелания по случаю дня рождения, поздравления с днем рождения*. Поздравление по-польски реализуется через выражение пожеланий.
- **Kończy pięćdziesiątkę** — *ей исполняется пятьдесят лет*.
- **Wziąć prysznic** — *принять душ*; **wezmę prysznic** — *я приму душ*. **Wezmę** — форма 1-го лица единственного числа простого будущего времени глагола **wziąć** (см. с. 153).
- **Uprzedzać z góry** — *предупреждать заранее*.
- **Zależy mi na czasie**. — *Для меня важно время*.

Мы в Польше НА ПОЧТЕ

На почте можно послать телеграмму за границу, для чего заполняется специальный бланк, текст пишется латинскими буквами. Можно также послать письма различного типа:

- List krajowy** — *по Польше*;
- List zagraniczny** — *за границу*;
- List zwykły** — *обыкновенное*;
- List lotniczy** — *авиапочтой*;
- List polecony** — *казачное*;
- List pocztą ekspresową** — *письмо-экспресс*.

Стоимость и количество марок определяются дальностью расстояния и сроками доставки.

Nadać telegram — *послать телеграмму*.

Oplata wysyłki ekspresowej — *стоимость почтового экспресс-отправления*.

Poczta priorytetowa — *экспресс-отправление*.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** *Восполните текст нужными словами.*

1. Na jakie nazwisko zrobiła Jadwiga ... pokójów?
2. Jadwiga i Igor wypełniają ... i oddają recepcjonistce ... Jadwigi i ... Igora.
3. Chcę dostać pokój ze ... z łazienką, toaletą i klimatyzacją.
4. Czy w pokoju jest ... , chcę ... prysznic.
5. Pokojowa zmienia pościel
6. W hotelu zawsze można ... sukienkę i spodnie.
7. Myślę, że opłacimy pokoje
8. Doba hotelowa ... i ... o dwunastej w południe.
9. Nie płacimy za śniadanie, bo śniadanie ... w cenę pokoju.
10. Obiady i kolacje mieliśmy w
11. Kelner może ... śniadanie lub obiad do

12. Jeżeli państwo ... z hotelu, proszę ... klucze w
 13. Dziś kolega ma urodziny — chcę wysłać do niego e-mail z

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Ответьте на вопросы по тексту.

1. W jakim hotelu będą mieszkać Igor i Jadwiga? 2. Jakie pokoje zarezerwowała Jadwiga w hotelu? 3. Jak długo Igor i Jadwiga będą w Krakowie? 4. Co trzeba zrobić, żeby się zameldować w hotelu? 5. Jakie pokoje dostali Igor i Jadwiga, jakie tam są wygody? 6. Co jest w pokoju do dyspozycji gości, z czego goście mogą korzystać, a z czego — nie? 7. Co może zrobić gość, jeżeli lampa się zepsuła i nie pali? 8. Gdzie goście hotelowi mogą zjeść śniadanie? 9. Po co Igor idzie na pocztę? 10. Ile lat ma matka Igora? 11. Jakie rodzaje listów można wysłać na pocztę? 12. Co Igor kupuje na pocztę? 13. Czy dostanę blankiet na telegram zagraniczny i jakimi literami mam pisać tekst? 14. Dlaczego Igor chce wysłać list pocztą priorytetową?

Грамматика

ГЛАГОЛ

Причастные формы

В предложениях: **pokoje są zarezerwowane** — комнаты забронированы, заказаны, **śniadanie jest wliczone w cenę pokoju** — стоимость завтрака включена в цену/оплату номера, **to jest zabronione** — это запрещено/запрещается — выделенные слова являются страдательными причастиями от глаголов **zarezerwować**, **wliczyć**, **zabronić** и вполне соотносимы с их русскими соответствиями — страдательными причастиями прошедшего времени типа *заказаны*, *запрещены* и т. п.

Спряжение глагола **brać** (брать). Настоящее время

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	biorę	bierzemy
2-е л.	bierzesz	bierzecie
3-е л.	bierze	biorą

Обратим внимание на изменения в основе.

В формах 1-го лица единственного числа и 3-го лица множественного числа перед окончаниями **ę** и **ą** основа кончается на твердый согласный **r**, перед которым произносится гласный **o**, в остальных же формах основа кончается на согласный **rz**, и перед ним появляется гласный **e**.

? То есть в основе перед окончаниями изменяется не один звук, а сразу два — гласный вместе с согласным: **or** — **erz**?

↪ Ну это нам уже давно знакомо. Такие же двойные изменения — согласного с гласным — были в формах глаголов **nieść**: **nieść** — **nieś**, **wieźć**: **wieźć** — **wiezie** (см. урок 6, с. 55), **jechać**: **jechać** — **jedzie** (см. урок 11, с. 116). И как всегда — основа в формах 1-го лица единственного числа и 3-го лица множественного числа — одинаковая.

Приставочные глаголы, производные от глагола **brać**, образуют формы простого будущего времени по тому же образцу:

	1-е л. ед. ч.	3-е л. ед. ч.	3-е л. мн. ч.
wybrać <i>выбрать</i> :	wybiorę	wybierze	wybiorą
zabrać <i>забрать</i> :	zabiorę	zabierze	zabiorą
odebrać <i>получить назад, отобрать</i> :	odbiorę	odbierze	odbiorą

? Тут еще и беглый гласный **e** между приставкой и корнем?

↪ Да. В других глаголах так уже было: **odejść**, **odeszła**, но **odszedł** (см. урок 9, с. 93).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Поставьте глагол **brać** и его производные в формы настоящего/простого будущего времени.

1. Co pani z tego (wybrać), co pani (brać)?
2. Może państwo (wybrać) z karty, co mam podać?
3. Wszystkiego razem nie (zabrać) — mam tylko dwie ręce.
4. Bardzo trudno wybrać — jeżeli (wybrać — 1-е л. ед. ч.) ten pierścionek — nie kupię tamtego.
5. Czy pani sama (zabrać) swoją walizkę do pokoju? Mogę pani pomóc. Może to ja (zanieść) ją na górę.
6. Dziękuję, sama (zabrać).
7. Kto (odebrać) nasze walizki z przechowalni? — Chętnie to zrobię — (odebrać) i (przynieść) tu.
8. Kiedy i gdzie (odebrać — 1-е л. мн. ч.) swoje paszporty? — Państwo (odebrać) je w recepcji za godzinę.
9. Dziś wieczorem wszystko (odebrać — 1-е л. ед. ч.) w biurze i jutro (przynieść) państwu wszystko razem — bilety i pieniądze.
10. Janku, kiedy (odebrać — 2-е л. ед. ч.) mój zegarek z naprawy od zegarmistrza?
11. Codziennie rano (brać — 1-е л. ед. ч.) zimny prysznic.

По образцу исходных глаголов **nieść**, **wieźć**, **jechać** спрягаются в простом будущем времени и производные глаголы с приставками.

Глагол **nieść** (нести). Спряжение в простом будущем времени производных глаголов с приставками

	1-е л. ед. ч.	3-е л. ед. ч.	3-е л. мн. ч.
нести nieść	niosę	niesie	niosą
принести przynieść	przyniosę	przyniesie,	przyniosą
вынести wynieść	wyniosę	wyniesie	wyniosą
занести zanieść	zanosę	zaniecie	zanosą
отнести odnieść	odniosę	odniesie	odniosą

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Поставьте глагол **nieść** и его производные в формы настоящего/простого будущего времени.

1. Kiedy pan (przynieść) zamówione danie? — Przepraszam, już (nieść).
2. Czy można wynieść te rzeczy z pokoju? — Tak, za chwilę (wynieść — 1-е л. ед. ч.).
3. Kiedy Ania i Marek (przynieść) moje książki?
4. (zanieść — 1-е л. ед. ч.) ci twój sweter po drodze do pracy.
5. Helenko, dlaczego (nieść) sama taką ciężką walizkę?
6. Czy możesz wnieść moją torbę do wagonu? — Owszem, chętnie ją (wnieść).

Глагол **wieźć** (везти). Спряжение в простом будущем времени производных глаголов с приставками

Глагол **wieźć** и его производные приставочные глаголы: **zawieźć** — *отвезти* (в определенное место) (см. — **zawieźć** do poczekalni, урок 7, с. 65), **przywieźć** — *привезти*

	1-е л. ед. ч.	3-е л. ед. ч.	3-е л. мн. ч.
везти wieźć	wiozę,	wiezie,	wiozą
отвезти zawieźć	zawiozę,	zawiezie,	zawiozą
привезти przywieźć	przywiozę,	przywiezie,	przywiozą

Глагол **jechać** (ехать). Спряжение в простом будущем времени производных глаголов с приставками

Глагол **jechać** и его производные приставочные глаголы: **przyjechać** *приехать*, **odjechać** *отъехать*, **wyjechać** *выехать, уехать*

	1-е л. ед. ч.	3-е л. ед. ч.	3-е л. мн. ч.
ехать jechać	jadę	jedzie	jadą
приехать przyjechać	przyjadę	przyjedzie	przyjadą
отъехать odjechać	odjadę	odjedzie	odjadą
выехать wyjechać	wyjadę	wyjedzie	wyjadą

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Поставьте глаголы *wieźć, jechać* и их производные в формы настоящего/простого будущего времени.

1. (Jechać) pani do Warszawy? — Nie, (jechać) do Zielonej Góry. 2. Kiedy pan (przyjechać) do Warszawy? — (Przyjechać) w styczniu. 3. Igorze, co mi (przynieść) z Polski? — (przynieść) ładne prezenty. 4. Kiedy (odjechać) nasz pociąg? — za dziesięć minut. 5. Igor (wyjechać) z Warszawy w końcu sierpnia. 6. Kiedy państwo do nas (przyjechać)? — (Przyjechać) za miesiąc. — A pani, pani Elżbieto? — (Przyjechać) za dwa miesiące, w kwietniu. 7. Czy pan (zawieźć) mnie na Dworzec? — Oczywiście, że (zawieźć).

Мы, конечно, помним, что значение будущего времени имеют приставочные глаголы совершенного вида. Но так бывает не всегда. Например, бывает, что формы настоящего и простого будущего времени образуются от разных слов без приставок. Например, глагол **brać: biorę** — настоящего времени, а парная форма будущего времени образуется от глагола **wziąć — wezmę** — *взять — я возьму*.

☺ И по-русски так же: *брать, но взять, беру, но возьму*.

👉 И обратите внимание на чередование согласных — твердых с мягкими.

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	wezmę	weźmiemy
2-е л.	weźmiesz	weźmiecie
3-е л.	weźmie	wezmą

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Поставьте глаголы в формы настоящего/простого будущего времени.

Pani (brać) rzeczy ze sobą? Ja też chyba (wziąć).

(Wziąć — 1-е л. ед. ч.) na obiad befsztyk tatarski, zupę pomidorową i kotlet schabowy. A ty co (wziąć)?

Włódku, czy (wziąć — 1-е л. мн. ч.) dwa pokoje czy jeden dwuosobowy.

Спряжение глаголов *dać* (дать) — *oddać* (отдать). Будущее время

	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	dam	damy	oddam	oddamy
2-е л.	dasz	dacie	oddasz	oddacie
3-е л.	da	dadzą	odda	oddadzą

Эти глаголы спрягаются по типу а-спряжения, особенной является только форма 3-го лица множественного числа: там в основе перед окончанием появляется **dz**.

☺ Похожее изменение основы уже было в глаголах **wiedzieć — oni/one wiedzą, jeść — oni/one jedzą!**

👉 Но обратите внимание: приведенные глаголы являются глаголами совершенного вида, и потому их формы — и бесприставочного **dać**, и приставочного **oddać** имеют значение будущего времени: **dam** — я дам, **oddam** — я отдам, **dadzą** — они дадут, **oddadzą** — отдадут.

? То же сходство с русским. А как же настоящее время, от какого глагола образуется?

👉 Настоящее время образует глагол **dawać** — (ja) daję, dajesz... (oni/one) dają.

? И тут как по-русски: я даю, ты даешь и т. д. Тогда **oddawać — oddaje, oddają** — тоже настоящее время?

👉 Конечно. И так же соотносятся формы глаголов **dostać** *получить* (см. урок 10, с. 105) и **dostawać** *получать*:

1-е л. ед. ч. — **dostać: dostanę** *получу* (буд. вр.) — **dostawać: dostaję** *получаю* (наст. вр.);

2-е л. ед. ч. — **dostaniesz** *получишь* — **dostajesz** *получаешь*.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Поставьте глаголы в формы настоящего/будущего времени.

1. Czy (wziąć — 1-е л. мн. ч.) klucz ze sobą? — Nie, (zostawić) go w recepcji.

2. Czy to w recepcji (dostać — 1-е л. мн. ч.) karteczki na śniadanie?

3. Przepraszam, czy (dostać — 1-е л. ед. ч.) jeszcze jeden wieszak?

4. Na śniadanie turyści zawsze (dostawać) to samo.

5. Proszę bardzo, państwo (oddać) mi paszporty, (odebrać) je państwo za pół godziny.
6. (Oddać — 1-е л. ед. ч.) ci pieniądze jutro.
7. Czy państwo (oddawać) rzeczy na przechowanie czy (zabierać) ze sobą?

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

Склонение количественных числительных

Количественные числительные склоняются в польском языке иначе, чем в русском, и иначе сочетаются с существительными. Как мы уже знаем, в именительном падеже их форма зависит от значения существительного, к которому они относятся (урок 13, с. 141). Различаются формы и в винительном падеже.

Склонение числительных *dwa* (два), *trzy* (три), *cztery* (четыре)

Числительные **dwa/dwie**, **trzy**, **cztery** имеют собственный тип склонения.

Форма именительного, а также и винительного падежа зависит от значения существительного: при лично-мужских существительных — это особые формы **dwóch**, **trzech**, **czterech**, сочетающиеся с существительным в родительном падеже множественного числа, при прочих же существительных — используются исходные формы **dwa/dwie**, **trzy**, **cztery** (+ существительное в именительном падеже множественного числа) (см. уроки 7, 10, 13). Во всех остальных падежах формы числительных не зависят от значения существительного, они общие. Два варианта форм числительного **dwa**, представленные в родительном, дательном и творительном падежах, никак не связаны со значением существительного — они в употреблении взаимозаменяемы, но, как и в русском языке, обособлены лишь формы, используемые при существительных женского рода: в именительном и винительном — **dwie** (ср. **dwie książki** — две книги), но в польском также и в творительном падеже — **dwierema**.

Падеж

Именительный	dwa dwie ж. р. dwóch	trzy trzech	cztery czterech (при лично-мужских существительных)
Родительный	dwóch/dwu	trzech	czterech
Дательный	dwom/dwu	trzem	czterem
Винительный	dwa dwie ж. р. dwóch	trzy trzech	cztery czterech (при лично-мужских существительных)
Творительный	dwu/dwoma dwierema ж. р.	trzema	czterema
Предложный	dwóch	trzech	czterech

Склонение числительных от пяти и выше

Для числительных от 5 и выше исходная форма — **pięć**, **dziewięć**, **sto** и т. д. — используется при существительных женского, среднего и мужского рода, не означающих мужчин, как мы уже знаем, в именительном: **pięć koleżanek**, **jabłek**, **znaczków**, **kotów**, а также винительном падежах: **mam pięć koleżanek**, **jabłek**, **znaczków**, **kotów** (см. уроки 7, 10, 13). При лично-мужских существительных числительные 5 и выше имеют окончание **-u** не только в именительном, но и в винительном падежах: **mam pięciu kolegów**.

Во всех остальных падежах форма числительных не зависит от значения существительного: числительные имеют лишь одно общее окончание **-u**: **liczymy do dziesięciu** мы считаем до десяти, **bez pięciu złotych** /**znaczków/koleżanek/kolegów**, **o pięciu znaczkach/koleżankach/kolegach**. Впрочем, в творительном падеже наряду с окончанием **-u** может употребляться также окончание **-oma**: **pięciu/pięcioma**, **dziesięciu/dziesięcioma**.

? То есть при лично-мужских существительных числительное имеет только одну-единственную форму с окончанием **-u**?

☞ Да, именно так. Образование формы числительных с окончанием **-u** описано в уроке 13 (с. 142) именно на примере формы именительного падежа числительных при этих существительных.

? О сочетаемости числительных в именительном падеже с существительными нам уже известно — о них говорилось не только в уроке 13, но и в уроках 7, 10. А какие правила сочетаемости действуют для других падежей, как меняется форма существительных при склонении числительных?

🔊 В родительном, дательном, творительном и предложном падежах числительное и любое существительное (независимо от его значения) согласуются друг с другом в падеже:

Родительный падеж: **od dwóch do czterech dni; od czterech do pięciu tygodni; nie ma dwóch pasażerów; wysyłam kartki do pięciu koleżanek.**

Творительный падеж: **z dwoma kolegami, z trzema siostrami, z pięciu/pięcioma kolegami; z pięciu/pięcioma koleżankami;**

Предложный падеж: **o trzech/pięciu siostrach.**

? Точно так же, как по-русски! А в винительном?

🔊 В винительном, так же как и в именительном падеже, все зависит от значения существительного (см. таблицу).

Склонение количественных числительных в сочетании с существительными

	Существительные, не означающие мужчин	Существительные, означающие мужчин
<i>Именительный падеж</i>	Dwa wagony, koty Dwie siostry, panie Trzy panie, wagony, koty Cztery panie, wagony, koty Pięc... wagonów, sióstr, kotów	Dwóch } panów Trzech } synów Czterech } pasażerów Pięciu }
<i>Родительный падеж</i>	Dwóch/ dwu Trzech Czterech Pięciu	} wagonów, sióstr, kotów, pań, panów, synów, pasażerów
<i>Дательный падеж</i>	Dwom Trzem, czterem Pięciu	} wagonom, siostram, paniom, kotom, panom, synom, pasażerom
<i>Винительный падеж</i>	Dwa wagony, koty, Dwie siostry Trzy, cztery wagony, siostry Pięc wagonów, sióstr, kotów	Dwóch/ dwu } panów Trzech } synów Czterech, pięciu... } pasażerów
<i>Творительный падеж</i>	Dwoma/ dwu Trzema, czterema Pięciu/pięcioma...	} wagonami, paniami, panami, kotami, synami, pasażerami
<i>Предложный падеж</i>	Dwóch/ dwu Trzech, czterech, Pięciu	} wagonach, paniach, panach, kotach, synach, pasażerach

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Вставьте сочетания числительных с существительными.

a)

1. W naszym dwuosobowym pokoju są (2, łóżko).

2. Tydzień ma (7, dzień).

3. Ten pokój kosztuje (20, dolar) za dobę.
 4. Te (4, stół) są zajęte, a tamte (2, stół) są wolne.
 5. Ten sklep jest otwarty przez (24, godzina).
 6. Wyjeżdżamy z Polski za (3, dzień).
 7. Ile kosztuje (5, róża)?
 8. W moim pokoju są (2, okno).
- б)
1. W naszym pokoju są (2, duży tapczan).
 2. Mamy (2, pokój dwuosobowy).
 3. Płacę za (2, doba hotelowa).
 4. Dostanie pan (5, złoty) reszty.
 5. Bilet normalny kosztuje (2, złoty, 80 grosz), dobowy — (9, złoty), tygodniowy (32, złoty).
 6. Płaci pan razem (13, złoty).
- в)
1. Byłem w Toruniu z (5, kolega).
 2. Przyjechałam do Krakowa z (3, koleżanka) i (3, kolega).
 3. W podróży zawsze trzeba pamiętać o (2, rzecz) — o paszporcie i pieniądzach.
 4. Czekałam (15, minuta), po (15, minuta) odeszłam.
 5. Ile kosztuje (7, czerwony, róża)?
 6. Jeszcze (2, dzień) temu załatwiłam rezerwację na (3, jednoosobowy pokój).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** Вставьте нужные формы существительного **tydzień** (см. урок 10, с. 101).

1. Wyjechałem z Gdańska po 2
2. Przed ... wróciliśmy z Gdańska.
3. W ciągu ... zobaczyliśmy dużo ciekawych rzeczy.
4. Dwa ... byłam w podróży.
5. Telefonuję do matki (3, raz) w
6. Za ... dostanę list od matki.
7. Po ... dostałam telegram.
8. Jeszcze przed (2, tydzień) załatwiłam rezerwację na (3, jednoosobowy pokój).

КАК ОЦЕНИТЬ СИТУАЦИЮ

Обратим внимание, что в предложениях, оценивающих ситуацию, часто употребляется прилагательное среднего рода с окончанием **-e**: *To jest niebezpieczne.* — *Это опасно.* *To jest zrozumiałe.* — *Это понятно.*

☺ Ведь это обычная польская конструкция, которую в 3-м уроке изучал Игорь: *Ta dziewczyna jest ładna. To drzewo jest wysokie.* И была пословица еще в уроке 8 (с. 77) — *Wszystko dobre, co się dobrze kończy.*

👂 А русским в этом случае хочется употребить форму на **-о**, как в переводе: *опасно, понятно, все хорошо, что хорошо кончается* и т. п. Именно поэтому русских форм на **-о** следует избегать и говорить:

(To jest) możliwe — *(это) возможно.* **(To jest) niemożliwe** — *(это) невозможно.* **To nie jest konieczne** — *это необязательно.* Однако отметим, что в некоторых оборотах по-польски возможно наречие на **-e**, например, **(to) świetnie** — *(это) превосходно/замечательно.* **(To) dobrze** — *(это) хорошо,* **(to) źle** — *это плохо.* **Niekonieczne** — *необязательно* — говорит служащая в гостинице.

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

(Po)szukać kogo? czego? (rod. n.) — *искать/поискать кого? что? (вин. n.);* *pani poszuka pokojowej* — *поищите горничную;* *szukamy swojego hotelu* — *мы ищем свою гостиницу.*

Korzystać z czego? *пользоваться чем? (твор. п.)*

I proszę nie korzystać z grzałki. — *Пожалуйста, не пользуйтесь кипятильником.*

Zależy komu? na czym? na kim? — *заинтересован кто-либо? в ком-либо? / в чем? что-либо важно/нужно кому-либо?/для кого-либо?*

Zależy mi na czasie. — *Для меня важно время.*

Zależy mu na tej pracy. — *Эта работа для него важна/нужна.*

ПРЕДЛОГИ

Предлог **od** + **родительный падеж** определяет начальную, исходную границу не только пространства, но и времени и употребляется с сочетаниями, точно обозначающими начало периода (независимо от момента речи). В русском языке ему могут соответствовать предлоги «от» и «с»:

Rezerwacja **od** drugiego sierpnia. — *Броня со второго августа.*

Jestem w Warszawie **od** jesieni. — *Я (нахожусь) в Варшаве с осени.*

Od soboty. — *С субботы.*

Od pierwszego grudnia. — *От/с первого декабря.*

Od piątej. — *С пяти часов.*

Обозначение местоположения

Место:	Gdzie? Na górze — <i>наверху</i> Na dole — <i>внизу</i>
Направление:	Dokąd? Na górę — <i>наверх</i> Na dół — <i>вниз</i>

Nasz pokój jest **na górze**. — *Наша комната — наверху.*

Kawiarnia jest **na dole**. — *Кафе — внизу.*

Idziemy **na górę**. — *Мы идем наверх.*

Zejdziemy **na dół**. — *Мы сойдем /спустимся вниз.*

Dialogi • Диалоги

- Przepraszam, gdzie w hotelu można wyprasować spodnie?
— Oczywiście, że można, proszę zwrócić się do pokojowej. Pokojowa wszystko załatwi.
- Czy jest tu winda? Trzecie piętro jest wysokie, nie mogę wejść po schodach.
— Po co pani ma iść po schodach — tu jest winda.
- Gdzie tu są schody, gdzie mogę zejść na dół?
— Schody są na prawo, za kioskiem.
- Przepraszam bardzo, ale w moim pokoju nie pali się lampka przy łóżku. Czy może pani przysłać elektryka?
— Już telefonuję do niego. Który to jest pokój?
— Jedenasty, na parterze. Dziękuję.
- Czy mamy zostawiać klucze w recepcji?
— Tak, pani recepcjonistka powiedziała, że za każdym razem, jak wychodzimy, mamy zostawiać klucz w recepcji.
- Nie widzę w swoim pokoju szczotki do obuwia. Czy można korzystać z twojej?
- Proszę zarezerwować jednoosobowy pokój i dwa dwuosobowe na piętnastego grudnia.
— Czy te pokoje mają być na tym samym piętrze?
— Nie, to nie jest konieczne. Zobaczymy się z kolegami przy śniadaniu.
- Jakie formalności muszę załatwić?
— Wypełnić kartę meldunkową i oddać paszport do zameldowania.

9. — Czy pokój dla państwa jest zarezerwowany?
— Tak, jednoosobowy pokój z łazienką i toaletą.
10. — Czy płacimy za pokój z góry?
— Jak państwo wolą, mogą państwo zapłacić przed odjazdem.
11. — Musimy wynieść rzeczy z pokoju — doba hotelowa kończy się za dwie godziny!
— Dwie godziny — to dużo, możemy się nie spieszyć, mamy jeszcze czas.
12. — Bardzo mi zależy na pobycie w Krakowie — od dawna chciałam zwiedzić to miasto.
— Jak długo pani tu będzie?
— Niestety tylko do niedzieli.
13. — Przepraszam panią, o której kończy się doba hotelowa?
— Jak zwykle, o dwunastej w południe.

УРОК 15

Stoliczku, nakryj się! • Скатерть-самобранка, угощай!

Текст 1. W restauracji hotelowej • В ресторане гостиницы

Jadwiga i Igor zjeżdżają windą na parter.

Jadwiga: Jestem głodna. Może pójdziemy do restauracji hotelowej?

Igor: Obawiam się, że tam są bardzo wysokie ceny.

Jadwiga: Ale chyba możemy pozwolić sobie na smaczny obiad, żeby uświetnić pierwszy dzień naszego pobytu w Krakowie. Przez następne trzy dni będziemy jedli obiady* w barze.

Igor i Jadwiga wchodzi do restauracji.

Kelner: Dzień dobry państwu.

Jadwiga: Dzień dobry panu. Prosimy o stół na dwie osoby*.

Kelner: Proszę usiąść* przy tym wolnym stoliku. Proszę, karta dla państwa.

Jadwiga: Igorze! Na co masz ochotę?

Igor: Chciałbym spróbować czegoś z typowo polskiej kuchni. Tylko nie flaki. Już jadłem to danie i mówiąc szczerze* nie przypadło mi do gustu*.

Jadwiga: Z przystawek proponuję sałatkę jarzynową i śledzia w śmietanie. Potem zjemy kapuśniak.

Igor: Zamiast sałatki chciałbym zjeść pasztet z gęsi i dla mnie proszę tylko pół porcji kapuśniaka. Zwykle nie jadłem zup.

Jadwiga: To niezdrowo. Ja zawsze jem zupę. W ogóle Polacy nie wyobrażają sobie obiadu bez zupy i mają mnóstwo różnych zup: zupa grzybowa, szpinakowa, fasolowa, pomidorowa, cebulowa, ogórkowa, grochówka, zupa z kłuskami, rosół z pulpecikami... Nie sposób* wymienić wszystkich.

Igor: A co będziemy jedli jako danie główne?*

Jadwiga: Zamówimy specjalność lokalu: pieczeń wieprzową z pieczarkami i fasolkę szparagową. A może wolisz cynamidki z frytkami lub wątróbkę? Te dania są tu też niezłe.

Igor: Całkowicie zdaję się na ciebie*.

Jadwiga: To zamówię pieczeń. A na deser weźmiemy lody i kawę.

Igor: A może na kawę i lody pójdziemy do jakiejś pobliskiej kawiarni?

Jadwiga: To dobry pomysł!* W takim razie zamówię butelkę wody mineralnej.

Igor: Ale niegazowanej.

☞ Текст 2. W kawiarni • В кафе

Jadwiga: O! Jaka miła niespodzianka! Marku, cześć! Co robisz w Krakowie?

Marek: Cześć! Przyjechałem służbowo*.

Jadwiga: I załatwiasz interesy w kawiarni?

Marek: Wpadłem tu na parę minut w przerwie między obradami. A ty z kolei co robisz w Krakowie?

Jadwiga: Jestem tu z gościem z Rosji. Zwiedzamy Kraków. Proszę się zapoznać — Igor Malinin.

Marek: Bardzo mi miło. Marek Kalinowski.

Igor: Mnie też bardzo miło.

Marek: Jadziu! Dzisiaj jestem bardzo zajęty. Ale od jutra będę już wolny i mogę wam towarzyszyć w spacerach po Krakowie. Bardzo lubię to miasto i niezłe znam tutejsze zabytki. Mogę służyć jako pilot*.

Igor: Bardzo Panu dziękuję. Jest Pan taki uprzejmy.

Marek: Cała przyjemność po mojej stronie*. Ale teraz już uciekam. Do jutra.

Jadwiga: A gdzie mieszkasz?

Marek: W «Cracovii».

Jadwiga: Fajnie! Co za szczęśliwy zbieg okoliczności! My też się tam zatrzymaliśmy.

Marek: Spotkamy się więc jutro na dole przy śniadaniu. Na razie.

Igor: Do widzenia. Do jutra.

Jadwiga: Pa! A teraz możemy napić się kawy i zjeść lody.

Igor: Wolę jednak jakieś ciastko. Są w Polsce takie smaczne, że jadłbym same ciastka i torty. Ale po obiedzie jestem najedzony. Dlatego zjem tylko dwa ciastka.

Jadwiga: Zupełnie nie dbasz o swoje zdrowie. Nie jesz zup ani sałatek. Za to objadasz się ciastkami. Nadmiar cukru może spowodować cukrzycę.

Igor: Ale w lodach też jest cukier i tłuszcz.

Jadwiga: Zjem tylko jedną porcję.

Igor: I myślisz, że to ciebie uratuje przed cukrzycą?

Jadwiga: Dostę głupich żartów. Już podchodzi kelnerka.

(Do kelnerki): Proszę dwie kawy z ekspresu, porcję lodów z bakaliami, drożdżówkę i jeden sernik. I od razu poproszę o rachunek.

Igor: Czy w Polsce jest zwyczaj dawania* napiwku?

Jadwiga: Tak, dajemy napiwek kelnerom, szatniarce lub szatniarzowi w kawiarniach, w teatrach, portierom, tak-sówkarzom.

☞ Текст 3. Karta • Меню

Przystawki

Mizeria

Pomidory nadziewane masą rybną

Sałatka jarzynowa

Салат из свежих огурцов со сметаной

Помидоры, фаршированные рыбной массой

Салат овощной

Sałatka jarzynowo-mięsna
 Sałatka ze szparagów
 Sałatka z ryżu i sera
 Surówka z marchewek
 Surówka z porów
 Surówka z selerów
 Baleron
 Boczek wędzony
 Kabanosy
 Kaszanka
 Kawior z jesiotra
 Kawior z łososia
 Lin w galarecie
 Nóżki wieprzowe w galarecie
 Ozór wołowy z chrzanem i zielonym groszkiem
 Polędwica
 Ser żółty «Gauda»

Pierwsze dania

Barszcz z pasztecikiem
 Chłodnik litewski
 Kartoflanka
 Krupnik na mięsie
 Zupa jarzynowa
 Zupa kalafiorowa
 Zupa owocowa
 Zupa szczawiowa
 Zupa pomidorowa

Drugie dania

Comber barani
 Cynaderki cielęce
 Filet z dorsza w sosie czosnkowym
 Frytki
 Golonka wieprzowa
 Kołduny
 Kotlet schabowy
 Kura gotowana w warzywach
 Mózdzek cielęcy smażony z jajami
 Naleśniki z serem
 Pieczeń wołowa
 Pierożki z jagodami
 Pierożki z serem
 Pstrąg z patelni
 Sandacz z rusztu
 Stek wieprzowy
 Szaszłyk turecki
 Szczupak smażony
 Sztuka mięsa
 Wątróbka
 Wieprzowina ze śliwkami
 Wołowina duszona w piwie
 Ziemniaki z wody

Salat owocnoy s мясом
 Salat из спаржи
 Salat из риса с сыром
 Salat из сырой моркови
 Salat из лука-порея
 Salat из сельдерея
 Шейка
 Корейка
 Сосиски охотничьи
 Колбаса кровяная
 Икра осетровая (черная)
 Икра лососевая (красная)
 Заливное из линя
 Студень из свиных ножек
 Язык говяжий с хреном и зеленым горошком
 Карбонад
 Сыр «Гауда»

Супы

Свекольник с пирожком
 Окрошка
 Суп картофельный
 Суп крупяной на мясном бульоне
 Суп овощной
 Суп из цветной капусты
 Суп фруктовый
 Суп щавелевый
 Томатный суп

Горячие блюда

Седло барашка
 Телячьи почки
 Филе тресковое в чесночном соусе
 Картофель фри
 Рулька свиная
 Пельмени
 Котлета свиная отбивная
 Курица отварная с овощами
 Телячьи мозги, обжаренные в яйце
 Блинчики с творогом
 Жаркое из говядины
 Вареники с черникой
 Вареники с творогом
 Форель жареная
 Судак гриль
 Свиное жаркое
 Шашлык по-турецки
 Щука жареная
 Мясо отварное
 Печенка
 Свиная со сливами
 Говядина, тушенная в пиве
 Отварной картофель

Flaga Polski. — Польский флаг.

Godło Polski. — Герб Польши.

Polityczna mapa Polski. — Политическая карта Польши.

Warszawa z lotu ptaka. — Варшава с высоты птичьего полета.

1. Warszawa. Pomnik A. Mickiewicza. —
Памятник А. Мицкевичу в Варшаве.

2. Warszawa. Pomnik F. Chopina. —
Памятник Ф. Шопену в Варшаве.

3. Warszawa. Pomnik M. Kopernika. —
Памятник Н. Копернику в Варшаве.

К с. 51

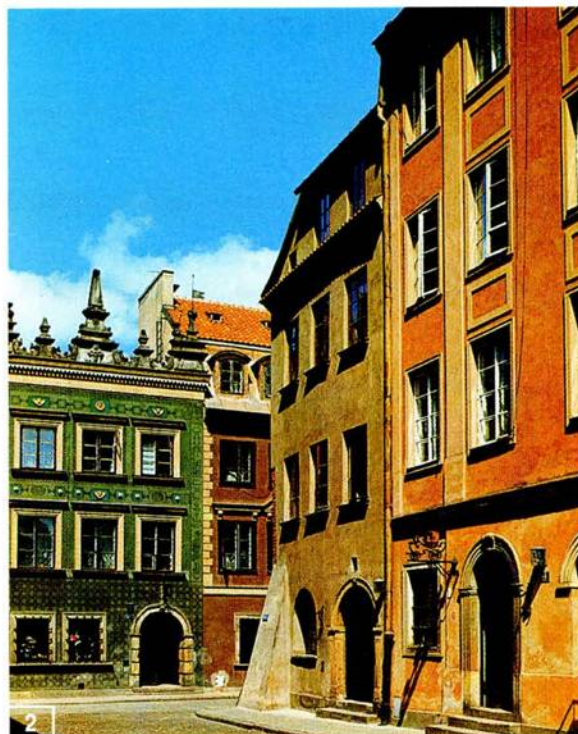
Warszawa. Widok na Wisłę i Stare Miasto. —
Варшава. Вид на Вислу и Старе Място.

Stare Miasto. Kolumna króla Zygmunta III. —
Старый Город (Старе Място). Колонна с фигурой
короля Зигмунта III.

Krakowskie Przedmieście — centralna ulica
Warszawy. —
Краковское Предместье — центральная улица
Варшавы.

К с. 88

1. Łazienki. Pałac na Wodzie. — Парк Лазенки. Дворец на воде.
2. Stare Miasto. — Старе Място.
3. Dom w Warszawie. — Дом в Варшаве.

4. Pałac Staszica. — Дворец Сташица (ныне — здание Польской академии наук).
5. Brama Uniwersytetu Warszawskiego. — Ворота Варшавского университета.

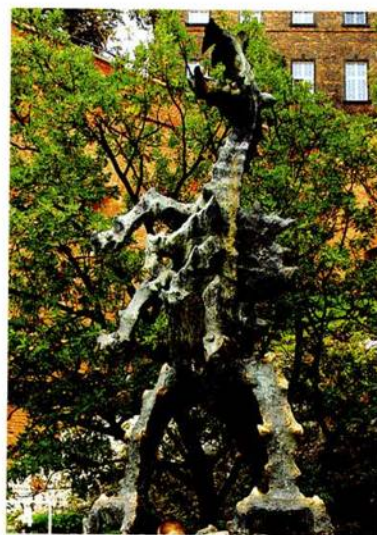
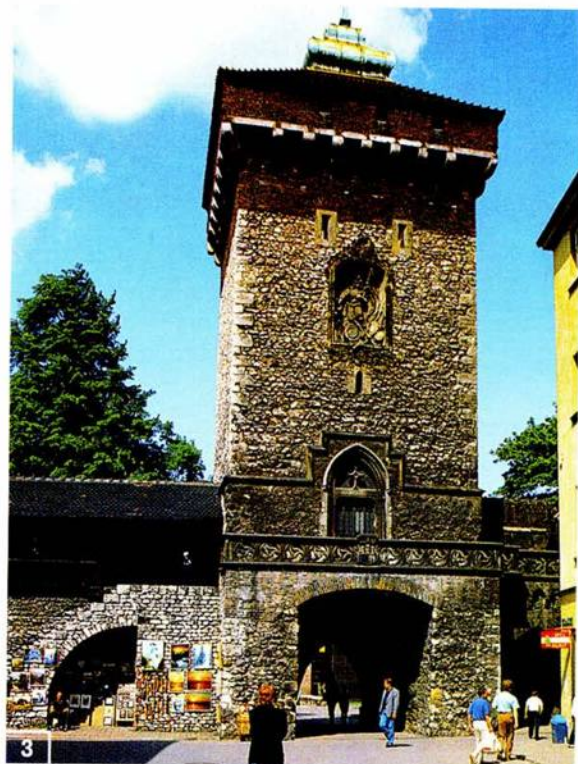
№1 к с. 12

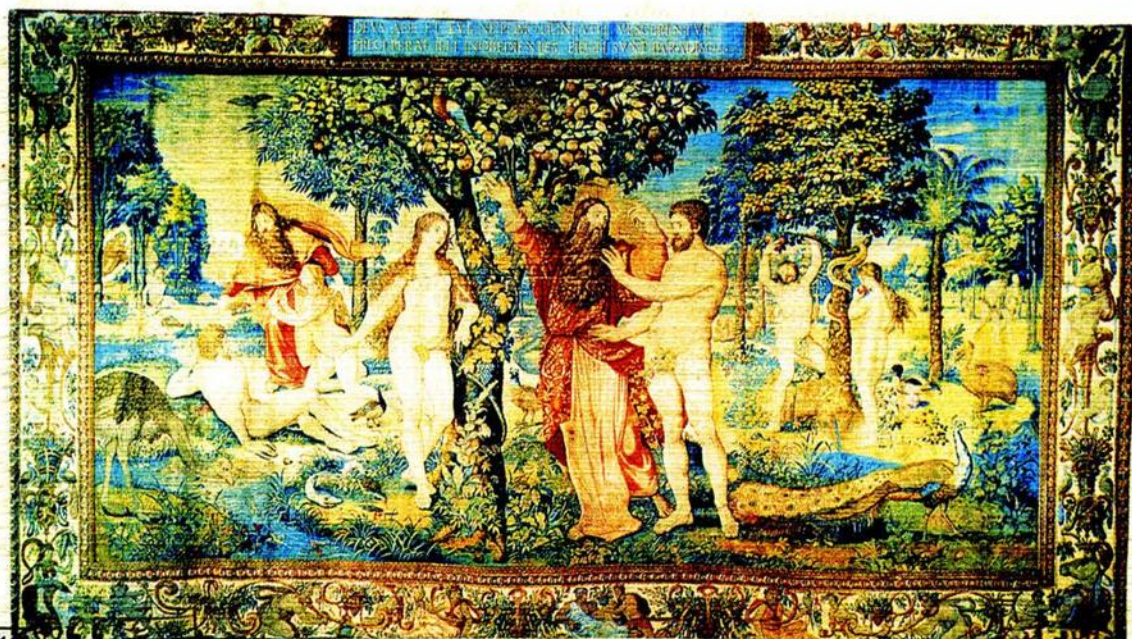
К с. 17

1. Warszawa. Kościół św. Krzyża. — Варшава. Костел Святого Креста.
2. Kraków. Kościół Mariacki. — Краков. Марицкий костел.
3. Ołtarz Wita Stwosza «Zaśnięcie Najświętszej Marii Panny». — Алтарь Вита Ствоша «Успение Девы Марии».
4. Kraków. Sukiennice. — Краков. Сукенницы (торговые ряды).
5. Hejnał na wieży Kościoła Mariackiego. — Хейнал на башне Марицкого костела.

1. Kraków. Rynek Główny i Ratusz. — Краков. Главный рынок и Ратуша.
2. Kraków. Pomnik A. Mickiewicza. — Памятник А. Мицкевичу в Кракове.
3. Kraków. Brama Floriańska. — Краков. Флорианские ворота.
4. Kraków. Pomnik Smoka. — Краков. Памятник Дракону.

1. Arras wawelski. — Вавельский arras (гобелен).

№1 к с. 173

2

3

4

2. Polski banknot 10-złotowy z wizerunkiem króla Mieszka I. — Банкнота достоинством 10 злотых с портретом короля Мешко I.
3. Bilet komunikacji miejskiej w Warszawie. — Билет городского транспорта Варшавы.
4. Karta telefoniczna. — Телефонная карта.

5. Pocztówka wielkanocna. — Пасхальная открытка.

№2 к с. 68

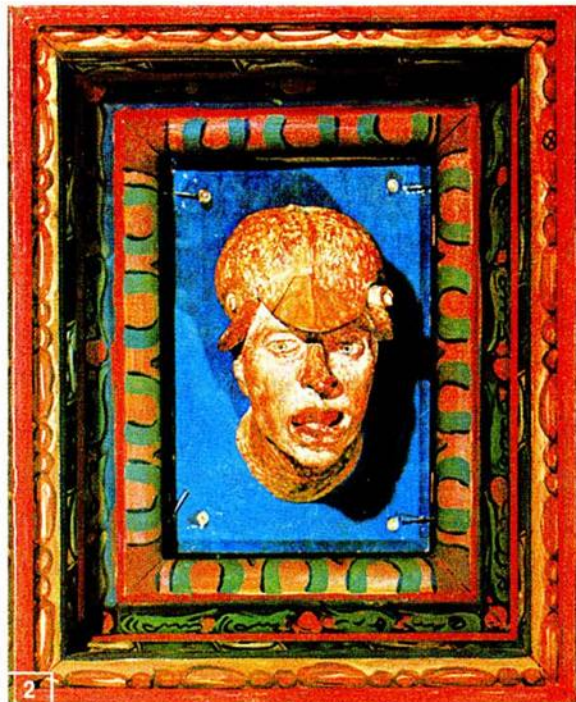
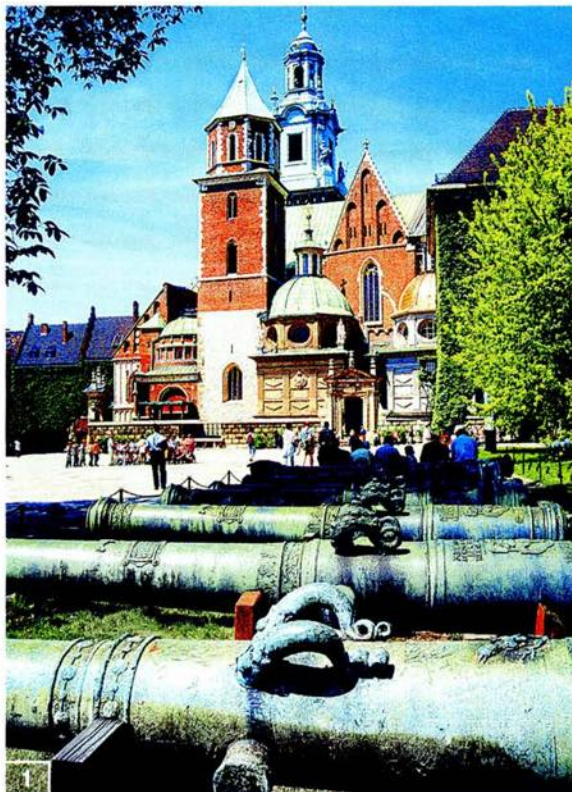
№3 к с. 113

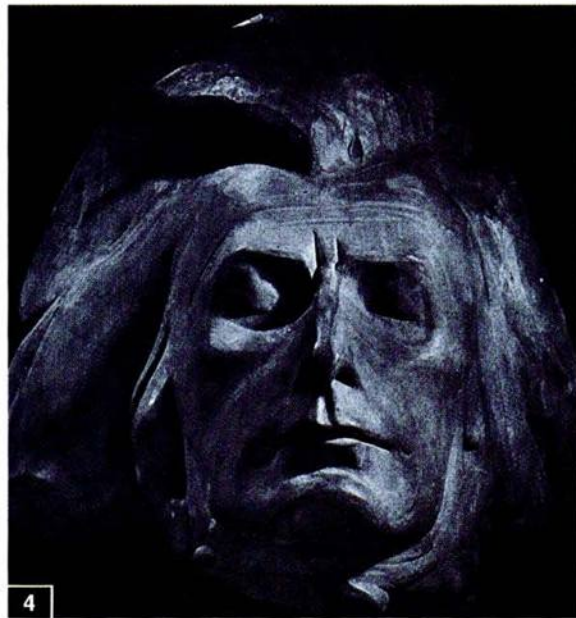
6. Pocztówka noworoczna. — Новогодняя открытка.

№4 к с. 216

№5,6
к с. 187

1. Wawel. Katedra i Kaplica Zygmuntowska. — Вавель. Кафедральный собор и часовня Зигмунта.
2. Głowa wawelska (rzeźba na suficie Sali Poselskiej Zamku na Wawelu). — Вавельская голова (скульптурный портрет на потолке Посольского зала в Вавельском замке).

Rzeźby X. Dunikowskiego. — Скульптуры К. Дуниковского.

3. Portret aktora L. Solskiego. — Портрет актера Л. Сольского. 4. Adam Mickiewicz. — Адам Мицкевич.

Słodycze

Biskupci
 Bita śmietanka z poziomkami i orzechami włoskimi
 Ciastka
 Cukierki «Mieszanka czekoladowa»
 Galaretki owocowe
 Herbatniki
 Tort kruchy
 Lody śmietankowe z porzeczkami
 Lody czekoladowe z orzeszkami laskowymi i bakaliami
 Makowiec
 Pierniki
 Rolada biszkoptowa
 Sałatka owocowa

Owoce

Ananasy
 Banany
 Brzoskwinie
 Daktyle
 Grejpfruty
 Gruszki
 Jabłka
 Mandarynki
 Morele
 Pomarańcze
 Śliwki
 Winogrona

Napoje gorące

Kakao
 Kawa biała
 Kawa czarna
 Kawa ze śmietanką
 Herbata z cytryną
 Herbata z konfiturami z truskawek
 Herbata z dżemem

Napoje zimne (bezalkoholowe)

Kompot z agrestu
 Kompot z wiśni
 Lemoniada
 Oranżada
 Pepsi-cola
 Sok jabłkowy
 Sok brzoskwiniowy
 Sok grejpfrutowy
 Sok porzeczkowy
 Woda mineralna gazowana
 Woda mineralna niegazowana

Сладкие блюда

Бисквиты
 Взбитые сливки с земляникой и грецкими орехами
 Пирожные
 Конфеты «Шоколадная смесь»
 Желе из фруктов
 Печенье
 Торт песочный
 Мороженое сливочное с черной смородиной
 Мороженое шоколадное с лесными орехами, миндалем и изюмом
 Пирог с маком
 Пряники
 Рулет бисквитный
 Фруктовый салат

Фрукты

Ананасы
 Бананы
 Персики
 Финики
 Грейпфруты
 Груши
 Яблоки
 Мандарины
 Абрикосы
 Апельсины
 Сливы
 Виноград

Горячие напитки

Какао
 Кофе с молоком
 Черный кофе
 Кофе со сливками
 Чай с лимоном
 Чай с клубничным вареньем
 Чай с джемом

Прохладительные (безалкогольные) напитки

Компот из крыжовника
 Компот из вишни
 Лимонад
 Апельсиновый напиток, оранжад
 Пепси-кола
 Сок яблочный
 Сок персиковый
 Сок грейпфрутовый
 Сок из черной смородины
 Вода минеральная газированная
 Вода минеральная негазированная

Napoje alkoholowe

Koniak

Likier

Miód pitny

Piwo «Żywiec»

Szampan

Winiak

Wino wytrawne

Wino półwytrawne

Żubrówka

Алкогольные напитки

Коньяк

Ликер

Мед (напиток)

Пиво «Живец»

Шампанское

Виньяк

Вино сухое

Вино полусухое

Зубровка

СЛОВАРЬ

agrest, -u *м.* крыжовник**agrestow/y, -a, -e** крыжовенный, из крыжовника**alkoholow/y, -a, -e** алкогольный**ananasu** *мн.* (*им. п. ед. ч. ananas, -a* *м.*) ананасы (*ani*) ... *ani* ни... ни**bakalie** *мн.* сушеные южные фрукты (фиги, миндаль, финики, изюм)**baleron, -u** *м.* шейка (вид копчености)**banany** *мн.* (*им. ед. banan, -a* (*-u*) *м.*) бананы**bez +** род. *п.* (*предлог*) без **bezalkoholow/y, -a, -e** безалкогольный**biszkopciki** *мн.* (*им. п. ед. ч. biszkopcik, -a* *м.*) бисквитики (печенье) — *уменьш.* от **biszkopcy** (*им. п. ед. ч. biszkopt, -u* *м.*) — бисквиты**biszkoptow/y, -a, -e** бисквитный**bo/czek, -czku** *м.* **wędzony** корейка (вид копчености)**brzoskwinie** *мн.* (*им. п. ед. ч. brzoskwinia* *ж.*) персики**brzoskwiniow/y, -a, -e** персиковый**całkowicie** полностью, целиком**cebulow/y, -a, -e** луковый; **zupa cebulowa** луковый суп**chłodnik, -a** *м.* **litewski** окрошка**chrzan, -u** *м.* хрен**ciebie** тебя (*род.-вин. п.* местоимения **ty** — ты)**cielęc/y, -a, -e** телячий**com/ber, -bra** *м.* **barani** седло барашка**cuk/ier, -ru** *м.* сахар**cukierki** *мн.* (*им. п. ед. ч. cukier/ek, -ka* *м.*) конфеты**cukrzyca** *ж.* диабет**cynaderki** *мн.* почки (кулинарн.)**cytryna** *ж.* лимон**czekoladow/y, -a, -e** шоколадный**czosnkow/y, -a, -e** чесночный**daktyle** *мн.* (*им. п. ед. ч. daktyl, -a* *м.*) финики**dorsz, -a** *м.* треска**dosyć** достаточно, довольно (то же, что **dość** — см. в уроке 4)**drożdżówka** *ж.* пирожное из дрожжевого теста**dżem, -u** *м.* джем**fasolka** *ж.* фасоль; **fasolka szparagowa** стручковая фасоль**fasolow/y, -a, -e** фасоле-
вый; **zupa fasolowa** фасолевый суп**filet, -a/-u** *м.* филе**frytki** *мн.*, *род. п.* **frytek/frytków** картофель фри**galareta** *ж.* желе**gęś** *ж.* гусь; гусыня**główne danie** то же, что **drugie danie** (см. словарь к уроку 10)**golonka** рулька (кулинарн.)**gorąc/y, -a, -e** горячий**gotowan/y, -a, -e** вареный**grejpfrutow/y, -a, -e** грейпфрутовый, из грейпфрута**grejpfruty** *мн.* (*им. п. ед. ч. grejpfрут, -a/-u* *м.*) грейпфруты**grochówka** *ж.* гороховый суп**grosz/ek, -ku** *м.* горошек; **zielony groszek** зеленый горошек**gruszki** *мн.* (*им. п. ед. ч. gruszka* *ж.*) груши**grzybow/y, -a, -e** грибной; **zupa grzybowa** грибной суп**herbata** *ж.* чай**herbatniki** *мн.* (*им. п. ед. ч. herbatnik, -a* *м.*) печенье**interes, -u** *м.* дело; **załatwiać interesy** улаживать дела**jabłkow/y, -a, -e** яблочный**jadać: jadam** *несов.* есть (регулярно повторяющееся действие)**jagody** *мн.* (*им. п. ед. ч. jagoda*) черника (*собирает.*)**jaja** *мн.* (*им. п. ед. ч. jajo* *с.*) яйца**ja/kiś, -kaś, -kieś** какой-то **jako** как, в качестве**jarzynow/y, -a, -e** овощной**kabanos, -a** *м.* охотничья сосиска (сорт колбасы)**kakao** *нескл.* какао**kapuśniak, -a** *м.* *здесь* кислые щи**kartoflanka** *ж.* картофельный суп**kaszanka** *ж.* кровяная колбаса (начиненная кашей)**kawa** *ж.* **biała** кофе с молоком**kawa** *ж.* **czarna** черный кофе**kawa** *ж.* **z ekspresu = kawa ekspresowa** кофе из электрокофеварки**kawa** *ж.* **ze śmietanką** кофе со сливками**kawior, -u** *м.* **z jesiotra** черная (осетровая) икра**kawior z łososia** красная (лососевая) икра**kelnerka** *ж.* официантка**kluski** *мн.* (*им. п. ед. ч. kluska* *ж.*) клецки**kolduny** *мн.* пельмени**kompot, -u** *м.* компот**konfitury** *мн.* варенье**koniak, -u** *м.* коньяк**kruch/y, -a, -e** песочный (*кулинарн.*)**krupnik, -u** *м.* суп с крупой (обычно с ячневой; бывает как с мясом, так и только с овощами)

kura ж. курица
kura w potrawce отварная курица под соусом
kurczęta *мн. (им. п. ед. ч. kurczę c.)* цыплята
lemonjada ж. лимонад
likier, -u м. ликер
lin м. линь (рыба); **lin w galarecie** заливной линь, заливное из линя
lub (союз) или
makow/iec, -ca м. маковник, пирог с маком
mandarynki *мн. (им. п. ед. ч. mandarynka ж.)* мандарины
marchewki *мн. (им. п. ед. ч. marchewka ж.)* морковь (*собирают*)
masa ж. масса
mieszanka ж. смесь
miód, -odu м. **pitny** мед (напиток)
morele *мн. (им. п. ед. ч. morela ж.)* абрикосы
móźdź/ek, -ku м. мозги (*кулинарн.*)
nadmiar, -u м. избыток, излишек
na dół вниз
nadziewan/y, -a, -e фаршированный
nakryć (się): nakryje (się), nakryje (się) *сов.* накрыть(ся)
naleśniki *мн. (им. п. ед. ч. naleśnik, -a м.)* блины, блинчики
napić się: napiję się, napije się *сов.* напиться
napiw/ek, -ku м. чаевые
napój, -oju м. напиток
(nie)gazowan/y, -a, -e (не)газированный
niespodzianka ж. сюрприз, неожиданность
nie sposób невозможно
niezdrowo нездорово, вредно для здоровья
nieźle неплохо
nóżka ж. ножка; **nóżki wieprzowe w galarecie** студень из свиных ножек

obawiać się: obawiam się *несов.* опасаться
objadać się: objadam się *несов.* объедаться
obradu *мн.* заседание
ochota ж. желание, охота; **mieć ochotę na coś** желать чего-л., хотеть чего-л.
ogórkow/y, -a, -e огуречный; **zupa ogórkowa** рассольник
oranżada ж. апельсиновый напиток, оранжад
orzechy *мн. (им. п. ед. ч. orzech, -a м.; см. урок 1)* орехи; **orzechy włoskie** грецкие орехи
orzyszki *мн. (им. п. ед. ч. orzeszek, -ka м.)* орешки; **orzyszki laskowe** лесные орешки, фундук
owocow/y, -a, -e фруктовый
ozór, -oru м. язык (*кулинарн.*)
pa! пока!
pasztecik, -a м. пирожок
pasztet, -u м. паштет; **pasztet z gęsi** гусиный паштет
patelnia ж. сковород(к)а
pepsi-cola ж. пепси-кола
pieczeń ж. жаркое
pieczon/y, -a, -e печеный
pierniki *мн. (им. п. ед. ч. piernik, -a м.)* пряники
pierożki *мн. (им. п. ед. ч. pierożek, -ka м.)* вареники; **pierożki z jagodami**; вареники с черникой; **pierożki z serem** вареники с творогом
pilot м. гид, экскурсовод
piwo с. пиво
podchodzić: podchodzę, podchodzi *несов.* подходить
południca ж. полендница, карбонад (сорт копчености)
pomarańcze *мн. (им. п. ед. ч. pomarańcza ж.)* апельсины

pomysł, -u м. идея, мысль
porcja ж. порция
portier м. швейцар, портье
pory *мн. (им. п. ед. ч. por, -u м.)* лук-порея (*собирают*)
porzeczki *мн. (им. ед. porzeczka ж.)* черная смородина (*собирают*)
porzeczkw/y, -a, -e из черной смородины
potrawka ж. отварное мясо под соусом
poziomki *мн. (им. п. ед. ч. poziomka ж.)* земляника (*собирают*)
pozwolić (na coś): pozwolić, pozwoli *сов.* позволить (что-л.)
pół пол-, половина
przekąska ж. закуска
przerwa ж. перерыв
przyjemność ж. удовольствие; **cała przyjemność po mojej stronie** рад (был) доставить вам удовольствие (вежливый ответ на выражение благодарности)
przypaść *сов.* **do gustu** понравиться, прийтись по вкусу (ср. **przypaść do smaku** в уроке 12)
przystawka ж. закуска
przy śniadaniu во время завтрака, за завтраком
pstrąg м. форель
pulpeciki *мн. (им. п. ед. ч. pulpecik, -a м.)* фрикадельки — *уменьш.* от **pulpety**
rolada ж. рулет
ruszt, -u м. гриль (железная решетка, на которой без жира запекается мясо или рыба)
rybn/y, -a, -e рыбный
sandacz м. судак
ser, -a м. **biały** творог
ser żółty сыр
ślodycze *мн. (им. п. ед. ч. słodycz ж.)* сладости, сласти, сладкое

służbowo по работе, по службе, по служебной необходимости
służyć: służę, służysz *несов.* служить
smażon/y, -a, -e жареный
sok, -u м. сок
sos, -u м. соус
specjalność ж. *здесь* фирменное блюдо
spotkać się: spotkam się *сов.* встретиться
spowodować: spowoduję, spowoduje *сов.* вызывать, стать причиной
spróbować: spróbuję, spróbuje *сов.* попробовать
stek, -u м. жаркое (*кулинарн.*)
stoliczek/ek, -ka м. *уменьш.* от **stolik, -a** м.
stolik, -a м. столик; **stolik na dwie osoby** столик на двоих, на два лица; **przy stoliku** за столиком
szaszлык, -a м. шашлык
szatniarka ж. гардеробщица
szatniarz м. гардеробщик
szczawiow/y, -a, -e щавелевый; **zupa szczawiowa** щавелевый суп
szczupak м. щука
szparag, -a м. спаржа
szparagow/y, -a, -e спаржевый; стручковый (о фасоли)
sztuka ж. штука; **sztuka mięsa** (*кулинарн.*) отварное мясо
śledź м. сельдь, селедка
śmietana ж. сметана
śmietanka ж. сливки; **bita śmietanka** взбитые сливки
śliwki *мн. (им. п. ед. ч. śliwka ж.)* сливы (*собирают*)
tluszcze *мн. (им. п. ед. ч. tłuszcz, -u м.)* жиры

towarzyszyć (komuś, czemuś): towarzyszę, towarzyszy <i>несов.</i> сопровождать (кого-л., что-л.)	uświecić: uświetnić, uświetni <i>сов.</i> прибить блеска, украсить (торжество, юбилей, какое-л. событие)	wołowina <i>ж.</i> говядина	<i>несов.</i> полагаться (на кого-л.)
tragarz <i>ж.</i> носильщик	wątróbka <i>ж.</i> печенка	wołow/y, -a, -e говяжий	zdrowie <i>с.</i> здоровье
truskawki <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. truskawka ж.</i>) клубника (<i>собирает.</i>)	węgorz <i>м.</i> угорь	wpaść: wpadł, wpadła <i>сов.</i> забежать, заглянуть, зайти (куда-л., к кому-л.)	ziemniaki <i>мн.</i> картофель, картошка; ziemniaki z wody отварной картофель
turec/ki, -ka, -kie турецкий	wieprzowina <i>ж.</i> свинина	wymienić: wymienię, wymieni <i>сов.</i> упомянуть, перечислить	zjeżdżać: zjeżdżam <i>несов.</i> спускаться (на лифте)
tutejsz/y, -a, -e здешний, местный	wieprzow/y, -a, -e свиной	wyobrażać sobie: wyobrażam sobie <i>несов.</i> представлять себе	z kolei в свою очередь
uciekać: uciekam <i>несов.</i> убежать	więc <i>итак, следовательно</i>	zajęt/y, -a, -e занят(ый)	zwiedzać: zwiedzam <i>несов.</i> осматривать, посещать
uratować (kogoś przed kimś/czymś): uratuję, uratuje <i>сов.</i> спасти (кого-л. от кого-л., чего-л.)	wino <i>с.</i> вино; wino wytrawne сухое вино; wino półwytrawne винополусухое	zamiast вместо	zwyczaj, -u <i>м.</i> обычай, привычка
usiąść: usiądę, usiądzie <i>сов.</i> сесть (где-л.)	winogrona <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. winogrono с.</i>) виноград	zatrzymać (się): zatrzymam (się) <i>сов.</i> остановить(ся)	«Żyw/iec», -ca <i>м.</i> марка польского пива «Живец» (по названию местности)
	wisnie <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. wiśnia, род. мн. wiśni</i>) вишня (<i>собирает.</i>)	zbieg, -u <i>м.</i> okoliczności стечение обстоятельств	żubrówka <i>ж.</i> зубровка
	w ogóle вообще	zdawać się (na kogoś): zdaje się, zdaje się	

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Nakryj się! Накройся!** — форма 2-го лица единственного числа повелительного наклонения глагола **nakryć się накрыться**.
- **Będziemy jedli** — *мы будем есть* (второй тип сложного будущего времени — см. грамматические объяснения).
- **Stolik na dwie osoby** — *столик на двоих/на два лица*. Об употреблении слова **osoba** см. уроки 13, 14 (с. 141, 149).
- **Proszę usiąść! Сядьте, пожалуйста! Proszu siść! Для** такого приглашения используется также глагол **siadać** — **Proszę siadać! Proszu садиться!**
- Слова **chciałbym, jadłbym** — это глаголы в форме сослагательного наклонения 1-го лица единственного числа мужского рода — *я бы хотел, я бы ел*. Окончание **-m** в этих формах — **chciałbym, jadłbym** — это показатель 1-го лица. С формами сослагательного наклонения в 3-м лице единственного числа мы уже встречались в составе вежливых оборотов: **czy mógłby pan** — *вы бы могли*, **czy nie mogłaby pani** — *вы бы не могли* (урок 9, с. 97).
- **Mówiąc szczerze** — очень распространенный оборот, который можно перевести как *откровенно говоря, честно говоря, по правде говоря*.
- **Przypaść do gustu komu** — *прийтись кому-либо по вкусу, понравиться*. **Przypadło** — форма 3-го лица единственного числа среднего рода прошедшего времени.
- **Nie sposób + инфинитив** (неопределенная форма) — *невозможно, нет возможности* (что-то сделать); **nie sposób wymienić wszystkich** — *невозможно перечислить всех*.
- **Danie główne** — *второе*. **Jeść jako główne danie** — *есть на второе, в качестве второго блюда*. Союз **jako** означает *в качестве, как*.
- **Zdaje się na ciebie** — *я полагаюсь на тебя, доверяю тебе*: **na ciebie** — форма винительного падежа местоимения 2-го лица единственного числа **ty**.
- **To dobry pomysł!** — *Это хорошая идея!*
- **Przyjechałem służbowo** — *я приехал по делам*.
- **Służyć jako pilot** — *служить как гид, в качестве гида, быть гидом, экскурсоводом*. См. выше: **jeść jako główne danie**.
- **Cała przyjemność po mojej stronie.** — *Рад(а) доставить вам удовольствие*. Очень популярный польский ответ на выражение благодарности.

- **(Zwyczaj) dawania (napiwków)** — *обычай давать чаевые*. Слово **dawanie** образовано от глагола **dawać** и относится к широко употребляемым отглагольным именам, которым в русском языке часто соответствует инфинитив (неопределенная форма) — см. уроки 8 (*mnóstwo spraw do załatwienia*, с. 79), 10 (с. 100), 14 (*po zameldowaniu państwa*, с. 147).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** *Ответьте на вопросы по тексту.*

1. Gdzie Jadwiga i Igor jedli obiad?
2. Dlaczego poszli do drogiej restauracji hotelowej?
3. Czy nadal też będą jedli obiady w tej restauracji?
4. Przy jakim stoliku wolą siedzieć Jadwiga i Igor? O jaki wolny stolik Jadwiga pyta kelnera?
5. Jakie polskie dania proponuje Jadwiga?
6. Jakie zupy jedzą Polacy?
7. Co jedli Jadwiga i Igor jako drugie (główne) danie?
8. Co Igor wybrał jako przystawkę?
9. Jaki dobry pomysł miał Igor, co zaproponował Jadwidze?
10. Kogo Jadwiga spotkała w kawiarni?
11. Czy Marek też przyjechał do Krakowa, żeby zwiedzać miasto?
12. Co proponuje Marek?
13. Dlaczego Jadwiga uważa, że Igor nie dba o swoje zdrowie?
14. Komu Polacy dają napiwki?

Мы в Польше О НАЗВАНИЯХ ПРОДУКТОВ ПИТАНИЯ

В польских и русских кулинарных названиях много обманчивых слов, сходных по звучанию, но различных по значению, что легко может ввести в заблуждение.

Owoce — это не *овоци*, а *фрукты*, **owocowy** — *фруктовый*.

Śmietana действительно обозначает *сметану*, но **śmietanka** — это не ласковое наименование этого продукта, а *сливки*.

Привычный нам сыр называется желтым (**ser żółty**), чтобы отличать его от сыра (**ser** — *род. n. sera*) — разновидности твердого плотного *творога*, который, кстати, поляки предпочитают есть в подсоленном варианте — с петрушкой, редиской и даже рыбой.

Pierogi — это вовсе не пироги, а большие вареные *пельмени* с различным фаршем, а **pierogi ruskie** — *вареники* с картофелем и творогом.

Salata и **salatka** — две разные вещи. Первое — это просто *зеленые листья свежего салата* как растения, используемые в сыром виде в качестве добавки к блюдам, в то время как **salatka** — это именно *салат* — *холодная закуска*, блюдо из мелко нарезанных продуктов, большей частью овощей, мяса, рыбы, фруктов, заправленных майонезом, уксусом, сметаной и т. п. (см. **salatka jarzynowa** — *овощной салат*).

Некоторые из похожих слов употребляются только или преимущественно во множественном числе:

winogrona (мн. ч.) — *виноград*;

ziemniak, чаще **ziemniaki** (мн. ч.) — *картофель, картошка*;

warzywa (мн. ч.) — *плоды овощных растений* — *овоци, зелень*.

И еще различие: если слово **warzywa** называет преимущественно *сырые овоци*, то **jarzyna** — **jarzyny** (мн. ч.) означает прежде всего *овощное блюдо, гарнир*.

И следует обратить внимание на особенности слов с суффиксом **-k**: слова без этого суффикса означают исходный продукт, а слова с этим суффиксом — кулинарное изделие, блюдо из него.

Так, **marchew** — *морковь*, а **marchewka** — *гарнир из моркови*; **wątroba** — *печень*, а **wątróbka** — *печенка* (блюдо), **burak** — *красная свекла*, а **buraczki** — *гарнир из красной свеклы*. Кстати, слово **pieczeń** значит *жаркое*.

Отсутствие или наличие суффикса **-k** различает также слова:

grusza — *грушевое дерево, груша* — **gruszka** — *плод грушевого дерева, груша*;

śliwa — *сливовое дерево, слива* — **śliwka** — *плод сливового дерева, слива*.

Грамматика

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Дательный падеж существительных женского и мужского рода

В предшествующих текстах мы уже встречались с формами дательного падежа единственного числа существительных женского рода. В уроке 6 (с. 52) было выражение **(nie) sprawać kłopotu matce** — *(не) причинять неудобство, беспокойство (кому?)*. Форма **matce** является формой дательного падежа единственного числа существительного женского рода **matka**, см. также **dziękuję pani, dziękuję recepcjonistce** (урок 14, с. 148), **dajemy napiwek szatniarce**.

? Это ведь похоже на форму предложного падежа единственного числа — **o matce, o Polsce** — окончания **-e**, перед которым конечный согласный основы **k** меняется на **c**?

☞ Да, совершенно верно — у всех существительных женского рода форма дательного падежа единственного числа всегда совпадает с формой предложного падежа единственного числа, о чем уже было сказано на с. 61 (урок 6).

Окончание **-e** в дательном падеже существительных женского рода используется, как и в предложном, только после основ на твердые согласные и перед окончанием **-e** эти согласные меняются:

Согласные основы **m, p, l, w, f, n** — на мягкие: **m(a) — mi(e), b(a) — bi(e), l(a) — le** и т. д., например: **mama — mamie, Irena — Irenie**.

Согласные основы **t, d, s, z** — меняются на согласные **ć, dź, ś, ź**, например:

t(a) — ci(e)	Judyta — Judycie (ср. о Judycie)
d(a) — dzi(e)	Wanda — Wandzie (ср. о Wandzie)
s(a) — si(e)	kasa — kasie
z(a) — zi(e)	Iza — Izie (ср. о Izie)

Согласные **k, g, r** — заменяются на **c, dz, rz**, например:

k — c	recepjonistka — recepcjonistce
g — dz	Jadwiga — Jadwidze
r — rz	siostra — siostrze

☺ Это ведь те же чередования, что и в предложном падеже!

☞ Ну, конечно, посмотрите таблицу в уроке 6 (с. 59).

А если основа существительного женского рода кончается на мягкий согласный или на твердый шипящий и твердый **c**, то в обеих этих формах — в дательном и предложном падеже единственного числа — используется окончание **-i/-y**: **dziękujemy babci za obiad, dziękuję pani za pomoc, pomagamy Małgosi, uczennicy, Nataszy**.

Существительные же мужского рода на согласный — как твердый, так и мягкий — имеют в дательном падеже единственного числа окончание **-owi**:

Dajemy napiwek szatniarce i szatniarzowi. — *Мы даем на чай гардеробицу и гардеробицу.*

Konduktor pomaga pasażerowi. — *Проводник помогает пассажиру.*

Dziękujemy dziadkowi, nauczycielowi, Stasiowi. — *Благодарим дедушку, учителя, Стася.*

Только несколько существительных мужского рода имеют в этой форме окончание **-u**, их надо запомнить:

Dziękuję panu, sprawać kłopot ojcu, podobać się bratu, dziękować Bogu — и некоторые другие, а также: **dziękuję państwu**.

? Иначе говоря, у существительных **мужского** рода, в отличие от существительных **женского** рода, формы дательного и предложного падежей единственного числа не совпадают (*komu?* — **pasażerowi, dziadkowi**, но — о **pasażerze, o dziadku**). А как у существительных мужского рода на **-a**, например: **poeta, kierowca**?

☞ У таких существительных форма дательного падежа единственного числа, как у всех существительных женского рода, одинакова с формой предложного падежа:

**dają prezent poecie, kierowcy, emerycie, koledze;
myślę o poecie, o kierowcy, o emerycie, o koledze.**

Форма дательного падежа множественного числа всех существительных независимо от рода имеет общее окончание **-om**:

Dawać napiwek kelnerom, taksówkarzom; towarzyszyć turystom.

В том числе, конечно, и у существительных мужского рода на **-a**: **dziękować poetom, kierowcom, emerytom**. Вот и повторили формы дательного и предложного падежей существительных.

? А какие формы имеют прилагательные в дательном падеже?

☞ Все это почти знакомые формы:

ед. ч. м. р.: **-emu** Dziękuję staremu dziadkowi.
ж. р.: **-ej** Dziękuję mojej kochanej babci.
мн. ч. **-im/-ym** Dziękuję swoim rodzicom, drogim koleżankom i kolegom.

Дательный падеж существительных и прилагательных

	Единственное число		Множественное число
Мужской род	Средний род	Женский род, мужской род на -a	
-owi/-u	-u	Основы на тверд. согл., на -k, -g	-om
		Основы на мягк. согл., на тверд. шипящ. и свистящ. с, dz	
		-e	-i/-y
-emu	-ej		-ym/-im

☞ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Поставьте существительные в скобках в форму дательного падежа единственного числа.

а)

1. Czy dałeś (kelnerka) napiwek?
2. Czy podziękowałeś (babcia) za smaczną kolację?
3. Turyści przywożą (rodzina) upominki z podróży.
4. Janeczko, czy pomogłeś (matka) wyprasować bieliznę?
5. Dobry mąż pomaga (żona), a brat — (siostra).
6. Czy mógłby pan pomóc (ta starsza pani i ten starszy pan) zanieść bagaże do pokoju?

б)

1. Serdecznie dziękujemy (pan konduktor) za pomoc.
2. Czy podoba się (gość) z Moskwy stary Kraków?
3. Dobrze, że pomogłeś (starszy przechodzień) przejść przez ulicę.
4. Czy dałeś (kelner) napiwek?
5. Chętnie będę towarzyszyła (Marek) w spacerze po Krakowie.
6. Czy smakują (nasz przyjaciel) krakowskie ciastka?
7. Trzeba podziękować (gospodarz) za wspaniałą kolację.
8. Kelner poleca (klient) młode czerwone wino.
9. Należy podziękować (pilot) za ciekawą opowieść o Krakowie.

в)

1. Proponujemy (kierowca) jechać szybko.

2. Dziękuję (znawca) Warszawy za pomoc.
 3. Kelner proponuje (nasz znajomy) wybrać danie z karty.
 4. Chętnie służę (pani) jako pilot.
 5. Przed odjazdem dziękujemy (dziadek) i (babcia).
- г)
1. Dziękuję (pan doktor) za radę.
 2. Zawsze pomagam (ojciec) myć samochód.
 3. Czy podoba się (państwo) warszawskie metro?
 4. Chętnie będę służył (państwo) jako pilot.
 5. Czy mogę (pani) pomóc?
 6. Czy smakują (pan) nasze polskie dania?
 7. Przedstawiam (pan profesor) nową studentkę.
 8. Dzieci niechętnie towarzyszą (rodzice) przy zwiedzaniu muzeum.
 9. Wnuczka pomaga (dziadkowie).
 10. Dzieci zwykle sprawiają (rodzice) dużo kłopotu, a rodzice (dzieci).

↪ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Преобразуйте формы дательного падежа множественного числа в формы единственного числа.

1. Dziękujemy naszym gospodarzom.
2. Pomagamy koleżankom.
3. Proponuję rosyjskim turystom zwiedzić Wawel.
4. Turysta proponuje kolegom pójść na kawę.
5. Rodzice dają synom prezenty.
6. Nie wszystkie rosyjskie dania przypadają do gustu cudzoziemcom.
7. Składamy paniom serdeczne życzenia.

Имена родства — особенности склонения

Разговаривая о родственниках, надо помнить, что слова, их называющие, нередко имеют нерегулярные формы.

? Но ведь слова **matka**, **córka** и **siostra** склоняются по всем правилам!

☞ Да, конечно. И также имеют типичные, как и у других слов, чередования в основе: в дательном и предложном падежах единственного числа — **o matce**, **o córce**, **o siostrze**, а в родительном падеже множественного числа — **do matek**, **do córek**, **do sióstr!**

Вспомним также, что существительные с суффиксом **-owa**, обозначающие жен, образуют падежные формы по типу прилагательных (см. урок 5, с. 48):

bratowa — **do bratowej** — **lubię bratową**

synowa — **do synowej** — **lubię synową**

teściowa — **do teściowej** — **lubię teściową**

Отличия же от регулярных форм проявляют существительные, называющие родственников-мужчин.

У существительного **ojciec** — все падежи кроме этого именительного образуются от основы **-ojc-**, к тому же исключениями являются формы двух падежей:

- форма дательного падежа — **daję prezent ojcu**
- звательная форма — **ojcze!** либо **ojciec!** (разг.).

Syn — в дательном падеже единственного числа форма регулярная — **synowi**, но зато отличаются предложный падеж — **o synu** и звательная форма — **synu!** (ср. **pan** — **o panu**, но *зват. ф.* — **panie!**).

Brat — дательный падеж единственного числа с окончанием **-u** — **daję prezent bratu** (как **ojcu**), хотя творительный и предложный падежи единственного числа имеют регулярные окончания: **bratem**, **o bracie**. Зато формы множественного числа образуются от совсем другой основы — **brać-**: именительный падеж **bracia**, родительный и винительный падежи — **braci**, творительный — **z braćmi** (окончание — **mi**), предложный падеж — **o braciach**.

Mąż — гласный **ą** произносится только в этой форме именительного падежа единственного числа, во всех прочих формах в корне гласный **ę**: **męża**, **mężowi**, **mężem**, **o mężu**.

☺ Хорошо хоть, что в именительном падеже множественного числа имена родственников мужского пола имеют одно общее окончание **-owie**: **ojcowie, synowie, dziadkowie, wujowie** и др.!

🔊 Окончание **-owie** имеют также все мужские фамилии на согласный: **Nowak — Nowakowie, Mickiewicz — Mickiewiczowie, Kowalik — Kowalikowie**. В зависимости от ситуации эти формы могут обозначать и семейную пару — **Nowakowie** — (супруги Новак), и всю семью (ср. в русском — Ивановы, Петровы), и несколько человек с такой фамилией (например, братьев — **bracia Nowakowie**).

Напомним, что женские фамилии на согласный, как и в русском языке, не склоняются вовсе — **pani Nowak — z panią Wandą Nowak, bez pani Nowak** (урок 3, с. 27).

Фамилии на **-ski, -cki**, как уже отмечалось, склоняются, как прилагательные мужского и женского рода. Форма именительного падежа множественного числа имеет окончание **-y**, которое присоединяется к основе на согласный **-c**: **Kowalski — Kowalscy, Malinowski — Malinowscy, Małecki — Małecy** — и также может обозначать и супружескую пару, и всю семью.

➡ УПРАЖНЕНИЕ 4. Вставьте нужные формы существительных.

1. Wiesz, pani Irena wczoraj znów spotkała (sвій mąż) w kawiarni! — Samego? — Oczywiście, że nie! Z (żona Stefana). — Ależ żona Stefana jest (bratowa) Ireny.
2. Mam dwóch (brat) i nigdy nie kłóć się z (brat). — A z (bratowa)? — To inna sprawa.
3. Państwo mieszkają sami czy z (teściowie)?
4. Dlaczego twój syn nie rozmawia z (ojciec) — bo (ojciec) nie podobają się koledzy (syn — *вин. п. мн. ч.*).
Niestety, (syn) sami wybierają sobie kolegów.
5. (Matka) lubią (syn — *вин. п. мн. ч.*), a (ojciec) lubią (córka — *вин. п. мн. ч.*).
6. Pani Alina ma dwie (córka) i (syn), bardzo lubi (synowa) i nie znosi (zięć).
7. Wolę mieć (brat — *вин. п. мн. ч.*), niż (siostra — *вин. п. мн. ч.*).
8. Na wszystkie święta (zięć) przynoszą kwiatki dla (żona) i (teściowa).
9. Proszę przekazać (brat) i (bratowa) moje serdeczne życzenia.

ГЛАГОЛЫ

Сложное будущее время

Глаголы несовершенного вида образуют форму будущего времени с помощью личных форм глагола **być** в будущем времени, к которым прибавляется инфинитив (неопределенная форма) основного глагола.

? Это уже встречалось в уроке 11: **będziemy wracać**. Это так же, как по-русски, — *мы будем возвращаться*?

🔊 Но в отличие от русского языка в польском для глаголов несовершенного вида есть еще одна форма сложного будущего времени: к тем же формам будущего времени глагола **być** присоединяется форма на **-i** спрягаемого глагола с окончаниями числа и рода:

będę czytał — *я буду читать* (м. р.)

będę czytała — *я буду читать* (ж. р.)

będziesz czytał — *ты будешь читать* (м. р.)

będziesz czytała — *ты будешь читать* (ж. р.)

będziemy jedli obiadu — *будем обедать* (мужчины и женщины о себе)

będziemy jadły obiadu — *будем обедать* (одни женщины о себе)

☺ Похоже на формы прошедшего времени, но только без личных окончаний!

🔊 Да, похоже, да не совсем. Тут надо быть очень внимательным, чтобы личные окончания не добавлять, — ведь о лице свидетельствуют как раз личные формы глагола **być**: **będę, będziesz** и т. д.

В форме на **i** сохраняются те же чередования, что и в формах прошедшего времени: **-ał, -ały, no -eli** (см. с. 133).

Поэтому и здесь: **będziemy jedli** — **będę jadł** — м. р., ед. ч.

będę jadła — ж. р., ед. ч.

? Но ведь можно сказать **będziemy jeść**, с инфинитивом (неопределенной формой) и тогда не думать ни о чередованиях, ни о роде?

☞ — Конечно. Обе формы имеют одинаковое значение и равноправны. Но поляки охотно используют и формы с **ł**, и не надо принимать их за формы прошедшего времени.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Поставьте глаголы в форму будущего времени.*

1. Jutro Igor (nadać — nadawać) telegram do matki.
2. Igor (jeść — zjeść) tylko połowę zupy.
3. Jadwiga i Igor (wyjechać — wyjeżdżać) z Krakowa za tydzień.
4. Marku, czy (wysłać — wysyłać) z podróży widokówkę do matki?
5. (wziąć — 1-е л. мн. ч.) swoje walizki i (pójść).

Спряжение глаголов **jeść** (есть) — **zjeść** (съесть)

Настоящее время (см. урок 8, с. 81):

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	jem ем	jemy едим
2-е л.	jesz ешь	jecie едите
3-е л.	je ест	jedzą едят

Простое будущее время глагола **zjeść** съесть:

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	zjem съем	zjemy съедем
2-е л.	zjesz съешь	zjecie съедите
3-е л.	zje съест	zjedzą съедят

Прошедшее время (z)jeść:

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	(z)jadłem/(z)jadłam (съ)ел/(съ)ела	(z)jedliśmy/(z)jadłyśmy (съ)ели
2-е л.	(z)jadłeś/(z)jadłaś (съ)ел/(съ)ела	(z)jedliście/(z)jadłyście (съ)ели
3-е л.	(z)jadł/(z)jadła (съ)ел/(съ)ела	(z)jedli/(z)jadły (съ)ели

Сложное будущее время глагола **jeść**:

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	będę jadł/będę jadła/będę jeść буду есть	będziemy jedli/będziemy jadły/będziemy jeść будем есть
2-е л.	będiesz jadł/będiesz jadła/będiesz jeść будешь есть	będziecie jedli/będziecie jadły/będziecie jeść будете есть
3-е л.	będzie jadł/będzie jadła/będzie jeść будет есть	będą jedli/będą jadły/będą jeść будут есть

В формах на **-ł** (т. е. в формах прошедшего и будущего времени) в основе этого глагола не только появляется согласный **d**, но и происходят чередования **a** — **e**, но мы с этим уже встречались (см. уроки 8, 9).

От того же корня, что и глагол **jeść**, образован глагол **jadać**, обозначающий повторяющееся многократное действие — *есть постоянно, есть время от времени*: **nie jadam zupy** — я не ем супа/супов (ср. рус. «есть»). В польском языке существуют и некоторые другие глаголы с таким значением многократности, например **czytywać**: **czytuję polskie gazety** — читаю, почитываю (время от времени) польские газеты.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** *Вставьте формы сложного будущего в двух вариантах*

1. Po powrocie z Polski Igor (dbać o zdrowie).
2. Igor i Jadwiga (mieszkać) w hotelu «Cracovia».
3. Deser (jeść) w kawiarni.
4. Teraz (wiedzieć — 2-е л. мн. ч.), jakie słodczyce lubi Halinka.
5. Niedługo (rozumieć — 1-е л. мн. ч.) po polsku.
6. Turyci (zwiedzać) zabytki Krakowa z pilotem.
7. Niestety, Jadwiga nie (zamawiać) ciastek.
8. (jeść — 1-е л. мн. ч.) tylko zdrowe potrawy.
9. Teraz (mówić — 1-е л. ед. ч.) z Polakami tylko po polsku.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Преобразуйте выделенные глаголы в формы будущего и прошедшего времени.

Образец: Chciałbym **zamówić** lody — zamówię lody, zamówiłem lody.

1. Proponuję państwu **zjeść** kolację w hotelu.
2. Czy mogę **usiąść** (1-е л. ед. ч.) przy pani stoliku?
3. Chcemy **zwiedzić** (1-е л. мн. ч.) Kościół Mariacki.
4. Chcę **wyjechać** (1-е л. ед. ч.) z Krakowa dwudziestego pierwszego.
5. Możemy **wyjść** (1-е л. мн. ч.) z hotelu o dziewiątej.
6. Wolimy **napić się** (1-е л. мн. ч.) kawy w kawiarni.
7. Życzę ci szybciej **nauczyć się** (1-е л. ед. ч.) języka polskiego.
8. Chciałbym **powiedzieć** (1-е л. ед. ч.) tej dziewczynie coś miłego.

Особенности форм глагола **usiąść** (сесть)

Для глагола **usiąść** (сов.) характерно наличие разных основ. В будущем времени чередование **usiądę, usiądzie**.

В прошедшем времени во всех формах сохраняется согласный **d**, а в корне произносится гласный **a**, который чередуется с **e**:

1-е л. ед. ч. **usiadłem, usiadłam** 1-е л. мн. ч. **usiedliśmy, usiadłyśmy**

По этому образцу образуют формы прошедшего времени глаголы **wsiąść (do tramwaju, do autobusu)** — *войти (в трамвай, автобус)* и **wysiąść (z tramwaju, z autobusu)** — *выйти (из трамвая, автобуса)*: **wsiadłam do tramwaju — wysiadłam z tramwaju**. Глаголы **wsiadać — wysiadać** несовершенного вида.

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Pozwolić sobie na co (вин. п.)? — *Позволить себе что?* (купить, получить, иметь и т. п.).

Pozwolić sobie na smaczny obiad. — *Позволить себе вкусно пообедать.*

Nie mogę pozwolić sobie na podróż do Włoch. — *Я не могу позволить себе поехать в Италию.*

Spróbować czego (род. п.)? — *Попробовать что?*

Spróbować typowo polskiego dania. — *Попробовать типично польское блюдо.*

Po obiedzie Igor spróbował na deser budynia. — *После обеда Игорь попробовал на десерт будыня.*

Towarzyszyć komu? w czym (предл. п.)? — *Сопровождать кого? в чем?*

Towarzyszyć wam w spacerach po mieście. — *Сопровождать вас в прогулках по городу.*

Czy możesz towarzyszyć matce w podróży? — *Ты можешь сопровождать маму в поездке?*

Napić się czego (род. п.)? — *Выпить что? Наняться чего?*

Możemy napić się kawy. — *Мы можем выпить кофе.*

Gdzie tu można napić się herbaty? — *Где здесь можно выпить чаю?*

Dbać o co (вин. п.)? — *Заботиться, беспокоиться о чем?*

Zupełnie nie dbasz o swoje zdrowie. — *Ты совсем не заботишься о своем здоровье.*

Мы в Польше ПРОЩАЕМСЯ ПО-ПОЛЬСКИ

? При прощании Марек и Ядвига говорят: **na razie** и **pa** вместо **do widzenia** или **do zobaczenia**. Эти слова можно употреблять одинаково?

↪ Конечно нет. **Do widzenia** и **do zobaczenia** (при недолгом расставании) — это нейтральные выражения, допустимые в любой ситуации и при обращении к любому собеседнику, в то время как слова **na razie! пока! па! пока! всего!** используются только в непринужденной обстановке и между хорошо знакомыми людьми, равными по положению и которые обращаются друг к другу на «ты» (как Ядвига и Марек). Форму **pa!** используют преимущественно женщины.

? А выражение **dobranoc!** — так проводник сказал Игорю (см. урок 6, с. 50)?

В отличие от русского «Спокойной ночи!» это выражение употребляется не только непосредственно перед сном, но и при любом прощании вечером даже с малознакомыми людьми.

ПОЛЬСКАЯ КУХНЯ

Польский обед — в зависимости от степени официальности — состоит из многих разнообразных блюд.

Обычно обед начинается с закуски (**przekąska** — *ж. р., род. п., мн. ч. przekąsek*) — холодной или горячей, овощного салата, паштета, селедки или какой-либо другой рыбы и т. п. Обязательной частью польского обеда является **surówka** — это разнообразные салаты из сырых овощей — тертой моркови, соленых огурцов, очищенных от кожицы свежих огурцов со сметаной — для такого салата существует свое название — **mizeria** (*ж. р.*), свежей или кислой капусты, шпината и т. п., заправленных сметаной, растительным маслом или уксусом. Эти сырые салаты едят либо в самом начале обеда, в качестве закуски, либо вместе с основным горячим блюдом в качестве дополнительного гарнира.

Польский суп состоит из содержащегося в названии основного отвара — грибного (**zupa grzybowa**), томатного (**zupa pomidorowa**), огуречного, с огурцами (**ogórkowa**) и т. д. — и различных добавок («гуши») в виде макаронных изделий (общее название — **makaron**, *м. р., род. п. — makaronu*), риса, клецек, картофеля, фрикаделек и т. п. Основное отличие польских супов от так называемых прозрачных (**czystych** — *чистых*) русских супов заключается в том, что обычно основной (мясной, овощной, грибной) бульон заправлен мукой, или сметаной, или молоком, маслом, яичным желтком.

Второе (горячее) блюдо — мясное или рыбное, иногда называется главным (**główne danie**) — подается с различными гарнирами — мятым отварным картофелем (**z kartoflami**, или **ziemniakami z wody** — *мн. ч.*), картофелем фри, отварной тертой свеклой, горошком с вареной морковью, гречневой кашей, клецками, зеленью (например, с зеленым салатом).

Из местных блюд в обычном обиходе наиболее популярными являются фляки (**flaki** — *только мн. ч.*) — блюдо из рубцов, свиная отбивная на косточке (**kotlet schabowy, schab**), бигос — солянка из свежей и квашеной капусты и разных видов мяса и копченостей; подается с гарниром из картофеля или без.

В качестве десерта можно съесть будынь (**budyń** — *род. п. budynia*) — разновидность очень густого тягучего молочного киселя.

В целом для польской кухни не свойственны остроперченые блюда, но от русской она отличается большим разнообразием специй, которые придают еде дополнительное своеобразие и аромат.

Вот только хлеб поляки за обедом не едят, и его следует заказывать отдельно.

О многих особенностях польской кухни и ее названиях и писал Игорь в своем первом письме другу (см. урок 12, с. 127).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Вставьте предлоги с существительным в нужной форме.

1. Bardzo mi zależy ... (czas).
2. Ta polska potrawa przypadła mi ... (gust).
3. Czy mógłby pan towarzyszyć nam ... (zwiedzanie miasta)?
4. Czy pani korzysta ... internetu?
5. Zawsze wolę płacić za hotel ... (góra).
6. Lampa ... (łazienka) się nie pali, musimy zwrócić się ... (recepcja).
7. Ceny w hotelu — niestety — nie uległy (zmiana).
8. Trzeba nastawić budzik ... 7.30.
9. Z tym problemem można się zwrócić ... (pokojuowa).
10. Jadwiga bardzo dba ... (swoje zdrowie) i radzi to samo ... (Igor).
11. Usiądziemy ... (stolik) ... (okno).

УРОК 16

Dla Polaków ojciec Kraków •
Краков — отец всех поляков

🔊 Текст 1. Drugi list Igora • Второе письмо Игоря

Drogi Saszo*!

Piszę do Ciebie z Krakowa. To przepiękne miasto, tak samo, jak Warszawa, leży nad Wisłą. Kraków był do siedemnastego wieku stolicą Polski. Dlatego między Krakowem a Warszawą istnieje rywalizacja podobnie jak między Moskwą a Petersburgiem. Na szczęście, Kraków nie miał takiego smutnego losu, jak Warszawa — ocalał w czasie ostatniej wojny. Zachowało się w nim tyle zabytków gotyckich, renesansowych, barokowych, nawet romańskich, że nie sposób jest o wszystkich napisać. Opowiem Ci tylko o dwóch. Pierwszy — to kościół Mariacki na Rynku Głównym. Jest to kościół gotycki o dwu wieżach* różnej wysokości. Z jednej z nich co godzinę rozlega się sygnał trąbki — hejnał. Trębacz gra melodię, ale nie do końca, urywa ją w połowie*. Jedna z krakowskich legend opowiada, dlaczego ten hejnał tak nagle się urywa. Było to w czasach, kiedy Tatarzy często napadali na miasta i wsie polskie. Z wieży kościoła było daleko widać*. Pewnego dnia* strażnik, który stał na wieży, zobaczył, że w kierunku miasta posuwają się oddziały tatarskie. Zatrąbił na alarm, ale strzała tatarska utkwiała mu w gardło* i nie dokończył melodii. Ale mieszkańcy Krakowa usłyszeli ten hejnał i obronili się przed nieprzyjacielem. Od tego czasu hejnał z wieży kościoła Mariackiego stał się niejako symbolem Krakowa, a codziennie w południe radio nadaje go na całą Polskę.

Wnętrze kościoła zdobi ołtarz. Jego drewniane pomalowane figurki przedstawiają życie i Zaśnięcie Matki Boskiej. Wykonał ten ołtarz w piętnastym wieku znakomity rzeźbiarz Wit Stwosz. Nigdy w życiu nie widziałem czegoś podobnego*. W kościele są także witraże autorstwa wybitnego polskiego malarza i pisarza Stanisława Wyspiańskiego.

Na Rynku Głównym — tak nazywa się główny miejski plac — znajdują się Sukiennice (niegdyś budynek handlowy), ratusz i pomnik Mickiewicza. Pod nim zawsze jest mnóstwo gołębi*, których zresztą nie lubię. Kwiaciarki sprzedają tu piękne kwiaty, dorożkarze czekają na turystów. A jeszcze sprzedaje się* tu smaczne precelki. Kiedy spacerowaliśmy z Jadzią i jej przyjacielem Markiem, zjadłem aż sześć precli.

Z Rynku doszliśmy ulicą Floriańską do Bramy Floriańskiej. Niedaleko stąd znajduje się Muzeum Narodowe (Zbiory Czartoryskich), gdzie jest dużo wspaniałych obrazów i rzeźb, w tym słynny portret «Dama z łasiczką» Leonarda da Vinci. Przy ulicy Floriańskiej mieści się kawiarnia «Jama Michalikowa», gdzie w początkach* dwudziestego wieku spotykała się cyganeria krakowska. Na ścianach tej kawiarni wiszą obrazki i rysunki malarzy, którzy tu bywali. W dzień można tu wpaść na kawę z ciastkiem i na lody, a wieczorem zobaczyć występy aktorów kabaretowych. Co do kabaretu... Na Rynku Głównym znajduje się «Piwnica pod Baranami», gdzie można posłuchać kabareciarzy, znanych piosenkarzy oraz różnych zespołów muzycznych i jazz-bandów.

À propos legend. W Krakowie jest ich niemało: o lajkoniku — zabawie mieszkańców Zwierzyńca — dzielnicy Krakowa, o królu Kraku, o jego córce, o smoku, który pożerał młode dziewczyny i o szewcu, który zabił smoka i ożenił się z królewną. Pod wzgórzem wawelskim nawet zachowała się jaskinia, w której rzekomo żył ten smok. Naprzeciwnie stoi rzeźba tego okrutnego zwierzęcia.

À teraz o drugim zabytku. Znajduje się właśnie na tym wzgórzu. To jest zamek dawnych królów polskich — Wawel. Stoi tu od dawnych czasów, ale swój dzisiejszy wygląd przybrał za panowania króla Zygmunta I Starego* z dynastii Jagiellonów. Podziwiałem tu przepiękne komnaty i sale, które mają różne nazwy. Pamiętam Salę Poselską z sufitem, na którym umieszczone są rzeźby — głowy ówczesnych mieszkańców Krakowa, królów i magnatów. W zamku widziałem też arras i gobeliny o wątkach biblijnych i mitologicznych. Duże wrażenie sprawiły na mnie ciężkie dębowe meble gdańskie. Zwiedziliśmy także Katedrę Wawelską z Kaplicą Zygmuntofską. W Katedrze zobaczyłem nagrobki władców i monarchów polskich oraz wybitnych Polaków. Po tej wycieczce po Wawelu tak się zmęczyliśmy, że postanowiliśmy wstąpić do jakiejś kawiarni na kawę i tam odpocząć. Wybraliśmy oczywiście «Jamę Michalikową».

Mógłbym* opowiadać Ci o Krakowie bardzo długo. Nie napisałem jeszcze o renesansowych budynkach Uniwersytetu Jagiellońskiego, o Teatrze Starym, o Muzeum malarza Jana Matejki, o Plantach... Niestety już nie mam sił ani czasu i kończę list. Do koperty wkładam parę widokówek z zabytkami Krakowa. Oczywiście one nie oddają tej wspaniałej atmosfery, która panuje w tym mieście-muzeum. Mam nadzieję, że kiedyś sam przyjedziesz do Polski i wszystko zobaczysz na własne oczy.

Serdeczne uściski i pozdrowienia dla rodziny.

СЛОВАРЬ

alarm, -u м. тревога
à propos [анпропó] кстати
arras, -u м. вид гобелена (от названия города во Франции)
atmosfera жс. атмосфера
autorstwo с. авторство
baran м. баран
barokow/y, -a, -e барочный, в стиле барокко
biblij/y, -a, -e библиейский
bos/ki, -ka, -kie божий; божественный; **Matka Boska** Богоматерь, Богородица
brama жс. ворота
bywać: **bywam**, **bywa** несов. бывать
co do (czegoś) что касается (чего-л.)
cyganeria жс. богема
dama жс. дама
dębow/y, -a, -e дубовый
długo долго
dojść: **dojdę**, **dojdzie** сов. дойти
dokończyć (czegoś): **dokończę**, **dokończy** сов. закончить, довести до конца, завершить
dorożkarz м. извозчик
drewnian/y, -a, -e деревянный
dynastia жс. династия; **dynastia Jagiellonów** династия Ягеллонов (правила в Польше в XIV–XVI вв.)
dzielnica жс. район (города)
dziesiętz/y, -a, -e сегодняшний
figurka жс. фигурка
gardło с. горло
gdańs/ki, -ka, -kie гданьский
gobelin, -u м. гобелен
gol/ąb, -ębia м. голубь
gotyc/ki, -ka, -kie готический
handlow/y, -a, -e торговый
hejnał, -u м. хейнал (сигнал времени, исполня-

емый трубачом на колокольне краковско-го костела Св. Девы Марии)
jama жс. яма, нора
ją ee (вин. п. ед. ч. местоимения **ona** она)
jaskinia жс. пещера
jazz-band, -u м. [dżez-bend] джаз, джаз-банд
istnieć: **istnieję**, **istnieje** несов. существовать
kabareciarz м. автор текстов для кабаре
kabaret, -u м. кабаре, сатирический театр
kabaretow/y, -a, -e прил. от кабаре; **aktor kabaretowy** артист кабаре
kaplica жс. часовня; **Kaplica Zygmuntowska** Зигмунтовская часовня (на Вавеле)
katedra жс. кафедральный собор
kiedys когда-то
komnata жс. покой, парадная комната, чертог
kościół Mariacki м. костел Св. Девы Марии
krakows/ki, -ka, -kie краковский
królewna жс. принцесса, королевна
kwiaciarka жс. цветочница, продавщица цветов
kwiat, -u м. цветок
lajkonik, -a м. лайконик (название ежегодного народного гулянья в Кракове и главного персонажа этого праздника)
legenda жс. легенда
leżeć: **leżę**, **leży** несов. здесь находится, располагаются
los, -u м. судьба
łasiczka жс. здесь горноста́й
magnat м. магнат
malarz м. художник, живописец
melodia жс. мелодия

między между
mitologiczn/y, -a, -e мифологический
monarcha м. монарх
muzyczn/y, -a, -e музыкальный
nad + твор. п. (*предлог*) над; **nad Wisłą** на Висле, на берегу Вислы
nadawać: **nadaję**, **nadaje** несов. здесь передавать (по радио, телевидению)
nadzieja жс. надежда; **mieć nadzieję** надеяться
nagle внезапно, вдруг
nagro/bek, -bka м. надгробие
napadać: **napadam** несов. нападать
napisać: **napiszę**, **napisze** сов. написать
niegdyś некогда, когда-то
niejako в некоторой степени, как бы
niemало немало
nieprzyjaciół м. недруг, враг
obraz, -u м. картина
obra/zek, -zka м. картинка
obronić się (przed kimś/ czymś): **obronię się**, **obroni się** сов. защититься (от кого-л., чего-л.)
ocaleć: **ocaleję**, **ocaleje** сов. уцелеть, сохраниться
oczy мн. (ед. **oko** с.) глаза; **na własne oczy** собственными глазами
oddawać: **oddaję**, **oddaje** несов. здесь передавать (дух, атмосферу)
oddział, -u м. отряд
odpocząć сов. отдохнуть
okrutn/y, -a, -e жестокий
ołtarz, -a м. алтарь
opowiadać: **opowiadam** несов. рассказывать
ożenić się (z kimś): **ożenię się**, **ożeni się** сов. жениться (на ком-л.)

ówczesn/y, -a, -e тогдашний
panować: **panuję**, **panuje** несов. царить, господствовать
panowanie с. правление, господство; **za panowania** во время правления, при правлении
Petersburg, -a м. Петербург
piosenkarz м. певец
pisarz м. писатель
piwnica жс. подвал
początek, -tku м. начало; **w początkach** в начале (века, столетия)
podobnie jak как и
podziwiać (coś): **podziwiam** несов. восхищаться, удивляться, восторгаться (чем-л.)
pomalowan/y, -a, -e подкрашенный, окрашенный
portret, -u м. портрет
posels/ki, -ka, -kie посольский
posłuchać (czegoś): **posłucham** сов. послушать (что-л.)
postanowić: **postanowię**, **postanowi** сов. решить
pożerać: **pożeram** несов. пожирать
pre/cel, -cla м. бублик
prece/lek, -lka м. уменьш. от бублик
przybrać: **przybiore**, **przybierze** сов. приобрести (вид, черты и т. п.)
ratusz, -a м. ратуша
renesansow/y, -a, -e ренессансный, в стиле ренессанс
romańs/ki, -ka, -kie романский, в романском стиле
rozlegać się: **rozlega się** несов. раздаваться
ry/nek, -nku м. рыночная (базарная) площадь; **Rynek Główny** Глав-

ный рынок (площадь в Кракове)
rysunek, -nku *м.* рисунок
rywalizacja *ж.* соперничество
rzekomo якобы
rzeźba *ж.* скульптура
rzeźbiarz *м.* скульптор, резчик
sala *ж.* зал
serdeczn/y, -a, -e сердечный
siła *ж.* сила
smok *ж.* дракон
spotykać się: spotykam się *несов.* встречаться
stolica *ж.* столица
strażnik *м.* караульный, стражник
strzała *ж.* стрела
sygnał, -u *м.* сигнал
symbol, -u *м.* символ
Sukiennice *мн.* Суkenницы (название торговых рядов в Кракове)
średniowieczn/y, -a, -e средневековый
tak samo jak так же, как
Tatar *м.* татарин

trąbka *ж.* труба (*муз.*)
trębacz *м.* трубач
turysta *м.* турист
tylę столько
umieszczon/y, -a, -e размещен(ный), помещен(ный)
urywać (się): urywam (się) *несов.* прерывать(ся)
uścisk, -u *м.* объятие, пожатие
utkwąć: utkwę, utkwę *сов.* вонзиться, воткнуться, застрять
Wawel, -u *м.* Вавель (холм и замок в Кракове)
wawelski, -ka, -kie вавельский
wątek, -tku *м.* сюжет;
gobelin y o wątkach biblijnych гобелены с библейскими сюжетами, на библейские сюжеты
w dzień днем
widać видно
wiek, -u *м.* здесь век, столетие

wiersz, -a *м.* стихотворение, стих
wieś, wsi *ж.* деревня
wieża *ж.* башня; **kościół o dwu wieżach** костел с двумя башнями
witraż, -a/-u *м.* витраж
wkładać: wkładam *несов.* здесь вкладывать
władca *м.* властитель, правитель
właśnie именно
wojna *ж.* война
wstąpić (do czegoś): wstąpię, wstąpi *сов.* войти, вступить (во что-л.)
wybitn/y, -a, -e выдающийся
wybrać: wybiorę, wybierze *сов.* выбрать
wycieczka *ж.* экскурсия
wygląd, -u *м.* вид
wykonanie *с.* исполнение
wysokość *ж.* высота
występ, -u *м.* выступление
wzgórze *с.* холм
zabawa *ж.* развлечение, забава, здесь народное гулянье

zachować się: zachowam się *сов.* сохраниться
Zaśnięcie *с.* Успение
zatrąbić: zatrąbię, zatrąbi протрубить *сов.*;
zatrąbić na alarm протрубить тревогу
zbiory *мн.* (*им. ед. zbiór, -oru* *м.*) собрание, кол- лекция
zdobić: zdobię, zdobi *несов.* украшать
zespół, ół, -ołu *м.* коллектив, ансамбль
zmęczyć: zmęcę, zmęczy *сов.* утомить
znakomit/y, -a, -e знаменитый
z nich из них (*род. мн.* местоимения **one** — **oni** — они)
zrobić (na kim) wrażenie *сов.* произвести на кого-л. впечатление
zwierzę, -ęcia *с.* зверь, животное
Zwierzyniec, -ńca *м.* Зверинец (район Кракова)
życie *с.* жизнь

Мы в Польше О КРАКОВЕ

Краков, как и многие старые польские города, был построен по единому для них принципу — на центральной, некогда торговой площади, именуемой Главным рынком (**Rynek** или **Rynek Główny**), размещался главный собор — костел (в Кракове — **kościół Mariacki** — костел Св. Девы Марии), а также торговые ряды и здание городского управления — Ратуша (**Ratusz** — *м. р., род. п. Ratusza*). От рынка во все стороны расходились улочки, где располагались торговые, жилые и ремесленные здания, костелы и монастыри. Все это пространство было ограждено городской стеной, в которой было несколько ворот. Часть из них, например Флорианские ворота (**Brama Floriańska** — *ж. р. ед. ч.*), сохранилась до настоящего времени. Крепостные стены, окружавшие центральный район, со временем были разрушены, и на их месте был разбит прекрасный бульвар Плянты (**Planty**, *мн. ч. род. п. — Plant*).

Замок феодала — правителя находился, как правило, вне городской черты, вне торгово-ремесленного города. В Кракове королевский замок Вавель (**Wawel** — *м. р., род. п. — Wawelu*) был построен на высоком холме над Вислой. В границах этого также укрепленного замка находится Кафедральный собор, (**Katedra Wawelska***), Зигмунтовская часовня (**Kaplica Zygmuntowska**) с усыпальницей польских королей. В настоящее время помещения замка составляют Национальный исторический музей.

Знаменательные места Кракова сохраняются со своими историческими названиями.

Суkenнице (**Sukiennice** — *мн. ч.*) — в прошлом — здание торговых рядов. В настоящее время на первом этаже в многочисленных ларьках и киосках продаются краковские сувениры, а в залах второго этажа размещена часть Национальной галереи.

Галерея Чарторыских (**Zbiory Czartoryskich** — *мн. ч.*) — филиал Национального музея.

«Яма Михаликова/ Яма Михалика» (**«Jama Michalikowa — Michalika»**) — кафе, сохраняющее в названии имя давнего владельца (букв. — «нора Михалика»).

«Пивница под баранами», «Подвал под баранами» (**«Piwnica pod Baranami»**) — своеобразное кафе-клуб, обязанное своим названием украшениям в виде бараньих голов на доме, где оно располагается.

Музей Яна Матейко — музей выдающегося художника XIX века, автора многочисленных полотен, преимущественно посвященных истории Польши. Размеры этих картин не позволяют выставлять их в доме самого Яна Матейко, превращенном в музей, и они выставлены в национальных музеях Варшавы и Кракова, здесь же представлены лишь небольшие полотна и эскизы, а также хранится множество исторических предметов, тщательно собранных в свое время самим художником для наиболее точной передачи исторических реалий.

Алтарь Вита Ствоша (**Ołtarz Wita Stwosza**), названный по имени создателя, представляет собой огромный трехчастный деревянный образ-складень, обе стороны раскрывающихся створок которого покрыты резными раскрашенными горельефами, представляющими житие Богородицы — Девы Марии. Центральный, также резной образ, изображает Успение Девы Марии.

Станислав Выспяньский (1869–1907) — выдающийся польский драматург, поэт, реформатор театра и художник.

Объяснение слов и выражений

• **Saszo!** — звательная форма имени **Sasza**, образована по типу склонения существительных женского рода.
 ☺ Конечно, ведь существительные мужского рода с окончанием **-a** все формы единственного числа образуют по этому типу, о чем говорилось в уроке 5, да и позднее.

• **Kościół o dwóch wieżach** — *костел с двумя башнями-шпилями* (см. с. 179).

• **W połowie** — *на середине, в середине*.

• **Widać** — *видно*. Глагол **widać** (как и глагол **słychać** — см. урок 11, с. 115) всегда употребляется только в форме инфинитива, не спрягается, а значение времени передается соответствующей формой глагола **być**: **było widać** — *было видно*.

• **Pewnego dnia** — *однажды*.

• **Strzała utkwiała mu w gardle** — *стрела застряла у него в горле*. Форма дательного падежа личных местоимений без предлога (см. урок 8, с. 84) может означать лицо, в пользу или во вред которого совершается событие, иногда с оттенком принадлежности (**mu w gardle** — *у него в горле, в его горле*), например:

Złamał mi się obcas. — *У меня сломался каблук*.

Pogoda nam się zepsuła. — *Погода у нас испортилась*.

• **Nigdy nie widziałem czegoś podobnego.** — *Никогда в жизни я не видел ничего подобного*. При наличии двух отрицательных слов (**nigdy, nie**) в качестве третьего отрицания употребляется неопределенное местоимение с частицей **-ś**.

• Слово **mnóstwo** — *множество*, равно как и количественные слова **dużo, mało** и т. п., сочетается с формой родительного падежа множественного числа (при счетных существительных) и единственного числа (при несчетных). С такого типа сочетаниями мы встречались в текстах уроков неоднократно (см. урок 8, с. 77, — **miała mnóstwo spraw** и др.): **mnóstwo gołębi** (*род. п. мн. ч.*) — *множество голубей*.

• **Sprzedaje się smaczne precelki** — конструкция «невозвратный глагол в 3-м лице единственного числа в сочетании с возвратной частицей **się**» обозначает действие неопределенного лица. В русском языке ей соответствуют формы 3-го лица множественного числа без подлежащего: *продают вкусные бублики* — или же, при переходном глаголе: *продаются вкусные бублики* (**mówi się** — см. урок 12, с. 127).

• **W początkach ... wieku** — *в начале ... века*.

• **Za panowania Zygmunta I Starego** — *во время правления Зигмунта I Старого*. В России мы знаем этого короля как Сигизмунда I.

Mógłbym я бы мог — форма 1-го лица единственного числа сослагательного наклонения глагола **móc**.

Грамматика

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Особенности склонения некоторых существительных

- Существительное мужского рода **gołąb** в именительном падеже единственного числа не имеет окончания и заканчивается на твердый губной согласный, но в прочих падежах этот твердый согласный меняется на мягкий, а гласный **a-** на **ę-**: **gołąb** — именительный падеж множественного числа — **gołębie**: **gołębi** — родительный падеж множественного числа. Подобные особенности склонения существительных мужского рода с основой на губной согласный были отмечены в уроке 12 (**praw** — *им.-вин. п. мн. ч. pawie*, с. 129).
- Полезно вспомнить, что существительные мужского рода на **-a**, например, **mężczyzna**, **kierowca** (урок 5, с. 45), во множественном числе склоняются и согласуются, как лично-мужские существительные (см. урок 11, с. 118): **francuscy mężczyźni**, **władcy**, **monarchowie**, **turyści** — именительный падеж множественного числа, а в родительном и винительном падежах множественного числа имеют окончание: **-ów**: **władca**, **monarcha** — **nagrobki władców i monarchów**, **turysta** — **dorożkarze czekają na turystów**.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Поставьте существительные в скобках в нужные формы.

1. Znam ... (ten kierowca) — lubi bardzo szybko prowadzić samochód. — (Młody kierowca) zwykle szybko prowadzi. 2. O czym Jadwiga rozmawia ze (sprzedawca)? 3. O (ten polski poeta) opowiadali mi (kolega) z Polski. 4. W Krakowie Jadwiga spotkała (kolega) z Warszawy. 5. Wszyscy (mój kolega) mają już samochody, a wszystkie (moja koleżanka) są już (zameżna). 6. (Hiszpański turysta) zachwycają się kościołem Mariackim. 7. (Mieszkaniec Krakowa) mieli bardzo (dobry rzeźbiarz, malarz, poeta — *мн. ч.*). 8. (Francuski turysta) przypadła do gustu polska kuchnia. 9. Dam (kolega) w prezencie dobry zegarek.

? А вот еще — **Muzeum malarza Jana Matejki** — здесь фамилия художника в родительном падеже, а как в именительном?

☞ Фамилия художника — **Matejko** с окончанием **-o**. Польские фамилии на **-o** склоняются так же, как существительные мужского рода на **-a**, по женскому типу: **Muzeum Jana Matejki**, **o Janie Matejce**, **z Janem Matejką**.

☺ Это надо запомнить — по-русски такие фамилии вообще не склоняются — *Музей Яна Матейко, стихи Евтушенко*.

☞ И не забываем, что форма винительного падежа множественного числа существительных женского рода независимо от значения совпадает с формой именительного падежа множественного числа (см. уроки 7, 16, с. 173):

Smok pożerał młode dziewczyny. — *Дракон пожирал молодых девушек.*

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Поставьте существительные в скобках в форму винительного падежа множественного числа.

1. Igor zaprasza (nowa znajoma) na kawę i lody. 2. Zawsze o drogę pytam (starsza pani). 3. Matka pyta (córka) o wrażenia z Muzeum Matejki. 4. Chyba widzieliśmy (ta aktorka kabaretowa) w «Piwnicy pod Baranami». 5. Czy mogę odprowadzić (pani) do hotelu? 6. Mam 3 (córka) i 3 (syn). 7. Czy widziałas już na Rynku (kwiaciarka) i ich przepiękne kwiaty? 8. Spotkaliśmy (niemiecka turystka) na Plantach jeszcze przed śniadaniem. 9. Przepraszam (pani). 10. Przedstawiam panu profesorowi (swoja uczennica).

- Слово **zwierzę** *животное* склоняется по особому типу склонения.

В тексте представлена форма родительного падежа единственного числа **zwierzęcia**. Основа этой формы отличается от основы именительного и винительного падежей — **zwierz-** — наращением **-ęć**, и именно эта расширенная основа характерна для всех прочих падежей, к ней и присоединяются обычные окончания существительных среднего рода с основой на мягкий согласный:

Родительный падеж единственного числа **tego zwierzęcia** — ср. **tego życzenia**.

Предложный падеж единственного числа **o tym zwierzęciu** — ср. **o tym życzeniu**.

В формах множественного числа наращивается другой суффикс — **ę**-, поэтому форма именительного падежа множественного числа: **te zwierzęta**, и, конечно, та же форма употребляется в винительном падеже множественного числа: **lubimy zwierzęta** — *мы любим животных*. Форма родительного падежа множественного числа — **zwierząt** (с чередованием **ę** — **ą**).

МЕСТОИМЕНИЕ

Склонение личных местоимений 1-го и 2-го лица в единственном и множественном числе

<i>Им. п.</i>	ja	ty	my	wy
<i>Род. п.</i>	mnie	ciebie	nas	was
<i>Дат. п.</i>	mnie/mi	tobie/ci	nam	wam
<i>Вин. п.</i>	mnie	ciebie/cię	nas	was
<i>Твор. п.</i>	mną	tobą	nami	wami
<i>Предл. п.</i>	o mnie	o tobie	o nas	o was

Склонение личных местоимений 1-го и 2-го лица в единственном числе отличается от русского и похоже на русское.

☺ Многие из этих форм уже употреблялись в текстах, и в целом их можно было понять даже до комментария.

👉 Всегда совпадают друг с другом польские формы родительного и винительного падежей.

Формы творительного и предложного падежей похожи на русские (**mną** — *мною*, **tobą** — *тобой*, **o mnie** — *обо мне*, **o tobie** — *о тебе*).

С краткой формой местоимений 1-го лица в дательном падеже мы уже встречались не раз (см. урок 3 — **bardzo mi miło**). Существуют и краткие формы 2-го лица: **ci** — дательный падеж, **cię** — винительный падеж. Отличия в употреблении кратких и полных форм личных местоимений как 3-го, так и 1-го и 2-го лица также отмечались в уроках раньше (см. урок 3, с. 25): краткие формы всегда стоят после глагола, их нельзя использовать в начале предложения или после предлога — в этих условиях возможны только полные формы. Полная форма без предлога — это всегда логическое или эмоциональное выделение:

A tobie czy to się podoba? — *А тебе-то это нравится?*

В тексте урока 15 (с. 159) местоимения в именительном падеже (которые обычно не употребляются) были специально выделены как противопоставление:

A ty z kolei co robisz w Krakowie? My też się tam zatrzymaliśmy.

☺ Склонение личных местоимений 1-го и 2-го лица во множественном числе вообще не отличается от русского — вот так повезло!

👉 Надо лишь не забывать, что формы 2-го лица множественного числа по отношению к одному человеку практически не используются (их заменяют слова **pan**, **pani** в соответствующих падежах), а по отношению ко многим лицам (если это не близкие люди) в качестве местоимения 2-го лица множественного числа употребляется слово **państwo**, также во всех падежах (см. урок 12, с. 135).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Вставьте нужные формы личных местоимений *ja* и *ty*.

1. Bardzo ... miło pana poznać. 2. Czy mogę towarzyszyć ... w spacerze po Krakowie? 3. Agnieszko, chcę ... coś powiedzieć, ale powiem to tylko ... 4. Nie chcę z ... rozmawiać. 5. Dlaczego nie chcesz ze ... rozmawiać? — Bo byłeś niegrzeczny. 6. Chyba zbyt dużo myślę o ... 7. Wolę pójść na Wawel z ..., niż z nim. 8. Kiedy się z ... spotkamy? Czy wolisz pójść ze ... do kawiarni czy na spacer? 9. Przecież Janek zna ... i ... od dawna. 10. Co mówił o ...? — O ... jak zawsze — bardzo dobrze. 11. Bez ... nie chcę iść z Markiem na kawę. 12. Mówię ..., Marek nie załatwia ze ... interesów. 13. Przepraszam ..., że się spóźniłam. 14. Widzę, że nie zależy ... na ...

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Obronić się przed kim, czym? — *Защитить себя от кого, от чего?*
 Obronić się przed nieprzyjacielem. — *Защитить себя от неприятеля.*

Wpaść na co? wstąpić na co? — *Зайти, заглянуть за чем, ради чего?*
 Wpaść, wstąpić na kawę. — *Зайти, чтобы выпить кофе.*

Posłuchać kogo, czego, słuchać kogo, czego? — *(По)слушать кого, что?*
 Można posłuchać znanych piosenkarzy, zespołów. — *Послушать известных эстрадных певцов, ансамбли.*

Podziwiać kogo, co? — *Восхищаться кем? удивляться кому, чему?*
 Podziwiałem przepiękne komnaty. — *Я восхищался великолепными покоем.*

Sprawić wrażenie na kim? — *Произвести впечатление на кого?*
 Duże wrażenie sprawiły na mnie meble i gobeliny. — *Большое впечатление на меня произвела мебель и гобелены.*

ПРЕДЛОГИ

Предлог **nad** + **творительный падеж** используется с существительными, называющими водоемы — моря, реки, озера — и обозначает расположение в непосредственной близости к этим водным пространствам. В русском языке в этом значении ему соответствует предлог «на»:

Miasto **nad** Wisłą. — *Город на Висле.* Miasto **nad** Bałtykiem. — *Город на Балтийском море.* Kraków leży **nad** Wisłą. — *Краков стоит на Висле.*

Предлог **o** + **предложный падеж** указывает на характерные черты предмета и является несогласованным определением существительного:

Kościół **o** dwóch wieżach. *Костел с двумя башнями.*

Arrasy i gobeliny **o** wątkach biblijnych i mitologicznych. — *Аппарсы и гобелены с библейской и мифологической тематикой.*

С помощью этой конструкции можно также описывать людей: Dziewczyna **o** niebieskich oczach. — *Девушка с голубыми глазами.*

☺ Что-то очень знакомое!

👂 Когда-то и по-русски такие обороты употреблялись в сказках, например: Змей Горыныч **o** трех головах.

Предлог **za** + **родительный падеж** используется для обозначения периода времени, связанного с каким-либо лицом или событием:

Za panowania króla Zygmunta I Starego. — *Во времена правления короля Зигмунта (Сигизмунда) I Старого.*
Za Napoleona/ **za** czasów Napoleona. — *Во времена Наполеона.*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Ответьте на вопросы по тексту.

1. Nad jaką rzeką leżą Warszawa i Kraków, a nad jakimi — Moskwa i Petersburg? 2. Od kiedy, od którego wieku Warszawa jest stolicą Polski? 3. Jakie zabytki zachowały się w Krakowie? 4. Gdzie znajduje się kościół Mariacki i jak wygląda? 5. Co to jest hejnał? 6. Dlaczego strażnik na wieży zatrąbił na alarm? 7. Dlaczego nie dokończył melodii? 8. Czy ten sygnał pomógł mieszkańcom Krakowa? 9. Czy można usłyszeć hejnał w Warszawie? 10. Co zdobi wnętrze kościoła Mariackiego? 11. Kto i kiedy wykonał ten Ołtarz? Z czego składa się Ołtarz i co przedstawia? 12. Co można zwiedzić na Rynku Głównym? 13. Jakie muzea znajdują się przy ulicy Floriańskiej i obok niej? 14. Jakie legendy krakowskie poznał Igor, o jakich legendach krakowskich pisze? 15. Co to jest Wawel? 16. Co można zobaczyć na Wawelu? 17. Co widzieli i czego słuchali Jadwiga i Igor w «Piwnicy pod Baranami»? 18. Co jest symbolem Krakowa?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Преобразуйте формы именительного и винительного падежей множественного числа в отрицательных предложениях в формы родительного множественного (описание форм родительного множественного повторите по уроку 10).*

Образец: *Lubię stare zabytkowe miasta — Nie lubię starych zabytkowych miast*

а) 1. Czy Polska ma dwie stolice? 2. Czy na Rynku są dorożkarze? 3. Czy widziałeś w Muzeum Matejki jego obrazy? 4. Czy wszystkie pomniki Mickiewicza pamiętasz? Jakie pamiętasz? 5. Mamy w domu dwa koty. 6. Jadam na obiad sałatkę i zupę. 7. Czy oddali nam dowody osobiste i paszporty? 8. Znam wszystkie zabytki w tym mieście. 9. Czy oglądali państwo występy znanych piosenkarzy w «Piwnicy pod Baranami»?

б) 1. Czy jadłeś w Krakowie precle? 2. Czy lubi pani gołębie? 3. Czy wysłałeś widokówki do kolegów? 4. Czy widzieli państwo piękne witraże Wyspiańskiego? 5. Turyści zarezerwowali pokoje w hotelu. 6. Lubię ciastka z kremem. 7. Czy oddajemy swoje bagaże na przechowanie do godziny dwunastej? 8. Kupiłam koperty i znaczki. 9. Zamawiamy lody. 10. Znam te turystki z Francji — widziałem je przy śniadaniu. 11. Czy czytałaś te wiersze Mickiewicza?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** *Ответьте на вопросы, используя неопределенные местоимения с частицей ś (см. урок 9, с. 90):*

1. Gdzie państwo będą jeść obiad? — W ... restauracji, ... niedaleko ulicy Floriańskiej. 2. Z kim pani kolega poszedł na spacer? — Z ... panią, nie znam jej. 3. Do kogo Igor wysłał listy? — Nie wiem, do ... znajomych. 4. Czy chcesz zobaczyć ... występ w kabarecie czy wolisz ...nowy film? 5. Gdzie są nowe dzielnice miasta? — ... daleko od Rynku. 6. Co przyniesiemy nowej znajomej na imieniny? — ... kwiaty dla niej i ... słodczyce dla córki. 7. Może wstąpimy do ... kawiarni na kawę? 8. Po co pani idzie do sklepu? — Trzeba kupić ... na kolację. 9. Co zamawiamy? — ... na przekąskę i ... smacznego na deser.

УРОК 17

Szerokiej drogi*! • Счастливого пути!

Podróż* samochodem z Krakowa do Warszawy •

Из Кракова в Варшаву на машине

👂 Текст 1. Czym wracać do Warszawy? • На чем возвращаться в Варшаву?

Igor: Już czas wracać do Warszawy. Czym oprócz pociągu możemy pojechać? Podróż koleją już mnie znudziła.

Jadwiga: Teoretycznie można polecieć samolotem. Ale źle znoszę start i lądowanie. Kiedy pojawi się ten świetlny napis «Zapiąć pasy bezpieczeństwa» i zacznie się straszny szum silników, zawsze skacze mi ciśnienie. Sam lot z Krakowa do Warszawy trwa około pół godziny. Jedyną atrakcją na pokładzie samolotu są chwile, kiedy stewardzi* lub stewardesy* roznoszą napoje i kanapki. Ale podczas tak krótkiego lotu na pewno ominie nas ta przyjemność. No, widzisz, że podróż samolotem z Krakowa do Warszawy nie ma sensu.

Igor: Widzę. Szkoda, że między Krakowem a Warszawą nie kursuje żaden statek albo wodolot. Przyjemnie byłoby siedzieć na pokładzie statku i podziwiać nadwiślańskie* krajobrazy.

Jadwiga: Wiesz, jest taka piosenka o Wiśle. Pamiętam pierwszą zwrotkę:

Płynie Wisła, płynie
Po polskiej krainie.
I dopóki płynie,
Polska nie zaginie.

Igor: Ale, niestety, nie mamy czasu na taką długą podróż.

Jadwiga: No trudno. Nie ma rady. Pojedziemy więc samochodem Marka. Wczoraj to mi zaproponował.

Igor: Dlaczego od razu nie powiedziałaś o takiej możliwości?

Jadwiga: Chciałam zrobić ci niespodziankę.

Текст 2. W samochodzie • В автомобиле

Jadwiga (do Marka): Czy nie zapomniałeś prawa jazdy* i karty rejestracyjnej*?

Marek: Zawsze trzymam je w portfelu*, a portfel mam w kieszeni.

Jadwiga: A czy zatankowałeś benzynę?

Marek: Paliwa w zbiorniku mamy pod dostatkiem. I jeszcze kanister benzyny mam w bagażniku.

Jadwiga: A czy sprawdziłeś hamulce?

Marek: Oczywiście. Niedawno byłem na stacji obsługowej i sprawdziłem nie tylko hamulce, lecz także gaźnik i silnik.

Jadwiga: A czy w silniku nie zabraknie oleju?

Marek: Naprawdę stajesz się nieznośna! Wszystko jest w porządku: i ciśnienie w oponach, i stacyjka, i pasy bezpieczeństwa i jeszcze coś wam powiem: macie bardzo doświadczonego kierowcę.

Jadwiga: Nie wiem jak będzie z olejem i paliwem, ale skromności ci naprawdę nigdy nie zabraknie.

Igor: Zrobiło się ciemno. Wkrótce zaczną padać. Trzeba włączyć reflektory i wycieraczki.

Marek: Tylu już rad wysłuchałem*. Może ktoś z państwa* chce poprowadzić samochód zamiast mnie?

Jadwiga: Przecież wiesz, że nie umiem prowadzić samochodu.

Igor: A ja nie mam międzynarodowego prawa jazdy. Nie wiem, czy rosyjskie prawo jazdy jest ważne za granicą?

Marek: Proszę siedzieć spokojnie. Ruszamy. Ja tylko zażartowałem. Przecież rozumiecie, że nikogo nie dopuszczę do kierownicy mojego samochodu. Nie życzę sobie żadnych kraks i wypadków drogowych.

Jadwiga: Marku, za szybko jedziesz. Patrz, na szybkościomierzu już sto trzydzieści kilometrów* na godzinę. Mam zawrót głowy z powodu takiej szybkości. Czy nie możesz zwolnić?

Marek: Niestety samochód sam stanie. Mam pecha*: opona nawałiła.

Jadwiga: A mówiłeś, że niedawno byłeś w autoserwisie!

Marek: Każdemu może coś takiego się przydarzyć*.

Całe szczęście, że jestem zapobiegliwy i mam pompkę. Zaraz wyjmę ją z bagażnika i napompuję oponę.

Igor: Czy mogę ci w czymś pomóc?

Marek: Ja będę pompował, a ty będziesz trzymał wentyl. Uf! Już wszystko. Możemy jechać. Teraz pomkniemy jak strzała.

Jadwiga: Pożyczymy sami sobie szerokiej drogi. I oby nie było żadnych nowych przeszkód!

СЛОВАРЬ

atrakcja ж. развлечение, нечто интересное и интересное

autoserwis, -и.м. автосервис

bagażnik, -а м. багажник

benzyna ж. бензин

bezpieczeństwo с. безопасность

ciemno темно

ciśnienie с. давление

coś takiego что-то такое

dopóki до тех пор, пока; пока

dopuszczać (do czegoś): dopuścić, dopuścić сов. допустить (к чему-л.)

dosta/tek, -tku м. достаток; **mieć pod dostatkiem** иметь вдоволь, вполне достаточно

drogow/y, -a, -e дорожный

gaźnik, -a м. карбюратор

głowa ж. голова

hamulce мн. (им. ед. hamu/lec, -lca м.) тормоза

ilość ж. количество

jedyn/y, -a, -e единственный

kanapka ж. бутерброд

kanis/ter, -tra м. канистра

karta *жс.* rejestracyjna техпаспорт, регистрационный талон
kierownica *жс.* руль
kieszon *жс.* карман
kilometr, **-a** *м.* километр
kolej *жс.* железная дорога
koło *с.* колесо
kraina *жс.* страна, край
krajobraz, **-u** *м.* пейзаж
kraksa *жс.* авария, катастрофа
krót/ki, **-ka**, **-kie** короткий, краткий
kursować: **kursuję**, **kursuje** *несов.* курсировать
lądowanie *с.* приземление
lot, **-u** *м.* полет
między miastowy **-a**, **-e** междугородный
międzynarodowy, **-a**, **-e** международный
możliwość *жс.* возможность
nadwiślański, **-ka**, **-kie** привисленский
na pewno наверняка, на верное
napompować: **napompuję**, **napompuje** *сов.* накачать (насосом)
nawalić: **nawalę**, **nawali** *сов.* подвести, подкачать, отказать, *zдесь* спустить (о колесе)
niedawno недавно
nieznośny, **-a**, **-e** невыносимый
nikogo никого (*род. п.* местоимения **nikt** никто)
oby если бы (пожелание)
około около
olej, **-u** *м.* масло (растительное и машинное), *здесь* автол
ominać: **ominę**, **ominie** *сов.* миновать, обойти, обогнуть
opona *жс.* покрышка, шина
oprócz кроме

padać *несов.* идти (о дожде, снеге); **pada** идет дождь
paliwo *с.* горючее
pas, **-a** *м.* пояс, ремень;
pasy bezpieczeństwa предохранительные ремни, ремни безопасности
pech, **-a** *м.* невезение, неудача; **mam pecha** мне не везет
piosenka *жс.* песенка
płynąć: **płynę**, **płynie** *несов.* плыть (о судне, о реке)
pojawić się: **pojawię się**, **pojawi się** *сов.* появиться
pokład, **-u** *м.* борт (судна, самолета)
polecieć: **polecę**, **poleci** *сов.* полететь
pomknąć: **pomknę**, **pomknie** *сов.* помчаться
pomóc: **pomogę**, **pomoże** *сов.* помочь
pompka *жс.* насос
pompowanie *с.* накачивание
portfel, **-a/-u** *м.* бумажник
poprowadzić: **poprowadzę**, **poprowadzi** *сов.* повести (машину)
porządek, **-dka** *м.* порядок; **w porządku** в порядке
pożyczyć sobie: **pożyczę sobie**, **pożyczy sobie** *сов.* пожелать себе
prawo *с.* jazdy водительские права
przeszkoda *жс.* преграда, препятствие
przydarzyć się (komuś): **przydarzy się** *сов.* произойти, случиться, приключиться (с кем-л.)
reflektor, **-a** *м.* фара
roznosić: **roznoszę**, **roznosi** *несов.* разносить
sens, **-u** *м.* смысл; **nie ma sensu** бессмысленно, нет смысла

silnik, **-a** *м.* мотор, двигатель
skakać: **skaczę**, **skacze** *несов.* прыгать, скакать
skromność *жс.* скромность
spokojnie спокойно
sprawdzić: **sprawdzę**, **sprawdzi** *сов.* проверить
stacja *жс.* obsługa станция обслуживания
stacyjka *жс.* замок зажигания
stanąć: **stanę**, **stanie** *сов.* остановиться, стать
start, **-u** *м.* старт
sta/tek, **-tku** *м.* корабль, судно
stawać się: **staję się**, **staje się** *несов.* становиться; происходить
steward *м.* стюард, бортпроводник
stewardesa *жс.* стюардесса, бортпроводница
straszny, **-a**, **-e** страшный
szerokiej drogi! счастливого пути! (*букв.* широкой дороги — пожелание водителю)
szkoda жаль, жалко
szum, **-u** *м.* шум
szybkościomierz, **-a** *м.* спидометр
szybkość *жс.* скорость
światlny, **-a**, **-e** световой
teoretycznie теоретически
trwać: **trwa** *несов.* длиться, продолжаться
trzymać: **trzymam** *несов.* держать
umieć: **umiem** *несов.* уметь
wentyl, **-a/-u** *м.* вентиль
wkrótce вскоре, скоро
włączyć: **włączę**, **włączy** *сов.* включить
wodolot, **-u** *м.* судно (катер) на подводных крыльях, ракета

wskazywać: **wskazuję**, **wskazuje** *несов.* указывать
wycieraczki *мн.* (*им. п. ед. ч.* **wycieraczka** *жс.*) дворники (стеклоочистители в автомобиле)
wyjąć: **wyjmę**, **wyjmie** *сов.* вынуть
wypadek, **-dka** *м.* несчастный случай; **wypadek drogowy** автомобильная катастрофа, авария
wysłuchać: **wysłucham** *сов.* выслушать
wystarczająco, **-a**, **-e** достаточный
zaginać: **zaginę**, **zaginie** *сов.* погибнуть
za granicą за рубежом, за границей
zapiąć: **zapnę**, **zapnie** *сов.* застегнуть
zapobiegliwy, **-a**, **-e** предусмотрительный
zaproponować: **zaproponuję**, **zaproponuje** *сов.* предложить
zaraz сейчас
zatankować: **zatankuję**, **zatankuje** *сов.* заправить (горючим)
zawrót, **-otu** *м.* głowy головокружение
zażartować: **zażartuję**, **zażartuje** *сов.* пошутить
zbiornik, **-a** *м.* бак, резервуар
znosić: **znoszę**, **znosi** *сов.* переносить; терпеть
zrobić się: **zrobię się**, **zrobi się** *сов.* сделаться
zwolnić: **zwolnię**, **zwolni** *сов.* замедлить
zwrotka *жс.* куплет
źle плохо
żaden, **-na**, **-ne** никакой, ни один

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Szerokiej drogi!** — такими словами с пожеланием «Счастливого пути!» прощаются с отъезжающими на автомашине.
- Слова **podróż** и **podróżować**, в отличие от русских слов *путешествие*, *путешествовать*, имеют более широкое употребление и означают любую поездку на более-менее дальние расстояния, **podróż samolotem** — *полет на самолете*, **podróż samochodem** — *поездка на машине*, **podróż koleją** — *поездка по железной дороге*. **Koleją** — форма творительного падежа от слова **kolej** (ж. р.) *железная дорога*.
- **Steward, stewardesa** — *стюард, стюардесса* (им. п. мн. ч. **stewardzi, stewardesy**) произносится [стйюарт], [стйюардеса].
- **Nadwiślański** — привисленский, лежащий, расположенный на берегах Вислы, прибрежный.
- Глагол **zapomnieć** *забыть* употребляется с родительным падежом, если речь идет о забытых, оставленных вещах: *забыть взять с собой* — **zapomnieć prawa jazdy, pieniędzy, biletu**. В тексте «Czy nie zapomniiałeś prawa jazdy» форма родительного падежа зависит от отрицания.

А также не будем забывать о различиях в значении слов: **zapomnieć** *забыть*, а **(za)pamiętać** *(за)помнить* (см. урок 11, с. 115).

И еще об особенностях глагола **zapomnieć** — формы в 1-м лице единственного числа и в 3-м лице множественного числа имеют основы на твердый согласный: (ja) **zapomnę** — (oni) **zapomną**.

Внимание! Uwaga!

portfel — *бумажник*
портфель — *teczka, aktówka*

- **Tyłu** — форма родительного падежа местоименного числительного **tyle**. Это слово, так же как и вопросительное местоимение **ile**, согласуется с существительными и склоняется по падежам как числительные от 5 и выше (см. урок 13, с. 141). Здесь форма родительного падежа зависит от глагола **wysłuchać**.
- Обратите внимание — Марек использует обе формы обращения: с существительным **państwo** (*może ktoś z państwa*) и глагольную форму 2-го лица множественного числа (**rozumiecie**). Ведь он говорит с приятелями!
- Сложный глагол **życzyć sobie** встречался в текстах неоднократно (например, урок 10, с. 104, урок 14, с. 147), но, сохраняя общее значение «хотеть, желать», в зависимости от контекста иногда переводится на русский язык по-разному. *Nie życzę sobie żadnych kraks i wypadków drogowych.* — *Я не желаю (иметь) в дороге никаких аварий и никаких дорожных происшествий.*
- **130 km na godzinę** = 130 км в час.
- **Coś takiego** — *нечто подобное*.

Прилагательное или же местоимение при неопределенном местоимении **coś** употребляется не в именительном, как мы бы сказали в русском языке (ср. *что-то интересное*), но в родительном падеже:

coś ciekawego — *что-то интересное*; **coś smacznego** — *что-то вкусное*;

chcę zjeść coś słodkiego — *я хочу съесть что-нибудь сладенькое / чего-нибудь сладенького*.

В уроке 16 (с. 173) была употреблена такая же конструкция, но с отрицанием — **nigdy w życiu nie widziałem czegoś podobnego**.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Ответьте на вопросы по тексту.

1. Czym można podróżować?
2. Czy Jadwiga dobrze znosi start i lądowanie?
3. Czy lot z Warszawy do Krakowa jest długi?
4. Jak długo trwa lot z Moskwy do Warszawy? (3 часа)
5. Co, zdaniem Jadwigi, jest jedyną atrakcją lotu samolotem?
6. Dlaczego podróż statkiem jest tak przyjemna?

7. Czy z Krakowa do Warszawy można podróżować statkiem?
8. Czym Jadwiga i Igor wracają do Warszawy?
9. Co doświadczeni kierowcy sprawdzają przed podróżą samochodem?
10. Czy Igor i Jadwiga umieją prowadzić samochód?
11. Czy Igor ma prawo jazdy?
12. Czy rosyjskie prawo jazdy jest ważne za granicą?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Вставьте в правильной форме нужные по смыслу глаголы: *zapomnieć* — *zapominać* — *zapamiętać* — *pamiętać*.

1. Igorze, czy nie ... pieniędzy? — Zaraz sprawdzę w portfelu.
2. Tę podróż ... na całe życie.
3. Nie mamy biletów! ... kupić — każdemu coś takiego może się przydarzyć.
4. Musisz zapisać, zanotować adres. — Nie, tak będę ..., nie ...
5. Trzeba ... nowe polskie wyrazy.
6. Nigdy nic nie ... (1-е л. ед. ч.).
7. Marku, czy nie ... prawa jazdy?
8. To chyba pani ... swojej torebki na krześle przy recepcji.
9. Nie, nie ... jego nazwiska. Ma na imię Igor.
10. Jolanto, dlaczego nie powiedziałas mi o tym wczoraj? — Przepraszam, ...
11. Monika i Helena ... o swoich kolegach.
12. Nigdy nie ... (1-е л. мн. ч.) tej podróży statkiem.

Грамматика

ГЛАГОЛ

Спряжение глаголов типа *zacząć* (начать), *dostać* (попасть) и *wyjąć* (вынуть) в будущем времени

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	zacznę	zaczniemy
2-е л.	zacznieś	zaczniecie
3-е л.	zacznie	zaczną

В глаголах на **-(н)ąć** твердый согласный **n** выступает в настоящем/простом будущем времени только в 1-м лице единственного числа и 3-м лице множественного числа, в остальных формах согласный **ń** мягкий (мягкость обозначается буквой **i**): **stanąć** — *остановиться, перестать двигаться*; **(ja) stanę, samochód stanie; płynąć: płynie Wisła, płynie** — *течет Висла, течет*.

☺ Такое изменение в основе у нас уже было — оно происходило в глаголах **dostać/dostać się** *попасть* — **dostanę (się) — dostaniesz (się)**, хотя неопределенная форма совсем другая (см. урок 10, с. 105).

↩ Обратим внимание на формы будущего времени глагола **wyjąć** *вынуть* — они образуются по тому же типу, что и формы будущего времени глагола **wziąć**:

1-е л. ед. ч.	wyjmę	wezmę
2-е л. ед. ч.	wyjmiesz	weźmiesz
3-е л. ед. ч.	wyjmie	weźmie
3-е л. мн. ч.	wyjmą	wezmą

В формах обоих глаголов твердый согласный меняется на мягкий.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Поставьте глаголы в форму будущего времени.

1. Wkrótce (dostać — 1-е л. ед. ч.) międzynarodowe prawo jazdy.
2. Po podróży samochodem Jadwiga (zacząć — 3-е л. ед. ч.) użyć się jazdy.

3. Czy tą ulicą (dostać się — 1-е л. ед. ч.) na Dworzec Wschodni?
4. Zaraz (zacząć — 3-е л. ед. ч.) padać.
5. Po pobycie w Rosji turyści (zacząć — 3-е л. мн. ч.) się uczyć języka rosyjskiego.
6. (Wziąć — 1-е л. ед. ч.) do samolotu tylko małą torbę.
7. Czy panowie nie (wziąć) kanistra z benzyną?
8. Trzeba zaczekać na zielone światło, inaczej pani (zapłacić) mandat.
9. Po podróży chętnie (wziąć — 1-е л. ед. ч.) przysznic.
10. (Wyjąć — 1-е л. ед. ч.) swoje rzeczy z bagażnika.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Нередко в польском и русском языках заимствованные слова различаются родом

kanister, *род. n.* kanistra *м. р.* — канистра *ж. р.*

benzyna *ж. р.* — бензин *м. р.*

ПРЕДЛОГИ

Предлог **około** + **родительный падеж** означает приблизительное количество или меру длины, времени, скорости и т. д.

Lot trwa około pół godziny. — Полет длится около получаса.

Od Warszawy do Krakowa jest około 350 km. — От Варшавы до Кракова около 350 км.

To kosztuje około stu złotych. — Это стоит около ста złotych.

Jedziemy z szybkością około stu km na godzinę. — Мы едем со скоростью около ста километров в час.

Wracamy około godziny piętej. — Мы возвращаемся около пяти.

ВЫРАЖЕНИЕ СОГЛАСИЯ И НЕСОГЛАСИЯ

Полное и безоговорочное согласие поляки выражают словами **tak** да, **owszem** да, **konечно**, **oczywiście** конечно, **rozumieется**, **wполне** понятно, **rzeczywiście** действительно, **w самом деле**.

Если приходится вынужденно соглашаться, признавать силу обстоятельств, подчиниться им, тогда русские скажут: «что поделаешь», «ничего не поделаешь», «что тут попишешь», а поляки используют выражение: **no**, **trudno** или **nie ma rady**.

Полное несогласие с собеседником можно выразить по-разному:

Nie, wcale nie. — Нет, совсем нет. Совсем не так.

Niestety nie mogę się z panem/panią zgodzić. — К сожалению, я не могу с вами согласиться.

Niestety, jestem innego zdania. — К сожалению, я другого мнения.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Поставьте слова в скобках в нужной форме.

1. Zawsze wolę podróżować (kolej).
2. Zabrakło mi (benzyna).
3. Proszę zwolnić — moja żona dostaje (zawrót głowy).
4. Jesteśmy zapobiegliwi — nie (zapomnieć) żadnej rzeczy.
5. Proszę wyjąć pieniądze i prawo jazdy z (portfel). — Gdzie jest portfel? — W (bagażnik).
6. Wysłuchałem (twoja rada), jednak zrobię, jak chcę.
7. (Stanąc — 1-е л. мн. ч.) tutaj przy wyjściu i zaczekamy na (koleżanki).
8. Marek (proponować — *наст. вр.*), żeby pojechać do Krakowa jego samochodem.
9. Czy Marek (zabrać) nas swoim samochodem?
10. W (droga powrotna) do Warszawy mieliśmy dwa (wypadek drogowy).
11. Nie jestem (doświadczony kierowca) i w (droga) często brakuje mi benzyny.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Переведите на польский язык.*

1. Когда начнется наша любимая программа? — Как всегда, в 7.30.
2. Как можно попасть отсюда на площадь Конституции?
3. Я могу купить новый польско-русский словарь (*dostać*).
4. Через минуту поезд остановится.
5. Я возьму свой чемодан в комнату.
6. Ты возьмешь билеты?
7. Мы получим два нижних места?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** *Переведите с русского на польский.*

Ядвига и Игорь говорят об обратной дороге из Кракова в Варшаву. Как они будут возвращаться? Игорь не хочет ехать на поезде — ему еще ехать по железной дороге из Варшавы в Москву. Ядвига не хочет лететь самолетом — она плохо переносит полет, хотя любит, когда бортпроводники разносят напитки и бутерброды. Но во время короткого полета из Кракова в Варшаву даже этого удовольствия не будет. Что делать? На счастье, Марек вчера предложил поехать в Варшаву на своей машине — он будет сам вести машину, он опытный и предусмотрительный водитель. Игорь тоже умеет вести машину, но у него нет международных прав, а российские в Польше недействительны.

🔊 Dialogi • Диалоги

1. — Czym pani woli podróżować — samolotem czy pociągiem?
— Zawsze wolę samolotem — lot trwa krótko, stewardzi dają napoje, soki i wodę mineralną lub nawet wino. Szkoda tylko, że podróż na lotnisko i z lotniska trwa tak długo.
2. — Czy umie pan prowadzić samochód?
— Tak, umiem, ale nie prowadzę, bo nie mam prawa jazdy. Żona zwykle prowadzi, ja zaś jadę jako pasażer. A pan?
— Nie mam samochodu, wolę jeździć taksówkami.
3. — Dlaczego o takiej możliwości nie powiedziała pani mi wczoraj?
— Lubię robić niespodzianki.
4. — Gdzie można zatankować paliwo? Nie chcę, żeby zabrakło mi benzyny.
— Stacja benzynowa jest przy następnej ulicy za skrzyżowaniem po lewej stronie.
5. (*W autoserwisie*).
— Czy może pan sprawdzić gaźnik i hamulce?
— Proszę bardzo. Czego pan jeszcze sobie życzy?
— Może napompować koła i umyć samochód.
6. — Jakim środkiem lokomocji można dojechać do Gdyni?
— Można pociągiem do Gdańska, a stamtąd autobusem lub taksówką. Albo bezpośrednio autobusem międzymiastowym z Warszawy.

УРОК 18

Gospodyni wesola, gdy ma gości dokoła • Много гостей — хозяйке веселей

🔊 Текст 1. W domu Jadwigi. Jakie święta* obchodzą* Polacy •

У Ядвиги дома. Какие праздники отмечают поляки

Jadwiga: Dziś idziemy na imieniny Marka.

Igor: W Rosji zwykle obchodzimy urodziny.

Jadwiga: A my tu w Polsce wolimy świętować imieniny.

Igor: A jakie jeszcze macie święta?

Jadwiga: Przede wszystkim to Boże Narodzenie, Nowy Rok i Wielkanoc. Boże Narodzenie jest świętem rodzinnym. W Wigilię* cała rodzina zasiada przy stole*. Łamiemy się opłatkiem i życzymy sobie nawzajem zdrowia i szczęścia. W Wigilię zawsze jemy karpia. Na kilka dni przed Bożym Narodzeniem wysyłamy do krewnych, znajomych i przyjaciół kartki z życzeniami świątecznymi. Na sylwestra zachowujemy się inaczej. Z reguły wybieramy się na jakąś zabawę: na bal lub inną imprezę. Życzymy wszystkim szczęśliwego Nowego Roku.

Igor: A co robicie na Wielkanoc?

Jadwiga: Na Wielkanoc* idziemy do kościoła, w Wielką Sobotę święcimy jedzenie, w Niedzielę Wielkanocną cała rodzina zbiera się przy stole, na którym są święcone jajka, mazurki, różne wędliny --- szynka i kielbasy. Dzielimy się jajkiem i życzymy sobie nawzajem wesołych świąt wielkanocnych i Wesołego Alleluja*. Poniedziałek po niedzieli wielkanocnej jest dniem wolnym od pracy* i nosi nazwę «lany poniedziałek» lub «śmigus-dyngus». Tego dnia na ulicy należy uważać na osoby, które trzymają w ręku jakieś naczynie, bo zgodnie z dawnym zwyczajem mogą oblać przechodniów wodą. I to żadna przyjemność*, zwłaszcza jeżeli na dworze nie jest ciepło. Na szczęście w dużych miastach oblewa się wodą w poniedziałek wielkanocny nie tak często, ale na wsi* i w małych miasteczkach ta zabawa zachowała się w całej pełni.

Igor: Coś podobnego!* My nie mamy lanego poniedziałku, a czy macie jeszcze jakieś dni świąteczne?

Jadwiga: W Święto Zmarłych* odwiedzamy cmentarze, składamy kwiaty na grobach bliskich i krewnych, zapalamy znicze nagrobkowe. 1 listopada mamy dzień wolny.

Obchodzimy także Święto Bożego Ciała*, Święto Niepodległości (11 listopada), Święto Pracy (1 maja), Konstytucji 3 Maja*. A po żniwach, pod koniec września uroczysto świętujemy tak zwane Dożynki*. Ale czas już kończyć mój odczyt o świętach, bo spóźnimy się na przyjęcie. Prezent dla Marka już mamy, ale trzeba jeszcze kupić kwiatki dla matki Marka, pani Wandy.

Igor: A ile osób będzie na tym przyjęciu?

Jadwiga: Marek powiedział, że około dwudziestu osób.

Igor: I wszyscy zmieszczą się w jego mieszkaniu? Pamiętam, jak mój tata miał pięćdziesiąte urodziny, przyszło do nas pięćdziesięciu gości. Ale obchodziliśmy jego jubileusz w restauracji.

Jadwiga: Marek mieszka w dużej pięciopokojowej willi. Wiesz, mamy w Warszawie takie dzielnice willowe: na Żoliborzu*, na Saskiej Kępie* i na Mokotowie*. Tam są też działki* i ogródki.

Igor: Bardzo przyjemnie jest mieszkać w stolicy i jednocześnie w parterowym lub piętrowym domku* z ogródkiem, a nie w wieżowcu.

Jadwiga: Ale na to może pozwolić sobie tylko zamożna rodzina.

❁ Текст 2. W kwiaciarni • В цветочном магазине

Jadwiga: Dzień dobry. O, jakie ładne pani ma gerbery. Poproszę te żółte.

Ekspedientka: Pe kwiatów pani chce kupić?

Jadwiga: Trzy.

Ekspedientka: Z przybraniem* czy bez?

Jadwiga: Oczywiście, z przybraniem. Proszę udekorować kwiaty tą złocistą wstążką. Ile płacę?

Ekspedientka: Proszę bardzo. Razem z przybraniem trzydzieści dwa złote.

Jadwiga: Proszę. Dziękuję pani. Do widzenia.

Ekspedientka: Do widzenia. Życzę pani miłego wieczoru.

❁ Текст 3. W willi Marka • На вилле у Марка

W pokoju jest szumnie i gwarno. Marek nastawia płytę kompaktową. Słychać dźwięki walca.

Marek (do Jadwigi): Czy mogę panią prosić do tańca*?

Jadwiga: Oczywiście, że tak. Z przyjemnością zatańczę walc*.

Goście bawią się i tańczą. Tylko Witek nie tańczy, stoi przy oknie i pali papierosa. Witek jest bratem Marka, ale bracia są niepodobni do siebie.

Marek (zwraca się do gości): Zapraszam wszystkich do stołu. Najpierw jak zwykle napijemy się szampana.

Piotr: Czy wszyscy już mają pełne kieliszki? Chcę wznieść toast* na cześć solenizanta*. Marku, życzę ci zdrowia, szczęścia w życiu osobistym*, sukcesów w pracy, spełnienia wszystkich marzeń, a przede wszystkim udanego urlopu w tym roku.

Wszyscy (trącая się kieliszkami z Markiem): Zdrowie solenizanta! Sto lat!

Marek: Komu czego nalać? Mamy wyborową, likier i piwo. Dla abstynentów woda mineralna, soki.

Witek: Nie jestem abstynentem, ale dziś nie mogę pić alkoholu. Przecież prowadzę wóz*.

Jadwiga: Proszę nalać mi wina.

Igor: A ja wolę wyborową.

Matka Marka (wnosi do pokoju tort imieninowy): Kto z państwa ma zapalniczki lub zapalniczkę? Chcę zapalić świece na tortcie. (Zapala świece.)

Marek dmucha na tort z dwudziestu jeden świeczkami — świece gasną.

Goście (wołają): Sto lat! Sto lat!

Marek: A ja proponuję kolejny toast: Zdrowie pięknych pań!

СЛОВАРЬ

abstynent *м.* трезвенник, непьющий

bal, *-и м.* бал

bawić się: *bawię się, bawi się* *несов.* развлекаться, веселиться

blis/ki, *-ska, -kie* близкий, *здесь о людях*

Boże Narodzenie *с.* Рождество

bożonarodzeniowy, *-a, -e* рождественский

ciepło тепло

cmentarz, *-a м.* кладбище

coś podobnego! вот тебе на! вот так штука! (выражение удивления)

cześć *ж.* честь; *na cześć* в честь (кого-л., чего-л.)

dmuchać: *dmucham* *несов.* дуть

dokola вокруг

dom/ek, *-ku м.* домик

doży/ni *мл.*, *-nek* дожинки (праздник урожая)

dw/ór, *-ogi м.* двор

dyngus, *-и м.* дынгус (обычай обливания водой на второй день

Пасхи), то же, что **śmi-gus** и **lanu poniedziałek**
działka *ж.* садово-огородный участок
dzielić się: *dzielę się, dzieli się* *несов.* делиться (чем-л.)

dźwięk, *-и м.* звук

gasnąć: *gasnę, gasnie* *несов.* гаснуть

gerbery *мл.* (*им. ед. gerbera* *ж.*) герберы (*ботанич.*)

gr/ób, *-obu м.* могила

gwarno шумно

imieninowy, *-a, -e* именинный

impreza *ж.* мероприятие

inaczej иначе

jednocześnie одновременно

jubileusz, *-и м.* юбилей

kar/p, *-pia м.* карп

kartka *ж.* *здесь* открытка; **kartka z życzeniami** поздравительная открытка

kilka несколько (от 1 до 10)

kolejn/y, *-a, -e* очередной
konstytucja *ж.* конституция

krewny *м.* родственник
lanu страдательное причастие от глагола **lać**
несов. лить; **lanu poniedziałek** обливание водой на второй день Пасхи, *ср. śmigus-dyngus*

marzenie *с.* мечта, мечтание

mazu/rek, *-rka м.* мазурка (вид пасхальной выпечки)

miasteczko *с.* городок (*уменьш. от miasto*)

Mokot/ów, *-owa м.* Моко-тув (район Варшавы)

naczynie *с.* сосуд, посуда (один предмет)

naogrobkow/y, *-a, -e* надгробный; могильный

nalać: *naleję, naleje* *сов.* налить

należeć: *należy* *сов.* *здесь* следовать, надлежать

nastawiać: *nastawiam* *несов.* ставить

na wsi в деревне, в сельской местности

nawzajem друг друга, друг другу, взаимно
niepodległość *ж.* независимость

niepodobni do siebie непохожи(е) друг на друга

Nowy Rok *м.* Новый год

obchodzić: *obchodzę, obchodzi* *несов.* праздновать, отмечать

oblać: *obleję, obleje* *сов.* облить

oblewać: *oblewam* *несов.* обливать

odczyt, *-и м.* публичная лекция

odwiedzać: *odwiedzam* *несов.* посещать, навещать

odwiedziny *мл.* посещение, визит; **iść w odwiedziny** идти в гости

ogró/dek, *-dka м.* садик (*уменьш. от ogród, ogrodu* *м.* сад)

opla/tek, *-tka м.* облатка; **lamać się** (*łamię się, łamie się* *несов.*) **oplat-kiem** делиться облаткой (обряд в сочельник)

osobist/y, -a, -e личный;
życie osobiste личная жизнь
palić: palę, pali несов. здесь курить
papieros, -a м. сигарета;
palić papierosa курить сигарету
parterow/y, -a, -e одноэтажный
pełnia жс. полнота, избыток; **w całej pełni** во всей полноте, полностью, всецело
pięciopokojow/y, -a, -e пятикомнатный
piętrow/y, -a, -e двухэтажный
 płyta жс. пластинка
prezent, -u м. подарок
przede wszystkim прежде всего
przybranie с. украшение, здесь при покупке цветов
przyjemnie приятно
przyjęcie с. прием
razem вместе
reguła жс. правило; **z reguły** как правило, обычно
ręka жс. рука; **w ręku** в руке
rodzinn/y, -a, -e семейный
rok, -u м. год (им. п. мн. ч. lata)
Saska Kępa жс. Саска Кемпа (Саксонский Остров) — район в Варшаве
składać: składam несов. класть, складывать;
składać sobie życzenia поздравлять друг друга
sobie себе (дат. п. возвратного местоимения)

solenizant м. виновник торжества, именинник
spelnienie с. исполнение
sto lat! сто лет (традиционное пожелание имениннику, виновнику торжества — прожить 100 лет)
sukses, -u м. успех
sylwes/ter, -tra м. канун Нового года, 31 декабря; **na sylwestra** в новогоднюю ночь
szumnie шумно
śmigus, -u м. смигус, то же, что **dyngus** и **lany**
poniedziałek
święteczn/y, -a, -e праздничный
świeczka жс. свечка
święcić: święcę, święci несов. святить, освящать
święcone, -ego с. освященная в Пасху еда
święto с. праздник; **wesołych świąt!** с праздником! (букв. веселых праздников) — пожелания на Рождество и Пасху
świętować: świętuję, świętuje несов. праздновать, отмечать
ta/niec, -ńca м. танец;
prosić do tańca приглашать на танец
tańczyć: tańczę, tańczy несов. танцевать
toast, -u м. тост
trącać się: trącam się несов. (kieliskami) чокаяться (рюмками, бокалами и т. п.)

udan/y, -a, -e удачный
udekorować: udekoruję, udekoruje сов. украсить
uroczyście торжественно
urodziny мн. день рождения
uważać: uważam несов. здесь беречься, остерегаться (кого-л., чего-л.)
walc, -a м. вальс
Wesołego Alleluja! веселых праздников! (традиционное пожелание на Пасху, ср. то же **Wesołych Świąt!**)
Wielkanoc жс. Пасха
wielkanocn/y, -a, -e пасхальный
Wielka Sobota жс. Страстная суббота (последняя суббота перед Пасхой)
wieżow/iec, -ca м. высотное здание
Wigilia жс. сочельник
willa жс. вилла
willow/y, -a, -e прил. от **willa**
wnosić: wnoszę, wnosi несов. вносить
woda жс. вода
wolać: wołam несов. призывать; восклицать
wstążka жс. ленточка
wyborow/a, -ej жс. водка высшего сорта
wysyłać (do kogo): wysyłam несов. посылать (кому-л.)
wznieść: wzniosę, wzniesie сов. поднять, вознести;
wznieść toast провозгласить (поднять) тост

zabawa жс. развлечение, забава
zachowywać się: zachowuję się, zachowuje się несов. вести себя, поступать
zamożn/y, -a, -e зажиточный, состоятельный
zapalać: zapalam несов. зажигать
zapalniczka жс. зажигалка
zapalka жс. спичка
zasiadać: zasiadam несов. садиться; **zasiadać przy stole** садиться за стол
zatańczyć (czegoś: tańca, walca и т. д.): zatańczę, zatańczy сов. затанцевать, станцевать
zbierać się: zbiera się несов. собираться
zdrowie с. здоровье; **zdrowie pięknych pań!** за здоровье прекрасных дам, **zdrowie solenizanta!** за здоровье виновника торжества, именинника (то-сты)
złocist/y, -a, -e золотистый
zmieścić się: zmieszczę się, zmieści się сов. уместиться
znicz, -a м. здесь лампада (на могиле)
zwyczaj, -u м. обычай
żniwa мн. жатва
Żoliborz, -a м. Жолибоз (район в Варшаве)
żółt/y, -a, -e желтый

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- Польское слово **święto** имеет более широкое значение, чем русское слово «праздник», так как может относиться не только к радостным событиям. Например, День поминовения усопших называется сочетанием **Święto Zmarłych**. Иначе, чем по-русски, используется и слово **obchodzić** — это не только «праздновать», но и вообще «отмечать памятное событие».
- Wigilia** — сочельник, канун Рождества. **W Wigilię** — в сочельник (см. далее о польских праздниках).
- Zasiadać przy stole** — садиться за стол. Ср. **siedzieć przy stole** — сидеть за столом.

- **Na Sylwestra** — на Новый год (см. далее о польских праздниках).
- **Wielkanoc** — Пасха, **na Wielkanoc** — на Пасху (см. далее о польских праздниках).
- **Życzymy wesołego Alleluja** — традиционное пожелание веселых праздников.
- **Dzień wolny od pracy** — нерабочий день.
- **Żadna przyjemność** — ничуть не приятно, отнюдь не приятно, никакого удовольствия.
- **Oblewa się wodą** — обливают водой — использование невозвратного глагола с возвратной частицей для передачи действия неопределенного лица уже было в уроке 16 (с. 126) — **sprzedaje się tu smaczne precelki** — здесь продают/продаются вкусные булочки.
- **Na wsi** — в деревне, в сельской местности. Ср. **mieszkam w tej wsi** — я живу в этой (конкретной) деревне.
- **W Święto Zmarłych** — в День поминовения усопших.
- **Coś podobnego!** — восклицание удивления, соответствует русскому «вот те на!» «подумать только!». О сочетании местоимения **coś** с родительным падежом прилагательного — см. урок 17, с. 176.
- **Tata miał pięćdziesiąte urodziny** — папе исполнилось 50 лет (букв. у папы был пятидесятый день рождения).
- **Żoliborz** — Жolibож, **Saska Kępa** — Саска Кемпа, **Mokotów** — Мокотов — районы Варшавы.
- **Działka** — маленький (ок. 2 соток) садово-огородный участок.
- **Ogródek** — садик, напсадник при доме.

? Слово **ogródek** связано со словом «огород»?

👉 Когда-то было связано, но теперь имеет просто значение «садик». И было еще слово **ogród** сад, парк: **Ogród Saski** — Саксонский сад (парк в Варшаве). **Ogród Łazienki** — сад/парк Лазенки.

- **Parterowy dom/domek** — одноэтажный дом/домик, **piętrowy dom/domek** — двухэтажный дом.
- ☺ Да, о польском способе считать этажи уже говорилось в уроке 14.
- **Kwiatki z przybraniem** — по желанию покупателя к цветам может быть добавлено **przybranie** — зеленая веточка, например аспарагуса, цветная ленточка и другие украшения.
- **Zaprosić do tańca** — пригласить танцевать, на танец.
- **Zatańczyć walca** — танцевать вальс. После некоторых переходных глаголов существительное мужского рода, означающее танец, вместо винительного падежа употребляется в форме родительного с окончанием -а. Точно так же: **(za)palić papierosa** — (за)курить сигарету.

? И много таких оборотов?

👉 Нет, но эти самые популярные, и их-то следует запомнить.

- **Toast na cześć solenizanta** — тост в честь именинника.
- **Szczęście w życiu osobistym** — счастье в личной жизни.
- **Prowadzę wóz** — здесь я за рулем.
- **Sto lat** — поздравительная формула-песенка на традиционную мелодию:
Sto lat, sto lat, niech żyje, żyje nam, niech żyje nam. —
Сто лет, сто лет пускай живет для нас.

Столь же традиционен и другой тост: **Zdrowie pięknych pań!** — За здоровье прекрасных дам!

Мы в Польше ПОЛЬСКИЕ ПРАЗДНИКИ

Boże Narodzenie — Рождество — главный католический праздник, празднуется 25–26 декабря.

24 декабря — **Wigilia** — канун Рождества, сочельник. Собственно сочельник и ночь после него и являются праздником Рождества.

Dzielić się/lamać się opłatkiem — делиться облаткой — торжественный ритуал празднования католического рождества. **Oplatek** (м. р.) — рождественская облатка — тонкая сухая пластинка из пресного теста.

Делясь и обмениваясь отломанными от облатки кусочками, участники праздничного застолья выражают взаимные поздравления и пожелания.

Nowy Rok — Новый год, носит также название **Sylwester**, так как 31 декабря — это День св. Сильвестра. **Na Sylwestra** — в Новый год, на Новый год.

Праздники **Рождества** и **Пасхи** связаны с традиционными блюдами. На Рождество на стол обычно ставится определенное число постных блюд, содержащих горох, капусту, мак, рыбу, мед, а на Пасху — освященные яйца, мазурки (вид печенья), творог, разного рода ветчина и копчености.

Święto Zmarłych — День поминовения усопших, объединяет День всех святых 1 ноября и восходящий к язычеству День поминовения предков — 2 ноября — **Zaduszki**.

Święto Niepodległości — Праздник независимости, главный национальный праздник Республики Польша — 11 ноября.

Święto Pracy — День Труда — 1 мая.

Święto Konstytucji 3 Maja — День Конституции, празднуется в ознаменование принятия в 1791 году польским сеймом Конституции, первой в истории Европы.

Dożynki — праздник урожая, отмечается в одно из воскресений сентября как в сельской местности, так и как общепольский праздник.

Święto Bożego Ciała — Праздник Тела Господня (религиозный праздник у католиков).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Ответьте на вопросы.

1. Jakie święta rodzinne obchodzą Polacy?
2. Kiedy Polacy wysyłają kartki z życzeniami do znajomych i krewnych?
3. Czy Sylwester w Polsce jest podobny do Nowego Roku w Rosji? Gdzie Polacy obchodzą Sylwestra?
4. Dlaczego Nowy Rok nazywa się Sylwester?
5. Jakie życzenia składają Polacy na Boże Narodzenie i na Wielkanoc?
6. Jakie życzenia można złożyć solenizantowi?
7. Co jedzą zwykle Polacy na Wielkanoc?
8. Dlaczego poniedziałek po wielkanocnej niedzieli nazywa się «lany»?
9. Co zwykle robią Polacy w Święto Zmarłych?
10. O jakich polskich świętach opowiedziała Jadwiga?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Выберите слова из списка и вставьте их в предложения в нужной форме.

sukcesy w pracy, zgodnie ze zwyczajem, na cześć, zdrowie i spokój, do tańca, kolej, solenizant, nastawić, woleć, oblewać się, życzyć, obchodzić, odwiedzać, życzenie, wesołych świąt, przybranie, przy stole, piętrowy, imieniny, szczęście w życiu osobistym

1. Jakie święta ... Rosjanie?
2. Co pan ...: piwo czy wódkę?
3. (*1-e л. ед. ч.*) ci dużo szczęścia, zdrowia i radości.
4. Dostałam od kolegi kartkę z
5. Może pani nie dodawać do kwiatów Kupuję je dla siebie.
6. Nasza rodzina rzadko zbiera się
7. W lany poniedziałek dzieci ... nawzajem wodą.
8. To piękny zwyczaj ... cmentarze.
9. Czy byłeś ... u Marka?
10. Marek mieszka w ... willi.
11. Czy mogę prosić panią ...?
12. (*1-e л. ед. ч.*) obchodzić imieniny — wtedy nikt nie wie, ile mam lat.
13. Goście wznoszą toast ... solenizanta.
14. Życzymy Markowi ..., a jego matce
15. Teraz moja ... złożyć życzenia.
16. Czy możesz ... płytę z walcem?
17. ... panowie proszą do tańca panie.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Ответьте на вопросы.

1. Gdzie można obchodzić urodziny, imieniny lub jubileusz?
2. Gdzie woli mieszkać Igor — w mieście czy na wsi?
3. Jaki jubileusz obchodził ojciec Igora?
4. Ile lat skończył Marek?

5. Dlaczego Marek może sobie pozwolić na zaproszenie wielu gości?
6. Jak się bawią goście Marka?
7. Ile świeczek było na torcie imieninowym?

Грамматика

О ВОЗВРАТНОМ МЕСТОИМЕНИИ SIĘ / SIEBIE (СЕБЯ)

Sobie — форма дательного падежа возвратного местоимения, которое, как мы знаем, может иметь значение взаимности (см. урок 13, с. 140, — **naprzeciwko siebie**). **Życzymy sobie nawzajem** — это значение взаимности обусловлено не только формой множественного числа глагола **życzymy**, но и подчеркнуто словом **nawzajem** — *взаимно: мы взаимно желаем друг другу*. То же значение имеет возвратное местоимение в выражении **(są) niepodobni do siebie** — *они не похожи друг на друга*.

О НЕКОТОРЫХ ФОРМАХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

- **Wysyłamy do ... przyjaciół** — *мы посылаем друзьям*. Слово **przyjaciół** употреблено здесь в форме родительного падежа множественного числа. В большинстве падежей множественного числа этого слова происходит изменение основы: лишь в форме именительного падежа конечный согласный основы мягкий (**przyjaciele**), в остальных же падежах основа заканчивается на твердый **ł**, а кроме того, в родительном, винительном и творительном падежах используются нерегулярные окончания:

Им. п.	przyjaciele
Род., вин. п.	przyjaciół
Дат. п.	przyjaciółom
Твор. п.	przyjaciółmi
Предл. п.	o przyjaciółach

☺ Да еще чередования в основе перед конечным **ł** — **e/o/ó**.

👉 В закрытом слоге, конечно, **ó**.

- **W ręku** — в руке (нерегулярная форма предложного падежа единственного числа существительного **ręka**).

➡ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Вставьте формы существительного **przyjaciół**.

1. Dziękuję ... za pomoc.
2. Niestety, nie mam ..., mam tylko kolegów.
3. Moi ... są bardzo dowcipni.
4. Mam bardzo dowcipnych
5. Niestety, bardzo rzadko spotykam się z
6. Opowiem ci o swoich
7. Znam wszystkich jego
8. Zależy mi na tym
9. Tu chodzi o twojego
10. Pojadę do Warszawy z

СОЧЕТАЕМОСТЬ КОЛИЧЕСТВЕННЫХ ЧИСЛИТЕЛЬНЫХ С СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫМ И ГЛАГОЛОМ

Вспомним взаимозависимость простого числительного в именительном падеже и существительного, с которым оно связано.

☺ Так. Вспоминаем. При существительных женского и среднего рода, а также мужского рода неодушевленных числительное выступает в своей основной форме: числительные **dwa/dwie, trzy, cztery** + именительный падеж множественного числа, числительные выше пяти + родительный падеж множественного числа, в то время как при лично-мужских существительных и числительное и существительное стоят в форме, совпадающей с формой родительного падежа:

trzech wojskowych *трое военных*

dwóch starszych panów *двое пожилых мужчин*

pięciu pasażerów, jedenastu dorosłych *пять пассажиров, одиннадцать взрослых* (урок 13, с. 141)

☞ И по тому же правилу сочетаются существительные и составные числительные, состоящие из десятков и единиц: **trzydzieści dwa złote** — как **dwa złote**; **dwudziestu pięciu gości** — как **pięciu gości**.

И все это сочетание — числительных и существительного — склоняется по падежам (см. урок 14, с. 154). И только особый случай — с числительным **jeden**. В составе числительного оно не согласуется с существительным по роду (см. урок 10, с. 109), остается неизменным, по падежам не склоняется, — это такое чужеродное вкрапление, а существительное при нем — в отличие от русского языка — стоит во множественном числе: **dwadzieścia jeden świeczek** — ср. русск. *двадцать одна свечка*; **tort z dwudziestu jeden świeczkami** — ср. русск. *торт с двадцатью одной свечкой*.

Эта особенность числительного **jeden** не только вызывает удивление, но и требует от нас особого внимания.

? Что же, придется каждый раз обобщать до десятка, чтобы не путаться. Но при сочетании именительного падежа числительного с существительным должен быть глагол-сказуемое — он в какой форме стоит?

☞ Здесь просто — форма глагола зависит от падежа существительного. Если существительное стоит в форме именительного падежа (после 2, 3, 4; 22, 23, 24 и т. д.) — то глагол ставится в форму множественного числа.

Dwa noże (*им. н.*) **leżą na stole**. — *Два ножа лежат на столе.*

Dwie koleżanki (*им. н.*) **były w kawiarni**. — *Две приятельницы были в кафе.*

Если же существительное стоит в форме родительного падежа — то глагол ставится в форму единственного числа, а в прошедшем времени — в форму среднего рода.

Przyszło pięćdziesięciu gości (*род. н.*) — *Пришло пятьдесят гостей.*

Dwóch panów (*род. н.*) **pali/paliło przy oknie**. — *Двое мужчин курит/курило у окна.*

Pięć ciastek (*род. н.*) **leży/leżało na talerzu**. — *Пять пирожных лежит/лежало на тарелке.*

Dwadzieścia jeden świeczek (*род. н.*) **było na torcie**. — *Двадцать одна свечка была на торте.*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Поставьте числительные с существительными в нужной форме.*

1. Do Marka na imieniny przyszło (20, gości).
2. Na torcie było (21, świeczka).
3. Wypiłem tylko (2, kieliszek) czerwonego wina.
4. Dobrze znam te (3, osoby).
5. Gdzie są moje (2, torba)?
6. Zjadłam (3, ciastko — mazurek) i mogę zjeść jeszcze jedno.
7. Dlaczego przy naszym zarezerwowanym stoliku siedzi (2, pan)?
8. Z (5, grosz) trudno podróżować.
9. Poproszę o (6, ciastko — kremówka) i (3, filiżanka) czarnej kawy.
10. Marek zgaślił (21, świeczka).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** *Вставьте глаголы в нужной форме настоящего и прошедшего времени.*

a)

1. W tej willi (mieszkać) pięć osób.
2. Trzech pasażerów (czekać) w kolejce.
3. W dwuosobowym pokoju (stać) dwa łóżka.
4. Na parterze (być) trzy pokoje.
5. Na przystanku (stać) pięć autobusów.

b)

1. W kolejce do kasy (stać) (7, osoba).

2. 2 (kolega) (chcieć) odwiedzić mnie na dworzec.
3. 6 (łabędź) (pływać) po stawie.
4. 12 (turysta) (zwiedzać) Stare Miasto.
5. 2 (przechodzić) nie (wiedzieć), gdzie jest Krakowskie Przedmieście.

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Być (nie) podobnym do kogo? — *Быть (не)похожим на кого?*

Bracia są niepodobni do siebie. — *Братья не похожи друг на друга.*

Marek jest podobny do matki. — *Марек похож на мать.*

Zaprosić do tańca kogo (вин. п.)? — *Пригласить танцевать кого?*

Czy mogę prosić panią do tańca? — *Можно пригласить вас танцевать?*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Составьте предложения в прошедшем времени из следующих слов, не забывая о предлогах.

1. ten, hotel, być, w, 3, wolny, pokój.
2. Ta, dzielnica, być, 2, ładny, w, ulica.
3. Ta, dwa, kawiarnia, być, nieczynny.
4. Autobus, wysiąść, z, pasażer, wsiąść, 10, w, pasażer.
5. 2, syn, z, przyjechać, matka.
6. 20, gość, trącić się, kieliszek.
7. 12, róża, z, kosztować, złoty, przybranie, 61.
8. 11, danie, stać, na, stół, w, Wigilia.
9. 5, kolega, jechać, pociąg, 3, koleżanka, lecieć, samolot.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Переведите на польский язык.

1. Я предпочитаю праздновать день рождения дома — день рождения это семейный праздник.
2. На праздник мама всегда готовит карпа.
3. Желаю тебе здоровья и счастья в личной жизни.
4. За несколько дней до Нового года следует послать родным и друзьям поздравительные открытки.
5. Как вы себя ведете?
6. Я могу пригласить вас танцевать? — К сожалению, я не танцую вальс.
7. В субботу я могу пойти с вами на прогулку — в субботу нерабочий день.
8. Я хочу поднять тост в честь именинника.
9. Мне в этом году не повезло — отпуск был неудачный.
10. Здесь есть непьющие?

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Czy mogę (za)prosić panią do tańca? Grają walca.
— Dziękuję serdecznie, ale nie mogę tańczyć walca, mam zawroty głowy.
2. — Witku, czy nie chcesz wyjść ze mną na papierosa? Tu nie wolno palić — widzisz — wisi wywieszka.
— Nie wiesz, że od wczoraj już nie palę?
3. — Czego pani (mam) nalać — białego wina czy czerwonego?
— Dziękuję, jestem abstynentką, nie używam alkoholu. Poproszę o sok.
4. — Co pani wybiera — bal w hotelu czy teatr?
— Dziękuję, wolę zabawę.
5. — Chcę wrócić do domu 23 grudnia, żeby zdążyć na Wigilię — zobaczą przy stole całą rodzinę.
— Ale mam nadzieję, że na Sylwestra będziemy razem? Już zarezerwowałem stół na dwie osoby w restauracji.
6. — 1 listopada nie będzie mnie w Warszawie — wyjadę do Torunia złożyć kwiaty na grobie dziadków.
— Zachwycam się tym polskim zwyczajem — zawsze pamiętacie o zmarłych.

УРОК 19

Od przybytku głowa nie boli • С прибытку головушку не разломит

Текст 1. Idziemy po zakupy • Мы идем за покупками

Igor: Jadziu, chciałbym* dziś pójść po zakupy.

Jadwiga: A co masz zamiar kupić?

Igor: Garnitur dla siebie, bo mój już jest zniszczony. Poza tym dresy i adidas, sweter i buty dla taty, jedwabną chustkę dla mamy i skórzaną kurtkę dla kuzynki.

Jadwiga: A czy znasz rozmiar butów i ubrań ojca i kuzynki?

Igor: Co do wymiarów ojca, to tak. A kuzynka ma figurę podobną do twojej. Ma ten sam wzrost i jest tak samo szczupła w pasie* jak ty. Pójdiesz więc ze mną i będziesz przymierzała kurtki.

Jadwiga: Nie jestem zachwycona taką propozycją*. Nie przepadam za chodzeniem* po sklepach. Ale trudno. Muszę ci pomóc. Dresy, adidas i sweter kupimy* w pobliskim supermarkecie. Przy okazji kupię tam jeszcze coś na kolację, bo lodówka jest pusta. A garnitury, kurtki i obuwie należy kupować w sklepach firmowych.

kozuch, -a m.
дубленка

sukienka
ж. платье

spódnica ж.
юбка

kurtka ж.
куртка

spodnie
mn. брюки

swe/ter, -tra m.
свитер; шерстяная
кофточка, джемпер

sweter rozpi-
nany кофта
с застёжкой

kamizelka ж.
жилетка

podkoszu/lek,
-lka m. майка

kapelusz, -a
m. шляпа

szalik, -a m.
шарф(ик)

chustka ж.
платок, косынка

skarpetka
ж. носок

czapka
ж. шапка

rękawiczki mn.
перчатки

rajstopy mn.
колготки

pończochy
mn. чулки

dżinsy mn.
джинсы

palto s. пальто

koszula ж.
рубашка, сорочка

płaszcz, -a m.
легкое пальто,
плащ

dresy mn.
спортивный
костюм

adidas mn.
кроссовки

pantofle mn. туфли
(мужские, женские на каблуке)

but, -a m.
ботинок

kozaczki mn.
сапожки

W sklepie firmowym • В фирменном магазине

Текст 2. Dział konfekcji • Отдел готового платья

Ekspedientka: Dzień dobry państwu! Czego państwo sobie życzą?

Jadwiga: Chcielibyśmy kupić skórzaną kurtkę dla mnie i garnitur dla mojego przyjaciela.

Ekspedientka: W jakim kolorze* ma być kurtka?

Igor: Ciemny brąz*. A męski garnitur ma być szary.

Ekspedientka: Jaki pan ma wzrost, obwód klatki piersiowej i obwód pasa?

Igor: Wzrost — sto osiemdziesiąt centymetrów, obwód klatki — sto, a w pasie — dziewięćdziesiąt.

Ekspedientka: Ten garnitur będzie na pana w sam raz*. Proszę przymierzyć. Przymierzalnia jest naprzeciwko.

Igor (w nowym garniturze): Czy marynarka nie jest na mnie za luźna*?

Ekspedientka: Ależ skąd! Teraz nikt nie nosi obcisłych ubrań! Marynarka dobrze leży* i jest w niej panu do twarzy*. Spodnie też pasują.

Jadwiga: Moim zdaniem* rękawy są za długie. Jednak może pani nam pokaże inny rozmiar garnituru, ale w tym samym kolorze.

Igor (w innym garniturze): W tym garniturze czuję się dobrze. Nie jest ani za mały, ani za duży.

Jadwiga: Do niego trzeba dobrać krawat i koszulę.

Ekspedientka: Jeszcze mogę państwu doradzić kupić ten granatowy krawat w białe paski i tę białą bawełnianą koszulę.

Igor: Czy ten krawat nie jest zbyt jaskrawy?

Jadwiga: Wcale nie. Pasuje do garnituru i jest twarzowy. A teraz proszę o kurtkę. Kolor brązowy.

Ekspedientka: Jak ma się zapinać?* Na guziki czy na suwak?

Jadwiga: Chyba ze zwykłymi guzikami.

Ekspedientka: Proszę przymierzyć.

Jadwiga: Leży doskonale! Ale do tej kurtki trzeba dokupić torebkę, rękawiczki, szalik i jakieś nakrycie głowy.

Igor: Kuzynka nie prosiła, żeby kupować takie rzeczy.

Jadwiga: Nic nie rozumiesz. Dodatki decydują o wszystkim. Sama wybiorę dla Ani te rzeczy. To będzie mój prezent dla niej. Proszę mi pokazać zamszowe rękawiczki. Ciemnobrązowe. Jeszcze ten skórzany kapelusz z daszkiem i czerwoną torebkę.

Igor: Czy ta torebka nie jest zbyt jaskrawa?

Jadwiga: Cały czas powtarzasz to samo! Twoja kuzynka nie jest jeszcze staruszką. Może pozwolić sobie na jaskrawe rzeczy, grunt*, żeby wszystkie kolory pasowały do siebie. O! widzę tu jeszcze wspaniałe kożuszki z kołnierzem z lamy. Mój stary jest już zupełnie do niczego. Chcę przymierzyć go i jeśli będzie pasował, kupię go, jak dostanę wypłatę. (*Przymierza*). Niestety jest za ciasny. Jaka szkoda! Bardzo mi się spodobał.

Ekspedientka: Ładne i dobrej jakości kożuszki i futra pani może dostać w sklepach w przejściu podziemnym naprzeciwko Dworca Centralnego.

Jadwiga: Dziękuję za radę. Z przyjemnością z niej skorzystam. A teraz proszę wszystko zapakować i włożyć do toreb papierowych. Ile płacimy?

Ekspedientka: Proszę podejść do kasy. Tam państwo zapłacą kasjerce. Ona powie, ile to wszystko razem kosztuje.

Текст 3. Dział obuwia • Отдел обуви

Igor: Proszę pana. Czy dostanę u pana męskie buty zimowe? Dla starszego pana. Rozmiar 43.

Ekspedient: Polecam te czarne z zamkiem błyskawicznym. To jest wyrób renomowanej firmy niemieckiej. Dobra skóra, prawdziwe futro, solidna robota i przystępna cena. Pana krewny będzie zadowolony.

Igor: Obawiam się, czy nie będą uwierały?

Ekspedient: Mam ten sam rozmiar. (*Przymierza buty*) No widzi pan, że buty nie uwierają.

W supersamie • В супермаркете

Текст 4. Dział «Delikatesy» • Отдел «Гастрономия»

Jadwiga: Igorze, co wolisz na kolację, szynkę czy baleron?

Igor: Zwykle nie jadam na kolację nic mięsnego.

Jadwiga: W takim razie na kolację wezmę ser żółty, kostkę masła i dwa jogurty owocowe. Jednak na śniadanie kupię płatki owsiane, trzydzieści deka* baleronu i pół kilo parówek, a na jutrzejszy obiad — kawałek chudej wieprzowiny. Przygotuję z niej kotlety schabowe.

Igor: A co weźmiemy do picia?

Jadwiga: Butelkę coli i niegazowanej mineralnej. W domu mam herbatę «Assam»* w torebkach i paczkę kawy «Pedros»*.

Igor: A co z alkoholu?

Jadwiga: Na noc nie jesz mięsa, ale pijesz alkohol?

Igor: Możemy sobie pozwolić na kieliszek dobrego czerwonego wina dla relaksu*. To nie zaszkodzi.

Jadwiga: Raz kozie śmierć*! Będziemy używali życia*! Weźmiemy tę butelkę wytrawnego wina.

🎧 Текст 5. Przy kasie • У кассы

Jadwiga (wyklada artykuły z koszyka): Ile płacę?

Kasjerka: Sześćdziesiąt cztery złote.

Jadwiga: Niestety mam tylko banknot stużłotowy. Nie mam drobnych.

Kasjerka: Nie szkodzi*. Dziękuję pani. Proszę zabrać resztę i paragon.

СЛОВАРЬ

adidas, **-ów** *мн.* кроссовки (от названия немецкой фирмы «Адидас»)

banknot, **-u** *м.* банкнот;
banknot stużłotowy
банкнот достоинством
в 100 злотых

bawelnian/y, **-a**, **-e** хлопчатобумажный, хлопковый

boleć: **boli** *несов.* болеть
(у кого-л. что-л.)

brąz, **-u** *м.* коричневый цвет
brązow/y, **-a**, **-e** коричневый

centymetr, **-a** *м.* сантиметр
chodzenie *с.* хождение

chud/y, **-a**, **-e** *здесь* нежирный, постный

chustka *жс.* платок
ciasn/y, **-a**, **-e** тесный

ciemnobrązow/y, **-a**, **-e**
темно-коричневый

ciemn/y, **-a**, **-e** темный
cola *жс.* [кола] кока-кола
(то же *coca-cola*)

czuć się: **czuję się**, **czuje się**
несов. чувствовать себя

dasz/ek, **-ka/-ku** *м.* козырек
(головного убора)

decydować (o czymś): **decyduję**, **decyduje** *несов.*
решать, иметь решающее значение

deka *нескл.* декаграмм =
10 граммов

dobrać (do czegoś): **dobiorę**, **dobierze** *сов.*
подобрать (к чему-л.)

doda/tek, **-tku** *м.* *здесь* аксессуар, дополнительный элемент одежды

dokupić: **dokupię** *сов.* докупить, прикупить

do niczego куда не годится

doradzić: **doradzę**, **doradzi** *сов.* посоветовать

doskonale замечательно, превосходно, отлично

dostać: **dostanę**, **dostanie**
сов. *здесь* купить, приобрести

dres/y, **-ów** *мн.* спортивный костюм

drobn/e, **-ych** *мн.* мелкие деньги, мелочь

dział, **-u** *м.* отдел
ekspedient *м.* продавец

figura *жс.* фигура
firmow/y, **-a**, **-e** фирменный; **sklep firmowy**
фирменный магазин

futro *с.* мех, шуба
garnitur, **-u** *м.* костюм (мужской)

granatow/y, **-a**, **-e** темно-синий

grunt, **-u** *м.* *здесь* главное; **grunt, żeby...** главное, чтобы...

guzik, **-a** *м.* пуговица

jak *здесь* когда

jakość *м.* качество; **dobrej jakości** хорошего качества, качественный

jaskraw/y, **-a**, **-e** яркий
jednak однако

jedwabn/y, **-a**, **-e** шелковый

jogurt, **-u** *м.* йогурт
jutrzejsz/y, **-a**, **-e** завтрашний

kawa/lek, **-lka** *м.* кусочек
kilo *нескл.* кило, килограмм

klatka *жс.* **piersiowa** грудная клетка

kolor, **-u** *м.* цвет; **w jakim kolorze** какого цвета

kolnierz, **-a** *м.* воротник
konfekcja *жс.* конфекция, готовое платье

kostka *жс.* кусок, брусок, *здесь* пачка (масла)

kosztować: **kosztuję**, **kosztuje** *несов.* стоить

koszula *жс.* рубашка
koszyk, **-a** *м.* корзинка

kożu/szek, **-szka** *м.* дубленка (*уменьш.* от *kożuch*, *-a* *м.* — см. урок 10. I)

krawat, **-a/-u** *м.* галстук
kurtka *жс.* куртка

lama *жс.* лама (мех)
leżeć: **leży** *несов.* *здесь*: сидеть (об одежде)

luźn/y, **-a**, **-e** свободный (об одежде)

ma *здесь* должен, должна
mam *здесь* я должен, должна

marynarka *жс.* пиджак
masło *с.* масло (сливочное)

nakrycie *с.* **głowy** головной убор

niemiec/ki, **-ka**, **-kie** немецкий

obcisł/y, **-a**, **-e** плотно облегающий, обтягивающий; узкий

obw/ód, **-odu** *м.* окружность

odzieżow/y, **-a**, **-e** платяной, относящийся к одежде; **sklep odzieżowy**
магазин готовой одежды

okazja *жс.* (удобный) случай; **przy okazji** при (удобном) случае, заодно

paczka *жс.* пачка (кофе и т. д.)

paragon, **-u** *м.* чек (в магазине)

pas, **-a** *м.* пояс; талия
pas/ek, **-ska** *м.* *здесь* полоска; **krawat w białe paski**
галстук с белыми полосками, в белую полосу

pasować (do czego?): **pasuję**, **pasuje** *несов.*
подходить (к чему-л.);

- pasować do siebie** подходить друг (к) другу, гармонизировать
- picie** с. питьё; **wziąć (coś) do picia** взять (здесь купить) что-л. из напитков
- płatki**, мн. **owsiane** овсяные хлопья
- podejść (do czegoś, kogoś): podejść, podejście** сов. подойти (к чему-л., кому-л.)
- podziemny**, -а, -е подземный
- polecać: polecam** несов. рекомендовать
- poza tym** кроме того
- prawdziwy**, -а, -е настоящий, подлинный
- propozycja** жс. предложение
- przejście** с. переход
- przepadać (za czymś): przepadam** несов. быть страстным любителем, охотником (до чего-л.), обожать (что-л., кого-л.)
- przyby/tek, -tku** м. прибыв, прибавление, приращение
- przygotować: przygotuję, przygotowuje** сов. приготовить
- przymierzalnia** жс. примерочная
- przymierzyć: przymierzę, przymierzy** сов. примерить
- przystępny**, -а, -е доступный, приемлемый (о ценах)
- pusty**, -а, -е пустой
- relaks, -u** м. разрядка (психическая и физическая), отдых
- renomowan**, -а, -е имеющий высокое реноме, пользующийся хорошей репутацией, авторитетный
- rękaw, -a** м. рукав
- rękawiczki** мн. (им. п. ед. ч. **rękawiczka** жс.) перчатки
- robota** жс. работа
- rozmiar, -u** м. размер
- rozpinan**, -а, -е с застежкой
- siebie** себя (род.-вин. возвратного местоимения); **dla siebie** для себя
- skorzystać (z czegoś): skorzystam** сов. воспользоваться (чем-л.)
- skóra** жс. кожа
- solidn**, -а, -е солидный
- spodobać się: spodobam się** сов. понравиться
- starsz**, -у, -а, -е здесь пожилой; **starszy pan** пожилой господин, пожилый мужчина
- supermarket, -u** м. супермаркет (ср. **super-sam** в уроке 10.1)
- suwak, -a** м. молния (в одежде)
- szalik, -a** м. шарф, кашне
- szczupł**, -у, -а, -е худой; **szczupły w pasie** тонкий в талии, имеющий узкую талию
- szkoda** здесь жаль, досадно; **jaka szkoda!** какая жалость! досадно!
- szkodzić: szkodzę, szkodzi** несов. вредить; **nie szkodzi** ничего, не беда; не беспокойтесь
- śmierć** жс. смерть
- tak samo** так же
- ten sam** тот же
- torba** жс. **papierowa** бумажный пакет
- torebka** жс. сумочка (ср. урок 10.1); пакетик (чая, кофе и т. п.)
- twarz** жс. лицо; **być do twarzy** быть к лицу
- twarzow**, -у, -а, -е (идущий) к лицу
- ubranie** с. одежда
- uwierać: uwiera** несов. жать (об обуви)
- używać (czegoś): używam** несов. употреблять (что-л.); **używać życia** наслаждаться жизнью
- wcale** вовсе (при отрицании)
- w sam raz** в самый раз, подходит
- wykładać: wykładam** несов. выкладывать
- wymiary** мн. (им. п. ед. ч. **wymiar, -u** м.) размеры
- wypłata** жс. выплата (зарплаты)
- wyrób, -obu** м. изделие (ср. **wyroby** в уроке 10)
- wzrost, -u** м. рост
- zabrać: zabiorę, zabierze** сов. забрать
- zachwycon**, -у, -а, -е восхищен(ный)
- zadowolony**, -а, -е довольный
- zakupy** мн. (им. п. ед. ч. **zakup, -u** м.) покупки; **iść po zakupy** идти за покупками
- za/mek, -mka** м. **błyskawiczny** молния (в одежде, обуви)
- zamszow**, -у, -а, -е замшевый
- zapakować: zapakuję, zapakuje** сов. запаковать
- zapłacić: zapłacę, zapłaci** сов. заплатить
- zapinać się: zapinam się** несов. застегиваться
- zaszkodzić: zaszkodzę, zaszkodzi** сов. повредить, навредить
- zimow**, -у, -а, -е зимний
- zniszczon**, -у, -а, -е здесь изношен(ный), поношен(ный), истрепан(ный)

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

Idziemy po zakupy • Мы идем за покупками

- **Chciałbym** — я бы хотел; **chcielibyśmy** — мы бы хотели — формы сослагательного наклонения. О сослагательном наклонении см. с. 201).
- **Jest szczupła w pasie** — у нее тонкая талия (**być szczupłą w pasie** — иметь тонкую талию).
- **Nie jestem zachwycona taką propozycją** — я не в восторге от такого предложения (**być zachwyconym czymś** — быть в восторге от чего-л.).
- **Nie przepadam za chodzeniem po sklepach** — не люблю / не терплю ходить по магазинам (**przepadać za czymś** — очень любить что-л., быть любителем чего-л.).

- Слово **zalatwić** используется в разговорном языке в очень разных значениях. Оно нам уже встречалось. В уроке 8 (с. 79) — **Jadwiga miała mnóstwo spraw do zalatwienia** — Ядвиге предстояло уладить множество дел; в уроке 14 (с. 147) — **pokojowa pani to zalatwi** — горничная вам это (глажку) устроит/организует). **Zalatwić** (организовать) можно все — **bilet do teatru, wizę, pokój w hotelu, zaproszenie**.

W sklepie firmowym • В фирменном магазине

- W jakim kolorze** — *какого цвета*; **w tym samym kolorze** — *такого же цвета*.

Для обозначения некоторых цветов в польском языке употребляются (особенно в торговом обиходе) неизменяемые слова: **kurtka ciemny brąz** — *темно-коричневая куртка*, **rękawiczki bordo** — *перчатки цвета бордо/бордовые*, **sweterek śliwka** — *кофточка цвета сливы*.

- Będzie dla pana w sam raz** — *будет вам как раз, в самый раз*.
- Marynarka... jest na mnie za luźna** — *пиджак... для меня/мне слишком свободен, просторен*.

Слово **za** чересчур при прилагательном или наречии обозначает излишнюю степень качества: **rękawy są za długie** — *рукава слишком длинные*; **nie jest ani za mały, ani za duży** — *(он) и не мал, и не велик*.

- Ależ skąd** — типичное эмоциональное возражение: *Да что вы! Да почему же!*
- Leżeć** (об одежде) — *сидеть*; **leży dobrze/źle** — *хорошо/плохо сидит*.
- Jest w niej panu do twarzy** — *вам она идет, вам она к лицу*.
- Moim zdaniem** — *по моему мнению*; **zdaniem Jadwigi** — *по мнению Ядвиги*; **zdaniem ekspedientki** — *по мнению продавщицы*.
- Глагол **mieć**, как мы уже знаем, может иметь значения долженствования: **Jak (kurtka) ma się zapinać?** — *Как (куртка) должна застегиваться?* См. **mam wcześniej wstać** (урок 12, с. 127, 130).
- Grunť, żeby...** — *главное, чтобы...*

W supersamie • В супермаркете

- Nic mięsnego** — *ничего мясного* — о форме прилагательного при неопределенных и отрицательных местоимениях см. также в уроке 16 (с. 176) — при отрицании: **nigdy w życiu nie widziałem czegoś podobnego**; в уроке 17 — **coś takiego** (с. 183).
- Но восклицание **coś podobnego!** может означать и просто удивление: в уроке 18 (с. 190) так Игорь удивляется польским пасхальным обычаям.
- В польском магазине продукты взвешивают не по 100 граммов, а по 10 граммов (10 г = deka, слово не изменяется), поэтому 30 deka = 300 граммов.
- Чай **Assam** и кофе **Pedros** — самые распространенные в Польше сорта.
- Dla relaksu** — *для разрядки, чтобы отдохнуть*.
- Raz kozie śmierć** — выражение, соответствующее русскому «была не была», «двум смертям не бывать, а одной не миновать».
- Używać życia** — *наслаждаться жизнью, жить в свое удовольствие*.
- Nie szkodzi** — *ничего, не беспокойтесь, неважно* — слова призваны служить для успокоения собеседника.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Ответьте на вопросы по тексту.

a)

- Co Igor chce kupić w Polsce?
- Czy Igor zna dokładne wymiary swojej kuzynki?
- Jak ma na imię kuzynka Igora?
- Czy Jadwiga lubi chodzić po sklepach?
- Gdzie można kupić odzież sportową?
- Co należy kupować w sklepach firmowych?

b)

- W jakim kolorze miał być garnitur Igora?
- Ile garniturów przymierzył Igor?
- Dlaczego pierwszy garnitur nie spodobał się Igorowi i Jadwidze?
- Co mówiła o pierwszym garniturze ekspedientka?
- Jaki krawat i jaką koszulę ekspedientka radziła kupić?

6. Czy Igor jest wysoki?
7. Czy Igor przepada za jaskrawymi kolorami?
8. Co dostanie kuzynka jako prezenty z Warszawy?
9. Dlaczego Jadwiga nie kupiła kożuszka?
10. Gdzie w Warszawie można dostać dobrej jakości kożuszki i futra?
11. Jakie buty poleca Igorowi ekspedient?
12. Jaki rozmiar butów ma ekspedient?

в)

1. Po co Igor i Jadwiga idą do działu «Delikatesów»?
2. Co Igor i Jadwiga będą jedli na kolację i na śniadanie?
3. Co Jadwiga chce przygotować na jutrzejszy obiad?
4. Co Igor i Jadwiga kupują do picia?
5. Co zdaniem Igora jeszcze można wypić na noc?
6. Ile kosztowały ich zakupy?
7. Ile reszty dostała Jadwiga?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Вставьте в предложения слова из списка в нужной форме.

Pasować, leżeć, jaki kolor, przepadać za, podobać się, być do twarzy, przy okazji, ten sam kolor, twarzowy, co do mnie, decydować.

1. Czy ten krawat ... do tej koszuli?
2. Chciałbym ... dokupić do tego garnituru koszulę.
3. Czy ... mi ... w tym kapeluszu?
4. Czy ta chustka jest ...?
5. Widzisz, jak dobrze ... ta kurtka?
6. Jadwiga nie ... za chodzeniem po zakupy.
7. Bardzo mi się ... ten sweterek, ale jest tu ciemno, nie widzę..., czy jest koloru granatowego, czy czarnego.
8. Poproszę o jeszcze jeden szalik ...
9. Dodatki ... o wszystkim.
10. ... , nie ... (I-e л. ед. ч.) za dużymi kapeluszami.

Мы в Польше ПОКУПКИ

Одежда и обувь

В настоящее время в Польше, как и в России, используются разные системы обозначения размеров одежды и обуви:

- традиционные для одежды (в соответствии с объемом грудной клетки):

96 см — 48-й размер	разговорное — mała czwórka, duża/mała piątka, szóstka
100 см — 50-й размер	

и для обуви: хорошо знакомые нам 42-й, 43-й и т. д.;

- или же разнообразные европейские или американские нумерации, например:
 S, M, L, XL, XXL и т. д. или 10, 11, 12 и т. д. — для одежды и, напр., 4, 4,5, 5, 5,5 — для обуви.

Различия в нумерации могут быть обусловлены предназначением и типом изделия, материалом (ткань или трикотаж), фирмой или страной производителя, поэтому при покупке следует быть очень внимательным.

Это может пригодиться!

Как выбрать покупку

wymiary — совокупность чьих-то размеров, мерки

rozmiar — размер; **proszę o inny rozmiar** — дайте, пожалуйста, другой размер

kolor — w jakim / tym samym / innym kolorze — какого / того же самого / другого цвета

suknia koloru żółtego — платье желтого цвета

fason — фасон; **fason sukienki** — фасон платья; **sukienka o sportowym fasonie** — платье спортивного фасона

Coś (jest) za długie, za krótkie, za luźne — что-то слишком длинно/коротко/свободно, просторно

Za ciasne / za obcisłe — слишком тесно/мало, обтягивает

Opinać — плотно обтягивать, облеплять

Pasować / nie pasować do czegoś? — подходит/не подходит к чему?

Szalik nie pasuje do żakietu. — Шарфик не подходит к жакету.

Dobrze / źle leży — хорошо/плохо сидит

Dobrać coś? do czegoś? — подобрать что? к чему? (**skarpetki do krawata** — носки к галстуку; **krawat do**

Koszuli — галстук к рубашке; **bluzkę do spodni** — блузку к брюкам)

Przymierzyć — примерить

W czymś komuś(nie) jest do twarzy — что (не) идет кому, что кому (не) к лицу

W tym kapeluszu jest jej do twarzy. — Эта шляпка ей к лицу / ей идет.

W tym kapeluszu nie jest jej do twarzy. — Эта шляпка ей не к лицу / ей не идет.

Как говорилось выше (см. урок 10, с. 105), глагол **dostać** широко употребляется при общении покупателя и продавца — так покупатель интересуется возможностью приобрести что-либо и выражает желание это сделать.

Czy dostanę u pana męskie buty zimowe? — У вас есть / можно купить зимние мужские ботинки?

Czy dostanę (u państwa) jasne rękawiczki numer siedem? — У вас есть / можно купить светлые перчатки номер 7?

Кассир может спросить у покупателя:

Czy dostanę pięć złotych? — У вас есть пять złotych? — что означает — для удобства расчета и выдачи сдачи кассир хотел бы получить дополнительно эту сумму.

Описанная в тексте ситуация в «Гастрономии» предполагает систему самообслуживания — отобранные в корзину продукты оплачиваются на кассе.

Во многих польских крупных магазинах и ресторанах оплата может производиться не только наличными деньгами, но и международными кредитными карточками.

Это может пригодиться!

Оттенки цветов

czarny	черный	brązowy	коричневый
biały	белый	szary	серый
zielony	зеленый	różowy	розовый
żółty	желтый	granatowy	темно-синий
czerwony	красный	jasnoniebieski	голубой
niebieski	синий, голубой	pomarańczowy	оранжевый

Грамматика

ГЛАГОЛ

Сослагательное наклонение

С формой сослагательного (условного) наклонения мы уже встречались — это был способ вежливого выражения просьбы (см. уроки 6 и 9).

Czy mógłby pan... Czy nie mogłaby pani... (урок 9, с. 97).

Это формы сослагательного наклонения 3-го лица единственного числа мужского и женского рода. По своему образованию эти формы очень похожи на русские — глагол используется в форме 3-го лица прошедшего времени с суффиксом **-ł** и с окончаниями рода, к которой и присоединяется показатель сослагательного наклонения **by**:

Глагол **być** — 3-е л. ед. ч. прош. вр. м. р. **był + by**
ж. р. **była + by**
с. р. **było + by**

byłby был бы
byłaby была бы
byłoby было бы

В форме мужского рода родовое окончание отсутствует, в форме женского рода — **-а**, среднего рода — **-о**, так же как и в русском.

? Но Игорь говорит иначе: **Chciałbym dziś pójść po zakupy.** — *Я бы хотел сегодня пойти за покупками.*

☞ Так ведь Игорь говорит о себе, в первом лице! Здесь и проявляется очень важное отличие от русского языка: сослагательное наклонение изменяется по лицам. В форме 1-го лица единственного числа к частице **by** присоединяется окончание **-m**, а в форме 2-го лица — окончание **-ś**. В 3-м лице личных окончаний нет. То есть такие же окончания, как в прошедшем времени.

1-е л. ед. ч. — **bym**

2-е л. ед. ч. — **byś**

3-е л. ед. ч. — **by**

Обратим внимание: личное окончание присоединяется к частице **by**, так что именно сочетания **-bym** 1-го лица и **-byś** 2-го лица являются показателем этих форм сослагательного наклонения, эти сочетания нераздельны, и если используются непосредственно при глаголе, то даже пишутся слитно с ним.

По тому же правилу образуются формы множественного числа: к формам 3-го лица прошедшего времени, заканчивающимся на **-li** или **-ly**, присоединяется показатель сослагательного наклонения **by** с личными окончаниями 1-го и 2-го лица множественного числа:

1-е л. мн. ч. — **byśmy**

2-е л. мн. ч. — **byście**

3-е л. мн. ч. — **by**

Формы сослагательного наклонения глаголов *być* (быть)

	Ед. ч.		Мн. ч.	
1-е л.	byłbym	byłabym	bylibyśmy	byłybyśmy
2-е л.	byłbyś	byłabyś	bylibyście	byłybyście
3-е л.	byłby	byłaby	byliby	byłyby

bylibyśmy, chodzilibyśmy — *мы бы были, мы бы ходили* (о мужчинах и женщинах)

byłybyśmy, chodziłybyśmy — *мы бы были, мы бы ходили* (скажут женщины только о себе)

? То есть показатель лица имеется только на самом конце формы, в составе сложных личных показателей сослагательного наклонения **-bym, -byś, -byśmy, -byście**, а при форме на **-li** личных окончаний нет?

☞ Нет, потому и используется форма 3-го лица без личных окончаний, а на лицо указывается только один раз — в самом конце.

? И в этих формах сослагательного наклонения происходят те же чередования, что и в формах прошедшего времени?

☞ Да. Например, в формах глагола **móc**:

	Ед. ч.		Мн. ч.	
1-е л.	mógłbym	я бы мог	mogłabym	я бы могла
2-е л.	mógłbyś	ты бы мог	mogłabyś	ты бы могла
3-е л.	mógłby	он бы мог	mogłaby	она бы могла
			moglibyśmy	mogłybyśmy
			moglibyście	mogłybyście
			mogliby	mogłyby

В формах мужского рода единственного числа — в корне **ó** (звук **l** в середине не произносится), во всех прочих формах — гласный **o**: **mogłabym, moglibyśmy, mogłybyśmy** и т. д.

В основах глаголов с неопределенной формой на **-eć** проявляется то же чередование **e** — **a**, что и в формах прошедшего времени (см. урок 8, с. 80):

- перед твердым **l** выступает **a**:

1-е л. ед. ч. **chciałbym** — *я бы хотел*, **chciałabym** — *я бы хотела*

1-е л. мн. ч. **chciałybyśmy** — *мы бы хотели* (женщины о себе)

2-е л. мн. ч. chciałybyście — *вы бы хотели* (о женщинах)

3-е л. мн. ч. (one) chciałyby — *они бы хотели* (о женщинах)

• а перед мягким **li**, т. е. когда речь и о мужчинах тоже, — гласный **e**:

1-е л. мн. ч. chcielibyśmy kupić kurtkę — *мы бы хотели купить куртку* (говорит Ядвига о себе и Игоре)

2-е л. мн. ч. chcielibyście — *вы бы хотели* (о мужчинах и смешанном обществе)

3-е л. мн. ч. (oni) chcieliby — *они бы хотели* (о мужчинах и смешанном обществе)

? А если мы обращаемся к собеседникам, употребляя слова **pan** или **pani, państwo**?

☞ Как и в других случаях, используем форму 3-го лица единственного или множественного числа:

Czy chciałaby pani zwiedzić Moskwę? — *Вы бы хотели посмотреть Москву* (к женщине)?

Czy chcieliby państwo zwiedzić Kraków? — *Вы бы хотели посмотреть Краков* (ко многим)?

Есть еще одна особенность — сохранение того же места ударения, что и в формах прошедшего времени (см. урок 12, с. 133). Ср. в формах прошедшего времени: **byłam** (2-й слог от конца), но **byliśmy** (3-й слог от конца); точно так же в формах сослагательного наклонения — ударение остается на том же слог: **byłabym** (3-й слог от конца), **bylibyśmy** (4-й слог от конца).

? А какое значение имеют формы сослагательного наклонения?

☞ Очень похожие на русские. В простых предложениях — а именно такие здесь приводятся — эти формы чаще всего выражают пожелание:

Poszłabym z wami na kawę. — *Я бы пошла с вами выпить кофе.*

Napilibyśmy się czegoś gorącego. — *Мы бы выпили чего-нибудь горячего.*

А также используются с соответствующей интонацией в качестве просьбы:

Czy mogłaby pani to napisać po rosyjsku? — *Вы могли бы написать это по-русски?*

Zadzwońlibyś do mnie jutro! — *Ты бы позвонил мне завтра!*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Поставьте глаголы в формы сослагательного наклонения.

- Chętnie (chodzić — 1-е л. мн. ч.) na spaceru.
- (Czytać — 2-е л. мн. ч.) po polsku.
- (Kupić — 2-е л. ед. ч.) prezenty.
- (Wybaczyć — 1-е л. ед. ч.) ci.
- (Radzić — 1-е л. мн. ч.) to kupić.
- (Prosić — 1-е л. ед. ч.) o herbatkę owocową.
- (Powtórzyć) pan ten tekst.
- (Mieć — 2-е л. ед. ч.) prawo jazdy.
- Cały dzień (leżeć — 2-е л. ед. ч.) na tapczanie.
- Czy (móc — 1-е л. ед. ч.) korzystać z komputera?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Поставьте глаголы в формы сослагательного наклонения.

- Proszę pani, czy (móc) pani dobrać krawat do tej koszuli?
- Czy (móc) pan powiedzieć, gdzie jest dział konfekcji?
- Czy nie (móc) państwo przejść trochę do przodu?
- Czy nie (chcieć) pani przymierzyć tego kapelusza?
- Czy nie (chcieć) państwo przyjść do nas jutro?
- Jadziu, czy nie (móc) pójść ze mną po zakupy?
- Marku, czy (móc) wpaść do mnie po południu?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Преобразуйте формы прошедшего времени в формы сослагательного наклонения.

Образец: Poszłam do kina. — Poszłabym do kina.

- Przygotowałam upę.
- Przyniósł ładne kwiaty.
- Chciałyśmy pojechać do Wrocławia.
- Chciałaś zobaczyć zabytki Krakowa?

6. Chcieliśmy się spotkać z tobą w kawiarni.
7. Zjadłaś lody.
8. Przymierzyłaś ten kapelusz.
9. Podziwialiśmy nadwiślańskie krajobrazy.
10. Pojechali tam samochodem.

МЕСТОИМЕНИЕ

О возвратном местоимении *się/siebie* (себя)

Склонение местоимения *się/siebie*

Им. п.	—
Род. п.	siebie
Дат. п.	sobie
Вин. п.	siebie
Твор. п.	sobą
Предл. п.	(o) sobie

Возвратное местоимение *się/siebie*, как и русское «себя», не имеет именительного падежа и означает направленность действия на производящее его лицо:

Pozwolić sobie na smaczny obiad (см. урок 15, с. 158).

Kupić garnitur dla siebie — *купить костюм для себя* (с. 145).

И кроме того, употребляется в нескольких других значениях, с которыми мы уже встречались в предыдущих уроках.

- Сочетание дательного падежа с глаголом: **życzyć sobie** — может иметь значение «желать, хотеть»: *Nie życzę sobie kraks* (урок 17, с. 181), — а также является типичным вежливым вопросом, например, продавца, обращенным к покупателям.

Czego pan/pani sobie życzy? Czego państwo sobie życzą? — *Чего вы желаете? Что вас интересует? Чем могу вам служить?*

- В сочетаниях с глаголами совместного действия или состояния во множественном числе — возвратное местоимение имеет значение взаимности.

Naprzeciwko siebie (род. п.) — *напротив друг друга* (урок 13, с. 140).

Życzyli sobie (дат. п.) **nawzajem szczęścia** — *взаимно желали друг другу счастья* (урок 18, с. 187).

Аналогично — **pasować do siebie** (род. п.) — *подходить друг другу, соответствовать друг другу*.

? Это значение выступает только в этих падежах?

⚡ Нет. Например: **(nie) rozmawiać ze sobą** (твор. п.) — *(не) разговаривать друг с другом*.

В русском языке этим формам соответствуют сочетания «друг другу», «друг с другом» и т. п.

? Возвратная частица *się* используется в возвратных глаголах, но всегда в этой краткой форме?

⚡ Да, в краткой, и в этом отличие от русского языка, где при возвратном глаголе может быть и полная форма: *вести себя* — **zachowywać się** (урок 18, с. 187); *чувствовать себя* — **czuć się**.

☺ И еще *się* было при глаголах неопределенно-личных (урок 16, с. 176):

Sprzedaje się tu smaczne precelki. — *Здесь продают/продаются вкусные булочки.*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Вставьте формы возвратного местоимения.

1. Siostry są podobne
2. Czego pani ... życzy?
3. Kupuję te rzeczy dla
4. Rodzice i dzieci życzą ... nawzajem szczęśliwego Nowego Roku.
5. Chciałabym kupić ... ten kapelusz.
6. Dlaczego nie myślisz o ..., nie dbasz o zdrowie.
7. Siadamy naprzeciwko

8. Jesteśmy szczęśliwi ze
9. Jadwiga i Igor mówią ze ... po polsku.
10. W pociągu zawsze siedzimy obok

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Być zachwyconym czym? — *Быть в восторге от чего?*

Nie jestem zachwycona taką propozycją. — *Я не в восторге от такого предложения.*

Przepadać za czym? — *Очень любить что? Быть охотником до чего?*

Nie przepadam za chodzeniem po sklepach. — *Я не охотница ходить по магазинам.*

Igor przepada za słodyczami. — *Игорь обожает сладкое/сладости.*

Dobrać co? do czego? — *Подобрать что к чему?*

Do garnituru trzeba dobrać krawat. — *К костюму надо подобрать галстук.*

Pasować do czego? — *Подходить к чему?*

Krawat pasuje / nie pasuje do garnituru. — *Галстук подходит / не подходит к костюму.*

Decydować o czym? — *Решать, определять что?*

Dodatki decydują o wszystkim. — *Аксессуары определяют все / все зависит от дополнений.*

Jest / było/będzie komu? w czym? do twarzy. — *Что? кому? было/будет к лицу = что? кому? идет /шло/ будет идти (об одежде, цвете, прическе).*

W tej marynarce jest panu do twarzy. — *Этот пиджак вам идет / к лицу.*

W niebieskim (kolorze) pani jest do twarzy. — *Голубое вам идет.*

ПРЕДЛОГИ

Предлог **co do** + **родительный падеж** имеет значение *что до..., что касается того, если речь идет о (том), насчет, относительно того:*

co do rozmiarów ojca — *если речь о размере (обуви) отца; co do mnie* — *что касается меня.*

Предлог **do** + **родительный падеж** отглагольного существительного может передавать целевое значение:

coś do picia — *что-нибудь для питья, что-нибудь выпить/попить.*

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** *Поставьте слова в скобках в нужную форму.*

1. Ten krawat nie (pasować, do, marynarka).
2. Nigdy nic nie kupuję w (supermarket).
3. Jestem zachwycona (zabytki) Krakowa.
4. Nie przepadam za (bigos) i (flaki).
5. Do (ta koszula) trzeba dobrać krawat w (inny kolor).
6. Dodatki decydują o (wszystko).
7. Chętnie (załatwić, ty) bilety na to przedstawienie.
8. Córka jest (podobny, do, ojciec).
9. Ta kurtka będzie na (pani) w sam raz.
10. Co do mnie, zawsze wolę (długa spódnica — *мн. ч.*).
11. Co do (modny dodatek — *мн. ч.*) wolę (kolor jaskrawy — *мн. ч.*).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** *Переведите на польский язык следующие вопросы и ответьте на них по-польски.*

1. Какого цвета должна быть куртка для кухни Игоря?
2. Какой рост у Игоря? Какого Игоря роста?
3. Где здесь примерочная?
4. Какого цвета костюм покупает Игорь?
5. Что Ядвига покупает на ужин?
6. Какие аксессуары нужно купить к новой куртке?
7. Мне идет эта шляпка?
8. Куртка должна застегиваться на пуговицы.
9. Кухня Игоря молодая?
10. Разве зеленый цвет не подходит к розовому? — По-моему, не всегда.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** *Переведите на польский язык.*

1. По моему мнению, это платье слишком короткое.
2. Мои туфли уже никуда не годятся.
3. Вижу великолепную шляпку с козырьком — я могу ее примерить?
4. Эти туфли жмут, они для меня малы.
5. Сколько все это стоит?
6. Сколько с меня?

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Czy dostanę kawę Mokko?
— Niestety, nie mamy (nie prowadzimy) tego gatunku kawy.
2. — Czy dostanę zamszową kurtkę w ciemnym kolorze?
— Oczywiście, że tak. Z jakim zapięciem pani woli — z guzikami czy z zamkiem błyskawicznym?
— Wolę na guziki. Chyba ta będzie na mnie w sam raz. Nie, niestety, jest za luźna. Nie noszę luźnych rzeczy.
— Proponuję pani kupić tę, w kolorze jasnobrązowym. Może pani przymierzy.
— Czy w tej jasnej kurtce jest mi do twarzy?
— Z tym różowym szalikiem będzie bardzo dobrze, w kolorze różowym będzie pani do twarzy.
— Ależ skąd! Ten szalik jest za jaskrawy — nie jestem aż taka młoda, nie mogę sobie pozwolić na tak jaskrawy kolor.
3. — Poproszę (o) dwadzieścia deka kiełbasy krakowskiej, trzydzieści deka baleronu, kostkę masła, paczkę herbaty i butelkę coli.
— I coś jeszcze?
— Nic, dziękuję.
4. — Czy można przymierzyć tę bluzkę?
— Proszę bardzo, ale przymierzalnia jest zajęta, musi pani trochę poczekać. Jaki rozmiar pani nosi?
— Noszę rozmiar M lub L, zależy od fasonu.
— «L» będzie na panią za duża.

УРОК 20

Są gusta i guściki* • На вкус и цвет товарищей нет

🗣 Текст 1. Kto jakie rozrywki woli • Кто как любит развлекаться

Jadwiga: Igorze, gdzie byś* chciał się wybrać?

Igor: Może ty sama poradzisz?

Jadwiga: Mamy na dzisiejszy wieczór mnóstwo propozycji. Możemy pójść do pobliskiego kina. Tam grają ostatni film naszego wybitnego reżysera Andrzeja Wajdy. Albo można pójść do teatru. Dziś w «Powszechnym»* grają sztukę

«Mąż i żona» Aleksandra Fredry. Ojej! Przegapiłam: wczoraj grali «Króla Leara» ze Zbigniewem Zapasiewiczem w roli tytułowej. Jaka szkoda!

Igor: Nie jestem aż takim znawcą sztuki teatralnej. Wolę imprezy sportowe. W Moskwie chadzam tylko na stadion i to tylko wtedy, gdy gra moja ulubiona drużyna «Spartak».

Jadwiga: Czy to ty jesteś fanem tej drużyny piłkarskiej?

Igor: Ależ skąd? Wcale nie. Po prostu kibicuję tej drużynie i często odbywa się to w domu. Siedzę w fotelu, popijam sobie herbatkę lub kawę i oglądam mecz w telewizji. To bardzo wygodne, chociaż nieraz zasypiam przed telewizorem.

Marek: Ja oglądam w telewizji* tylko wiadomości i jazdę figurową na lodzie. Z zawodów sportowych uwielbiam wyścigi konne.

Igor: Czy grasz na wyścigach?

Marek: Nie, na wyścigi chodzę dla samej przyjemności. Parę razy byłem w kasynie i zrozumiałem, że nie jestem hazardzistą. Zawsze grywałem o małe stawki i dlatego pewnego razu udało mi się wygrać.

Jadwiga: Nie cierpię programów sportowych i nie rozumiem ludzi, którzy zachwycają się tym, że dwudziestu próżniaków biega po polu, a dwóch stoi w bramce.

Igor: Nie masz racji. Przecież cały świat zachwyca się piłką nożną.

Jadwiga: No, jak nie chcecie iść do teatru ani do kina, a zawodów sportowych nikt nie organizuje wieczorem, możemy pójść do Filharmonii. Dziś odbędzie się tam recital znakomitego pianisty Krystiana Zimermana.

Marek: Nie rozumiem muzyki klasycznej. Nudzę się, gdy słucham utworów poważnych w wykonaniu jakiegoś skrzypka, pianisty lub organisty. Co innego* koncert muzyki rockowej. Tyle emocji i ekspresji!

Jadwiga: Tyle hałasu i szumu! Zwłaszcza ta perkusja! Czy ci nie wstyd* tak mówić o muzyce poważnej?! Czy można porównać dzieła Mozarta lub Beethovena z utworami tak zwanego ciężkiego rocka? Wiem, że pięciu z sześciu muzyków rockowych bierze narkotyki. Oto jak wygląda źródło tych emocji!

Igor: Nie będziemy się kłócić o byle co. Są gusta i guściki*. Każdy wybiera to, co mu się podoba. Myślę, że w trójkę możemy pójść do restauracji. Każde z nas lubi dobrze zjeść!

Jadwiga: Co do tego, masz rację. Tylko trzeba wybrać restaurację z dansingiem, żeby można było potańczyć.

Igor: Albo po restauracji pójdziemy na dyskotekę.

Marek: Hurra! Kości rzucone*. Będziemy bawić się w dyskotecę.

Текст 2. Wybieramy się do muzeum • Идем в музей

Jadwiga: O, dziś mamy poniedziałek. W Warszawie wstęp do każdego muzeum w poniedziałki jest bezpłatny. Proponuję pójść do «Zachęty». To jest galeria sztuki współczesnej. Są tam ciekawe wystawy.

Marek: Moja propozycja jest nieco inna. Pojedziemy do «Królikarni». Tam mieści się zbiór rzeźb naszego wybitnego rzeźbiarza Xawerego Dunikowskiego.

Igor: Czy zdążymy zwiedzić oba te muzea?

Marek: Dlaczego nie? Oczywiście, że zdążymy. Najpierw pójdziemy do «Zachęty», a potem tramwajem dojedziemy do «Królikarni».

Jadwiga: Świetny pomysł! Wiele wychodzimy.

СЛОВАРЬ

albo (союз) или
aż уж, аж
Beethoven м. Бетховен
bezpłatny/у, -а, -е бесплат-
ный
biegać: biegam несов.
бегать

bramka жс. ворота
(спорт.); stać w bramce
стоять в воротах
byle co здесь пустяки
chadzać: chadzam несов.
ходить (неоднократно),
хаживать

choć chociaż
cierpieć: cierpię, cierpi
несов. (обычно с отри-
цанием: nie cierpię, nie
cierpi) здесь терпеть,
выносить
co innego другое дело

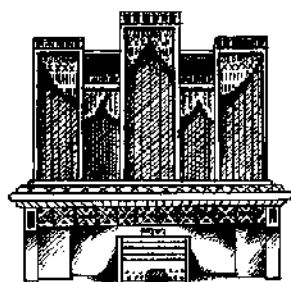
dansing, -u м. дансинг
dla samej przyjemności
из одного удовольст-
вия, только ради удо-
вольствия
dojechać: dojadę, do-
jedzie сов. доехать

drużyna *жс.* команда
dyskoteka *жс.* дискотека;
pójść na dyskotekę пойти на дискотеку
dzieło *с.* произведение
ekspresja *жс.* экспрессия
emocja *жс.* эмоция
fan *м.* фанат, поклонник
filharmonia *жс.* филармония
film, -u *м.* (кино)фильм
Fredro, -у Фредро (польский драматург XIX в.)
galeria *жс.* галерея
gdy (союз) когда; если
grają *здесь* идет (о кинофильме, пьесе)
grywać: grywam *несов.* играть (не один раз), поигрывать; **grywać o małe stawki** играть, делая небольшие ставки
gust, -u *м.* вкус
guścik, -u *м.* вкус (*уменьш.* от **gust**); **są gusta i guściki** о вкусах не спорят (*букв.* есть разные вкусы)
hałas, -u *м.* шум
hazardzista, -у *м.* азартный игрок
herbatka *жс.* чаек (*уменьш.* от **herbata** *жс.* чай, см. урок 15)
hurra! (*междометие*) ура!
jazda *жс.* **figurowa na lodzie** фигурное катание
kasyno *с.* казино
kawka *жс.* кофеек (*уменьш.* от **kawa** *жс.* кофе, см. урок 10)
kibicować (komuś): kibicuje, kibicuje *несов.* болеть (за кого-л.)
klócić się (o coś): klóć się, klóci się *несов.* ссориться (из-за чего-л.)

koncert, -u *м.* концерт
kość *жс.* кость
mecz, -u *м.* матч
mieć rację быть правым;
masz rację ты прав;
nie masz racji ты не прав
Mozart *м.* Моцарт
muzyk *м.* музыкант; **muzyk rockowy** рок-музыкант
muzyka *жс.* музыка; **muzyka klasyczna** классическая музыка; **muzyka rockowa** рок-музыка
najpierw сначала, вначале
narkotyki *мн.* (*им. п. ед. ч.* **narkotyk, -u** *м.*) наркотики; **brać narkotyki** принимать наркотики
nieco несколько, немного
nieraz не раз, неоднократно; порой
nudzić się: nudzę się, nudzi się *несов.* скучать
oba оба
ojej! (*междометие*) ой, ой-ой, ах, ох
odbyć się: odbędzie się *сов.* состояться
odbywać się: odbywa się *несов.* состояться, происходить
organista, -у *м.* органист
organizować: organizuję, organizuje *несов.* организовывать
parę razy несколько раз
perkusja *жс.* ударные инструменты
pewnego razu как-то раз
pianista, -у *м.* пианист
piłka *жс.* мяч; **piłka nożna** футбол
piłkars/ki, -ka, -kie футбольный
pole *с.* поле
pomysł, -u *м.* идея, мысль

popijać (sobie): popijam *несов.* попить (себе)
poradzić: poradzę, poradzi *сов.* посоветовать
porównać: porównam *сов.* сравнить
potańczyć: potańczę, potańczy *сов.* потанцевать
poważn/y, -a, -e серьезный
program, -u *м.* программа
proponować: proponuję, proponuje *несов.* предлагать
próżniak *м.* бездельник, лодырь
przegapić: przegapię, przegapi *сов.* прозевать, пропустить, проворонить
recital, -u *м.* сольный концерт
reżyser *м.* режиссер
rock, -a *м.* рок (*музык.*); **ciężki rock** тяжелый рок
rola *жс.* роль; **rola tytułowa** заглавная роль
rozrywka *жс.* развлечение
rzucon/y, -a, -e брошен(ный)
skrzyp/ek, -ka *м.* скрипач
sportow/y, -a, -e спортивный
stadion, -u *м.* стадион
staroświec/ki, -ka, -kie старосветский
stawka *жс.* ставка
sztuka *жс.* пьеса; искусство
świetn/y, -a, -e замечательный
teatraln/y, -a, -e театральный
telewizja *жс.* телевидение
tytułow/y, -a, -e заглавный

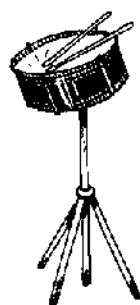
udać się: uda się *сов.* *здесь* удался; **udało się** удалось
udział, -u *м.* участие
ulubion/y, -a, -e любимый
utw/ór, -oru *м.* произведение
wiadomość *жс.* известие; **wiadomości** новости (*здесь* телевизионные)
współczesn/y, -a, -e современный
wybierać: wybieram *несов.* выбирать
wybierać się: wybieram się *несов.* *здесь* выходить
wybrać się: wybiorę się, wybierze się *сов.* выйти, пойти
wyglądać: wyglądam *несов.* выглядеть
wygodn/y, -a, -e удобный
wygrać: wygram *сов.* выиграть
wykonanie *с.* исполнение
wystawa *жс.* выставка
wyścigi konne *мн.* бега, скачки
zachwycać się (czymś): zachwycam się *несов.* восхищаться (чем-л.)
zasypiać: zasypiam *несов.* засыпать
zawody *мн.* соревнования
zdażyć: zdążę, zdąży *сов.* успеть
zrozumieć: zrozumiem *сов.* понять
zwiedzić: zwiedzę, zwiedzi *сов.* посетить, осмотреть
zwłaszcza особенно
źródło *с.* источник

organu мн. орган

flet, -u м. флейта

wioloneczela ж.
виолончельperkusja ж.
ударные
инструменты

pianino с. пианино skrzypce мн. скрипка

bęben, -bna м. барабан

fortepian, -u м. рояль

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- Są gusta i guściki. — На вкус и цвет товарищей нет, о вкусах не спорят. Форма gusta (именительный падеж множественного числа существительного gust вкус) сохраняет в поговорке устаревшее окончание -а, в настоящее же время употребляется регулярная форма gusty: Miała dziwne gusty. — У нее были странные вкусы.
- Gdzie byś chciał się wybrać? — Куда бы ты хотел выйти/пойти? — Здесь показатель сослагательного наклонения 2-го лица единственного числа -byś (см. урок 19, с. 202) стоит после вопросительного местоимения gdzie, что не изменяет значения вопроса: Gdzie chciałbyś się wybrać, но придает высказыванию более непринужденный, разговорный характер. Это частое явление в польской речи — показатели сослагательного наклонения нередко отделяются от глагола и присоединяются к другим словам в предложении.
- Teatr «Powszechny» — театр «Общедоступный» — название одного из драматических театров Варшавы.

Внимание! Uwaga!

sztuka

1. искусство
2. пьеса
3. штука

- Выше — в уроке 19 (с. 204) — описаны случаи употребления возвратного местоимения się/siebie. В этом тексте это местоимение используется еще с одной целью — подчеркнуть, что действие совершается с удовольствием: Popijam sobie herbatkę. — Попиваю/тью себе чаек, ср. в русском языке: «Сижу себе, попиваю себе чаек».
- Oglądam mecz w telewizji — смотрю матч по телевизору; oglądać telewizję, program telewizyjny — смотреть телевизор (разг.).
- Dla samej przyjemności — ради самого/одного удовольствия.
- Co innego — другое дело.
- Wstyd (komuś coś robić) — стыдно (кому так делать, поступать).
Czy ci nie wstyd tak mówić? — Как тебе не стыдно так говорить?
- Иностранные фамилии часто сохраняют в польском языке свое иноязычное написание, поэтому важно помнить и как они произносятся, и как пишутся: Beethoven (произносится [бетовен] Бетховен), ср. Chopin [шопен] Шопен, Heine [хайне] Гейне.

Это же касается и многих современных заимствований — их иноязычное написание сохраняется, например: **rock** — [рок] *рок*; **weekend** [ўикенд] — *уик-энд, конец недели, выходные*; **whisky** [ўиски] — *виски*. В польском языке это слово женского рода, но не склоняется: **szkocka whisky** — *шотландское виски*.

- **Kłócić się o byle co** — *ссориться по пустякам, из-за ерунды*.
- **Każde z nas** *каждый из нас* — местоимение выступает в форме среднего рода единственного числа, так как выделяет кого-то одного из общества, состоящего из мужчин и женщин (Ядвига, Игорь, Marek). В предыдущей фразе текста форма мужского рода **każdy** охватывает всех людей вообще.
- **Kości rzucone** — *жребий брошен* (о принятом решении).

* * *

- **Aleksander Fredro** (1793–1876) — известнейший польский драматург, пьеса «Муж и жена» — одна из самых популярных.
- **«Zachęta»** — художественный музей, название которого происходит от художественного общества «Zachęta» — «Поощрение», основавшего этот музей.
- **«Królikarnia»** — букв. «Крольчатник» — художественный музей, расположенный на улице Пулавской.

⇨ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** *Ответьте на вопросы по тексту.*

1. Gdzie można pójść wieczorem w Warszawie?
2. Jakie imprezy proponuje Jadwiga?
3. Jakie rozrywki woli Igor?
4. Jak Igor lubi kibicować?
5. Jakie programy ogląda Marek w telewizji?
6. Jaki sport uwielbia Marek?
7. Jaki koncert odbędzie się w Filharmonii?
8. Jaką rolę gra aktor Zbigniew Zapasiewicz w sztuce Szekspira?
9. Jaką muzykę woli Marek?
10. Za jaką muzyką przepada Jadwiga?
11. Za co Jadwiga nie lubi muzyki rockowej?
12. Jak wszyscy lubią się bawić?
13. Dokąd wybrali się warszawianie z moskiewskim gościem?
14. Jakie wystawy można oglądać w Zachęcie, a jakie rzeźby — w Królikarni?
15. Jakie muzea w Warszawie są czynne w poniedziałek?

⇨ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** *Вставьте в предложения следующие слова в нужной форме: wyścigi konne, uwielbiać, grać, racja, przegapić, przepadać, wstyd, dla samej przyjemności, telewizja.*

1. Co ... dziś wieczorem w pobliskim kinie?
2. Jaka szkoda — ... (1-е л. мн. ч.) ciekawy film w telewizji.
3. Nigdy w życiu nie byłam na
4. ... za jazdą figurową na lodzie.
5. ... (1-е л. ед. ч.) muzykę Chopina.
6. Marek chodzi do kasyna
7. Masz
8. Jak Panu nie ... nie lubić muzyki klasycznej?
9. Ostatnich wiadomości można wysłuchać... .

⇨ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** *Поставьте глаголы в форме настоящего и прошедшего времени.*

1. Rodzice (zachwycać się) swoimi dziećmi.
2. Komu pan (kibicować) w tym meczu piłki nożnej?
3. Nie (zdażyć — 1-е л. ед. ч.) zwiedzić wszystkich zabytków.
4. Jaką muzykę pani (woleć)?
5. Jurku, dlaczego zawsze (nudzić się) na koncercie rockowym?

6. (Woleć — 1-е л. ед. ч.) kibicować w domu na fotelu.
7. Koledzy (chodzić) do kasyna, ale rzadko (wygrywać).
8. Marek (przepadać) za wyścigami konnymi.

Грамматика

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Склонение фамилий и имен

Из уроков 5, 8, 16 мы знаем, что существительные мужского рода на **-а** в единственном числе изменяются по женскому типу склонения.

По этому же типу склоняются и польские мужские фамилии на **-а** и на **-о**:

Wajda — film **Wajdy**, **Fredro** — sztuka «**Mąż i żona**» **Fredry**, **Jagiello** — panowanie **Jagielly**.

☺ Да, еще в уроке 16 было — **muzeum Matejki**!

👉 Это довольно распространенные польские фамилии на **-(k)o**: **Matejko**, **Kościuszko** — **pomnik Kościuszki** (род. п.).

? Раз уж речь пошла о фамилиях, то слово **Xawerego** — это имя или фамилия?

👉 **Xawery** — мужское польское имя, хотя и заимствованное, о чем свидетельствует написание через букву **X**, обычно в польской графике не используемую. Имя **Xawery** похоже на прилагательное с окончанием **-у** и склоняется по падежам как прилагательное мужского рода: родительный и винительный падеж — **Xawerego**, дательный падеж — **Xaweremu**, предложный падеж — **o Xawerym**. Мужские имена такого типа встречаются довольно часто, например: **Konstanty** — *Константин* — родительный и винительный падеж — **Konstantego**, дательный падеж — **Konstantemu**, творительный падеж — **z Konstantym**, предложный падеж — **o Konstantym**; **Antoni** — *Антон* — **Antoniego**, **Antoniemu** и т. д. и, конечно, самое популярное польское имя — **Jerzy**: **do Jerzego**, **z Jerzym**, **o Jerzym**. В русском языке этому польскому имени соответствуют два имени — *Юрий* и *Георгий*, которые, однако, склоняются как существительные (*Юрий* — *Юрия*, *Юрию*...).

☺ Вот и сходные польские и русские имена, а так по-разному склоняются!

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** *Поставьте имена и фамилии в нужной форме.*

1. Zawsze zachwycam się filmami (Andrzej Wajda).
2. Czytałem dużo utworów (Aleksander Fredro).
3. Marek opowiedział nam o (Kościuszko).
4. Jak ma na imię żona (Jerzy)?
5. Jutro wybieramy się z (Jerzy Wołłejko) na wyścigi.
6. Czy widziała Pani w Warszawskim Muzeum Narodowym obrazy (Jan Matejko)?
7. Przywiozłam dużo książek dla (Jerzy i Konstanty).
8. Co możesz mi opowiedzieć o (Jerzy i Antoni)?
9. Chciałbym poznać koleżankę (Aleksy).
10. Czy znasz (Konstanty Jędrzejko)?

Склонение заимствованных существительных женского рода

Заимствованные существительные женского рода на **-(j)a** типа **stacja**, **kolacja**, **emocja** и т. п. в целом склоняются как прочие существительные на **-а** с мягкой основой, например: **idziemy na kolację** (вин. п.), **w instrukcji** (предл. п.) — ср. **na ulicę** (вин. п.), **w kawiarni** (предл. п.). Отличается лишь форма родительного падежа множественного числа с окончанием **-i**: **mnóstwo propozycji**; **tylę emocji**; **źródło tych emocji**.

Склонение заимствованных существительных среднего рода

Заимствованные существительные среднего рода на **-um** — **muzeum, liceum** — в единственном числе не склоняются вовсе.

☺ Да, это уже было в уроке 3 — **nauczycielka/uczennica liceum**.

🔊 Во множественном числе эти существительные склоняются, но у них меняется основа — они лишаются конечного **-um**: **muze-, lice-**, и к этой сокращенной основе присоединяются окончания.

Именительный и винительный падежи множественного числа — окончание **-a**: **muzea, licea**.

Родительный падеж множественного числа — окончание **-ów**: **muzeów, liceów**.

Остальные же формы — как у всех прочих существительных: дательный падеж — **muzeom, liceom**, творительный падеж — **muzeami, liceami**, предложный падеж — **o muzeach, o liceach**.

? Заимствованные слова вообще как-то в польском языке выделяются: и пишутся по-иностранному, и склоняются иначе — или, наоборот, склоняются как польские слова: **w metrze, w kinie** (урок 11, с. 122).

🔊 Можно добавить еще из текста: **kasyno** — казино: **dwa razy byłem w kasynie**. — Я два раза был в казино.

➡ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Поставьте существительные в нужные формы.

1. Kiedy państwo wybierają się do (Muzeum Rzeźby)?
2. Czy pani lubi zwiedzać (muzeum — *мн. ч.*)?
3. W (Muzeum Etnograficzne) są bardzo ciekawe zbiory.
4. Nie lubię zwiedzać (muzeum — *мн. ч.*).
5. W poniedziałki w (muzeum) zawsze jest dużo ludzi.
6. Wejście do (muzeum) jest z drugiej strony.
7. Janek chodzi już do pierwszej klasy (gimnazjum).

➡ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Поставьте слова в скобках в нужную форму:

а) *единственного числа.*

1. Dużo słyszałam o (polski pianista) Zimermanie.
2. Marek nie jest (hazardzista).
3. Dobrze jest zwiedzać muzeum ze (znawca) sztuki.
4. Wiesz dobrze, że samochód nie pojedzie bez (kierowca).
5. Zachwyć się (ten poeta).
6. Jestem zachwycona grą (młody pianista).
7. Nie będę jechała samochodem z (niedoświadczony kierowca).
8. Pamiętam, co mówiłaś o (ten kolega).

б) *множественного числа.*

1. Nie rozumiem (współczesny poeta).
2. Uczniowie (liceum) mają dziś wolny dzień — idą zwiedzać (muzeum).
3. Jeszcze nie zwiedziłam wszystkich (muzeum) Moskwy.
4. Chodzimy na koncerty (znany organista).
5. Nie znoszę (hazardzista).
6. Podziwiam (warszawski kierowca).
7. (Mój kolega) nie są (znawca) muzyki rockowej.
8. Dziękuję (kolega) za pomoc.
9. Muszę wysłać kartki z życzeniami do (kolega).
10. Uwielbiam (dobry pianista).

ГЛАГОЛ

Польские многократные глаголы

Польские глаголы со значением многократности, повторяемости действия были представлены в уроке 15 (с. 170) глаголом **jadać есть** (неоднократно) — **Igor nie jada zup.** — *Игорь не ест суп (никогда)*. Таких глаголов относительно немного, но надо понимать их правильно. На русский язык они переводятся русским глаголом с соответствующим значением, например: **chadzać** — *неоднократно ходить, хаживать*: **chadzam na stadion** — *похаживаю на стадион*; **popijać** — *попивать*: **popijam sobie herbatkę** — *попиваю себе чаек, или же со словами, означающими неоднократность*: **grywać** — *играть не раз, время от времени, поигрывать*: **zawsze grywałem o małe stawki** — *я поигрывал / иногда играл, но всегда <делал> небольшие ставки*.

Формы сослагательного (условного) наклонения в сложном предложении

В сложных предложениях с формами сослагательного наклонения обычно указывается условие, при котором могло произойти данное событие. Предложение, называющее это условие, начинается с союза **gdyby**.

Gdyby ten kożuszek nie był za ciasny, Jadwiga kupiłaby go. — *Если бы эта дубленка не была мала, Ядвига бы ее купила.*

Gdybym mogła, pojechałabym do Warszawy. — *Если бы я могла, я бы поехала в Варшаву.*

? Т. е. здесь союз составляет единое целое с показателями наклонения и лица?

☞ Да, и так во всех лицах и числах:

Gdybyśmy mieli czas, chętnie poszlibyśmy z państwem do Łazienek. — *Если бы у нас было время, мы бы охотно пошли с вами в Лазенки.*

Gdyby państwo chcieli, moglibyśmy pójść razem do muzeum. — *Если бы вы хотели, мы бы могли пойти вместе с вами в музей.*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** *Образуйте формы сослагательного наклонения:*

а) в 1-м лице единственного числа.

1. (Przeczytać) ten wiersz.
2. (Napisać) list po polsku.
3. (Powiedzieć) to po polsku, ale jeszcze nie umiem.
4. (Pójść) do kina na ostatni film.
5. (Napić się) wody mineralnej.
6. (Kupić) ten sweterek dla siostry.
7. Chętnie (nosić) jaskrawe kolory.

б) во 2-м лице единственного числа.

1. Moniko, czy (zdażyć) przyjść na piątą?
2. Jadziu, czy (spotkać się) ze mną?
3. Marku, czy (napić się) wina?
4. Irenko, czy (zjeść) ze mną obiad?
5. Janku, kiedy (móc) przyjść do nas?
6. Heleno, czy (zwiedzić) z nami muzeum?

в) в 3-м лице единственного числа.

1. Czy (chcieć) pan pójść na dansing?
2. Czy (zaprosić pani) nas do siebie?
3. Co pan (odpowiedzieć) na to?
4. Kiedy pan (przyjść) do hotelu?
5. Gdzie pani chętnie (pójść)?
6. Co (zjeść) pani na deser?

7. Do kogo w takim razie pan (zadzwoń)?
8. Czy (móc) pani tak powiedzieć?

г) в 1-м лице множественного числа (к лицам разного пола или только к женщинам).

1. Chętnie (napić się) herbaty.
2. Chętnie (pójść) do kina.
3. Chętnie (zwiedzić) muzeum historyczne.
4. Chętnie (zobaczyć) stare filmy Wajdy.
5. Chętnie (spróbować) tych lodów.
6. Może (zadzwoń) do domu?

ВОПРОСИТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНЕНИЯ

Gdzie? соответствует русским *где? куда?*

Gdzie mieszkasz? — W Warszawie. — Где ты живешь? — В Варшаве.

Gdzie idziesz? (razg.) — Kuda ty idziesz?

Dokąd? куда? — вопрос о направлении

Dokąd idziesz? — Do muzeum. — Ты куда идешь, куда направляешься? — В музей.

Dokąd można pójść?

Предлог do + род. п. (место)

do muzeum в музей
do teatru в театр
do kina в кино
do filharmonii в филармонию
do sali koncertowej в концертный зал
do restauracji в ресторан
do kasyna в казино

Предлог na + вин. п. (место)

na stadion на стадион
na basen в бассейн
na dyskotekę на дискотеку
na wyścigi на бега

Kуда можно пойти?

Предлог na + вин. п. (мероприятие)

na wystawę на выставку
na przedstawienie на спектакль
na film на фильм
na koncert на концерт
na recital на сольный концерт
na dyskotekę на дискотеку
na dancing на танцы

na mecz, na mecz piłki nożnej на матч, на футбольный матч
na zawody sportowe на спортивные соревнования

МЕЖДОМЕТИЯ

Jaka szkoda! — Как жаль! Как жалко! Какая досада! Досадно!

Ojej! — Междометие: ой!

Hurra! — Ура! — крайнее выражение удовлетворения.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Поставьте слова в скобках в нужные формы, не забывая о предлогах.

1. ... (jaka sztuka) Zapasiewicz gra (rola tytułowa)?
2. Marysia i Jolanta (chcieć — *np. wp.*) zwiedzić (muzeum — Xawery Dunikowski).
3. Zapraszamy ... (Jerzy) ... (teatr) ... (sztuka — Fredro).
4. Nigdy nie porównuję (muzyka klasyczna ... muzyka współczesna) — to jest nie... (porównanie).
5. Andrzej ... (pan Zaręba) (obejrzyć — *np. wp.*) ten mecz ... (telewizja).
6. Zawsze dobrze się bawimy ... (restauracja) ... (dancing).
7. Nie chodzę ani ... (basen), ani ... (stadion), ani ... (dyskoteka).
8. Przechodzimy ... (ulica) tylko ... (zielone światło).
9. Dokąd pani tak się spieszy? — Bo spóźniam się ... (przedstawienie).
10. Muszę się przyznać, chętnie chodzę ... (wyścigi) i ... (kasyno).

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Kibicować komu? — *болеть за кого, быть болельщиком кого?*

Po prostu kibicuję tej drużynie. — *Просто я болею за эту команду.*

Kłócić się o co? — *ссориться, спорить из-за чего?*

Nie będziemy kłócić się o byle co. — *Не будем ссориться из-за пустяков.*

Dzieci kłócą się o miejsce przy oknie. — *Дети ссорятся из-за места у окна.*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** *Поставьте слова в скобках в нужную форму. Не забудьте о предлогах.*

1. Igor rzadko kibicuje (ulubiona drużyna) ... (stadion).
2. Jadwiga kłóci się z Markiem ... (muzyka współczesna).
3. Dlaczego ja się nudzę, kiedy słucham (muzyka rockowa)?
4. Czy państwo się nudzą ... (dyskoteka)?
5. Czy nie wiesz, co grają ... (nasze kino)?
6. (trzy ... pięć — mój rosyjski kolega) jest fanami.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** *Переведите на польский язык.*

1. Куда бы вы хотели пойти сегодня вечером?
2. У Ядвиги всегда много интересных предложений.
3. Что сегодня вечером играют в театре «Атенеум»?
4. Я слышала, что в «Захенте» можно посмотреть новую выставку.
5. Я предпочитаю сидеть вечером перед телевизором.
6. Однажды мне удалось выиграть 30 злотых.
7. Весь мир восхищается фигурным катанием.
8. Я не играю в футбол.
9. Ты не прав — у нее хороший вкус.
10. Я знаю этого замечательного музыканта.
11. Завтра в филармонии состоится сольный концерт польского пианиста.
12. В Москве на концерты мы ходим в Большой зал консерватории, а в Варшаве и Петербурге — в филармонию.
13. Совсем другое дело — хороший фильм или интересная книжка.
14. В исполнении этого музыканта-скрипача даже рок-музыка мне нравится.
15. А что вы предпочитаете — картины или скульптуры?

Dialogi • Диалоги

1. — Czy ogląda pani telewizję?
— Bardzo rzadko i tylko programy kulturalne. To mój mąż może siedzieć przed telewizorem od rana do wieczora. A syn zawsze ogląda programy sportowe.
2. — Bardzo lubię Zapasiewicza, to wspomniał aktor.
— W czym pan go widział? Skąd pan go zna?
— Z filmów, oczywiście. Oglądałem dużo filmów z jego udziałem.
3. — Kto gra rolę tytułową w tym filmie?
— Niestety nie oglądałem tego filmu.
4. — Czy chciałby pan pójść do teatru?
— Tak, ale mam staroświeckie gusty i chciałbym obejrzeć klasyczną sztukę w klasycznej reżyserii. Czy jest to możliwe?
5. — Czy w Warszawie jest Muzeum Etnograficzne i gdzie się znajduje?
— Przepraszam, ale nie umiem powiedzieć, nigdy tam nie byłem. Przyznam się, że nie przepadam za muzeami.

УРОК 21

My tu gadu-gadu, a czas leci •

Мы тут всё болтаем, а времечко летит

❖ Текст 1. Jak zatelefonować z Warszawy do Moskwy •
Как позвонить из Варшавы в Москву

Kup kartę telefoniczną. Podejdź do automatu telefonicznego. Podnieś słuchawkę. Zaczekaj na sygnał. Po usłyszeniu sygnału włóż kartę telefoniczną do otworu. Wybierz 007, potem kierunkowy do Moskwy (495 lub 499), a dopiero potem wykręć numer abonenta. Po rozmowie odłóż słuchawkę i nie zapomnij odebrać karty. Na policję numer 997, na pogotowie — 999, na straż pożarną — 998 dzwoń bez karty. Jeżeli nie udało ci się połączyć z abonentem, wyjmij kartę, odczekaj parę minut, a potem powtórz to samo jeszcze raz.

❖ Текст 2. Rozmowa telefoniczna • Телефонный разговор

Dzwoni telefon. Jadwiga podnosi słuchawkę.

Jadwiga: Halo, słucham.

Głos w słuchawce: Dzień dobry. Mówi Jan Stankiewicz. Czy to mieszkanie profesora Nowaka?

Jadwiga: Przepraszam, to pomyłka. To nie jest mieszkanie profesora Nowaka.

Jadwiga odkłada słuchawkę. Po pięciu minutach znów dzwoni telefon, Jadwiga podnosi słuchawkę i słyszy.

Pan: Halo, to centrala? Proszę połączyć z numerem 654-25-89.

Jadwiga (cierpliwie odpowiada): To nie jest centrala. Pan się pomylił. To jest prywatne mieszkanie.

I odkłada słuchawkę. Po minucie znów dzwoni telefon. Jadwiga chwytając słuchawkę i prawie krzyczy.

Jadwiga: Już powiedziałam panu, że to pomyłka. Proszę nie dzwonić pod ten numer!

I nagle słyszy...

Marek: Cześć, Jadziu! Jak się masz? Co u ciebie słychać?* Czy mnie nie poznajesz? To Marek.*

Jadwiga: Oh, bardzo cię przepraszam. Już dwa razy ktoś dzwonił do mnie przez pomyłkę. Dzień dobry, Marku. Właśnie myślałam o tobie. Dobrze, że mnie zastałeś. Słuchaj, chciałabym z tobą się spotkać i omówić pewną sprawę. To jest ważna sprawa dla ciebie i dla mnie.

Marek: A o co chodzi?

Jadwiga: Bądź cierpliwy. Opowiem ci wszystko przy spotkaniu. Nie mówmy o tym przez telefon.

Marek: Kiedy więc się spotkamy?

Jadwiga: Umówmy się na szóstą po południu. Czy to ci odpowiada?

Marek: Niezupełnie. Dziś nie bardzo mam czas. Muszę wpaść do matki, potem czekają na mnie w biurze, a wieczorem mam randkę — na wieczór jestem umówiony.*

Jadwiga: W takim razie proponuję spotkać się jutro. Spotkajmy się w kawiarni «U Leszka». Przed siódmą albo po siódmej. Zjemy tam coś słodkiego, napijemy się kawy i porozmawiamy. Jeszcze do ciebie zatelefonuję, Marku, i uzgodnimy dokładnie, dobrze?

Marek: Dobra. Nie zapomnij o telefonie.*

Jadwiga: Nie zapomnę. Do usłyszenia. Pa.

СЛОВАРЬ

abonent м. абонент
automat, -u м. telefonicz-
пу телефонный автомат
centrala ж. коммутатор

chwytac: chwytam несов.
хватать
cierpliwie терпеливо
cześć! привет!

czynić: czynię, czyni не-
сов. делать
dobra хорошо, ладно,
идет

dokładnie точно; тщательно
dzwonić: dzwonię, dz-
woni несов. звонить;
dzwonić pod ten numer

звонить по этому номеру (телефона)
gad-u-gadu неизм. болтать, судачить, чесать языки; **my tu gadu-gadu** мы здесь болтаем
halo (междометие) алло
jak się masz? как (у тебя) дела?
karta ж. telefoniczna телефонная карточка
kierunkow/y, -ego код (местности)
krzyczeć: krzyczę, krzyczę несов. кричать
minuta ж. минута; **po minucie** через минуту (о действии в прошлом)
napić się: napiję się, napiję się сов. напиться; выпить
niezupełnie не совсем
odczekać (parę minut): odczekam сов. подождать (несколько минут)
odkładać: odkładam несов. откладывать; **odkładać słuchawkę** класть трубку (телефонную)

odłożyć: odłożę, odłożę сов. отложить; **odłożyć słuchawkę** положить трубку (телефонную)
otw/ór, -oru м. отверстие
podnieść: podniosę, podniesie сов. поднять; **podnieść słuchawkę** поднять трубку (телефонную)
podnosić: podnoszę, podnosi несов. поднимать; **podnosić słuchawkę** поднимать трубку (телефонную)
pogotowie (ratunkowe) с. скорая помощь
policja ж. полиция
połączyć (się): połączę (się), połączy (się) сов. соединить(ся) (по телефону)
pomylić się: pomyłę się, pomyli się сов. опшибиться
pomyłka ж. ошибка; **przez pomyłkę** по ошибке
powtórzyć: powtórzę, powtórzę сов. повторить
poznać: poznaję, pozna несов. узнавать
prawie почти
prędko быстро

prosić do telefonu звать к телефону, подзывать к телефону
prywatn/y, -a, -e частный
przysłowie с. пословица
randka ж. свидание, рандеву
rozmowa ж. разговор
słuchawka ж. телефонная трубка
spotkanie с. встреча; **przy spotkaniu** при встрече
straż ж. pożarna пожарная служба
sygnał, -u м. сигнал, гудок
telefoniczn/y, -a, -e телефонный
umówić się (na jakąś godzinę): umówię się, umówi się сов. договориться, условиться (на какое-то время)
umówion/y, -a, -e договорившийся; условленный, согласованный
usłyszenie с. существительное от глагола **usłyszeć** сов. услышать; **po usłyszeniu sygnału** после того, как (вы) услышите гудок, услышав гудок; **do usłyszenia** до следую-

щего разговора (прощание при разговоре по телефону)
uzgodnić: uzgodnię, uzgodni сов. согласовать
włożyć: włożę, włożę сов. вложить, вставить
wpaść: wpadnę, wpadnie сов. здесь зайти, забежать
wybrać (numer): wybiorę, wybierze сов. набрать (номер)
wykręcić: wykręcę, wykręci сов. набрать (номер). То же, что **wybrać (numer)**
zaczekać (na coś): zaczekam сов. подождать (чего-л.)
zadzwoić (do kogoś): zadzwonię, zadzwoni сов. позвонить (кому-л.)
zastać: zastanę, zastanie сов. застать
zatelefonować: zatelefonuję, zatelefonuje сов. позвонить (по телефону)
znów снова

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Jak się masz?** — Как (у тебя) дела? а также — **Co (u ciebie) słyhać?** — Что у тебя, что слышно? — это типичные приветствия начала разговора, их можно употреблять и при обращении на «вы»:
Jak się pan/pani ma? — Как вы поживаете?
Co u pana/pani słyhać? — Что у вас слышно?
- **Jestem umówiony** — у меня назначена встреча, я договорился о встрече.

Мы в Польше РАЗГОВОР ПО ТЕЛЕФОНУ

Слово **telefon** имеет два значения:

- 1) телефонный аппарат; телефон;
- 2) телефонный разговор.

Nie zapomnij o telefonie. — Не забудь позвонить.

Wybrać (numer) / wykręcić (numer) — набрать (номер).

Odbierać telefon — подходить к телефону, послушать, поднять трубку.

Dzwonić pod numer — звонить по номеру.

(Za)dzwonić na policję — *(po)звонить в полицию.*

Na pogotowie — *звонить в службу скорой помощи.*

Na straż pożarną — *звонить при пожаре, в пожарную часть.*

Prosić (kogo) do telefonu — *просить (кого-л.) к телефону.*

Odkładać/odłożyć słuchawkę — *класть/положить трубку.*

Типичными репликами при телефонном разговоре являются:

Halo! — *Алло!*

Tak/Słucham! — *Да, слушаю!*

Przy telefonie! — *У телефона!*

Тот, кто звонит по телефону, начинает разговор с приветствия и представляется:

Dzień dobry. Tu mówi Kowalski / Tu Kowalski / Mówi Kowalski / To Marek.

Только лишь очень близко знакомые люди, узнающие друг друга по голосу, могут обойтись без представления — но не без приветствия!

При завершении разговора по телефону — прощании — используются либо общие формулы прощания (**Do widzenia! Dobranoc! Wszystkiego najlepszego! Pa!**), либо своеобразная формула **do usłyszenia**, построенная по известной модели прощания **do widzenia**.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Ответьте на вопросы по тексту.

1. Z kim chciał mówić Jan Stankiewicz?
2. Kiedy znów zadzwonił telefon?
3. Czy znów po raz trzeci była to pomyłka?
4. Dlaczego Jadwiga chce rozmawiać z Markiem?
5. Co proponuje Jadwiga?
6. Dlaczego Marek nie może spotkać się z Jadwigą?
7. Jakie plany ma Marek po południu?
8. Kiedy i gdzie Jadwiga proponuje Markowi spotkanie?
9. Jakie numery ma policja, pogotowie i straż pożarna?
10. Jak można zadzwonić do Moskwy?

Грамматика

ГЛАГОЛ

Повелительное наклонение

? Формы **kup (kartę), podejdź, podnieś (słuchawkę), wybierz (numer)** — это похоже на формы повелительного наклонения?

☞ Так оно и есть — это формы 2-го лица единственного числа повелительного наклонения, т. е. призыв — обращение к собеседнику что-либо сделать. Для образования этой формы используется, как в русском языке, основа, выступающая в формах настоящего времени.

? Но которая? Помнится, у многих глаголов в настоящем времени из-за чередований имеется не одна, а две основы.

☞ Выбор основы зависит от типа спряжения глагола.

У глаголов **е-спряжения** и **и-/у-спряжения** от формы 3-го лица единственного числа настоящего (или простого будущего для глаголов совершенного вида) отбрасывается конечный гласный **-е** или **-и/у**, остается чистая основа на согласный, которая и становится формой 2-го лица единственного числа повелительного наклонения:

(on) **pije** — **pij!**

(on) **prosi** — **proś!**

(on) **myśli** — **myśl!**

(on) **wykręci** — **wykręć!**

(on) **zadzwoni** — **zadzwon!**

(on) **podejdzie** — **podejdź!**

(on) **podniesie** — **podnieś!**

(on) **wyberze** — **wybierz!**

? То есть форма 2-го лица повелительного наклонения у глаголов этого типа всегда оканчивается на согласный, как у некоторых русских глаголов, например: *kinet* — *кинь*, *brocit* — *брось*, и никаких изменений с этим согласным не происходит?

❗ Изменения касаются только губных, которые оказываются на конце формы — они становятся твердыми:

(on) *kupi* — *kup!* (on) *mówi* — *mów!* (on) *zostawi* — *zostaw!* (on) *zrozumie* — *zrozum!*

? А гласные в корне?

❗ Корневой гласный *o* может переходить в *ó*:

(on) *zrobi* — *zrób!* (on) *odłóży* — *odłóż!* (on) *stoi* — *stój!* *włóży* — *włóż!*

а гласный *e* — в гласный *a*: (on) *będzie* — *bądź!* *bądź cierpliwy!* — *будь терпелив / имей терпение; bądź zdrow!* *будь здоров!*

Но возможны и исключения — без чередования, например: (on) *chodzi* — *chodź!*

Если же основа заканчивается не на один, а на несколько согласных и их трудно вместе произносить, тогда добавляется окончание *-ij*: *wyjąć* — (on) *wyjmie* — *wyjmij!* *spać* — (on) *śpi* — *śpij!*

И точно так же: *zapomnieć* — (on) *zapomni* — *zapomnij!* *nie zapomnij!*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Поставьте глаголы в форму 2-го лица единственного числа повелительного наклонения.

1. (*Kupić*) mi jakieś czasopismo.
2. (*Chodzić*) do mnie.
3. (*Odłożyć*) gazetę — muszę z tobą porozmawiać.
4. (*Zadzwonić*) po szóstej.
5. Nie (*myśleć*), że nie mam dla ciebie czasu.
6. (*Powtórzyć*) to jeszcze raz.
7. (*Mówić*) do mnie jeszcze.
8. (*Przymierzyć*) te buty.
9. (*Załatwić*) nam bilety na «Króla Leara».
10. Nie (*nudzić*) mnie.

Глаголы а-спряжения форму 2-го лица единственного числа повелительного наклонения образуют от основы другой формы настоящего времени, а именно от основы 3-го лица множественного числа — там отбрасывается окончание *-ą*, остается основа на *-aj* — она и составляет форму повелительного наклонения:

(oni) *poczekają* — *poczekaj!* (oni) *zapamiętają* — *zapamiętaj!* (oni) *czytają* — *czytaj!*

☺ Это уж совсем как в русском.

❗ Только вспомним еще раз различия в значении польского и русского глаголов:

Zapamiętaj! — *Запомни!*

Zapomnij! — *Забудь!*

Nie zapomnij — *Не забудь!*

Основу формы 3-го лица множественного числа используют при образовании повелительного наклонения также некоторые другие глаголы:

Jeść — (oni) *jedzą* — *jedź!* **Jedz, to jest smaczne!** — *Ешь, это вкусно!*

Wiedzieć — (oni) *wiedzą* — *wiedz!* **Wiedz, że odjazd o drugiej!** — *Знай, что отъезд в два.*

Точно так же образуется эта форма у приставочных глаголов с этими основами:

Powiedzieć — (oni) *powiedzą* — *powiedz!* **Powiedz, kiedy wracasz.** — *Скажи, когда возвращаешься.*

Opowiedzieć — (oni) *opowiedzą* — *Opowiedz nam o Rosji!* — *Расскажи нам о России!*

Zjeść — *Zjedz jabłko!* — *Съешь яблоко!*

Исключения составляют формы повелительного наклонения глаголов:

Dawać — *dawaj!* **Dać** — *daj!* **Mieć** — *miej!* — *Давать* — *давай!* *Дать* — *дай!* *Иметь* — *имей!*

Mieć cierpliwość! — *Имей терпение!*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** Поставьте глаголы в скобках в форму 2-го лица единственного числа повелительного наклонения.

1. (Odebrać) telefon.
2. (Dobrać) szalik do kurtki.
3. (Powiedzieć), kiedy wrócimy do domu.
4. (Odpowiedzieć) na moje pytanie.
5. (Opowiedzieć) mi o tym.
6. (Przyjść) do nas wieczorem.
7. (Podnieść) słuchawkę.
8. (Być) cierpliwa.
9. (Zamówić) na deser lody.

? Личные формы повелительного наклонения бывают только 2-го лица единственного числа?

👉 Нет, как и в русском языке, существуют и другие формы.

Форма 2-го лица множественного числа повелительного наклонения образуется прибавлением к исходной форме 2-го лица единственного числа окончания **-cie** (ср. русское **-те**): **Piszcie!** — *Пишите!* **Stójcie!** — *Стойте!* **Poczekajcie!** — *Подождите!* **Powiedzcie!** — *Скажите!* **Zapamiętajcie!** — *Запомните!* **Idźcie!** — *Идите!*

? В тексте есть еще одна форма, тоже, наверное, повелительного наклонения, с окончанием **-my**: **umówmy się, spotkajmy się** и др. У нее какое значение?

👉 Это специальная форма 1-го лица множественного числа повелительного наклонения — призыв к собеседнику, к одному или многим, сделать что-то вместе с говорящим, форма приглашения к совместному действию. В русском языке такой регулярной формы нет.

? Как это нет? Мы же тоже можем высказать пожелание делать что-то вместе с собеседниками или собеседником, например: *Споемте! Пойдемте! Давайте споем! Давай споем! Давай пойдем!* Или просто с призывной интонацией: *Идем скорее! Подождем их!*

👉 Но все эти выражения возможны исключительно в непринужденной русской речи, в то время как в польском языке для этого существует одна специальная форма 1-го лица множественного числа с окончанием **-my**, и она — что очень важно — может быть использована в любой ситуации и не имеет ограничений по стилю.

☺ Очень удобная форма: **Uczmy się języka polskiego.** — *Давайте учить польский язык!*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Образуйте форму повелительного наклонения 1-го лица множественного числа.

1. (Chodzić) do muzeum albo na basen.
2. (Zadzwonić) na recepcję.
3. (Kupić) ten szalik dla mamy.
4. (Zaczekać) trochę.
5. (Jechać) taksówką.
6. (Umówić się) na dziesiątą.
7. (Sprawdzić), czy mamy ze sobą paszporty.
8. (Zapomnieć) o tym, co było.
9. (Zapamiętać) te wyrazy/wyrażenia.
10. (Wysłuchać) go.
11. (Poprosić) o rachunek.
12. (Przejsć) na drugą stronę.
13. (Uzgodnić) dokładnie godzinę spotkania.
14. (Mówić) sobie po imieniu.

? А как употребляются другие формы повелительного наклонения, например формы 2-го лица?

☞ Форма 2-го лица единственного числа используется в целом весьма ограниченно, только по отношению к очень близким людям (при обращении на «ты») или к детям. Поляки предпочитают не повелевать, а вежливо просить, а самая простая и нейтральная форма просьбы к одному лицу — это сочетание слова **proszę** с инфинитивом — неопределенной формой глагола: **Proszę napisać swoje imię i nazwisko polskimi literami.** — *Напишите, пожалуйста, свое имя и фамилию польскими буквами.* **Proszę przejść do przodu.** — *Пройдите, пожалуйста, вперед.*

? Если поляки не любят использовать формы повелительного наклонения, то почему, например, в инструкции, как позвонить по телефону-автомату, употреблены именно эти формы?

☞ Да, в инструкциях, предостережениях или рекламе форма 2-го лица повелительного наклонения применяется очень часто. Например, в рекламе: **Włącz Radio ZET, wygraj 100 000 zł i pojedź z nami do Afryki!** — *Включи радио ZET, выиграй 100 000 злотых и поезжай с нами в Африку.*

В обычной же жизни форм 2-го лица единственного числа рекомендуется избегать (о форме просьбы к одному собеседнику см. уроки 6-й, 9-й и 23-й).

? А форма 2-го лица множественного числа?

☞ Эта форма, как и форма 2-го лица множественного числа изъявительного наклонения, — и в этом отличие от русского языка — не употребляется по отношению к одному собеседнику, но только к нескольким собеседникам (см. об употреблении форм 2-го лица множественного числа — урок 5, с. 44). В непринужденной обстановке она может употребляться со словом **państwo**:

Chodźcie państwo za mną! *Идите за мной!* (ср. **Proszę iść za mną**)

Pozwólcie państwo przejść! *Разрешите пройти!* (ср. **Może państwo pozwolić przejść?!**)

Posłuchajcie państwo, co powiem. *Послушайте, что я скажу.*

Но при этом будем иметь в виду, что для выражения просьбы и волеизъявления в польском языке используется много других вежливых выражений (см. далее урок 23, с. 234).

Формы повелительного наклонения

Перевод	Неопределенная форма	Изъявит. наклонение, наст. вр., 3-е л. ед. ч.	Повел. наклонение, 2-е л. ед. ч.
Спряжение на -e			
brać показать пить мыть работать начать	brać pokazać pić myć pracować zacząć	bierze pokaże pije myje pracuje zacznie	bierz! pokaż! pij! myj! pracuj! zacznij!
nieść заккрыть идти	nieść zamknąć iść	niesie zamknie idzie	nieś! zamknij! idź!
Спряжение на -i/-y			
włożyć платить примерить ходить говорить стоять разрешить смотреть позвонить забыть	włożyć płacić przymierzyć chodzić mówić stać pozwolić patrzeć zadzwońić zapomnieć	włoży płaci przymierzy chodzi mówi stoi pozwoli patrzy zadzwońi zapomni	włóż! płać! przymierz! chodź! mów! stój! pozwól! patrz! zadzwoń! zapomnij!

Продолжение таблицы

Перевод	Неопределенная форма	Изъявит. наклонение, наст. вр., 3-е л. ед. ч.	Повел. наклонение, 2-е л. ед. ч.
	Спряжение на -а		
спрашивать	pytać	pytają	pytaj!
помнить	pamiętać	pamiętają	pamiętaj!
открывать	otwierać	otwierają	otwieraj!
выбирать	wybierać	wybierają	wybieraj!
ждать	czekać	czekają	czekaj!
считать	uważać	uważają	uważaj!

→ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Преобразуйте формы 2-го лица единственного числа, использованные в тексте инструкции телефона-автомата, в формы 1-го лица множественного числа.

Образец: Kup kartę telefoniczną. — Kupmy kartę telefoniczną.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Опишите все свои действия при телефоне-автомате в формах 1-го л. ед. ч. прошедшего/настоящего/будущего времени.

Образец: Kup kartę — kupiłem/kupiłam — kupię.

ПРЕДЛОГИ

Предлог в конструкции: **przez** + **винительный падеж** — многозначен.

Предлог **przez** может обозначать причину: **przez pomyłkę** — по ошибке, **przez nieuwagę** — по невнимательности;

Spóźniłam się przez ciebie. — Я из-за тебя опоздала.

Он используется и для обозначения места, например: **przejsię przez ulicę** — перейти через улицу (урок 12, с. 126), и для обозначения времени, например: **przez godzinę** — в течение часа, **przez cały rok** — в течение целого года, целый год.

Przez cały dzień oglądałam telewizję i słuchałam wiadomości. — Весь день я смотрела телевизор и слушала последние известия.

И для обозначения средства:

Wysłać list przez pocztę. — Послать письмо по почте.

Pić sok przez słomkę. — Пить сок через соломинку.

Rozmawiać/mówić przez telefon, przez komórkę. — Разговаривать/говорить по телефону, по мобильнику.

Słyszeć przez radio. — Слышать по радио.

Конструкция: предлог **przy** + **предложный падеж** — может соответствовать русским оборотам с предлогом «при»:

przy spotkaniu — при встрече,

przy okazji — при случае, вместе с этим (см. урок 19, с. 195);

или с предлогом «за»: **przy śniadaniu** — за завтраком (см. урок 15, с. 159),

но также обозначать и пространственную близость:

przy peronie pierwszym — у первого перрона (урок 7, с. 65), **na słupie przy jezdni** — на столбе около мостовой, **przy tej ulicy** — на этой улице (см. урок 12, с. 126), **przy oknie** — у окна (см. урок 13, с. 139).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Вставьте предлоги и поставьте существительные в нужной форме.

1. Zrobiłem to ... (pomyłka).

2. Nie lubię rozmawiać ... (telefon).

3. ... (cały rok) uczyłam się polskiego.

4. Kupiłam sobie ... (okazja) szalik.
5. Do Teatru Wielkiego możemy przejść ... (Ogród Saski).
6. ... (pomyłka) wykreśliłem numer recepcji.
7. Wolę pić sok ... (słomka).
8. Spóźniłem się na przedstawienie ... (Jadwiga).
9. Przechodzimy ... (ulica) tylko na zielonym świetle.
10. W wagonie lubię siedzieć ... (okno).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** *Образуйте предложения со словами **panowie** и **panie**, поставьте глаголы в нужную форму сослагательного наклонения.*

Образец: Pojechać do Polski — panowie pojechaliby/panie pojechałyby

1. Czytać bez słownika.
2. Mówić po polsku.
3. Zadzwoń do domu.
4. Pójść na spacer.
5. Wiedzieć wszystko.
6. Mieć cierpliwość.
7. Zjeść kolację.
8. Spotkać się w kawiarni.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** *Поставьте личные местоимения в нужные формы.*

1. Nie czekaj na (ja).
2. Zadzwoń do (ona) jutro.
3. Ta sprawa jest bardzo ważna dla (ja i ty).
4. Nie przyjdzie już do (ja).
5. Nie rozmawiaj z (ona).
6. Pokaż (ja) proszę swój nowy pierścionek.
7. O co (ty) chodzi?
8. Co u (ty) słychać?
9. Spóźniłem się przez (ty).
10. Umów się z (ona) na jutro.
11. Nic (ty) nie powiem.
12. Gdzie się z (ty) spotkamy?
13. Czy (ja) nie poznajesz?
14. Opowiem (on) o (ty).

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** *Вставьте нужные формы существительных **pan**, **pani**, **państwo**, замените их на формы личного местоимения 2-го лица единственного или множественного числа.*

1. Napiszemy do ... po powrocie.
2. Kiedy mam zadzwonić do ...?
3. O tym powiem tylko ...
4. Przygotuję obiad dla ... na trzecią.
5. Często myślę o ...
6. Czy podobał ... się mój prezent?
7. Poznałam ...
8. Kiedy ... znów zobaczę?

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 11.** *Поставьте существительные **pan**, **pani**, **państwo** в нужные формы. Замените их на формы местоимения 2-го лица единственного и множественного числа.*

1. Dziękuję (...), nie (ty, wy).
2. Czy mam to dać (...) czy (ty, wy).
3. Nie będę się kłócić z ... (ty, wy).
4. Odłożymy spotkanie z ... (ty, wy) na jutro.
5. Czy szósta po południu ... (ty, wy) odpowiada?
6. Zawsze pamiętam o ... (ty, wy).

УРОК 22

Jeszcze Polska nie zginęła... •

Еще Польша не погибла...

🔊 **Текст 1. Uczmy się hymnu polskiego •**

Давайте учить польский гимн

Jadwiga: Igorze! Już niedługo wyjedziesz, a nie znasz naszego hymnu narodowego — «Mazurka* Dąbrowskiego».

Igor: A dlaczego tak się nazywa?

Jadwiga: Bo ten hymn powstał za czasów wojen napoleońskich*, w legionach* generała Henryka Dąbrowskiego we Włoszech. Było to w roku tysiąc siedemset dziewięćdziesiątym siódmym. Tekst napisał Józef Wybicki, a melodię

skomponował nieznany kompozytor. Jest to melodia mazurka — tańca ludowego. Stąd pochodzi ta nazwa: Mazurek Dąbrowskiego. Tę piosenkę jako pierwsi zaczęli śpiewać żołnierze, którzy walczyli w legionach Dąbrowskiego.

W roku tysiąc dziewięćset osiemnastym Polska odzyskała niepodległość i Mazurek Dąbrowskiego stał się hymnem narodowym. Nauczę ciebie pierwszej zwrotki i refrenu, posłuchaj!

I Jadwiga zaczęła śpiewać:

Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy,
Co nam* obca przemoc wzięła, szabłą odbierzemy.

To jest pierwsza zwrotka. A oto refren:

Marsz, marsz, Dąbrowski, z ziemi włoskiej do Polski!
Za twoim przewodem* złączym się* z narodem
No a teraz śpiewaj ze mną!

Potem wzięła do ręki ołówek i zaczęła nim dyrygować. Igor zaczął powtarzać. Po półgodzinie już śpiewali razem:

Marsz, marsz, Dąbrowski, z ziemi włoskiej do Polski!

— Czy przyjęliby państwo do swojego zespołu jeszcze jednego członka? — *usłyszeli nagle głos Marka. Jadwiga nie zamknęła drzwi i oto Marek stanął w progu. Jadwiga kiwnęła ręką na znak zgody. I cała trójka zaczęła od początku:*

Jeszcze Polska nie zginęła kiedy my żyjemy...

СЛОВАРЬ

czło/nek, -nka *м.* член
dyrygent *м.* дирижер
dyrygować: dyryguję,
dyryguje *несов.* дирижировать
głos, -u *м.* голос
hymn, -u *м.* гимн
kiwnąć: kiwnę, kiwnie
сов. махнуть; кивнуть
kompozytor *м.* композитор
legion, -u *м.* легион
ludow/y, -a, -e народный
marsz! марш! (команда)
mazu/rek, -rka *м.* мазурка (музыкальное произведение)
melodia *жс.* мелодия
nar/ód, -odu *м.* народ, нация
nauczyć (kogoś czegoś):
nauczę, nauczu *сов.* научить (кого-л. чему-л.)

niedługo скоро
niepodległość *жс.* независимость
nieznany, -a, -e неизвестный
no (*частица*) ну
obc/y, -a, -e чужой
odebrać: odbiorę, odbierze *сов.* здесь отобрать
odzyskać: odzyskam *сов.* получить, обрести вновь; **odzyskać niepodległość** получить независимость
oło/wek, -wka *м.* карандаш
piosenka *жс.* песенка
pochodzić: pochodzę,
pochodzi *несов.* происходить, брать свое начало
powstać: powstanę, powstanie *сов.* здесь возникнуть

półgodzina *жс.* полчаса
przemoc *жс.* насилие
przew/ód, -odu *м.:* за czymś przewodem под чьим-то предводительством (*устар.*)
przyjąć: przyjmę, przyjmie *сов.* принять
refren, -u *м.* припев
skomponować: skomponuję, skomponuje *сов.* сложить, сочинить, написать
stać się: stanę się, stanie się *сов.* стать
stanąć: stanę, stanie *сов.* встать, остановиться
szabla *жс.* сабля
śpiewać: śpiewam *несов.* петь
trójka *жс.* тройка (*здесь* о людях)
tysiąc, -a *м.* тысяча

uczyć się (czego): uczę się, uczy się *несов.* учиться (чему-л.)
walczyć: walczę, walczy *несов.* бороться, сражаться
Włochy *мн.* Италия
włos/ki, -ka, -kie итальянский
wyjechać: wyjadę, wyjedzie *сов.* уехать
wziąć do ręki взять в руку
zginąć: zginę, zginie *сов.* погибнуть
zgoda *жс.* согласие; **zgoda!** согласен, ладно
ziemia *жс.* земля
złączyć się: złączę się, złączysz się *сов.* соединиться
znak, -u *м.* знак; **na znak** по знаку
żołnierz *м.* солдат

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Mazurek** (*м. р., род. п. ед. ч. mazurka*) — национальный польский танец. Ритм этого танца широко использовал в своих произведениях Ф. Шопен, на этом ритме построен общеизвестный салонный танец — мазурка.

- **Za czasów wojen napoleońskich** — во времена Наполеоновских войн (см. урок 16, с. 176, 179). **Wojen** — форма родительного падежа множественного числа существительного **wojna** с проявившимся беглым **e**.
- **Legion** (м. р., род. п. ед. ч. **legionu**) — легион. Здесь это слово обозначает воинские отряды, которые были сформированы поляками, сражавшимися в войсках Наполеона в надежде добиться с его помощью восстановления независимости Польши, утраченной в результате разделов Польши между Пруссией, Австрией и Российской империей (1772–1795).
- Форма дательного падежа единственного числа местоимения **nam** при глаголе **wziąć** *взять, забрать, отнять* соответствует русскому сочетанию «у нас забрали» (нам принадлежащее): **co nam obca przemoc wzięła** — *что чужие насильно отняли у нас* (букв. *что взяло у нас чужое насилие*).
- **Za twoim przewodem** (устар.) — *под твоим руководством*.
- **Złączym się** — *соединимся* — устаревшая форма 1-го лица множественного числа будущего времени глагола **złączyć się**. Современная форма — **złączymy się**.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kiedy i gdzie powstał «Mazurek Dąbrowskiego»?
2. Kto napisał tekst, a kto skomponował muzykę?
3. Dlaczego hymn nazywa się «Mazurek»?
4. Kiedy Mazurek Dąbrowskiego stał się hymnem narodowym Polski?

Грамматика

ГЛАГОЛ

Спряжение глаголов типа **zacząć** (начать), **wziąć** (взять) в прошедшем времени

	Ед. ч.			Мн. ч.
	М. р.	Ж. р.		
1-е л.	zacz ^ę łam	zacz ^ę łam	zacz ^ę liśmy	zacz ^ę łyśmy
2-е л.	zacz ^ę łeś	zacz ^ę łaś	zacz ^ę liście	zacz ^ę łyście
3-е л.	zacz ^ę ł	zacz ^ę ła	zacz ^ę li	zacz ^ę ły
1-е л.	wzi ^ę łam	wzi ^ę łam	wzi ^ę liśmy	wzi ^ę łyśmy
2-е л.	wzi ^ę łeś	wzi ^ę łaś	wzi ^ę liście	wzi ^ę łyście
3-е л.	wzi ^ę ł	wzi ^ę ła	wzi ^ę li	wzi ^ę ły

Точно так же спрягаются в прошедшем времени и другие глаголы на **-nąć** или **-ąć**: **stanąć**, **kiwnąć**, **zdjąć**, **wyjąć** и др.

? Почему-то раньше чередование гласных **ą** — **ę** было связано с отсутствием и наличием окончания: нет окончания — **mąż**, **brać**, **wziąć**, а если есть окончание — **męża**, **będzie**, **wzięła**, так мы и привыкли, а здесь и в открытом слоге при наличии окончания — **ą**: **wzi^ęłam**?

→ Правильно привыкли. Это только у глаголов на **-ąć**, **-nąć** гласная **ą** произносится во всех формах мужского рода единственного числа, зато во всех остальных формах — только **ę**.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Поставьте глаголы в нужную форму прошедшего времени.

1. Czy Janek już (zacząć) studiować na uniwersytecie?
2. Janku, kiedy (zacząć) studia? — Razem z moją siostrą (zacząć) też w tym roku.
3. (Wziąć) prysznic i teraz czuję się zdrowy/zdrowa.
4. Włodka, czy (wziąć) w recepcji klucz od pokoju?
5. Czy państwo (wziąć) ze sobą klucz od pokoju?
6. Czy pani (wziąć) już bilety?
7. Dlaczego nie (wziąć) swojej dużej walizki i teraz masz pięć różnych bagaży?

8. O co (zacząć — 1-е л. мн. ч.) się kłócić?
9. Dziewczyny (zacząć) śpiewać znaną polską piosenkę, ale chłopcy (zapomnieć) słów.
10. Wiesz (zacząć — 1-е л. ед. ч.) się denerwować — czy zdążymy na pociąg?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** *Поставьте глаголы в нужную форму прошедшего времени.*

1. Dziadek Igora walczył na wojnie i (zginąć) w Polsce.
2. Dlaczego pani (zamknąć) okno, jest bardzo duszno. — (Zamknąć), bo było mi zimno.
3. Matka Marka i Marek gościa z Moskwy (przyjąć) bardzo serdecznie.
4. Igor (stać) przy oknie, kiedy w drzwiach (stanąć) koleżanki Jadwigi.
5. Staszku, czy (kiwnąć) na znak zgody?
6. Dyrygent nie (przyjąć) naszego muzyka do swojego zespołu.
7. Jurku, czy (wyjąć) wszystkie rzeczy z walizki?
8. Przepraszam, czy przez nieuwagę (zająć) czyjeś miejsce?
9. Jego żona (zginąć) w wypadku samochodowym — nie (zapiąć) pasa bezpieczeństwa.
10. Witku, po co (zamknąć) okno, kiedy paliłeś?
11. Jeszcze nie (zamknąć — 1-е л. мн. ч.) drzwi na klucz.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** *Поставьте глаголы в форме сослагательного наклонения.*

1. Chętnie (wziąć — 1-е л. ед. ч.) prysznic.
2. (Zacząć) czytać ten tekst, ale nie mamy słownika.
3. Andrzej (zacząć) śpiewać ze wszystkimi, ale nie pamiętał słów.
4. Leszku, (zamknąć) drzwi, bardzo cię proszę.
5. Panie dyrektorze, czy pan (przyjąć) mnie do swojego zespołu?
6. Może pani (zdjąć) swoje ciepłe palto?
7. Chętnie (przyjąć) panią do swojej firmy.
8. Bardzo cię proszę — czy nie (stanąć) przy drzwiach, żeby witac gości.

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Склонение названий стран и их жителей

Форма **we Włoszech** — в *Италии* является традиционной формой предложного падежа названия страны **Włochy** — *Италия*. Обратим внимание, что название страны употребляется во множественном числе.

? А как же слово **Włoch** *итальянец*?

→ Название национальности — слово **Włoch**, конечно, употребляется и в единственном: **Mam kolegę Włocha**, и во множественном числе: **Mam kolegów Włochów**, однако в этом случае форма именительного падежа множественного числа **Włosi** — *итальянцы* отличается от названия страны, сравните:

Włochy wygrały ten mecz. — *Италия выиграла этот матч.*

Włosi wygrali ten mecz. — *Итальянцы выиграли этот матч* (см. урок 11, с. 117).

Название национальности имеет и другую форму предложного падежа — как у всех существительных с окончанием **-ach**: **o (kolegach) Włochach**.

? То есть название страны отличается особой формой?

→ Да, в польском языке есть и другие названия стран в форме множественного числа: **Czechy** *Чехия*, **Niemcy** *Германия*, **Węgry** *Венгрия*.

Как слова множественного числа, они согласуются с формами множественного числа:

Czechy, Niemcy i Węgry są członkami Unii Europejskiej. — *Чехия, Германия и Венгрия являются членами Европейского союза.*

Północne Niemcy mają morską granicę. — *У Северной Германии морская граница.*

Как и в случае с Италией, эти слова отличаются от формы именительного падежа множественного числа существительных — названий жителей: **Czech** — *чех*, именительный падеж множественного числа — **Czesi** — *чехи*; **Węgie** — *венг* — **Węgrzy** — *венгры*; только **Niemcy** — *Германия* и **Niemcy** — *немцы* в именительном падеже совпадают.

Внимание! Различны и некоторые другие формы:

Род. п.:	Jadę dokąd?	do Włoch	в Италию		
	Jadę do kogo?	do Włochów	к итальянцам		
	Jadę dokąd?	do Czech	в Чехию		
	Jadę do kogo?	do Czechów	к чехам		
	Jadę dokąd?	do Niemiec	в Германию		
	Jadę do kogo?	do Niemców	к немцам		
Предл. п.:	Byłem gdzie?	we Włoszech	в Италии	w Niemczech	в Германии
	Mówię o kim? o czym?	o Włoszech	об Италии	o Włochach	об итальянцах
		o Niemczech	о Германии	o Niemcach	о немцах

? И так же с Венгрией и венграми?

☞ Нет, здесь — увы! — сложнее — место и направление обозначаются другим предлогом — **na**:
gdzie? с предложным падежом — **na Węgrzech** — в Венгрии;
dokąd? с винительным падежом — **na Węgry** — в Венгрию.

Зато с названиями жителей все по правилам: венгры — **Węgrzy**, о венграх — **o Węgrach**, к венграм — **do Węgrów**.

Названия остальных стран изменяются по общим правилам, например:

do Polski,	w Polsce	do Polaków,	o Polakach
do Francji,	we Francji	do Francuzów,	o Francuzach
do Rosji,	w Rosji	do Rosjan,	o Rosjanach

? А do Rosjan к русским — родительный падеж — разве не исключение?

☞ Об этом же шла речь в уроке 11 (с. 120)! Забылось? Тогда повторим.

Существительные на **-anin**, как и русские слова на **-анин**, имеют особенности склонения — во множественном числе исчезает суффикс **-in**, а во всех падежах перед окончанием согласный основы **n** твердый, только в именительном падеже перед окончанием **-e** конечный **-ń** — мягкий.

	Rosjanin		Polak	
	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.
Им. п.	Rosjanin	Rosjanie	Polak	Polacy
Род. п.	Rosjanina	Rosjan	Polaka	Polaków
Дат. п.	Rosjaninowi	Rosjanom	Polakowi	Polakom
Вин. п.	Rosjanina	Rosjan	Polaka	Polaków
Твор. п.	Rosjaninem	Rosjanami	Polakiem	Polakami
Предл. п.	o Rosjaninie	o Rosjanach	o Polaku	o Polakach
Зват. ф.	Rosjaninie!		Polaku!	

☞ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Вставьте формы названий национальностей (см. таблицу в уроке 11).

1. W Niemczech mieszkają ... i mówią po
2. W Finlandii mieszkają ... i mówią po
3. We Włoszech mieszkają ... i mówią po... .
4. W Czechach mieszkają ... i mówią po
5. W Hiszpanii mieszkają ... i mówią po

☞ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Вставьте названия стран в нужной форме.

1. W ... mieszkają Niemcy.
2. We ... mieszkają Włosi.
3. W ... mieszkają Hiszpanie.
4. Na ... mieszkają Węgrzy.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** *Поставьте слова в скобках в правильные формы.*

1. Czy chce pani pojechać do (Polska)? — Mieszkam w (Polska), jestem (Polka).
2. Czy był pan w (Niemcy)? — Ależ tak, moi rodzice są (Niemiec).
3. Łatwo jest podróżować z (Francja) do (Włochy).
4. Bardzo podobają mi się (Włoch) — są weseli i przystojni.
5. Czy pani mąż jest (Anglik)? — Tak, jego rodzice pochodzili z (Anglia), ale długo mieszkali na (Węgry).
6. Niestety, bardzo mało wiem o (Węgry) i o (Węgier — *мн. ч.*).
7. Chciałabym poznać (Włochy) i mieszkańców tego kraju — (Włoch — *мн. ч.*)
8. Czy widziałaś (ten Węgier — *мн. ч.*) przy śniadaniu w restauracji? Są podobni do (Gruzin).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** *Поставьте названия стран и национальностей в правильные формы.*

1. Czy był pan we (Włochy)? — Nie, byłem tylko w (Polska) i na (Węgry).
2. W tym roku wybieram się do (Włochy) i (Francja).
3. Mamy znajomych (Włoch) i (Czech), ale ani we (Włochy), ani w (Czechy) jeszcze nie byliśmy, chętnie byśmy tam pojechali.
4. Czy są pociągi ekspresowe na (Węgry) i do (Włochy)?
5. Szkoda, że nie mam znajomych (Francuz), chciałbym pojechać do (Francja).
6. Marek często jeździ do (Niemcy) — służbowo i do znajomych (Niemiec).
7. Czy pani była w (Niemcy)? — Tak, nawet długo tam mieszkalam i pracowałam i mam kolegów (Niemiec).
8. Chciałabym pojechać do (Włochy) — O, myślałam, że do (Włoch) i (Włoszka).
9. W (Czech) jest dużo zabytków gotyckich i (Czech) są z nich dumni.

ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ (НАЧАЛО НА С. 69)

Как мы уже знаем, в состав порядковых числительных, обозначающих десятки и единицы, т. е. числительных до ста, входят только порядковые числительные (см. урок 7, с. 69), и склоняются они как прилагательные:

O dwudziestej drugiej godzinie, trzydziestego pierwszego stycznia (ср. *тридцать первого января*).

Порядковые числительные выше ста состоят в польском языке из числительных обоих типов: количественного числительного (для сотен и тысяч) и порядкового числительного (для десятков и единиц):

Który? 353. — trzysta **pięćdziesiąty** trzeci, ср. *триста пятьдесят третий*.

В русском — как видно из примеров — при сочетании сотен, десятков и единиц только числительное, означающее единицы, является порядковым — ср. *век двадцать первый*.

? А если десятки и единицы отсутствуют?

→ Тогда в польском языке, как и в русском, порядковым является только последнее числительное:

który? 303. — trzysta trzeci — *триста третий*;

350. — trzysta pięćdziesiąty — *триста пятидесятый*;

300. — trzechsetny — *трехсотый*.

Обозначение года

При обозначении года действует то же правило: сотни и тысячи передаются числительными количественными, десятки и единицы — порядковыми: rok — **tysiąc dziewięćset siedemdziesiąty drugi**.

? Но есть даты, в которых только сотни и тысячи, без десятков и даже единиц, например 1900, 2000.

→ Здесь, как было уже сказано, как и в русском языке, только последнее числительное является порядковым:

1000 — **tysięczny** rok;

1508 — **tysiąc pięćset ósmy** rok;

1520 — **tysiąc pięćset dwudziesty** rok;

2000 — **dwutysięczny** rok.

Обозначение дат

Rok 1900 — tysiąc dziewięćsetny.

Rok 1999 — tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąty dziewiąty.

Rok 2000 — dwutysięczny.

Rok 2001 — dwa tysiące pierwszy.

Rok 2009 — dwa tysiące dziewiąty.

В косвенных падежах, как и в русском, склоняются только последние порядковые числительные, а количественные не изменяются вовсе.

W którym roku?

1005 — **W roku tysiąc piątym**, 1905 — **w roku tysiąc dziewięćset piątym**, 1920 — **w roku tysiąc dziewięćset dwudziestym**, 1923 — **w roku tysiąc dziewięćset dwudziestym trzecim**, 2000 — **w roku dwutysięcznym**, 2009 — **w roku dwa tysiące dziewiątym**.

При полной дате — число, месяц, год — порядковые числительные ставятся в родительном падеже:

9.V.1945 года — **dziewiąty maja tysiąc dziewięćset czterdziestego piątego roku**.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** *Замените цифры дат словами.*

1. Wielki polski poeta Adam Mickiewicz urodził się w 1798 roku.
2. Wielki rosyjski poeta Aleksander Puszkina urodził się w 1799 roku.
3. Druga wojna światowa zaczęła się 1.09.1939 roku.
4. Polska odzyskała niepodległość 11.11.1918 roku.
5. Kiedy zaczęło się XXI stulecie — 1.01.2000 roku czy 1.01.2001 roku — oto jest pytanie.
6. 12.04.1961 roku odbył się lot Jurija Gagarina w kosmos.
7. Wielki polski kompozytor Fryderyk Chopin urodził się w roku 1810, zmarł w 1849.
8. Bitwa pod Grunwaldem odbyła się w 1410 roku.
9. 17.03.1611; 21.10.2004; 24.02.2005.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** *Прочтите вслух и напишите даты цифрами.*

1. 1 января 2007 года.
2. 16 марта 1980 года.
3. 21 апреля 1975 года.
4. 25 ноября 2000 года.
5. 31 декабря 1998 года.
6. 1 августа 1914 года.

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 11.** *Переведите на польский язык:*

1. Игорь родился в Москве 18 октября 1981 года.
2. В 1945 году его дедушка погиб под Варшавой.
3. Игорь приехал в Варшаву 3 июня и уехал домой в Москву 31 августа 2002 года.
4. Мы были в Германии с 5 января 2003 года до 17 февраля 2004 года.
5. С 1999 года по 2000 я училась в университете.
6. В 1997 году мы ездили в Италию и Венгрию.
7. После 2003 года я никуда не выезжала.

Dialogi • Диалоги

1. — Czy to pan zamknął okno?
— Nie zamknąłbym go, ale ta pani mnie o to poprosiła.
2. — Czy nie wiesz, kto wziął moją gazetę? Zaczęłam czytać w niej bardzo ciekawy tekst i nie dokończyłam.
— Zdaje się, że Janina wzięła. Janeczko, to ty wzięłaś?
— O, przepraszam, to ja wzięłam, bo nie wiedziałam, że to pańska gazeta.
3. — Gdzie są nasze bilety?
— Nasze bilety wziął konduktor, zwróci je, kiedy dojedziemy do Warszawy.
4. — Co tak cicho siedzimy? Czy znasz jakieś polskie piosenki? Zaśpiewajmy!
— Niestety nie mam głosu.
5. — Czy wiesz, Irenko, kto skomponował nasz hymn narodowy?
— Nie pamiętam dokładnie, chyba jakiś znany kompozytor, tekst zaś napisał znany poeta.
6. — Co wzięłaś dla mnie?
— Małą czarną i jedno ciastko, bo dbasz o zdrowie i boisz się cukrzycy.

- A dla siebie co wzięłeś?
- Wziąłem dużą kawę, trzy drożdżówki i lody z bakaliami. Jak wiesz, przepadam za słodyczami.
- 7. — Czy zaczęli państwo pakować swoje rzeczy?
- Jeszcze nie, mamy mnóstwo czasu. A pani?
- Ja już wczoraj zaczęłam — wszystko wyjęłam z szafy i walizek i teraz to wszystko leży na tapczanie.
- 8. — Panie Igorze, czy pan zaczął już rozumieć po polsku?
- Tak, nawet zacząłem trochę mówić.
- 9. — Gdzie wybierasz się na urlop?
- Jeszcze nie wiem. Ale chyba ani do Włoch, ani do Niemiec, ani na Węgry. To są zbyt trudne wyrazy. Jak będę opowiadać o swoich wrażeniach?

УРОК 23

Jedno zdrowie, a tysiączne choroby •

Здоровье одно, а болячек тысячи

☞ Текст 1. Co zanadto — to niezdrowo • Все хорошо, но в меру

Igor: Wiesz, Jadziu, czuję się niedobrze. Boli mnie* żołądek. Mam zgagę, i podejrzewam, że nawet niewielką gorączkę. Chyba wczoraj za dużo wypilem tego piwa. Trzy duże jasne* to było zanadto. A co zanadto — to niezdrowo*. Oj, w dodatku mam straszny ból głowy.

Jadwiga: Weź termometr i zmierz temperaturę.

Igor (po dziesięciu minutach): Trzydzieści siedem z kreskami*.

Jadwiga: To nic strasznego. Mam cudowne leki, to jest tabletki przeciw gorączce, a to jest środek przeciwbólowy. Weź je* i popij herbatką ziołową*, którą ci zaparzę. Ból szybko minie i gorączka spadnie. A następnym razem radzę ci nie nadużywać alkoholu.

Igor: Kto pije, ten długo żyje. A po drugie, piwo to nie alkohol, nie mów tak.

Jadwiga: Jednak twoja dzisiejsza zła kondycja przeczy temu.

☞ Текст 2. Na choroby są sposoby • На хвори рецептов море

U dentysty

— Dzień dobry, panie doktorze.

— Dzień dobry! Co panu jest?

— Boli mnie ząb, a poza tym złamała się korona w innym zębie. Ząb tak boli, że nie śpię w nocy. Obydwa zęby reagują na zimne i na gorące.

— W tym zębie wykruszyła się plomba. Założę nową, a z koroną niech zgłosi się pan do protetyka.

— Boję się borowania. Może pan usunie ten pierwszy ząb?

— Co to to nie*. Jeżeli pan będzie usuwał takie zęby, zostanie pan niedługo bez zębów. Proszę. Niech pan otworzy usta. Czy pan nie cierpi na nadciśnienie?*

— Nie.

— (Po założeniu plomby) Czy jeszcze boli?

— Już nie.

— Proszę, niech pan wypłucze usta. Na dzisiaj to wszystko. Niech pan zgłosi się w środę. Trzeba jeszcze wybielić zęby.

Telefony do szpitala*

— Halo! Dobry wieczór! Chciałabym wezwać pogotowie ratunkowe.

— A co się zdarzyło?

— Moja córka spadła z krzesła, uderzyła się głową o brzeg stołu i zemdlała. Pewnie ma uraz czaszki.

— Proszę podać adres chorej. Karetka wyjedzie za parę minut.

— Ulica Prosta 47.

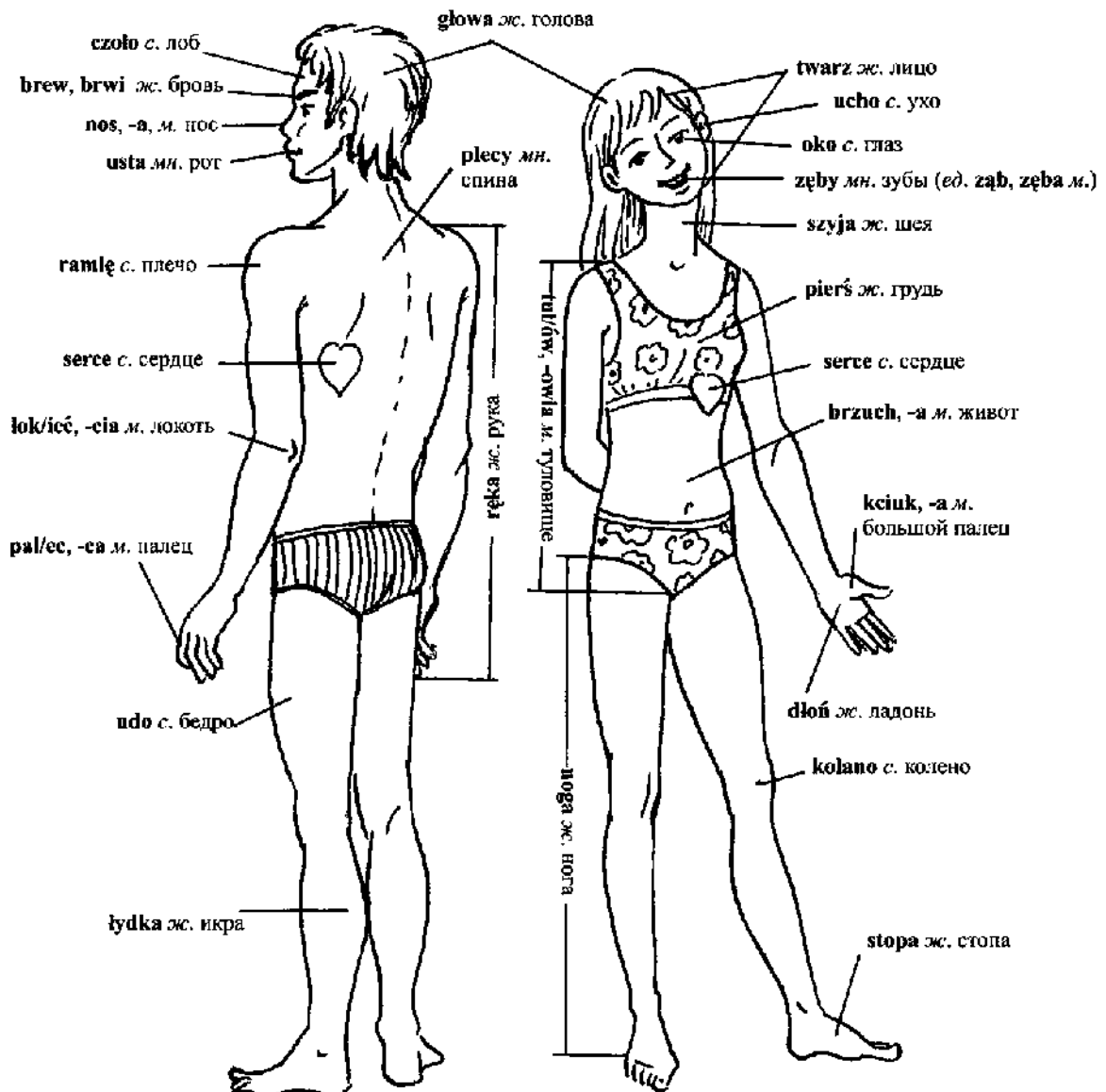
(Po przyjeździe pogotowia i zbadaniu chorej)

Lekarz pogotowia: Umieścimy pani córkę w szpitalu. Na razie będzie leżała na oddziale intensywnej terapii*. Pobierzemy od niej krew i zrobimy prześwietlenie czaszki. Miejmy nadzieję, że pobyt dziewczyny w szpitalu nie potrwa długo.

Matka chorej: Pan uważa, że moja córka wkrótce umrze?

Lekarz: Ależ skąd? Jestem pewien, że szybko wyzdrowieje. W naszym szpitalu mamy nowoczesne wyposażenie oraz znakomitych ortopedów i wspaniałe pielęgniarki.

- Dzień dobry! Proszę o natychmiastową pomoc!
- O co pani chodzi?
- Matka ma gorączkę i okropne bóle brzucha.
- To może być zatrucie pokarmowe* albo zapalenie wyrostka robaczkowego*.
- Czy mogę położyć jej na brzuchu termofor?
- To jest absolutnie przeciwwskazane! Niech pani czeka na lekarza dyżurnego.

* * *

— Czy to pogotowie?

— Tak. Słucham pana.

— Dzwonię ze «Smyka»*. Tu jedna pani w ciąży* potrzebuje pilnej pomocy lekarskiej: pośliznęła się, przewróciła* i nie może wstać. Na pewno złamała albo zwichnęła nogę.

— Czy ta pani jest mieszkanką Warszawy?

— Nie, ona nawet nie jest z Polski. Jest cudzoziemką. Mówi po angielsku. Ale powiedziała, że ma polisę ubezpieczeniową.

— Karetka pogotowia już wyjeżdża.

— Dziękuję. Czekamy z niecierpliwością.

СЛОВАРЬ

absolutnie абсолютно
bać się: boję się, boi się *несов.* бояться

borowanie *с.* бурение, сверление (*здесь* о зубах)

ból, bólu *м.* боль; **ból głowy** головная боль

brzeg, -u *м.* *здесь* край

brzuch, -a *м.* живот

choroba *ж.* болезнь

chor/y, -a, -e больной

ciąża *ж.* беременность;

być w ciąży быть беременной

cierpieć (na coś): cierpię, cierpi *несов.* *здесь* страдать (от чего-л.)

co to, to nie что до этого (что касается этого), то нет

cudown/y, -a, -e чудесный

cudzoziemka *ж.* иностранка

czaszka *ж.* череп

dentysta, -y *м.* зубной врач, дантист

dodat/ek, -ku *м.* добавление, прибавление; **w dodatku** вдобавок, к тому же

doktor *м.* доктор, врач

dyżurn/y, -a, -e дежурный

gorączka *ж.* жар, повышенная температура

intensywn/y, -a, -e интенсивный

karetka *ж.* **pogotowia (ratunkowego)** машина (кабета) скорой помощи

kondycja *ж.* форма

korona *ж.* коронка (зубная)

kreska *ж.* *здесь* деление, черточка (десятая доля градуса)

krew, krwi *ж.* кровь

lek, -u *м.* лекарство

lekarz *м.* врач

mieszkanka *ж.* жительница

minąć: minę, minie *сов.* пройти, миновать

nadciśnienie *с.* повышенное давление

nadużywać (czegoś): nadużywam *несов.* злоупотреблять (чем-то), употреблять сверх нормы

nadzieja *ж.* надежда; **mieć nadzieję** надеяться

następnym razem в следующий раз

natychmiastow/y, -a, -e немедленный

nie strasznego ничего страшного

niedobrze плохо, неважно

niewiel/ki, -ka, -kie небольшой

niezdrowo нездорово

noga *ж.* нога

obydwa оба

oddział, -u *м.* *здесь* отделение; **oddział intensywnej terapii** отделение интенсивной терапии, реанимация

okropn/y, -a, -e ужасный

otworzyć: otworzę, otworzy *сов.* открыть

pewnie наверное; наверняка

pielegniarka *ж.* медсестра; сиделка

piln/y, -a, -e срочный

plomba *ж.* пломба; **złożyć plombę** поставить пломбу

po angielsku по-английски

pobrać (od kogoś): pobiorę, pobierze *сов.* взять (у кого-л.) (анализ и т. п.)

podejrzewać: podejrzewam *несов.* подозревать

pokarmow/y, -a, -e пищевой

położyć (na czymś): położyć, położy *сов.* положить (на что-л.)

polisa *ж.* полис; **polisa ubezpieczeniowa** страховой полис, *здесь* медицинский страховой полис

pomoc *ж.* помощь

popić: popiję, popije *сов.* *здесь* запить (лекарство)

pośliznąć się: pośliznę się, pośliznie się *сов.* поскользнуться

potrwać: potrwa *сов.* продолжиться

potrzebować (czegoś): potrzebuję, potrzebuje *несов.* нуждаться (в чем-л.), требовать (чего-л.)

protetyk *м.* протезист

przeciw + дат. п. (przed-лог) против

przeciwból/y, -a, -e обезболивающий; **środek przeciwbólowy** обезболивающее средство

przeciwwskazan/y, -a, -e противопоказан(ный)

przeczyć (czemuś): przeczę, przeczy *несов.* противоречить, не соответствовать

prześwietlenie *с.* рентген

przewrócić się: przewrócę się, przewróci się *сов.* упасть, опрокинуться

przyjazd, -u *м.* приезд

radzić: radzę, radzi *несов.* советовать

reagować (na coś): reaguję, reaguje *несов.* реагировать (на что-л.)

skąd откуда

spaść: spadnę, spadnie *сов.* упасть (о человеке); упасть, снизиться (*здесь* о температуре)

splunąć: splunę, splunie *сов.* сплюнуть, выплюнуть

spas/ób, -obu *м.* (na coś) средство (против чего-л.)

szpital, -a *м.* больница

tabletki *ж.* таблетки

temperatura *ж.* температура

terapia *ж.* терапия

termofor, -u *м.* грелка

termometr, -u *м.* термометр, градусник

tysięczn/y, -a, -e тысячный

ubezpieczeniow/y, -a, -e страховой

uderzyć się: uderzę się, uderzy się *сов.* удариться

umieścić: umieszczę, umieści *сов.* поместить, разместить

umrzeć: *umrę, umrze* сов. умереть
upaść: *upadnę, upadnie* сов. упасть
uraz, -u м. травма
usta мн. рот
usunąć: *usunę, usunie* сов. убрать, отодвинуть;
usunąć ząb удалить (вырвать) зуб
usuwać: *usuwam* несов. убирать, отодвигать;
usuwać zęby удалять (вырывать) зубы
uważać, że: *uważam, że* несов. считать (полагать), что
wezwać: *wezwę, wezwie* сов. вызвать

wstać: *wstanę, wstanie* сов. встать
wybielić: *wybiele, wybieli* сов. отбелить
wyjeżdżać: *wyjeżdżam* несов. уезжать, выезжать
wykruszyć się: *wykruszę się, wykruszy się* сов. раскрошиться, постепенно разрушиться (здесь о пломбе, зубе)
wypić: *wypiję, wypije* сов. выпить
wyplukać: *wypluczę, wypłucze* сов. прополоскать
wyposażenie с. оборудование
wyrost/ek, -ka м. **robaczkowy** аппендикс; **zapa-**

lenie wyrostka (robaczkowego) аппендицит
wyzdrowieć: *wyzdrowieję, wyzdrowieje* сов. выздороветь
założenie с. (**plomby**) постановка (пломбы), существительное от **złożyć** сов. (**plombę**) поставить пломбу
zanadto слишком
zapalenie с. воспаление
zaparzyć: *zaparzę, zaparzy* сов. заварить
zatrucie с. отравление
zbadanie (kogo) с. обследование
zemdleć: *zemdleję, zemdleje* сов. потерять со-

знание, упасть в обморок
zgaga ж. изжога
zgłosić się: *zgłoszę się, zgłosi się* сов. явиться
ziołowy, -a, -e травяной (из лекарственных трав)
złamać (się): *złamię (się), złamię (się)* сов. сломать(ся)
zmierzyć: *zmierzę, zmierzry* сов. измерить
zostać: *zostanę, zostanie* сов. остаться
zwichnąć: *zwichnę, zwichnie* сов. вывихнуть
żołądek, -ka м. желудок

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

- **Boli mnie** (вин. п.) **żołądek**. — У меня болит желудок. Глагол **boli** употребляется с винительным падежом, что соответствует русскому сочетанию «что-л. у кого-л. болит».
- **Boli ją/go głowa**. — У нее / у него болит голова.
- **Bolą matkę nogi**. — У матери болят ноги.
- **Duże jasne** — большое светлое, имеется в виду большая порция светлого пива (существительное **piwo** опущено). **Trzy duże jasne** — наличие количественного числительного показывает, что речь идет именно о порциях (кружках) светлого пива.
Точно так же можно заказать в кафе: **Proszę o dwie małe czarne**. — Дайте, пожалуйста, две чашечки черного кофе. Сочетание **mała czarna** означает малую порцию (чашечку) черного кофе.
- **Co z nadto — to nie zdrowo**. — Все хорошо, но в меру (пословица).
- Слово **kreska** при обозначении температуры соответствует одному делению (одной десятой градуса): **trzydzieści siedem z kreskami** — более тридцати семи, свыше тридцати семи.
- **Weź je** — прими его (лекарство); **wziąć lek** — принять лекарство.
- **Herbatka ziołowa** — чай из лекарственных трав. В Польше это очень популярное лечебное средство.
- **Co to to nie** — широко распространенное выражение отказа: Ну уж нет, этого еще не хватало.
- **Cierpieć na nadciśnienie** — страдать гипертонией.
- **Telefony do szpitala** — телефонные звонки в больницу.
- **Oddział intensywnej terapii** — отделение реанимации; **na oddziale intensywnej terapii** — в отделении реанимации.
- **Zatrucie pokarmowe** — пищевое отравление.
- **Zapalenie wyrostka robaczkowego** — воспаление слепой кишки, аппендицит.
- **Absolutnie przeciwwskazane** — абсолютно, безусловно противопоказано.
- «**Smyk**» — «**Мальши**» — магазин товаров для детей в Варшаве.
- **Pani w ciąży** — беременная женщина.
- **Pośliznęła się i przewróciła (się)** — поскользнулась и упала. При соседстве двух возвратных глаголов возвратная частица **się** употребляется только один раз.

У врача

На что жалуется?

Panie doktorze! — обращение пациента к врачу-мужчине. **Pani doktor!** — обращение к врачу-женщине.

Panie magistrze! Pani magister! — обращение к фармацевту в аптеке.

Co panu/pani dolega? — типичный вопрос польского врача пациенту; российский врач в этой ситуации спрашивает: «На что жалуется?»

Грамматика

ОТГЛАГОЛЬНЫЕ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ

Слова **borowanie**, **zbadanie**, **założenie plomb** являются отглагольными существительными, обозначают действие — **borować** сверлить, **zbadać** обследовать, осмотреть, **złożyć plombę** поставить пломбу.

? Эти слова употребляются так же, как слова из предыдущих текстов, например, **załatwienie** (урок 8, с. 79), **po zameldowaniu** (урок 14, с. 147), **oddac na przechowanie** (урок 14, с. 147)?

«Да, правильно. Подобные слова есть и в русском языке, ср., например, «по получении вашего письма...», только в польском их больше и они гораздо чаще употребляются. Переводятся они либо тоже отглагольным существительным:

po zbadaniu chorego — после осмотра больного.

boję się borowania — боюсь сверления (бормашиной),

либо речевым оборотом, например:

po założeniu plomb — после того, как пломбу поставили / как пломба была поставлена.

ПРОСЬБА (СОВЕТ, РЕКОМЕНДАЦИЯ,
РАСПОРЯЖЕНИЕ)

Ранее уже были описаны способы обращения с просьбой:

Урок 6 (с. 50): **Proszę zamknąć drzwi na łańcuszek**

Урок 9 (с. 88): **Czy (nie) mogłaby pani wytłumaczyć** (просьба)

или **Pan idzie prosto** (рекомендация, совет)

Урок 21 (с. 216) глагол в повелительном наклонении:

włóż kartkę (распоряжение)

umówmy się

Но с этой же целью можно использовать также и сочетания: **niech pan/ pani** + 3-е лицо единственного числа глагола и **niech państwo** + 3-е лицо множественного числа глагола.

Niech pan otworzy usta. — Откройте (пожалуйста) рот.

Niech pan zgłosi się do protetyka. — (Пожалуйста) обратитесь к протезисту.

Niech pan zgłosi się w środę. — Придите (пожалуйста) в среду.

Niech państwo zostawią klucze w recepcji. — Оставьте (пожалуйста) ключи в администрации.

? А какой вариант предпочтительней?

«Все зависит от условий — кто к кому обращается, где, просьба это или скорее совет или даже распоряжение (**niech pan otworzy usta**).

? Но все-таки?

«Наиболее общей и нейтральной признается формула: **proszę** + инфинитив (неопределенная форма) глагола.

Proszę zgłosić się w środę.

Proszę otworzyć usta.

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Co boli kogo (вин. п.)? — *Что болит у кого?*

Boli mnie żołądek. — *У меня болит желудок.*

Przeczyć czemu? *противоречить чему? здесь: Не соответствовать чему?*

Twoja zła kondycja przeczy temu. — *Твоя плохая форма этому не соответствует / с этим не согласуется.*

Uderzyć się o co? — *удариться обо что?*

Córka uderzyła się głową o brzeg stołu. — *Дочь ударилась головой о край стола.*

Pobrać od kogo co? — *Взять, получить от кого/у кого? что?*

Pobierzemy od niej krew. — *Возьмем у нее кровь (на анализ).*

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** *Ответьте на вопросы по тексту.*

1. Jak Igor się czuje?
2. Czy Igor ma gorączkę?
3. Jakie leki Jadwiga daje Igorowi?
4. Co Jadwiga radzi Igorowi?
5. Co można zrobić, jeżeli wykruszyła się plomba?
6. Dlaczego lekarz nie usunął pacjentowi chorego zęba?
7. Co jeszcze lekarz proponuje?
8. Co lekarze zrobią chorej w szpitalu?
9. Co ma do dyspozycji dobry szpital?
10. Czy można choremu położyć termofor na brzuchu?
11. Czy cudzoziemka miała polisę ubezpieczeniową?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** *Поставьте слова в скобках в нужной форме.*

1. Poproszę(o) (2, duży, ciemny) i (3, mała, czarna).
2. Zawsze zamawiam (mała czarna) i coś (słodki).
3. Mam gorączkę — 38 (z, kreska).
4. Muszę wziąć środek przeciw (gorączka i ból).
5. Nie bierz soku, zawsze (popijać — *повел. накл., 2-е л. ед. ч.*) leki tylko wodą.
6. Czy dostanę (herbatka ziołowa)?
7. Aniu, czy dobrze (zaparzyć — *прош. вр.*) herbatę?
8. Nie (nadużywać — *повел. накл., 1-е л. мн. ч.*) alkoholu.
9. Czy ten ząb (reagować) na zimne i gorące?
10. Wczoraj dentysta (usunąć) mi dwa zęby.
11. Boję się, że niedługo (zostać) bez zębów.
12. Czy państwo (potrzebować) pilnej pomocy?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** *Поставьте слова в скобках в форме:*

a) *настоящего времени.*

1. Jak pani się (czuć)?
2. (Radzić — *1-е л. ед. ч.*) ci wziąć lek przeciwbólowy.
3. Lekarze (radzić) nie nadużywać alkoholu.
4. Moja matka (cierpieć) na nadciśnienie.
5. Kysiu, czy zawsze (popijać) drugie danie wodą?
6. (Boleć) (ja) ząb z prawej strony.
7. Czy długo to (potrwać)?

b) *прошедшего времени.*

1. Dlaczego ten pan (zemdleć)?
2. Czy państwo już (wezwać) pogotowie?

3. Po herbatce ziołowej ból głowy (ustać).
4. Ta pani chyba (zemdleć).
5. Gdzie pani (przewrócić się), na schodach?

↪ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** *Поставьте слова в скобках в нужной форме.*

1. Staszku, czy (wziąć) (pigułka przeciwbólowa)?
2. Po (trzy duże jasne) Igor zawsze (czuć się) źle.
3. (Dziękować — 1-e л. ед. ч.) (ty), że (poradzić) (ja) zwrócić się do lekarza.
4. (Bać się — 1-e л. ед. ч.) spóźnić się na pociąg.
5. Czy (pan, pani) coś boli?
6. Czy pan (potrzebować) pomocy?
7. (Uważać — 1-e л. ед. ч.), że pan (mieć rację).

↪ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** *Обратитесь с просьбой, используя следующие выражения:*

Otworzyć okno, zamknąć drzwi, przynieść wodę mineralną, wezwać pogotowie, zanieść walizkę do pokoju, odpowiedzieć na pytanie, mówić powoli.

↪ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** *Переведите с русского языка на польский.*

1. Я чувствую себя нехорошо.
2. Подозреваю, что две кружки пива для меня слишком много.
3. Измерь температуру и ложись в постель.
4. Через десять минут выпей горячего чая.
5. Завтра я должна пойти к протезисту.
6. Доктор, кажется, я вывихнула ногу.
7. У вас есть медицинская страховка?
8. Позвони в больницу и узнай, как здоровье Зигмунта — он лежит в отделении реанимации.
9. Зачем ты хочешь положить ей грелку на живот — это абсолютно недопустимо.
10. У меня страшно болят ноги после этой прогулки. А у тебя не болят?

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Dzień dobry! Czy dostanę jakiś środek przeciwbólowy?
— Co panią boli? Głowa? Żołądek?
— Bolą mnie plecy — wczoraj spadłam ze schodów.
— W takim razie radziłabym pani zgłosić się do ortopedy, trzeba zrobić prześwietlenie.
2. — Dzień dobry, pani magister. Czy dostanę u państwa witaminy A, B i C?
— Dzień dobry! Ależ oczywiście! O jaką witaminę B panu chodzi — B sześć czy B dwanaście?
— Nie wiem, proszę pani, nie jestem doświadczonym chorym. To żona prosiła. Niech pani da wszystkie.
— Czy to nie będzie za dużo?
3. — Proszę pani, czy mogę dostać to lekarstwo bez recepty?
— Niestety, to lekarstwo można dostać tylko na receptę.
4. — Co dla pana?
— Proszę o herbatkę ziołową na kaszel.
— Proszę. Niech pan ją zaparzy i popija sobie trzy razy w ciągu dnia.
— Przed jedzeniem czy po jedzeniu?
— Wszystko jedno, jak pan woli, ale nie jest smaczna.
5. — Czy mogę zabrać do pokoju tę filiżankę z wodą — wieczorem zawsze przed snem muszę wziąć lekarstwo.
— Proszę, niech pani zabierze, ale jutro proszę przynieść z powrotem.

YPOK 24

Będzie pogoda, jak się nie poleje z nieba woda •

Погода будет, коль дождя не будет

• Текст 1. Rozmowa o porach roku i pogodzie •

Разговор о временах года и погоде

Igor: Jaka jest dzisiaj pogoda? Czy jest ciepło czy zimno? Jak mamy się ubrać?

Jadwiga: Jest trochę cieplej niż wczoraj, ale dużo zimniej niż było przedwczoraj. Najlepsze ubranie na dzisiaj to wiatrówka. Na następny tydzień zapowiadają okresowe opady deszczu, gęstsze mgły, większe ochłodzenie, a w nocy nawet przymrozki.

Marek: Nic dziwnego. W sobotę mieliśmy jeszcze sierpień, a od czwartku już się zaczyna wrzesień. Zbliża się prawdziwa jesień. Dni się stają krótsze, słońce mniej świeci, coraz częściej pada deszcz.

Na wiosnę/wiosną

Na jesieni/jesienią

tek globalnego ocieplenia letnie temperatury sięgają aż plus 30 stopni. W jednych krajach palą się lasy, a w innych są ulewę i powódzie. Nienawidzę lata. O wiele atrakcyjniejsza jest zima. Pada biały puszysty śnieg. Można jeździć na łyżwach i nartach. Powietrze jest dużo świeższe i zdrowsze niż w lecie.

Marek: A gdzie widziałaś taką zimę? Może gdzieś w górach albo na północnym wschodzie*. W Warszawie i okolicach ziemia w śniegu to wielka rzadkość!

W grudniu, styczniu i lutym jest tu wilgotno. Często wieje zimny ostry wiatr. Niebo jest szare, pochmurne. A o czwartej po południu już jest ciemno.

Jadwiga: Ale wreszcie nadejdzie wiosna i znów wszystko zakwitnie. W Warszawie na wiosnę kwitną przepiękne forsycje, potem zaczynają kwitnąć tulipany i bez. Wiesz, Igorze, następnym razem radzę ci przyjechać do Polski wiosną.

Marek: Jednak nie zawsze wiosną jest najprzyjemniej. Przecież mówimy, że «w marcu jak w garncu».

Jadwiga: Ja miałam na myśli kwiecień i maj, a nie marzec. W tym miesiącu pogoda rzeczywiście jest najbardziej zmienna.

Marek: Ale polski kwiecień też bywa zmienny, jak w przysłowiu: «Kwiecień plećć, bo przeplata trochę zimy, trochę lata».

W zimie/zimą

W lecie/latem

СЛОВАРЬ

atrakcyjn/y, -a, -e привлекательный
bab/i, -ia, -ie бабий; **babie lato** бабье лето
bez, bzu м. сирень
burza жс. гроза; буря
chmura жс. туча
ciepl/y, -a, -e теплый
coraz все более
czynić: czynię, czyni несов. делать
dotyczyć: dotyczy несов. касаться
dużo здесь намного (то же, что **o wiele**)
dzięki + дат. п. (*предлог*) благодаря; **dzięki Bogu** слава богу
dziwn/y, -a, -e удивительный; **nic dziwnego** ничего удивительного, неудивительно
Europa жс. Европа
forsycja жс. форзиция (*ботанич.*)
gar/niec, -nca м. котел, горшок
gęst/y, -a, -e густой
jaskółka жс. ласточка
jesienią осенью
kajakow/y, -a, -e байдарочный
kwitnąć: kwitnę, kwitnie несов. цвести
lato с. лето; **latem** = **w lecie** летом
lenić się: lenię się, leni się несов. лениться
letn/i, -ia, -ie летний
«Lot» «Лёт» (в переводе «Полет») — название польской авиакомпании
łyżwy мн. коньки (*им. п. ед. ч. łyżwa жс.*); **jeździć**

na łyżwach кататься на коньках
mgła жс. туман
myśl жс. мысль; **mieć na myśli** иметь в виду
nadejść: nadejdę, nadejdzie сов. прийти, наступить
narty мн. лыжи (*им. п. ед. ч. narta жс.*); **jeździć na nartach** кататься на лыжах
na skutek + род. п. (*предлог*) вследствие, в результате
nienawidzić (czegoś): nienawidzę, nienawidzi несов. ненавидеть (что-л., кого-л.)
niż (*сравнит. союз*) чем
ochłodzenie с. похолодание
ocieplenie с. потепление
oferta жс. предложение
okresow/y, -a, -e периодический
opady мн. осадки; **okresowe opady deszczu** временами осадки в виде дождя, временами дожди
opalać się: opalam się несов. загорать
ostatnio в последнее время
o wiele намного (*ср. dużo*)
palić się: palę się, pali się несов. гореть
ple/cień, -tnia м. плетень
plus, -a м. плюс
pochmurn/y, -a, -e хмурый
pogoda жс. погода
pojutrze послезавтра
polać się: poleję się, poleje się сов. политься
pora жс. пора; **pora roku** время года

powietrze с. воздух
pow/ódź, -odzi жс. наводнение
północn/y, -a, -e северный
promocja жс. рекламирование и предложение какого-л. товара при выходе его на рынок, обычно сочетающееся с продажей его по сниженной цене, продажа по сниженной цене
przedwczoraj позавчера
przeplatać: przeplatom несов. переплетать, перевивать
przymrozki мн. заморозки
puszyst/y, -a, -e пушистый
reklama жс. реклама
rower, -u м. велосипед
rydz, -a м. рыжик (гриб)
rzadkość жс. редкость
sięgać (czegoś): sięgam несов. здесь доходить, достигать (чего-л.)
sku/tek, -tku м. (по)следствие; **na skutek** вследствие, в результате
słońce с. солнце
stawać się: staję się, staje się несов. становиться
stop/ień, -nia м. здесь градус
szczegół, -u м. деталь, подробность
świecić: świecę, świeci несов. светить
śwież/y, -a, -e свежий
tulipan, -a м. тюльпан
ubrać się: ubiorę się, ubierze się сов. одеться
udział, -u м. участие; **wziąć udział (w czymś)**

принять участие (в чем-л.)
ulewa жс. ливень
upał, -u м. жара
wiać: wieje несов. веять, дуть
wiatr, -u м. ветер
wiatrówka жс. куртка; ветровка
wilgotno влажно
wiosna жс. весна; **na wiosnę** = **wiosną** весной
wkładać: wkładam несов. здесь надевать
wreszescie наконец
wr/óg, -oga м. враг
wsch/ód, -odu м. восток; **północny wschód** северо-восток, **na północnym wschodzie** на северо-востоке
wyprawa жс. поход; **wyprawa kajakowa** байдарочный поход, поход на байдарках
zakwitnąć: zakwitnę, zakwitnie сов. зацвести
zapowiadać: zapowiadam несов. обещать, прогнозировать
zdrow/y, -a, -e здоровый
zero с. ноль
zielenić się: zielenię się, zieleni się несов. зеленеть
zmienn/y, -a, -e переменчивый, изменчивый
znaleźć: znajdę, znajdzie сов. найти

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

• **Pada deszcz.** — *Идет дождь.*

Na razie nie pada. — *Пока нет дождя.*

Но можно сказать просто: **pada** — *Идет дождь.*

Pada śnieg. — *Идет снег.*

• **Dzięki Bogu** — *слава богу* — выражение удовлетворения.

• Слова **ochłodzenie** *похолодание*, **ocieplenie** *потепление* образованы от глаголов **ochłodzić się**, **ocieplić się** — отглагольные существительные такого же типа были описаны в уроках 8 (с. 79), 10 (с. 100), 14 (с. 147), 23 (с. 234).

• Польские слова **chłodny** и **zimny** отличаются по значению от похожих русских слов:

chłodny — *прохладный*;

chłodny wieczór w lipcu — *прохладный вечер в июле*;

zimny — *холодный*;

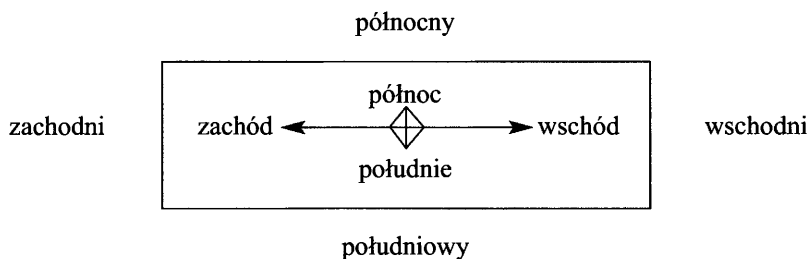
w kranie jest zimna i gorąca woda — *в кране есть холодная и горячая вода*;

zab reaguje na zimne i gorące — *зуб реагирует на холодное и горячее*;

zimowy — *зимний*;

zimowe palto — *зимнее пальто*.

• Выражения **północny wschód**, а также **południowy wschód**, **północny zachód**, **południowy zachód** соответствуют русским сложным словам, означающим стороны света, — *северо-восток*, *юго-восток*, *северо-запад*, *юго-запад*.

• Поговорка: **W marcu jak w garncu** — *В марте погода переменчива* (букв.: *В марте как в котле*).

• Поговорка: **Kwiecień plecień, bo przeplata trochę zimy, trochę lata.** — *Плетет апрель, плетет — то зима, то лето; В апреле зима сзади и спереди; В апреле зима и лето бывает.*

• **Jeździć na łyżwach.** — *Кататься на коньках.*

Jeździć na nartach. — *Кататься на лыжах.*

В польских климатических условиях из-за небольшого и неустойчивого снежного покрова кататься на лыжах можно преимущественно в горах, т. е. съезжая по горным трассам, поэтому поляки обычно именно **jeżdżą na nartach** — *ездыт на лыжах* (ср. русск. *ходить на лыжах, кататься на лыжах, бегать на лыжах*).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** *Ответьте на вопросы.*

1. Jaka jest pogoda na jesieni?
2. Jakie ubranie jest najlepsze na chłodną pogodę z deszczem?
3. Co to znaczy — złota polska jesień? Jaka bywa pogoda?
4. Jakie są skutki globalnego ocieplenia?
5. Dlaczego Jadwiga nienawidzi lata?
6. Za co można lubić lato?
7. Co można robić w zimie?
8. Czy w Warszawie zimą bywa prawdziwa zimowa pogoda? Jaka zwykle bywa pogoda w Warszawie w grudniu i styczniu?
9. Gdzie w Polsce można zobaczyć prawdziwą zimą?

10. Kiedy pogoda w Polsce jest najbardziej zmienna?
11. Co pan/pani woli — zimę czy lato? Z kim pan/pani się zgadza — z Jadwigą czy Igorem?
12. Za co ludzie lubią wiosnę?
13. Jaka pogoda bywa w marcu?
14. Czego życzyłby sobie Igor?
15. Czy Igor lubi nosić ciepłe ubrania?

→ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** *Поставьте глаголы и существительные в нужные формы.*

1. Kiedy w Moskwie (kończyć się) zima?
2. (Bać się — 1-е л. мн. ч.) powodzi.
3. W tym roku 21 kwietnia (zacząć się) prawdziwe lato.
4. (Ubrać się — 1-е л. ед. ч. прош. вр.) bardzo ciepło i było mi gorąco.
5. Dziś jest 20 (stopień) poniżej zera.
6. Czy państwo (jeździć) na nartach? — Tak, ale (woleć) łyżwy.
7. Czy pani (umieć) jeździć na rowerze?
8. Irko, dlaczego nigdy nie (chodzić) z nami nad morze, czy nie (umieć) pływać? — (Pływać), ale w basenie.
9. Moniko, za dużo się (opalać), to niezdrowo.
10. W ubiegłym roku (wziąć — 1-е л. мн. ч.) udział w wyprawie kajakowej.
11. Chętnie (wziąć — 1-е л. мн. ч. сослаг. накл.) udział w podróży samochodem.

Грамматика

ГЛАГОЛ

Спряжение глагола *jeździć* (ездить) — настоящее время

	Ед. ч.	Мн. ч.
1-е л.	jeżdżę	jeździmy
2-е л.	jeździsz	jeździcie
3-е л.	jeździ	jeżdżą

Обратим внимание на изменения в основе глагола — здесь чередуется целый комплекс звуков — два твердых шипящих согласных **żdź** (на письме — три буквы) и два мягких шипящих **źdź** (на письме **źdź** перед произносимой буквой **i**).

СТЕПЕНИ СРАВНЕНИЯ НАРЕЧИЙ И ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

Внимание! Uwaga!

В отличие от русского языка в польском языке наречия и прилагательные не имеют одной общей формы степеней сравнения, но для каждой части речи это свои отдельные формы, и потому они описываются отдельно.

Слова со значением состояния

В польском языке, как и в русском, есть слова, которые обозначают состояние, в частности погоды, например: **ciepło, zimno, duszno, wilgotno, ciemno**. По значению они обычно совпадают с однокоренными наречиями, хотя используются в качестве сказуемого, например: **dziś jest ciepło** — *сегодня тепло*, **ubrać się ciepło** — *тепло одеться*.

Как и наречия, они могут образовывать степени сравнения.

Сравнительная и превосходная степени качественных наречий и слов состояния

Для образования сравнительной степени наречия и слов состояния используется основа наречия, т. е. часть слова без суффиксов **-e**, **-o**, а также и без суффиксов **-ko**, **-eko**, **-oko**. Отбросив суффикс, к оставшейся основе добавляем суффикс **-ej**:

przyjemnie приятно (przyjemni-) — przyjemniej
tanio дешево (tani-) — taniej
ciepło тепло (ciepl-) — ciepiej
zimno холодно (zimn-) — zimniej

blisko близко (blis-) — bliżej
daleko далеко (dal-) — dalej
wysoko высоко (wys-) — wyżej
łatwo легко (łatw-) — łatwiej

Обратим внимание, что перед суффиксом **-ej** мягкий согласный остается мягким (например, **tanio** — **taniej**, **przyjemnie** — **przyjemniej**) либо происходят чередования согласных, например: **n** — **ń** (chłodno — chłodniej), **r** — **rz** (staro «стапо» — starzej), **d** — **dź** (młodo — młodziej, rzadko — rzadziej), **g** — **ż** (drogo — drożej), **st** — **ść** (często — częściej), **s** — **ź** (blisko — bliżej) и некоторые другие, которые стоит просто запомнить: например, **szybko** — **szybciej**, **krótko** — **krócej**.

Jutro może być chłodniej. — *Завтра может быть прохладнее.*

Postaw walizkę bliżej mnie. — *Поставь чемодан ближе ко мне.*

Dzisiaj jest trochę ciepiej niż wczoraj. — *Сегодня немного теплее, чем вчера.*

? А в польском языке бывают формы сравнительной степени от других корней, как, например, в русском языке — «хорошо» — «лучше»?

☞ Ну конечно же, и кстати, для слов с теми же значениями:

dobrze	lepiej	najlepiej	хорошо	лучше	лучше всего/всех
źle	gorzej	najgorzej	плохо	хуже	хуже всего/всех
dużo, wiele	więcej	najwięcej	много	больше	больше всего/всех
mało	mniej	najmniej	мало	меньше	меньше всего/всех

Na jesieni słońce świeci mniej. — *Осенью солнце светит меньше.*

Janek czyta po rosyjsku więcej niż Jurek i dlatego zna rosyjski lepiej. — *Янек читает по-русски больше, чем Юрек, и потому лучше знает русский.*

Внимание! Uwaga!

Не следует путать формы степеней сравнения наречий **dużo** много — **więcej** и **bardzo** очень — **bardziej**, хотя в русском языке им соответствует одно слово — *больше*.

Количество

więcej podróżuje
больше путешествует
zapłaciliśmy więcej
мы заплатили больше
w tym roku więcej słońca
в этом году больше солнца

Степень

bardziej lubi jeździć na nartach (niż na łyżwach)
больше любит кататься на лыжах (чем на коньках)
bardziej mu się podoba zima
зима ему нравится больше
bardziej lubi czytać niż oglądać telewizję
читать он любит больше, чем смотреть телевизор

? А если надо указать на то, с чем мы сравниваем?

☞ Это можно сделать, например, как в уже приведенных примерах, с помощью союза **niż**:

Dziś jest ciepiej niż wczoraj. Ср. русск.: *Сегодня теплее, чем вчера.*

А если в сравнении использованы существительные, то также и с помощью предлога **od** + **родительный падеж**:

Ania mówi po angielsku lepiej niż Janka / lepiej od Janki.

☺ Понятно. В русском языке в этом случае тоже употребляется или союз («лучше, чем Янка»), или же родительный падеж, но без предлога («лучше Янки»): *Ania говорит по-английски лучше, чем Янка / лучше Янки.*

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 3.** *Поставьте слова в скобках в формы сравнительной степени.*

1. W supersamie to kosztuje (tanio).
2. W kolorze różowym każda kobieta wygląda (ładnie i młodo).
3. Polacy mówią (szybko), niż Rosjanie.
4. Marek tańczy dobrze, ale Igor tańczy (dobrze).
5. Zawsze czeka na mnie (krótko), niż ja na niego.
6. Dlaczego babcia (bardzo) kocha wnuczkę, niż wnuka?
7. Starzy ludzie widzą (źle), niż młodzi.
8. Słyszałam w radiu, że w nocy będzie (zimno).
9. Z tego miejsca widzę (dobrze).
10. W tej wiatrówce będzie mi (ciepło).

В польском языке наречия имеют еще форму превосходной степени — для ее образования к форме сравнительной степени прибавляется приставка **naj-**:

Najcieplej było wczoraj. — *Теплее всего было вчера.*

Do tego sklepu jest mi najbliżej. — *К этому магазину мне ближе всего.*

Kto z nich najlepiej mówi po angielsku? — *Кто из них лучше всех говорит по-английски?*

По-русски этим формам превосходной степени соответствует форма сравнительной степени в сочетании с местоимениями «всего», «всех»: *теплее всего, лучше всех.*

Сравнительная степень качественных прилагательных

Отличие польских форм степеней сравнения прилагательных от форм наречий и слов состояния не только в том, что это разные формы, которые образуются с помощью разных суффиксов, но и в том, что формы степеней сравнения наречий и слов состояния — это слова неизменяемые, в то время как формы степеней сравнения прилагательных — **обратите внимание!** — являются прилагательными, т. е., как все прилагательные, склоняются, имеют окончания и согласуются с существительными, к которым относятся, в роде, числе и падеже.

Если основа прилагательного заканчивается на одиночный согласный, то форма сравнительной степени образуется путем прибавления к этому согласному суффикса **-sz**, к которому и присоединяются окончания рода, числа, падежа:

zdrowy здоровый	—	zdrow-sz-y	
zdrowa здоровая	—	zdrow-sz-a	ср. русск. <i>здоровее</i>
zdrowe здоровое	—	zdrow-sz-e	
miły милый	—	milszy, -a, -e	ср. русск. <i>милее</i>
gruby толстый	—	grubszy, -a, -e	ср. русск. <i>толще</i>
tani дешевый	—	tańszy, -a, -e	ср. русск. <i>дешевле</i>

Wczorajszy film był ciekawszy. — *Вчерашний фильм был интереснее.*

Если согласных в конце основы несколько, обычно используется суффикс **-ejsz**:

mocny сильный	—	mocniejszy, -a, -e
ciepły теплый	—	cieplejszy, -a, -e
ładny красивый	—	ładniejszy, -a, -e

Kożuszek jest cieplejszy niż wiatrówka. — *Дубленка теплее куртки.*

Wczoraj noc była cieplejsza niż dzisiaj. — *Вчера ночь была теплее / более теплая, чем сегодня.*

Ubiegłe lato było cieplejsze niż to. — *Прошрое лето было теплее, чем это.*

Ср. Wczoraj było cieplej niż dzisiaj. — *Вчера было теплее, чем сегодня.*

Иногда даже и при двух согласных может быть суффикс **-sz**:

gęsty — gęstsze mgły более густые туманы.

Если у прилагательного есть суффикс **-k**, или **-ok**, или **-ek**, то он, как и в русском языке, отбрасывается и **-sz** или **-ejsz** присоединяются непосредственно к корню:

krótki — krót + sz — krótszy (м. п.), **krótsza** (ж. п.), **krótsze** (с. п.)

szeroki — szer + sz — szerszy (м. п.), **szersza** (ж. п.), **szersze** (с. п.)

daleki — dal + sz — dalszy (м. п.), **dalsza** (ж. п.), **dalsze** (с. п.).

? И, наверное, опять происходят какие-нибудь изменения гласных и согласных?

☞ Да, конечно, изменения есть. К счастью, перед **-sz** часть согласных остается без изменения:

tani — tańszy, -a, -e; **stary — starszy**, -a, -e; **młody — młodszy**, -a, -e; **gruby — grubszy**, -a, -e.

Перед **-ejsz**, а в некоторых словах и перед **-sz** происходит смена предшествующего твердого согласного на мягкий:

ciepły — cieplejszy, -a, -e; **miły — miłszy**, -a, -e

głodny — głodniejszy, -a, -e

przyjemny — przyjemniejszy, -a, -e

либо на какой-то другой согласный:

wysoki — wyższy, -a, -e; **niski — niższy**, -a, -e; **drogi — droższy**, -a, -e; **długi — dłuższy**, -a, -e и т. д.

В некоторых словах чередуются гласные:

o — e: wesóły — weselszy, -a, -e; **a — e: biały — bielszy**, -a, -e

Śnieg w górach zawsze jest bielszy. — Снег в горах всегда белее.

Некоторые прилагательные, как и наречия, образуют сравнительную форму совсем от другой основы.

dobry — lepszy, -a, -e

Ср. русск. **хороший — лучший, лучше**

zły — gorszy, -a, -e

плохой — хуже

duży — większy, -a, -e

большой — больше

mały — mniejszy, -a, -e

маленький — меньше

Wczoraj pogoda była gorsza — było bardziej zimno. — Вчера погода была хуже — было холоднее / более холодно.

Zapowiadają większe ochłodzenie. — Предсказывают, что еще больше похолодает (букв. Похолодание будет больше).

Na jutro zapowiadają lepszą pogodę. — На завтра обещают погоду получше / более хорошую погоду.

? А как указать на то, с чем мы сравниваем?

☞ Как и при наречиях, используется союз **niż**:

Temperatura nigdy nie bywa niższa niż 15 stopni. — Температура никогда не бывает ниже 15 градусов.

Wolę mniejsze miasta niż Moskwa. — Я предпочитаю города меньше Москвы.

Либо используется сочетание предлога **od** + **родительный падеж**.

Żona jest niższa od męża / żona jest niższa niż mąż. — Жена ниже (ростом) мужа / жена ниже (ростом), чем муж.

Ta dłuższa spódnica jest droższa od palta. — Эта более длинная юбка дороже пальто.

Чтобы обозначить, как велика степень этого различия, используется предлог **o** + количественное сочетание в винительном падеже:

Mąż jest starszy od żony o dziesięć lat. — Муж старше жены на десять лет.

Wolę narty o dziesięć centymetrów krótsze. — Я предпочитаю лыжи короче на 10 сантиметров.

Подчеркнуть различие можно также словами: **o wiele** намного, **dużo** много или, наоборот, уменьшить его словом **trochę** немного, чуть:

O wiele atrakcyjniejsza jest zima. — Зима намного привлекательнее.

Powietrze jest dużo świeższe, niż w lecie. — Воздух намного свежее (более свежий), чем летом.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 4.** Поставьте прилагательные в скобках в формы сравнительной степени и используйте их в нужной конструкции.

Образец: Brat jest (stary) — siostra — Brat jest starszy od siostry/niż siostra.

а)

1. Marek jest (sympatyczny) — Andrzej.
2. Ten tekst jest (trudny) — wczorajszy.
3. Nasz kot jest (biały) — śnieg.
4. Twoja wiatrówka jest (ciepły) — moja.
5. Nowe buty są (modny) — stare.
6. Rano powietrze jest (chłodny) — w dzień.
7. Ciastka w Krakowie są (smaczny) — te.

б)

Образец: Marek jest (stary — rok) — Igor.

Marek jest starszy od Igora / niż Igor o rok.

1. Droga powrotna była (krótki — godzina).
2. Dlaczego zielona sukienka jest (droga — 10 złotych) — czerwona?
3. Jego druga żona jest (stara — 5 lat) — jego córka.
4. Matka Igora jest (młoda — 3 lata) — ojciec Igora.

И всегда надо помнить, что, в отличие от русского языка, формы сравнительной степени прилагательных не совпадают с формами наречий, так как имеют значение рода, числа и падежа и согласуются с существительным:

Nie ma lepszej i piękniejszej pory roku niż lato. — *Нет лучше и красивее времени года, чем лето.*

И конечно, как и у всех прилагательных, происходят чередования в форме именительного падежа множественного числа при лично-мужских существительных (см. урок 12, с. 131), а именно чередуются **sz** и **ś**:

weselsze turystki — weselsi turyści (cp. **nasz** — **nasi**; **nasze** młodsze siostry — **nasi** młodzi bracia).

Weselsi ludzie są przyjemniejsi niż smutni. — *Более веселые люди приятнее грустных.*

→ **УПРАЖНЕНИЕ 5.** Замените прилагательные в скобках формой сравнительной степени и согласуйте ее с формой существительного.

1. Wolę (mocny) kawę.
2. Ania nosi (skromny) kapelusz.
3. Halina kupiła (drogi i smaczny) kiełbasę.
4. Jest zimno — włóż (ciepły) ubranie.
5. Idziemy do kina z (młody) braćmi.
6. Po co bierzesz (ciężki) torbę?
7. Zawsze zaczynam od (długi i trudny) zadań.
8. Poprosiłabym o (modny) sukienkę — ta nie wygląda zbyt modnie.

? И есть еще превосходная степень?

→ Это совсем просто, как у наречий, — надо лишь к форме сравнительной степени добавить приставку **naj-**:

Najlepsze ubranie na dzisiaj — to wiatrówka. — *Самая лучшая одежда для сегодняшнего дня — куртка.*

Najprzyjemniejsza pogoda bywa zimą. — *Самая приятная погода бывает зимой.*

? А если по данному признаку отмечаем полное превосходство, как по-польски сказать «лучше всех», «милее всех»?

→ Тогда употребляются предлог **wśród** или же сочетание: предлог **z** + **родительный падеж**:

Janek jest najprzystojniejszy ze wszystkich moich kolegów / wśród moich kolegów. — *Янек красивее всех моих приятелей.*

Jego prezent był najdroższy ze wszystkich. — *Его подарок был самый дорогой / дороже всех (подарков).*

На русский язык эти формы можно переводить, добавив к сравнительной степени местоимения «всех», «всего» или же описательными сочетаниями со словами «самый», «самая»: *самая хорошая (наилучшая) / лучшие всех; самая милая / всех милее, самый дорогой подарок / дороже всех других подарков.*

? Но в русском языке мы не обязательно используем простые формы сравнительной степени. Можно же сказать — «более здоровый сын, более здоровая дочка, более холодное лето» и т. п. А в польском так можно сказать?

👉 Как и в русском языке, кроме простых форм сравнительной степени, в польском языке используются и формы сложные.

Образование сложных форм сравнительной степени наречий и прилагательных

Сложные формы степеней сравнения образуются так: перед исходным наречием или прилагательным ставится наречие **bardziej** или **najbardziej**.

Lato jest bardziej atrakcyjną porą roku, niż zima. — Лето более привлекательное время года, чем зима.

Lato jest najbardziej atrakcyjną porą roku. — Лето — самое привлекательное время года.

Najbardziej elegancka z nas jest Magda. — Самая элегантная из нас — Магда.

Можно еще указать не только на большую, но и на меньшую степень признака, качества, используя слово **mniej** и **najmniej**, например:

Na peronie jest mniej duszno, niż w wagonie. — На перроне менее душно, чем в вагоне.

Z naszych wiatrówek moja jest najmniej modna. — Из наших курток самая немодная / наименее модная — моя.

Jadwiga jest mniej punktualna od Igora. — Ядвига менее пунктуальна(я), чем Игорь.

Zygmunt jest mniej doświadczonym kierowcą niż Marek. — Зигмунт менее опытный водитель, чем Марек.

От некоторых прилагательных образуются только такие описательные формы:

Musztarda w Rosji jest bardziej gorzka niż w Polsce. — Горчица в России более крепкая / более едкая, чем в Польше.

? А если есть возможность выбора, какую форму выбрать?

👉 Лучше использовать простые формы и сказать — **weselsza piosenka**, а не **bardziej wesola**.

☹ И очень жалко — ведь при образовании сложных не надо думать о чередованиях согласных и гласных!

👉 И все же рекомендуются простые!

Особенности форм сравнительной степени

- **Powyżej zera, poniżej zera** — выше нуля, ниже нуля, формы с приставкой **po-** отличаются от форм однокоренных наречий (**wysoko** — **wyżej**, **nisko** — **niżej**). Они употребляются при существительных и обозначают место на некоторой шкале — выше/ниже нуля.

Powyżej/poniżej poziomu morza — выше/ниже уровня моря.

? Они похожи на русские формы с приставкой **po-** — ср. *получше, похуже, потеплее, пониже* и др., но значение у них другое?

👉 Да, иногда совсем другое: ведь русская приставка может указывать на более низкую степень качества, уменьшать различие:

Сегодня теплее. — *Сегодня чуть/немного теплее.*

В польском языке это значение можно передать, добавив слово **trochę**:

Dziś jest trochę cieplej.

Сравните:

Moja wiatrówka jest trochę cieplejsza od twojej. — Моя куртка теплее твоей (немного теплее твоей).

- Сочетание слова **coraz** с формой сравнительной степени прилагательного или наречия передает увеличение, интенсификацию качества:

Coraz częściej pada deszcz. — Все чаще идет дождь.

Powietrze staje się coraz chłodniejsze. — Воздух становится все прохладнее.

Córka staje się coraz ładniejsza. — Дочка становится все более красивой (все красивее).

Jan czuje się coraz gorzej/lepiej. — Ян чувствует себя все хуже/лучше.

Образование форм сравнительной и превосходной степени прилагательных и наречий

Чередования	Наречия	Сравн. и превосх. степени наречий	Прилагательные	Сравн. и превосх. степени прилагательных
b — b'	słabo	(naj)słabiej	słaby <i>слабый</i>	(naj)słabszy, -a, -e
p — p'	skapo	(naj)skapiej	skąpy <i>скупой</i>	(naj)skąpszy, -a, -e
w — w'	łatwo	(naj)łatwiej	łatwy <i>нетрудный</i>	(naj)łatwiejszy, -a, -e
m — m'	uprzejmie	(naj)uprzejmiej	uprzejmy <i>вежливый</i>	(naj)uprzejmiejszy, -a, -e
n — n'	skromnie	(naj)skromniej	skromny <i>скромный</i>	(naj)skromniejszy, -a, -e
	cienko	(naj)cieniej	cienki <i>тонкий</i>	(naj)cieńszy, -a, -e
t — ć	bogato	(naj)bogaciej	bogaty <i>богатый</i>	(naj)bogatszy, -a, -e
d — dź	młodo	(naj)młodziej	młody <i>молодой</i>	(naj)młodszy, -a, -e
	rzadko	(naj)rzadziej	rzadki <i>редкий</i>	(naj)rzadszy, -a, -e
t — c	krótko	(naj)krócej	krótki <i>короткий</i>	(naj)krótszy, -a, -e
d — dz	prędko	(naj)prędzej	prędki <i>быстрый</i>	(naj)prędszy, -a, -e
s — ż	wysoko	(naj>wyżej	wysoki <i>высокий</i>	(naj>wyższy, -a, -e
	nisko	(naj)niżej	niski <i>низкий</i>	(naj)niższy, -a, -e
l — l	miło	(naj)milej	miły <i>милый</i>	(naj)milszy, -a, -e
r — rz	staro	(naj)starzej	stary <i>старый</i>	(naj)starszy, -a, -e
	mądrze	(naj)mądrzej	mądry <i>умный</i>	(naj)mądrzejszy, -a, -e
	szeroko	(naj)szerzej	szeroki <i>широкий</i>	(naj)szerszy, -a, -e
g — ż	drogo	(naj)drożej	drogi <i>дорогой</i>	(naj)droższy, -a, -e
ch — sz	cicho	(naj)ciszej	cichy <i>тихий</i>	(naj)cichszy, -a, -e
st — śc	czysto	(naj)czyściej	czysty <i>чистый</i>	(naj)czyściejszy, -a, -e
				(naj)czystszy, -a, -e
sł — śl	ściśle	(naj)ściślej	ściśły <i>точный</i>	(naj)ściślejszy, -a, -e
o — e	wesoło	(naj)weselej	wesoły <i>веселый</i>	(naj)weselszy, -a, -e
a — e	śmiało	(naj)śmielej	śmiały <i>смелый</i>	(naj)śmielszy, -a, -e
ą — ę	wąsko	(naj>wężiej	wąski <i>узкий</i>	(naj>węższy, -a, -e

→ **УПРАЖНЕНИЕ 6.** Вставьте формы сравнительной степени наречий и прилагательных.

Złota polska jesień zwykle bywa taka: wczoraj było (chłodno), dziś jest (ciepło), temperatura nie bywa (niski) niż 15 (stopień). Noce stają się (długi). Rano mogą być (gęsty) mgły, ale po południu chmury są (mały), słońce świeci (mocno).

→ **УПРАЖНЕНИЕ 7.** Вставьте сравнительные формы прилагательных или наречий следующих пар слов: wesoły — wesoło, zimny — zimno, dobry — dobrze, ciepły — ciepło, długi — długo, duży — dużo, krótki — krótko, chłodny — chłodno, często — często.

1. Włóż ... sukienkę. — Ależ dziś jest ... niż wczoraj.
2. Dlaczego wkładasz zimowe palto? — Bo dziś jest ... niż wczoraj, wieje wiatr.
3. Kiedy przychodzi Marek — zawsze bawimy się ... — bo Marek jest ... ze wszystkich.
4. Czy nie uważasz, że ... opowiada o Krakowie Marek? — Bo mieszkał tam i ... od nas czytał o Krakowie.
5. Zima w Moskwie jest ... niż warszawska, zima w Warszawie trwa ...
6. Nie lubię, gdy płaszcz jest ... niż sukienka, dlatego noszę spodnie.
7. ... z nas wszystkich mieszkała w Krakowie Jadwiga, a ... — Igor.
8. Noce w lipcu są ... niż w maju.
9. Dzisiaj jest ... niż było wczoraj wieczorem, chętnie włożyłabym sweterek.
10. Kiedy rano we wrześniu widzę gęstą mgłę, nie wiem, co mam włożyć — w ... ubraniu będzie mi gorąco, bo w dzień będzie ...

11. Marek prowadzi samochód ... niż Igor.
12. Igor ... bierze udział w wyprawach kajakowych, za to Marek ... jeździ w góry na narty.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 8.** Вставьте нужные формы сравнительной степени прилагательных или наречий.

1. Mów (krótko — krótki).
2. Czy możesz jechać (szybko — szybko)?
3. Prosiłabym o (krótko — krótki) pytanie, za długo pani mówi. O co pani chodzi?
4. Pociąg Inter-City jest (szybki — szybko) niż pociąg osobowy.
5. Nie lubię kiedy płaszcz jest (krótki — krótko) od sukienki.
6. Jej matka czuje się ... (dobrze — dobrze) w zimie niż na jesieni, jest (zdrowy — zdrowo). Na jesieni (często — często) boli ją głowa.
7. W Moskwie na jesieni pada (częsty — często) niż na wiosnę.
8. Na wiosnę nocy (stać się) (krótki — krótko).
9. Trzeba jeść (często — często) niż dwa razy na dzień.

→ **УПРАЖНЕНИЕ 9.** Вставьте нужные формы степеней сравнения прилагательных и наречий: *dobry — dobrze, mały — mało, duży — dużo, zły — źle, bardzo — bardziej*.

1. Igorze, już ... mówisz po polsku. — Bo zacząłem ... czytać i ... rozmawiać z Polakami.
2. Igor ... mówi po angielsku, ... po polsku.
3. Cóрка ma ... rozmiary niż ja — jest bardzo wysoka.
4. Ten ... kapelusz podoba mi się ..., niż tamten duży.
5. U nas pogoda w maju zawsze jest... niż w kwietniu. — Nie, w Moskwie w kwietniu jest... niż w maju.
6. Chyba ten lek jest ..., wczoraj czułam się ..., dziś jest mi
7. Rozumiem Leszka ... niż Małgosię.
8. Czy mogłabym poprosić o ... pokój?
9. Z tych dwóch pokojów wybieram

→ **УПРАЖНЕНИЕ 10.** Переведите на польский язык.

1. Я знаю Игоря лучше, чем Марка, лучше его понимаю.
2. Я считаю, что Ядвига — хозяйка лучше, чем моя приятельница.
3. Мы бы хотели жить в квартире побольше и получше.
4. Марек старше Игоря на два года.
5. Увидишь, завтра погода будет лучше, на следующую неделю прогнозируют много солнца.
6. В этом году летом в Европе горели леса или были ливни и наводнения.
7. После такого ливня всегда бывает наводнение.
8. В горах воздух всегда свежее и здоровее, чем в городе. В городе слишком много машин.

УПРАВЛЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

Nienawidzić kogo? czego?

Ненавидеть кого? что?

Nienawidzę lata!

Я ненавижу лето!

Jadwiga nienawidzi niepunktualnych ludzi. *Ядвига ненавидит непунктуальных людей.*

🗣 Dialogi • Диалоги

1. — Co pan/pani lubi bardziej, co pan/pani woli — lato czy zimą?
— Oczywiście, że zimą, bardzo lubię jeździć na nartach i łyżwach. A pan?
— Mnie jest wszystko jedno, bo lubię pływać i dlatego chodzę na basen i latem, i w zimie.
2. — Kiedy lepiej przyjechać do Moskwy, który miesiąc jest najprzyjemniejszy? Kiedy jest ładna pogoda?

— To zależy, co pani lubi. W grudniu i styczniu mogą być silne mrozy, ale jest dużo śniegu, lasy pod śniegiem są takie piękne!

— Nie lubię zimna, wolę ciepło i słońce, kiedy można się opalać.

— A więc lepiej pojechać nad morze, w lipcu lub sierpniu.

— Nie, słońce tam jest za gorące.

3. — Czy lubi pani wiosnę?

— Tak, wszystko kwitnie, wszystko jest zielone, ale niestety w Warszawie na wiosnę często pada i jest wilgotno.

4. — Jaka dziś zmienna pogoda! Rano wiał zimny wiatr, zdawało się, że za chwilę będzie padało. Potem pokazało się słońce, zrobiło się ciepło, było mi gorąco w moim ciepłym płaszczu, a teraz znów niebo jest szare i chyba już pada.

— Tak, rano w radiu zapowiedzieli, że będą okresowe opady.

— A co znaczy — okresowe opady?

— Znaczy, że czasami będzie padało. I tak jest — pada.

5. — Nie lubię wiatru, źle się czuję, kiedy wieje silny wiatr, szczególnie z północnego wschodu — niesie zimno, a w zimie — mrozy i śnieg.

— Też nie lubię wiatru, ale najgorzej, kiedy pada deszcz ze śniegiem. Wtedy wolę siedzieć w domu przed telewizorem.

6. — Pada?

— Tak, musimy poczekać, może niedługo deszcz przestanie padać, przecież jest kwiecień, ulewa nie może być długa.

7. — Czy w lipcu były upały?

— Tak, upały i burze, ale silniejsze upały były już w czerwcu.

8. — Zawsze uważałam, że córka jest lepsza od syna — bardziej dba o rodziców.

— Pani dlatego tak mówi, że nie ma pani dzieci, ani syna, ani córki.

* * *

Подумайте, какие существуют русские соответствия польским пословицам:

Jedna jaskółka nie czyni wiosny.

Z dużej chmury mały deszcz.

Lepsze jest wrogiem dobrego.

Lepszy rydz niż nic.

Czerwiec temu się zieleni, kto do pracy się nie leni.

Idzie luty — obuj dobre buty.

А что означают польские рекламы бюро путешествий:

Promocja! Urlop bliżej — ceny niżej.

Lataj «Lotem».

«Lotem bliżej».

Samolotem bliżej.

УРОК 25

Dla chcącego nic trudnego • Где хотенье — там и уменье

Текст 1. Igor wraca do Moskwy • Игорь возвращается в Москву

Oto nadszedł ostatni dzień pobytu Igora w Polsce. Ma wyjeżdżać do domu. Tyle zobaczył w tym kraju w ciągu trzech miesięcy! To jest wprost nie do uwierzenia. Wyjechał z Moskwy latem, a wraca jesienią. Zwiedził Warszawę i Kraków, nauczył się trochę języka polskiego, poznał polskie zwyczaje, zaprzyjaźnił się z wieloma nowymi kolegami.

Jadwiga oraz wielu warszawskich przyjaciół odprowadzają Igora. Jadwiga jest dziś odświętnie ubrana i uczesana. Z rana zdążyła wpaść do fryzjera i zrobić sobie kok.

«А в przeddzień odjazdu, — wspomina Igor, — bardzo długo chodziliśmy z Jadwigą po sklepach Warszawy w poszukiwaniu prezentów dla krewnych i znajomych. Przecież prezenty powinny być niekosztowne, miłe i praktyczne. Znalazienie takich upominków wymagało czasu. Po załatwieniu zakupów do dwunastej w nocy siedzieliśmy w kawiarni i rozmawialiśmy». Dlatego dziś odprowadzający i Igor są troszeczkę niewyspani i zmęczeni. Z wyjątkiem oczywiście nieustrudzonej i zawsze ślicznie wyglądającej Jadwigi.

Na dworcu było gwarno i hałaśliwie. Dookoła głośno mówili, chodzili tam i z powrotem, dźwigali duże walizy. Igor też miał ciężkie rzeczy, bo nakupił dużo prezentów dla swoich rodziców i moskiewskich kolegów. Tyle bagaży nie zmieściło się na jednym wózku, dlatego Igor musiał wziąć dwa.

Wszyscy odprowadzający poszli do trzeciego sektora, w którym zatrzymuje się wagon Igora. Pociąg przybywa bez opóźnienia. Koledzy pomogli Igorowi wnieść bagaże do przedziału. Igor pożegnał się z odprowadzającymi i wsiada do wagonu. W przedziale widzi na drzwiach tę samą instrukcję, której jadąc do Warszawy nie mógł zrozumieć. Instrukcja zawiera następującą informację:

«Na czas podróży pasażer przekazuje bilet konduktorowi. Konduktor musi zapewnić pasażerowi opiekę w ciągu całej podróży i udziela mu wszelkich informacji związanych z podróżą, konduktor także musi obudzić pasażera na pół godziny przed dojazdem do stacji docelowej lub o wskazanej godzinie, bezpłatnie podać zestaw śniadaniowy wraz z kawą lub herbatą. Przed zakończeniem podróży pasażer odbiera bilet i sprawdza, czy w przedziale nie pozostały bagaże.

Dyrekcja PKP «Wars».

Po przeczytaniu instrukcji Igor jest bardzo z siebie zadowolony: «Nauka nie poszła w las. Chciałem się nauczyć polskiego — i nauczyłem się, — mówi do siebie dumnie, — Chcieć to móc. Dla chcącego nic trudnego».

Zapamiętaj przysłówie: wiele ten może, kto musi.

СЛОВАРЬ

bezpłatnie бесплатно
chcę/y, -a, -e желающий
docelow/y, -a, -e целевой, предназначенный для определенной цели;
stacja docelowa станция назначения
dojazd, -u м. подъезд (к чему-л.); прибытие
dumnie гордо
dyrekcja ж. дирекция
dźwigać: dźwigam несов. здесь нести, тащить
głośno громко
gwarno шумно
informacja ж. информация; **udzielać informacji** давать информацию
kok, -a м. пучок (прическа)
nakupić (czegoś): kupić с. накупить (чего-л.)

następny/y, -a, -e следующий
nauka ж. здесь учеба;
nauka nie poszła w las учение пошло впрок
niekosztown/y, -a, -e недорогой
nieustrudzon/y, -a, -e не утомимый
niewyspan/y, -a, -e невыспавшийся
obudzić: obudzę, obudzi с. разбудить
odjazd, -u м. отъезд
odprowadzać: odprowadzam несов. провожать
odprowadzając/y, -a, -e провожающий
odświętnie празднично
opieka ж. забота, опека, попечение

PKP (Polskie Koleje Państwowe) Польские государственные железные дороги (название польского железнодорожного ведомства)
podać: podam с. дать, подать, сообщить
poszukiwanie с. поиск;
w poszukiwaniu в поисках
powinien, powinna, powinno, powinny, powinni должен
powrót, -otu м. возвращение; **tam i z powrotem** туда и обратно, взад и вперед, туда-сюда
pożegnać się: pożegnam się с. попрощаться
przed + твор. п. (przedłóg) до (временное)

przeddzień м. канун; **w przeddzień** в канун, накануне
przekazywać: przekazuje несов. передавать
sprawdzać: sprawdzam несов. проверять
szumnie шумно
ślicznie отлично, прекрасно
troszeczkę немножко (еще), уменьш. от trochę
trudn/y, -a, -e трудный
ubran/y, -a, -e одетый
uczesan/y, -a, -e причесанный
udzielać (czegoś): udzielam несов. предоставлять, давать (что-л.); **udzielać informacji** давать информацию

uwierzenie с. существительное от глагола **uwierzyć** сов. поверить; **nie do uwierzenia** невероятно
waliza ж. чемодан (большой)
«Wars», **-u** м. «Варс» (название польской железнодорожной компании)
w ciągu + род. п. (*przed*-лог) в течение
wprost прямо

wskazan/y, -a, -e указанный, рекомендованный
wspominać: wspominaм несов. вспоминать
wszel/ki, -ka, -kie любой, каждый, всякий
wyglądając/y, -a, -e выглядящий
wyjął/ek, -ku м. исключение; **z wyjątkiem** за исключением
zadowolony/y, -a, -e (z czegoś) довольный (чем-л.);

см. урок 12; **zadowolony z siebie** довольный собой
zakończenie с. окончание, завершение, конец
zapewnić: zapewnię, zapewni сов. обеспечить, гарантировать
zaprzyjaźnić się (z kimś): zaprzyjaźnię się, zaprzyjaźni się сов. подружиться (с кем-л.)

zawierać: zawiera несов. содержать, заключать
zestaw, -u м. комплект, набор; **zestaw śniadaniowy** готовый завтрак, набор еды на завтрак (в поезде)
zmęczony/y, -a, -e усталый, уставший
związany/y, -a, -e связанный (ный)
zwyczaj, -u м. обычай, привычка

КОММЕНТАРИИ

Объяснение слов и выражений

Глаголы, обозначающие необходимость совершения действия:

- В польском языке существует несколько глаголов, указывающих на необходимость совершения действия. Чаще всего в текстах встречались глаголы **mieć**, **musieć** *быть должным*, а также слова **powinien** *должен*, **trzeba** *нужно, надо, необходимо*, **należy** *следует*. Все они сочетаются с инфинитивом (неопределенной формой) глагола:

Mam wcześniej wstawać. — Мне рано вставать (урок 12, с. 127).

Muszę wpaść do matki. — Я должен зайти к маме (урок 21, с. 216).

Trzeba przyznać. — Нужно признать (урок 5, с. 38).

Należy kupować. — Следует покупать (урок 19, с. 195).

Igor ma wyjeżdżać do domu. — Игорь должен уехать домой (урок 25, с. 248).

- Эти слова различаются по значению и употребляются в разных конструкциях. Если необходимо указать, кто именно должен совершить действие, используются личные формы глаголов **musieć** и **mieć**:
- Muszę przestrzegać przepisów** — говорит таксист о себе (урок 8, с. 77). — Я должен/обязан / мне нужно/ необходимо соблюдать правила — это его прямая обязанность.
- Konduktor musi zapewnić pasażerowi opiekę.** — Кондуктор должен/обязан заботиться о пассажире (букв. обеспечить пассажиру опеку).

? А чем отличается глагол **mieć**?

👉 Глагол **mieć** передает наименьшую степень обязательности предстоящего действия — **Mam wcześniej wstawać** (урок 12, с. 127), **mamy opłacić pokój z góry?** — Нам надо/нужно заплатить за комнату вперед, заранее? (урок 14, с. 147, 149). Ближе всего оборот с глаголом **mieć** соотносится с русской неопределенной формой в этом значении: *Мне рано вставать; Нам платить сразу, заранее?*

Если же не надо указывать, кто именно должен совершить данное действие (т. е. это касается всех и каждого), используются слова:

trzeba — *нужно, надо, необходимо*, **należy** — *следует*;

trzeba przyznać — *надо признать* (урок 5, с. 38);

trzeba jeszcze wybielić zęby — *нужно еще отбелить зубы* (урок 23, с. 230).

Garnitury i obuwie należy kupować w sklepach firmowych. — Костюмы и обувь следует покупать в фирменных магазинах (урок 19, с. 195).

? Но по-русски при словах «нужно» или «надо» можно же указать, кто это должен сделать: *Мне /тебе/Игорю/водителю нужно/надо/следует что-то сделать.*

🔊 По-польски к словам **trzeba** или **należy** добавляется только инфинитив (неопределенная форма) глагола, и ясно, что это касается всех или того, кто об этом говорит: **trzeba wiedzieć** — *необходимо знать / нужно знать* (каждому — и вам, и мне). А если надо указать на конкретное лицо, то, как было уже сказано, используются личные формы глаголов **musieć** или **mieć** (ср. **muszę** — *мне нужно / мне необходимо / я обязан*).

Грамматика

МЕСТОИМЕНΙΑ

Количественные местоимения

Количественные местоимения **wiele** *много, многие*, **tylę** *столько*, равно как и вопросительное местоимение **ile** *сколько*, склоняются по падежам, как количественные числительные, и так же сочетаются с существительными (см. уроки 7, 10, 13, 14, с. 154).

Сочетаемость количественных местоимений с существительными

В косвенных падежах представлена та же форма с окончанием **-u**, которая в родительном и винительном падежах сочетается с родительным падежом множественного числа существительного:

Wysyła kartki do wielu (род. n.) przyjaciół (род. n.). — *Посылает (он/она) открытки многим приятелям.*

mam wielu (вин. n.) przyjaciół (род. n.) — *у меня много друзей;*

mam wiele (вин. n.) prezentów (род. n.) — *у меня много подарков;*

в остальных же падежах существительное согласуется в падеже с числительным: **wielu przyjaciółom (дат. n.), z wielu/wieloma przyjaciółmi (твор. n.), o wielu przyjaciółach (предл. n.).**

Им. падеж	С лично-мужскими существительными	С прочими существительными
ilu?	ilu warszawiaków ilu kolegów	ile godzin
wielu	wielu warszawskich przyjaciół	wiele osób wiele prezentów wiele rzeczy
tylu	tylu przyjaciół tylu pasażerów	tylę osób tylę zobaczył

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 1.** Вставьте формы вопросительного и количественных местоимений **ile**, **wiele**, **tylę**.

1. Mamy ... przyjaciół. 2. ... ciekawych rzeczy zobaczył! 3. Poznałem ... nowych kolegów. 4. ... kolegów poznałeś? 5. ... nowych miejsc zobaczyłem! 6. W ... miastach byłeś? 7. Jadwiga ma ... przyjaciółek. 8. Do ... kolegów wysłałeś kartki? 9. Z ... koleżankami byłeś w kawiarni? 10. ... zabytków nie zdążyłem zobaczyć.

ГЛАГОЛ

Глагольные формы

Кроме спрягаемых форм глагола в польском языке используются также причастия и некоторые другие формы.

Причастия могут быть действительными, они определяют того, кто действует. Образуются действительные причастия с помощью суффикса **-ący**, который присоединяется к основе 3-го лица множественного числа настоящего времени глагола, они имеют окончания рода, числа и падежа и согласуются с существительным:

wyglądający — *выглядящий*, от глагола **wyglądać** — *выглядеть* (ср. **oni wyglądają**);

odprowadzający — *проводжающий* от глагола **odprowadzać** *проводжать* (ср. **oni odprowadzają**).

Ср. wagon dla niepalących, osoby oczekujące (урок 13, с. 139–140).

? В русском языке есть еще причастия на **-ви-** типа *написавший, приехавший*. А в польском?

☞ В польском языке вообще нет такого типа причастий, их заменяют придаточные предложения: **który napisał, który przyjechał**.

Второй тип причастий — страдательные, их суффиксы **-an, -on, -t** присоединяются к основе инфинитива (неопределенной формы). Страдательные причастия означают то или того, на что / на кого направлено действие, тем самым характеризуется его состояние:

uczesana — *причесанная*, от глагола **uczesać** — *причесать*,

związany — *связанный*, от глагола **związać** — *связать*,

wskazany — *указанный*, от глагола **wskazać** — *указать*,

kupiony — *купленный*, от глагола **kupić** — *купить*,

umyty — *вымытый*, от глагола **umyć** — *вымыть*.

По этому же типу образуются и некоторые прилагательные:

niewyspany — *невыспавшийся, сонный*,

zmęczony — *усталый*.

? Эти польские формы вполне понятны, потому что как-то соответствуют русским. А какие еще? Например, в русском есть деепричастие — *читая, написав, вернувшись*.

☞ Существуют, конечно, и деепричастия, но в речи они мало употребляются. В тексте этого урока употребляется слово **jadąc**, которое как раз нуждается в комментарии. Это деепричастие образовано с помощью суффикса **-ąc** от основы 3-го лица множественного числа настоящего времени глагола **jechać** — **(oni) jad-ą** — **jad-ąc** и означает дополнительное действие, которое происходит одновременно с основным действием (**Jadąc do Warszawy nie mógł zrozumieć instrukcji**. — *Когда ехал в Варшаву (по дороге в Варшаву), не мог понять инструкции*).

? Соответствием этому слову, наверное, является русское слово «едучи», тоже образованное от глагола «ехать», — но сейчас оно используется только в разговорном языке.

☞ Кроме этого деепричастия, в польском языке еще есть деепричастие с суффиксом **-wszy/-szy**, например: **przeczytawszy** — *прочитав(ши)*. Оно тоже означает дополнительное действие, только предшествующее главному. Очень часто польские деепричастия вполне понятны по аналогии с русским языком — ср.: **czytając** — *читая*, **napisawszy** — *написав(ши)*, хотя для некоторых глаголов соответствий может и не быть, например: **pisząc** — что делаю? — «пишу»? **jedząc** от глагола **jeść** — «едаю»?

Особо следует напомнить о польских глагольных именах с суффиксами **-enie, -anie, -cie**, они не раз встречались нам в текстах (**opóźnienie, zameldowanie, picie, załatwienie, uwierzenie** и др.). Эти слова тоже похожи на русские (см. **-ение, -ание**), но по-польски они образуются почти от каждого глагола. В целом они служат для обозначения самого процесса действия — опаздывания, регистрирования, питья. Так образованы от глаголов **widzieć** и **zobaczyć** формулы прощания: **do widzenia, do zobaczenia** *до свидания*. Прощаясь по телефону, можно было сказать **do usłyszenia** (урок 21, с. 218).

Довольно часто эти слова употребляются с предлогами со значением времени: **po zameldowaniu** (см. урок 14, с. 147); **po załatwieniu zakupów** *после того, как сделали все покупки / сделав все покупки / после всех покупок*; **po przeczytaniu instrukcji** *по прочтении / прочитав инструкцию*; **w poszukiwaniu** *в поисках* (ср. **poszukiwać** *искать*).

Также эти слова могут употребляться со значением цели: **co weźmiemy do picia** (урок 19, с. 198). Таким словам могут быть свойственны особые конструкции, например:

sprawa do załatwienia — *дело, которое надо уладить / устроить, сделать*;

To jest nie do uwierzenia. — *Это невероятно / в это невозможно поверить*.

Трудность этих слов — не в том, чтобы их понять (Игорь их легко понимает), а в том, чтобы грамотно перевести на русский язык.

☺ Но если правильно понимаешь — может, и переводить не надо? Главное ведь — правильно понимать!

➔ **УПРАЖНЕНИЕ 2.** Ответьте на вопросы по тексту.

1. Jak długo trwał pobyt Igora w Polsce?
2. Czy Igor przez cały czas był tylko w Warszawie?

3. Czy po tym pobycie wśród Polaków Igor rozumie język polski, czy umie czytać?
4. Czy poznał nowych kolegów?
5. Kto odprowadzał Igora na Dworzec Centralny w Warszawie?
6. Co robili Igor i Jadwiga w przeddzień wyjazdu Igora?
7. Jakich prezentów Igor szukał dla znajomych i krewnych? Jakie powinny być prezenty?
8. Gdzie moskiewski gość był z kolegami wieczorem?
9. Jak wygląda Dworzec Centralny przed odjazdem pociągu do Moskwy?
10. Dlaczego Igor wziął drugi wózek?
11. Czy Igor potrafił sam wnieść swoje bagaże do przedziału?
12. Czy tym razem Igor rozumie instrukcję?
13. Jakie są obowiązki konduktora?
14. Czy w czasie podróży pasażer ma bilet przy sobie?
15. Jakiego przysłowia nauczył się Igor?

Ключ — урок 2

Czy to (jest) pomnik Kopernika/Chopina?
Tak, to (jest) pomnik Kopernika/Chopina.
Nie, to nie jest pomnik Kopernika/Chopina.

Czy to (jest) ulica Marszałkowska?
Tak, to (jest) ulica Marszałkowska.
Nie, to nie jest ulica Marszałkowska.

Czy to (jest) plac Konstytucji?
Tak, to (jest) plac Konstytucji.
Nie, to nie jest plac Konstytucji.

Czy to (jest) teatr/kino/apteka/poczta/hotel?
Tak, to (jest) teatr/kino, apteka/poczta/hotel.
Nie, to nie jest teatr/kino/apteka/poczta/hotel.

Ключ — урок 3

1

1. Pan Nowak ma na imię Tadeusz. 2. Żona pana Jana ma na imię Helena. 3. Siostra pana Nowaka nazywa się Monika Kowalikowa. 4. Żona pana Nowaka ma na imię Wanda. 5. Syn Heleny ma na imię Zygmunt. 6. Żona pana Janusza Kowalika ma na imię Monika. 7. Siostra Zenona ma na imię Jadwiga. 8. Koleżanka Igora nazywa się Jadwiga Kowalska. 9. Przyjaciół Jadwigi nazywa się Igor Malinin.

2

1. Jak nazywa się ta ulica? 2. Jak nazywa się ten plac? 3. Czy to jest hotel? 4. Jak nazywa się ten hotel? 5. Jak nazywa się nasza ulica?

3

1. Matka Zenona ma na imię Danuta. 2. Ojciec Jadwigi ma na imię Andrzej. 3. Brat Jadwigi nazywa się Zenon Kowalski, Zenek Kowalski. 4. Koleżanka Igora ma na imię Jadwiga. 5. Nie, Igor nie mieszka w Warszawie, Igor mieszka w Moskwie. 6. Matka Zygmunta ma na imię Helena. 7. Nie, Monika to siostra pana Nowaka. 8. Ojciec przedstawia Zosię.

4

1. Mam gości. 2. Przedstawiam panu brata Zenona. 3. Jadwiga ma psa Rekxa i kota Mruczka. 4. Dyrektor przedstawia żonę i córkę. 5. Matka Jadwigi wita gości córki. 6. Igor ma w Warszawie koleżankę. 7. Jadwiga ma przyjaciół Igora. 8. Witam pana i panią. 9. Pan Stefan czeka na panią Monikę. 10. Bardzo mi miło poznać panią.

5

1. Tak, mam brata, nazywa się ... / Nie, nie mam brata. 2. Tak, mam żonę, ma na imię ... / nie, nie mam żony. 3. Tak, mam psa / Nie, nie mam psa. 4. Tak, mam kota / Nie, nie mam kota. 5. Tak, mieszkam w Warszawie / Nie, nie mieszkam w Warszawie. 6. Tak, jestem z Rosji / Nie, nie jestem z Rosji. 7. Tak, mam przyjaciółkę w Warszawie / Nie, nie mam przyjaciółki. 8. Tak, jestem tu sam / Nie, nie jestem sam. 9. Tak, mam wizę / Nie, nie mam wizy.

6

1. Przedstawiam panu swoją żonę Barbarę. 2. Pan Tadeusz ma miłą siostrę. 3. Witam naszego miłego gościa. 4. Pan Jan przedstawia panią Helenę, żonę pana Nowaka. 5. Jadwiga wita dawnego przyjaciela Igora. 6. Mam ładnego psa. 7. Przedstawiam państwu swojego brata Zenona.

7

1. Czekam na siostrę. 2. Jadwiga czeka na dawnego przyjaciela Igora. 3. Koleżanka Jadwigi chce poznać Igora, gościa z Moskwy. 4. Żona pana Nowaka poznaje Helenę. 5. Pani Danuta czeka na córkę. 6. Igor czeka na koleżankę Jadwigę. 7. Pan Stefan czeka na panią Danutę.

8

1. Czy pan ma siostrę? Jak ma na imię? — Tak, mam, ma na imię ... 2. Czy pan/pani ma syna? Jak ma na imię? — Tak, mam, ma na imię ... 3. Czy córka pana Jana ma psa? — Tak, ma. 4. Czy pan/pani ma przyjaciółkę w Warszawie? — Tak, mam. 5. Czy pan/pani jest z Moskwy? Czy pan/pani mieszka w Moskwie? — Tak, jestem z Moskwy, mieszkam w Moskwie. 6. Kogo pan przedstawia, czy to pana żona?

Ключ — урок 4

1

a) 1. nazywa się 2. zamyka 3. czyta — powtarza
b) 1. pani czyta — znam 2. pan ma — mam 3. pan powtarza — powtarzam 4. wybiera się — wybieram się 5. pan zna — znam — znam. 6. Przepraszam — pani ogląda — oglądam 7. ma pan — zaczynam 8. pan mieszka — mieszkam.

2

1. Igor ma duży i wygodny pokój. 2. Okno jest duże, wysokie i szerokie. 3. Sufit jest wysoki i biały. 4. Niebo jest szare. 5. Śniadanie było smaczne, ale bardzo małe. 6. Kot Igora jest młody i głodny. 7. Ostatnie zdanie było zabawne.

3

1. taka smutna 2. wesoła, była ładna 3. zmienna 4. (nie będzie) głodna 5. smaczne 6. smaczna 7. młoda i ładna 8. głodny/głodna 9. ładna 10. miły

4

1. trudny — dość łatwy 2. będzie długa/krótka 3. nowy — stary — wygodny 4. trudny / łatwy 5. smaczny 6. ładna — nowej żony — ciekawy 7. długa — ładna

5

duża — duże, mała — małe, wysoka — wysokie, niska — niskie, trudna — trudne, łatwa — łatwe, ciekawa — ciekawe, nudna — nudne, nowa — nowe, stara — stare, młoda — młode, długa — długie, krótka — krótkie, szeroka — szerokie, wąska — wąskie, droga — drogie, tania — tanie, ładna — ładne, brzydka — brzydkie

6

1. panią i tego wysokiego pana 2. niskiego ojca i wysoką matkę 3. nowego gościa 4. naszego przyjaciela 5. na rosyjską przyjaciółkę 6. przystojnego syna 7. młodą żonę

7

1. Jadwigę, jej brata, panią Majewską, nową żonę pana Jana 2. ładną czerwoną bluzkę 3. dobrą córkę 4. nową gazetę — starą gazetę 5. polską koleżankę Barbarę 6. miłą panią 7. na swoją żonę

8

1. Nie lubi swojej niebieskiej bluzki. 2. Nie widzi dawnej znajomej. 3. Nie ma przyjaciółki. 4. Nie chce jeść morskiej ryby. 5. Nie znam dobrze Moskwy. 6. Nie lubi jej siostry. 7. Nie lubi koleżanki. 8. Nie mam dobrej długiej bluzki.

9

1. Jadwiga ma w Moskwie przyjaciela. 2. Znam jej siostrę. 3. Jan zamyka okno. 4. Matka kupuje rybę. 5. Chce jeść rybę. 6. Przedstawia swoją żonę. 7. Znam dobrze Warszawę. 8. Mam niebieską bluzkę.

10

1. Czyj to pomnik? 2. Czyja to siostra? 3. Czyja to matka? 4. Czyja to koleżanka? 5. Czyje to nazwisko? 6. Czyje to imię i nazwisko?

11

a) 1. To moja siostra. 2. To jego czarny kot. 3. To jej brat Zenek. 4. To mój wygodny pokój. 5. To jej pies.
b) 1. Pan Andrzej ma psa Burka. 2. Mam siostrę Janinę. 3. Helena ma syna Zygmunta. 4. Nasza matka ma przyjaciółkę Halinę. 5. Janek ma koleżankę Wandę.

12

1. Czy pan/pani lubi rybę? 2. Czy pan/pani mówi po polsku? 3. Co pan/pani tam widzi — bardzo ładną panią. 4. Co pan/pani pisze? 5. Czy pan/pani to kupuje? 6. Dlaczego pan/pani nie mówi: dziękuję? 7. Czy jest pan głodny? — Nie, nie jestem głodny. 8. Jaki kawał ryby dostaje codziennie pana/pani kot? 9. Na kogo pan czeka? — Jak zawsze, na swoją żonę.

13

1. Czyj to jest słownik? Czy to pana/pani słownik? — Nie, to słownik mojego syna. 2. Czyj to pies? — To pies Jadwigi. 3. Czy to ciekawy podręcznik? — Nie, nie bardzo, ale bardzo trudny. Codziennie czytam nowy tekst i powtarzam stary. 4. Czy jest tu moja żona?

Ключ — урок 5

1

a) 1. są 2. jesteś 3. są 4. jesteście 5. jesteśmy 6. są
b) 1. jesteś — jestem 2. jesteś — jesteś 3. pan jest — jestem 4. pani jest — jestem 5. państwo są — jesteśmy 6. państwo są — jesteśmy

2

a) 1. czytają — oglądają 2. powtarzamy 3. mają — mają 4. mieszkają 5. mają 6. witam
b) 1. państwo czytają — nie czytamy — oglądamy 2. znasz — nie znam 3. pamiętasz — pamiętam 4. pan pamięta — pamiętam — nazywa się

3

a) 1. mówi 2. mówią 3. lubi 4. lubią 5. bawią się 6. mówi 7. chce
b) 1. mówię — mówimy 2. uczę się — uczymy się 3. chcę. — chcemy 4. chcę — chcemy 5. lubię — lubimy 6. piszę — piszemy 7. kupuję — kupujemy 8. lubię — lubimy
в) 1. chcesz 2. oglądasz 3. chcecie 4. czytasz 5. piszesz 6. lubisz

4

1. lubi pan — lubię 2. chcą państwo — nie chcemy 3. lubi pani — lubię 4. bawi się pani — nie mam 5. państwo mówią — mówimy 6. uczy się pan — lubię

5

1. Piszę do Marka, Leszka, Zbyszka, Janka, Zenka, Włodka, Staszka, Witka, Pawła, Pawełka, Piotrkę, ojca. 2. Czekam na Marka, Leszka, Zbyszka, Janka, Zenka, Włodka, Staszka, Witka, Pawła, Pawełka, Piotrkę, ojca. 3. Jedziemy z Markiem, Leszkiem, Zbyszkim, Jankiem, Zenkiem, Włodkiem, Staszkiem, Witkiem, Pawłem, Pawełkiem, Piotrkim, ojcem.

6

1. pisarzem, lekarzem 2. Jadwigę, nauczycielką — emerytką 3. pana Kowalskiego, dziennikarką 4. dziadkiem 5. babcią 6. do pracy tramwajem 7. kierownikiem — kierowcą 8. z dziadkiem — z wnuczką

7

1. Z Rosji, Rosjanę, w Rosji, obywatelką rosyjską, Niemcem, polskim obywatelem 2. młodą babcią 3. zamężną kobietą 4. stary — niestarym mężczyzną, rencistą 5. żonaty, jego pierwszą żoną 6. była miłą kobietą/ była miła 7. pacjentką doktora Nowaka, zdrowa 8. młoda — starej kobiety 9. uroczą kobietą

8

1. zdrowy — zdrowym mężczyzną 2. dobrą gospodynią — dobrym kierowcą 3. znanym poetą 4. kierowcą pasażerem — na kierowcę 5. młodym rencistą 6. doświadczoną prawniczką

9

1. По тексту урока № 5.

10

Janusz jest mężem Janiny, Janina jest żoną Janusza, Dla Karola, Małgorzaty i Jana są rodzicami, dla Lecha i Heleny są dziadkami. Anna jest żoną Karola, synową dla Janusza i Janiny, matką Lecha i ciotką dla Heleny. Małgorzata jest córką Janusza i Janiny, siostrą Karola i Jana. Jan jest synem Janusza i Janiny, bratem Małgorzaty i Karola, mężem Krystyny i ojcem Heleny, zięciem Stefana. Krystyna jest żoną Jana, siostrą Marii i matką Heleny. Helena jest kuzynką Lecha. Maria jest ciocią Heleny, Helena jest jej siostrzenicą. Lech jest bratankiem Małgorzaty i Jana. Lech i Helena są wnukami Janusza i Janiny, a Janusz i Janina są ich dziadkami.

12

1. Tak/nie, (nie) jestem zamężna. 2. Tak/nie, żyje/ nie, nie żyje. 3. Moja córka ma męża; jest dla mnie zięciem. 4. synowa 5. kuzynami 6. dziadkami 7. Tak, to ja jestem jego wnukiem.

Ключ — урок 6

1

a) 1. państwo widzą 2. widzą państwo 3. pan wchodzi 4. nie chodzą 5. chodzą 6. ja prowadzę

b) 1. widzi pani — nie widzę 2. prowadzi — prowadzisz 3. państwo proszą 4. widzisz — ja nie widzę 5. pan niesie — mogę 6. idą państwo — nie idziemy 7. pani niesie — niosę 8. idzie pani — idę 9. państwo wiozą — wieziemy

2

1. Czy chcesz / chce pan/pani jechać pociągiem? 2. Czy państwo mają nowy samochód? 3. Czy wyjeżdżasz / pan/pani wyjeżdża do Polski po raz pierwszy? 4. Czy rozumiesz / pan/pani rozumie po polsku?

3

1. do Krakowa 2. z Dworca Białoruskiego 3. do pociągu 4. od początku do końca 5. szampana 6. z przedziału 7. nie mam komputera

4

1. pasażerów 2. do tekstów 3. podręczników 4. papierosów 5. synów

5

1. w Lublinie, w Bratysławie, w Berlinie, w Londynie, w Rzymie, w Częstochowie, w Madrycie, w Budapeszcie, w Belgradzie, w Kanadzie, w Kijowie, w Sopocie; w Mińsku, w Gdańsku, w Hadze, w Kołobrzegu, w Kopenhadze, w Ameryce; w Paryżu, w Kazimierzu, w Gdyni, w Toruniu, w Poznaniu. 2. o Igorze, Stanisławie, Halinie, Helenie, Stefanie, Janie, Annie, Józefie, Zygmuncie, Elżbiecie, Marcinie, Małgorzacie, Witoldzie; Jadwidze, Monice, Oldze, Janku, Marku, Kindze, Lechu, Leszku, Tadku, Irencie; Jasiu, Małgosi, Juliuszu, Tadeuszu, Karolu, Stasiu, Ani, Maryli.

6

1. na moście przez Wisłę, w tunelu 2. w porządku 3. w walizce i torbie 4. w pracy 5. w deklaracji 6. o łańcuszku na drzwiach 7. na miejscu 8. na tapczanie 9. na drzwiach 10. w pociągu 11. w przedziale

7

1. o synu 2. o panu 3. w domu 4. w domu 5. o panu Andrzeju i panu Zygmuncie

8

1. siostrze 2. babci 3. koleżance 4. koledze. 5. pasażerze 5. cioci

9

1. Panie Andrzeju! 2. Pani Alino! 3. Aniu ! 4. miła koleżanko! 5. kolego! 6. Panie konduktorze! 7. Panie profesorze!

10

1. w starej gazecie — o naszej podróży 2. o swojej żonie — o swoim mężu 3. na górnym miejscu 4. w kasie, na Dworcu Kazańskim 5. na górnej półce w przedziale 6. w drodze powrotnej 7. polskiej koleżance 8. w nowym wygodnym hotelu

11

a) 1. Dwa plus trzy równa się pięć. 2. Sześć plus siedem równa się trzynaście. 3. Osiem plus cztery równa się dwanaście. 4. Dziewięć plus jeden równa się dziesięć. 5. Jedenaście plus osiem równa się dziewiętnaście. 6. Dwadzieścia trzy plus siedem równa się trzydzieści. 7. Dwanaście plus osiem równa się dwadzieścia. 8. Sześć plus piętnaście równa się dwadzieścia jeden. 9. Dwadzieścia trzy plus siedemnaście równa się czterdzieści. 10. Szesnaście plus szesnaście równa się trzydzieści dwa.

6) 1. Dwanaście minus siedem równa się pięć. 2. Dziesięć minus trzy równa się siedem. 3. Jedenaście minus trzy równa się osiem. 4. Cztery minus trzy równa się jeden. 5. Dwadzieścia dwa minus dwa równa się dwadzieścia. 6. Siedemnaście minus cztery równa się trzynaście. 7. Dwadzieścia sześć minus dziewięć równa się siedemnaście. 8. Piętnaście minus osiem równa się siedem. 9. Czterdzieści minus dwa równa się trzydzieści osiem. 10. Jedenaście minus dwa równa się dziewięć.

12

1. Tak, ma w Polsce koleżankę 2. w Warszawie. 3. w czerwcu 4. samochodu nie ma, nie chce lecieć samolotem 5. z Dworca Białoruskiego 6. w kasie biletowej 7. bo koledzy wyjechali na urlop 8. nie zna 9. Nie, jest Rosjaninem 10. podczas postoju. 11. górne miejsce 12. bo nie może jechać plecami w kierunku jazdy 13. paszport z wizą 14. walizkę i torbę 15. karton papierosów i butelkę szampana 16. dla swoich znajomych 17. do końca sierpnia

13

1. do pokoju 2. z przedziału 3. z wagonu 4. z Moskwy do Warszawy 5. z Dworca Kazańskiego 6. w Polsce 7. Z Pragi do Warszawy, przez Wisłę 8. do drzwi 9. podczas postoju 10. do przedziału

14

1. Trzeba wypełnić deklarację po rosyjsku. 2. W nocy trzeba zamykać okno i drzwi. 3. Trzeba powtarzać nowy tekst. 4. Trzeba zapoznać się z nowym pasażerem / poznać się z nowym pasażerem. 5. W Warszawie trzeba mówić po polsku. 6. Trzeba jechać tramwajem i autobusem. 7. Trzeba dużo czytać po polsku.

Ключ — урок 7

1

1. pieniądze 2. bez pieniędzy 3. pieniądze 4. pieniądze 5. pieniędzy 6. pieniądze — pieniędzy 7. pieniądzech 8. pieniędzy

2

1. sto dolarów 2. dwadzieścia pięć złotych i osiemnaście groszy 3. piętnaście euro 4. dwa złote osiemdziesiąt groszy 5. dziewięć złotych 6. trzy złote

3

dziewiętnasty, dwudziesty ósmy, pięćdziesiąty szósty, sześćdziesiąty trzeci, czterdziesty siódmy, dwudziesty czwarty, siedemdziesiąty pierwszy, osiemdziesiąty ósmy, dziewięćdziesiąty piąty

4

pierwszy maja, dwudziesty ósmy marca, dwudziesty sierpnia, dwudziesty trzeci kwietnia, dziewiąty lipca, trzynasty czerwca, pierwszy września, trzydziesty pierwszy grudnia, czwarty listopada, dwunasty lutego

5

1. dwudziestego czwartego czerwca 2. czwartego października 3. szóstego grudnia 4. trzydziestego pierwszego grudnia 5. piętnastego października 6. dwudziesty czwarty czerwca, pierwszy czerwca 7. dwudziesty szósty maja, dwudziesty pierwszy stycznia, dwudziesty drugi stycznia, czternasty lutego

6

5. do trzydziestego pierwszego sierpnia

7

1. w czerwcu 2. do końca sierpnia 3. w październiku 4. do końca maja 5. w kwietniu 6. w marcu 7. w listopadzie 8. w lipcu 9. w styczniu

8

1. pociągi odjeżdżają 2. ciocie telefonują 3. są hotele 4. są przechowalnie 5. są poczekalnie 6. tramwaje nie zatrzymują się 7. kosztują bilety 8. koty lubią 9. siostry chodzą 10. walizki są

9

1. Duże walizki nie są wygodne — są ciężkie. 2. są moje torby 3. są nasze miejsca 4. przedziały są bardzo wąskie, półki są wysokie 5. są nowe pasażerki 6. te wózki są duże 7. duże damskie torebki kosztują 8. pokoje są duże 9. nasze wagony zatrzymują się 10. hotele są wygodne i niedrogie 11. nasze panie konduktorki są uczynne 12. nie są nasze wagony

10

1. duże kawały 2. nowe gazety 3. wygodne pokoje 4. ciężkie walizki 5. polskie wywieszki 6. duże bagaże 7. dobre hotele 8. polskie złote 9. dobre prezenty 10. duże place, dworce i szerokie ulice 11. smaczne francuskie bułeczki 12. rosyjskie ruble — amerykańskie dolary

11

1. są nowe pasażerki — znam nowe pasażerki 2. koleżanki przyjeżdżają — na koleżanki 3. są moje córki — przedstawiam moje córki 4. babcie są emerytkami — znasz jej babcie 5. moje ciocie są ładne — zna moje ciocie

12

1. Konduktora nie ma. 2. nie ma wygodnej poczekalni 3. nie ma biletów 4. nie ma wolnego miejsca 5. nie ma wody mineralnej 6. nie będzie trzeciego pasażera 7. nie ma deklaracji

13

1. w kantorze — na dworcu 2. w torbie i walizce 3. w sektorze trzecim 4. na pierwszym torze przy peronie drugim 5. o kursie 6. po schodach 7. wózku

14

1. Babci nie ma w domu. 2. Ojca nie ma w pracy. 3. Tu nie ma wolnego miejsca. 4. Tu nie ma telewizora. 5. W pokoju nie ma lampy. 6. Na tej stacji nie było przechowalni. 7. Na tej ulicy nie ma kantoru. 8. Na peronie nie ma bagażowego. 9. W listopadzie nie będzie ładnej pogody.

15

1. Gdzie jest twoja walizka? — Jeszcze jest w przedziale. 2. Ile kosztuje taksówka do dworca? — Dwadzieścia pięć złotych. 3. Gdzie można wymienić euro na złote? — W kantorze. 4. Igor czeka na Jadwigę w poczekalni. 5. Na Starym Placu ten tramwaj się nie zatrzymuje.

16

1. Pociąg pociąg przybywa na tor trzeci. 2. Nasz wagon zatrzymuje się w sektorze drugim. 3. Bagażowy pomoże panu zawieźć bagaże do przechowalni. 4. Gdzie jest moja duża walizka? 5. Kantor jest na dworcu. 6. Chcę wymienić sto dwadzieścia euro na złote. 7. Jaki dzisiaj jest kurs? 8. Gdzie mogę poczekać na koleżankę, czy tu jest poczekalnia? 9. Z bagażami możemy nie wchodzić po schodach, ale wjechać na górę schodami ruchomymi. 10. Gdzie są schody ruchome — mam dwie walizki i torbę.

Ключ — урок 8**1**

zrobiła porządki w mieszkaniu, odkurzyła meble, uprała i wyprasowała pościel, pochodziła po sklepach, przygotowała jedzenie, położyła się spać...

2

1. w ostatniej chwili 2. spraw do załatwienia 3. po sklepach 4. na ósmą 5. zawieźć 6. zielone światło 7. przestrzegać 8. resztę 9. pieniądze 10. pieniędzy i czasu 11. ponagla

3

1. położył się, obudził się 2. ubrała się 3. zobaczyła 4. przepraszała, spóźniła się 5. nie odpowiadał, nie zwracał się 6. prosiła 7. zwracał się

4

1. nie usłyszała 2. nie miała 3. musiał 4. Tak, musiał 5. chciał 6. musiała 7. nie miał 8. musiał

5

1. Jadwiga mogła — Igor mógł 2. pasażer mógł — pasażerka mogła 3. pan Wojciech nie mógł — pani Celina nie mogła 4. konduktor pomógł — konduktorka pomogła 5. pan mógł — pani mogła 6. Jadwiga nie mogła. 7. taksówkarz nie mógł

6

1. nie śpieszyła się 2. nie miała 3. siedział 4. widział 5. miał 6. siedziała 7. musiała 8. musiał 9. prosił 10. nie wiedziała 11. wiedziała, mógł 12. widziała

7

1. musi 2. nie może, musi 3. proszę 4. muszą 5. musi 6. budzi się — budzę się 7. musisz, lubisz 8. muszą

8

1. że 2. że 3. co 4. że 5. że 6. co 7. co 8. że

9

1. zna pan 2. wiedzą państwo 3. pani wie 4. zna pan — znam, nie znam 5. pan zna 6. państwo wiedzą — nie wiemy 7. wiedzą państwo — znamy 8. zna pan 9. pani wie 10. zna pan, wie pan — wiem, nie znam

10

1. nie wiem 2. wiemy 3. wiedzą 4. wie 5. wiemy 6. wie 7. wiedzą, wiemy 8. jedzą 9. je

11

1. go 2. go 3. jej 4. jej 5. z nią 6. o nim 7. go

12

a) 1. budzę się o siódmej 2. wychodzę o dziewiątej i spieszę się 3. mogę 4. muszą 5. poproszę 6. ja siedzę 7. muszą
 6) 1. dziesiąta, musimy 2. prosimy — o trzynastej 3. budzimy się, o godzinie piątej 4. chodzimy 5. możemy 6. siedzimy, możemy 7. chcemy, o dwudziestej drugiej 8. płacimy mandat
 b) 1. muszą, mają 2. płacą 3. siedzą 4. wychodzą 5. proszą 6. wychodzą

13

a) Jest — (godzina) dziesiąta rano, (godzina) dwunasta, (godzina) osiemnasta / szósta, (godzina) dwudziesta druga / dziesiąta wieczorem, (godzina) trzecia w nocy
 b) To było — o (godzinie) siódmej, o (godzinie) dwunastej w południe, o (godzinie) czwartej / o szesnastej, o (godzinie) pierwszej po południu, o (godzinie) ósmej wieczorem / o dwudziestej, o (godzinie) trzeciej po południu, o (godzinie) pierwszej w nocy, o (godzinie) jedenastej rano/ przed południem

14

1. zrobić porządki w mieszkaniu, odkurzyć meble, uprać i wyprasować pościel, przygotować jedzenie 2. po północy, o ósmej 3. o dziesiątej 4. taksówką 5. nie, nie zapłacił mandatu 6. w kiosku 7. tak 8. zawsze, bo wszystko robi w ostatniej chwili 9. nie, nie czekał 10. w poczekalni 11. bo nareszcie była

15

1. pociągu na peronie nie było 2. Igora i Jadwigi nie ma 3. Jadwigi nie było 4. walizki nie ma 5. Jadwigi nie będzie 6. taksówki nie ma 7. nie ma 8. nie ma kantoru 9. pieniędzy nie ma

16

1. nie lubię prasować bielizny pościelowej 2. nie ma dużego wózka 3. nie mam biletu 4. nie znam jej 5. nie znam adresu jej męża 6. nie, nie znamy. 7. nie ugotowała

Ключ — урок 9

1

1. jedzą 2. rozumieją 3. umieją 4. wiedzą 5. nie umieją 6. nie wiedzą 7. rozumieją

2

1. idziemy, dojdziemy, skręcimy 2. przyjdę 3. wyjdę 4. wyjdą 5. pani wejdzie 6. wyjdziemy 7. wyjdzie pani 8. dojdziemy 9. państwo przyjdą 10. wejdiesz

3

1. (Igor) przyszedł 2. (ojciec) wyszedł 3. (pan) przyszedł 4. (nauczyciel) wyszedł 5. (pan) doszedł 6. (pan) wszedł 7. (znajomy) poszedł

4

1. wyszedł — pójde 2. poszła 3. przyszedł — przyszła 4. wyjdzie 5. przyszedł — miał 6. przyszła — poszedł 7. wszedł 8. pójda

5

1. dowie się pan 2. dowiem się — powiem 3. opowie 4. opowie 5. pani powie 6. pan odpowie 7. powiedzą 8. powiedzą 9. nie wiedzą 10. odpowiesz 11. państwo dowiedzą się

6

1. powiedział 2. powiedziała 3. dowiedział się 4. wiedziała 5. nie wiedziała 6. opowiedział 7. odpowiedział

7

miałam, robiłam, odkurzyłam, uprałam, wyprasowałam, pochodziłam, przygotowałam, położyłam się, spałam twardo, nie usłyszałam, nastawiłam, obudziłam się, wstałam, ubrałam się...

8

1. kupiłam 2. przyjechałam 3. powtarzałam 4. przyjechałam 5. nie widziałam 6. przyjechałam 7. nie spóźniłam się 8. zapytałam — nie umiała 9. dostałam się, trafiłam 10. dostałeś się 11. nie byłam 12. czekałam 13. skręciłam — zobaczyłam 14. chciała — chciałam — nie poszłam 15. nastawiłaś — nastawiłam, nie usłyszałam

9

1. powiedziałam, powiedziała 2. powiedziałam, powiedziała 3. dowiedziałam się, dowiedziałam się 4. wiedziałam, wiedziałam 5. nie wiedziałam, nie wiedziałam 6. opowiedziałam, opowiedziałam 7. odpowiedziałam, odpowiedziałam

10

1. przyszłaś 2. pan wyszedł — wyszedłem 3. pani poszła — poszłam, bo chciałam 4. przeszedłeś 5. wjechał pan — wszedłem 6. poszedł 7. poszedłeś 8. przyszedłeś

11

1. na Krakowskie Przedmieście 2. niedaleko stąd 3. po lewej stronie / za rogiem 4. prosto, do Krakowskiego Przedmieścia/ na Krakowskie Przedmieście 5. w lewo/ w prawo 6. dalej / niedaleko stąd / po prawej stronie / przy skrzyżowaniu 7. dalej, na rogu / za rogiem / po lewej stronie 8. na przystanku tramwajowym 9. do ulicy Nowy Świat 10. po prawej/lewej stronie ulicy 11. z hotelu — na ulicę Belwederską 12. prosto, na ulicy Marszałkowskiej

12

1. ktoś 2. jakiś pan 3. kogoś innego 4. jakaś pani 5. z jakąś panią i jakimś panem 6. gdzieś 7. jakaś inna 8. jakiś inny 9. jakiś 10. jakaś 11. jakiegoś 12. do jakiegoś pana 13. ktoś 14. coś

Ключ — урок 10

1

1. ani talerzy, ani noży, ani widelców 2. nakryć 3. potraw z ryby 4. do parówek 5. dolarów 6. rubli na dolary 7. biletów 8. życzeń 9. włosów

2

a) 1. są nowe mosty. 2. czerwone jabłka 3. Parki są bardzo ładne. 4. ładne kwiaty 5. różne obcasy 6. są dobre kawiarnie 7. wszystkie księgarnie — księgarni

б) 1. małych łyżeczek 2. do naszych nauczycieli 3. dobrych życzeń 4. naszych zamówień 5. pierwszych dań.
6. ciężkich bagaży 7. złotych pierścionków 8. do drogich restauracji

3

a) dwa wagony, cztery złote, dwa bilety, trzy bilety, dwa place, dwa buty, cztery domy, trzy pociagi, dwa koty, trzy hotele, dwa pokoje, dwa pierścionki

б) trzy kasy, dwie torby, cztery panie, trzy ulice, trzy walizki, dwie przechowalnie, cztery siostry, trzy godziny, dwie minuty

в) dwadzieścia dwie studentki, trzydzieści dwa miejsca, trzydzieści trzy złote, trzydzieści cztery dolary, trzydzieści cztery pokoje, dwadzieścia cztery godziny

г) pięć domów, pięć pokoi, pięć samochodów, piętnaście złotych, dwadzieścia dni

4

a) 1. trzy złote — pięć złotych, dwadzieścia pięć złotych 2. dwie ulice — dwanaście ulic 3. cztery hotele — sześć hoteli 4. cztery złote — sto cztery złote 5. dwie godziny — osiem godzin

б) 1. dwadzieścia dwa krzesła — dwa krzesła 2. trzynaście autobusów — trzy autobusy 3. siedem biletów — cztery bilety 4. osiem dolarów — dwadzieścia dwa dolary 5. sześć rubli — trzydzieści trzy ruble

5

1. sto jeden zegarków 2. sto sześćdziesiąt jeden miejsc 3. trzydzieści jeden talerzy 4. pięćdziesiąt jeden rubli 5. czterdzieści jeden pasażerek 6. czterdzieści jeden widelców i noży 7. dwadzieścia jeden turystek 8. dwadzieścia jeden zegarków

6

Dwa złote osiemdziesiąt groszy; po pięć złotych; za dwa kapelusze sto pięćdziesiąt złotych; siedemnaście złotych; dziesięć książek; dwanaście krzeseł; dwie parówki; trzy butelki.

7

1. a) siedemnasta; trzecia/piętnasta; ósma/dwudziesta; dziewiąta/dwudziesta pierwsza; pierwsza/trzynasta

б) o dwunastej (w południe — o północy); o dwudziestej drugiej; o dziesiątej; o piątej/ o siedemnastej

в) (o) wpół do drugiej; (o) wpół do czwartej; (o) wpół do ósmej; (o) wpół do jedenastej; (o) wpół do pierwszej; (o) wpół do piątej

2. dziesięć (minut) po dwunastej; za piętnaście / za kwadrans ósma; dwanaście (minut) po trzeciej; siedem (minut) po ósmej; za pięć (minut) dziesiąta; dwadzieścia pięć (minut) po jedenastej; dwadzieścia dwie (minuty) po trzeciej; cztery (minuty) po pierwszej; trzydzieści cztery (minuty) po drugiej / za dwadzieścia sześć (minut) trzecia

8

1. od ósmej rano do dziewiątej wieczorem 2. o wpół do szóstej 3. umyć i skrócić włosy, ufarbować włosy na czarno, zrobić trwałą ondulację, zrobić hennę, nałożyć maseczkę i zrobić manicure 4. nie zdąży od wpół do szóstej do szóstej 5. zdąży pan na jedenastą 6. do siódmej 7. nowych fleków 8. Tak, nocne sklepy są czynne 9. od dziewiątej do dwudziestej 10. o wpół do siódmej 11. za kwadrans / za piętnaście (minut) szósta 12. sałatkę owocową, zupę jarzynową, kotlet schabowy z ziemniakami i lody 13. jest należyta obsługa klientów

9

1. pójde i skróce 2. farbuje 3. mamy 4. gotujesz 5. wyjdziemy o czwartej — nie zdążymy 6. proponuje 7. państwo jedną

10

1. Do której pan/pani tu będzie? 2. Kiedy / o której wychodzimy z hotelu? 3. O której zwykle wstajesz? 4. Do której / jak długo będziemy w muzeum? 5. O której będzie obiad? 6. Poproszę o rachunek. 7. Proszę o kartę.

Ключ — урок 11

1

1. nie pamiętam 2. zapomniałam 3. zapomniałam 4. pamiętam 5. zapominam 6. zapomniałem 7. zapomniałem / zapomniałam — pamiętam 8. nie zapomnę 9. nie zapomnę, zapamiętałem

2

1. jadą 2. jedzą 3. pan je — jem 4. państwo jadą 5. jedziemy 6. jedzie 7. jedzą 8. jemy 9. jedziesz — jadę

3

1. We Francji — Francuzi 2. W Rosji — Rosjanie 3. W Polsce — Polacy 4. W Rumunii — Rumuni 5. W Bułgarii — Bułgarzy 6. W Anglii — Anglicy

4

a) 1. Anglicy — mieszkają, Rosjanie, Amerykanie 2. studenci — jadą 3. pasażerowie — czekają 4. kierownicy — przychodzą 5. turyści — jedzą 6. klienci — zamawiają 7. koledzy — jadą 8. jadą — Czesi, rozmawiają ze Słowakami 9. kontrolerzy — pytają 10. emeryci i renciści — korzystają 11. turyści — zwiedzają

b) 1. dziennikarze piszą 2. tramwaje nie zatrzymują się 3. taksówkarze nie mają 4. uczniowie muszą — lubią 5. Pokoje są czyste i ładne. 6. Hotele są drogie. 7. są wygodne niskie fotele 8. nauczyciele odpowiedzą

в) 1. kierowcy czekają 2. leżą widelce i noże 3. cudzoziemcy muszą 4. place są duże. 5. kierownicy nie wchodzą 6. dworce mają 7. Chińczycy nie jedzą 8. znawcy mogą

5

1. czasu 2. ludzi 3. kolegów 4. stacji 5. tramwajów 6. problemów 7. ciekawych miejsc 8. różnych rzeczy 9. biletów 10. dobrych hoteli

6

1. tramwaje, autobusy, metro 2. normalne i ulgowe, dobowe i tygodniowe 3. o tygodniowych 4. w kiosku Ruchu 5. emeryci i renciści 6. przez całą dobę 7. tak, są 8. jechać bez biletu 9. płaci mandat 10. sto złotych 11. warszawianie i turyści, Polacy i cudzoziemcy, studenci i urzędnicy, gospodynie 12. Stare Miasto i plac Zamkowy, Krakowskie Przedmieście i Uniwersytet Warszawski 13. ze starym gmachem Uniwersytetu Moskiewskiego 14. Tak, są podobne do nowych stacji moskiewskich 15. są bardzo duże, głębokie i są bogato zdobione

7

1. zwiedziłem/zwiedziłam 2. nie miałem/nie miałam, zapłaciłem/zapłaciłam 3. dojechałem/dojechałam 4. wszedłem/weszłam, skasowałem/skasowałam 5. kupiłem/kupiłam 6. jeździłem/jeździłam 7. skręcił — chciałem/chciałam 8. zapomniałem/zapomniałam, skasowałem/skasowałam

8

1. proponuje 2. proponujemy 3. państwo wracają 4. porównują 5. kupują 6. kupimy 7. zapomnę 8. pan nie okazuje 9. musi 10. zapłaci 11. stanowią

9

1. że — co 2. że 3. co 4. że 5. że 6. że 7. co

10

1. Chcę zwiedzić Stare Miasto. Czy to jest daleko od naszego hotelu/stąd? 2. Czym można dojechać / dostać się na dworzec? 3. Możemy porównać plac Bankowy do placu Nowego. 4. Jadę do Jadwigi tramwajem lub metrem. 5. Młody mężczyzna/pan nie miał biletu i musiał zapłacić mandat. 6. Igor często rozmawia z Polakami po angielsku. 7. Na przystanku można się dowiedzieć, kiedy przyjedzie tramwaj — tam wisi rozkład jazdy. 8. Jakim tramwajem można dojechać do Marszałkowskiej — piętnastym czy dziewiętnastym / piętnastką czy dziewiętnastką? — Nie, dziewiętnasty skręci w prawo. 9. Jutro zwiedzimy plac Zamkowy.

Ключ — урок 12

1

1. polscy turyści piszą 2. polskie turystki piszą 3. moi sąsiedzi są dumni 4. moje sąsiadki pojadą 5. ci Anglicy są 6. moje babcie nie chodzą 7. ostatni przechodnie 8. stacje nie są tak ozdobne 9. są wielogodzinne korki 10. czarne koty 11. głodne klientki zamawiają — głodni klienci zamawiają 12. jej ostatnie kapelusze były

2

1. byliśmy 2. przechodziłyśmy 3. Nowakowie zatrzymali się 4. czekaliśmy (na nasze rosyjskie koleżanki) 5. kucharze dodali 6. zwróciliśmy się/ zwróciliśmy się 7. napisaliśmy 8. kierowcy byli uprzejmi 9. pływały białe łabędzie 10. głodne psy były złe

3

1. koleżanki miały 2. koledzy nie zrozumieli 3. przechodnie widzieli, czekali 4. pasażerki powiedziały 5. turyści z Francji obejrzeli 6. koledzy mieli 7. wiedzieliśmy 8. mieszkanki Warszawy nie umiały 9. siedzieliśmy 10. widzieliśmy 11. siostry chciały, jej koledzy chcieli

4

1. gospodynie poszły 2. przeszliśmy 3. przeszliśmy 4. weszli 5. poszliśmy smutni sami

5

1. warszawskie pomniki 2. uprzejmych warszawskich kierowców 3. na nasze koleżanki 4. sarny i wiewiórki, łabędzie i kaczki na stawie 5. koty 6. cudzoziemców i cudzoziemki 7. nowych kolegów i nowe koleżanki 8. wujów, ciocię, kuzynów i kuzynki 9. Polaków i Polki — Amerykanów i Amerykanki, Niemców i Niemki, Francuzów i Francuzki 10. klientów i klientki 11. klientki 12. pałace i kościoły 13. przechodniów 14. te panie

6

1. do swojego kolegi w Moskwie 2. O Polsce, o Polakach, o warszawskich zabytkach, o Łazienkach, o polskich potrawach, o warszawskich pomnikach 3. biorą go za Polaka 4. ustąpił miejsca 5. mieszkańcy Warszawy są grzeczni, bardzo wczesnie wstają, są wierzącymi katolikami, mają niezwykle upodobania 6. kierowcy są uprzejmi dla przechodniów 7. przechodnie też są cierpliwi i uprzejmi 8. można przechodzić tylko na zielonym świetle 9. można naciśnąć guzik na słupie i światło się zmieni 10. Stare Miasto i kościół Świętego Krzyża, pałac Staszica, Muzeum Narodowe i Łazienki 11. Łazienki — to park, letnia siedziba ostatniego króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. 12. Igor oglądał Pałac na Wodzie 13. widzieli wiewiórki i sarny, pawie, na stawie — łabędzie i kaczki 14. co niedziela pod pomnikiem Chopina 15. ulicę Nowy Świat, Krakowskie Przedmieście — pomnik Chopina, Kopernika 16. bardzo wczesnie, już o ósmej 17. o zakąskach, o twarożku, o sałatkach, o barszczu czerwonym, o befsztyku tatarskim, o bigosie, flakach i żurku, smakował mu bigos. 18. w kawiarni u Blikłego

Ключ — урок 13

1

a) dwa bilety, trzy filiżanki kawy, cztery wagony, pięć noży i widelców, trzy hotele, sześć pokoi, siedem miejscówek

b) dwóch panów, trzech wojskowych, pięciu kontrolerów, sześciu pasażerów, dwóch kierowców, trzech turystów, jedenastu taksówkarzy, dwóch kierowców, dziesięciu bagażowych, cztery osoby

b) dwóch młodych panów, trzech chłopców, pięć kobiet z dziećmi, pięciu Francuzów, trzech Niemców, dwóch Rosjan, dwóch Amerykanów, pięciu Anglików, trzy staruszki, dziewięciu Polaków

r) piętnastu pasażerów, osiemnastu wojskowych, dwunastu kelnerów, siedmiu klientów, dwudziestu turystów, trzynastu panów, pięćdziesięciu wojskowych, ośmiu taksówkarzy

2

1. ile kucharek? — sześć kucharek 2. ilu pasażerów? — trzech pasażerów 3. ile hoteli? — trzy hotele 4. ile pociągów? — cztery pociągi 5. ile osób? — siedem osób 6. ile pasażerek? — cztery pasażerki 7. ile córek? — dwie córki 8. ile peronów? — pięć peronów 9. ilu konduktorów? — dwóch konduktorów 10. ilu taksówkarzy? — trzech taksówkarzy

3

1. z Krakowa — z opóźnieniem dziesięciominutowym 2. ulec zmianie 3. na długo przed odjazdem 4. po półgodzinie — przy kasie 5. o dwa bilety — na pociąg ekspresowy — do Krakowa — przez Radom 6. przy oknie, naprzeciwko siebie 7. tam, gdzie jest wolne miejsce 8. w sektorze drugim 9. do Krakowa — przez Radom — w rozkładzie pociągów, wisi na peronie — przed wejściem — na peron

4

1. przy peronie pierwszym 2. z toru trzeciego 3. nie, z opóźnieniem 4. ...minut 5. było jedenaście osób 6. W kolejkę stoi dwóch starszych panów, trzech wojskowych, matka z dwójką dzieci i pięć pań w różnym wieku 7. w wagonie u konduktora 8. pół godziny 9. ekspresowym 10. wagon drugiej klasy dla niepalących 11. o piętnastej trzydzieści

5

1. na ... przed... 2. na ... przed 3. na ... przed 4. na ... przed 5. na pięć minut ... przed 6. na ... przed 7. przy ... naprzeciwko 8. przez

Ключ — урок 14

1

1. rezerwację 2. karty meldunkowe, dowód, paszport 3. ze wszystkimi wygodami 4. łazienka, wziąć 5. dwa razy w tygodniu 6. wyprasować 7. z góry/ przed wyjazdem 8. zaczyna się i kończy 9. jest wliczone 10. we własnym zakresie 11. przynieść, do pokoju. 12. wychodzą, zostawić, w recepcji 13. z życzeniami urodzinowymi

2

1. W hotelu Cracovia 2. dwa pokoje jednoosobowe 3. (przez) cztery dni 4. wypełnić kartę meldunkową i oddać recepcjonistce dowód osobisty lub paszport 5. pokoje na trzecim piętrze ze wszystkimi wygodami — z łazienką, toaletą i klimatyzacją, w łazience jest prysznic i wanna 6. Goście mogą korzystać z telefonu, telewizora i lodówki, czajnika elektrycznego, z gniazdka do maszynki do golenia, suszarki, z wieszaków, szcetek do ubrania i obuwia, nie mogą korzystać z grzałek. 7. zadzwonić do recepcji, recepcja wyśle elektryka 8. w restauracji, w barze, w kawiarni, w pokoju 9. nadać telegram do matki 10. pięćdziesiąt lat 11. listy zwykłe, lotnicze, krajowe i zagraniczne, polecane, pocztą priorytetową 12. kopertę, znaczki i widokówki z zabytkami Krakowa 13. Tak, dostanie pan/pani. Proszę pisać łacinką. 14. bo zależy mu na czasie — chce, żeby przyjaciel dostał list jeszcze przed jego powrotem do Moskwy

3

1. wybierze, bierze 2. państwo wybiorą 3. zabiorę 4. wybiorę 5. pani zabierze — zabiorę — zaniósę 6. sama zabiorę 7. odbierze — odbiorę i przyniosę 8. odbierzemy — państwo odbiorą 9. odbiorę — przyniosę 10. odbierzesz 11. biorę

4

1. pan przyniesie — niosę 2. wyniosę 3. przyniosą 4. zaniósę 5. niesiesz 6. wniosę

5

1. jedzie pani — jadę 2. pan przyjedzie — przyjadę 3. przywieziesz — przywiozę 4. odjedzie 5. wyjedzie 6. państwo przyjadą — przyjedziemy — przyjadę 7. pan zawiezie — zawiozę

6

1. pani bierze — wezmę 2. wezmę — weźmiesz 3. weźmiemy

7

1. weźmiemy — zostawimy 2. dostaniemy 3. dostanę 4. dostają 5. państwo oddadzą — odbiorą państwo 6. oddam 7. państwo oddają — zabierają

8

a) 1. dwa łóżka 2. siedem dni 3. dwadzieścia dolarów 4. cztery stoliki — dwa wolne 5. przez dwadzieścia cztery godziny 6. za trzy dni 7. pięć róż 8. dwa okna

б) 1. dwa duże tapczany 2. dwa pokoje dwuosobowe 3. za dwie doby hotelowe 4. pięć złotych reszty 5. dwa złote osiemdziesiąt groszy — dziewięć złotych — trzydzieści dwa złote 6. trzynaście złotych

в) 1. z pięciu kolegami 2. z trzema koleżankami i trzema kolegami 3. o dwóch rzeczach 4. piętnaście minut — po piętnastu minutach 5. siedem czerwonych róż 6. dwa dni temu — na trzy jednoosobowe pokoje

9

1. po dwóch tygodniach 2. przed tygodniem 3. w ciągu tygodnia 4. dwa tygodnie 5. trzy razy w tygodniu 6. za tydzień 7. po tygodniu 8. przed dwoma tygodniami — na pięć jednoosobowych pokojów

Ключ — урок 15

1

1. w restauracji hotelowej 2. bo chcieli uświetnić pierwszy dzień pobytu w Krakowie 3. nie, przez następne dni będą jedli obiad w barze 4. przy stoliku na dwie osoby / o stół na dwie osoby 5. pieczeń wieprzową z pieczarkami i fasolką szparagową, cynaderki z frytkami, wątróbkę 6. zupę grzybową, szpinakową, fasolową, pomidorową, cebulową, ogórkową, grochówkę, z kluskami, rosół z pulpecikami 7. pieczeń 8. pasztet z gęsi zamiast sałatki 9. pójść na kawę i lody do jakiejś pobliskiej kawiarni 10. przyjaciela z Warszawy Marka Kalinowskiego 11. nie, przyjechał służbowo 12. towarzyszyć Igorowi i Jadwidze w spacerach po Krakowie 13. bo nie je zup i objada się ciastkami 14. kelnerom, szatniarce i szatniarzowi w kawiarni i teatrze, portierom, tragarzom, taksówkarzom

2

a) 1. kelnerce 2. babci 3. rodzinie 4. matce 5. żonie, siostrze 6. tej starszej pani i temu starszemu panu

б) 1. panu konduktorowi 2. gościowi 3. starszemu przechodniowi 4. kelnerowi 5. Markowi 6. naszemu przyjacielowi 7. gospodarzowi 8. klientowi 9. pilotowi

в) 1. kierowcy 2. znawcy 3. naszemu znajomemu 4. pani 5. dziadkowi i babci

г) 1. pani doktor 2. ojcu 3. państwu 4. państwu 5. pani 6. panu 7. panu profesorowi 8. rodzicom 9. dziadkom 10. rodzicom — dzieciom

3

1. naszemu gospodarzowi i naszej gospodyni 2. koleżance 3. rosyjskiemu turyście 4. koledze 5. synowi 6. cudzoziemcowi 7. pani

4

1. swojego męża — z żoną Stefana — bratową 2. braci — z braćmi — z bratową 3. z teściami 4. z ojcem — ojcu — syna — synowie 5. matki — synów — ojcowie — córki 6. dwie córki — syna — synową — zięciów 7. braci — niż siostry 8. zięciowie — dla żon, dla teściowej 9. bratu i bratowej

5

1. nada 2. zje 3. wyjadą 4. wyślesz 5. weźmiemy i pójdziemy

6

1. będzie dbać o zdrowie — będzie dbał 2. będą mieszkać — będą mieszkali 3. będą jeść — będą jedli 4. będziesz wiedzieć — będziesz wiedział / wiedziała 5. będziemy rozumieć — będziemy rozumieli / będziemy rozumiały 6. będą zwiedzać — będą zwiedzali 7. nie będzie zamawiać — nie będzie zamawiała 8. będziemy jeść — będziemy jedli / będziemy jadły 9. będą mówić — będą mówili / będą mówiła

7

1. państwo zjedzą — państwo zjedli 2. usiądę — usiadłem/usiadłam 3. zwiedzimy — zwiedziliśmy/zwiedziłyśmy 4. wyjadę — wyjechałem/wyjechałam 5. wyjdziemy — wyszliśmy/wyszłyśmy 6. napijemy się — napiliśmy się / napiłyśmy się 7. nauczę się — nauczyłem się/nauczyłam się 8. powiem — powiedziałem

8

1. zależy na czasie 2. przypadła do gustu 3. w zwiedzaniu miasta 4. korzysta z internetu 5. z góry 6. w łazience — zwrócić się do recepcji 7. nie uległy zmianie 8. na wpół do ósmej 9. zwrócić się do pokojowej 10. dba o zdrowie — Igorowi 11. przy stoliku pod oknem

Ключ — урок 16

1

1. tego kierowcę — młodzi kierowcy 2. ze sprzedawcą 3. o tym polskim poecie — koledzy 4. kolegę 5. moi koledzy — wszystkie moje koleżanki — zameżne 6. hiszpańscy turyści 7. mieszkańcy Krakowa — krakowianie — dobrych rzeźbiarzy, malarzy, poetów 8. francuskim turystom 9. koledze

2

1. nowe znajome 2. starsze panie 3. córki 4. te aktorki kabaretowe 5. panie 6. trzy córki i trzech synów 7. kwiatarki 8. niemieckie turystki 9. panie 10. swoje uczennice

3

1. mi 2. ci 3. ci — tobie 4. z tobą 5. ze mną 6. o tobie 7. z tobą 8. z tobą — ze mną 9. mnie — ciebie 10. o mnie — o tobie 11. bez ciebie 12. ci — ze mną 13. cię 14. ci — na mnie

4

1. Nad Wisłą, nad Moskwą, nad Newą. 2. Od siedemnastego wieku. 3. Zabytki romańskie, gotyckie, renesansowe, barokowe. 4. Znajduje się na Rynku Głównym, jest to kościół gotycki o dwóch wieżach różnej wysokości. 5. To sygnał trąbki z wieży kościoła Mariackiego. 6. Bo zobaczył, że w kierunku miasta posuwają się oddziały tatarskie. 7. Bo strzała utkwiała mu w gardle. 8. Tak, usłyszeli ten hejnał i odrzucili nieprzyjaciela. 9. W południe radio nadaje go na całą Polskę. 10. Ołtarz 11. Znakomity rzeźbiarz Wit Stwosz w piętnastym wieku. Ołtarz składa się z drewnianych pomalowanych figurek i przedstawia życie i zaśnięcie Matki Boskiej. 12. Ratusz, Sukiennice. 13. Muzeum Matejki i Muzeum Narodowe (Zbiory Czartoryskich). 14. Pisze o hejnale, o lajkoniku, o królu Kraków, o jego córce, o smoku i szewcu. 15. Wawel to zamek dawnych królów polskich. 16. Katedrę Wawelską z Kaplicą Zygmuntowską, nagrobki władców i monarchów polskich i wybitnych Polaków, na Zamku — przepiękne komnaty i sale, Salę Poselską, arras i gobeliny, meble gdańskie. 17. W kawiarni «Jama Michalikowa» — obrazy i rysunki dawnych malarzy, w «Piwnicy pod Baranami» — występy aktorów kabaretowych, zespołów muzycznych i jazz-bandów. 18. Hejnał.

5

a) 1. Polska nie ma dwóch stolic. 2. Nie, nie ma doróżkarzy. 3. Nie, nie widziałem / nie widziałam jego obrazów. 4. Nie, wszystkich pomników nie pamiętam, pamiętam tylko w Warszawie i w Krakowie. 5. Nie mamy w domu dwóch kotów. 6. Nie jadłam na obiad sałatki i zupy. 7. Dowodów osobistych i paszportów nam nie oddali. 8. Wszystkich zabytków w tym mieście nie znam. 9. Nie oglądaliśmy występów w «Piwnicy pod Baranami».

b) 1. Nie jadłem precli w Krakowie. 2. Nie, nie lubię gołębi. 3. Nie, nie wysłałem widokówek do kolegów. 4. Nie, nie widzieliśmy witraży. 5. Turyści nie zarezerwowali pokoi w hotelu. 6. Nie lubię ciastek z kremem. 7. Nie oddajemy swoich bagaży. 8. Nie kupiłam kopert i znaczków. 9. Nie zamawiamy lodów. 10. Nie znam tych turystek — nie widziałem ich. 11. Nie czytałam tych wierszy.

6

1. W jakiejś restauracji, gdzieś niedaleko 2. z jakąś panią 3. do jakichś znajomych 4. jakiś — jakiś 5. gdzieś daleko 6. jakieś kwiaty — jakieś słodczyce 7. do jakiejś kawiarni 8. coś na kolację 9. coś na przekąskę — coś smacznego

Ключ — урок 17

1

1. samolotem, pociągiem, statkiem, samochodem, koleją 2. nie, bardzo źle 3. nie, nie jest długi 4. lot trwa trzy godziny 5. chwile, kiedy stewardzi roznoszą napoje i kanapki 6. bo można siedzieć na pokładzie i podziwiać nadwiślańskie krajobrazy 7. nie, bo nie kursuje żaden statek 8. samochodem Marka 9. hamulce, gaźnik i silnik, olej, ciśnienie w oponach 10. Igor umie prowadzić, Jadwiga — nie. 11. tak, ma rosyjskie prawo jazdy 12. nie, nie jest ważne

2

1. zapomniałeś 2. zapamiętam 3. zapomniałem/zapomniałam 4. pamiętać, nie zapomnę 5. zapamiętać 6. nie zapomnę 7. zapomniałeś 8. zapomniała 9. nie pamiętam 10. zapomniałam 11. zapomniały 12. nie zapomnimy

3

1. dostanę 2. zaczniesz 3. dostanę się 4. zaczniesz 5. zacząć 6. wezmę 7. panowie nie wezmą 8. pani zapłaci 9. wezmę 10. wyjmę

4

1. koleją 2. benzyny 3. zawrotu głowy 4. nie zapomnieliśmy 5. z portfela — w bagażniku 6. twojej rady 7. staniemy — na koleżanki 8. proponuje 9. zabierze 10. w drodze powrotnej — dwa wypadki drogowe 11. doświadczonym kierowcą — w drodze

5

1. Kiedy się zacznie nasz ulubiony program? — Jak zawsze — o wpół do ósmej. 2. Jak można się dostać stąd do placu Konstytucji? 3. Czy dostanę nowy słownik polsko-rosyjski? 4. Za chwilę pociąg stanie. 5. Wezmę swoją walizkę do pokoju. 6. Czy weźmiesz bilety? 7. Czy dostaniemy dwa dolne miejsca?

6

Jadwiga i Igor mówią o drodze powrotnej z Krakowa do Warszawy. Czym będą wracać? Igor nie chce jechać pociągiem — ma jeszcze jechać koleją z Warszawy do Moskwy. Jadwiga nie chce lecieć samolotem, bo źle znosi lot, chociaż lubi, kiedy stewardzi roznoszą napoje i kanapki. Ale podczas krótkiego lotu z Krakowa do Warszawy nawet tej przyjemności nie będzie. Co zrobić? Całe szczęście, że wczoraj Marek zaproponował jechać do Warszawy jego samochodem — on sam będzie prowadził (samochód), jest doświadczonym i zapobiegliwym kierowcą. Igor też umie prowadzić, ale nie ma międzynarodowego prawa jazdy, a rosyjskie prawo jazdy w Polsce jest nieważne.

Ключ — урок 18

1

1. imieniny, Boże Narodzenie, Wielkanoc 2. (na) kilka dni przed świętami 3. Nie, nie jest podobny — Polacy obchodzą Sylwestra na balach i zabawach. 4. bo trzydziesty pierwszy grudnia — to dzień świętego Sylwestra 5. życzenia zdrowia, szczęścia, wesołych świąt bożonarodzeniowych, wielkanocnych, Wesołego Alleluja 6. zdrowia, szczęścia w życiu osobistym, sukcesów w pracy, spełnienia wszystkich życzeń, udanego urlopu 7. święcone jajka, mazurki, różne wędliny — szynkę i kielbasę 8. bo, zgodnie ze zwyczajem, przechodniów można oblewać wodą 9. odwiedzają cmentarze i składają kwiaty na grobach 10. o Bożym Narodzeniu, o Wielkanocy, o Święcie Zmarłych, o Święcie Niepodległości, o Święcie Pracy, o Święcie Konstytucji Trzeciego Maja, o Święcie Bożego Ciała, o Dożynkach

2

1. obchodzą 2. pan woli 3. życzę 4. świąteczną kartkę z życzeniami 5. przybrania 6. przy stole 7. oblewają się 8. odwiedzać 9. na imieninach 10. piętrowej willi 11. do tańca 12. wolę 13. na cześć 14. sukcesów w pracy i szczęścia w życiu osobistym — zdrowia 15. kolej 16. nastawić 17. zgodnie ze zwyczajem

3

1. w domu, w restauracji 2. w parterowym lub piętrowym domu z ogródkiem 3. pięćdziesiąte urodziny 4. dwadzieścia jeden lat 5. bo mieszka w dużej pięciopokojowej willi 6. rozmawiają, tańczą, słuchają płyt, palą, piją i jedzą 7. dwadzieścia jeden świeczek

4

1. przyjacielowi 2. przyjaciół 3. przyjaciele 4. przyjaciół 5. z przyjaciółmi 6. przyjaciółach 7. przyjaciół 8. przyjacielu 9. przyjaciela 10. z przyjacielem / z przyjaciółmi.

5

1. dwudziestu gości 2. dwadzieścia jeden świeczek 3. dwa kieliszki 4. te trzy osoby 5. dwie torby 6. trzy ciastka (mazurek) 7. dwóch panów 8. z pięciu / z pięcioma groszami 9. sześć ciastek (kremówek), trzy filizanki 10. dwadzieścia jeden świeczek

6

a) 1. mieszka/mieszkało 2. czeka/czekało 3. stoją/stały 4. są/były trzy pokoje 5. stoi/stało
b) 1. stoi/stało siedem osób 2. dwóch kolegów chce/chciało 3. sześć łabędzi pływa/pływało 4. dwunastu turystów zwiedza/zwiedzało 5. dwóch przechodniów nie wie/nie wiedziało

7

1. W tym hotelu były trzy wolne pokoje. 2. W tej dzielnicy były dwie ładne ulice. 3. Te dwie kawiarnie były nieczynne. 4. Z autobusu wyszło / wysiadło pięciu pasażerów i weszło dziesięciu pasażerów. 5. Dwóch synów przyjechało do matki. 6. Dwudziestu gości trąciło się kieliszkami. 7. Dwanaście róż z przybraniem kosztowało sześćdziesiąt jeden złotych. 8. Jedenaście dań stało na stole w Wigilię. 9. Pięciu kolegów jechało pociągiem, trzy koleżanki leciały samolotem.

8

1. Wolę obchodzić urodziny w domu — urodziny to rodzinne święto. 2. Na święta mama zawsze gotuje karpia. 3. Życzę ci zdrowia i szczęścia w życiu osobistym. 4. (Na) kilka dni przed świętami należy wysłać do krewnych i przyjaciół kartki z życzeniami. 5. Jak pan/pani się zachowuje? 6. Czy mogę prosić panią do tańca? — Niestety nie tańczę walca. 7. W sobotę mogę pójść z panem na spacer, bo sobota to dzień wolny od pracy. 8. Chcę wznieść toast na cześć solenizanta. 9. W tym roku miałam pecha — urlop nie był udany. 10. Czy są tutaj abstynenci?

Ключ — урок 19

1

a) 1. Garnitur, dresy, adidas, sweter dla siebie, buty dla taty, jedwabną chustkę dla mamy i skórzaną kurtkę dla kuzynki. 2. Nie, nie zna, kuzynka jest podobna do Jadwigi. 3. Kuzynka ma na imię Ania. 4. Nie znosi, nie przepada za chodzeniem po sklepach. 5. W supermarkecie 6. garnitury, kurtki i obuwie.

b) 1. W szarym kolorze. 2. Dwa garnitury. 3. Bo był na Igora za luźny, miał za długie rękawy / rękawy były za długie. 4. Że marynarka dobrze leży, jest w niej Igorowi do twarzy, spodnie też pasują. 5. Granatowy krawat w białe paski i białą bawełnianą koszulę 6. Tak, ma wzrost sto osiemdziesiąt centymetrów. 7. Nie, nie lubi. 8. kurtkę, rękawiczki, szalik i kapelusz z daszkiem. 9. Bo był za ciasny. 10. W przejściu podziemnym naprzeciwko Dworca Centralnego. 11. Czarne, z zamkiem błyskawicznym, z dobrej skóry i z prawdziwym futrem, niemieckie. 12. Czterdzieści trzy.

b) 1. Kupić coś do jedzenia na kolację. 2. Na kolację — masło, ser żółty, jogurty owocowe, na śniadanie — płatki owsiane, baleron, parówki. 3. Kotlety schabowe. 4. Cole, niegazowaną wodę mineralną, herbatę «Assam» i kawę «Pedros». 5. Czerwone wino 6. Sześćdziesiąt cztery złote. 7. Trzydzieści sześć.

2

1. pasuje 2. przy okazji 3. jest mi do twarzy 4. twarzowa 5. leży 6. nie przepada 7. podoba mi się, jakiego jest koloru 8. w tym samym kolorze 9. decydują 10. co do mnie — nie przepadam

3

1. chodzilibyśmy/chodziłybyśmy 2. czytalibyście/czytałybyście 3. kupiłbyś/kupiłabyś 4. wybaczyłbym/wybaczylałbym 5. radzilibyśmy/radziłybyśmy 6. prosiłbym/prosiłabyś 7. powtórzyłby pan 8. miałbyś/miałabyś 10. leżałbyś/leżałabyś 11. mógłbym/mogłabyś

4

1. mogłaby pani 2. mógłby pan 3. mogliby państwo 4. nie chciałaby pani 5. chcieliby państwo 6. nie mogłabyś 7. nie mógłbyś

5

1. przygotowałabym 2. przyniosłby 3. chciałybyśmy 4. chciałabyś 5. chcielibyśmy 6. zjadłabyś 7. przymierzyła-byś 8. podziwiałibyśmy 9. pojechalibyśmy

6

1. do siebie 2. sobie 3. dla siebie 4. sobie 5. sobie 6. o sobie 7. siebie 8. ze sobą 9. ze sobą 10. obok siebie

7

1. nie pasuje do marynarki 2. w supermarkecie 3. zabytkami Krakowa 4. za bigosem i flakami 5. do tej koszuli — w innym kolorze 6. o wszystkim 7. załatwię ci 8. podobna do ojca 9. na panią 10. długie spódnice 11. co do modnych dodatków — jaskrawe kolory

8

1. W jakim kolorze ma być kurtka dla kuzynki Igora? — W brązowym. 2. Jakiego Igor jest wzrostu? — Ile ma wzrostu? — Sto osiemdziesiąt centymetrów. 3. Gdzie tu jest przymierzalnia? — Jest naprzeciwko. 4. W jakim kolorze Igor kupuje garnitur? — Garnitur w kolorze szarym/szary garnitur. 5. Co Jadwiga kupuje na kolację? — Ser żółty, kostkę masła i dwa jogurty owocowe. 6. Jakie dodatki trzeba kupić do nowej kurtki? — Torebkę, rękawiczki, szalik i nakrycie głowy. 7. Czy jest mi do twarzy w tym kapeluszu? — Tak/nie/nie bardzo. 8. Kurtka ma się zapinać na guziki. 9. Czy kuzynka Igora jest młoda? — Tak, jest młoda. 10. Czy zielony kolor nie pasuje do różowego? — Moim zdaniem, nie zawsze.

9

1. Moim zdaniem ta sukienka jest za krótka. 2. Moje buty są już do niczego. 3. Widzę wspaniały kapelusz z daszkiem — czy mogę/mogłabym go przymierzyć? 4. Te buty uwierają, są dla mnie za małe. 5. Ile to wszystko kosztuje? 6. Ile płacę?

Ключ — урок 20

1

1. do teatru, do kina, na koncert, na dyskotekę, do restauracji 2. film wybitnego reżysera Andrzeja Wajdy, sztukę «Mąż i żona», koncert w Filharmonii 3. imprezy sportowe i mecz w telewizji 4. w domu, siedzieć w fotelu, popijać herbatkę lub kawkę i oglądać mecz w telewizji 5. tylko wiadomości i jazdę figurową na lodzie 6. wyścigi konne 7. recitał znakomitego pianisty Krystiana Zimmermana 8. tytułową rolę Króla Leara 9. muzykę rockową 10. za muzyką poważną 11. za hałas i szum 12. lubią dobrze zjeść 13. do restauracji i na dyskotekę 14. wystawę sztuki współczesnej, wystawę rzeźby rzeźbiarza Xawerego Dunikowskiego 15. czynne są wszystkie muzea

2

1. grają 2. przegapiliśmy/przegapiłyśmy 3. na wyścigach konnych 4. przepadam 5. uwielbiam 6. dla samej przyjemności 7. raczej 8. wstyd 9. w telewizji

3

1. zachwycają się — zachwycali się 2. pan kibicuje — pan kibicował 3. zdążę — zdążyłem/zdążyłam 4. pani woli — pani wolała 5. nudzisz się — nudziłeś się 6. wolę — wolałem/wolałam 7. chodzą, wygrywają — chodzili, wygrywali 8. przepada — przepadał

4

1. Andrzeja Wajdy 2. Aleksandra Fredry 3. o Kościuszcze 4. Jerzego 5. z Jerzym Wołłejką 6. Jana Matejki 7. dla Jerzego i dla Konstantego 8. o Jerzym i Antonim 9. Aleksego 10. Konstantego Jędrzejkę

5

1. do Muzeum Rzeźby 2. muzea 3. w Muzeum Etnograficznym 4. muzeów 5. w muzeach 6. do muzeum 7. gimnazjum

6

a) 1. o polskim pianiście 2. hazardzistą 3. ze znawcą 4. bez kierowcy 5. tym poetą 6. młodego pianisty 7. z nie-doświadczonym kierowcą 8. o tym koledze

b) 1. współczesnych poetów 2. liceów — muzea 3. muzeów 4. znanych organistów 5. hazardzistów 6. warszawskich kierowców 7. moi koledzy — znawcami 8. kolegom 9. do kolegów 10. dobrych pianistów

7

a) 1. przeczytałbym/przeczytałabym 2. napisałbym/napisałabym 3. powiedziałbym/powiedziałabym 4. poszedłbym/poszłabym 5. napiłbym się / napiłabym się 6. kupiłbym/kupiłabym 7. nosiłbym/nosiłabym

b) 1. zdążyłabyś 2. spotkałabyś się 3. napiłbyś się 4. zjadłabyś 5. mógłbyś 6. zwiedziłabyś

в) 1. chciałby pan 2. zaprosiłaby pani 3. pan odpowiedziałby / by pan odpowiedział 4. pan przyszedłby / by pan przyszedł 5. poszłaby pani / pani chętnie by poszła 6. zjadłaby pani / co by pani zjadła 7. zadzwoniłby pan / by pan zadzwonił 8. mogłaby pani

г) 1. napilibyśmy/napiłybyśmy się 2. poszlibyśmy/poszłybyśmy 3. zwiedzilibyśmy/zwiedziłybyśmy 4. zobaczylibyśmy/zobaczyłybyśmy 5. spróbowalibyśmy/spróbowalybyśmy 6. zadzwonilibyśmy/zadzwoniłybyśmy

8

1. w jakiej sztuce — rolę tytułową 2. chciały — muzeum — Xawerego Dunikowskiego 3. Jerzego do teatru na sztukę Fredry 4. muzyki klasycznej z muzyką współczesną — jest nie do porównania 5. z panem Zarębą obejrzeni — w telewizji 6. w restauracji z dansingiem 7. na basen, na stadion, na dyskotekę 8. przez ulicę na zielonym świetle 9. na przedstawienie 10. na wyścigi i do kasyna

9

1. ulubionej drużynie na stadionie 2. o muzykę współczesną 3. muzyki rockowej 4. na dyskotecę 5. w naszym kinie 6. trzech z pięciu moich rosyjskich kolegów

10

1. Gdzie / dokąd pan chciałby / pan by chciał / pani chciałaby / pani by chciała pójść dziś wieczorem? 2. Jadwiga zawsze ma dużo ciekawych propozycji. 3. Co dzisiaj grają w teatrze «Ateneum»? 4. Słyszałam, że w «Zachęcie» można obejrzeć nową wystawę. 5. Wolę siedzieć wieczorem przed telewizorem / oglądać telewizję. 6. Pewnego razu udało mi się wygrać trzydzieści złotych. 7. Cały świat zachwyca się jazdą figurową na lodzie. 8. Nie gram w piłkę nożną. 9. Nie masz racji — ona ma dobry gust. 10. Znam tego wspańskiego muzyka. 11. Jutro w Filharmonii odbędzie się recital polskiego pianisty. 12. W Moskwie chodzimy na koncerty do Wielkiej Sali Konserwatorium, a w Warszawie i Petersburgu — do Filharmonii. 13. Co innego: dobry film albo ciekawa książka. 14. W wykonaniu tego skrzypka/muzyka podoba mi się nawet muzyka rockowa 15. Co pan/pani woli — obrazy czy rzeźby?

Ключ — урок 21

1

1. z panem profesorem Tadeuszem Nowakiem 2. po pięciu minutach 3. Nie, to telefonował Marek. 4. Chce omówić pewną sprawę. 5. spotkać się i omówić wszystko przy spotkaniu 6. nie ma czasu 7. musi wpaść do matki, być w biurze, wieczorem ma randkę 8. W kawiarni «U Leszka» przed siódmą albo po siódmej. 9. Policja — dziewięćset dziewięćdziesiąt siedem, pogotowie — dziewięćset dziewięćdziesiąt dziewięć, straż pożarna — dziewięćset dzie-

więćdziesiąt osiem. 10. Wybrać zero zero siedem, potem numer kierunkowy do Moskwy — czterysta dziewięćdziesiąt pięć/ czterysta dziewięćdziesiąt dziewięć, dopiero potem numer abonenta.

2

1. kup 2. chodź 3. odłóż 4. zadzwoń 5. nie myśl 6. powtórz 7. mów 8. przymierz 9. załatw 10. nie nudź

3

1. odbierz 2. dobierz 3. powiedz 4. odpowiedz 5. opowiedz 6. przyjdź 7. podnieś 8. bądź 9. zamów

4

1. chodźmy 2. zadzwońmy 3. kupmy 4. zaczekajmy 5. jedźmy 6. umówmy się 7. sprawdźmy 8. zapomnijmy 9. zapamiętajmy 10. wysłuchajmy 11. poprośmy 12. przejdźmy 13. uzgodnijmy 14. mówmy

5

podejdzmy — podnieśmy — zaczekajmy — włóżmy — wybierzmy — wykręćmy — odłóżmy — nie zapomnijmy — dzwońmy — wyjmijmy — odczekajmy — powtórzmy

6

kupiłem/kupiłam — kupię; podszedłem/podeszłam — podejść; podniosłem/podniosłam — podniosę; zaczekałem/zaczekałam — zaczekam; włożyłem/włożyłam — włożę; wybrałem/wybrałam — wybiorę; wykręciłem/wykręciłam — wykręcę; odłożyłem/odłożyłam — odłożę; nie zapomniałem/nie zapomniałam — nie zapomnę; odebrałem/odebrałam — odbiorę; wyjąłem/wyjęłam — wyjmę; odczekałem/odczekałam — odczekam; powtórzyłem/powtórzyłam — powtórzę.

7

1. przez pomyłkę 2. przez telefon 3. przez cały rok 4. przy okazji 5. przez Ogród Saski 6. przez pomyłkę 7. przez słomkę 8. przez Jadwigę 9. przez ulicę 10. przy oknie

8

1. panowie czytali by — panie czytały by 2. panowie mówiliby — panie mówiły by 3. panowie zadzwoniliby — panie zadzwoniły by 4. panowie poszliby — panie poszły by 5. panowie wiedzieliby — panie wiedziały by 6. panowie mieliby — panie miały by 7. panowie zjedliby — panie zjadły by 8. panowie spotkaliby się — panie spotkały by się

9

1. na mnie 2. do niej 3. dla mnie i dla ciebie 4. do mnie 5. z nią 6. jej 7. ci 8. u ciebie 9. przez ciebie 10. z nią 11. ci 12. z tobą 13. mnie 14. mu — o tobie

10

1. do ciebie / pana/pani/państwa 2. do ciebie / pana/pani/państwa 3. tobie / panu/pani/państwu 4. dla ciebie / pana/pani/państwa 5. o tobie /o panu / o pani / o państwu 6. tobie/ci / panu/pani/państwu 7. ciebie / pana/panią/państwa 8. z tobą / panem/panią/państwem

11

1. panu, pani, państwu — nie tobie, nie wam 2. panu, pani, państwu — czy tobie, czy wam 3. z panem, z panią, z państwem — z tobą, z wami 4. z panem, z panią, z państwem — z tobą, z wami 5. panu, pani, państwu — ci, wam 6. o panu, o pani, o państwu — o tobie, o was

Ключ — урок 22

1

1. Mazurek Dąbrowskiego powstał za czasów napoleońskich, w Legionach, w roku tysiąc siedemset dziewięćdziesiątym siódmym. 2. Tekst napisał Józef Wybicki — nieznanym kompozytor. 3. bo jest to melodia mazurka — tańca ludowego 4. w roku tysiąc dziewięćset osiemnastym

2

1. zaczął 2. zacząłeś — zacząłem 3. wziąłem/wzięłam — zdrowy/zdrowa 4. wziąłeś 5. państwo wzięli 6. pani wzięła 7. nie wzięłaś 8. zaczęliśmy 9. zaczęły — zapomnieli 10. zacząłem/zaczęłam

3

1. zginął 2. pani zamknęła — zamknęłam 3. przyjęli 4. stał — stanęły 5. kiwnąłeś 6. nie przyjął 7. wyjąłeś 8. zająłem/zajęłam 9. zginęła — nie zapięła 10. zamknąłeś 11. zamknęliśmy

4

1. wziąłbym/wzięłabym 2. zaczęlibyśmy/zaczęłybyśmy 3. zacząłby 4. zamknąłbyś 5. przyjąłby pan 6. pani zdjęłaby 7. przyjąłbym/przyjęłabym 8. nie stanąłbyś/stanęłabyś

5

1. Niemcy — po niemiecku 2. Finowie — po fińsku 3. Włosi — po włosku 4. Czesi — po czesku 5. Hiszpanie — po hiszpańsku

6

1. w Niemczech 2. we Włoszech 3. w Hiszpanii 4. na Węgrzech

7

1. do Polski — w Polsce — Polką 2. w Niemczech — Niemcami 3. z Francji do Włoch 4. Włosi 5. Anglikiem — z Anglii — na Węgrzech 6. o Węgrzech — o Węgrach 7. Włochy — Włochów 8. tych Węgrów — do Gruzinów

8

1. we Włoszech — w Polsce i na Węgrzech 2. do Włoch i Francji 3. Włochów, Czechów — we Włoszech, w Czechach 4. na Węgry i do Włoch 5. Francuzów — do Francji 6. do Niemiec, do Niemców 7. w Niemczech — Niemców 8. do Włoch — do Włochów i Włoszek 9. w Czechach — Czesi

9

1. tysiąc siedemset dziewięćdziesiątym ósmym roku 2. tysiąc siedemset dziewięćdziesiątym dziewiątym roku 3. pierwszego września tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego roku 4. jedenastego listopada tysiąc dziewięćset osiemnastego roku 5. pierwszego stycznia dwutysięcznego roku czy pierwszego stycznia dwa tysiące pierwszego roku 6. dwunastego kwietnia tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego pierwszego roku 7. w tysiąc osiemset dziesiątym — tysiąc osiemset czterdziestym dziewiątym 8. w tysiąc czterysta dziesiątym roku 9. siedemnasty marca tysiąc sześćset jedenasty; dwudziesty pierwszy października dwa tysiące czwarty; dwudziesty drugi lutego dwa tysiące piąty

10

1. pierwszy stycznia dwa tysiące siódmego roku 2. szesnasty marca tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego roku 3. dwudziesty pierwszy kwietnia tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego piątego roku 4. dwudziesty piąty listopada dwutysięcznego roku 5. trzydziesty pierwszy grudnia tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego ósmego roku 6. pierwszy sierpnia tysiąc dziewięćset cztertnastego roku

11

1. Igor urodził się w Moskwie osiemnastego października tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego pierwszego roku. 2. W tysiąc dziewięćset czterdziestym piątym roku jego dziadek zginął pod Warszawą. 3. Igor przyjechał do Warszawy

trzeciego czerwca — wyjechał do domu trzydziestego pierwszego sierpnia dwa tysiące drugiego roku. 4. Byłam w Niemczech od piątego stycznia dwa tysiące trzeciego roku do siedemnastego lutego dwa tysiące czwartego. 5. Studiowałam na uniwersytecie od tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego dziewiątego roku do dwutysięcznego roku. 6. W tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątym siódmym jeździliśmy do Niemiec i na Węgry. 7. Po dwa tysiące trzecim roku nigdzie nie wyjeżdżałam.

Ключ — урок 23

1

1. czuje się źle — ma zgagę i ból głowy 2. ma trzydzieści siedem z kreskami 3. tabletkę przeciw gorączce, środek przeciwbólowy i herbatkę ziołową 4. nie nadużywać alkoholu 5. założyć nową plombę 6. bo inaczej Igor zostanie niedługo bez zębów 7. zgłosić się do protetyka 8. umieszczać na oddziale intensywnej terapii, pobiorą krew i zrobią prześwietlenie 9. nowoczesne wyposażenie, znakomitych chirurgów i wspaniałe pielęgniarki 10. nie, to absolutnie przeciwwskazane 11. tak, miała

2

1. o dwa duże ciemne i trzy małe czarne 2. małą czarną, coś słodkiego 3. trzydzieści osiem z kreskami 4. przeciw gorączce i bólowi 5. popijaj 6. herbatkę ziołową 7. zaparzyłaś 8. nie nadużywajmy 9. reaguje 10. usunął 11. zostanie 12. państwo potrzebują

3

- a) 1. pani się czuje 2. radzę 3. radzą 4. cierpi 5. popijasz 6. boli mnie 7. potrwa
b) 1. zemdlął 2. wezwali 3. ustał/ustanie 4. zemdlą 5. pani się przewróciła

4

1. wzięłaś pigułkę przeciwbólową 2. po trzech dużych jasnych — czuje się 3. dziękuję ci — poradziłeś/poradziłaś mi 4. boję się 5. pana /panią 6. pan potrzebuje 7. uważam — pan ma rację

5

1. Proszę otworzyć okno! Czy nie mógłby pan / nie mogłaby pani otworzyć okna? Czy mógłby pan/mogłaby pani otworzyć okno? Proszę, niech pan/pani otworzy okno! Pan/pani otworzy okno! Otwórz okno! 2. Proszę zamknąć drzwi! Czy nie mógłby pan/nie mogłaby pani zamknąć drzwi? Czy mógłby pan/mogłaby pani...

6

1. Czuję się niedobrze. 2. Podejrzewam, że dwa jasne to dla mnie za dużo. 3. Zmierz temperaturę i połóż się do łóżka. 4. Za dziesięć minut wypij gorącej herbaty. 5. Jutro muszę/ mam iść do protetyka. 6. Panie doktorze/ pani doktor, zdaje mi się, że zwichnęłam nogę. 7. Ma pan/pani polisę ubezpieczeniową? 8. Zadzwoń do szpitala i dowiedz się, jak zdrowie Zygmunta — leży na oddziale intensywnej terapii 9. Po co chcesz położyć termofor na brzuchu — to absolutnie przeciwwskazane. 10. Bolał mnie strasznie nogi po tym spacerze — a ciebie nie bolał?

Ключ — урок 24

1

1. Dni stają się krótsze, coraz częściej pada deszcz, wieje ostry wiatr, słońce mniej świeci, w nocy mogą być nawet przymrozki. 2. wiatrówka 3. Jutro może być chłodniej, pojutrze znów cieplej, pogoda jest zmienna, ale temperatura powietrza nie bywa poniżej piętnastu stopni 4. W Europie letnie temperatury sięgają aż plus trzydziestu stopni, palą się lasy albo są ulew i powodzie. 5. bo jest duszno, są upały i burze 6. Za to, że można pływać w rzece lub morzu, opalać się, jeździć rowerem, wziąć udział w wyprawie kajakowej i nie nosić ciepłych ubrań. 7. Można jeździć na nartach i łyżwach. 8. Prawdziwej zimy w Warszawie nie ma — jest wilgotno, często wieje zimny wiatr, niebo jest szare i pochmurne. 9. w górach albo na północnym wschodzie 10. na wiosnę — w marcu 11. Wolę... zgadzam się z Jadwi-

gą — bo... / zgadzam się z Igorem — bo... 12. Za to, że wszystko kwitnie — tulipany, forsycje i inne kwiaty. 13. W marcu bywa trochę zimy — trochę lata. 14. Żeby lato nigdy się nie skończyło. 15. Nie, nie lubi wkładać ciepłych ubrań.

2

1. kończy się 2. boimy się 3. zaczęło się 4. ubrałem się / ubrałam się 5. dwadzieścia stopni poniżej/powyżej 6. państwo jeżdżą — wolimy 7. pani umie 8. chodzisz, nie umiesz — pływam 9. opalasz się 10. wzięliśmy/wzięłyśmy 11. wzięlibyśmy/wzięłybyśmy

3

1. taniej 2. ładniej i młodziej 3. szybciej 4. lepiej 5. krócej 6. bardziej 7. gorzej 8. zimniej 9. lepiej 10. cieplej

4

a) 1. sympatyczniejszy niż Andrzej / od Andrzeja 2. trudniejszy niż wczorajszy 3. bielszy niż śnieg / od śniegu 4. cieplejsza niż moja / od mojej 5. modniejsze niż stare / od starych 6. chłodniejsze niż w dzień 7. smaczniejsze niż te / od tych

б) 1. krótsza o godzinę 2. droższa — niż czerwona / od czerwonej o dziesięć złotych 3. starsza niż jego córka / od jego córki o pięć lat 4. młodsza od ojca Igora / niż ojciec Igora o trzy lata

5

1. mocniejszą kawę 2. skromniejsze kapelusze 3. droższą i smaczniejszą kielbasę 4. cieplejsze ubranie 5. z młodymi braćmi 6. cięższą torbę 7. od dłuższych i trudniejszych zadań 8. o modniejszą sukienkę

6

chłodniej — cieplej — niższa niż piętnaście stopni — dłuższe — gęstsze — mniejsze — mocniej

7

1. cieplejszą — cieplej 2. zimniej 3. weselej — najweselszy 4. najwięcej, najciekawiej — więcej od nas 5. dłuższa — krócej 6. dłuższy 7. najdłużej — najmniej/najkrócej 8. cieplejsze 9. chłodniej 10. w cieplejszym — cieplej 11. lepiej 12. częściej — częściej

8

1. krócej 2. szybciej 3. krótsze 4. szybszy 5. krótszy 6. lepiej, zdrowsza, częściej 7. częściej 8. stają się krótsze 9. częściej

9

1. lepiej — więcej i częściej / więcej 2. lepiej — gorzej 3. większe 4. mniejszy — bardziej 5. gorsza/lepsza — lepsza/gorsza 6. lepszy/gorszy — gorzej/lepiej — lepiej/gorzej 7. lepiej/gorzej 8. mniejszy pokoik 9. większy

10

1. Znam Igora lepiej niż Marka i lepiej go rozumiem. 2. Uważam że / Moim zdaniem, Jadwiga jest lepszą gospodynią niż moja przyjaciółka. 3. Chcielibyśmy / chciałybyśmy mieszkać w większym i lepszym mieszkaniu. 4. Marek jest starszy od Igora / niż Igor o dwa lata. 5. Zobaczysz, jutro pogoda będzie lepsza, na następny tydzień zapowiadają dużo słońca. 6. W tym roku latem w Europie paliły się lasy albo były ulew y i powódzie. 7. Po takiej ulew ie zawsze bywa powódź. 8. W górach powietrze jest zawsze bardziej świeże i zdrowe (świeższe i zdrowsze) niż w mieście. W mieście jest za dużo samochodów.

Ключ — урок 25

1

1. wielu 2. wiele 3. wielu 4. ilu 5. wiele 6. ilu 7. wiele 8. ilu 9. z ilu/iloma 10. wielu

2

1. Igor był w Polsce przez trzy miesiące. 2. Nie, zwiedził również Kraków. 3. Tak, nauczył się trochę języka polskiego, trochę rozumie po polsku i umie czytać — czyta instrukcję. 4. Tak, poznał wielu nowych kolegów. 5. Na Dworzec Centralny Igora odprowadzali Jadwiga oraz wielu warszawskich przyjaciół. 6. W przeddzień odjazdu Igor i Jadwiga długo chodzili po sklepach w poszukiwaniu/szukali prezentów dla krewnych i znajomych. 7. Igor szukał niekosztownych/niedrogich/miłych/praktycznych prezentów. Prezenty powinny być niekosztowne/niedrogie/miłe/praktyczne. 8. Wieczorem Igor był z kolegami w kawiarni. 9. Na Dworcu było wielu ludzi, było gwarno i hałaśliwie, wszyscy/pasażerowie głośno mówili, chodzili tam i z powrotem i dźwigali duże walizki. 10. Igor wziął drugi wózek/musiał wziąć dwa wózki, bo miał ciężkie rzeczy/bagaże. 11. Nie, nie potrafił, koledzy pomogli mu wnieść bagaże do przedziału. 12. Tak, tym razem Igor czyta instrukcję i rozumie ją. 13. Konduktor ma dużo obowiązków — musi zapewnić pasażerowi opiekę, udzielać mu wszelkich informacji związanych z podróżą, podać zestaw śniadaniowy, obudzić pasażera o wskazanej godzinie. 14. Nie, w czasie podróży bilet ma konduktor. 15. Dla chcącego nic trudnego. Chcieć to móc.

Нu a teraz, после того как вы, уважаемые читатели, научились не хуже Игоря читать и понимать польски, самое время немного расслабиться и развлечь себя на досуге польскими анекдотами. Кстати, вам представится возможность проверить правильность утверждения Игоря о том, что поляки — остроумный народ. Предлагаемые вам шутки относятся к разным темам, рассмотренным в 25 уроках: отдыху, здоровью и болезням, развлечениям, семейным отношениям, ситуациям в ресторане и кафе и др.

Życzymy Państwu przyjemnej zabawy i mamy nadzieję, że uśmiech Państwu dobrze zrobi.

W rodzinie jak w rodzinie

1. — Te ciągle dowcipy o teściowych już mnie nie śmiesz. Ja na przykład żyję z moją teściową w całkowitej zgodzie!

— A czy ona mieszka u pana?

— Skądże, w Australii.

2. — Mamo, czy mogę pograć na pianinie? — pyta Jola.

— Oczywiście, ale najpierw umyj ręce.

— Nie warto. Będę grać tylko na czarnych klawiszach.

3. — W twoim wieku — mówi ojciec do syna — Waszyngton był prymusem.

— A w twoim wieku, tato, Waszyngton został prezydentem.

4. — Babcia pyta wnuczkę:

— Kasiu, czym cię mama karmi, że tak wyglądasz?

— Łyżeczką.

Новые слова:

ciągły, -a, -e

śmieszyć: śmieszę, śmieszys *несов.*

skądże

nie warto

prymus *м.*

постоянный

смешить

откуда же

не стоит

первый ученик, отличник

O życiu małżeńskim

1. Autokar z czterdziestoma pasażerami runął w przepaść i wszyscy po chwili stanęli przed obliczem świętego Piotra. On mówi:

— Ci, którzy mieli w swoim domu coś do powiedzenia, niech staną po lewej. Ci zaś, którzy nie mieli — po prawej stronie.

Trzydzieści dziewięć osób udało się na prawą stronę, tylko jeden mężczyzna stanął po lewej. Święty Piotr pyta:

— A więc ty miałeś w domu coś do powiedzenia?

— Nie, ale żona kazała mi tu stanąć!

2. Na ulicy kłócą się małżonkowie. Padają coraz ostrzejsze słowa. Dookoła nich zbiera się garstka ludzi, potem podchodzą następni, wreszcie tworzy się tłum. Rozwścieczona para nic sobie z tego nie robi. Na ulicy stoi już mnóstwo ludzi. W pewnej chwili ktoś z dalszej odległości woła:

— Proszę głośniej! Tu zupełnie nic nie słychać!

3. Para staruszków odpoczywa, spacerując po parku. W pewnym momencie przechodzą obok ławki, na której namiętnie całuje się para zakochanych.

— Myśmy się, Kaziu, za naszej młodości tak się nie zachowywali! — mówi wyraźnie zgorszony starszy pan do swojej małżonki.

— Niestety, Władziu, Niestety...

4. O szóstej rano Kowalski widzi na klatce schodowej, jak jego sąsiad Nowak drapie paznokciami w drzwi swojego mieszkania.

— Co pan robi, panie Nowak?

— Ciiii... ciii... Żona pomyśli, że to nasz kot Filuś, otworzy i wpuści mnie do środka.

5. Rozmowa między dwoma mężczyznami:

— Moja żona — mówi jeden — ciągle mówi do siebie.

— Moja także — uśmiecha się drugi — ale ona nie wie o tym, myśli, że ja słucham.

6. — Czemu mnie nie pocałujesz na przywitanie? — pyta żona męża, który wyszedł po nią na dworzec.

— Weź przykład z tamtego mężczyzny, który tak czule całuje żonę.

— Nie zauważyłaś, że on ją żegna, a nie wita? — odpowiada zniecierpliwiony mąż.

7. Żona zwraca się do męża:

— Inni mężowie pomagają swoim żonom, a ty tylko wysiadujesz w fotelu przed telewizorem.

— Przecież zawsze chciałaś, żebym był inny niż wszyscy mężczyźni — odpowiada mąż.

8. Po obiedzie żona pyta męża:

— Kochanie, co ci najbardziej smakowało?

— Pietruszka w zupie.

9. Żona do męża:

— Odłóż choć raz gazetę. Nasza córka wychodzi za mąż!

— To my mamy córkę?

10. — To straszne. Moja żona domaga się pieniędzy rano, w południe i wieczorem.

— Co ona robi z taką masą pieniędzy?

— Nie wiem. Nic jej nie daję!

Новые слова:

małżeńs/ki, -ka, -kie	супружеский
autokar, -u m.	экскурсионный автобус
runąć: runę, runie сов.	рухнуть
przepaść ж.	пропасть
przed obliczem	перед лицом

udać się: udam się <i>сов.</i>	отправиться
kazać: każe, każe <i>несов.</i>	велеть
małżonek <i>м.</i>	супруг
ostr/y, -a, -e	здесь резкий
garstka <i>жс.</i>	горстка, горсточка
rozwścieczon/y, -a, -e	рассвирепевший, взбешенный, разъяренный
nic z tego sobie nie robi	здесь не обращает на это внимания
odległość <i>жс.</i>	расстояние
namiętnie	страстно
zgorszon/y, -a, -e	возмущенный
małżonka <i>жс.</i>	супруга
drapać: drapię, drapie <i>несов.</i>	царапать
śro/dek, -dka <i>м.</i>	середина; do środka внутрь
ciągle	постоянно
na przywitanie	при встрече
czule	нежно
żegnać (kogo): żegnam <i>несов.</i>	прощаться (с кем-л.)
znieczierpliwion/y, -a, -e	раздраженный, в нетерпении
domagać się (czego): domagam się <i>несов.</i>	требовать

Coś o uczniach i nauczycielach

1. Na lekcji geografii nauczyciel zadaje uczniowi pytanie:
— Czy wiesz, Jasiu, gdzie znajduje się Kanał Angielski?
— Nie wiem, proszę pana, w naszym telewizorze go nie ma.
2. Jasio pyta tatę:
— Tato, czy pamiętasz, jak mi opowiadałeś o tym, że cię wyrzucili ze szkoły za złe sprawowanie?
— A czemu akurat teraz ci się to przypomniało?
— No... Bo historia lubi się powtarzać.
3. — Sąsiedzie, jak ostatnio radzi sobie w szkole pana syn?
— Trochę lepiej, ale nadal muszę chodzić na wywiadówki pod przybranym nazwiskiem.
4. Tata mówi do Tomka:
— Nie rozumiem, jak ty możesz zadawać się z Jasiem. Przecież to niegrzeczny chłopiec, najgorszy uczeń w klasie!
— Przez wdzięczność, tato. Gdyby nie on, ja byłbym najgorszym uczniem!
5. — Jak nazwiemy człowieka, który ciągle gada i gada, chociaż nikt go nie słucha? — pyta pani na lekcji polskiego.
— Takiego człowieka nazwiemy nauczycielem! — odpowiada Jaś.
6. Pani w szkole tłumaczy dzieciom, że ludzie pochodzą od Adama i Ewy. Jakiś chłopczyk podnosi rękę:
— To nieprawda!
— Jak to nieprawda?
— Bo mój tata mówi, że my pochodzimy od małpy.
— Zapamiętaj sobie — odpowiada nauczycielka — że wasze rodzinne sprawy szkoły nie obchodzą.
7. Na lekcji polskiego nauczycielka każe uczniom ułożyć zdanie z rzeczownikiem «cukier». Pierwszy zgłasza się Jasio i czyta: «Ja piję herbatę z cytryną».
— A gdzie cukier?
— Rozpuścił się...

8. — Tato! Wiesz, jakiego mamy pobożnego nauczyciela w szkole?
 — No, jakiego?
 — Jak tylko o coś mnie zapyta, a ja mu odpowiem, on rozkłada ręce i mówi: «Boże, Boże...»
9. Jasio pokazuje nauczycielowi języka polskiego swój zeszyt i pyta:
 — Nie mogę odczytać, co pan napisał pod moim wypracowaniem...
 — Napisałem: «Pisz wyraźnie!»
10. Na lekcji biologii:
 — Jasiu, czy znasz jakieś zwierzątko, które pełza po ziemi?
 — Tak, proszę pani. Mój mały braciszek.

Новые слова:

wyrzucić: wyrzucę, wyrzuci <i>сов.</i>	выбросить, <i>здесь</i> выгнать
sprawowanie <i>с.</i>	поведение
wywiadówka <i>ж.</i>	родительское собрание
pod przybranym nazwiskiem	под чужой фамилией
zadawać się (z kimś): zadaje się, zadaje się <i>несов.</i>	водиться (с кем-л.)
wdzięczność <i>ж.</i>	благодарность
przez wdzięczność	из (чувства) благодарности
małpa <i>ж.</i>	обезьяна
rodzinn/y, -a, -e	семейный
obchodzić (kogoś, coś): obchodzi <i>несов.</i>	касаться (кого-л.), иметь отношение (к кому-л., чему-л.), интересоваться (кого-л.)
zgłaszać się: zgłaszam się <i>несов.</i>	<i>здесь</i> вызываться
pobożn/y, -a, -e	благочестивый, набожный
rozkładać (ręce): rozkładam <i>несов.</i>	разводить (руками)
odczytać: odczytam <i>сов.</i>	прочитать
wypracowanie <i>с.</i>	сочинение (школьное)
wyraźnie	разборчиво, четко
zeszyt, -u, м.	тетрадь
zwierzątko <i>с.</i>	зверек, небольшое животное
pełzać: pełzam <i>несов.</i>	ползать

W pracy

1. Szef do leniwego pracownika:
 — Do roboty! Od pracy jeszcze nikt nie umarł!
 — Wiem, ale wolałbym nie ryzykować...
2. Dyrektor zwraca się do swojego zastępcy:
 — Czy ogłoszenie, że natychmiast potrzebujemy magazyniera, odniosło jakiś skutek?
 — Oczywiście. Dziś w nocy włamali się do naszego magazynu.

Новые слова:

ryzykować, ryzykuję, ryzykuje <i>несов.</i>	рисковать
zastępca <i>м.</i>	заместитель
magazynier <i>м.</i>	кладовщик
magazyn, -u м.	склад
odnieść <i>сов. skutek</i>	принести результат, дать результат, поспособствовать

O uczuciach

1. — Chcesz zostać moją żoną?
 — Ależ ja ciebie nie kocham.

- Ja ciebie też nie, więc uczuciowo sobie odpowiadamy.
 2. — Chciałbym prosić o rękę pańskiej córki...
 — Czy rozmawiał pan już z moją żoną?
 — Tak, owszem, jest niezła, ale jednak wolę córkę.
 3. — Jacku, czy będziesz mi zawsze wierny? Nie ożenisz się z inną?
 — Bądź spokojna, najdroższa... Jesteś moją narzeczoną i pozostaniesz nią na wieki.

Новые слова:

uczucie c.	чувство
narzeczoną жс.	невеста
pozostać: pozostanę, pozostanie сов.	остаться

Coś o kelnerach i klientach

1. Klient zamawia w lokalu koktajl alkoholowy. Płaci 6 złotych. Gdy kończy pić, stwierdza, że w koktajlu znajduje się guzik. Woła kelnera i mówi z pretensją:
 — Zapłaciłem 6 złotych i znalazłem w koktajlu guzik.
 — A cóż to — dziwi się kelner — za 6 złotych chciał pan znaleźć całą marynarkę?
 2. Kelner podchodzi do klienta w kawiarni i pyta:
 — Przepraszam bardzo, dlaczego postawił pan na podłodze filiżankę kawy, którą przed chwilą panu przyniosłem?
 — Ta kawa była tak słaba, że mogła spaść ze stolika.
 3. Trzech młodych mężczyzn siedzi w kawiarni. Podchodzi do nich kelnerka. Jeden z nich pyta:
 — Czy jest Napoleon?
 — Tak, jest. Czy mam podać?
 — Nie, pozdrowić.

O lekarzach i pacjentach

1. Do zezowatego okulisty przychodzi pacjent.
 — Proszę pojedynczo! Po dwóch nie przyjmuję — mówi lekarz.
 — Ja nie do pana, tylko do tego drugiego lekarza — odpowiada pacjent.
 2. Pacjent leżący na jednej ze szpitalnych sal pyta lekarza:
 — Panie doktorze, czy rzeczywiście jest ze mną aż tak źle?
 — Tego bym nie powiedział. Ale nie powinien pan raczej czytać gazetowych powieści w odcinkach.
 3. Przed kliniką położniczą zajeżdża na pełnym gazie samochód. Z piskiem opon hamuje tuż przed samym wejściem. Z samochodu wyskakuje rozgorączkowany młody człowiek, otwiera tylne drzwi i nagle chwytając się za głowę woła:
 — Do licha! Zapomniałem zabrać żonę!
 4. Gwiazda filmowa leży na stole operacyjnym.
 — Niech pani liczy do dziesięciu — poleca lekarz podający narkozę.
 — Jeden, trzy, siedem, dziewięć...
 — Nie może pani liczyć normalnie?
 — Bez suflera?
 5. Pacjent u dentysty:
 — Dlaczego usunął mi pan przedni ząb, boli mnie trzonowy?

- Spokojnie, dojdziemy i do trzonowego.
 6. Z sali szpitalnej, na której leży ciężko chory, wychodzi lekarz i mówi do zmartwionej kobiety:
 — Mam dla pani dwie wiadomości: jedną złą, drugą dobrą. Wiadomość zła: mąż jest beznadziejnie ciężko chory.
 Wiadomość dobra: jeszcze żyje.

7. Przychodzi lekarz do pacjenta i mówi:

- Proszę pana, mam dla pana wiadomości: jedną dobrą, drugą złą.
 — Proszę powiedzieć mi najpierw tą złą.
 — Będziemy amputować panu lewą nogę.
 — A ta dobra?
 — Znaleźliśmy kupca na lewy but.

8. Do szpitala przywieziono faceta z zawałem serca. Chirurg woła do sanitariuszy:

- Rozbierzcie go i kładźcie na stół operacyjny!
 — Jego nie trzeba już robić.
 — Co, już nie żyje?
 — Żyje, ale przywieźliśmy go prosto z plaży naturystów.

Новые слова:

zezowat/y, -a, -e	косоглазый, косой
pojedynczo	по одному
sala ж. szpitalna	больничная палата
odci/nek, -nka м.	отрывок
powieść w odcinkach	роман с продолжением
położnicz/y, -a, -e	акушерский, родовспомогательный
klina ж. położnicza	роддом
rozgorączkowan/y, -a, -e	разгоряченный, возбужденный
tyln/y, -a, -e	задний
do licha!	черт возьми!
gwiazda ж. filmowa	кинозвезда
trzonowy	коренной (зуб)
zmartwion/y, -a, -e	огорченный
amputować: amputuję, amputuje несов.	ампутировать
facet м.	парень, тип
zawał, -u м. (serca)	инфаркт
sanitariusz м.	санитар
naturysta м.	нудист

Podczas urlopu

1. Rozmawia dwóch wędkarzy:

- Czy ty wiesz — mówi pierwszy, że złowiłem wczoraj szczupaka metrowej długości?
 — A ja — mówi drugi — wyłowiłem wczoraj palącą się lampę naftową!
 — Co ty! Lampa naftowa nie może palić się na wodzie!
 — Skróć swojego szczupaka, to ja zgaszę lampę...

2. Rodzina Kowalskich pakuje się przed wyjazdem na urlop.

- Dlaczego wkładasz do walizki tę czarna suknię?
 — Och, kochanie! Przecież wiesz, jak źle pływasz...

3. Artysta maluje pejzaż z małym domkiem. Podchodzi do niego właściciel domku i pyta:

- Co pan robi z tym obrazkiem?
 — Wystawię go w galerii w Krakowie.

- I zobaczy go dużo ludzi?
- Z pewnością.
- A czy mógłby pan na tym obrazie dopisać, że w tym domku mam latem do wynajęcia trzy pokoje?

4. Po wakacjach kolega pyta Kowalskiego:

- Byłeś we Włoszech?
- Byłem.
- A w Grecji?
- Też.
- I gdzie się przyjemniej wypoczywa?
- Nie wiem, wszędzie jeździłem z żoną i dziećmi.

5. Kowalski przywiózł z podróży zagranicznej piękną muszlę. Gdy zobaczyła ją Kowalska, natychmiast przyłożyła ją sobie do ucha.

- Nic nie słyszeć! W prawdziwych muszlach szumi morze!
- Nic nie słyszeć, kochanie, bo ta muszla pochodzi z Morza Martwego!

6. Właścicielka domu wczasowego informuje wczasowicza:

— Śniadanie jest od siódmej do jedenastej, obiad od jedenastej do piętnastej, podwieczorek od piętnastej do osiemnastej, kolacja od osiemnastej do dwudziestej pierwszej.

Wczasowicz:

- To kiedy ja znajdę czas na kąpiel w morzu?

7. Ratownik pyta ze zdziwieniem:

- Wszyscy kąpią się w kostiumach kąpielowych, tylko pan jest w ubraniu...
- Bo wszyscy się kąpią, a ja się topię.

Новые слова:

wędkarz <i>м.</i>	рыболов
złować: złowię, złowi <i>сов.</i>	поймать
wyłowić: wyłowię, wyłowi <i>сов.</i>	выловить
naftowy/y, -a, -e	керосиновый
kochanie!	дорогой, дорогая (обращение)
wystawić: wystawię, wystawi <i>сов.</i>	выставить (в музее и т. п.)
z pewnością	наверняка
wakacje <i>мн.</i>	каникулы, отпуск
muszla <i>ж.</i>	раковина
Morze Martwe	Мертвое море
dom, -u <i>м.</i> wczasowy	дом отдыха
wczasowicz <i>м.</i>	отдыхающий
kąpiel <i>ж.</i>	купание
ratownik <i>м.</i>	спасатель
kostium, -u <i>м.</i> kąpielowy	купальник, купальный костюм
topić się: topię się, topi się <i>несов.</i>	тонуть; топиться

Na koncercie i teatrze

1. Ela spóźnia się kilka minut na koncert w filharmonii. Siada na swoim miejscu i pyta siedzącego obok melomana:

- Co teraz graja?
- IX Symfonię Beethovena.
- O Boże, nie wiedziałam, że aż tyle się spóźniłam!

2. Podczas przedstawienia teatralnego jeden z widzów pyta siedzącego obok mężczyznę:
 — Dlaczego ci aktorzy bez przerwy gdzieś telefonują? To ma być dramat?!

— Tak, to prawdziwy dramat. Sufler nie mógł dziś przybyć do teatru, bo leży w szpitalu.

Новые слова:

widz *м.* зритель
dramat, **-u** *м.* драма

Coś o ruchu ulicznym

1. Na wiejskiej drodze samochód przejechał kurę. Kierowca wysiada i pyta nadchodzącego gospodarza:

— To wasza kura?

— Nie, my takich płaskich nie mamy.

2. W samym centrum Paryża policjant kłania się nisko przed uroczą młodą panią, która zaparkowała swój wóz dokładnie na «zebrze».

— Może będzie pani taka uprzejma i zostawi otwarte drzwi swojego samochodu, żeby przechodnie mogli tędy przekraczać ulicę.

Новые слова:

wiejs/ki , -ka , -kie	сельский
nadchodzący/y , -a , -e	приближающийся, подходящий
płaski/ki , -ka , -kie	плоский
uroczy/y , -a , -e	очаровательный
zaparkować : zaparkuję , zaparkuje <i>сов.</i>	поставить на стоянку (автомобиль), припарковать
w/óz , -ozu <i>м.</i>	здесь автомобиль, машина
tędy	этим путем, такой дорогой
przekraczać : przekraczam <i>несов.</i>	здесь переходить

Coś o poetach

- Czy słyszałeś, że nasz poeta Nowicki się ożenił?

— Zapewne dlatego, aby podwoić liczbę swoich czytelników.

Новые слова:

podwoić: **podwoję**, **podwoi** *сов.* удвоить
czytelnik *м.* читатель

Z życia górali

Czterech górali wezwali do urzędu. Pytają ich o zawód.

— Cieśla — mówi pierwszy.

— Cieśla — mówi drugi.

— Cieśla — mówi trzeci.

— Optyk — mówi czwarty.

— Optyk???

— Tak, jak bracia postawią chałupę, to ja ją mchem obtykam.

Новые слова:

góral <i>м.</i>	горец, гураль (житель Польских Татр); гуралы отличаются специфическим образом жизни и языком
cieśla <i>м.</i>	плотник
optyk <i>м.</i>	оптик
chałupa <i>ж.</i>	хата
obtykać : obtykam <i>несов.</i>	обкладывать

O uczciwości

- Czy czytałeś o tym strasznym pożarze, który zniszczył wczoraj całą dzielnicę miasta?
 — Nie, nie czytam teraz gazet.
 — Dlaczego?
 — Znalazłem złoty zegarek. Obawiam się znaleźć ogłoszenie właściciela, gdyż jako uczciwy człowiek musiałbym go zwrócić.

Новые слова:

uczciwość <i>ж.</i>	честность
uczciw/y, -a, -e	честный

Coś o lokomocji miejskiej

- Brodaty staruszek wchodzi do autobusu i demonstruje konduktorowi bilet ulgowy i legitymację szkolną.
 — Pan nie ma prawa! Pan już dawno nie jest w wieku szkolnym — denerwuje się konduktor.
 — To tylko dowód, proszę pana, jak długo musiałem czekać na przystanku na autobus.

Новые слова:

dow/ód, -odu *м.* здесь доказательство

Są gusta i guściki

- Na remontowanej asfaltowej szosie wylądowali przybysze z innej planety. Jeden zaczerpnął płynnego asfaltu z kotła, spróbował i woła do drugiego:
 — Da się tu żyć, zupy gotują wspaniale!

Новые слова:

wylądować: wyląduję, wyląduje <i>сов.</i>	приземлиться
przybysz <i>м.</i>	пришелец
płynn/y, -a, -e	жидкий
ko/cioł, -tła <i>м.</i>	котел

Coś o sąsiadach

- W mieszkaniu rozlega się głos dzwonka. Pani domu otwiera drzwi i widzi pana z walizką.
 — Dzień dobry. Jestem stroicielem fortepianu.
 — Nie wzywałam stroiciela.
 — Tak, szanowna pani, ale dzwonili do mnie pani sąsiedzi.

Новые слова:

stroiciel *м.* настройщик

O zwierzętach i ich właścicielach

- Mam bardzo mądrego psa — chwali się Kowalski.
 — Dlaczego uważasz, że jest taki mądry? — pyta znajomy.
 — Bo rozumie wszystko, co mu każe. Gdy mu powiem: «Idziesz albo nie!», on idzie albo nie...

«Kto rano wstaje, temu Bóg daje»

- Kiedy rano słyszę dzwonek budzika, to wydaje mi się, że we mnie strzelili.
 — I co, zrywasz się? Od razu wstajesz?
 — Nie, leżę jak zabity.

Новые слова:

zrywać się: zrywam się *несов.* вскакивать (от сна)

СЛОВАРЬ ПОЛЬСКИХ ИМЕН

<i>Полная форма</i>	<i>Сокращенная форма</i>	<i>Русские соответствия</i>
Adam <i>м.</i> Adela <i>жс.</i> Agata <i>жс.</i>	Adaś Adelka, Ada Agatka, Aga, Agus, Agusia, Jaga	Адам, Адашь Аделя, Аделька, Ада Агата, Агатка, Ага, Агусь, Агуся, Яга (ср. русск. Агафья)
Agnieszka <i>жс.</i>	Jagusia, Agnisia, Aga, Jagienka, Jagunia	Агнешка, Ягуся, Агнися, Ага, Ягенка, Ягуня
Aleksand/er, -ra <i>м.</i> Aleksandra <i>жс.</i> Alfred <i>м.</i> Alina <i>жс.</i> Anna <i>жс.</i> Andrzej <i>м.</i> Antoni, -ego <i>м.</i> Barbara <i>жс.</i> Bartłomiej <i>м.</i> Bartosz <i>м.</i> Błażej <i>м.</i> Bogdan // Bohdan <i>м.</i> Bogdana // Bohdana <i>жс.</i> Bogumil <i>м.</i> Bogumiła <i>жс.</i> Bogusław <i>м.</i> Bogusława <i>жс.</i> Bolesław <i>м.</i> Bolesława <i>жс.</i> Bronisław <i>м.</i> Bronisława <i>жс.</i> Cezary <i>м.</i> Cyprian <i>м.</i> Czesław <i>м.</i> Damian <i>м.</i> Daniel <i>м.</i> Daniela <i>жс.</i> Danuta <i>жс.</i> Dariusz <i>м.</i> Dominik <i>м.</i> Dominika <i>жс.</i> Edward <i>м.</i> Elżbieta <i>жс.</i>	Ol/ek, -ka Ola, Oleńka Fred/ek, -ka, Fredzio Ala, Alinka Ania, Anusia, Anka Andrzej/ek, -ka Ant/ek, -ka, Antoś Basia, Baśka Bart/ek, -ka Bart/ek, -ka Błaż/ek, -ka Bogus, Bodzio Bogusia Bogusia Bogus Bogusia Bol/ek, -ka Bron/ek, -ka Bronia, Bronka Czar/ek, -ka Czesiek, Czesio Damian/ek, -ka Danusia, Danka Dar/ek, -ka Edek, Edzio Ela, Elżunia, Elka	Адам, Алик Александра, Алька Альфред, Фредек, Фредя Алина, Аля, Алинка Анна, Аня, Ануся, Анка Анджей, Анджеек (ср. русск. Андрей) Антонии(й), Антек, Антось (ср. Антон) Барбара, Бася, Баська (ср. Варвара, Варя) Бартломей (ср. Варфоломей) Бартош, Бартек Блажей, Блажеек Богдан, Богусь, Бодя Богдана, Богуся Богумил Богумила, Богуся Богуслав, Богусь Богуслава, Богуся Болеслав, Болек Болеслава Бронислав, Бронек (Бронька) Бронислава, Броня, Бронька Цезари(й), Чарек Циприан (ср. Киприан) Чеслав, Чесек, Чеся Дамиан, Дамианек Даниэль (ср. Данила, Даниил) Даниэля Данута, Дануся, Данка Дарий, Дарек Доминик Доминика Эдвард, Эдек, Эдя (ср. Эдуард, Эдик) Эльжбета, Эля, Эльжуня, Элька (ср. Елизавета, Лиза)

Продолжение таблицы

Полная форма	Сокращенная форма	Русские соответствия
Emilia <i>жс.</i>	Emilka	Эмилия, Эмилька
Eugenia <i>жс.</i>	Genia	Евгения, Геня
Eugeniusz <i>м.</i>	Gen/ek, -ka, Genio	Евгений, Генек, Геня
Ewa <i>жс.</i>	Ewunia, Ewusia, Ewka	Эва, Эвуня, Эвуся, Эвка (ср. Ева)
Fabian <i>м.</i>	Fabian/ek, -ka	Фабиан, Фабианек
Feliks <i>м.</i>	Feluś, Fel/ek, -ka	Феликс, Фелюсь, Фелек
Felicja <i>жс.</i>	Fela, Felusia	Фелиция, Феля, Фелюся
Florian <i>м.</i>	Flor/ek, -ka	Флориан, Флорек (ср. Флор)
Francisz/ek, -ka <i>м.</i>	Fran/ek, -ka, Franio, Franuś	Франтишек, Франек, Франя, Франусь (ср. Франц)
Franciszka <i>жс.</i>	Frania	Франтишка, Франя
Fryderyk <i>м.</i>		Фридерик
Fryderyka <i>жс.</i>		Фридерика
Gabriel <i>м.</i>	Gabryś	Габриэль, Габрысь (ср. Гаврила, Гавриил)
Gabriela <i>жс.</i>	Gabrysia	Габриэля, Габруся
Gaw/eł, -ła <i>м.</i>		Гавел
Genowefa <i>жс.</i>	Genia	Геновефа, Геня
Grzegorz <i>м.</i>	Grze/siek, -śka, Grzesio, Grześ	Гжегож, Гжесек, Гжеся, Гжесь (ср. Григорий, Гриша)
Gustaw <i>м.</i>	Gucio	Густав, Гуча
Gustawa <i>жс.</i>	Gucia	Густава, Гуча
Halina <i>жс.</i>	Halinka, Hala	Халина, Халинка, Халя (ср. Галина, Галя)
Hanna <i>жс.</i>	Hanka, Hanusia, Hania, Hanula	Хана, Ханка, Хануся, Ханя, Хануля (ср. Ганна)
Henryk <i>м.</i>	Hen/iek, -ńka, Henio	Хенрик (// Генрик), Хенек, Хеня (ср. Генрих)
Henryka <i>жс.</i>	Henia	Хенрика, Хеня
Iga <i>жс.</i>		Ига
Ignacja <i>жс.</i>	Iga	Игнация, Ига
Ignac/y, -ego <i>м.</i>	Ignas	Игнаци(й), Игнась (ср. Игнат)
Irena <i>жс.</i>	Irenka, Irka	Ирена, Иренка, Ирка (ср. Ирина, Ира)
Ireniusz <i>м.</i>	Ir/ek, -ka	Ирений, Ирек
Iwona <i>жс.</i>	Iwonka	Ивона, Ивонка
Izabela <i>жс.</i>	Iza	Изабелла, Иза
Jac/ek, -ka <i>м.</i>	Jacus	Яцек, Яцусь
Jadwiga <i>жс.</i>	Jadzia, Jadźka, Jadwisia	Ядвига, Ядя, Ядька, Ядвися
Jakub <i>м.</i>	Kuba, Kubuś	Якуб, Куба, Кубусь (ср. Яков)
Jan <i>м.</i>	Jan/ek, -ka, Jaś, Jasio, Ja/siek, -śka	Ян, Янек, Ясь, Яся, Ясек (ср. русск. Иван, Ваня, Иоанн)
Janina <i>жс.</i>	Janka, Janeczka, Jasia	Янина, Янка, Янечка, Яся
Janusz <i>м.</i>	Janusz/ek, -ka	Януш, Янушек
Jarosław <i>м.</i>	Jar/ek, -ka	Ярослав, Ярек
Jerz/y, -ego <i>м.</i>	Jur/ek, -ka, Jerzyk	Ежи, Юрек, Ежик (ср. Юрий, Юра, Георгий, Жора)
Joanna <i>жс.</i>	Asia, Aśka, Joasia, Joaśka	Ася, Аська, Йоася, Йоаська
Jolanta <i>жс.</i>	Jola, Jolka	Йоланта, Йоля, Йолька
Józef <i>м.</i>	Józ/ek, -ka, Józio	Юзеф, Юзек, Юзя (ср. Иосиф — Осип, Ося)
Józefa <i>жс.</i>	Józia, Józka	Юзефа, Юзя, Юзка
Julia <i>жс.</i>	Jula, Julcia, Julka	Юлия, Юля, Юльча, Юлька
Julian <i>м.</i>	Jul/ek, -ka	Юлиан, Юлек
Justyna <i>жс.</i>	Justysia	Юстина, Юстыся (ср. Устинья)
Kacper/er, -ra <i>м.</i>	Kacper/ek, -ka	Каспер, Касперек

Продолжение таблицы

Полная форма	Сокращенная форма	Русские соответствия
Kajetan <i>м.</i> Karol <i>м.</i> Karola <i>жс.</i> Karolina <i>жс.</i> Katarzyna <i>жс.</i>	Kajt/ek, -ka Karol/ek, -ka Karolka, Karolcia Karolinka, Karolka Kasia, Kaśka, Kasieńka, Kasiunia	Каetan, Кайтек Кароль, Каролек (ср. Карл) Кароля, Каролька, Карольча Каролина, Каролинка, Каролька Катажина, Кася, Каська, Касенька, Касюня (ср. Екатерина, Катя)
Kazimiera <i>жс.</i> Kazimierz <i>м.</i> Konstancja <i>жс.</i> Konstant/y, -ego <i>м.</i>	Kazia Kazik, Kazio Kostusia Kost/ek, -ka, Kostuś	Казимира, Казя Казимир, Казик, Казя Констанция, Костуся Константы, Костек, Костусь (ср. Константин, Костя, Костик)
Krystyna <i>жс.</i> Krzysztof <i>м.</i>	Krysia Krzy/siek, -śka, Krzyś, Krzysio	Кристина, Крыся Кшиштоф, Кшисек, Кшись, Кшися (ср. Христофор)
Lech <i>м.</i> Leon <i>м.</i> Leonard <i>м.</i> Leonarda <i>жс.</i> Leopold <i>м.</i> Leopolda <i>жс.</i> Leopoldyna <i>жс.</i> Lesz/ek, -ka <i>м.</i>	Lesz/ek, -ka Leon/ek, -ka, Leoś	Лех, Лешек Леон, Леонек, Леось (ср. Лев)
Lidia <i>жс.</i> Lucjan <i>м.</i> Lucjana <i>жс.</i> Lucyna <i>жс.</i> Ludmiła <i>жс.</i> Ludwik <i>м.</i> Ludwika <i>жс.</i> Łukasz <i>м.</i> Maciej <i>м.</i> Magda <i>жс.</i> Magdalena <i>жс.</i>	Leonia Pold/ek, -ka	Леонард Леонарда, Леоня Леопольд, Польдек Леопольда Леопольдина Лешек
Lidia <i>жс.</i> Lucjan <i>м.</i> Lucjana <i>жс.</i> Lucyna <i>жс.</i> Ludmiła <i>жс.</i> Ludwik <i>м.</i> Ludwika <i>жс.</i> Łukasz <i>м.</i> Maciej <i>м.</i> Magda <i>жс.</i> Magdalena <i>жс.</i>	Lidka, Lidzia Luc/ek, -ka, Lucio Lucia	Лидия, Лидка, Лидя Люциан, Люцек, Люча Люциана, Люча Люцина
Małgorzata <i>жс.</i>	Ludka Lud/ek, -ka Ludwisia, Ludwinia, Ludka	Людмила, Людка Людвиг, Людек Людвика, Людвиня, Людвися, Людка
Mar/ek, -ka <i>м.</i> Maria <i>жс.</i>	Ma/ciek, -ćka, Maciuś Magdusia, Madzia Magdalenka, Magdusia, Madzia	Лукаш (ср. Лука) Мачей, Мачек, Мачусь Магда, Магдуся, Мадя Магдалена, Магдаленка, Магдуся, Мадя (ср. Магдалина)
Marian <i>м.</i> Maryla <i>жс.</i> Maryna <i>жс.</i> Mateusz <i>м.</i> Melania <i>жс.</i> Michał <i>м.</i>	Małgosia, Gosia, Gośka, Małgorzatka	Малгожата, Малгося, Гося, Госька, Малгожатка (ср. Маргарита, Рита)
Michalina <i>жс.</i> Mieczysław <i>м.</i> Mieczysława <i>жс.</i> Mikołaj <i>м.</i> Mirosław <i>м.</i> Mirosława <i>жс.</i> Monika <i>жс.</i>	Marysia, Maryla, Marysieńka, Mania Marian/ek, -ka, Maryś Marynia Mela Michał/ek, -ka, Michaś	Марек (ср. Марк) Мария, Марыся, Марыля, Марысенька, Маня Марьян, Марьянек, Марысь Марыля Марина, Марыня Матеуш (ср. Матвей) Меланья, Меля Михал, Михалек, Михась (ср. Михаил, Миша)
Michalina <i>жс.</i> Mieczysław <i>м.</i> Mieczysława <i>жс.</i> Mikołaj <i>м.</i> Mirosław <i>м.</i> Mirosława <i>жс.</i> Monika <i>жс.</i>	Michasia Miet/ek, -ka, Miecio Miecia Mikołaj/ek, -ka Mir/ek, -ka Mira, Mirka, Sława	Михалина, Михася Мечислав, Метек, Меча Мечислава, Меча Миколай, Миколаек (ср. Николай, Коля) Мирослав, Мирек Мирослава, Мира, Мирка, Слава Моника

Продолжение таблицы

Полная форма	Сокращенная форма	Русские соответствия
Paw/eł, -ła <i>м.</i>	Paweł/ek, -ka	Павел, Павлик
Piotr <i>м.</i>	Piotr/ek, -ka, Piotruś	Пётр, Пётрек, Петрусь (ср. Петр, Петя)
Przemysław <i>м.</i>	Przem/ek, -ka	Пшемислав, Пшемек
Rafał <i>м.</i>	Rafał/ek, -ka	Рафал, Рафалек (ср. Рафаил)
Roman <i>м.</i>	Rom/ek, -ka	Роман, Ромек
Sławomir <i>м.</i>	Sław/ek, -ka	Славомир, Славек
Sławomira <i>ж.</i>	Sławka	Славомира, Славка
Stanisław <i>м.</i>	Stasz/ek, -ka, Stach, Stasio, Staś	Станислав, Сташек, Стах, Стася, Стась
Stanisława <i>ж.</i>	Stasia	Станислава, Стася
Stefan <i>м.</i>	Stef/ek, -ka, Stefcio	Стефан, Стефек, Стефча (ср. Степан)
Stefania <i>ж.</i>	Stefcia, Stenia, Stefa, Stefka	Стефания, Стеня, Стефа, Стефка (ср. Степанида)
Sylwest/er, -ra <i>м.</i>	Sylw/ek, -ka	Сильвестр, Сильвек
Sylwia <i>ж.</i>		Сильвия
Szymon <i>м.</i>	Szym/ek, -ka	Шимон, Шимек
Tadeusz <i>м.</i>	Tad/ek, -ka, Tadzik	Тадеуш, Тадек, Тадик (ср. Фадей)
Tekla <i>ж.</i>		Текла (ср. Фекла)
Teodor <i>м.</i>	Teoś	Теодор, Теось (ср. Федор)
Teresa <i>ж.</i>	Terenia, Tereska	Тереса, Тереня, Тереска (ср. Тереза)
Tomasz <i>м.</i>	Tom/ek, -ka, Tomcio	Томаш, Томек, Томча (ср. Фома)
Urszula <i>ж.</i>	Urszulka, Ula, Ulka	Уршуля (Урсула), Уршулька (Урсулка), Уля, Улька
Wacław <i>м.</i>	Wac/ek, -ka	Вацлав, Вацек
Wacława <i>ж.</i>	Wacia	Вацлава, Вача
Wanda <i>ж.</i>	Wandzia	Ванда, Вандя
Weronika <i>ж.</i>	Wera, Weronka	Вероника, Вера
Wiesław <i>м.</i>	Wie/siek, -śka, Wiesio	Веслав, Весек, Веся
Wiesława <i>ж.</i>	Wiesia, Wieśka	Веслава, Веся, Веська
Wiktor <i>м.</i>	Wiktor/ek, -ka	Виктор, Викторек
Wiktoria <i>ж.</i>	Wikta, Wiktusia	Виктория, Викто, Виктуся
Wilhelm <i>м.</i>	Wiluś	Вильхельм (ср. Вильгельм), Вилюсь
Wincent/y, -ego <i>м.</i>	Wic/ek, -ka, Wicuś	Винценты, Витек, Вицусь (ср. Винцент)
Wisława <i>ж.</i>		Вислава
Witold <i>м.</i>	Wit/ek, -ka	Витольд, Витек
Władysław <i>м.</i>	Wład/ek, -ka, Władzio	Владислав, Владя
Władysława <i>ж.</i>	Władka, Władzia	Владислава, Владка, Владя
Włodzimierz <i>м.</i>	Włod/ek, -ka	Владимир, Влодек
Wojciech <i>м.</i>	Wojt/ek, -ka, Wojtuś	Войчех, Войтек, Войтусь (ср. Войцех)
Zbigniew <i>м.</i>	Zbysz/ek, -ka	Збигнев, Збышек
Zdzisław <i>м.</i>	Zdzi/siek, -śka, Zdzisio, Zdziś	Здислав, Здисек, Здися, Здись
Zdzisława <i>ж.</i>	Zdzisia	Здислава, Здися
Zenon <i>м.</i>	Zen/ek, -ka	Зенон, Зенек
Zofia <i>ж.</i>	Zosia, Zośka, Zosieńka	Зофья, Зося, Зоська, Зосенька (ср. Софья, Соня)
Zuzanna <i>ж.</i>	Zuzia	Зузанна, Зузя (ср. Сусанна, Сузанна)
Zygmunt <i>м.</i>	Zygmus	Зыгмунт, Зыгмусь (ср. Сигизмунд)

A

a (*союз*) а 4
abonent *м.* абонент 21
absolutnie абсолютно 23
abstynent *м.* трезвенник, непьющий 18
aby (*союз*) чтобы 12
adidasy, **-ów** *мн.* кроссовки (от названия немецкой фирмы «Адидас») 19
afgańs/ki, **-ka**, **-kie** афганский 10
agrest, **-u** *м.* крыжовник 15
agrestow/y, **-a**, **-e** крыжовенный, из крыжовника 15
aha (*междометие*) ага 14
akcesoria аксессуары, принадлежности; **akcesoria samochodowe** автомагазин, магазин запчастей 10
aktor *м.* артист, актер 5
aktorka *жс.* актриса 5
aktówka *жс.* папка, портфель 17
aktualn/y, **-a**, **-e** актуальный 10
alarm, **-u** *м.* тревога 16
albo (*союз*) или 7
ale (*союз*) но 4
ależ (*частица*) да ведь 6
alkohol, **-u** *м.* алкоголь, алкогольные напитки 6
alkoholow/y, **-a**, **-e** алкогольный 15
Ameryka *жс.* Америка 22
Amerykanin *м.* американец 11
Amerykanka *жс.* американка 11
amerykańs/ki, **-ka**, **-kie** американский 5
ananasu *мн.* (*им. п. ед. ч.* **ananas**, **-a** *м.*) ананасы 15
Angielka *жс.* англичанка 11
angiels/ki, **-ka**, **-kie** английский 5;
po angielsku по-английски 5

Anglik *м.* англичанин 5, 11
Anglia *жс.* Англия 11
(ani)... **ani** ни... ни 6
antykwiariat, **-u** *м.* букинистический магазин 10
apetyt, **-u** *м.* аппетит 4
à propos [**апропо**] кстати 16
apteka *жс.* аптека 2
Arab *м.* араб 11
Arabka *жс.* арабка 11
arras, **-u** *м.* вид гобелена (от названия города во Франции) 16
artykuł, **-u** *м.* товар, продукт, изделие 7, 10
astronom *м.* астроном 12
atmosfera *жс.* атмосфера 16
atrakcja *жс.* развлечение, нечто занимательное и интересное 17
atrakcyjn/y, **-a**, **-e** привлекательный 24
autobus, **-u** *м.* автобус 11
autobusow/y, **-a**, **-e** автобусный 9
automat, **-u** *м.* **telefoniczny** телефонный автомат 21
automatycznie автоматически 14
autorstwo *с.* авторство 16
autoserwis, **-u** *м.* автосервис 17
Azja *жс.* Азия 1
aż (*частица*) уж, аж 20

B

ba! (*междометие*) ба, да ну! 11
babcia *жс.* бабушка 5
bab/i, **-ia**, **-ie** бабий; **babie lato** бабье лето 24
bać się; **boję się**; **boi się** *несов.* бояться 22
bagaze *мн.* (*ед. ч.* **bagaż**) багаж 7
bagażnik, **-a** *м.* багажник 17

bagażowy *м.* носильщик 7
bakalie *мн.* сушеные южные фрукты (фиги, миндаль, финики, изюм) 15
bal, **-u** *м.* бал 18
baleron, **-u** *м.* шейка (вид копчености) 15
banany *мн.* (*им. п. ед. ч.* **banan**, **-a/-u** *м.*) бананы 15
banknot, **-u** *м.* банкнот; **banknot stuzłotowy** банкнот стоимостью 100 злотых 19
bar, **-u** *м.* бар 10
baran *м.* баран 16
bara/ni, **-nia**, **-nie** бараний, из барана 15
bardzo очень 2
barokow/y, **-a**, **-e** барочный, в стиле барокко 16
barszcz, **-u** *м.* свекольник 12;
barszcz ukraiński борщ 12
basen, **-u** *м.* бассейн 20
baśniow/y, **-a**, **-e** сказочный 6
bawelnian/y, **-a**, **-e** хлопчатобумажный, хлопковый 19
bawić się; **bawię się**; **bawi się** *несов.* играть, забавляться 4; развлекаться, веселиться 18
bazar, **-u** *м.* базар, рынок 6
bażant *м.* фазан 12
bał, **-a** *м.* слепень, волчок (игрушка); малыш, карапуз 2
Beethoven *м.* Бетховен 20
befszyk, **-a/-u** *м.* бифштекс 12
Belgrad, **-u** *м.* Белград 6
benzyna *жс.* бензин 17
Berlin, **-a** *м.* Берлин 6
bez + *род. п.* (*предлог*) без 15
bez, **bzu** *м.* сирень 24
bezalkoholow/y, **-a**, **-e** безалкогольный 15

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ż

a **bezpieczeństwo** с. безопасность 17
bezpłatnie бесплатно 25
bezpłatny/y, -a, -e бесплатный 20
b **bezpośrednio** непосредствен-
 но 14
c **białorus/ki, -ka, -kie** белорус-
 ский 6
d **biał/y, -a, -e** белый 1
e **biblijny/y, -a, -e** библейский 16
f **biegacz** м. бегун 2
biegać: biegam несов. бегать 20
g **bielizna** жс. белье 8; **bielizna po-
 ścielowa** постельное белье 8
h **bigos, -u** м. бигос (национальное
 польское блюдо типа солянки
 из тушеной квашеной ка-
 пусты) 12
i **bilet, -u** м. билет 6; **bilet powrotny**
 обратный билет 7
j **biskupczyk** мн. (им. п. ед. ч. **biskop-
 cik, -a** м.) бисквитики
 (печенье) — *уменьш.* от **biskopcy**
 (им. п. ед. ч. **biskopcy, -u** м.)
 бисквиты 15
ł **biskopcy/y, -a, -e** бисквитный 15
m **biuro** с. учреждение, контора,
 бюро 12
n **blankiet, -u** м. бланк; **blankiet na
 telegram** телеграфный бланк 14
o **blis/ki, -ska, -kie** близкий 18
ó **blisko** близко 14
p **bluzka** жс. блузка, кофточка
 (легкая) 4
r **blądzić: błądzić, błądzi** несов.
 блуждать 9
s **blo to** с. грязь (уличная) 6
ś **bo (союз)** так как, потому что 4
t **bo/czek, -czku** м. **wędzony**
 корейка (вид копчености) 15
u **bogato** богато 11
w **bohater** м. богатырь, герой 2
y **bok, -u** м. бок 2
z **boleć: boli** несов. болеть
 (у кого-л. что-л.) 19
ż **bordo** нескл. бордовый цвет,
 бордо 19
ż **borowanie** с. бурение, сверление
 (здесь о зубах) 23
ż **bos/ki, -ka, -kie** божий;
 божественный; **Matka Boska**
 Богоматерь, Богородица 16
ż **Boże Narodzenie** с. Рождество 18
ż **bożonarodzeniowy/y, -a,**
 рождественский 18

Bóg, Boga м. Бог 6
ból, bólu м. боль; **ból głowy**
 головная боль 23
brać: biorę, bierze несов. брать;
brać kogoś za kogoś прини-
 мать (кого-л. за кого-л.) 12
brać lekarstwo принимать
 лекарство 23
brakować: brakuje несов. не хва-
 тать, недоставать 8
brama жс. ворота 12
bramka жс. ворота (*спорт.*); **stać
 w bramce** стоять в воротах 20
brat м. брат 3
bratanek м. племянник, сын
 брата 5
bratanica жс. племянница, дочь
 брата 5
bratowa жс. невестка, жена
 брата 5
Bratysława жс. Братислава 6
Brazylijczyk м. бразилец 11
Brazylijka жс. бразильянка 11
brąz, -u м. коричневый цвет 19
brązowy/y, -a, -e коричневый 19
brzeg, -u м. берег 2; край 23
brzoskwinie мн. (им. п. ед. ч.
brzoskwinia жс.) персики 15
brzoskwiniony/y, -a, -e пер-
 сиковый 15
brzuch, -a м. живот 23
brzyd/ki, -ka, -kie некрасивый,
 безобразный 4
bucik, -a м. (мн. ч. **buciki**)
уменьш. от **but** 10
budynek, -nku м. здание 11
budzik, -a м. будильник 8
bufet, -u м. буфет 10
buleczka жс. булочка 7
Bułgar м. болгарин 11
Bulgaria жс. Болгария 11
Bulgarka жс. болгарка 11
buraki мн. (им. п. ед. ч. **burak,**
-a м.) свекла (*собирает.*) 12
burza жс. гроза; буря 24
but, -a м. ботинок, сапог; **Kot
 w butach** Кот в сапогах
 (герой одноименной сказки
 III. Перро) 6, 10
butelka жс. бутылка 2
być: jestem, jest 2, 3, 4, 6 и др.
byle co здесь пустяки 20
bywać: bywam, bywa несов.
 бывать 16

C
całkowicie полностью, целиком 15
całodobowy/y, -a, -e круглосуточ-
 ный 10
cały/y, -a, -e целый, весь 5
cebula жс. лук (уменьш. от **ce-
 bula** жс. лук) 12
cebulowy/y, -a, -e луковый; **zupa
 cebulowa** луковый суп 15
celny/y, -a, -e таможенный 6
cena жс. цена 1; **w cenie** по це-
 не 10
centrala жс. коммутатор 21
centralny/y, -a, -e центральный 2
centymetr, -a м. сантиметр 19
Cepelia // CPLiA жс. «Товары
 народных промыслов» (сеть
 фирменных магазинов) 10
chadzać: chadzam несов. ходить
 (множественно), хаживать 20
chcąc/y, -a, -e желающий 25
chcieć: chcę, chce хотеть 2, 3
chętnie охотно, с удовольствием;
bardzo chętnie с большим
 удовольствием 6
Chinka жс. китайка 11
Chińczyk м. китаец 11
chłodnik, -a м. **litewski** окро-
 шка 15
chłodny/y, -a, -e прохладный 24
chłopak м. молодой человек,
 юноша, парень 4
chmura жс. туча 24
chociaż хотя 20
chodzenie с. хождение 19
chodź: chodzę, chodzi несов.
 ходить 6
choroba жс. болезнь 23
chor/y, -a, -e больной 23
chrzan, -u м. хрен 15
chudy/y, -a, -e здесь постный 19
chustka жс. платок 19
chwila жс. минута; **w każdej
 chwili** в любую минуту 6
chwytac: chwytam несов. хва-
 тать 21
chyba пожалуй, вероятно,
 наверное 11
chytry/y, -a, -e хитрый 2
ciało с. тело 2
ciasny/y, -a, -e тесный 19
ciastko с. пирожное 7
ciasto с. тесто 2; сдоба,
 пирог 12

ciąża *жс.* беременность; **w ciąży** беременная 23
cicho тихо 24
cich/y, -a, -e тихий 2
ciekaw/y, -a, -e интересный 4
cielęc/y, -a, -e телёнок 15
ciemno темно 17
ciemnobrązow/y, -a, -e темно-коричневый 19
ciemn/y, -a, -e темный 4, 19
cienko тонко 24
ciepło тепло 18
ciepło *с.* тепло 24
ciepl/y, -a, -e тёплый 24
cierpieć: cierpię, cierpi *несов.* (обычно с отрицанием: **nie cierpię, nie cierpi**) *здесь* терпеть, выносить 20; **cierpieć (na coś)** страдать (от чего-л.) 23
cierpliwie терпеливо 21
cierpliwość *жс.* терпение 21
cierpliw/y, -a, -e терпеливый 12
cięż/ki, -ka, -kie тяжёлый 6
ciocia *жс.* тетя 5
ciśnienie *с.* давление 17
ciuchy (*им. п. ед. ч. ciuch, -a м.*) одежда заграничного производства, шмотки, заграничные тряпки 10
cmentarz, -a м. кладбище 18
co что 2, 10; **co do (czegoś)** что касается (чего-л.) 16; **co innego** другое дело 20; **co to to nie** что до этого (что касается этого), то нет 23; **co za...** что за... 9
co каждый; **co niedzielę** каждое воскресенье 12
codziennie ежедневно 4
cola *жс.* кока-кола (то же **coca-cola**) 19
com/ber, -bra м. **barani** седло барашка 15
coraz все более (показатель интенсификации качества) 24
coś что-то 1; **coś podobnego!** вот тебе на!; вот так штука! (выражение удивления) 18; **coś takiego** что-то такое 17
córka *жс.* дочь, дочка 1
cudown/y, -a, -e чудесный 23
cudzozie/miec, -mca м. иностранец 11
cudzoziemka *жс.* иностранка 12

cuk/ier, -ru м. сахар 15
cukierki *мн. (им. п. ед. ч. cukier/ek, -ka м.)* конфеты 15
cukiernia *жс.* кондитерская 10
cukiernicz/y, -a, -e кондитерский 10
cukrzyca *жс.* диабет 15
Cygan м. цыган 11
cyganeria *жс.* богема 16
Cyganka *жс.* цыганка 11
cynaderki *мн.* почки (*кулинарн.*) 15
cytryna *жс.* лимон 15
czajnik, -a м. чайник 14
czarn/y, -a, -e чёрный 1, 4
czas, -u м. время 2; **za czasów** во времена 22
czasem иногда 12
czasopismo *с.* журнал 5
czaszka *жс.* череп 23
częstka *жс.* частица, частичка (*уменьш.* от **część** часть) 2
Czech м. чех 5, 6, 11
Czechy *мн.* Чехия 22
czekać (na co): czekam *несов.* ждать (чего-л.) 3
czekoladow/y, -a, -e шоколадный 15
czер/wiec, -wca м. июнь 6
czерwon/y, -a, -e красный 1, 4
czes/ki, -ka, -kie чешский 5; **po czesku** по-чешски 5
Czeszka *жс.* чешка 11
czeńć *жс.* честь; **na czeńć** в честь (кого-л., чего-л.) 18; **czeńć!** привет! 21
często часто 9
Częstochowa *жс.* Ченстохова (город в Польше) 6
część *жс.* часть 6
czło/nek, -nka м. член 22
człowiek *м.* человек (*им. п. мн. ч. ludzie*) 9
czosnkow/y, -a, -e чесночный 15
czterdziest/y, -a, -e сороковой 7
czterdzieści сорок 6
czternast/y, -a, -e четырнадцатый 7
czternaście четырнадцать 6
cztery четыре 1, 4
czterysta четыреста 7
czu/bek, -bka м. носок (ботинка) 10
czuć się: czuję się, czuje się *несов.* чувствовать себя 19

czwar/tek, -tku м. четверг 10
czwart/y, -a, -e четвертый 7;
po czwarte в-четвертых 12
czy (*вопросительная частица ко всему предложению*) ли 2
czy (*союз*) или 7
czyj, -a, -e чей 2, 4
czyli то есть 3
czynić: czynię, czyni *несов.* делать 21
czynn/y, -a, -e действующий, работающий; **sklep jest czynny** магазин работает, открыт 10
czysto чисто 24
czyst/y, -a, -e чистый 2
czytać: czytam *несов.*, читать 2, 4

D
dać: dam, da, 3 мн. dadzą *сов.* дать 2
daktyl *мн. (им. п. ед. ч. daktyl, -a м.)* финики 15
daleko далеко 6
dama *жс.* дама 16
dams/ki, -ka, -kie дамский, женский 7
dane *мн.* данные 7
danie *с.* блюдо; **pierwsze danie** первое блюдо, **drugie danie** второе блюдо 10
dansing, -u м. дансинг 20
da/szek, -szka/-szku м. козырек (головного убора) 19
data *жс.* дата 11
dawać: daję, daje *несов.* давать 14
dawny, -a, -e м. давний, старый 3
dąb, dębu м. дуб 2
dbać (o co): dbam, dba *несов.* заботиться, беспокоиться (о чем-л.) 15
decydować (o czymś): decyduję, decyduje *несов.* решать, иметь решающее значение 19
deka *нескл.* декаграмм = 10 граммов 19
deklaracja *жс.* декларация (таможенная) 6
delikatesy *мн.* гастроном 10
denerwować się: denerwuję się, denerwuje się *несов.* нервничать, волноваться 13
dentysta, -y м. зубной врач, дантист 23

a

b

c

d

e

f

g

h

i

j

k

l

ł

m

n

o

ó

p

r

s

ś

t

u

w

y

z

ż

ź

- a** DESA *жс.* антикварный магазин 10
- b** deser, -u *м.* десерт, третье блюдо, сладкое 10
- c** deszcz, -u дождь 17
- d** dębowy, -a, -e дубовый 16
- dla + *род. п. (предлог)* для 5
- dlaczego почему, зачем 4
- dlatego поэтому 4
- dłoń *жс.* ладонь
- dłu/gi, -ga, -gie длинный, долгий 4
- długo долго 16
- dmuchać: dmucham *несов.* дуть 18
- do + *род. п. (предлог)* до, в (направление) 2; ktoś do kogoś (do bagażowego, do urzędnika) при указании на лицо, к которому обращаются, переводится *дат. п.* без предлога (носильщику, служащему) 7
- doba *жс.* сутки 11
- dobowy, -a, -e суточный, действительный в течение суток 11
- dobra хорошо, ладно, идет 21
- dobrać (do czegoś): dobiore, dobierze *сов.* подобрать (к чему-л.) 19
- dobranoc спокойной ночи (пожелание) 6
- dobry, -a, -e хороший 2
- dobrze хорошо 9
- docelow/y, -a, -e целевой, предназначенный для определенной цели; stacja docelowa станция назначения 25
- dodać: dodam *сов.* добавить 10
- doda/tek, -tku *м.* добавление 12; здесь аксессуар, дополнительный элемент одежды 19
- t dodawać: dodaje, dodaje *несов.* добавлять 12
- u dojazd, -u *м.* подъезд (к чему-л.), прибытие 25
- W dojechać: dojadę, dojedzie *сов.* доехать 20
- Y dojść: dojdę, dojdzie *сов.* дойти 9
- Z dokąd куда 20
- dokładnie точно 9; тщательно 21
- dokoła вокруг 18
- Ż dokończyć (czego): dokończę, dokończę *сов.* закончить, довести до конца, завершить 16
- doktor *м.* доктор, врач 23
- dokument, -u *м.* документ 14
- dokupić: dokupię, dokupi *сов.* докупить, 19
- dolar, -a *м.* доллар 7
- dolegać: dolega *несов.* (мучить (о состоянии)); Co panu/pani dolega? На что жалуетесь? 23
- dolny, -a, -e нижний 6
- dom, -u *м.* дом 1, 2, 4; w domu дома 5; dom towarowy универмаг 10
- dom/ek, -ku *м.* домик 18
- dopóki до тех пор, пока; пока 17
- do przodu вперед 13
- dopuszczać (do czegoś): dopuszczę, dopuści *несов.* допустить (к чему-л.) 17
- doradzić: doradzę, doradzi *сов.* посоветовать 19
- doroshi/y, -a, -e взрослый 13
- dorożkarz *м.* извозчик 16
- dorsz, -a *м.* треска 15
- doskonale замечательно, превосходно, отлично 19
- dostać: dostanę, dostanie *сов.* получить 10, 14; купить, приобрести 19
- dostać się: dostanę się, dostanie się *сов.* попасть 9
- dostarczać: dostarczam *несов.* доставлять 14
- dosta/tek, -tku *м.* достаток; pod dostatkiem вдоволь, в изобилии 17
- dostawać: dostaję, dostaje *несов.* получать 4
- dosyć достаточно, довольно 15
- dość достаточно, довольно; dość tego dobrego хорошенького понемножку 4
- doświadczony, -a, -e опытный 5
- dotyczyć: dotyczy *несов.* касаться 24
- dowcipny, -a, -e остроумный 12
- do widzenia до свидания (прощание) 2
- dowiedzieć się: dowiem się, dowie się, 3-е л. *мн. ч.* dowiedzą się *сов.* узнать 9
- dowód, -odu *м.* osobisty удостоверение личности, паспорт (польский) 14
- do zobaczenia до свидания (ср. do widzenia) 10
- doży/nki, -nek *мн.* дожинки (праздник урожая) 18
- d/ół, -olu *м.* низ; na dole внизу 14
- dresy, -ów *мн.* спортивный костюм 19
- drewnian/y, -a, -e деревянный 16
- drobiazg, -u *м.* пустяк, мелочь 6
- drobn/e, -ych *мн.* мелкие деньги, мелочь 19
- droga *жс.* дорога; w drodze в дорогу 2
- drogi, -ga, -gie дорогой 4
- drogo дорого 24
- drogow/y, -a, -e дорожный 17
- drożdżówka *жс.* пирожное из дрожжевого теста 15
- dr/ób, -obiu *м.* домашняя птица 10
- dru/gi, -ga, -gie второй 7; po drugie во-вторых 12
- drużyna *жс.* команда 20
- drzewo *с.* дерево 4
- drzwi *мн.* дверь, двери 6
- dumnie гордо 25
- dumny, -a, -e (z czego) гордый (чем-л.) 12
- Dunka *жс.* датчанка 11
- Duńczyk *м.* датчанин 11
- duszno душно 24
- duszon/y, -a, -e тушеный 12
- dużo много 5; намного (то же, что o wiele) 24
- duży, -a, -e большой 3
- dwa, dwie два, две 6
- dwadzieścia двадцать 6
- dwanaście двенадцать 6
- dwieście двести 7
- dwoje двое 13
- dwo/rzec, -rca *м.* вокзал 2
- dwójka *жс.* двойка, двое 13
- dw/ór, -oru *м.* двор 18
- dwudziest/y, -a, -e двадцатый 7
- dwunast/y, -a, -e двенадцатый 7
- dwutysięczny, -a, -e двухтысячный 22
- dyktando *с.* диктант 6
- dynastia *жс.* династия; dynastia Jagiellonów династия Ягеллонов 16
- dyngus, -u *м.* дынгус (обычай обливания водой на второй

день Пасхи), то же, что **śmigus** и **lany poniedziałek** 18
dyrekcja жс. дирекция 25
dyrektor м. директор 2
dyrygent м. дирижер
dyrygować: dyryguje, dyryguje несов. дирижировать 22
dyskoteka жс. дискотека; **pójść na dyskotekę** пойти на дискотеку 20
dyspozycja жс. распоряжение; **jestem do pana dyspozycji** я к вашим услугам, вы можете мной располагать 6
dywan, -u м. ковер 10
dyżurny/y, -a, -e дежурный 23
dziad/ek, -ka м. дедушка 2
dział, -u м. отдел 19
działać: działał несов. действовать, работать, функционировать 14
działka жс. садово-огородный участок 18
dzieci мн. (ед. ч. **dziecko** с.), **dzieci** дети (ед. ч. ребенок), детей 5; 13
dziecko с. ребенок 7
dzielić się: dzielił się, dzieli się несов. делиться (чем-л.) 18
dzielnica жс. район (города) 16
dzieło с. произведение 20
dziennikarka жс. журналистка 5
dziennikarz м. журналист 5
dzień, dnia м. день 2; **dzień dobry!** здравствуйте! (приветствие) 2; **tego samego dnia** в этот же день 11; **dzień wolny od pracy** нерабочий день 18; **w dzień** днем 16
dziesiąt/y, -a, -e десятый 7
dziesięciominutow/y, -a, -e десяти-минутный, на десять минут 13
dziesięć десять 6
dziewczyna жс. девушка 4
dziewiąt/y, -a, -e девятый 7
dziewięć девять 6
dziewięćdziesiąt девяносто 7
dziewięćdziesiąt/y, -a, -e девяностый 7
dziewięćset девятьсот 22
dziewiętnast/y, -a, -e девятнадцатый 7
dziewiętnaście девятнадцать 6
dzięki + дат. п. (предлог)

благодаря; **dzięki Bogu** слава богу 24
dziękuję спасибо, благодарю (1-е л. ед. ч. наст. вр. глагола несов. **dziękować** благодарить) 2
dzisiaj сегодня 4
dzisiejsz/y, -a, -e сегодняшний 16
dziś сегодня 7
dziwny/y, -a, -e странный, удивительный 9; **nic dziwnego** ничего удивительного, неудивительно 24
dzwon, -u м. колокол 2
dzwonić: dzwonię, dzwoni несов. звонить; **dzwonić pod ten numer** звонить по этому номеру (телефона) 21
dźwięk, -u м. звук 18
dźwigać: dźwigam несов. здесь нести, тащить 25
dżem, -u м. джем 15

E
ekspedient м. продавец 19
ekspedientka жс. продавщица 10
ekspresja жс. экспрессия 20
eleganc/ki, -ka, -kie элегантный 12
elektryczn/y, -a, -e электрический 14
elektryk м. электрик 14
emeryt м. пенсионер 11
emerytka жс. пенсионерка 5
emocja жс. эмоция 20
euro нескл. евро 7
Europa жс. Европа 24

F
fachow/y, -a, -e профессиональный 10
fan м. фанат, поклонник 20
fanatyk м. фанатик, фанат 2
fasolka жс. фасоль; **fasolka szparagowa** стручковая фасоль 15
fasolow/y, -a, -e фасольный; **zupa fasolowa** фасольный суп 15
figa жс. фи́га, инжир 2
figura жс. фигура 19
figurka жс. фигурка 16
filet, -a/-u м. филе 15
filharmonia жс. филармония 20
filiżanka жс. чашка 10

film, -u м. (кино)фильм 20
filolog м. филолог 6
Fin м. финн 11
Finka жс. финка 11
Finlandia жс. Финляндия 22
firma жс. фирма 5
firmow/y, -a, -e фирменный; **sklep firmowy** фирменный магазин 19
flaki мн. рубцы (кулинарн.) 12
fle/czek, -czka м. уменьш. от **flek** 10
flek, -a/-u м. набойка 10
forsycja жс. форзиция (ботанич.) 24
fortepianow/y, -a, -e фортепьянный 12
fotel, -a/-u кресло 8
fotograficzn/y, -a, -e фотографический; **artykuły fotograficzne** фототовары 10
Francja жс. Франция 5
francus/ki, -ka, -kie французский 5; **po francusku** по-французски 5
Francuz м. француз 5, 11
Francuzka жс. француженка 5, 11
fraza жс. фраза 6
Fredro, -y Фредро (польский драматург XIX в.) 20
frytki мн. (род. п. мн. ч. **frytek//frytków**) картофель фри 15
fryzjer м. парикмахер 10
fryzjerka жс. парикмахерша 10
fryzjers/ki, -ka, -kie парикмахерский 10
futro с. мех, шуба 10

G
gadu-gadu неизм. болтать, судачить, чесать языки; **my tu gadu-gadu** мы здесь болтаем 21
galareta жс. желе 15
galeria жс. галерея 20
gapa жс., м. разиня, ротозей; **jechać na gapę** ехать зайцем (без билета) 11
garmazzeria жс. полуфабрикаты 10
gar/niec, -nca м. котел, горшок; **w marcu jak w garncu** (поговорка) в марте как

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ż

а в котле (т. е. в марте погода изменчива) 24
gardo с. горло 16
garnitur, -у м. костюм (мужской) 19
gasnąć: *gasnę, gaśnie* несов. гаснуть 18
gastronomiczny, -а, -е гастрономический; **zakład gastronomiczny** предприятие общественного питания 10
gatu/nek, -nku м. сорт 19
gazeta жс. газета 10
gaźnik, -а м. карбюратор 17
Gdańsk, -а м. Гданьск 1
gdańs/ki, -ka, -kie гданьский 16
gdy когда; если 20
Gdynia жс. Гдыня (город в Польше) 6
gdzie где 6; куда 2
gdzieś где-то, где-нибудь 9
gerbery мн. (им. п. ед. ч. *gerbera* жс.) герберы (ботанич.) 18
gęsty, -а, -е густой 24
gęś жс. гусь; гусыня 2, 15
gimnazjum с. гимназия 5
głodny, -а, -е голодный 4
głos, -u м. голос 11
głośno громко 25
głowa жс. голова 17
główny, -а, -е главный 7;
główne danie то же, что **drugie danie** 15
gmach, -u м. здание 11
gniazdko с. розетка (для электроприборов) 14
gobelin, -u м. гобелен 16
godzina жс. час 6; **godzina szczytu** час пик 12; **która godzina?** сколько времени, который час? 8
golonka рулька (кулинарн.) 15
goł/ąb, -ębia м. голубь 16
gorący, -а, -е горячий 15
gorączka жс. жар, повышенная температура 23
gorz/ki, -ka, -kie горький 24
gospodyni жс. хозяйка 5
gotować: *gotuję, gotuje* несов. готовить 10
gotowan/y, -а, -е вареный 15
gotyc/ki, -ka, -kie готический 16
gość м. гость 3

góra жс. гора 1; **na górze** наверху 14
górn/y, -а, -е верхний 6
gracz м. игрок 11
grać: *gram* несов. играть 5; **grają** здесь. идет (о кинофильме, пьесе) 20
granatow/y, -а, -е темно-синий 19
granica жс. граница; **za granicą** за рубежом, за границей 17
graniczn/y, -а, -е пограничный 6
grec/ki, -ka, -kie греческий 5
grejpfrutow/y, -а, -е грейпфрутовый, из грейпфрута 15
grejpfruty мн. (им. п. ед. ч. *grejpfrut*, -а/-u м.) грейпфруты 15
grochówka жс. гороховый суп 15
grosz, -а грош (польская денежная единица — 0,01 злотого) 7
gro/szek, -szku м. горошек; **zielony groszek** зеленый горошек 15
gr/ób, -obu м. могила 18
grub/-a, -y, -е толстый 24
gru/dzień, -dnia м. декабрь 7
grunt, -u м. главное; **grunt, żeby...** главное, чтобы... 19
gruszki мн. (им. п. ед. ч. *gruszka* жс.) груши 15
grywać: *grywam* несов. играть (не один раз), поигрывать; **grywać o małe stawki** играть, делая небольшие ставки 20
grzałka жс. кипятильник 14
grzeczny, -а, -е вежливый, учтивый, воспитанный 12
grzybow/y, -а, -е грибной; **zupa grzybowa** грибной суп 15
grzyby мн. (им. п. ед. ч. *grzyb*, -а) грибы 12
gust, -u м. вкус 20
guścik, -u м. уменьш. от **gust**; **są gusta i guściki** о вкусах не спорят (букв. есть разные вкусы) 20
guzik, -а м. пуговица 18; кнопка 12
gwarno шумно 18
Н
Haга жс. Гаага 6
hala жс. зал 7
halo (междометие) алло 21
hałas, -u м. шум 20

hamulce мн. (им. п. ед. ч. *hamu/lec*, -lca м.) тормоза 17
hand/el, -ly, м. торговля
handlow/y, -а, -е торговый 16
hazardzista, -у м. азартный игрок 20
hejnal, -u м. хейнал (сигнал времени, исполняемый трубачом на колокольные краковские костела Св. Девы Марии) 16
henna жс. краска для бровей и ресниц; **zrobić hennę** покрасить брови и ресницы 10
herbata жс. чай 1, 15
herbatka жс. чаек, уменьш. от **herbata** жс. чай 20
herbatniki мн. (им. п. ед. ч. *herbatnik*, -а м.) печенье 15
historia жс. история 12
Hiszpan м. испанец 11
Hiszpania жс. Испания 22
Hiszpanka жс. испанка 5, 11
hiszpańs/ki, -ka, -kie испанский 5;
po hiszpańsku по-испански 5
Holend/er, -ra м. голландец 11
Holenderka жс. голландка 11
hotel, -u м. гостиница, отель 2
hotelow/y, -а, -е гостиничный 14
hurra! (междометие) ура! 20
hydraulik м. водопроводчик, сантехник 14
hymn, -u м. гимн 22
І
i (союз) и 4
ich (притяжат. местоимение) их 4
ile сколько 7
ilość жс. количество 17
imieninow/y, -а, -е именинный 18
imieniny мн. именины 7, 18
imię с. имя; **ma na imię** его/ее зовут 3; **po imieniu** по имени 5
impreza жс. мероприятие 18
inaczej иначе 18
informacja жс. информация; справочное бюро 7; **udzielać informacji** давать информацию 25
inn/y, -а, -е иной, другой 9
instrukcja жс. инструкция 6
instytut, -u м. институт (неучебный) 12

intensywn/y, -a, -e интенсивный 23

interes, -u м. дело; **załatwiać interesy** улаживать дела 15

inżynier м. инженер 5

istnieć: istnieję, istnieje несов. существовать 16

iść: idę, idzie несов. идти 6

J

ja (местоимение) я 3, 12 и след.

jabłko с. яблоко 4

jabłkow/y, -a, -e яблочный 15

jadać: jadam несов. есть (регулярно повторяющееся действие) 15

jadłodajnia жс. столовая 10

jagody мн. (им. п. ед. ч. jagoda) черника (*собирает.*) 15

jaja мн. (им. п. ед. ч. jajo с.) яйца 15

jajko с. яйцо 12

jak как 4; когда 19; **jak** **na złość** как назло 8; **jak się masz?** как (у тебя) дела? 21

ja/ki, -ka, -kie какой 4

ja/kiś, -kaś, -kieś какой-то 2, 15

jako как, в качестве 15

jakość м. качество; **dobrej jakości** хорошего качества, качественный 19

jama жс. яма, нора 16

Japonka жс. японка 11

Japończyk м. японец 11

jars/ki, -ka, -kie вегетарианский 10

jarzynow/y, -a, -e овощной 10

jaskinia жс. пещера 16

jaskółka жс. ласточка 24

jaskraw/y, -a, -e яркий 19

jasnoniebies/ki, -ka, -kie голубой 19

jasn/y, -a, -e ясный, светлый 1

jazda жс. езда 6; **jazda figurowa** на лодке фигурное катание 20

jazz-band, -u м. [dżezbend] джаз, джаз-банд 16

jechać: jadę, jedzie несов. ехать 5

jeden, jedna, jedno один, одна, одно 5, 6

jedenast/y, -a, -e одиннадцатый 7

jedenaście одиннадцать 6

jednak однако 19

jednakow/y, -a, -e одинаковый 11

jednocześnie одновременно 5

jednoosobow/y, -a, -e на/ для одного человека 14

jednorazow/y, -a, -e одноразовый 11

jedwabn/y, -a, -e шелковый 19

jedynak м. единственный сын 5

jedyn/y, -a, -e единственный 17

jedzenie с. еда 8

jego (притяжат. местоимение) его 4

jej (притяжат. местоимение) её 4

jesień жс. осень 2; **jesienią** осенью 24

jeszcze еще 3

jeść: jem, je, 3-е л. мн. ч. jedzą несов. есть, кушать 4, 10

jezdnia жс. проезжая часть 12

jeździć (czymś): jeżdżę, jeżdзи несов. ездить, кататься (на чем-л.) 2, 11, 24

jeżeli если 10

język, -a м. язык 2

jogurt, -u м. йогурт 19

jubilers/ki, -ka, -kie ювелирный 9

jubileusz, -u м. юбилей 18

jutro завтра 10

jutrzejczy/y, -a, -e завтрашний 19

już уже 4

K

kabanos, -a м. охотничья сосиска (сорт колбасы) 15

kabareciarz м. автор текстов для каба́ре 16

cabaret, -u м. каба́ре, сатирический театр 16

cabaretow/y, -a, -e *прилаг.*

от каба́ре; **aktor cabaretowy**

артист каба́ре 16

kaczka жс. утка 12

kajakow/y, -a, -e байдарочный 24

kakao нескл. какао 15

kalafiorow/y, -a, -e *прилаг.* от

kalafior, -a м. цветная капуста; **zupa kalafiorowa** суп

из цветной капусты 15

kaloryczn/y, -a, -e калорийный 10

Kanada жс. Канада 6

kanapka жс. бутерброд 17

kanis/ter, -tra м. канистра 17

kantor, -u м. пункт обмена

валюты 7

kapelusz, -a м. шляпа 10

kaplica жс. часовня; **Kaplica Zygmuntowska** Зыгмунтовская часовня (на Вавеле) 16

kapusta жс. капуста 12

kapuśniak, -a м. *здесь* кислые щи 15

karetka жс. pogotowia (ratunkowego) машина (каре́та) скорой помощи 23

kark, -u м. задняя часть шеи; **lecieć na złamanie karku** лететь сломя голову 12

kar/p, -pia м. карп 18

karta жс. меню 10; бланк, формуляр: **karta meldunkowa** прописной листок, листок на проживание (в гостинице) 14; **karta rejestracyjna** техпаспорт, регистрационный талон 17; **karta telefoniczna** телефонная карточка 21

karteczka жс. na śniadanie талон на завтрак (в гостинице) 14

kartka жс. z życzeniami

поздравительная открытка 18

kartoflanka жс. картофельный суп 15

karton, -u м. блок (сигарет) 6

kasa жс. касса; **kasa biletowa** билетная касса 6

kasjerka жс. кассир (женщина), кассирша 13

kasownik, -a м. компостер (в трамвае, в автобусе и т. п.) 11

kasyno с. казино 20

kasza жс. каша; крупа; **kasza gryczana // gryczana**

гречневая каша, гречка 10

kaszanka жс. кровавая колбаса (начиненная кашей) 15

katedra жс. кафедральный собор 16

katolik м. католик 12

kawa жс. кофе; **kawa biała** кофе с молоком 15; **kawa czarna**

черный кофе 15; **kawa z ekspresu = kawa ekspresowa**

кофе из электрокофеварки, эспрессо 15; **kawa ze śmietanką** кофе со сливками 15

kawał, -a м. кусок 4

kawał/ek, -ka м. кусочек 19

a

b

c

d

e

f

g

h

i

j

k

l

ł

m

n

o

ó

p

r

s

ś

t

u

w

y

z

ż

ź

- a** **kawiarnia** *жс.* кафе; кофейня 10
kawior, **-u** *м.* икра; **kawior**
z jesiotra черная (осетровая)
b икра 15; **kawior z łososia** крас-
 ная (лососевая) икра 15
c **kawka** *жс.* кофе (уменьш. от
kawa *жс.* кофе) 20
d **kawow/y**, **-a**, **-e** кофейный: **bar**
kawowy кофейня 10
e **Kazimierz**, **-a** *м.* Казимеж (город
 в Польше) 6
f **każd/y**, **-a**, **-e** каждый 5
g **kąt**, **-a** *м.* угол 2
h **kelner** *м.* официант 10
kelnerka *жс.* официантка 15
i **kibicować (komu): kibicuje**,
kibicuje *несов.* болеть
 (за кого-л.) 20
j **kiedy** когда 4
k **kiedyś** когда-то 16
kielbasa *жс.* колбаса 12
kiermasz, **-u** *м.* ярмарка, базар;
kiermasz książek книжный
 базар, книжная ярмарка 10
ł **kierowca** *м.* шофер, водитель 5
kierownica *жс.* руль 17
m **kierownik** *м.* руководитель,
 директор, заведующий 5
n **kieru/nek**, **-nku** *м.* направление 6
o **kierunkow/y**, **-ego** *м.* код
 (местности) 21
ó **kieszę** *жс.* карман 17
Kijów, Kijowa *м.* Киев 6
p **kilka** несколько (от 1 до 10) 18
kilkuminutow/y, **-a**, **-e** на не-
r сколько (от 1 до 19) минут 13
kilo *нескл.* кило, килограмм 19
s **kilometr**, **-a** *м.* километр; **sto kilo-**
metrów na godzinę сто
ś километров в час 17
kino *с.* кино, кинотеатр 2
t **kiosk**, **-u** *м.* киоск 8
kiszon/y, **-a**, **-e** квашеный (о капу-
u сте); соленый (об огурце) 12
kiwnąć: kiwnę, kiwnie *сов.*
w махнуть; кивнуть 22
klasa *жс.* класс 13
y **klatka** *жс.* **piersiowa** грудная
 клетка 19
z **klient** *м.* клиент, покупатель 10
klientka *жс.* клиентка 10
ż **klimatyzacja** *жс.* кондиционер;
 установка для кондициониро-
ż вания воздуха 14
- klucz**, **-a** *м.* ключ 14
kluski *мн.* (им. п. ед. ч. **kluska**
жс.) клецки 15
kłopot, **-u** *м.* беспокойство,
 затруднение 6
kobieta *жс.* женщина 5
koc, **-a** шерстяное одеяло, плед 8
kochając/y, **-a**, **-e** любящий 5
kochan/y, **-a**, **-e** любимый 5
kod, **-u** *м.* почтовый индекс 12
kok, **-a** *м.* пучок (прическа) 25
kolacja *жс.* ужин 14
kolega *м.* коллега; приятель 3, 6
kolej *жс.* железная дорога 17;
 очередь: **z kolei** в свою
 очередь 15
kolejka (do kasy) *жс.* очередь
 (в кассу) 13
kolejn/y, **-a**, **-e** очередной 18
koleżanka *жс.* приятельница;
 коллега 3
kolor, **-u** *м.* цвет; **do wyboru**,
do koloru на любой вкус 10;
w jakim kolorze какого цве-
 та 19
kolumna *жс.* колонна 11
kolduny *мн.* пельмени 15
kołnierz, **-a** *м.* воротник 19
koło *с.* колесо 17
Kołobrzeg, **-u** *м.* Колобжег (город
 в Польше) 6
komnata *жс.* покой, парадная
 комната, чертог 16
komórka *жс.* мобильный телефон,
 мобильник 21
komplement, **-u** *м.* комплимент 3
kompot, **-u** *м.* компот 15
kompozytor *м.* композитор 22
komputer, **-a** *м.* компьютер 6
komunikacja *жс.* транспорт,
 коммуникация 11
koncert, **-u** *м.* концерт 12
koncertow/y, **-a**, **-e** концерт-
 ный 20
konduktor *м.* проводник 6;
 кондуктор 11
konduktorka *жс.* проводница 6
kondycja *жс.* форма 23
konfekcja *жс.* готовая одежда 10
konfitury *мн.* варенье 15
koniak, **-u** *м.* коньяк 15
ko/niiec, **-ńca** *м.* конец 6
konstytucja *жс.* конституция 18
kontrola *жс.* контроль 6
- kontroler** *м.* контролер 11
koń *м.* конь, лошадь 1
kończyć: kończę, kończy *несов.*
 кончать, заканчивать 12
kończyć się: kończę się, kończy
się *несов.* кончаться,
 заканчиваться 8
Kopenhaga *жс.* Копенгаген 6
kope/rek, **-rku** *м.* укропчик
 (уменьш. от **ko/per**, **-pru** *м.*
 укроп) 12
koperta *жс.* конверт 12
ko/rek, **-rka** *м.* пробка (в том
 числе автомобильная) 12
korona *жс.* коронка (зубная) 23
korytarz, **-a** *м.* коридор 14
korze/ń, **-nia** *м.* корень 12
korzystać z czego: korzystam
несов. пользоваться чем-л. 11
kosmetyk, **-u** *м.* косметическое
 средство 10
kosmos, **-u** *м.* космос 22
kostka *жс.* кусок, брусок, здесь
 пачка (масла) 19
koszyk, **-a** *м.* корзинка 19
kosztować: kosztuję, kosztuje
несов. стоить 7
koszula *жс.* рубашка 19
koś/ciół, **-ciół** *м.* костел 12;
kościół Mariacki костел
 Св. Девы Марии 16
kość *жс.* кость 1
kot *м.* кот, кошка 3
kotlet, **-a** *м.* котлета; **kotlet sch-**
abowy свиная отбивная 10
koza *жс.* коза 2
kozaczki *мн.* сапожки 10
kożuch, **-a** *м.* дубленка 10
kożusz/ek, **-ka** *м.* дубленка
 (уменьш. от **kożuch**, **-a** *м.*) 19
kraja *жс.* страна, край 17
kraj, **-u** *м.* страна, край 12
krajobraz, **-u** *м.* пейзаж 17
krajow/y, **-a**, **-e** отечественный,
 местный, относящийся
 к данной стране 13
krakows/ki, **-ka**, **-kie** краков-
 ский 16; **Krakowskie Przed-**
mieście *с.* Краковское Пред-
 местье (улица в Варшаве) 9
Krak/ów, **-owa** *м.* Краков 12
kraksa *жс.* авария, катастрофа 17
krawat, **-a/-u** *м.* галстук 19
kraw/iec, **-ca** *м.* портной 10

krawiec/ki, -ka, -kie швейный 10
krań/żek, -żka *м.* кружок; диск 2
kremówka *жс.* наполеон (пирожное) 12
kreska *жс.* *здесь* деление, черточка (десятая доля градуса); **temperatura trzydzieści siedem z kreskami** температура тридцать семь с небольшим (с десятичными, с чем-то) 23
krew, krwi *жс.* кровь 23
krewny *м.* родственник 18
krok, -u *м.* шаг 12
król *м.* король 12
królewna *жс.* принцесса, королевна 16
królewski, -ka, -kie королевский 12
krótki, -ka, -kie короткий, краткий 17
krótko коротко, кратко 24
kruch/y, -a, -e песочный (*кулинарн.*) 15
krupnik, -u *м.* суп с крупой 15
kryształ (*им. п. ед. ч. kryształ, -u*) хрусталь (*собират.*) 10
krzak, -a/-u *м.* куст 2
krzyczeć: krzycze, krzyczy *несов.* кричать 21
krzyk, -u *м.* крик 2
krzyż, -a *м.* крест 12
książka *жс.* книга 10
księgarnia *жс.* книжный магазин 10
kto кто 2
któs кто-то, кто-нибудь 9
któr/y, -a, -e который 7
kucharka *жс.* кухарка, повариха 10
kucharz *м.* повар 10
kulturaln/y, -a, -e культурный, относящийся к культуре 20
kupić: kupię, kupi *сов.* купить 9
kupno *с.* покупка 7
kupować: kupuję, kupuje *несов.* покупать 4
kura *жс.* курица 15; **kura w potrawce** отварная курица под соусом 15
kurczak *м.* цыпленок; **kurczaki z różną** куры гриль 10
kurczęta *мн. (им. п. ед. ч. kurczę)* цыплята 15
kurs, -u *м.* курс 7

kursować: kursuję, kursuje *несов.* курсировать 17
kurtka *жс.* куртка 19
kwadrans, -a *м.* четверть часа, 15 минут 6
kwiaciarka *жс.* цветочница, продавщица цветов 16
kwiat, -u *м.* цветок 16
kwie/cień, -tnia *м.* апрель 7
kwitnąć: kwitnę, kwitnie *несов.* цвести 24

L

lajkonik, -a *м.* лайконик (название ежегодного народного гуляния в Кракове и главного персонажа этого праздника) 16
lama *жс.* лама (мех) 19
lampa *жс.* лампа 4
lany причастие от глагола **lać** *несов.* лить; **lany poniedziałek** обливание водой на второй день Пасхи, *ср. dyngus, śmigus* 18
las, -u *м.* лес 2
lato *с.* лето; **latem = w lecie** — том 3, 24
lądowanie *с.* приземление 17
lecieć: lecę, leci *несов.* лететь 2, 6
leczyć: lecze, leczy *несов.* лечить 2
legenda *жс.* легенда 16
legion, -u *м.* легион 22
legitymacja *жс.* удостоверение 11
lek, -u *м.* лекарство 23
lekarz *м.* врач 23
lekcja *жс.* урок 4
lemoniada *жс.* лимонад 15
lenić się: lenię się, leni się *несов.* лениться 24
let/ni, -nia, -nie летний 12
leżeć: leżę, leży *несов.* лежать 6; находиться, располагаться 16; сидеть (об одежде) 18
liceum *с.* лицей (в Польше третий уровень школьного образования — 3 или 4 старших класса средней школы) 5
liczyć: liczę, liczy *несов.* считать 7
likier, -u *м.* ликер 15
lin *м.* линь; **lin w galarecie** заливной линь, заливное из линя 15
linia *жс.* линия 1
lipa *жс.* липа 2

li/piec, -pca *м.* июль 7
list, -u *м.* письмо 2
lista *жс.* список 14
listopad, -a *м.* ноябрь 7
litera *жс.* буква 4
lodówka *жс.* холодильник 14
lody *мн.* ч. мороженое 2
lokal, -u *м.* помещение: **lokale do wynajęcia** аренда помещений 10; ресторан 10
Londyn, -u *м.* Лондон 6
los, -u *м.* судьба 16
lot, -u *м.* полет 2
lotnisko *с.* аэропорт 17
lód, lodu *м.* лед 2
lub (союз) или 15
lubić: lubię, lubi *несов.* любить 4
Lublin, -a *м.* Люблин (город в Польше) 13
ludow/y, -a, -e народный 22
ludzie *мн.* люди 2, 9
lustro *с.* зеркало 2
lut/y, -ego *м.* февраль 6
luźn/y, -a, -e свободный (об одежде) 19

Ł

łabędź *м.* лебедь 12
łacinka *жс.* латиница, латинские буквы 14
ładn/y, -a, -e красивый 4
łańcu/szek, -szka *м.* цепочка 6
łasiczka *жс.* *здесь* горностай 16
łatwo легко, нетрудно 24
łatw/y, -a, -e легкий 4
ławka *жс.* лавка, скамейка 8
łazienka *жс.* ванная 14
Łazienki *мн.* Лазенки (парк в Варшаве) 12
łóżko *с.* кровать, постель 8
lys/y, -a, -e лысый 12
łyżeczka *жс.* ложечка; **łyżeczka do lodów** ложечка для мороженого 10
łyżwy *мн. (им. п. ед. ч. łyżwa жс.)* коньки; **jeździć na łyżwach** кататься на коньках 24

M

Madryt, -u *м.* Мадрид 6
magnat *м.* магнат 16
maj, -a *м.* май 7
makow/iec, -ca *м.* маковник, пирог с маком 15

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ź

a	malarz <i>м.</i> художник, живописец 16	miejsce <i>с.</i> место 2, полка (в поезде) 6	monarcha <i>м.</i> монарх 16
b	mało мало 24	miejscówka <i>жс.</i> плацкарта 13	morele <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. morela жс.</i>) абрикосы 15
c	mały/y, -a, -e небольшой, маленький 4	miejs/ki, -ka, -kie городской 11	mors/ki, -ka, -kie морской 4
d	mama <i>жс.</i> мама 5	mielon/y, -a, -e рубленый, повернутый (в мясорубке); молотый 12	morze <i>с.</i> море 1
e	mamusia <i>жс.</i> мамочка, мамуля 6	miesiąc, -a месяц 24	moskiews/ki, -ka, -kie московский 11
f	mandarynki <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. mandarynka жс.</i>) мандарины 15	miesięc, -a месяц 24	moskwianin <i>м.</i> москвич
g	mandat, -u <i>м.</i> штраф; placić mandat платить штраф 8	miesięczn/y, -a, -e месячный 11	most, -u <i>м.</i> мост 6
h	manicure, -re'u <i>м.</i> маникюр 10	mieszanka <i>жс.</i> смесь 15	Mozart <i>м.</i> Моцарт 20
i	marchewki <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. marchewka жс.</i>) морковь (<i>собирает.</i>) 15	mieszkać: mieszkam <i>несов.</i> жить, проживать, обитать 3	może возможно 4
j	markow/y, -a, -e марочный, фирменный 10	mieszkanie <i>с.</i> квартира 6	możliwość <i>жс.</i> возможность 17
k	marsz! марш! (команда) 22	mieszka/niec, -ńca <i>м.</i> житель 12	możliw/y, -a, -e возможный 14
l	marynarka <i>жс.</i> пиджак 19	mieszkanka <i>жс.</i> жительница 23	można можно 9
ł	ma/rzec, -rca <i>м.</i> март 6	mieścić się: mieszczę się, mieści się <i>несов.</i> находиться, помещаться 12	móc: mogę, może <i>несов.</i> мочь 4
m	marzenie <i>с.</i> мечта, мечтание 18	między между 16	mój, moja, moje мой 1, 2, 3
n	masa <i>жс.</i> масса 15	międzymiastow/y, -a, -e междугородный 17	mówić: mówię, mówi <i>несов.</i> говорить 4; mówi się говорят, говорится 12
o	maseczka <i>жс.</i> маска (косметическая) 10	międzynarodow/y, -a, -e международный 17	móźdź/ek, -ku <i>м.</i> мозги (<i>кулинарн.</i>) 15
ó	masło <i>с.</i> масло (сливочное) 19	mięsn/y, -a, -e мясной 10	mrożonki (<i>им. п. ед. ч. mrożonka жс.</i>) замороженные продукты 10
p	maszynka <i>жс.</i> do golenia <i>жс.</i> безопасная бритва, электробритва 14	mięso <i>с.</i> мясо 2; sztuka mięsa (<i>кулинарн.</i>) отварное мясо 15	mróz, mrozu <i>м.</i> мороз 24
r	matka <i>жс.</i> мама, мать 1	miło мило, приятно 3	mucha <i>жс.</i> муха 6
s	mazu/rek, -rka <i>м.</i> мазурка (музыкальное произведение) 22	miły/y, -a, -e милый, симпатичный 3	musieć: muszę, musi <i>несов.</i> быть обязанным, должным 8
ś	mazu/rek, -rka <i>м.</i> мазурка (вид пасхальной выпечки) 18	mimo to несмотря на это 4	musztarda <i>жс.</i> горчица 10
t	mały/y, -a, -e умный 24	minąć: minę, minie <i>сов.</i> пройти, миновать 23	muzeum <i>с.</i> музей 12
u	mały/y, -a, -e умно 24	mineraln/y, -a, -e минеральный 15	muzyczn/y, -a, -e музыкальный 16
w	mały/y, -a, -e муж 2	minuta <i>жс.</i> минута 10; po minucie через минуту (о действии в прошлом) 21	muzyk <i>м.</i> музыкант; muzyk rockowy рок-музыкант 20
z	mały/y, -a, -e мебель 8	Mińsk, -a <i>м.</i> Минск 6	muzyka <i>жс.</i> музыка; muzyka klasyczna классическая музыка; muzyka rockowa рок-музыка 20
ż	mecz, -u <i>м.</i> матч 20	mi/ód, -odu <i>м.</i> pitny мед (напиток) 15	my (<i>местоимение</i>) мы 2, 22 и след.
ź	megafon, -u <i>м.</i> мегафон, громкоговоритель 11	mitologiczn/y, -a, -e мифологический 16	myśl <i>жс.</i> мысль; mieć na myśl иметь в виду 24
ż	melodia <i>жс.</i> мелодия 16	mizeria <i>жс.</i> салат из свежих огурцов 12	myśleć: myślę, myślę <i>несов.</i> думать 4
ż	metamorfoza <i>жс.</i> метаморфоза 5	mleczars/ki, -ka, -kie молочный; artykuły mleczarskie молочные продукты 10	N
ż	metro <i>с.</i> метро 11	mleczn/y, -a, -e молочный; bar mleczny кафе-молочная 10	na + <i>вин. п.</i> (<i>предлог</i>) в 11; на 6;
ż	męś/ki, -ka, -kie мужской 7	młodo молодо 24	na... przed (<i>предложная конструкция</i>) за... до 13
ż	mężczyzna <i>м.</i> мужчина 5	młody/y, -a, -e молодой 4	nabiał, -u <i>м.</i> молочные продукты 10
ż	mgła <i>жс.</i> туман 24	mnóstwo <i>с.</i> множество, масса 8	nabożeństwo <i>с.</i> богослужение, литургия 12
ż	miara <i>жс.</i> мера 2	modn/y, -a, -e модный 12, 24	nacisnąć, macisnę, naciśnię <i>сов.</i> нажать 12
ż	miasteczko <i>с.</i> городок (<i>уменьш.</i> от miasto) 18	Mokotów, -owa <i>м.</i> Мокотув (район Варшавы) 18	
ż	miasto <i>с.</i> город 1, 9		
ż	mieć: mam, ma <i>несов.</i> иметь 3; намереваться, быть должным 12		

naczynie *с.* сосуд, посуда (один предмет) 18
nad + *твор. п. (предлог)* над 16;
nad Wisłą на Висле, на берегу Вислы 16
nadawać: nadaje, nadaje *несов.*
 здесь переда-вать (по радио, телевидению) 16
nadawca *м.* отправитель (корреспонденции) 12
nadciśnienie *с.* повышенное давление 23
nadejść: nadejdę, nadejdzie *сов.*
 прийти, наступить 24
nadmiar, -u *м.* избыток, излишек 15
na dół вниз 15
nadużywać (czegoś): nadużywam
несов. злоупотреблять (чем-л.), употреблять сверх нормы 23
nadwiślański, -ka, -kie
 привисленский 17
nadzieja *жс.* надежда; **mieć nadzieję** надеяться 16
nadziewan/y, -a, -e фаршированный 15
nagle вдруг, внезапно 16
na górę вверх 7
nagro/bek, -bka *м.* надгробие 16
nagrobkow/y, -a, -e надгробный; могильный 18
najedzony сытый; **jestem najedzony** я сыт 4
najpierw сначала, вначале 11
nakrycie *с.* głowy головной убор 19
nakryć (się): nakryję (się), nakryje (się) *сов.* накрыть(ся) 15
nakupić (czegoś): nakupię, nakupi *сов.* закупить (чего-л.) 25
nalać: naleję, naleje *сов.* налить 18
naleśniki *мн.* (*им. п. ед. ч.* **naleśnik, -a** *м.*) блины, блинчики 15
na lewo налево 7
należeć: należy *сов.* здесь следовать, надлежать 18
nałożyć: nałożę, nałożę *сов.* наложить 10
na ogół вообще 9
napadać: napadam *несов.* нападать 16
na pewno наверняка, наверное 17

napić się: napiję się, napije się
сов. напиться, выпить 15
napis, -u *м.* надпись 11
napisać: napiszę, napisze *сов.* написать 9, 16
napiw/ek, -ku *м.* чаевые 15
napompować: napompuję, napompuje *сов.* накачать (насосом) 17
nap/ój, -oju *м.* напиток 15
naprawa *жс.* ремонт 10
naprawdę на самом деле, действительно 5
naprawić: naprawię, naprawi *сов.* починить 10
na prawo направо 7
naprzeciwko + *под. п. (предлог)* напротив 12
na przykład например 11
na razie пока (еще) 6
nareszcie наконец 8
narkotyki *мн.* (*им. п. ед. ч.* **narkotyk, -u** *м.*) наркотики; **brać narkotyki** принимать наркотики 20
narodow/y, -a, -e национальный 12
nar/ód, -odu *м.* народ, нация 22
narty *мн.* (*им. п. ед. ч.* **narta** *жс.*) лыжи; **jeździć na nartach** кататься на лыжах 24
nastawiać: nastawiam *несов.* ставить 18
nastawić: nastawię, nastawi *сов.* здесь поставить, завести (будильник на определенное время) 8
następny/y, -a, -e следующий 11;
następnym razem в следующий раз 10
nasz, -a, -e наш 3
naturalnie естественно, конечно 6
natychmiast сразу (же) 14
natychmiastow/y, -a, -e немедленный 23
nauczyciel *м.* учитель 5
nauczycielka *жс.* учительница 5
nauczyć (kogo czego): nauczę, nauczy *сов.* научить (кого-л. чему-л.) 22
nauczyć się (czego): nauczę się, nauczy się *сов.* научиться (чему-л.), выучить (что-л.) 4

nauka *жс.* здесь учеба; **nauka nie poszła w las** учение пошло впрок 25
nauko/wiec, -wca *м.* научный работник 12
nawalić: nawalę, nawali *сов.* подвести, подкачать, отказать, здесь спустить (о колесе) 17
nawet даже 12
nawzajem друг друга, друг другу, взаимно 18
nazwa *жс.* название 10
nazwisko *с.* фамилия 3
nazywać się: nazywam się *несов.* называться 22; зваться; **nazywam się** меня зовут 3
nic ничто, ничего: **nic strasznego** ничего страшного 23; **do niczego** никуда не годится 19
nie не, нет 1
niebezpieczn/y, -a, -e опасный 14
niebies/ki, -ka, -kie синий, голубой 1
niebo *с.* небо 2, 4
niecierpliwość *жс.* нетерпение; **z niecierpliwością** с нетерпением 3, 22
nieto несколько, немного 20
niedaleko недалеко 9
niedawno недавно 17
niedługo скоро 22
niedobrze нехорошо, неважно 23
niedro/gi, -ga, -gie недорогой 7
nieduż/y, -a, -e небольшой 4
niedziela *жс.* воскресенье 10
(nie)gazowan/y, -a, -e (не)газированный 15
niegdyś некогда, когда-то 16
niejako в некоторой степени, как бы 16
(nie)koniecznie (не)обязательно 14
niekosztown/y, -a, -e недорогой 25
niemalo немало 16
Niemcy *мн.* Германия 22
Niem/iec, -ca *м.* немец 5, 11
niemiec/ki, -ka, -kie немецкий; **po niemiecku** по-немецки 5
Niemka *жс.* немка 11
nienawidzić (czegoś, kogoś): nienawidzę, nienawidzi *несов.* ненавидеть (что-л., кого-л.) 24
niepaląc/y, -a, -e некурящий 13

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ż

a **niepodległość** *жс.* независи-
мость 18
b **niepodobn/y, -a, -e** непохожий;
niepodobni do siebie
непохожи(е) друг на друга 18
c **nieprzyjaciel** *м.* недруг, враг 16
d **nieprzypadkowo** неслучайно 12
e **nieraz** не раз, неоднократно;
порой 20
f **nieruchomość** *жс.* недвижимость,
недвижимое имущество 10
g **niespodzianka** *жс.* сюрприз,
неожиданность 15
h **nie sposób** невозможно 15
i **niestety** (*междометие*) увы,
к сожалению 5
j **niestrudzon/y, -a, -e** неустойчивый 25
k **nieść: niosę, niesie** *несов.* нести 6
l **nieustannie** непрерывно,
непрерывно 12
l **nieuwaga** *жс.* невнимательность,
рассеянность; **przez nieuwagę**
по рассеянности 21
ł **nieważny, -a, -e** недействитель-
ный 11
m **niewiel/ki, -ka, -kie** небольшой 23
n **nie wypada** не следует, не
годится, неудобно 12
n **niewyspan/y, -a, -e** невыспав-
шийся 25
o **niezależnie** независимо 11
ó **niezamężna** незамужняя,
не замужем
p **niezdrowo** нездорово, вредно
для здоровья 15
r **niezł/y, -a, -e** неплохой 12
s **niezmienn/y, -a, -e** неизменный 7
ś **nieznan/y, -a, -e** неизвестный 22
t **nieznośn/y, -a, -e** невыносимый 17
u **niezwykle** не совсем 21
u **niezwykły, -a, -e** необычный 12
w **nieźle** неплохо 15
u **nigdy** никогда 4
u **nigdzie** нигде 7
w **nikt** никто 6; **nikogo** никого 17
y **nis/ki, -ka, -kie** низкий 4
z **niż** (*сравнит. союз*) чем 24
z **no** (*частица*) ну 10; **no trudno**
ничего не поделаешь 10
ż **noc** *жс.* ночь; **w nocy** ночью 6
ż **noga** *жс.* нога 23
ż **nora** *жс.* нора 6
ż **normaln/y, -a, -e** нормальный,
обычный 11

Norweg *м.* норвежец 11
Norweżka *жс.* норвежка 11
nos, -a *м.* нос
now/y, -a, -e новый 4; **Nowy**
Świat, -u *м.* Новы Свят (улица
в Варшаве) 9; **Nowy Rok, -u** *м.*
Новый год 18
nóż, noża *м.* нож 10
nóżka *жс.* ножка; **nóżki**
wieprzowe w galarecie
(*кулинарн.*) студень из свиных
ножек 15
nudn/y, -a, -e нудный,
скучный 4, 12
nudzić: nudzę, nudzi *несов.*
наводить скуку; надоедать 20
nudzić się: nudzę się, nudzi się
несов. скучать 20
numer, -u *м.* номер 6

O

o + предл. п. (предлог) о, об 9;
+ **вин. п. (предлог)** на, в;
o której godzinie? во сколько?
в какое время? 8; **o co chodzi?**
в чем дело, о чем (идет) речь?
9; **o co komu (panu/pani...)**
chodzi? что вы имеете в виду? 9
oba оба 20
obawiać się: obawiam się *несов.*
опасаться 15
obcas, -a *м.* каблук 10
obc/y, -a, -e чужой 22
obchodzić: obchodzę, obchodzi
несов. праздновать, отмечать 18
obcisl/y, -a, -e плотно облегаю-
щий, обтягивающий; узкий 19
obiad, -u *м.* обед 4
objadać się: objadam się *несов.*
объедаться 15
oblać: obleję, obleje *сов.*
облить 18
oblewać: oblewam *несов.* обли-
вать 18
obok рядом 6
obowiązek, -zku *м.* обязанность,
долг 10
obrady *мн.* заседание 15
obraz, -u *м.* картина 16
obra/zek, -zka *м.* картинка 16
obronić się (przed kimś /czymś):
obronię się, obroni się *сов.*
защититься (от кого-л.,
чего-л.) 16

obsługa *жс.* обслуживание 10
obudzić: obudzę, obudzi *сов.*
разбудить 25
obudzić się: obudzę się, obudzi się
сов. проснуться 8
obuwie *с.* обувь 10
obw/ód, -odu *м.* окружность 19
oby если бы (пожелание) 17
obyczaj, -u *м.* обычай 12
obydwa оба 23
obywatel *м.* гражданин 6
ocaleć: ocaleję, ocaleje *сов.*
уцелеть, сохраниться 16
och! (*междометие*) ох! 9
ochłodzenie *с.* похолодание 24
ochota *жс.* желание, охота; **mieć**
ochotę na coś желать чего-л.,
хотеть чего-л. 15
ocieplenie *с.* потепление 24
oczekując/y, -a, -e ожидающий;
встречающий (поезд) 13
oczy *мн. (ед. oko с.)* глаза; **na**
własne oczy собственными
глазами 16
oczywiście конечно, разумеется 7
od + род. п. (предлог) с, от 7
odbiorca *м.* адресат, получа-
тель 12
odbyć się: odbędzie się *сов.*
состояться, произойти 20
odbywać się: odbywa się *несов.*
происходить, иметь
место 12
odczekać (parę minut): odczekam
сов. подождать (несколько
минут) 21
odczyt, -u *м.* публичная лекция 18
oddać: oddam, odda, 3-е л. мн. ч.
oddadzą *сов.* отдать 14
oddawać: oddaje, oddaje *несов.*
здесь передавать (дух, атмо-
сферу) 16
oddział, -u *м.* отряд 16;
отделение; **oddział intensy-**
wnej terapii отделение интен-
сивной терапии, реанимация 23
odebrać: odbiorę, odbierze *сов.*
отобрать 22; получить 14
odejść: odejdę, odejdzie *сов.*
отойти 14
odjazd, -u *м.* отъезд, отход
(поезда) 13
odjechać: odjadę, odjedzie *сов.*
отъехать, уйти (о поезде) 8, 13

odjeżdżać: odjeżdżam *несов.*

отправляться, уходить
(о поезде), отъезжать 6

odkładać: odkładam *несов.*

откладывать; **odkładać
sluchawkę** класть трубку
(телефонную) 21

odkurzyć: odkurzę, odkurzy *сов.*
пропылесосить 8

odłożyć: odłożę, odłoży *сов.*

отложить; **odłożyć sluchawkę**
положить трубку 21 (телефон-
ную)

odnieść: odniosę, odniesie *сов.*

отнести 14

odpaść: odpadnę, odpadnie *сов.*

отлететь, отвалиться 10

odpocząć: odpocznę, odpocznie

сов. отдохнуть 16

odpowiadać: odpowiadam *несов.*

отвечать 2, 8

odpowiedzieć: odpowiem, odpowie

сов. ответить 16

odprawa *жс.* здесь досмотр, конт-
роль 6

odprowadzać: odprowadzam

несов. провожать 6

odprowadzając/y, -a, -e прово-
жающий 25

od razu сразу 10

odsuwać się: odsuwam się *несов.*

отодвигаться 11

odświętnie празднично 25

odwiedzać: odwiedzam *несов.*

посещать, навещать 18

odwiedziny *мн.* посещение,

визит, **iść w odwiedziny** идти
в гости 18

odwrotn/y, -a, -e противополож-
ный

odzież *жс.* одежда 10

odzieżow/y, -a, -e платяной,

относящийся к одежде; **sklep
odzieżowy** магазин готовой
одежды 19

odzyskać: odzyskam *сов.*

получить; обрести вновь

odzyskać niepodległość

получить независимость 22

oferta *жс.* предложение 24

oglądać: oglądam *несов.*

рассматривать 4; **oglądać
w telewizji** смотреть
по телевизору 20

ogłoszenie *с.* объявление 7

ogór/ki *мн. (им. п. ед. ч. ogó/rek,
-rka м.)* огурцы 12

ogórkow/y, -a, -e огуречный;

zupa ogórkowa рассоль-
ник 15

ogró/dek, -dka *м.* садик (уменьш.

от **ogr/ód, -odu** сад) 18

ojciec, ojca *м.* отец 3

ojej! (междометие) ой, ой-ой,
ах, ох 10

okazać: okażę, okaże *сов.*

предъявить 6

okazanie *с.* (существительное

от глагола **okazać**) предъявле-
ние 11

okazja *жс.* (удобный) случай;

przy okazji при (удобном)
случае, заодно 19

okienko *с.* окошко, окошечко 14

okno *с.* окно 4

około около 17

okresow/y, -a, -e периодиче-
ский 24

okropn/y, -a, -e ужасный 23

okrutn/y, -a, -e жестокий 16

olej, -u *м.* масло (растительное
и машинное); автол 17

ołó/wek, -wka *м.* карандаш 22

ołtarz, -a *м.* алтарь 16

ominać: ominę, ominie *сов.*

миновать, обойти, обогнуть,
пройти мимо 9, 17

on, ona, ono он, она, оно 5, 8

ondulacja *жс.* завивка (волос);

trwała ondulacja перма-
нент 10

one они (по отношению к жен-
щинам и предметам) 12

oni они (по отношению к мужчи-
нам — лично-мужская форма)
9, 12

opady *мн.* осадки; **okresowe**

opady deszczu временами
осадки в виде дождя, времена-
ми дожди 24

opalać się: opalam się *несов.*

загорать 24

opieka *жс.* забота, опека,

попечение 25

opierać się (o co): opieram się

несов. (опираться на что-л.) 11

opinać: opina *несов.* плотно

обтягивать, облегать 19

opisać: opiszę, opisze *сов.* опи-
сать 12

opłacić: opłacę, opłaci *сов.*

оплатить, заплатить 14

opłata *жс.* оплата 14

opła/tek, -tka *м.* облатка; **łamać
się (łamię się, łamie się** *несов.)*

opłatkiem делиться облаткой
(обряд в сочельник) 18

opona *жс.* покрышка, шина 17

opowiadać: opowiadam *несов.*

рассказывать 16

opowiedzieć: opowiem, opowie

сов. рассказать 12

opóźnienie *с.* опоздание 13

oprócz кроме 17

oranżada *жс.* апельсиновый

напиток, оранжад 15

oraz а также 5

organista, -y *м.* органист 20

**organizować: organizuję, organi-
zuje** *несов.* организовывать 20

ortopeda, м. ортопед

orzech, -a *м.* орех 1; **orzechy**

włoskie грецкие орехи 15

orzeszki *мн. (им. п. ед. ч.*

orzeszek, -ka *м.)* орешки;

orzeszki laskowe лесные

орешки, фундук 15

ortografia *жс.* орфография 5

osiem восемь 1, 6

osiemdziesiąt восемьдесят 7

osiemdziesiąt/y, -a, -e восьмидеся-
тый 7

osiemnast/y, -a, -e восемнадца-
тый 7

osiemnaście восемнадцать 6

osiemset восемьсот 13

osoba *жс.* лицо (человек) 11

osobist/y, -a, -e личный; **życie**

osobiste личная жизнь 18

ostat/ni, -nia, -nie последний 4

ostatnio в последнее время 24

oto вот 5

otwarcie *с.* открытие 10

otwart/y, -a, -e открытый,

открыт 10

otwierać: otwieram *несов.*

открывать 6, 10

otworzyć: utworzę, utworzy *сов.*

открыть 23

otw/ór, -oru *м.* отверстие 21

owoc, -a *м.* фрукт; плод 10

owocow/y, -a, -e фруктовый 15

a

b

c

d

e

f

g

h

i

j

k

l

ł

m

n

o

ó

p

r

s

ś

t

u

w

y

z

ż

a owszem (утвердительная частица) да, конечно, разумеется 6

b oz/ór, -ora м. язык (кулинарн.) 15

c ożenić się (z kimś): ożenię się, ożeni się сов. жениться (на ком-л.) 16

d ó

e ówczesn/y, -a, -e тогдашний 16

f **P**

g pa пока 15

h paczka жс. пачка (кофе и т. д.) 19

i padać: pada несов. идти (о дожде, снеге); идет дождь 17

j pajak м. паук 1

k pakować (się): pakuję (się), pakuje(się) несов. паковать(ся) 22

l pa/lec, -lca м. палец 10; palce lizać! пальчики оближешь (о вкусном) 12

l palić: palę, pali несов. здесь курить 18

ł palić się: palę się, pali się несов. гореть 24

m paliwo с. горючее 17

n palto с. пальто

o pałac, -u м. дворец; Pałac na Wodzie Дворец на воде (дворец в Лазенках) 12

ó pamiątka жс. сувенир, вещь, связанная с памятью о ком-л./чем-л. 10

p pamiętać: pamiętam несов. помнить 5

r pan м. господин, пан; мужчина; вы (обращение к мужчине) 2;

s panowie господа 3

ś PAN, -u м. ПАН (Польская академия наук) 12

t pana ваш (принадлежащий мужчине) 3

u pani жс. госпожа, пани; женщина; вы (обращение к женщине) 2;

w panie дамы 3

y pani ваш (принадлежащий женщине) 3

z panować: panuję, panuje несов. царить, господствовать 16

ż panowanie с. правление, господство; za panowania во время правления, при правлении 16

panto/fel, -fla м. туфля; им. п. мн. ч. pantofle туфли 10

pańs/ki, -ka, -kie ваш (принадлежащий мужчине) 6

państwo господа; вы (обращение к мужчинам и женщинам) 2

papiernicz/y, -a, -e бумажный; wyroby papiernicze канцтовары 10

papierosy мн. (им. п. ед. ч. papieros, -a м.) сигареты 6; palić papierosa курить сигарету 18

papryka жс. красный перец 12

para жс. несколько, пара 2, 13; parę razy несколько раз 20

paragon, -u м. чек (в магазине) 19

parasolka жс. зонтик 10

park, -u м. парк 12

parówki мн. (им. п. ед. ч. parówka жс.) сосиски 10

parter, -u м. первый этаж 14

parterow/y, -a, -e одноэтажный 18

Paryż, -a м. Париж

pas, -a м. пояс, ремень; pasy bezpieczeństwa предохранительные ремни, ремни безопасности 17; талия 19

pasażer м. пассажир 5

pasażerka жс. пассажирка 5

pa/sek, -ska м. здесь полоска; krawat w białe paski галстук с белыми полосками, в белую полоску 19

pasmanteria жс. галантерея 10

pasować (do czego): pasuję, pasuje несов. подходить (к чему-л.); pasować do siebie подходить друг (к) другу, гармонировать 19

pasta жс. паста 6; pasta do zębów зубная паста 14

paszport, -u м. паспорт (заграничный) 6

pasztecik, -a м. пирожок 15

pasztet, -u м. паштет; pasztet z gęsi гусиный паштет 15

patelnia жс. сковород(к)а 15

patrzeć: patrzę, patrzy несов. смотреть 4

pa/w, -wia м. павлин 12

październik, -a м. октябрь 7

pą/czek, -czka м. пончик 12

pech, -a м. невезение, неудача; mam pecha мне не везет 17

pełnia жс. полнота, изобилие; w całej pełni во всей полноте, полностью, всецело 18

pepsi-cola пепси-кола 15

perkusja жс. ударные инструменты 20

peron, -u м. платформа, перрон 7

Petersburg, -a м. Петербург 16

pewien, pewna, pewne некий, некоторый, какой-то 11; pewnego razu как-то раз 20

pewnie наверняка 23

piana жс. пена 2

pianista, -u м. пианист 20

pią/tek, -tku м. пятница 10

piąt/y, -a, -e пятый 7; po piąte в-пятых 12

picie с. питье; wziąć coś do picia взять (здесь купить) что-л. из напитков 19

pieczarki мн. (им. п. ед. ч. жс. pieczarka) шампиньоны 12

pieczeń жс. жаркое 15

pieczon/y, -a, -e печеный 10

pielęgniarka жс. медсестра; сиделка 23

pieniądze мн. (им. п. ед. ч. pieniądze, -a м. 14) деньги 2, 7

pierniki мн. (им. п. ед. ч. piernik, -a м.) пряники 15

pierożki мн. (им. п. ед. ч. pierożek, -żka м.) вареники; pierożki z jagodami вареники с черникой; pierożki z serem вареники с творогом 15

pierście/nek, -nka м. кольцо (украшение) 9

pierwsz/y, -a, -e первый 7; po pierwsze во-первых 12

pies, psa м. собака, пес 3

pięciopokojow/y, -a, -e пятикомнатный 18

pięć пять 6

pięćdziesiąt пятьдесят 7

pięćdziesiątka жс. пятьдесят лет; ktoś kończy pięćdziesiątkę кому-л. исполняется 50 лет 14

pięćdziesiąt/y, -a, -e пятидесятиый 7

pięćset пятьсот 13

piękność жс. красота 2

piękny, -a, -e красивый 2

piętnast/y, -a, -e пятнадцатый 7
piętnaście пятнадцать 6
piętro с. этаж; **trzecie piętro** четвертый этаж 14
piętrow/y, -a, -e двухэтажный 18
piln/y, -a, -e срочный 23
pilot м. гид, экскурсовод 15
piłka жс. мяч; **piłka nożna** футбол 20
piłkars/ki, -ka, -kie футбольный 20
piosenka жс. песенка 17
piosenkarz м. певец 16
pisać: piszę, piszą несов. писать 2, 4
pisarz м. писатель 16
piwnica жс. подвал 16
piwo с. пиво 15
PKP (Polskie Koleje Państwowe)
 Польские государственные железные дороги (название польского железнодорожного ведомства) 25
plac, -u м. площадь 2; **plac Zamkowy** Замковая площадь (название площади в Варшаве, от которой начинается Старый город) 11
plecy мн. спина 6
plomba жс. пломба; **założyć plombę** поставить пломбу 23
plus, -a м. плюс 24
płacić: płacę, płaci несов. платить 7
plátky мн. owsiane овсяные хлопья 19
plaszcz, -a м. плащ, пальто 7, 10
płynąć: płynę, płynię несов. плыть (о судне, о реке) 17
plyta жс. пластинка 18; **plyta kompaktowa** компакт-диск 10
plywać: pływam несов. плавать 12
po + вин. п. (предлог) за (чем-л.) 2, 4; **po co** зачем 2, 4
po + предл. п. (предлог) после 8; по 6
pobliis/ki, -ka, -kie ближайший 11
pobrać (od kogoś): pobiorę, pobierze сов. взять (у кого-л.) (анализ и т. п.) 23
pobyć, -u м. пребывание 6
pochmurn/y, -a, -e хмурый 24
pochodzić: pochodzę, pochodzi несов. происходить, брать свое начало 22

pochodzić: pochodzę, pochodzi сов. походить (по чему-л.) 8
pociąg, -u м. поезд 5, 13; **pociąg dalekobieżny** поезд дальнего следования; **pociąg podmiejski** пригородный поезд; **pociąg ekspresowy** экспресс 13; **pociąg osobowy** пассажирский поезд 13; **pociąg z Moskwy do Warszawy** поезд Москва — Варшава 7
początek, -tku м. начало 6; **w początkach** в начале (века, столетия) 16
poczekać (na kogo/co): poczekam сов. подождать 7
poczekalnia жс. зал ожидания 7
poczekanie с. суц. от глагола **poczekać: poczekam** сов. — подождать; **na poczekaniu** в присутствии (заказчика), на месте 10
poczta жс. почта 2; **poczta priorytetowa** почта-экспресс 14
pod + твор. п. (предлог) у; под 12
podać: podam, poda сов. дать, подать 10; сообщить 25
podawać: podają, podaje несов. подавать 10
podbiegać: podbiegam несов. подбегать 8
podchodzić: podchodzę, podchodzi несов. подходить (приближаться) 7
podczas + род. п. (предлог) во время 6
podejrzewać: podejrzewam несов. подозревать 23
podejść (do czegoś, kogoś): podejść, podejście сов. подойти (к чему-л., кому-л.) 19
podnieść: podniosę, podniesie сов. поднять; **podnieść słuchawkę** поднять трубку (телефонную) 21
podnosić: podnoszę, podnosi несов. поднимать; **podnosić słuchawkę** поднимать трубку (телефонную) 21
podobać się: podobam się несов. нравиться 11
podobnie jak как и 16
podobn/y (do kogo/czego), -a, -e похожий (на кого-л.) 11

podręcznik, -a м. учебник 2
podróż жс. путешествие, поездка 6
podróżować: podróżuję, podróżuje несов. путешествовать 17
podzelać: podzielę, podzielę сов. подбить подметки 10
podziemn/y, -a, -e подземный 19
podziwiać (coś): podziwiam несов. восхищаться, удивляться, восторгаться (чем-л.) 16
pogoda жс. погода 4
pogotowie (ratunkowe) с. скорая помощь 2; 21
pojawić się: pojawię się, pojawi się сов. появиться 17
pojechać (czym): pojadę, pojedzie сов. поехать (на чем-л.) 2; 11
pojutrze послезавтра 10
pokarmow/y, -a, -e пищевой 23
pokazać: pokażę, pokaże сов. показать 11
pokład, -u м. борт (судна, самолета) 17
pokój, -oju м. комната 4
polać się: poleję się, poleje się сов. политься 24
Polak м. поляк 6, 11
pole с. поле 20
polecać: polecam несов. рекомендовать 9
polecić: polecę, polecę сов. порекомендовать, посоветовать 10
polecieć: polecę, polecę сов. полететь 17
polecon/y, -a, -e заказной (о корреспонденции) 14
południca жс. полендница, карбонад (сорт копчености) 15
policja жс. полиция 21
poliglota м. полиглот 5
polisa жс. полис; **polisa ubezpieczeniowa** страховой полис 23
Politechnika жс. политехнический институт 5
Polka жс. полька 5
Polska жс. Польша 2
pols/ki, -ka, -kie польский 2; **po polsku** по-польски 4
polsko-rosyjski польско-русский 4
połączenie с. связь, сообщение; **połączenie bezpośrednie** прямое сообщение 7

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ż

- a** **połączyć (się): połączę (się), połączy (się)** *сов.* соединить(ся) (по телефону) 21
- b** **położyć (na czymś): położyć, położy** *сов.* положить (на что-л.) 23
- c** **położyć się: położę się, położy się** *сов.* лечь 8; **położyć się spać** лечь спать 8
- d** **południe** *с. здесь* полдень 14; юг 24
- e** **południow/y, -a, -e** южный; **południowy wschód** юго-восток; **południowy zachód** юго-запад 24
- f** **pomalowan/y, -a, -e** подкрашенный, окрашенный 16
- g** **pomarańcze** *мн. (им. п. ед. ч. pomarańcza жс.)* апельсины 15
- h** **pomarańczow/y, -a, -e** апельсиновый 15
- i** **pomidor, -a** *м.* помидор, томат 15
- j** **pomidorow/y, -a, -e** томатный; **zupa pomidorowa** томатный суп 10
- k** **pomknąć: pomknę, pomknie** *сов.* помчаться 17
- l** **pomnik, -a (kogo)** *м.* памятник (кому-л.) 2
- ł** **pomoc** *жс.* помощь 23
- m** **pomóc: pomogę, pomoże** *сов.* помочь 6
- n** **pompka** *жс.* насос 17
- o** **pompowanie** *с.* накачивание 17
- ó** **pomylić się: pomyłę się, pomyli się** *сов.* ошибиться 21
- p** **pomyłka** *жс.* ошибка; **przez pomyłkę** по ошибке 21
- r** **pomysł, -u** *м.* идея, мысль 20
- s** **ponaglać: ponaglę, ponagle** *несов.* торопить 8
- ś** **poniedział/ek, -ku** *м.* понедельник 10
- t** **po niemiecku** по-немецки 5
- u** **popić: popiję, popije** *сов. здесь* запить (лекарство) 23
- w** **popijać (sobie): popijam** *несов.* попивать (себе) 20
- y** **popołudnie** *с.* вторая половина дня 10
- z** **poprosić (o co): poproszę, poprosi** *сов.* попросить (о чем-л., что-л.) 6
- ż** **poprowadzić: poprowadzę, poprowadzi** *сов.* повести (машину) 17
- ż** **poprzeczny/y, -a, -e** поперечный, перпендикулярный 9
- ż** **pora** *жс.* пора, время; **pora na obiad** пора обедать 4; **pora roku** пора; время года 24
- ż** **poradzić: poradzę, poradzi** *сов.* посоветовать 20
- ż** **porcelana** *жс.* фарфор 10
- ż** **porcja** *жс.* порция 15
- ż** **porównać: porównam** *сов.* сравнить 11
- ż** **porównanie** *с.* сравнение; **nie do porównania** нельзя, невозможно сравнить 11
- ż** **portfel, -a/-u** *м.* бумажник 17
- ż** **portier** *м.* швейцар, портье 15
- ż** **portret, -u** *м.* портрет 16
- ż** **pory** *мн. (им. п. ед. ч. por, -u м.)* лук-порея (*собирают.*) 15
- ż** **porządek, -dku** *м.* порядок 6; **w porządku** в порядке 17
- ż** **porzeczkі** *мн. (им. ед. porzeczka жс.)* черная смородина (*собирают.*) 15
- ż** **porzeczkow/y, -a, -e** из черной смородины 15
- ż** **poselski, -ka, -kie** посольский 16
- ż** **posłuchać (czego): posłucham** *сов.* послушать (что-л.) 16
- ż** **pospacerować: pospaceruję, pospaceruje** *сов.* погулять 14
- ż** **postanović: postanowię, postanowi** *сов.* решить 16
- ż** **postój, -aju** *м.* стоянка (поезда) 6
- ż** **posuwać się: posuwam się** *несов.* продвигаться 13
- ż** **poszukać (kogoś, czegoś), poszukać** *несов.* поискать 14
- ż** **poszukiwanie** *с.* поиск; **w poszukiwaniu** в поисках 25
- ż** **pościel** *жс.* постель 6
- ż** **pośliznąć się: pośliznę się, pośliznie się** *сов.* поскользнуться 23
- ż** **pośpiech, -u** *м.* спешка 2
- ż** **pośpieszny** скорый 6
- ż** **potańczyć: potańczę, potańczy** *сов.* потанцевать 20
- ż** **potem** потом 6
- ż** **potrawa** *жс.* блюдо, еда 12
- ż** **potrawka** *жс.* отварное мясо под соусом 15
- ż** **potrwać: potrwa** *сов.* продлиться, продолжиться 23
- ż** **potrzebować (czegoś): potrzebuje, potrzebuje** *несов.* нуждаться (в чем-л.), требовать (чего-л.) 23
- ż** **poważanie** *с.* уважение; **z wyrazami poważania** со словами уважения, с уважением 12
- ż** **poważny/y, -a, -e** серьезный 20
- ż** **powiedzieć: powiem, powie, 3-е л. мн. powiedzą** *сов.* сказать 4, 9
- ż** **powietrze** *с.* воздух 24
- ż** **powinien, powinna, powinno, powinny, powinny** должен 25
- ż** **powodzenie** *с.* успех 9
- ż** **powódź, -odzi** *жс.* наводнение 24
- ż** **powrotn/y, -a, -e** обратный; **w drodze powrotnej** на обратном пути 6
- ż** **powrót, -otu** *м.* возвращение; **tam i z powrotem** туда и обратно, взад и вперед, туда-сюда 25
- ż** **powstać: powstanę, powstanie** *сов. здесь* возникнуть 22
- ż** **powstały/y, -a, -e** возникший 11
- ż** **powtarzać: powtarzam** *несов.* повторять 4
- ż** **powtórzyć: powtórzę, powtórzy** *сов.* повторить 21
- ż** **poza tym** кроме того 19
- ż** **pozdrawienie (dla kogo)** *с.* привет (кому-л.) 12
- ż** **poziom, -u** *м.* уровень 24
- ż** **poziomki** *мн. (им. п. ед. ч. poziomka жс.)* земляника (*собирают.*) 15
- ż** **poznać: poznam (kogo)** *сов.* познакомиться (с кем-л.) 3
- ż** **poznać się** *сов.* познакомиться 3
- ż** **Poznań, -nia** *м.* Познань (город в Польше) 6
- ż** **poznać: poznaję, poznaje** *несов.* узнавать 21
- ż** **poznać się: poznaję się, poznaje się** *несов.* знакомиться 3
- ż** **pozwalac: pozwalam** *несов.* позволять, разрешать 12
- ż** **pozwolić (na coś): pozwolę, pozwoli** *сов.* позволить (что-л.) 2, 15
- ż** **pożegnać się: pożegnę, pożegnę** *сов.* попрощаться 25

pożerać: pożeram *несов.*
пожирать 16
**pożyczyć sobie: pożyczę sobie,
pożyczy sobie** *сов.* пожелать себе 17
pójść: pójdę, pójdzie *сов.*
пойти 9
pół пол-, половина 15
półgodzina полчаса 6
północ *жс.* полночь 8
północn/y, -a, -e северный 24;
północny wschód северо-восток; **północny zachód** северо-запад 24
półtorej полторы 13
półwytrawn/y, -a, -e полусухой (о вине); **wino półwytrawne** полусухое вино 15
późno поздно 2, 10
praca *жс.* работа; **w pracy** на работе 5
pracować: pracuję, pracuje *несов.* работать 10
pracownik *м.* работник, сотрудник 5
Praga *жс.* Прага (часть Варшавы) 6
pralnia *жс.* прачечная; **pralnia chemiczna** химчистка 10
prasa *жс.* пресса 10
prawdziw/y, -a, -e настоящий, подлинный 9
prawie почти 9
prawniczka *жс.* женщина-юрист 5
prawnik *м.* юрист 5
prawo *с.* **jazdy** водительские права 17
prawobrzeżn/y, -a, -e правобережный 6
praw/y, -a, -e правый 9
pre/cel, -cla *м.* бублик 16
prece/lek, -lka *м.* **уменьш.** от **pre-cel** бублик 16
prezent, -u *м.* подарок 6
prezes *м.* председатель 6
prędko быстро 21
priorytetow/y, -a, -e приоритетный, пользующийся преимущественными правами; **list priorytetowy** письмо, отправленное почтой-экспресс 14
program, -u *м.* программа; **program telewizyjny** телепрограмма 5, 20

promocja *жс.* рекламирование и предложение какого-л. товара при выходе его на рынок, обычно сочетающееся с продажей его по сниженной цене; продажа по сниженной цене 24
proponować: proponuję, proponuje *несов.* предлагать 10
propozycja *жс.* предложение 19
prosić: proszę, prosi *несов.* просить 6; **prosić do telefonu** звать к телефону, подзывать к телефону 21; **proszę** пожалуйста 2; **prosić o coś** просить что-л. дать/передать 9
proso *с.* просо 6
prosto прямо 9
prost/y, -a, -e прямой; простой 9
prośba *жс.* просьба; **mam do pana prośbę** у меня к вам просьба 2, 6
protetyk *м.* протезист 23
prowadzić: prowadzę, prowadzi *несов.* вести 5; вести (машину) 5, 17
prócz кроме 10
próżniak *м.* бездельник, лодырь 20
prysznic, -a *м.* душ 14
prywatn/y, -a, -e частный 10
przechodzić: przechodzę, przechodzi *несов.* переходить 12
przecho/dzień, -dnia *м.* проходжий, пешеход 12
przechowalnia *жс.* камера хранения 7
przechowanie *с.* хранение, сохранение 14
przecież ведь 6
przeciw + dat. n. (предлог) против 23
przeciwbólow/y, -a, -e обезболивающий; **środek przeciwbólowy** обезболивающее средство 23
przeciwwskazan/y, -a, -e противопоказан(ный) 23
przecznica *жс.* поперечная улица, перпендикулярная 9
przeczyć (czemuś): przeczę, przeczy *несов.* противоречить, не соответствовать 23

przeczytać: przeczytam *сов.* прочитать 6
przed + твор. n. (предлог) перед 12; до (временное) 25
przedłużenie *с.* продолжение 9
przedpok/ój, -oju *м.* прихожая, передняя 14
przedpołudnie *с.* первая половина дня, предобеденное время 10
przedpołudniow/y, -a, -e предобеденный, дообеденный 10
przedstawiać (się): przedstawiam (się) *несов.* представлять(ся) 3
przedstawienie *с.* представление, спектакль 20
przedwczoraj позавчера 24
przedwojenn/y, -a, -e довоенный 11
przedział, -u *м.* купе 6
przegapić: przegapię, przegapi *сов.* прозевать, пропустить, проворонить 20
przeglądać: przeglądam *несов.* просматривать 14
przejście *с.* переход 19
przejść: przejdę, przejdzie *сов.* перейти 9
przekazywać: przekazuję, przekazuje *несов.* передавать 25
przekąska *жс.* закуска
przemoc *жс.* насилие 22
przemysł *м.* промышленность
przemysłow/y, -a, -e промышленный 12; **artykuły przemysłowe** промтовары 10
przenieść: przeniosę, przeniesie *сов.* перенести 6
przepadać (za czymś, za kimś): przepadam *несов.* быть страстным охотником (до чего-л.), обожать (что-л., кого-л.) 19
przepiękn/y, -a, -e прекрасный 12
przepis, -u *м.* предписание, правило 8
przeplatać: przeplatam *несов.* переплетать, перевивать 24
przepraszam извините (1-е л. ед. ч. наст. вр. глагола **przepraszać** *несов.* извинять(ся) 2
przerwa *жс.* перерыв 15
przesadzać: przesadzam *несов.* преувеличивать 10

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ż

a **przesiadać się: przesiadam się,**
przesiada się *несов.* пересаживаться, делать пересадку 11

b **przesiadka** *жс.* пересадка 7

c **przestać: przestane, przestanie** *сов.* перестать

d **przestrzegać (czegoś)** *соблюдать* (что-л.) 8

e **przeszkoda** *жс.* преграда, препятствие 8

f **prześwietlenie** *с.* рентген 23

g **przew/ód, -odu; м.; za czymś**
przewodem *под чьим-то предводительством (устар.)* 22

h **przewrócić się: przewróć się,**
przewróci się *сов.* упасть, опрокинуться 23

i **przez + вин. п. (предлог)** *в течение* 11; *через* 4

j **przy + предл. п. (предлог)** *у,* *при* 7; *на* 12; **przy śniadaniu** *во время завтрака, за завтраком* 15; **przy telefonie** *у телефона, да, я (вас) слушаю* 21

l **przybić: przybiję, przybije** *сов.* прибить 10

m **przybrać: przybiore, przybierze** *сов.* приобрести (вид, черты и т. п.) 16

n **przybranie** *с.* украшение 18

o **przyby/tek, -tku** *м.* прибыль, прибавление, приращение 19

ó **przybywać: przybywam** *несов.* прибывать 7

p **przydarzyć się (komuś): przy-**
darzy się *сов.* произойти, случиться, приключиться (с кем-л.) 17

r **przygotować: przygotuję, przygo-**
tuje *сов.* приготовить 8

s **przyjaciel** *м.* друг 3

ś **przyjaciółka** *жс.* подруга 3

t **przyjazd, -u** *м.* приезд 23

u **przyjaźń** *жс.* дружба; **z przyjaźnią** *дружески* 12

w **przyjąć: przyjmę, przyjmie** *сов.* принять 10, 22

y **przyjechać: przyjadę, przyjedzie** *сов.* приехать 13

z **przyjemnie** *приятно* 3

ż **przyjemność** *жс.* удовольствие; **cała przyjemność po mojej stronie** *рад (был) доставить вам удовольствие (вежливый*

ответ на выражение благодарности) 15; **dla samej przyjemności** *из одного удовольствия, только ради удовольствия* 20

przyjemn/y, -a, -e *приятный* 13

przyjeżdżać: przyjeżdżam *приезжать* 13

przyjęcie *с.* прием 18

przyjść: przyjdę, przyjdzie *сов.* прийти 8, 9, 10

przymierzalnia *жс.* примерочная 19

przymierzyć: przymierzę, przymierzy *сов.* примерить 19

przymrozki *мн.* заморозки 24

przynieść: przyniosę, przyniesie *сов.* принести 14

przypaść do gustu *сов.* понравиться, прийтись по вкусу 15

przypaść *сов.* **komuś do smaku** *прийтись по вкусу, понравиться (о еде)* 12

przysłowie *с.* пословица 21

przysta/nek, -nku *м.* остановка 3, 9

przystawka *жс.* закуска 15

przystępny/y, -a, -e *доступный, приемлемый (о ценах)* 19

przystojny *красивый, интересный (о мужчине)* 4

przywieźć: przywiozę, przywiezie *сов.* привезти 14

przyznać: przyznam *сов.* признать 5

pstrąg *м.* форель 15

pulpeciki *мн. (им. п. ед. ч. pulpecik, -a м.)* *фрикадельки (уменьш. от pulpety)* 15

pust/y, -a, -e *пустой* 19

puszyst/y, -a, -e *пушистый* 24

pytać: pytam *несов.* спрашивать 2

pytanie *с.* вопрос 9

R

rabat, -u *м.* скидка 24

rachu/nek, -nku *м.* счет 10

racja *жс.* правота; **mieć rację** *быть правым* 20

rada *жс.* совет 10; **nie ma rady** *ничего не поделаешь, нельзя ничем помочь* 10

radio *с.* радио 2

Rado/m, -mia *м.* Радом (город в Польше) 13

radzić: radzę, radzi *несов.* советовать 23

randka *жс.* свидание, randevu 21

rano *утро, утром* 10

ratusz, -a *м.* ратуша 16

raz, -u *м.* раз 2; **w takim razie** *в таком случае* 6; **po raz pierwszy (drugi...)** *(в) первый (второй...)* раз 6; **w razie czego** *в случае чего* 13; **w sam raz** *в самый раз, подходит* 19; **za każdym razem** *каждый раз* 14

razem *вместе* 18

rączka *жс.* ручка (*уменьш. от ręka* рука) 2

reagować (na coś): reaguję, reaguje *несов.* реагировать (*на что-л.*) 23

recepja *жс.* бюро приема, административная (в гостинице) 14

recepjonistka *жс.* служащая в бюро приема (в гостинице) 14

recepta *жс.* рецепт 23; **na receptę** *по рецепту* 23

recital, -u *м.* сольный концерт 20

redakcja *жс.* редакция 5

reflektor, -a *м.* фара 17

refren, -u *м.* припев 22

reklama *жс.* реклама 24

relaks, -u *м.* разрядка (психическая и физическая), отдых 19

remanent, -u *м.* учет 10

rencista *м.* пенсионер по болезни, инвалид 5

rencistka *жс.* пенсионерка по болезни, инвалид 5

renesansow/y, -a, -e *ренессансный, в стиле ренессанс* 16

renomowan/y, -a, -e *имеющий высокое реноме, пользующийся хорошей репутацией, авторитетный* 19

restauracja *жс.* ресторан 10

reszta *жс.* здесь сдача 8

rezerwacja *жс.* бронирование 13

reżyser *м.* режиссер 20

ręcznik, -a *м.* полотенце 14

ręka *жс.* рука 2; **w rękę** *в руке* 18

rękaw, -a *м.* рукав 19

rękawiczki *мн. (им. п. ед. ч. rękawiczka жс.)* *перчатки* 19

robić: robię, robi *несов.* делать 7;
robić porządki убирать, наводить порядок 8
robota *жс.* работа 19
rock, -a *м.* рок (*музык.*); **ciężki rock** тяжелый рок 20
rodak *м.* земляк 11
rodzaj, -u *м.* род, вид 11
rodzice *мн.* родители 5
rodzina *жс.* семья 5
rodzinn/y, -a, -e семейный 18
rodzynki *мн.* (*им. п. ед. ч.* **rodzy/nek, -nka** *м.* // **rodzynka** *жс.*) изюм (*собирают.*) 10
rok, -u *м.* год 18
rola *жс.* роль 5; **rola tytułowa** заглавная роль 20
rolada *жс.* рулет 15
romań/ski, -ka, -kie романский, в романском стиле 16
Rosja *жс.* Россия 1
Rosjanin *м.* русский, россиянин 5
Rosjanka *жс.* русская, россиянка 11
ros/ół, -ółu *м.* бульон 12
rosyjski, -ka, -kie русский 6;
po rosyjsku по-русски 6
rower, -u *м.* велосипед 24
rozkład, -u *м.* расписание; **rozkład jazdy, rozkład pociągów** расписание поездов 7
rozkosze podniebienia чревоугодничество (*букв.* наслаждения для нёба, для рта) 10
rozlegać się: rozlega się *несов.* раздаваться 16
rozmawiać: rozmawiam *несов.* разговаривать 11
rozmiar, -u *м.* размер 19
rozmienić: rozmienię, rozmieni *сов.* разменять (деньги) 8
rozmowa *жс.* разговор 21
roznosić: roznoszę, roznosi *несов.* разносить 17
rozpakować: rozpakuję, rozpakuje *сов.* распаковать 14
rozpocząć (się): rozpoczynam (się) *несов.* начинать(ся) 12
rozrywka *жс.* развлечение 20
rozumieć: rozumiem *несов.* понимать 6
róg, rogu *м.* угол (улицы) 9
równać się: równam się, równa się *несов.* равняться 10

również также 3
róża *жс.* роза 7
różnić się: różnię się, różni się *несов.* различаться 11
różn/y, -a, -e разный; различный 4
różow/y, -a, -e розовый 19
rubel, rubla *м.* рубль 10
ruch, -u *м.* движение; **kiosk «Ruchu»** киоск с вывеской «Ruch», в котором продают билеты на городской транспорт, газеты и т. п. 8
Rumun *м.* румын 11
Rumunia *жс.* Румыния 11
Rumunka *жс.* румынка 11
ruszać: ruszam *несов.* трогаться, двигаться 11
ruszt, -u *м.* железная решетка, на которой без жира запекается мясо или рыба 15
ryba *жс.* рыба 4
rybn/y, -a, -e рыбный 15
rydz, -a *м.* рыжик (гриб) 24
ry/nek, -nku *м.* рынок; **Rynek Główny** Главный рынок (площадь средневекового Старого города) 16
rysu/nek, -nku *м.* рисунок 16
rywalizacja *жс.* соперничество 16
ryż, -u *м.* рис 10
rzadko редко 6
rzadkość *жс.* редкость 24
rzecz *жс.* вещь 9
Rzeczpospolita Polska, pod. n. Rzeczpospolitej Polskiej *жс.* Республика Польша
rzeczywiście действительно, в самом деле 14
rzeka *жс.* река 1
rzekomo якобы 16
rzeźba *жс.* скульптура 16
rzeźbiarz *жс.* скульптор, резчик 16
rzodkiewka *жс.* редиска 12
rzucn/y, -a, -e брошен(ный) 20
Rzym, -u *м.* Рим 6
S
sala *жс.* зал 16
salon, -u *м.* салон 9; **salon fryzjerski** парикмахерская 10;
salon jubilerski ювелирный салон, ювелирные изделия 9
sałata *жс.* салат (зеленый) 15

sałatka *жс.* салат (блюдо) 12
sam один, в одиночестве 2; **sam na sam** наедине 2; **sam** сам 4
samochodow/y, -a, -e автомобильный
samoch/ód, -odu *м.* (авто)машина 1
samolot, -u *м.* самолет 6
samoobsługow/y, -a, -e *прил.* от **samoobsługa** *жс.* самообслуживание; **bar samoobsługowy** закусочная, бар самообслуживания 10
samou/czek, -czka *м.* самоучитель 2
sandacz *м.* судак 15
sarna *жс.* косуля 12
Saska Kępa *жс.* Саска Кемпа (Саксонский Остров) — район в Варшаве 18
sądow/y, -a, -e судебный 2
śasięd/ni, -nia, -nie соседний 6
schab, -u *м.* здесь свиная отбивная 10
schody *мн.* лестница 7; **schody ruchome** эскалатор 7
schodzić: schodzę, schodzi *несов.* сходить, спускаться 11
sektor, -a *м.* сектор 7
seler, -a *м.* сельдерей 12
senior *м.* ветеран, человек преклонного возраста 11
sens, -u *м.* смысл; **nie ma sensu** бессмысленно, нет смысла 17
ser, -a *м.* **biały** творог 15; **ser żółty** сыр 15
serce *с.* сердце 12
serdecznie сердечно 10
serdeczn/y, -a, -e сердечный 16
sernik, -a *м.* пирог, пирожное с творогом; творожник, сырник 12
serwetka *жс.* салфетка 10
siano *с.* сено 2
siebie (*род.-вин. п.* возвратного местоимения) 19;
naprzeciwko siebie напротив друг друга 13; **sobie** (*дат.-предл. п.* возвратного местоимения) себе 14
sieć *жс.* сеть 14
siedem семь 1; 6
siedemdziesiąt семьдесят 7
siedemdziesiąt/y, -a, -e семидесятый 7

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ż

- a** **siedemnast/y, -a, -e** семнадцатый 7
siedemnaście семнадцать 6
siedemset семьсот 22
- b** **siedziba** *жс.* резиденция 12
siedzieć: siedzę, siedzi *несов.*
сидеть 8
- c** **sierpień, -pnia** *м.* август 6
- d** **sięgać (czegoś): sięgam** *несов.*
здесь доходить, достигать
(чего-л.) 24
- e** **silnik, -a** *м.* мотор, двигатель 17
- f** **siła** *жс.* сила 16
- g** **siostra** *жс.* сестра 3
siostrzenica *жс.* племянница, дочь
сестры 5
- h** **siostrze/niec, -ńca** *м.* племянник,
сын сестры 5
- i** **siódmy, -a, -e** седьмой 7;
po siódme в-седьмых 12
- j** **siwy, -a, -e** седой; сивый 2
- k** **skakać: skacze, skacze** *несов.*
прыгать, скакать 17
- l** **skarpetka** *жс.* носок 19
skąd откуда 23
- ł** **skap/y, -a, -e** скупой 2
sklep, -u *м.* магазин 8
sklepek, -u *м.* магазинчик,
лавочка 8
- m** **składać: składam** *несов.* класть,
складывать 18; **składać sobie**
życzenia поздравлять друг
друга 18
- n** **skomponować: komponuję,**
komponuje *сов.* сложить,
сочинить, написать 22
- o** **skorzystać (z czegoś): skorzystam**
сов. воспользоваться
(чем-л.) 19
- ó** **skóra** *жс.* кожа 19
- p** **skórzany, -a, -e** кожаный 10
- r** **skręcać: skręcam** *несов.* свора-
чивать 9
skręcić: skręczę, skręci *сов.* свер-
нуть 9
- s** **skromnie** скромно 24
skromność *жс.* скромность 17
- ś** **skrócić: skrócę, skróci** *сов.* уко-
ротить 10
- t** **skrzydło** *с.* крыло 24
- u** **skrzypek, -pka** *м.* скрипач 20
skrzyżowanie *с.* перекресток 9
- w** **sku/tek, -tku** *м.* (по)следствие;
na skutek вследствие, в резуль-
тате 24
- z** **skwarki** *мн.* (*им. п. ед. ч. skwarka*
жс.) шкварки 10
- ż** **słabo** слабо 24
słod/ki, -ka, -kie сладкий
słodycze *мн.* (*им. п. ед. ч. słodycz*
жс.) сладости, сласти, слад-
кое 15
słomka *жс.* соломинка 21
słoninka *жс.* уменьш. от **słonina**
жс. свиное соленое или копче-
ное сало 10
słońce *с.* солнце
Słowaczka *жс.* словачка 11
Słowak *м.* словак 11
Słowe/niec, -ńca *м.* словенец 11
Słowenka *жс.* словенка 11
słownik, -a *м.* словарь 4
śluchać (czego): słucham *несов.*
слушать (что-л.) 10
sluchawka *жс.* телефонная
трубка 21
ślup, -a *м.* столб 12
ślužbowo по работе, по службе,
по служебной необходимо-
сти 15
ślužyć: ślužę, ślužy *несов.* слу-
жить 15
ślychać слышно 11
ślynn/y, -a, -e прославленный,
знаменитый, известный 12
śmaczn/y, -a, -e вкусный 4;
śmacznego! приятного аппе-
тита! 10
śmakować: smakuje *несов.*
нравиться, быть по вкусу 12
śmażalnia *жс.*, **śmażalnia ryb**
ларек с жареной рыбой 10
śmażon/y, -a, -e жареный 15
śmok *жс.* дракон 16
śmutn/y, -a, -e грустный 8
sobota *жс.* суббота 10; **Wielka**
Sobota Страстная суббота 18
sok, -u *м.* сок 15
solenizant *м.* виновник
торжества, именинник 18
solidn/y, -a, -e солидный 19
Sopot, -u *м.* Сопот (город
в Польше) 6
sos, -u *м.* соус 15
sól, soli *жс.* соль 12
spacer, -u *м.* прогулка 9
spacerować: spaceruję, spaceruje
несов. гулять 12
spać: śpię, śpi *несов.* спать 6
- spaść: spadnę, spadnie** *сов.*
упасть (о человеке); упасть,
снизиться (здесь о темпе-
ратуре) 23
specjalność *жс.* здесь фирменное
блюдо 15
spełnić: spełnię, spełni *сов.* испол-
нить 10
spełnienie *с.* исполнение 18
spieszyć się: spieszę się, spieszę
się *несов.* торопиться 8
splunąć: splunę, splunie *сов.*
сплюнуть, выплюнуть 23
spodnie *мн.* брюки, штаны 10
spodobać się: spodobał się *сов.*
понравиться 19
spokojnie спокойно 12
sporo много 12
sportow/y, -a, -e спортивный 7;
artykuły sportowe спортто-
вары 7
spos/ób, -obu *м.* (**na coś**) средство
(против чего-л.) 23
spotkać się: spotkam się *сов.*
встретиться 15
spotkanie *с.* встреча; **przy spotka-**
niu при встрече 21
spotykać się: spotykam się *несов.*
встречаться 16
spowodować: spowoduję, spowoduje
сов. вызвать, стать причиной 15
spożywczy, -a, -e продоволь-
ственный; **artykuły spożywcze**
продукты 10
spóźniać się: spóźniam się *несов.*
опаздывать 8
spóźnić się: spóźnię się, spóźni się
сов. опоздать 13
sprawa *жс.* дело; **sprawa do za-**
łatwienia дело, которое надо
(предстоит) сделать 8
sprawdzać: sprawdzam *несов.*
проверять 25
sprawdzić: sprawdzę, sprawdzi
сов. проверить 17
sprawić: sprawiam *несов.*
причинять, доставлять 6
spróbować (czego): spróbuję,
spróbuje *сов.* попробовать
(что-л.) 15
sprzedawać: sprzedaję, sprzedaje
несов. продавать 11
sprzedaż *жс.* продажа 7; **punkt**
sprzedaży торговая точка 10

srebro *с.* серебро 6
stacja *жс.* станция 6; **stacja obsługi** станция обслуживания 17
stacyjka *жс.* замок зажигания 17
stać: stoje, stoi *несов.* стоять 2, 12
stać się: stanę się, stanie się *сов.* стать 22; произойти, случиться 10
stadion, -u *м.* стадион 20
stał/y, -a, -e постоянный 10
stanąć: stanę, stanie *сов.* встать, остановиться, стать 17
stanowić: stanowię, stanowi *несов.* составлять 11
starać się: staram się *несов.* стараться 12
staro старо 24
staroświec/ki, -ka, -kie старосветский 20
Starówka *жс.* то же, что и **Stare Miasto** 12
starsz/y, -a, -e *здесь* пожилой 13; **starszy pan** пожилой мужчина 19
start, -u *м.* старт 17
staruszka *жс.* старушка 12
star/y, -a, -e старый 4; **Stare Miasto** *с.* Старе Място — Старый город (средневековая часть западноевропейского города, в данном случае Варшавы) 11
sta/tek, -tku *м.* корабль, судно 17
staw, -u *м.* пруд 12
stawać się: staje się, staje się *несов.* становиться 24; происходить 17
stawka *жс.* ставка 20
stąd отсюда 9
stek, -u *м.* жаркое (*кулинарн.*) 15
steward *м.* стюард, бортпроводник 17
stewardesa *жс.* стюардесса, бортпроводница 17
sto сто 7; **sto lat!** сто лет (традиционное пожелание имениннику, виновнику торжества — прожить 100 лет) 18
stolica *жс.* столица 16
stoli/czek, -czka *м.* *уменьш.* от **stolik**, **-a** *м.* 15
stolik, -a *м.* столик; **stolik na dwie osoby** столик на двоих, на два лица; **przy stoliku** за столиком 15

stół/wka *жс.* столовая 10
stop/ień, -nia *м.* *здесь* градус 24
stracić: stracę, straci *сов.* потерять, лишиться 8
straszn/y, -a, -e страшный 17
straż *жс.* **pożarna** пожарная служба 21
strażnik *м.* караульный, стражник 16
strona *жс.* сторона 9
stryj *м.* дядя, брат отца 5
stryjenka *жс.* тетья, жена дяди по отцу 5
strzała *жс.* стрела 16
student *м.* студент 11
studentka *жс.* студентка 5
stycz/eń, -nia *м.* январь 6
sufit, -u *м.* потолок 4
sukces, -u *м.* успех 18
sukienka *жс.* платье 19
Sukiennice *мн.* Сукенницы (название торговых рядов в Кракове) 16
supermarket, -u *м.* супермаркет 19
supersam, -u *м.* супермаркет 10
surow/y, -a, -e сырой 12
surówka *жс.* салат из свежих овощей 10
suszarka *жс.* фен (прибор для сушки волос) 14
suszon/y, -a, -e сушеный 12
suwak, -a *м.* молния (в одежде) 19
Suwa/łki, -łk *мн.* Сувалки (город в Польше) 13
swe/ter, -tra *м.* свитер 4
swete/rek, -rka *жс.* кофточка (трикотажная); свитерок (*уменьш.* от **sweter**); **sweter śliwka** кофточка цвета сливы 19
swój, swoja, swoje свой 3
sygnał, -u *м.* сигнал, гудок 16
Sylwes/ter, -tra *м.* канун Нового года; **na Sylwestra** в канун Нового года 18
symbol, -u *м.* символ 16
syn *м.* сын
synowa *жс.* невестка, жена сына 5
szabla *жс.* сабля 22
szacu/nek, -nku *м.* уважение; **z szacunkiem** с уважением 12
szafa *жс.* шкаф 14
szalik, -a *м.* шарф, кашне 19
szampan, -a *м.* шампанское 6
szanown/y, -a, -e уважаемый 12

szar/y, -a, -e серый 4
szaszłyk, -a *м.* шашлык 15
szatniarka *жс.* гардеробщица 15
szatniarz *м.* гардеробщик 15
szczawiow/y, -a, -e щавелевый; **zupa szczawiowa** щавелевый суп 15
Szczecin, -a *м.* Щецин (город в Польше) 13
szczegól, -u *м.* деталь, подробность 9
szczęście *с.* счастье 2; **cale szczęście, że...** большое счастье, что... 10
szczęśliw/y, -a, -e счастливый 6
szczoteczka *жс.* щеточка (*уменьш.* от **szczotka**); **szczoteczka do zębów** зубная щетка 14
szczotka *жс.* щетка; **szczotka do obuwia** сапожная щетка, щетка для обуви 14; **szczotka do ubrania** платяная щетка, щетка для одежды 14
szczupak *м.* щука 15
szczupł/y, -a, -e худой 2; **szczupły w pasie** тонкий в талии, имеющий узкую талию 19
szczypio/rek, -rku *м.* зеленый лук 12
szero/ki, -ka, -kie широкий 4; **szerokiej drogi!** удачного пути! (*букв.* широкой дороги — пожелание водителю) 17
szeroko широко 24
szesnast/y, -a, -e шестнадцатый 7
szesnaście шестнадцать 6
sześć шесть 6
sześćdziesiąt шестьдесят 7
sześćdziesiąt/y, -a, -e шестидесятый 7
sześćset шестьсот 13
szewc *м.* сапожник 10
szkło *с.* стекло 10
szkoda жаль, жалко 17; **jaka szkoda!** *здесь* жаль, досадно; какая жалость! 19
szkodzić: szkodzę, szkodzi *несов.* вредить; **nie szkodzi** ничего, не беда; не беспокойтесь 2, 19
szkoła *жс.* школа 5; **szkoła podstawowa** неполная средняя школа 5
szóst/y, -a, -e шестой 7; **po szóste** в-шестых 12

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ź

a szparag, -a м. спаржа 15
b szparagow/y, -a, -e спаржевый; стручковый (о фасоли) 15
c szpital, -a м. больница 23
d sztuka ж. пьеса; искусство 20; кусок; sztuka mięsa (кулин.) отварное мясо 15
e szukać (kogoś, czegoś): szukam несов. искать 14
f szum, -u м. шум 17
g szumnie шумно 18
h szwa/gier, -gra м. шурин, брат жены 5
i szwagierka жс. свояченица, золовка 5
j Szwed м. швед 6, 11
k Szwedka жс. шведка 11
l szwędz/ki, -ka, -kie шведский 5; po szwędzku по-шведски 5
ł szybko быстро 8
ś szybkość жс. скорость 17
ś szybkościomierz, -a м. спидометр 17
ś szyld, -u м. вывеска 10
ś ściana жс. стена 4
ś ścisnąć: ściskam несов. обнимать 8
ś ścisły, -a, -e точный 24
ś ściśle точно 24
ś ślicznie отлично, прекрасно, замечательно 25; ślicznie dziękuję большое спасибо 6
ś śliwki мн. (им. п. ед. ч. śliwka жс.) сливы (собирает.) 15
ś śmiało смело
ś śmiały, -a, -e смелый 2
ś śmiech, -u м. смех 2
ś śmierć жс. смерть 2; raz kozie śmierć была не была; двум смертям не бывать, а одной не миновать 19
ś śmietana жс. сметана 15
ś śmietanka жс. сливки; bita śmietanka взбитые сливки 15
ś śmietankow/y, -a, -e сливочный 10
ś śmigus, -u, м. то же, что dyngus и lany poniedziałek 18
ś śniadanie с. завтрак 4
ś śpiewaczka жс. певица 5
ś śpiewać: śpiewam несов. петь 5
ś średniowieczn/y, -a, -e средневековый 16

środa жс. среда 10, 18
 środek, -dka м. средство; środek lokomocji транспортное средство 11
 świat, -a м. мир, свет 4
 światow/y, -a, -e мировой 22
 światło с. свет 8
 świąteczn/y, -a, -e праздничный 18
 świecić: świecę, świeci несов. светить 24
 świeczka жс. свечка 18
 świetln/y, -a, -e световой 17
 świetnie замечательно, превосходно 14
 świetn/y, -a, -e замечательный 20
 świeży, -a, -e свежий 24
 święcić: święcę, święci несов. святить, освящать 18
 święcone, -ego с. освященная в Пасху еда 18
 święto с., род. п. мн. ч. święt праздник 10; wesółych świąt! с праздником! (букв. веселых праздников) — пожелания на Рождество и Пасху 18; Święto Bożego Ciała Праздник Тела Господня (религиозный праздник у католиков) 18; Święto Konstytucji 3 Maja День Конституции 3 Мая 18; Święto Niepodległości День независимости 18; Święto Pracy Праздник Труда 18; Święto Zmarłych День поминовения усопших 18
 świętość жс. святость 12
 świętować: świętuję, świętuje несов. праздновать, отмечать 18
 święty, -a, -e святой, священный 10

T

tabletka жс. таблетка 23
 tak да; так 2; tak samo jak так же, как 16; tak zwany так называемый 12
 ta/ki, -ka, -kie такой 4
 taksówka жс. такси 8
 taksówkarz м. таксист 8
 także также 5
 tam там 4
 tamten, tamta, tamto тот, та, то 4
 ta/ni, -ia, -ie дешевый 10

ta/niec, -ńca м. танец; prosić do tańca приглашать на танец 18
 tanio дешево 24
 tańczyć: tańczę, tańczy несов. танцевать 18
 tapczan, -a/-u м. диван 6
 tapety мн. (им. п. ед. ч. tapeta жс.) обои 10
 tata м. папа 5
 Tatar м. татарин 16
 tatar, -a м. бифштекс по-татарски 12
 tatars/ki, -ka, -kie татарский 12
 teatr, -u м. театр 2
 teatraln/y, -a, -e театральный 20
 teczka жс. портфель 17
 tekst, -u м. текст 4
 telefon, -u м. телефон 14; звонок (по телефону); telefony do szpitala звонки в больницу 23
 telefoniczn/y, -a, -e телефонный 21
 telefonować (do kogoś): telefonuję, telefonuje несов. звонить по телефону (кому-л.) 6, 14
 telegram, -u м. телеграмма; nadać telegram дать телеграмму 14
 telewizja жс. телевидение 20
 telewizor, -a м. телевизор 14
 temat, -u м. тема 12
 temperatura жс. температура 23
 ten, ta, to этот, эта, это 2, 4; ten sam тот же 19
 teoretycznie теоретически 17
 terapia жс. терапия 23
 Terespol, -a м. Тересполь (город в Польше) 7
 termofor, -u м. грелка 23
 termometr, -u м. термометр, градусник 23
 teściowa жс. теща, свекровь 5
 teść м. тесть, свекор; teściowie мн. тесть и теща, свекор и свекровь 5
 też также, тоже 4
 tępy, -a, -e тупой 2
 tkanina жс. ткань 10
 tłumaczyć: tłumaczę, tłumaczy несов. переводить 4
 tłuszcz mн. (им. п. ед. ч. tłuszcz, -u м.) жиры 15
 toaleta жс. туалет 14
 toast, -u м. тост 18
 tor, -u м. путь (железнодорожный) 13

torba *жс.* сумка 6; **torba papierowa** бумажный пакет 19; **torba podróżna** дорожная сумка 7
torebka *жс.* сумочка 10; пакет, пакетик (чая, кофе и т. п.) 19
tort, **-u** *м.* торт 15
Toru/ń, -nia *м.* Торунь (город в Польше) 6
towarzyszyć (kogoś, czemuś): **towarzyszę, towarzyszy** *несов.* сопровождать (кого-л., что-л.) 15
trafić: trafię, trafi *сов.* попасть 9
tragarz *жс.* носильщик 15
tramwaj, **-u** *м.* трамвай 5
tramwajow/y, -a, -e трамвайный 11
trąbka *жс.* труба (*муз.*) 16
trącać się: trącam się *несов.* **kie-liszkami** чокаться (рюмками, бокалами и т. п.) 18
trębac *м.* трубач 16
trochę немного 12
troszeczkę немнож(еч)ко (*уменьш.* от **trochę**) 25
trójka *жс.* тройка, трое 22
trudn/y, -a, -e трудный 4
truskawki *мн.* (*им. п. ед. ч.* **truskawka** *жс.*) клубника (*соби-рат.*) 15
trwać: trwa *несов.* длиться, продолжаться 17
trzeba надо, нужно 5
trzec/i, -ia, -ie третий 7; **po trzecie** в-третьих 12
trzy три 6
trzydziest/y, -a, -e тридцатый 7
trzydzieści тридцать 6
trzymać: trzymam *несов.* держать 17
trzynast/y, -a, -e тринадцатый 7
trzyście тринадцать 6
trzysta триста 7
tu здесь, тут 3
tulipan, -a *м.* тюльпан 24
tunel, -u *м.* тоннель 6
turec/ki, -ka, -kie турецкий 15
turysta *м.* турист 16
turystka *жс.* туристка 12
tutejsz/y, -a, -e здешний, местный 15
twardo крепко; **spać twardo** крепко спать 8

twaro/żek, -żka *м.* творожок (*уменьш.* от **twar/óg, -ogu** *м.* творог) 12
twarz *жс.* лицо; **być do twarzy** быть к лицу 19
twarzow/y, -a, -e (идуций) к лицу 19
ty ты 11, 15
ty/dzień, -godnia *м.* неделя 11
tygodniow/y, -a, -e недельный, на неделю, действительный в течение недели 11
tyle столько 16
tyleż столько же 20
tylko только 5
typ, -u *м.* тип 11
tyśiąc, -a *м.* тысяча 22
tyśiączn/y, -a, -e тысячный 23
tyśięczn/y, -a, -e тысячный 22
tytoniow/y, -a, -e табачный 10
tytułow/y, -a, -e заглавный 20
U
ubezpieczeniow/y, -a, -e страховой 23
ubiegł/y, -a, -e прошлый
ubikacja *жс.* туалет, уборная 6
ubrać się: ubiorę się, ubierze się *сов.* одеться 8, 24
ubranie *с.* одежда 19
ubran/y, -a, -e одетый 25
ucho *с.* ухо 1
uciekać: uciekam *несов.* убегать 15
uczennica *жс.* ученица, школьница 5
u/czeń, -cznia *м.* ученик 5
ucześć: uczeszę, uczesze *сов.* причесать 25
uczesan/y, -a, -e причесан(ный) 25
uczony ученый 12
uczyć się (czego): uczę się, uczy się *несов.* учиться (чему-л.), изучать (что-л.) 2, 4, 12
udać się: uda się *сов.* здесь удастся; **udało się** удалось 20
udan/y, -a, -e удачный 18
udekorować: udekoruję, udekoruje *сов.* украсить 18
uderzyć się: uderzę się, uderzy się *сов.* удариться 23
udział, -u *м.* участие; **wziąć udział (w czymś)** *сов.* принять участие (в чем-л.) 20, 24

udzielać (czegoś): udzielam *несов.* предоставлять, давать (что-л.) 25
uf! (*междометие*) уф! 9
ufarbować: ufarbuję, ufarbuje *сов.* покрасить 10
ugotować: ugotuję, ugotuje *сов.* приготовить, сварить 8
układać: układam *несов.* здесь составлять 4
ukraińs/ki, -ka, -kie украинский 12
ulec: ulegnę, ulegnie *сов.* подвергнуться, претерпеть 13
ulewa *жс.* ливень 24
ulgow/y, -a, -e льготный 11
ulica *жс.* улица 1
uliczka *жс.* улочка 9
ulubion/y, -a, -e любимый 20
umieć: umiem *несов.* уметь; знать, мочь 9
umieszczon/y, -a, -e разме-щен(ный), помещен(ный) 16
umieścić: umieszczę, umieści *сов.* поместить, разместить 23
umówić się (na jakąś godzinę): umówię się, umówi się *сов.* договориться, условиться (на какое-то время) 21
umówion/y, -a, -e договорившийся; условленный, согласо-ванный 21
umrzeć: umrę, umrze *сов.* умереть 23
umyć: umyję, umyje *сов.* вымыть 10
unia *жс.* союз, уния; **Unia Europejska** Европейский союз 22
uniwersytet, -u *м.* университет 11
upał, -u *м.* жара 24
upaść: upadnę, upadnie *сов.* упасть 23
upodobanie *с.* склонность, вкус, пристрастие 12
upom/inek, -nku *м.* подарок, сувенир 10
uprać: upiorę, upierze *сов.* выстирать, постирать 8
uprzedzać: uprzedzam *несов.* предупреждать 14
uprzejmie вежливо, учтиво, любезно 24
uprzejm/y, -a, -e вежливый, учтивый, любезный 6, 9

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
z
ż
ż

- a** **uratować (kogoś przed kimś/czymś):** **uratuje, uratuje** сов. спасти (кого-л. от кого-л., чего-л.) 15
- b** **uraz, -u** м. травма 23
- c** **urlop, -u** м. отпуск; **na urlop** в отпуск 6
- d** **urocz/y, -a, -e** очаровательный 5
- e** **uroczyście** торжественно 18
- f** **urodzić (się): urodzę (się), urodzi (się)** сов. родить(ся) 7
- g** **urodzinow/y, -a, -e** прилагательное от **urodziny** мн. день рождения, ко дню рождения, на день рождения; **życzenia urodzinowe** пожелания ко дню рождения, поздравления с днем рождения 14
- h** **urodziny** мн. день рождения 18
- i** **urywać (się): urywam (się)** несов. прерывать(ся) 16
- j** **urząd, -ędu** м. учреждение 12
- k** **urządzenie** с. оборудование, устройство 14
- l** **urzędnicza** жс. служащая 14
- ł** **urzędnik** м. служащий, чиновник 7
- m** **usiąść: usiądę, usiądzie** сов. сесть (на что-л.) 15
- n** **usługi** мн. (им. п. ед. ч. **usługa** жс.) услуги, сфера обслуживания 10
- o** **usłyszeć: usłyszę, usłyszysz** сов. услышать 8
- ó** **usłyszenie** с. суш. от глагола **usłyszeć** сов. услышать; **po usłyszeniu sygnału...** после того, как (вы) услышите гудок, услышав гудок...; **do usłyszenia** до следующего разговора (прощание при разговоре по телефону) 21
- p** **usta** мн. рот 23
- r** **ustąpić: ustąpię, ustąpi** сов. уступить 12
- s** **usunąć: usunę, usunie** сов. убрать, отодвинуть; **usunąć ząb** удалить (вырвать) зуб 23
- ś** **usuwać: usuwam, usuwasz** несов. убирать, отодвигать; **usuwać zęby** удалять (вырывать) зубы 23
- t** **uścisk, -u** м. объятие, пожатие 16
- u** **uświetnić: uświetnię, uświetni** сов. прибавить блеска, украсить (торжество, юбилей, какое-л. событие) 15
- w** **utkwić: utkwię, utkwii** сов. вонзиться, воткнуться, застрять 16
- W** **utw/ór, -oru** м. произведение 20
- w** **uwaga** жс. внимание; **proszę o uwagę** прошу внимания 3
- w** **uważać: uważam** несов. беречься, остерегаться (кого-л., чего-л.) 18; **uważać, że** считать (полагать), что 23
- w** **uwielbiać: uwielbiam** несов. обожать 12
- w** **uwierać: uwiera** несов. жать (об обуви) 19
- w** **uwierzenie** с. уверование; **nie do uwierzenia** невероятно 25
- w** **uzbec/ki, -ka, -kie** узбекский 10
- w** **uzgodnić: uzgodnię, uzgodni** сов. согласовать 21
- w** **używać (czegoś): używam** несов. употреблять (что-л.); **używać życia** наслаждаться жизнью 19
- W** **w + вин. п. (предлог)** в 3, 9; **w + + предл. п. (предлог)** в 3
- w** **waga** жс. вес 10
- w** **wagon, -u** м. вагон 6; **wagon sypialny** спальный вагон 6
- w** **walc, -a** м. вальс 18
- w** **walczyć: walczę, walczy** несов. бороться, сражаться 22
- w** **waliza** жс. чемодан (большой) 25
- w** **walizka** жс. чемодан 6
- w** **waluta** жс. валюта 7
- w** **wanna** жс. ванна 14
- Warszawa** жс. Варшава 1
- w** **warszawiak** м. варшавянин 9
- w** **warszawianin** м. варшавянин 9
- w** **warszawianka** жс. варшавянка 9
- w** **warszaws/ki, -ka, -kie** варшавский 5
- w** **warzywa** мн. (им. п. ед. ч. **warzywo** с.) овощи 10
- w** **warzywnicz/y, -a, -e** овощной; **sklep warzywniczy** овощной магазин 10
- Wawel, -u** м. Вавель (холм и замок в Кракове) 16
- w** **wawels/ki, -ka, -kie** вавельский 16
- w** **ważn/y, -a, -e** действительный, действителен 6
- w** **wąs/ki, -ka, -kie** узкий 2
- w** **wąsko** узко 24
- w** **wałtek, -tku** м. сюжет; **gobeliny o wątkach biblijnych** гобелены с библейскими сюжетами, на библейские сюжеты 16
- w** **wątróbka** жс. печенка (кулинарн.) 15
- w** **wbiec: wbiegnę, wbiegnie** сов. вбежать 8
- w** **wcale** вовсе, совсем (при отрицании) 13
- w** **wchodzić: wchodzę, wchodzi** несов. входить 6
- w** **w ciągu + род. п. (предлог)** в течение 11
- w** **wczesn/y, -a, -e** ранний 12
- w** **wcześniej** рано 12
- w** **wczoraj** вчера 8
- w** **wczorajsz/y, -a, -e** вчерашний 24
- w** **według + род. п. (предлог)** по, в соответствии (с чем-л.) 13
- w** **weekend, -u** м. уик-энд, конец недели, выходные 20
- w** **wejście** с. вход 2
- w** **wejść: wejde, wejdzie** сов. войти 7, 9
- w** **wentyl, -a/-u** м. вентиль 17
- w** **wesoł/y, -a, -e** веселый 4; **Wesołego Alleluja!** веселых праздников! (традиционное пожелание на Пасху, ср. то же **Wesołych Świąt!**) 18
- w** **westchnienie** с. вздох 10
- w** **wezwać: wezwę, wezwie** сов. вызвать 23
- w** **wędlina** жс. копченое изделие, колбаса 10
- w** **wędzon/y, -a, -e** копченый 15
- Węg/ier, -ra** м. венгр 11
- Węgierka** жс. венгерка 11
- w** **węgorz** м. угорь 15
- Węgry** мн. Венгрия 22
- w** **whisky** жс. нескл. виски
- w** **wiać: wieje** несов. веять, дуть 24
- w** **wiadomość** жс. известие, новость; **wiadomości** известия; новости (телевизионные) 20
- w** **wiara** жс. вера 2
- w** **wiatr, -u** м. ветер 24
- w** **wiatrówka** жс. куртка; ветровка 24
- w** **widać** видно 16
- w** **wide/lec, -lca** м. вилка 10
- w** **wideo** [вид'ео] нескл. видео 11

widokówka *жс.* открытка
(с видом) 14

widzieć: widzę, widzi *несов.*
видеть 4

wieczorem вечером 8

wieczór, -oru *м.* вечер 2; **dobry wieczór!** здравствуй(те), добрый вечер! 12

wiedzieć: wiem, wie, 3-*е л. мн.*

wiedzą *несов.* знать 8, 9

wiek, -u *м.* век, столетие 16;
возраст; **w różnym wieku** разного возраста 13

wiele много; **o wiele** намного
(*ср. dużo*) 24

Wielkanoc *жс.* Пасха 18

wielkanocny/y, -a, -e пасхальный 18

wiel/ki, -ka, -kie большой 6;

Wielka Sobota *жс.* Страстная суббота (последняя суббота перед Пасхой) 18

wielogodzinny/y, -a, -e многочасовой 12

wieprzowina *жс.* свинина 15

wieprzow/y, -a, -e свиной 15

wiersz, -a *м.* стихотворение,
стих 16

wierząc/y, -a, -e верующий 12

wieszak, -a *м.* вешалка 14

wieś, wsi *жс.* деревня 16; **na wsi**
в деревне, в сельской местности 18

wiewiórka *жс.* белка 12

wieża *жс.* башня; **kościół o dwu wieżach** костел с двумя башнями 16

wieżow/iec, -ca *м.* высотное здание 18

wieźć: wiozę, wiezie *несов.* везти 6

więc итак, следовательно 15

większość *жс.* большинство 11

Wigilia *жс.* сочельник 18

wilgotno влажно 24

willa *жс.* вилла 18

willow/y, -a, -e прилагательное
от **willa** 18

winda *жс.* лифт 14

winiak, -u *м.* виньяк 15

winiarnia *жс.* винный погребок 10

wino *с.* вино 12

winogrona *мн. (им. п. ед. ч. winogrono с.)* виноград 15

wiosna *жс.* весна; **na wiosnę** =
= **wiosną** весной 24

wisieć: wiszę, wisi *несов.* висеть 6

Wisła *жс.* Висла 6

wiśnie *мн. (им. п. ед. ч. wiśnia, род. п. мн. ч. wiśni)* вишня
(собирает.) 15

witać: witam *несов.*

приветствовать 3

witamina *жс.* витамин 23

witraż, -a/-u *м.* витраж 16

wiza *жс.* виза 6; **wiza pobytowa**
виза на пребывание (в какой-л.
стране) 6

wjechać: wjadę, wjedzie *сов.*

въехать 6; подняться

по эскалатору 7

wjeżdżać: wjeżdżam *несов.* здесь

подниматься (на лифте) 14

wkładać: wkładam *несов.*

вкладывать 16; надевать 24

wkrótce вскоре, скоро 17

w lewo влево, налево 9

wliczyć: wliczę, wliczy *сов.*

включить (в стоимость,

в счет); **wliczon/y, -a, -e**

включен(ный), входящий

в стоимость 14

władca *м.* властитель, правитель 16

właściciel *м.* владелец, хозяин 10

właściw/y, -a, -e правильный,
соответствующий, нужный,
надлежащий 11

właśnie именно 16

włączyć: włączę, włączy *сов.*

включить 17

Włoch *м.* итальянец 11

Włochy *мн.* Италия 22

włos/ki, -ka, -kie итальянский 5;
po włosku по-итальянски 5

włosy *мн.* волосы 10

Włoszka *жс.* итальянка 11

włożyć: włożę, włoży *сов.* вложить,
вставить 21; надеть
(одежду) 24

wnętrze *с.* внутренняя часть
помещения, интерьер 12

wnosić: wnoszę, wnosi *несов.*

вносить 18

wnuczka *жс.* внучка 5

wnuk *м.* внук 5

woda *жс.* вода 15

wodolot, -u *м.* судно (катер) на
подводных крыльях, ракета 17

w ogóle вообще 15

wojna *жс.* война 16

wojskowy *м.* военный 13

woleć: wolę, woli *несов.*

предпочитать 6

woln/y, -a, -e свободный 10

wolać: wolam *несов.* призывать;
восклицать 18

wołowina *жс.* говядина 15

wołow/y, -a, -e говяжий 12

wódka *жс.* водка 2

wóz/zek, -zka *м.* тележка 7

wpaść: wpadnę, wpadnie *сов.*
забежать, заглянуть, зайти
(куда-л., к кому-л.) 15

wprost прямо 25

w przeddzień в канун,
накануне 25

wracać: wracam *несов.* возвра-
щаться 11

wrażenie (z czego) *с.* впечатление
(от чего-л., о чем-л.) 12

wreszcie наконец 8

wróg, -oga *м.* враг 24

wrze/sień, -śnia *м.* сентябрь 7

wschod/ni, -nia, -nie восточный 24

wsch/ód, -odu *м.* восток;

północny wschód северо-вос-
ток, **na północnym wschodzie**
на северо-востоке 24

wsiadać: wsiadam *несов.* входить,
садиться (в транспортное
средство) 11

wsiąść: wsiadę, wsiądzie *сов.*
войти (в транспортное сред-
ство) 11

wskazać: wskażę, wskaże *сов.*
указать 25

wskazan/y, -a, -e указанный,
рекомендованный 25

wskazywać: wskazuję, wskazuje
несов. указывать 17

wspaniał/y, -a, -e великолепный,
замечательный 9

wspominać: wspominał *несов.*
вспоминать 25

współczesny/y, -a, -e современный 20

wstać: wstanę, wstanie *сов.*

встать 12, 23

wstawać: wstaję, wstaje *несов.*
вставать 12

wstąpić (do czego): wstąpię,
wstąpi *сов.* войти, вступить
(во что-л.) 16

wstążka *жс.* ленточка 18

a

b

c

d

e

f

g

h

i

j

k

l

ł

m

n

o

ó

p

r

s

ś

t

u

w

y

z

ż

ź

- a** **wszel/ki, -ka, -kie** любой, каждый 25
- b** **wszystko** всё 7; **wszystkiego najlepszego** всего хорошего (пожелание) 2
- c** **wśród** + *rod. n. (предлог)* среди 11
- d** **wto/rek, -rku** *м.* вторник 10
- e** **wuj** *м.* дядя, брат матери 5
- f** **wujenka** *жс.* тетя, жена дяди по матери 5
- g** **wujostwo** *с.* тетя с дядей по матери 5
- h** **wybaczyc (co komu): wybaczę, wybaczy** *сов.* простить 8
- i** **wybiec: wybiegnę, wybiegnie** *сов.* выбежать 8
- j** **wybielić: wybielę, wybieli** *сов.* отбелить 23
- k** **wybierać: wybieram** *несов.* выбирать 20
- l** **wybierać się: wybieram się** *несов.* собираться (в дорогу) 6
- ł** **wybić: wybijam** *несов.* пробивать 11
- m** **wybitn/y, -a, -e** выдающийся 16
- n** **wyborow/a, -ej** *жс.* водка высшего сорта 18
- o** **wyb/ór, -oru** *м.* выбор; **do wyboru, do koloru** на любой вкус 10
- ó** **wybrać: wybiorę, wybierze** *сов.* выбрать 14; **wybrać (numer)** набрать (номер) 21
- p** **wybrać się: wybiorę się, wybierze się** *сов.* выйти, пойти (куда-л.) 20
- r** **wycieczka** *жс.* экскурсия 16
- s** **wycieraczki** *мн. (им. п. ед. ч. wycieraczka жс.)* дворники (стеклоочистители в автомобиле) 17
- ś** **wygląd, -u** *м.* вид 16
- t** **wyglądać: wyglądam** *несов.* выглядеть 20
- u** **wyglądając/y, -a, -e** выглядящий 25
- W** **wygodn/y, -a, -e** удобный 20
- Y** **wygody** *мн. (им. п. ед. ч. wygoda жс.)* удобства 14
- Z** **wygrać: wygram** *сов.* выиграть 20
- ż** **wyjąć: wyjmę, wyjmie** *сов.* вынуть 17
- ż** **wyją/tek, -tku** *м.* исключение; **z wyjątkiem** за исключением 25
- wyjechać: wyjadę, wyjedzie** *сов.* уехать, выехать 6
- wyjeżdżać: wyjeżdżam** *несов.* уезжать, выезжать 23
- wyjsć: wyjdę, wyjdzie** *сов.* выйти 9; **wyjsć na dworzec po kogo** встречать кого-л. (приехавшего поездом) 7
- wykładać: wykładam** *несов.* выкладывать 19
- wykonanie** *с.* исполнение 16
- wykręcić: wykręcę, wykręci** *сов.* набрать (номер), то же, что **wybrać (numer)** 21
- wykruszyć się: wykruszę się, wykruszy się** *сов.* раскрошиться, постепенно разрушиться (здесь о пломбе, зубе) 23
- wyłączać (się): wyłącza (się)** *несов.* выключать(ся) 14
- wymagać: wymagam** *сов.* требовать 10
- wymiary** *мн. (им. п. ед. ч. wymiar, -u м.)* размеры 19
- wymienić: wymienię, wymieni** *сов. (coś na coś)* разменять, обменять (что-л. на что-л.) 7; упомянуть, перечислить 15
- wynaj/em, -mu** *м.* найм; сдача внаем; **wynajem lokali** аренда помещений 10
- wynieść: wyniosę, wyniesie** *сов.* вынести 14
- wynosić: wynoszę, wynosi** *несов.* составлять 11
- wyobrażać sobie: wyobrażam sobie** *несов.* представлять себе 15
- wypa/dek, -dku** *м.* несчастный случай; **wypadek drogowy** автомобильная авария, катастрофа 17
- wypełnić: wypełnię, wypełni** *сов.* заполнить (бланк и т. п.) 6
- wypić: wypiję, wypije** *сов.* выпить 23
- wypiek, -u** *м.* выпечка 12
- wypłata** *жс.* выплата (зарплаты) 19
- wyplukać: wypłuczę, wypłucze** *сов.* прополоскать 23
- wyposażenie** *с.* оборудование 23
- wyprasować: wyprasuję, wyprasuje** *сов.* выглаживать 8
- wyprawa** *жс.* поход; **wyprawa kajakowa** байдарочный поход, поход на байдарках 24
- wyrost/ek, -ka** *м.* **robaczkowy** аппендикс; **zapalenie wyrostka (robaczkowego)** аппендицит 23
- wyr/ób, -obu** *м.* изделие 19; **wyroby cukiernicze** кондитерские изделия; **wyroby garmażeryjne** полуфабрикаты; **wyroby mięsne** мясо, мясные изделия 10
- wysiąść: wysiadzie** *сов.* здесь выйти из строя, отказать 14
- wyskoczyć: wyskoczę, wyskoczy** *сов.* выскочить 8
- wysłać: wysłę, wyśle** *сов.* отправить, выслать 14
- wysłuchać: wysłucham** *сов.* выслушать 17
- wyso/ki, -ka, -kie** высокий 4
- wysoko** высоко 24
- wysokość** *жс.* высота 16
- wystarczając/y, -a, -e** достаточный 17
- wystawa** *жс.* выставка 20
- występ, -u** *м.* выступление 16
- wysyłać (do kogo): wysyłam** *несов.* посылать (кому-л.) 18
- wysyłka** *жс.* отправление (почтовое) 14
- wyścigi konne** *мн.* бега, скачки 20
- wytłumaczyć: wytłumaczę, wytłumaczy** *сов.* объяснить 9
- wytrawn/y, -a, -e** здесь сухой (о вине); **wino wytrawne** сухое вино 15
- wywieszka** *жс.* объявление, надпись, вывеска 7
- wyzdrowieć: wyzdrowieję, wyzdrowieje** *сов.* выздороветь 23
- wzgórze** *с.* холм 16
- wziąć: wezmę, weźmie** *сов.* взять 9; **wziąć do ręki** взять в руку 22; **wziąć przysznic** принять душ 14; **wziąć lekarstwo** принять лекарство 23
- wznieść: wzniosę, wzniesie** *сов.* поднимать, вознести; **wznieść toast** провозгласить (поднять) тост 18
- wzrost, -u** *м.* рост 19
- w związku** в связи 12

Z

- z, ze + род. п. (предлог)** из, с 3;
z, ze + твор. п. (предлог)
 с (кем-л.) 3
za + вин. п. (предлог) без (сколь-
 ких-то минут — о времени) 10;
 через (временной) 6;
 за (что-л.) 3
za слишком 10
zabawa жс. развлечение, забава
 18; народное гулянье 16
zabawka жс. игрушка 10
zabawn/y, -a, -e забавный 4
zabrać: zabiorę, zabierze сов.
 забрать 14
zabronion/y, -a, -e запрещен(ный);
to jest zabronione это запре-
 щено 14
zaby/tek, -tku достопримеча-
 тельность, исторический
 памятник 12
zachod/ni, -nia, -nie западный 13
zachować się: zachowam się сов.
 сохраниться 16
zachowywać się: zachowuję się,
zachowuje się несов. вести
 себя, поступать 19
zach/ód, -odu м. запад
zachwycać się (czym): zachwycam
się несов. восхищаться
 (чем-л.) 20
zachwycon/y, -a, -e восхи-
 щен(ный) 12
zacząć: zacznę, zacznie сов.
 начать 17
zaczekać (na co): zaczekam сов.
 подождать (чего-л.) 21
zaczynać (się): zaczynam (się)
 несов. начинать(ся) 4; 14
zadanie с. задание 4
za darmo даром 9
zadowolony/y (z czego), -a, -e
 довольный (чем-л.) 12; **zado-
 wolony z siebie** довольный
 собой 25
zadzwoić (do kogo): zadzwonię,
zadzwoi сов. позвонить
 (кому-л.) 14; **zadzwoić na po-
 licję, na pogotowie, na straż**
pożarną позвонить в полицию,
 в службу скорой помощи,
 в пожарную службу 21
zaginać: zaginę, zaginie сов.
 погибнуть 17
zagraniczn/y, -a, -e зарубежный,
 высылаемый за рубеж
 (о почтовом отправлении) 14
zająć м. занять 2
zajęt/y, -a, -e занят(ый) 15
zajść: zajdę, zajdzie сов. зайти 9
zakąska жс. закуска 12
zakład, -u м. предприятие 12;
zakład fryzjerski парикмахер-
 ская 10
zakochan/y, -a, -e влюбленный 7
zakończenie с. окончание,
 завершение, конец 25
zakres, -u м. сфера, охват, объем;
we własnym zakresie
 самостоятельно 14
zakupy мн. (им. п. ед. ч. **zakup, -u**
 м.) покупки 11; **iść po zakupy**
 идти за покупками 11, 19
zakwitnąć: zakwitnę, zakwitnie
 сов. зацвести 24
zależeć: zależę, zależy несов.
 зависеть; **to zależy здесь**
 по-разному 10
zalać: zalać, zalać сов.
 уладить, устроить 14
założenie с. (пломбы) постановка
 (пломбы), *суц.* от **założyć** сов.
 (пломбу) поставить пломбу 23
za/mek, -mka м. błyskawiczny
 молния (в одежде, обуви) 19
za/mek, -mku м. замок; **na zamku**
 в замке 12
zameldowanie с. регистрация,
 прописка 14
zamiar, -u м. намерение; **mam**
zamiar намереваюсь 3
zamiast вместо 15
zamienić: zamienię, zamieni сов.
 заменить 10
**zamienić się: zamienię się, za-
 mieni się** сов. поменяться 6
zamierzać: zamierzam несов.
 намереваться 14
zamknąć: zamknę, zamknie сов.
 закрыть 6
zamknięcie с. закрытие 10
zamknięt/y, -a, -e закрытый,
 закрыт 10
zamówić: zamówię, zamówi сов.
 заказать 10
zamówienie с. заказ 10
zamożn/y, -a, -e зажиточный,
 состоятельный 18
zamszow/y, -a, -e замшевый 19
zamykać: zamykam несов. закры-
 вать 4
zamykać się: zamykam się несов.
 закрываться 11
zanadto слишком 23
zanieść: zaniosę, zanieś сов.
 занести 14
zapakować: zapakuję, zapakuje
 сов. запаковать 19
zapalać: zapalam несов. зажи-
 гать 18
zapalenie с. воспаление 23
zapalić się: zapalę się, zapali się
 сов. зажечься 8
zapalniczka жс. зажигалка 18
zapałka жс. спичка 18
zapamiętać: zapamiętam сов.
 запомнить 11, 21
zaparzyć: zaparzę, zaparzy сов.
 заварить 23
zapewnić: zapewnię, zapewni сов.
 обеспечить, гарантировать;
 заверить (кого-л. в чем-л.) 25
zapiąć: zapnę, zapnie сов.
 застегнуть 17
zapięcie с. застежка 19
zapinać się: zapinam się несов.
 застегиваться 19
zapłacić: zapłacę, zapłaci сов.
 заплатить 8
zapobiegliw/y, -a, -e предусмот-
 рительный 17
**zapominać: zapominaм, zapo-
 mina** несов. забывать
zapomnieć: zapomnę, zapomni
 сов. забыть 11
zapowiadać: zapowiadam несов.
 обещать, прогнозировать 24
zapraszać: zapraszam несов.
 приглашать 10
**zaproponować: proponuję, za-
 proponuję** сов. предложить 10
**zaprzyjaźnić się (z kim): zaprzy-
 jaźnię się, zaprzyjaźni się** сов.
 подружиться (с кем-л.) 25
zapytać: zapytam сов. спросить 2
zaraz сейчас 10
zarazem одновременно 5
**zarezerwować: zarezerwuję, zare-
 zerwuje** сов. бронировать 14
zarezerwowan/y, -a, -e брони-
 рованный, бронирован 14
zasiadać: zasiadam несов.

a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
ł
m
n
o
ó
p
r
s
ś
t
u
w
y
Z
ż
ź

a	сидеться; zasiadać przy stole сидеться за стол 18	zbyt слишком 12	zgłosić się: zgłoszę się, zgłosi się сов. явиться 23
b	zastać: zastane, zastanie сов. застать 21	zdanie с. предложение 4	zgoda жс. согласие; zgoda! согласен, ладно 22
c	zasypiać: zasypiam несов. засыпать 20	zdanie с. мнение; zdaniem по мнению 12	zgodnie согласно, в соответствии (с чем-л.) 13
d	zaszkodzić: zaszkodzę, zaszkodzi сов. повредить, навредить 19	zdawać się (na kogo): zdaję się, zdaje się несов. полагаться (на кого-л.) 15	zgodzić się: zgodzę się, zgodzi się сов. согласиться 17
e	Zaśnięcie с. Успение 16	zdążyć: zdążę, zdąży сов. успеть 10	z góry заранее 14
f	zatankować: zatankuję, zatankuje сов. заправить (горючим) 17	zdjąć: zdejmę, zdejmie сов. снять 24	zielenić się: zielenię się, zieleni się несов. зеленеть 24
g	zatańczyć (czego: tańca, walca и т. д.): zatańczę, zatańczy сов. затанцевать, станцевать 18	zdobić: zdobię, zdoobi несов. украшать 16	Zielona Góra жс. Зелена Гура (город в Польше) 13
h	zatelefonować (do kogo, czego): zatelefonuję, zatelefonuje сов. позвонить (кому-л., куда-л.) по телефону 14	zdobion/y, -a, -e украшенный 11	zielon/y, -a, -e зеленый 12
i	zatkać się: zatka się сов. засо- риться 14	zdrowie с. здоровье 15; zdrowie pięknych pań, zdrowie soleni- zanta за здоровье прекрасных дам, за здоровье виновника торжества, именинника (тосты) 18	ziemia жс. земля 22
j	za to зато	zdrow/y, -a, -e здоровый 24	ziemniaki мн. картофель 10; ziemniaki z wody отварной картофель 15
k	zatrąbić: zatrąbię, zatrąbi сов. протрубить; zatrąbić alarm протрубить тревогу 16	zdrów здоров; bądź zdrów! будь здоров! 21	zięć м. зять 5
l	zatrucie с. отравление 23	zechcieć: zechcę, zechce сов. захотеть 14	zima жс. зима 2
ł	zatrzymać (się): zatrzymam (się) сов. остановить(ся) 15	zegar, -u м. часы (большого размера: стенные, башенные и т. п.) 10	zimno холодно 2
m	zatrzymywać się: zatrzymuję się, zatrzymuje się несов. останавли- ваться, задерживаться 7	zechcieć: zechcę, zechce сов. захотеть 14	zimno с. холод 24
n	zawart/y, -a, -e заключен(ный) (в чем-л.), причастие от глагола zawrzeć сов. заклю- чить (что-л.) 25	zega/rek, -rka м. часы (неболь- шого размера: наручные, карманные и т. п.) 10	zimn/y, -a, -e холодный
o	zawieźć: zawiozę, zawiezie сов. отвезти 7	zegarmistrz м. часовщик 10	zimow/y, -a, -e зимний 19
ó	zawody мн. соревнования 20	zejść: zejde, zejdzie сов. сойти 9	ziolow/y, -a, -e травяной (из целебных трав) 23
p	zaw/ód, -odu м. профессия 5	zelówka жс. подметка 10	zjeść: zjem, zje, 3-е л. мн. ч. zjedzą сов. съесть, поест; dobrze zjeść хорошо поест 8, 20
r	zawr/ót, -otu м. głowy голово- кружение 17	zemdleć: zemdleję, zemdleje сов. потерять сознание, упасть в обморок 23	zjeżdżać: zjeżdżam несов. спускаться (на лифте) 15
ś	zawsze всегда 4	zepsuć (się): zepsuję (się), zepsuje (się) сов. испортить(ся) 14	zlew, -u м. раковина (санитарное устройство) 14
t	zażartować: żartuję, żartuje сов. пошутить 17	zero с. ноль 10, 24	złamać (się): złamię (się), złamie (się) сов. сломать(ся) 23
u	zab m., zęba зуб 2	zesp/ół, -ołu м. коллектив, ансамбль 16	złączyć się: złączę się, złączy się сов. соединиться 22
w	zbadanie (kogo) с. обследова- ние 23	zestaw, -u м. комплект, набор; zestaw śniadaniowy готовый завтрак, набор еды на завтрак (в поезде) 25	złocist/y, -a, -e золотистый 18
y	zbieg, -u м. okoliczności стечение обстоятельств 15	zezwoleń (na co) с. разрешение (на что-л.) 6	złoty, złotego м. (им. п. мн. ч. złote) золотый (польская денежная единица) 7
z	zbierać się: zbieram się несов. собираться 18	zgadzać się: zgadzam się несов. соглашаться; совпадать 14	złot/y, -a, -e золотой 9
ż	zbiornik, -a м. бак, резервуар 17	zgaga жс. изжога 23	zł/y, -a, -e плохой 2
ż	zbiory мн. (им. п. ед. ч. zbiór, -oru м.) собрание, коллек- ция 16	zginąć: zginę, zginie сов. погибнуть 22	zmęczon/y, -a, -e усталый, уставший 25
ż			zmęczyć: zmęczę, zmęczy сов. утомить 16
ż			zmiana жс. изменение 13
ż			zmieniać: zmieniam несов. ме- нять, сменять 14
ż			zmienić: zmienię, zmieni сов. изменить 10
ż			zmienn/y, -a, -e переменчивый, изменчивый 24

zmierzyć: zmierzę, zmierzy *сов.*
измерить 23
zmieścić się: zmieszczyć się, zmie-
ścić się *сов.* уместиться 18
zna/czek, -czka *м.* марка 12
znać: znam *несов.* знать 4
znajdować się: znajduję się, znaj-
duje się *несов.* находиться,
располагаться 12
znajomy *м.*, **znajoma** *ж.* знако-
мый 3
znak, -u *м.* знак; **na znak** по зна-
ку 22
znakomit/y, -a, -e знаменитый 16
znaleźć: znajdę, znajdzie *сов.*
найти 10
znaleźć się: znajdę się, znajdzie
się *сов.* оказаться, очутиться 9
znan/y, -a, -e известный 5
znawc/a, -u *м.* знаток 9
znicz, -a *м.* *здесь* лампада (на мо-
гиле) 18
zniszczon/y, -a, -e *здесь* изно-
шен(ный), поношен(ный),
истрепан(ный) 19
zniżka *ж.* скидка, льготный
тариф 10
znosić: znoszę, znosi *сов.* перено-
сить, терпеть 17
znów снова 21
zobaczyć: zobaczę, zobaczy *сов.*
увидеть 8
zostać: zostanę, zostanie *сов.*
остаться 23
zostawiać: zostawiam *несов.* остав-
лять 14
zresztą впрочем 4.
zrobić: zrobię, zrobi *сов.* сделать
6; **zrobić na kimś wrażenie**
произвести на кого-л. впечатле-
ние 16

zrobić się: zrobię się, zrobi się
сов. сделаться 17
zrozumiałe понятно
zrozumieć: zrozumieć *сов.*
понять 20
zupa *ж.* суп; **zupa jarzynowa //**
jarzynowa овощной суп 10;
zupa pomidorowa // **pomido-**
rowa томатный суп 10
zupełnie совершенно, совсем 11
związać: związę, zwiąże *сов.*
связать 25
związany/y, -a, -e связан(ный) 25
zwichnąć: zwichnę, zwichnie *сов.*
вывихнуть 23
zwichnięcie *с.* вывих 23
zwiedzać: zwiedzam *несов.*
осматривать, посещать 15
zwiedzić: zwiedzę, zwiedzi *сов.*
посетить, осмотреть 11
zwierz/ę, -ęcia *с.* зверь, животное
10, 16
Zwierzyniec, -ńca *м.* Зверинец
(район Кракова) 16
zwiększać się (o co): zwiększam
się *несов.* увеличиваться
(на что-л.) 13
złaszcza особенно, в особенно-
сти 11
zwołać: zwołnię, zwołni *сов.*
замедлить 17
zwracać się (do kogo): zwracam
się *несов.* обращаться
(к кому-л.) 8
zwrotka *ж.* куплет 17
zwrócić się (do kogo): zwrócę się,
zwróci się *сов.* обратиться
(к кому-л.) 23
zwyczaj, -u *м.* обычай, нрав,
привычка 15
zwykle обычно 6

Ż
żdźbło *с.* стебель 2
źle плохо 17
źródło *с.* источник 20
Ż
żad/en, -na, -ne никакой,
ни один 17
żakiet, -u *м.* жакет 19
żart, -u *м.* шутка 12
że *союз* что 6
żeby *союз* чтобы 11
żelazo *с.* железо 6
żniwa *ж.* жатва 18
Żoliborz, -a *м.* Жолибоз
(район в Варшаве) 18
żołądek, -dka *м.* желудок 23
żołnierz *м.* солдат 22
żona *ж.* жена 1
żonaty женатый 5
żółt/y, -a, -e желтый 4
żubrowka *ж.* зубровка (сорт
водки) 15
żu/rek, -rku *м.* журек
(национальное польское
блюдо, представляющее
собой суп на мучной
закваске) 12
życie *с.* жизнь 16
życzenie *с.* пожелание 10
życzliwość *ж.* доброже-
лательность; **z życzliwością**
с наилучшими пожела-
ниями
życzyć: życzę, życzy *несов.*
желать 6; **czego pan sobie**
życzy? что вы хотите? (вопрос
к клиенту в кафе, магазине
и т. п.) 10
żyć: żyję, żyje *несов.* жить 1; **nie**
żyją умерли; **żyją** живы 5

a

b

c

d

e

f

g

h

i

j

k

l

ł

m

n

o

ó

p

r

s

ś

t

u

w

y

z

ż

ź

РУССКО-ПОЛЬСКИЙ СЛОВАРЬ

а

б

в

г

д

е

ж

з

и

й

к

л

м

н

о

п

р

с

т

у

ф

х

ц

ч

ш

щ

э

ю

я

А

а а (союз)

а также oraz (союз)

абонент abonent *м.*

абрикос morela *ж.*

абсолютно absolutnie

авария kraksa *ж.*

август sier/pień, -pnia *м.*

автобус autobus, -у *м.*

автобусный autobusow/y, -а, -е

автомагазин akcesoria samocho-
dowe *мн.*

автоматически automatycznie
(авто)машина samoch/ód, -odu *м.*

автомобиль samoch/ód, -odu *м.*

автомобильная катастрофа

wypadek drogowy *м.*

автомобильный samochodow/y,
-а, -е

автор текстов для кабаре
kabareciarz *м.*

авторство autorstwo *с.*

автосервис autoserwis, -у *м.*

ага (междометие) aha

администрация (бюро приема
в гостинице) ресерсja *ж.*

адресат odbiorca *м.*

азартный игрок hazardzista,
-у *м.*

Азия Azja *ж.*

аксессуар, дополнительный
элемент одежды doda/tek,
-tku *м.*

аксессуары akcesoria *мн.*

актер aktor *м.*

актриса aktorka *ж.*

актуальный aktualn/y, -а, -е

алкоголь alkohol, -у *м.*

алкогольные напитки alkohol,
-у *м.*

алкогольный alkoholow/y, -а, -е

алло halo (междометие)

алтарь ołtarz, -а *м.*

Америка Ameryka *ж.*

американец Amerykanin *м.*

американка Amerykanka *ж.*

американский amerykański,
-ка, -kie

ананас ananas, -а *м.*

английский angielski, -ка, -kie

англичанин Anglik *м.*

англичанка Angielka *ж.*

Англия Anglia *ж.*

ансамбль zesp/ół, -ołu *м.*

антикварный магазин ДЕСА *ж.*

апельсин pomarańcza *ж.*

апельсиновый pomarańczow/y,
-а, -е

апельсиновый напиток
(оранжад) oranżada *ж.*

аппендикс wyrost/ek, -ka robacz-
kowy *м.*

аппендицит zapalenie wyrostka
(robaczkowego) *с.*

аппетит apetyt, -у *м.*

апрель kwie/cień, -tnia *м.*

аптека apteka *ж.*

араб Arab *м.*

арабка Arabka *ж.*

аренда помещений wynajem
lokali *м.*, lokale
do wynajęcia *мн.*

аррас (вид гобелена) atlas, -у *м.*

артист aktor *м.*

артист кабаре aktor kabaretowy *м.*

артистка aktorka *ж.*

астроном astronom *м.*

атмосфера atmosfera *ж.*

афганский afgański, -ка, -kie

аэропорт lotnisko *с.*

Б

ба, да ну! ba! (междометие)

бабий bab/i, -ia, -ie

бабушка babcia *ж.*

багаж bagaże *мн.* (им. п. ед. ч.
bagaż *м.*)

багажник багажник, -а *м.*

базар bazar, -у *м.*; kiermasz, -у *м.*

байдарочный kajakow/y, -а, -е

бак (резервуар) zbiornik, -а *м.*

бал bal, -у *м.*

банан banan, -а/-у *м.*

банкнот banknot, -у *м.*

бар bar, -у *м.*

баран baran *м.*

бараний (из барана) bara/ni, -nia,
-nie

барочный (в стиле барокко)
barokow/y, -а, -е

бассейн basen, -у *м.*

башня wieża *ж.*

бега wyścigi konne *мн.*

бегать biegać

бегун biegacz *м.*

без bez + *род. п.* (предлог)

без (скольких-то минут –
о времени) za + *вин. п.*
(предлог)

безалкогольный bezalkoholow/y,
-а, -е

бездельник próżniak *м.*

безобразный brzydki, -ка, kie

безопасная бритва maszynka do
golenia *ж.*

безопасность bezpieczeństwo *с.*

Белград Belgrad, -у *м.*

белка wiewiórka *ж.*

белорусский białoruski,
-ка, -kie

белый biały, -а, -е

белье *bielizna* ж.
бензин *benzyna* ж.
берег *brzeg*, -у м.
беременная *w ciąży*
беременность *ciąża* ж.
беречься (остерегаться кого-л., чего-л.) *uważać: uważam* *несов.*
Берлин *Berlin*, -а м.
бесплатно *bezpłatnie*
бесплатный *bezpłatny*/у, -а, -е
беспокойство (затруднение) *kłopot*, -у м.
бессмысленно (нет смысла) *nie ma sensu*
Бетховен *Beethoven* м.
библейский *biblijny*/у, -а, -е
бигос (национальное польское блюдо типа солянки из тушеной квашеной капусты) *bigos*, -у м.
билет *bilet*, -у м.
билетная касса *kasa biletowa* ж.
бисквит (печенье) *biskopt*, -у м.
бисквитик (печенье) *biskopczyk*, -а м.
бисквитный *biskoptowy*/у, -а, -е
биштекс *befsztyk*, -а/-у м.
биштекс по-татарски *tatar*, -а м.
благодаря *dzięki* (*предлог*)
бланк *blankiet*, -у м.
ближайший *pobliż*/ки, -ка, -kie
близкий *blis*/ки, -ка, -kie
близко *blisko*
блинчик *naleśnik* -а м.
блок (сигарет) *karton*, -у м.
блуждать *blądzić: blądzę, blądzi* *несов.*
блузка *bluzka* ж.
блюдо (еда) *danie* с.
Бог *Bóg, Boga* м.
богато *bogato*
богатырь *bohater* м.
богема *cyganeria* ж.
Богоматерь (Богородица) *Matka Boska* ж.
богослужение *nabożeństwo* с.
божественный *bos*/ки, -ка, -kie
божий *bos*/ки, -ка, -kie
бок *bok*, -у м.
болгарин *Bułgar* м.
Болгария *Bułgaria* ж.
болгарка *Bułgarka* ж.
болезнь *choroba* ж.
болеть (за кого-л.) *kibicować* (кому): *kibicuję, kibicuje* *несов.*

болеть (у кого-л. что-л.) *boleć: boli* *несов.*
болтать *gadugadu* *неизм.*
боль *ból, bólu* м.
больница *szpital*, -а м.
больной *chor*/у, -а, -е
большинство *większość* ж.
большой *duż*/у, -а, -е, *wiel*/ки, -ка, -kie
бордо (бордовый цвет) *bordo* *нескл.*
бороться *walczyć: walczę, walczy* *несов.*
борт (судна, самолета) *pokład*, -у м.
бортпроводник *steward* м.
бортпроводница *stewardesa* ж.
борщ *barszcz ukraiński* м.
ботинок *but*, -а м., *bucik*, -а м. (*им. п. мн. ч. buciki*) (*уменьш. от but*)
бояться *bać się: boję się, boi się* *несов.*
бразилец *Brazylijczyk* м.
бразильянка *Brazylijka* ж.
брат *brat* м.
Братислава *Bratysława* ж.
братъ *brać: biore, bierze* *несов.*
бронирование *rezerwacja* ж.
брошен(ный) *rzucen*/у, -а, -е
брюки *spodnie* *мн.*
бублик *pre/cel, -cla* м., *prece/lek, -lka* м. (*уменьш. от precel*)
будильник *budzik*, -а м.
будь здоров! *bądź zdrów!*
буква *litera* ж.
букинистический магазин *antykwiariat*, -у м.
булочка *bułeczka* ж.
бульон *ros/ół, -ołu* м.
бумажник *portfel*, -а/-у м.
бумажный *papiernicz*/у, -а, -е
бумажный пакет *torba papierowa* ж.
буря *burza* ж.
бурение, сверление (здесь о зубах) *borowanie* с.
бутерброд *kanapka* ж.
бутылка *butelka* ж.
буфет *bufet*, -у м.
бывать *bywać: bywam, bywa* *несов.*
была не была *raz gdzieś śmierć*
быстро *prędko, szybko*
быть *być: jestem, jest* *несов.*
быть должным иметь: *mam, ma* *несов.*

быть к лицу *być do twarzy*
быть обязанным *musieć: muszę, musi* *несов.*
быть правым *mieć rację* *несов.*
быть страстным охотником (до чего-л.) *przepadać* (за чьимś, за kimś): *przepadam* *несов.*
бюро приема (в гостинице) *resercja* ж.
В
в до + *род. п.*; w + *предл. п.*, на + *предл. п.*; w + *вин. п.*, на + *вин. п.*; o + *предл. п.* (*предлоги*)
в некоторой степени *niejako*
в особенности *zwłaszcza*
в последнее время *ostatnio*
в присутствии (заказчика), (на месте) *na poczekaniu*
в самый раз (подходит) *w sam raz*
в следующий раз *następnym razem*
в случае чего *w razie czego*
в таком случае *w takim razie*
в течение *przez + вин. п.*; w ciągu + *род. п.* (*предлоги*)
в честь (кого-л., чего-л.) *na cześć*
в этот же день *tego samego dnia*
Вавель (холм и замок в Кракове) *Wawel*, -у м.
вавельский *wawels*/ки, -ка, -kie
вагон *wagon*, -у м.
вальс *walc*, -а м.
валюта *waluta* ж.
ванна *wanna* ж.
ванная *łazienka* ж.
вареник *pierożek, -żka* м.
вареный *gotowan*/у, -а, -е
варенье *konfitury* *мн.*
Варшава *Warszawa* ж.
варшавский *warszaws*-/ки, -ка, -kie
варшавянин *warszawiak* м., *warszawianin* м.
варшавянка *warszawianka* ж.
ваш (принадлежащий мужчине) *pana, pań*/ки, -ка, -kie
ваш (принадлежащий женщине) *pani*
вбежать *wbiec: wbiegnę, wbiegnie* *сов.*
вверх *na górę*
вдоволь *pod dostatkiem*
вдруг *nagle*

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а	вегетарианский jars/ki, -ka, -kie ведь przecież	виновник торжества solenizant м.	возвращение powrót, -otu м.
б	вежливо uprzejmie	виноград winogrona мн.	воздух powietrze с.
в	вежливый grzeczny/y, -a, -e, uprzejmy/y, -a, -e	виньяк winiak, -u м.	возможно może
г	везти wieźć: wiozę, wiezie несов.	висеть wisieć: wiszę, wisi несов.	возможность możliwość жс.
д	великолепный wspaniały/y, -a, -e	виски whisky жс. нескл.	возможный możliwy/y, -a, -e
е	велосипед rower, -u м.	Висла Wisła жс.	возникнуть powstać: powstanę, powstanie сов.
ж	венгерка Węgierka жс.	витамины witamina жс.	возникший powstały/y, -a, -e
з	венгр Węgier, -га м.	витраж witraż, -a/-u м.	возраст wiek, -u м.
и	Венгрия Węgry мн.	вишня собират. wiśnie мн. (ед. ч. wiśnia жс.)	война wojna жс.
й	вентиль wentyl, -a/-u м.	вкладывать wkładać: wkładam несов.	войти wejść: wejde, wejdzie сов.
к	вера wiara жс.	включен(ный) (входящий в стоимость) wliczon/y, -a, -e	войти (в транспортное средство) wsiąść: wsiądę, wsiądzie сов.
л	вероятно chyba	включить (в стоимость, в счет) wliczyć: wliczę, wliczy сов.	войти (вступить во что-л.) wstąpić (do czegoś): wstąpię, wstąpi сов.
м	верующий wierzący/y, -a, -e	включить (свет и т. д.) włączyć: włączę, włączy сов.	вокзал dworzec, -rca м.
н	верхний górny/y, -a, -e	вкус gust, -u м. (уменьш. guścik)	вокруг dookoła, dookoła
о	вес вес waga жс.	вкусный smaczny/y, -a, -e	волноваться denerwować się: de- nerwuję się, denerwuje się несов.
п	веселый wesoły/y, -a, -e	владелец właściciel м.	волосы włosy мн.
р	веселых праздников! (пожела- ние) Wesołych Świąt! (на Рож- дество, на Пасху), Wesołego Alleluja! (на Пасху)	влажно wilgotno	волчок (игрушка) bąk, -a м.
с	весна wiosna жс.	властитель władca м.	вонзиться (воткнуться, застрять) utkwieć: utkwię, utkwі сов.
т	весной na wiosnę, wiosną	влево w lewo	вообще na ogół, w ogóle
у	вести (машину) prowadzić: prowadzę, prowadzi несов.	влюбленный zakochany/y, -a, -e	во-первых po pierwsze
ф	весь cały	вместе razem	вопрос pytanie с.
х	ветер wiatr, -u м.	вместо zamiast	ворота brama жс.
ц	ветеран senior м.	внезапно nagle	ворота (спорт.) bramka жс.
ч	вечер wieczór, -ору м.	вниз na dół	воротник kołnierz, -a м.
ш	вечером wieczorem	внизу na dole	восемнадцатый osiemnasty/y, -a, -e
щ	вешалка wieszak, -a м.	внимание uwaga жс.	восемнадцать osiemnaście
э	вещь rzecz жс.	вносить wnosić: wnoszę, wnosі несов.	восемь osiem
ю	веять (дуть) wieać: wieje несов.	внук wnuk м.	восемьдесят osiemdziesiąt
я	взаимно nawzajem	внучка wnuczka жс.	восемьсот osiemset
	взбитые сливки bita śmietanka жс.	во времена za czasów	воскресенье niedziela жс.
	вздых westchnienie с.	во время podczas + род. п. (пред- лог)	воспаление zapalenie с.
	взрослый dorosły/y, -a, -e	во время завтрака (за завтраком) przy śniadaniu	воспользоваться (чем-л.) skorzy- stać (z czegoś): skorzystam сов.
	взять wziąć: wezmę, weźmie сов.	во время правления (при прав- лении) za panowania	восток wschód, -odu м.
	взять (у кого-л. анализ и т. п.) pobrać (od kogoś): pobiorę, pobierze сов.	во всей полноте w całej pełni	восточный wschodni, -nia, -nie
	вид wygląd, -u м.	вовсе (при отрицании) wcale	восхищаться (чем-л.) zachwycać się (czymś): zachwycam się несов.; podziwiać (coś): podzi- wiam
	видео wideo [видео] нескл.	во-вторых po drugie	восхищен(ный) zachwycon/y, -a, -e
	видеть widzieć: widzę, widzi несов.	вода woda жс.	восемидесятый osiemdziesiąt/y, -a, -e
	видно widać	водитель kierowca м.	вот oto
	виза wiza жс.	водительские права prawo jazdy с.	вот тебе на!; вот так штука! (выражение удивления) coś podobnego!
	виза на пребывание (в какой-л. стране) wiza pobytowa жс.	водка wódka жс.	вперед do przodu
	визит odwiedziny мн.	водка высшего сорта wyborow/a, -ej жс.	
	вилка widelec, -lca м.	водопроводчик hydraulik м.	
	вилла willa жс.	военный wojskowy м.	
	винный погребок winiarnia жс.	возвращаться wracać: wracam несов.	
	вино wino с.		

впечатление (от чего-л., о чем-л.) wrażenie (z czegoś) *с.*
впрочем zresztą
в-лятых po piąte
враг wróg, -oga *м.*, nieprzyjaciel *м.*
врач lekarz *м.*
вредить szkodzić: szkodzi, szkodzi *несов.*
временный okresowy, -а, -е
время czas, -у *м.*
все wszystko
все более (показатель интенсификации качества) coraz
всегда zawsze
всего хорошего! (пожелание) wszystkiego najlepszego
в-седьмых po siódme
всего w całej pełni
вскоре wkrótce
вследствие na skutek
вспоминать wspominać: wspomina *несов.*
вставить wstawiać: wstaje, wstaje *несов.*
встать wstać: wstanę, wstanie *сов.*
встать (остановиться, стать) stanąć: stanę, stanie *сов.*
встретить (кого-л. приехавшего поездом) wyjść na dworzec po kogo: wyjdę, wyjdzie *сов.*
встретиться spotkać się: spotkam się *сов.*
встреча spotkanie *с.*
встречать(ся) spotykać (się): spotykam (się) *несов.*
всякий wszelki, -ка, -kie
вторая половина дня popołudnie *с.*
вторник wtorek, -rku *м.*
второй drugi, -га, -gie
в-третьих po trzecie
вход wejście *с.*
входить (садиться в транспортное средство) wsiadać: wsiadam *несов.*
вчера wczoraj
вчерашний wczorajsz/y, -а, -е
в-четвертых po czwarte
в-шестых po szóste
въехать wjechać: wjadę, wjedzie *сов.*
выбегать wybiec: wybiegnę, wybiegnie *сов.*
выбирать wybierać: wybieram *несов.*
выбор wybór, -ору *м.*

выбрать wybrać: wybiorę, wybierze *сов.*
вывеска szyld, -у *м.*; wywieszka *ж.*
вывих zwichnięcie *с.*
вывихнуть zwichnąć: zwichnę, zwichnie *сов.*
выглядить wyprasować: wyprасује, wyprасује *сов.*
выглядеть wyglądać: wyglądam *несов.*
выглядящий wyglądając/y, -а, -е
выдающийся wybitny/y, -а, -е
вызвать wezwać: wezwę, wezwie *сов.*
вызвать (стать причиной) spowodować: spowoduję, spowoduje *сов.*
выздоревть wyzdrowieć: wyzdrowieję, wyzdrowieje *сов.*
выиграть wygrać: wygram *сов.*
выйти wyjść: wyjdę, wyjdzie *сов.*
выйти (пойти куда-л.) wybrać się: wybiorę się, wybierze się *сов.*
выкладывать wykładać: wyklądam *несов.*
выключать(ся) wyłączać (się): wyłącza (się) *несов.*
вымыть umyć: umyję, umyje *сов.*
вынести wynieść: wyniosę, wyniesie *сов.*
вынуть wyjąć: wyjmę, wyjmie *сов.*
выпечка wypiek, -у *м.*
выпить wypić: wypiję, wypije *сов.*
выплата (зарплаты) wypłata *ж.*
выплунуть splunąć: splunę, splunie *сов.*
выскочить wyskoczyć: wyskoczę, wyskoczy *сов.*
выслушать wysłuchać: wysłucham *сов.*
высокий wyso/ki, -ка, -kie
высоко wysoko
высота wysokość *ж.*
высотное здание wieżowiec, -са *м.*
выставка wystawa *ж.*
выстирать uprać: upiorę, upierze *сов.*
выступление występ, -у *м.*
выход wyjście *с.*
Г
Гага Hąga *ж.*
газета gazeta *ж.*
галантерея pasmanteria *ж.*

галерея galeria *ж.*
галстук krawat, -а/-у *м.*
гардеробщик szatniarz *м.*
гардеробница szatniarka *ж.*
гаснуть gasnąć: gasnę, gaśnie *несов.*
гастроном delikatesy *мн.*
гастрономический gastronomiczny/y, -а, -е
Гданьск Gdańsk, -а *м.*
гданьский gdański/ki, -ка, -kie
где gdzie
где-нибудь gdzieś
где-то gdzieś
Гдыня (город в Польше) Gdynia *ж.*
герберы (ботанич.) gerbery *мн.*
Германия Niemcy *мн.*
герой bohater *м.*
гид (экскурсовод) pilot *м.*
гимн hymn, -у *м.*
гимназия gimnazjum *с.*
главное (главное, чтобы...) grunt, -у (grunt, żeby...) *м.*
главный główny/y, -а, -е
Главный рынок (площадь средневекового Старого города) Rynek Główny *м.*
глаз oko (*им. п. мн. ч. oczy*) *с.*
гобелен gobelin, -у *м.*
говорить mówić: mówię, mówі *несов.*
говядина wołowina *ж.*
говяжий wołowy/y, -а, -е
год rok, -у *м.*
голландец Holend/er, -ра *м.*
голландка Holenderka *ж.*
голова głowa *ж.*
головная боль ból głowy *м.*
головной убор nakrycie głowy *с.*
головокружение zawrót, -оту głowy *м.*
голодный głodny/y, -а, -е
голос głos, -у *м.*
голубой jasnoniebieski/ki, -ка, kie
голубь goł/ab, -ębia *м.*
гора góra *ж.*
гордо dumnie
гордый (чем-л.) dumny/y, -а, -е (z czego)
гореть palić się: palę się, pali się *несов.*
горло gardło *с.*
горностай łasiczka *ж.*
город miasto *с.*

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а	городок (уменьш. от город) miasteczko с.	гусиный паштет pasztet z gęsi м.	девять dziewięć
б	городской miejs/ki, -ka, -kie	густой gęsty/y, -a, -e	девятьсот dziewięćset
в	гороховый суп grochówka ж.	гусь gęś ж.	дедушка dziad/ek, -ka м.
г	горошек gro/szek, -szku м.		дежурный dyżurn/y, -a, -e
д	горчица musztarda ж.	Д	действительно (в самом деле) rzeczywiście
е	горький gorz/ki, -ka, -kie	да (так) tak	действительный (действителен) ważn/y, -a, -e
ж	горючее paliwo с.	да (конечно, разумеется) owszem	действовать (работать, функционировать) działać: działał несов.
з	горячий gorący/y, -a, -e	давать dawać: daje, daje несов.	действующий (работающий) czynn/y, -a, -e
и	господа (обращение к мужчинам) panowie мн.	давать (информацию) udzielać (informacji): udzielał несов.	декабрь gru/dzień, -dnia м.
й	господа (обращение к мужчинам и женщинам) państwo м.	давление ciśnienie с.	декаграмм (10 граммов) deka нескл.
к	господин (обращение к муж- чине) pan м.	давний dawny, -a, -e	декларация (таможенная) deklaracja ж.
л	господство panowanie с.	даже nawet	делать czynić: czynię, czyni несов.; robić: robię, robi несов.
м	господствовать panować: panuje, panuje несов.	далеко daleko	деление на термометре (десятая доля градуса) kreska ж.
н	госпожа (обращение к женщине) pani ж.	дама dama ж.; pani ж.	делиться (чем-л.) dzielić się: dzielię się, dzieli się несов.
о	гостиница, отель hotel, -у м.	дамский dams/ki, -ka, -kie	делиться облаткой (обряд в со- чельник) łamać się: łamię się, łamie się opłatkiem несов.
п	гостиничный hotelow/y, -a, -e	данные dane мн.	дело sprawa ж., interes, -у м.
р	гость gość м.	дансинг dansing, -у м.	день dzień, dnia м.
с	готический gotyc/ki, -ka, -kie	даром za darmo	День Конституции
т	готовая одежда konfekcja ж.	дата data ж.	3 Мая Święto Konstytucji
ф	готовить gotować: gotuje, gotuje несов.	датчанин Duńczyk м.	3 Maja с.
х	готовый завтрак (набор продук- тов для завтрака) zestaw śnia- daniowy м.	датчанка Dunka ж.	День Независимости Święto Niepodległości с.
ц	градус stop/ień, -nia м.	дать dać: dam, da, 3-е л. мн. ч. dadzą сов.	День поминовения усопших Święto Zmarłych с.
ч	градусник termometr, м.	дать телеграмму nadać telegram сов.	день рождения urodziny мн.
ш	гражданин obywatel м.	дать (подать) podać: podam, poda, 3-е л. мн. ч. podadzą сов.	деньги pieniądze мн. (им. п. ед. ч. pieniądz, -а м.)
щ	граница granica ж.	два dwa	деревня wieś, wsi ж.
э	грейпфрут grejfrut, -а/-у м.	двадцатый dwudziest/y, -a, -e	дерево drzewo с.
ю	грейпфрутовый (из грейпфрута) grejfrutow/y, -a, -e	двадцать dwadzieścia	деревянный drewnian/y, -a, -e
я	грелка termofor, -у м.	двенадцатый dwunast/y, -a, -e	держать trzymać: trzymam несов.
	грецкий орех orzech włoski м.	двенадцать dwanaście	десерт (третье блюдо, сладкое) deser, -у м.
	греческий grec/ki, -ka, -kie	дверь (двери) drzwi мн.	десятиминутный, на десять минут dziesięciominutow/y, -a, -e
	гречневая каша, гречка kasza gryczana // gryczana ж.	двести dwieście	десятый dziesiąt/y, -a, -e
	гриб grzyb, -а м.	двигатель silnik, -а м.	десять dziesięć
	грибной grzybow/y, -a, -e	движение ruch, -у м.	деталь (подробность) szczegół, -у м.
	грибной суп zupa grzybowa ж.	двое dwoje	дети (им. п. ед. ч. ребенок) dzieci мн. (им. п. ед. ч. dziecko с.)
	гроза burza ж.	двойка dwójka ж.	дешево tanio
	громко głośno	двор dw/ór, -ору м.	дешевый ta/ni, -nia, -nie
	грош (польская денежная едини- ца — 0,01 злотого) grosz, -а м.	дворец pałac, -у м.	
	грудная клетка klatka piersiowa ж.	дворники (стеклоочистители в автомобиле) wycieraczki мн. (им. п. ед. ч. wycieraczka ж.)	
	грустный smutn/y, -a, -e	двухтысячный dwutysięczn/y, -a, -e	
	груша gruska ж.	двухэтажный piętrow/y, -a, -e	
	грязь (уличная) błoto с.	девушка dziewczyna ж.	
	гулять spacerować: spaceruje, spaceruje несов.	девяносто dziewięćdziesiąt	
		девяностый dziewięćdziesiąt/y, -a, -e	
		девятнадцать dziewiętnast/y, -a, -e	
		девятнадцать dziewiętnaście	
		девятый dziewiąt/y, -a, -e	

джаз (джаз-банд) jazz-band, -u [dʒɛzbɛnd] *м.*
джем džem, -u *м.*
диабет cukrzyca *ж.*
диван tapczan, -u *м.*
диктант dyktando *с.*
династия dynastia *ж.*
директор dyrektor *м.*, kierownik *м.*
дирекция dyrekcja *ж.*
дирижер dyrygent *м.*
дирижировать dyrygować: dyryguje, dyryguje *несов.*
дискотека dyskoteka *ж.*
длинный długi, -ga, -gie
длиться trwać: trwa *несов.*
для dla + *род. п. предлог*
днем w dzień
до do + *род. п. (предлог); przed + твор. п. (временной предлог)*
до свидания (прощание) do widzenia, do zobaczenia
до следующего разговора (прощание при разговоре по телефону) do usłyszenia
до тех пор, пока dopóki
добавить dodać: dodam *сов.*
добавление doda/tek, -tku *м.*
добавлять dodawać: dodaje, dodaje *несов.*
доброжелательность życzliwość *ж.*
довести до конца dokończyć: dokończę, dokończy *сов.*
довоенный przedwojenn/y, -a, -e
довольно (достаточно) dosyć, dość
довольный (чем-л.) zadowolony/y (z czegoś), -a, -e
договорившийся umówiony/y, -a, -e
договориться (на какое-то время) umówić się (na jakąś godzinę): umówię się, umówi się *сов.*
доехать dojechać: dojadę, dojedzie *сов.*
дождь deszcz, -u *м.*
дожинки (праздник урожая) doży/nki -nek *мн.*
дойти dojść: dojdę, dojdzie *сов.*
доктор doktor *м.*
документ dokument, -u *м.*
докупить (прикупить) dokupić: dokupię, dokupi *сов.*
долг (обязанность) obowiązek, -zku *м.*
долгий długi, -ga, -gie

долго długo
должен powinien
доллар dolar, -a *м.*
дом dom, -u *м.*
дома w domu
домашняя птица dr/ób, -obiu *м.*
домик dom/ek, -ku *м.*
дообеденный przedpołudniowy, -a, -e
допустить (к чему-л.) dopuścić (do czegoś): dopuszczę, dopuści *сов.*
дорога droga *ж.*
дорого drogo
дорогой drogi, -ga, -gie
дорожная сумка torba podróżna *ж.*
дорожный drogow/y, -a, -e
досмотр (таможенный) odprawa celna *ж.*
доставлять (поставлять) dostarczać: dostarczam *несов.*
доставлять (причинять) sprawiać: sprawiam *несов.*
достаток dosta/tek, -tku *м.*
достаточно (довольно) dosyć, dość
достаточный wystarczający/y, -a, -e
достопримечательность zabytek, -tku *м.*
доступный (приемлемый) (о ценах) przystępny/y, -a, -e
доходить (достигать чего-л.) sięgać (czegoś): sięgam *несов.*
дочка córka *ж.*
дракон smok *м.*
друг przyjaciel *м.*
друг друга, друг другу nawzajem
другое дело co innego
другой inn/y, -a, -e
дружба przyjaźń *ж.*
дружески z przyjaźnią
дуб dąb, dębu *м.*
дубленка kozuch, -a *м.*, kozuszek, -ka *м.*
дубовый dębow/y, -a, -e
думать myśleć: myślę, myślę *несов.*
дуть dmuchać: dmucham *несов.*
душ prysznic, -a *м.*
душно duszno
дынгус (обычай обливания водой на второй день Пасхи) dyngus, -u *м.*
дядя (брат матери) wuj *м.*
дядя (брат отца) stryj *м.*

Е
евро euro *нескл.*
Европа Europa *ж.*
Европейский союз Unia Europejska *ж.*
его jego (*притяжат. местоимение*)
еда jedzenie *с.*
единственный jedyn/y, -a, -e
единственный сын jedynak *м.*
ее jej (*притяжат. местоимение*)
ежедневно codziennie
езда jazda *ж.*
ездить jeździć (czymś): jeżdżę, jeżdżi *несов.*
если jeżeli (*союз*); gdy (*союз*)
если бы (пожелание) oby
естественно naturalnie
есть (кушать) jeść: jem, je, 3-е л. *мн. ч. jedzą* *несов.*
есть (регулярно повторяющееся действие) jadać: jadam *несов.*
ехать jechać: jadę, jedzie *несов.*
ехать зайцем (без билета) jechać na gapę *несов.*
ещё jeszcze
Ж
жакет żakiet, -u *м.*
жалко (жаль) szkoda
жар (повышенная температура) gorączka *ж.*
жара upał, -u *м.*
жареный smażony/y, -a, -e
жаркое (кулинарн.) stek, -u *м.*, pieczeń *ж.*
жатва żniwa *мн.*
жать (об обуви) uwierać: uwiera *несов.*
ждать (чего-л.) czekać (на со): czekam *несов.*
желание ochota *ж.*
желать (чего-л.) (хотеть чего-л.) mieć ochotę na coś *несов.*
желать (кому-л. чего-л.) życzyć: życzę, życzy *несов.*
желающий chcący/y, -a, -e
желе galareta *ж.*
железная дорога kolej *ж.*
железная решетка (на которой без жира запекается мясо или рыба) ruszt, -u *м.*
железо żelazo *с.*
желтый żółty/y, -a, -e
желудок żołądek, -dka *м.*
жена żona *ж.*

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
э
ю
я

а	женатый żonaty	завершение zakończenie <i>с.</i>	рой начинается Старый город) plac Zamkowy <i>м.</i>
б	жениться (на ком-л.) ożenić się (z kimś); ożenię się, ożeni się <i>сов.</i>	завершить dokończyć (czego): dokończę, dokończy <i>сов.</i>	замок za/mek, -mku <i>м.</i>
в	женщина kobieta <i>жс.</i> ; pani <i>жс.</i>	завивка (волос) ondulacja <i>жс.</i>	замок зажигания stacyjka <i>жс.</i>
г	женщина-юрист prawniczka <i>жс.</i>	зависеть zależeć: zależę, zależy <i>несов.</i>	замороженные продукты mro- żonki <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. mro- żonka жс.</i>)
д	жестокый okrutny, -a, -e	завтра jutro	заморозки przymrozki <i>мн.</i>
е	живот brzuch, -a <i>м.</i>	завтрак śniadanie <i>с.</i>	замшевый zamszowy, -a, -e
ж	животное zwierzę, -ęcia <i>с.</i>	завтрашний jutrzejszy, -a, -e	занести zanieść: zaniosę, zanieś <i>сов.</i>
з	жизнь życie <i>с.</i>	заглавный tytułowy, -a, -e	занят(ый) zajęty, -a, -e
и	жир tłuszcz, -u <i>м.</i>	загорать opalać się: opalam się <i>несов.</i>	заодно przy okazji
й	житель mieszka/niec, -ńca <i>м.</i>	задание zadanie <i>с.</i>	запад zach/ód, -odu <i>м.</i>
к	жительница mieszkanka <i>жс.</i>	задняя часть шеи (загивок) kark, -u <i>м.</i>	запаковать zapakować: zapakuje, zapakuje <i>сов.</i>
л	жить (проживать, обитать) mieszkać: mieszkam <i>несов.</i>	зажечься zapalić się: zapalę się, zapali się <i>сов.</i>	запить (лекарство) popić: popiję, popiję <i>сов.</i>
м	жить (существовать) żyć: żyję, żyje <i>несов.</i>	зажигалка zapalniczka <i>жс.</i>	заплатить zapłacić: zapłacę, zapłaci <i>сов.</i> , opłacić: opłacę, opłaci <i>сов.</i>
н	Жолибоз (район в Варшаве) Żoliborz, -a <i>м.</i>	зажигать zapalać: zapalam <i>несов.</i>	заполнить (бланк и т. п.) wypeł- nić: wypełnię, wypełni <i>сов.</i>
о	журек (национальное польское блюдо, представляющее собой суп на мучной закуске) żu/rek, -rku <i>м.</i>	закиточный zamożny, -a, -e	запомнить zapamiętać: zapamię- tam <i>сов.</i>
п	журнал czasopismo <i>с.</i>	зайти zająć: zajdę, zajdzie <i>сов.</i>	заправить (горючим) zatanko- wać: zatankuję, zatankuje <i>сов.</i>
р	журналист dziennikarz <i>м.</i>	заказ zamówienie <i>с.</i>	запрещен(ный) ; zabroniony, -a, -e
с	журналистка dziennikarka <i>жс.</i>	заказной (о корреспонденции) polecony, -a, -e	заранее z góry
т	З	заключен(ный) (в чем-л.) za- warty, -a, -e (причастие от гла- гола zawrzeć <i>сов.</i> — заключить (что-л.))	зарубежный (о почтовом отпра- влении, высылаемом за рубеж) zagraniczny, -a, -e
у	за za + твор. п.; przy + предл. п.; po + вин. п. (<i>предлоги</i>)	закончить dokończyć (czego): do- kończę, dokończy <i>сов.</i>	заседание obrady <i>мн.</i>
ф	за исключением z wyjątkiem	закрывать zamykać: zamykam <i>несов.</i>	засориться zatkać się: zatka się <i>сов.</i>
х	за рубежом (за границей) za granicą	закрывать zamykać się: zamy- kam się <i>несов.</i>	застать zastać: zastanę, zastanie <i>сов.</i>
ц	за столиком przy stoliku	закрытие zamknięcie <i>с.</i>	застегиваться zapinać się: zapi- nam się <i>несов.</i>
ч	забавный zabawny, -a, -e	закрытый zamknięty, -a, -e	застегнуть zapiąć: zapnę, zapnie <i>сов.</i>
ш	забегать (заглянуть, зайти куда-л., к кому-л.) wpaść: wpadnę, wpadnie <i>сов.</i>	закрыть zamknąć: zamknę, za- mknie <i>сов.</i>	застежка zapięcie <i>с.</i>
щ	забота (опека, попечение) opieka <i>жс.</i>	закуска przekąska <i>жс.</i> , przystawka <i>жс.</i> , zakąska <i>жс.</i>	засыпать zasypiać: zasypiam <i>несов.</i>
э	заботиться (о чем-л.) dbać (о со): dbam, dba <i>несов.</i>	закусочная (бар самообслужива- ния) bar samoobsługowy <i>м.</i>	зато za to
ю	забрать zabrać: zabiorę, zabierze <i>сов.</i>	зал ожидания poczekalnia <i>жс.</i>	захотеть zechcieć: zechcę, zechce <i>сов.</i>
я	забронирован(ный) zarezerwo- wan/y, -a, -e	зал hala <i>жс.</i> ; sala <i>жс.</i>	зацвести zakwitnąć: zakwitnę, zakwitnie <i>сов.</i>
	забронировать zarezerwować: zarezerwuję, zarezerwuje <i>сов.</i>	заливной лифт (заливное из лифта) lin w galariecie <i>м.</i>	зачем po co; dlaczego
	забывать zapominać: zapominam, zapomina <i>несов.</i>	замедлить zwolnić: zwolnię, zwolni <i>сов.</i>	защититься (от кого-л., чего-л.) obronić się (przed kimś/czymś): obronię się, obroni się <i>сов.</i>
	забыть zapomnieć: zapomnę, zapomni <i>сов.</i>	заменить zamienić: zamienię, zamieni <i>сов.</i>	заяц zając <i>м.</i>
	заварить zaparzyć: zaparzę, zaparzy <i>сов.</i>	замечательно (превосходно, отлично) świetnie, doskonale, ślicznie	
	заведующий kierownik <i>м.</i>	замечательный świetny, -a, -e	
	заверить (кого-л. в чем-л.) za- pewnić: zapewnię, zapewni <i>сов.</i>	Замковая площадь (название площади в Варшаве, от кото-	

звать к телефону prosić do telefonu *несов.*
зваться: меня зовут nazywać się: nazywam się *несов.*
Зверинец (район Кракова) Zwierzyniec, -ńca *м.*
зверь zwierzę, -ęcia *с.*
звонить dzwonić: dzwonię, dzwoni *несов.*
звонить по телефону (кому-л.) telefonować (do kogoś): telefonuję, telefonuje *несов.*
звонить по этому номеру (телефона) dzwonić pod ten numer *несов.*
звонок по телефону (кому-либо) telefon, -u do kogo *м.*
звук dźwięk, -u *м.*
здание budynek, -nku *м.*, gmach, -u *м.*
здешний (местный) tutejszy, -a, -е
здоров zdrowy, -a, -е
здоровый zdrowy, -a, -е
здоровье zdrowie *с.*
здравствуйте! (приветствие) dzień dobry!
здравствуй(те) (добрый вечер!) dobry wieczór!
Зелена Гора (город в Польше) Zielona Góra *ж.*
зеленеть zielenić się: zielenię się, zieleni się *несов.*
зеленый zielony, -a, -е
зеленый горошек zielony groszek *м.*
зеленый лук szczypio/rek, -rku *м.*
земля ziemia *ж.*
земляк rodak *м.*
земляника *собирает*. poziomki *мн.* (*им. п. ед. ч. poziomka ж.*)
зеркало lustro *с.*
зима zima *ж.*
зимний zimowy, -a, -е
зимой w zimie, zimą
злотый (польская денежная единица) złoty, złotego *м.* (*им. п. мн. ч. złote*)
злость złość *ж.*
злоупотреблять (чем-л.) nadużywać (czegoś)
знак znak, -u *м.*
знакомиться poznawać się: poznać się, poznaje się *несов.*
знакомый znajomy, -a, -е
знаменитый znakomity, -a, -е, słynny, -a, -е

знаток znawca, -у *м.*
знать znać: znam *несов.*; wiedzieć: wiem, wie,
3-е л. мн. ч. wiedzą несов.; umieć: umiem *несов.*
золовка szwagierka *ж.*
золотистый złocisty, -a, -е
золотой złoty, -a, -е
зонтик parasolka *ж.*
зуб ząb, zęba *м.*
зубная паста pasta do zębów *ж.*
зубная щетка szczoteczka do zębów *ж.*
зубной врач (дантист) dentysta, -у *м.*
зубровка (сорт водки) żubrówka *ж.*
Зыгмунтовская часовня (на Бавеле) Kaplica Zygmuntowska *ж.*
зять zięć *м.*

И

и i (*союз*)
играть grać: gram *несов.*
играть не один раз (поигрывать) grywać: grywam *несов.*
играть, делая небольшие ставки grywać o małe stawki *несов.*
играть (забавляться) bawić się: bawię się, bawi się *несов.*
игрок gracz *м.*
игрушка zabawka *ж.*
идея (мысль) pomysł, -u *м.*
идти iść: idę, idzie *несов.*
идти (о дожде, снеге) padać: pada *несов.*
идти (о фильме, пьесе) grać: grają *несов.*
идуший к лицу twarzowy, -a, -е
из z, ze + род. п. (предлог)
из одного удовольствия (только ради удовольствия) dla samej przyjemności
из черной смородины porzeczkowy, -a, -е
избыток nadmiar, -u *м.*
известия (телевизионные новости) wiadomości *мн.* (*им. п. ед. ч. wiadomość ж.*)
известный znany, -a, -е, słynny, -a, -е
извините przepraszam
извозчик dorożkarz *м.*
изделие wyrób, -obu *м.*, artykuł, -u *м.*

изжога zgaga *ж.*
излишек nadmiar, -u *м.*
изменение zmiana *ж.*
изменить zmienić: zmienię, zmieni *сов.*
изменчивый zmienny, -a, -е
измерить zmierzyć: zmierzę, zmierzy *сов.*
изношен(ный) zniszczony, -a, -е
изюм *собирает*. rodzynki *мн.* (*им. п. ед. ч. rodzynka ж.*)
икра kawior, -u *м.*
или albo (*союз*), czy (*союз*), lub (*союз*)
именинник solenizant *м.*
именинный imieninowy, -a, -е
именины imieniny *мн.*
именно właśnie
иметь mieć: mam *несов.*
иметь в виду mieć na myśli *несов.*
имеющий высокое реноме (пользующийся хорошей репутацией, авторитетный) renomowany, -a, -е
имя imię *с.*
иначе inaczej
инженер inżynier *м.*
иногда czasem
иной inny, -a, -е
иностранец cudzozie/ miec, -mca *м.*
иностранка cudzoziemka *ж.*
институт (не учебный) instytut, -u *м.*
инструкция instrukcja *ж.*
интенсивный intensywny, -a, -е
интересный ciekawy, -a, -е
интерьер wnętrze *с.*
информация (справочное бюро) informacja *ж.*
искать szukać (когоś, czegoś): szukam *несов.*
исключение wyjątek, -tku *м.*
искусство sztuka *ж.*
испанец Hiszpan *м.*
Испания Hiszpania *ж.*
испанка Hiszpanka *ж.*
испанский hiszpański, -ka, -kie
исполнение spełnienie *с.*; wykonanie *с.*
исполнить spełnić: spełnię, spełni *сов.*
испортить(ся) zepsuć (się): zepsuję (się), zepsuje (się) *сов.*
история historia *ж.*

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

	источник źródło <i>с.</i>	касса kasa <i>жс.</i>	кожаный skórzan/y, -a, -e
а	итак więc	кассир (женщина) kasjerka <i>жс.</i>	коза koza <i>жс.</i>
б	Италия Włochy <i>мн.</i>	катастрофа krakra <i>жс.</i>	козырек (головного убора) da/szek, -szka /-szku <i>м.</i>
в	итальянец Włoch <i>м.</i>	кататься (на чем-л.) jeździć (czymś): jeżdże, jeździ <i>несов.</i>	кока-кола cola <i>жс.</i> , coca-cola <i>жс.</i>
г	итальянка Włoszka <i>жс.</i>	кататься на коньках jeździć na łyżwach <i>несов.</i>	колбаса kielbasa <i>жс.</i>
д	итальянский włos/ki, -ka, -kie	кататься на лыжах jeździć na nartach <i>несов.</i>	колесо koło <i>с.</i>
е	их ich (<i>притяжат. местоимение</i>)	католик katolik <i>м.</i>	количество ilość <i>жс.</i>
ж	июль lipiec, -pca <i>м.</i>	кафе kawiarnia <i>жс.</i>	коллега kolega <i>м.</i>
з	июнь czer/wiec, -wca <i>м.</i>	кафедральный собор katedra <i>жс.</i>	коллега, приятельница (женщина) koleżanka <i>жс.</i>
и	Й йогурт jogurt, -u <i>м.</i>	кафе-молочная bar mleczny <i>м.</i>	коллектив zespół/ół, -ołu <i>м.</i>
й	К к ku + <i>дат. п. (предлог)</i>	качество jakość <i>жс.</i>	Колобжег (город в Польше) Kołobrzeg, -u <i>м.</i>
к	кабаре (сатирический театр) kabaret, -u <i>м.</i>	каша kasza <i>жс.</i>	колокол dzwon, -u <i>м.</i>
л	каблук obcas, -a <i>м.</i>	квартира mieszkanie <i>с.</i>	колонна kolumna <i>жс.</i>
м	каждый każd/y, -a, -e	квашеный (о капусте) kiszony/y, -a, -e	кольцо (украшение) pierścień/nek, -nka <i>м.</i>
н	каждый раз za każdym razem	кивнуть kiwnąć: kiwnę, kiwnie <i>сов.</i>	команда drużyna <i>жс.</i>
о	Казимеж (город в Польше) Kazimierz, -a <i>м.</i>	Киев Kijów, Kijowa <i>м.</i>	коммутатор centrala <i>жс.</i>
п	казино kasyno <i>с.</i>	кило (килограмм) kilo <i>с. нескл.</i>	компакт-диск płyta kompaktowa <i>жс.</i>
р	как jak	километр kilometr, -a <i>м.</i>	комплект zestaw, -u <i>м.</i>
с	как бы niejako	кино(театр) kino <i>с.</i>	комплимент komplement, -u <i>м.</i>
т	как и podobnie jak	кинофильм film, -u <i>м.</i>	композитор kompozytor <i>м.</i>
у	как назло jak na złość	киоск kiosk, -u <i>м.</i>	компостер (в трамвае, в автобусе и т. п.) kasownik, -a <i>м.</i>
ф	как (в качестве) jako	кипяильник grzałka <i>жс.</i>	компот kompot, -u <i>м.</i>
х	какао kakao <i>с. нескл.</i>	китаец Chińczyk <i>м.</i>	компьютер komputer, -a <i>м.</i>
ц	какой ja/ki, -ka, -kie	китайка Chinka <i>жс.</i>	конверт koperta <i>жс.</i>
ч	какой-то ja/kiś, -kaś, -kieś	кладбище cmentarz, -a <i>м.</i>	кондитерская cukiernia <i>жс.</i>
ш	как-то раз pewnego razu	класс klasa <i>жс.</i>	кондитерские изделия wyroby cukiernicze <i>мн.</i>
щ	калорийный kaloryczny/y, -a, -e	классическая музыка muzyka klasyczna <i>жс.</i>	кондитерский cukiernicz/y, -a, -e
э	камера хранения przechowalnia <i>жс.</i>	класть (складывать) składać: składał <i>несов.</i>	кондиционирование klimatyzacja <i>жс.</i>
ю	Канада Kanada <i>жс.</i>	класть трубку (телефонную) odkładać słuchawkę: odkładał <i>несов.</i>	кондуктор konduktor <i>м.</i>
я	канистра kanis/ter, -tra <i>м.</i>	клецки kluski <i>мн. (им. п. ед. ч. kluska жс.)</i>	конец koń/niec, -ńca <i>м.</i> , zakończyć <i>с.</i>
	канун przeddzień <i>м.</i> канун Нового года Sylwes/ter, -tra <i>м.</i>	клиент klient <i>м.</i>	конечно oczywiście, naturalnie
	канцтовары wyroby papiernicze <i>мн.</i>	клиентка klientka <i>жс.</i>	конституция konstytucja <i>жс.</i>
	капуста kapusta <i>жс.</i>	клубника <i>собират.</i> truskawki <i>мн. (им. п. ед. ч. truskawka жс.)</i>	контролер kontroler <i>м.</i>
	карандаш ołó/wek, -wka <i>м.</i>	ключ klucz, -a <i>м.</i>	контроль kontrola <i>жс.</i>
	карапуз (малыш) bak <i>м.</i>	книга książka <i>жс.</i>	конфеты cukierki <i>мн. (им. п. ед. ч. cukier/ek, -ka м.)</i>
	караульный strażnik <i>м.</i>	книжный базар (книжная ярмарка) kiermasz książek <i>м.</i>	концерт koncert, -u <i>м.</i>
	карбонад (сорт копчености) polędwica <i>жс.</i>	книжный магазин księgarnia <i>жс.</i>	кончатъ kończyć: kończę, kończy <i>несов.</i>
	карбюратор gaźnik, -a <i>м.</i>	кнопка guzik, -a <i>м.</i>	кончатъся kończyć się: kończę się, kończy się <i>несов.</i>
	карман kieszeń <i>жс.</i>	ковёр dywan, -u <i>м.</i>	конь koń <i>м.</i>
	карп kar/p, -pia <i>м.</i>	когда kiedy; gdy; jak	коньки łyżwy <i>мн. (им. п. ед. ч. łyżwa жс.)</i>
	картина obraz, -u <i>м.</i>	когда-то kiedyś	коныак koniak, -u <i>м.</i>
	картинка obra/zek, -zka <i>м.</i>	код (местности) kierunkowy/y, -ego <i>м.</i>	
	картофель ziemniaki <i>мн.</i>	кожа skóra <i>жс.</i>	
	картофель фри frytki <i>мн. (род. п. frytek/frytków)</i>		
	картофельный суп kartoflanka <i>жс.</i>		
	касаться dotyczyć: dotyczy <i>несов.</i>		

Копенгаген Kopenhaga *жс.*
копчености wędlna *жс.*
копченый wędzony/y, -а, -е
корабль statek, -tku *м.*
корейка (вид копчености)
 bo/czek, -czku wędzony *м.*
корень korzeń, -nia *м.*
корзинка koszyk, -а *м.*
коридор korytarz, -а *м.*
коричневый brązowy/y, -а, -е
коричневый цвет brąz, -у *м.*
королевский królewski, -ка, -kie
король król *м.*
коронка (зубная) korona *жс.*
короткий krótki, -ка, -kie
коротко krótko
косметическое средство kosme-
 tyk, -у *м.*
космос kosmos, у *м.*
костел kościół, -cioła *м.*
костел Св. Девы Марии kościół
 Mariacki *м.*
кость kość *жс.*
костюм (мужской) garnitur, -у *м.*
косуля sarna *жс.*
кот kot *м.*
котел gar/niac, -нца *м.*
котлета kotlet, -а *м.*
который który/y, -а, -е
кофе kawa *жс.*
кофе из электрокофеварки
 (эспрессо) kawa z ekspresu =
 = kawa ekspresowa *жс.*
кофе с молоком kawa biała *жс.*
кофе со сливками kawa ze śmie-
 tanką *жс.*
кофеек (уменьш. от кофе)
 kawka *жс.*
кофейный kawowy/y, -а, -е
кофейня bar kawowy *м.*, kawiar-
 nia *жс.*
кофточка (легкая) bluzka *жс.*
кофточка (трикотажная)
 swete/rek, -rka *м.*
кошка kot *м.*
край brzeg, -у *м.*
край (страна) kraj, -у *м.*, kraina *жс.*
Краков Kraków, -owa *м.*
краковский krakowski, -ка, -kie
Краковское Предместье (улица
 в Варшаве) Krakowskie Przed-
 mieście *с.*
красивый piękny/y, -а, -е, ładny/
 -а, -е, (о мужчине) przystojny
краска для бровей и ресниц
 henna *жс.*

красная икра (лососевая) kawior
 z łososia *м.*
красный czerwony/y, -а, -е
красный перец papryka *жс.*
красота piękność *жс.*
краткий krótki, -ка, -kie
кратко krótko
крепко twardo
кресло fotel, -а/-у *м.*
крест krzyż, -а *м.*
крик krzyk, -у *м.*
кричать krzyczeć: krzycze, krzy-
 czu *несов.*
кровать łóżko *с.*
кровь krew, krwi *жс.*
кровяная колбаса (начиненная
 кашей) kaszanka *жс.*
кроме oprócz, prócz
кроме того poza tym
кресовки adidas, -ów *мн.*
 (от названия немецкой фирмы
 «Адидас»)
круглосуточный całodobowy/
 -а, -е
кружок (диск) krążek, -żka *м.*
крупа kasza *жс.*
крыжовенный (из крыжовника)
 agrestowy/y, -а, -е
крыжовник agrest, -у *м.*
кстати à propos [апропо]
кто kto
кто-нибудь, кто-то ktoś
куда dokąd, gdzie
культурный (относящийся
 к культуре) kulturalny/y, -а, -е
купе przedział, -у *м.*
купить kupić: kupię, kupi *сов.*
куплет zwrotka *жс.*
курить (сигареты) palić (papier-
 rosa): pałę, pali *несов.*
курица kura *жс.*
курс kurs, -у *м.*
курсировать kursować: kursuję,
 kursuje *несов.*
куртка kurtka *жс.*
куртка (ветровка) wiatrówka *жс.*
куры гриль kurczaki z rożna *мн.*
кусочек kawałek, -а *м.*
кусочек kostka *жс.*
кусочек kawałek, -а *м.*
куст krzak, -а/-у *м.*
кухарка kucharka *жс.*
Л
лавка (скамейка) ławka *жс.*
ладонь dłoń *жс.*

Лазенки (парк в Варшаве) Łazi-
 enki *мн.*
лайконики (название ежегодного
 народного гулянья в Кракове
 и главного персонажа этого
 праздника) lajkonik, -а *м.*
лама (мех) lama *жс.*
лампа lampa *жс.*
лампада (на могиле) znicz, -а *м.*
ларек с жареной рыбой smaźal-
 nia ryb *жс.*
ласточка jaskółka *жс.*
латиница (латинский алфавит)
 łacinka *жс.*
лебедь łabędź *м.*
легенда legenda *жс.*
легион legion, -у *м.*
легкий łatwy/y, -а, -е
легко łatwo
лед lód, lodu *м.*
лежать leżeć: leżę, leży *несов.*
лекарство lek, -у *м.*
ленись lenić się: lenię się, leni
 się *несов.*
ленточка wstążka *жс.*
лес las, -у *м.*
лесные орешки orzeszki laskowe
мн. (им. п. ед. ч. orzeszek
 laskowy *м.*)
лестница schody *мн.*
лететь lecieć: lecę, leci *несов.*
лететь сломя голову lecieć
 na złamanie karku *несов.*
летний letni, -nia, -nie
лето lato *с.*
летом latem, w lecie
лечить leczyć: leczę, leczy *несов.*
лечь położyć się: położy się, po-
 łożę się *сов.*
ли czy (вопросительная частица
 ко всему предложению)
ливень ulewa *жс.*
ликер likier, -у *м.*
лимон cytryna *жс.*
лимоннад lemoniada *жс.*
линия linia *жс.*
линь lin *м.*
липа lipa *жс.*
лифт winda *жс.*
лицей (в Польше третий уровень
 школьного образования —
 3 или 4 старших класса сред-
 ней школы) liceum *с.*
лицо twarz *жс.*
лицо (человек) osoba *жс.*
личный osobisty/y, -а, -е

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а	ложечка łyżeczka <i>жс.</i>	матч mecz, -у <i>м.</i>	мой mój, moja, moje
	ложечка для мороженого łyżeczka do lodów <i>жс.</i>	махнуть kiwnąć: kiwnę, kiwnie <i>сов.</i>	Мокотув (район Варшавы) Mokotów, -owa <i>м.</i>
б	Лондон Londyn, -у <i>м.</i>	машина (каре́та) скорой помощи karetka pogotowia (ratunkowego) <i>жс.</i>	молния (в одежде, обуви) suwak, -а <i>м.</i> , za/mek, -mka błyskawiczny <i>м.</i>
в	луковый cebulowy, -а, -е	мебель meble <i>мн.</i>	молодо młodo
г	луковый суп zupa cebulowa <i>жс.</i>	мегафон (громкоговоритель) megafon, -у <i>м.</i>	молодой młody, -а, -е
д	лук-порей <i>собира́т.</i> porę <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. por, -у м.</i>)	мед (напиток) mi/ód, -odu pitny <i>м.</i>	молодой человек chłopak <i>м.</i>
е	лучок (<i>уменьш.</i> от лук) cebulka <i>жс.</i> (<i>уменьш.</i> от cebula <i>жс.</i>)	медсестра pielęgniarka <i>жс.</i>	молотый mielony, -а, -е
ж	лыжи party <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. narta жс.</i>)	между między	молочные продукты artykuły mleczarskie <i>мн.</i> ; nabią, -у <i>м.</i>
з	лысый łysy, -а, -е	междугородний międzymiastowy, -а, -е	молочный mleczarski, -ка, -kie;
и	льготный ulgowy, -а, -е	международный międzynarodowy, -а, -е	млечный mleczny, -а, -е
й	любимый kochany, -а, -е; ulubiony, -а, -е	мелодия melodia <i>жс.</i>	монарх monarcha <i>м.</i>
к	любить lubić: lubię, lubi <i>несов.</i>	мелочь (мелкие деньги) drobne, -ych <i>мн.</i>	море morze <i>с.</i>
л	Люблин (город в Польше) Lublin, -а <i>м.</i>	меняю karta <i>жс.</i>	морковь <i>собира́т.</i> marchewki <i>мн.</i> (<i>им. п. ед. ч. marchewka жс.</i>)
м	любой wszelki, -ка, -kie	менять zmieniać: zmieniam <i>несов.</i>	мороженое lody <i>мн.</i>
н	любящий kochający, -а, -е	мера miara <i>жс.</i>	мороз mróz, mrozu <i>м.</i>
о	люди ludzie <i>мн.</i>	мероприятие impreza <i>жс.</i>	морской morski, -ка, -kie
п	магазин sklep, -у <i>м.</i>	местный (относящийся к данной стране) krajowy, -а, -е	москвич moskwiainin <i>м.</i>
р	магазин готовой одежды sklep odzieżowy <i>м.</i>	место miejsce <i>с.</i>	московский moskiewski, -ка, -kie
с	магазин запчастей akcesoria samochodowe <i>мн.</i>	месяц miesiąc, -а <i>м.</i>	мост most, -у <i>м.</i>
т	магнат magnat <i>м.</i>	месячный miesięczny, -а, -е	мотор silnik, -а <i>м.</i>
у	Мадрид Madryt, -у <i>м.</i>	метаморфоза metamorfoza <i>жс.</i>	Моцарт Mozart <i>м.</i>
ф	мазурка (вид пасхальной выпечки) mazu/tek, -гка <i>м.</i>	метро metro <i>с.</i>	мочь móc: mogę, może <i>несов.</i> ; umieć: umiem <i>несов.</i>
х	мазурка (музыкальное произведение) mazu/tek, -гка <i>м.</i>	мех futro <i>с.</i>	муж mąż, męża <i>м.</i>
ц	май maj, -а <i>м.</i>	мечта marzenie <i>с.</i>	мужской męski, -ка, -kie
ч	маковник (пирог с маком) makow/iec, -са <i>м.</i>	мечтание marzenie <i>с.</i>	мужчина mężczyzna <i>м.</i> ; pan <i>м.</i>
ш	маленький mały, -а, -е	мило miło	музей muzeum <i>с.</i>
щ	мало mało	милый miły, -а, -е	музыка muzyka <i>жс.</i>
э	мама mama <i>жс.</i> , matka <i>жс.</i>	минеральный mineralny, -а, -е	музыкальный muzyczny, -а, -е
ю	мамочка mamusia <i>жс.</i>	миновать (обойти, обогнуть, пройти мимо) ominąć: ominę, ominie <i>сов.</i>	музыкант muzyk <i>м.</i>
я	мамуля mamusia <i>жс.</i>	Минск Mińsk, -а <i>м.</i>	муха mucha <i>жс.</i>
	мандарин mandarynka <i>жс.</i>	минута minuta <i>жс.</i> ; chwila <i>жс.</i>	мучить (о состоянии) dolegać: dolega <i>несов.</i>
	маникюр manicure, -ге'у <i>м.</i>	мир (свет) świat, -а <i>м.</i>	мы my (<i>местоимение</i>)
	марка zna/czek, -czka <i>м.</i>	мировой światowy, -а, -е	мысль myśl <i>жс.</i>
	марочный markowy, -а, -е	мифологический mitologiczny, -а, -е	мясной mięsny, -а, -е
	март ma/rzec, -гса <i>м.</i>	мнение zdanie <i>с.</i>	мясо mięso <i>с.</i>
	марш! (команда) marsz!	много dużo, sporo, wiele	мясо (мясные изделия) wyroby mięsne <i>мн.</i>
	маска (косметическая) maseczka <i>жс.</i>	многочасовой wielogodzinny, -а, -е	мяч piłka <i>жс.</i>
	масло (растительное и машинное) olej, -у <i>м.</i>	множество mnóstwo <i>с.</i>	
	масло (сливочное) masło <i>с.</i>	мобильник (мобильный телефон) komórka <i>жс.</i>	Н
	масса masa <i>жс.</i>	могила gr/ób, -obu <i>м.</i>	на na + <i>предл. п.</i> , na + <i>вин. п.</i> ;
	масса (множество) mnóstwo <i>с.</i>	могильный nagrobkowy, -а, -е	w + <i>предл. п.</i> , w + <i>вин. п.</i>
		модно modny, -а, -е	(<i>предлог</i>)
		можно można	на день рождения (ко дню рождения) urodzinowy, -а, -е
		мозги (<i>кулинарн.</i>) mózgdz/ek, -ku <i>м.</i>	на любой вкус do wyboru, do koloru
			на несколько (от 1 до 19) минут kilkuminutowy, -а, -е

на обратном пути w drodze powrotnej
 на (для) одного человека jed-poosobowy, -а, -е
 на работе w pracy
 на самом деле (действительно) naprawdę
 набойка flek, -а/-у м., flecz/ek, -ка (уменьш. от flek)
 набор (комплект) zestaw, -у м.
 набрать (номер) wybrać (numer): wybór, wybierze сов., wykreścić: wykreść, wykreści сов.
 наверное na pewno; chyba
 наверняка pewno; na pewno
 наверху na górze
 наводить скуку nudzić: nudzę, nudzi несов.
 наводнение pow/ódź, -odzi ж.
 навредить zaszkodzić: zaszkodzi, zaszkodzi сов.
 над nad + твор. п. (предлог)
 надгробие nagrobek, -bka м.
 надгробный nagrobkowy, -а, -е
 надевать (одежду) wkładać: wkładam несов.
 надежда nadzieja ж.
 надеть (одежду) włożyć: włożę, włoży сов.
 надеяться mieć nadzieję несов.
 надо trzeba
 надоесть znudzić: znudzę, znudzi сов.
 надпись napis, -у м.; wywieszka ж.
 наедине sam na sam
 нажать nacisnąć: nacisnę, naciśnie сов.
 название nazwa ж.
 называться nazywać się: nazywam się несов.
 найм wynaj/em, -mu м.
 накануне w przeddzień
 накачать (насосом) napompuwać: napompuję, napompuje сов.
 накачивание pompowanie с.
 наконец nareszcie, wreszcie
 накрыть(ся) nakryć (się): nakryję (się), nakryje (się) сов.
 закупить (чего-л.) nakupić (czegoś): zakupię, zakupi сов.
 налево na lewo, w lewo
 налить nalać: naleję, naleje сов.
 наложить nałożyć: nałożę, nałoży сов.

намереваться zamierzać; zamierzam несов.; (быть должным) mieć: mam, ma несов.; mieć zamiar несов.
 намерение zamiar, -у м.
 namного o wiele, dużo
 нападать napadać: napadam несов.
 написать napisać: napiszę, napisze сов.
 напиток nap/ój, -oju м.
 напиться napić się: napiję się, napije się сов.
 наполеон (пирожное) kremówka ж.
 направление kierun/ek, -ku м.
 направо na prawo
 например na przykład
 напротив naprzeciwno + род. п. (предлог)
 напротив друг друга naprzeciwko siebie
 народ (нация) nar/ód, -odu м.
 народное гулянье zabawa ж.
 народный ludowy, -а, -е
 насилие przemoc ж.
 наслаждаться жизнью używać życia: używam życia несов.
 насос pompka ж.
 настоящий prawdziwy, -а, -е
 научить (кого-л. чему-л.) nauczyć (kogo czego): nauczę, nauczy сов.
 научиться (чему-л.) nauczyć się (czego): nauczę się, nauczy się сов.
 научный работник nauko/wiec, -wsa м.
 находиться (помещаться) mieścić się: mieszczę się, mieści się несов.
 находиться (располагаться) znajdować się: znajduję się, znajduje się несов.; leżeć: leżę, leży несов.
 национальный narodowy, -а, -е
 начало początek, -tku м.
 начать zacząć: zacznę, zacznie сов.
 начинать(ся) rozpoczynać (się): rozpoczynam (się) несов.; zaczynać (się): zaczynam (się) несов.
 наш nasz, -а, -е
 не nie (отрицат. частица)
 не раз (неоднократно) nieraz
 не следует nie wypada

не совсем niezupełnie
 не хватать (недоставать) brakować: brakuje несов.
 небо niebo с.
 небольшой nieduży, -а, -е, niewielki, -ка, -kie, mały, -а, -е
 неважно (нехорошо) niedobrze
 невезение pech, -а м.
 невероятно nie do uwierzenia
 невестка (жена брата) bratowa ж.
 невестка (жена сына) synowa ж.
 невнимательность nieuwaga ж.
 невозможно nie sposób
 невыносимый nieznośny, -а, -е
 невыспавшийся niewyspan/y, -а, -е
 (не)газированный (nie) gazowany/y, -а, -е
 недавно niedawno
 недалеко niedaleko
 недвижимость (недвижимое имущество) nieruchomość ж.
 недельный (действительный в течение недели) tygodniowy, -а, -е
 неделя ty/dzień, -godnia м.
 недорогой niedrogi, -га, -gie, niekosztown/y, -а, -е
 недруг nieprzyjaciel м.
 независимо niezależnie
 независимость niepodległość ж.
 незамужняя niezamężna
 нездорово (вредно для здоровья) niezdrowo
 неизвестный nieznan/y, -а, -е
 неизменный niezmienn/y, -а, -е
 некий (некоторый, какой-то) pewien, pewna, pewne
 некогда (когда-то) niegdyś
 некрасивый brzydki, -ка, kie
 некурящий niepalący, -а, -е
 немало немало
 немедленный natychmiastowy, -а, -е
 немец Niemiec, -са м.
 немецкий niemiec/ki, -ка, -kie
 немка Niemka ж.
 немного trochę
 немнож(еч)ко troszeczkę (уменьш. от trochę)
 ненавидеть (что-л., кого-л.) nienawidzić (czegoś, kogoś): nienawidzę, nienawidzi несов.
 необычный niezwykły, -а, -е
 (не)обязательно (nie) koniecznie

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а неплохо nieźle
а неплохой niezły/y, -а, -е
б неполная средняя школа szkoła podstawowa *ж.*
в непосредственно bezpośrednio
в непохожи(е) друг на друга niepodobni do siebie
г непохожий niepodobny/y, -а, -е
д непрерывно nieustannie
д нерабочий день dzień wolny od pracy *м.*
е нервничать denerwować się:
ж denerwuję się, denerwuje się *несов.*
з несколько (от 1 до 10) kilka
з несколько (немного) nieco
и несколько (пара) para *ж.*
и несколько раз parę razy
й не случайно nieprzypadkowo
к несмотря на это mimo to
к несчастный случай wypadek, -dku *м.*
л нет nie
л нетерпение niecierpliwość *ж.*
м нетрудно łatwo
н неумолимый niestrudzon/y, -а, -е
н нехорошо niedobrze
о ни... ни (ani)... ani
о ни один żaden, -на, -не
п нигде nigdzie
п нижний dolny/y, -а, -е
р нести nieść: niosę, niesie *несов.*
с низ dół, -о́лу *м.*
с низкий niski, -ка, -kie
т никакой żaden, -на, -не
т никогда nigdy
т никто nikt
у никуда не годится do niczego
ф ничего (не беда, не беспокой-
ф тесь) nie szkodzi
х ничего не поделаешь no trudno
х ничего не поделаешь (нельзя
ц ничем помочь) nie ma rady
ц ничего страшного nic strasznego
ч ничего удивительного (неудиви-
ч тельно) nic dziwnego
ш ничто, ничего nic
ш но ale (*союз*)
щ Новы Свят (улица в Варшаве)
щ Nowy Świat, -у *м.*
э новый nowy/y, -а, -е
ю Новый год Nowy Rok, -у *м.*
ю нога nogę *ж.*
я нож nóż, noża *м.*
я ножка nóżka *ж.*
я ноль zero *с.*

номер numer, -у *м.*
н нора nora *ж.*, jama *ж.*
н норвежец Norweg *м.*
н норвежка Norweżka *ж.*
н нормальный (обычный)
normalny/y, -а, -е
нос nos, -а *м.*
н носильщик bagażowy *м.*,
tragarz *ж.*
н носок skarpetka *ж.*
н носок (ботинка) czu/bek, -bka *м.*
ночь noc *ж.*
ночью w nocy
ноябрь listopad, -а *м.*
н нравиться podobać się: podobam
się *несов.*
н нравиться (быть по вкусу)
smakować: smakuje *несов.*
ну по (*частица*)
н nudny/y, -а, -е
н нуждаться (в чем-л.) potrze-
bować (czegoś): potrzebuję,
potrzebuje *несов.*

О

о о + *предл. п. (предлог)*
об о + *предл. п. (предлог)*
оба oba, obydwa
обед obiad, -у *м.*
обезболивающий przeciwbó-
low/y, -а, -е
обеспечить (гарантировать) za-
pewnić: zapewnię, zapewni *сов.*
обещать (прогнозировать) za-
powiadać: zapowiadam *несов.*
облатка opłat/tek, -tka *м.*
обливание водой на второй
день Пасхи lany poniedziałek,
-у *м.*, dyngus, -у *м.*, śmigus,
-a/-у *м.*
обливать oblewać: oblewam
несов.
облить oblać: obleję, obleje *сов.*
обмен валюты (обменник) kan-
tor, -у *м.*
обменять (что-л. на что-л.) wymie-
nić: wymienię, wymienię *сов.*
обнимать ścisnąć: ściskam *несов.*
обожать uwielbiać: uwielbiam
несов., przepadać (za czymś,
za kimś): przepadam *несов.*
обои tapety *мн.* (*им. п. ед. ч. тапе-
та ж.*)
оборудование wyposażenie *с.*
оборудование (устройство) urzą-
dzenie *с.*

обратиться (к кому-л.) zwrócić
się (do kogoś): zwrócę się,
zwróci się *сов.*
обратный powrotny/y, -а, -е
обращаться (к кому-л.) zwracać
się (do kogoś): zwracam się
несов.
обследование zbadanie (кого) *с.*
обслуживание obsługa *ж.*
обувь obuwie *с.*
объедаться objadać się: objadam
się *несов.*
объем (охват грудной клетки)
obwód, -у *м.*
объявление ogłoszenie *с.* wy-
wieszka *ж.*
объяснить wytłumaczyć: wytłu-
maczę, wytłumaczy *сов.*
объятие uścisk, -у *м.*
обычай obyczaj, -у *м.*, zwyczaj,
-у *м.*
обычно zwykle
овощи warzywa *мн.* (*им. п. ед. ч.*
warzywo с.); jarzyny
овощной jarzynowy/y, -а,
-е; warzywniczy/y, -а, -е
овощной магазин sklep warzyw-
niczy *м.*
овощной суп zupa jarzynowa/jarzy-
nowa *ж.*
овсяные хлопья płatki owsiane *мн.*
огуречный ogórkowy/y, -а, -е
огурцы ogórk/ki *мн.* (*им. п. ед. ч.*
ogórek, -rka *м.*)
одежда odzież *ж.*, ubranie *с.*
одежда заграничного производ-
ства (шмотки, заграничные
тряпки) ciuchy *мн.* (*им. п. ед. ч.*
ciuch, -а *м.*)
одетый ubran/y, -а, -е
одеться ubrać się: ubiorę się, ubie-
rę się *сов.*
один (в одиночестве) sam
один (одна, одно) jeden, jedna,
jedno
одинаковый jednakowy/y, -а, -е
одиннадцатый jedenasty/y, -а, -е
одиннадцать jedenaście
однако jednak
одновременно jednocześnie, zara-
zem
одноразовый jednorazowy/y, -а, -е
одноэтажный parterowy/y, -а, -е
ожидаящий (встречающий
(поезд) oczekując/y, -а, -е
ой, ой-ой ojej! (*междометие*)

оказаться (очутиться) znaleźć się: znaleźć się, znajdzie się *сов.*
окно okno *с.*
около około
окончание zakończenie *с.*
окошко okienko *с.*
окрашенный pomalowan/y, -a, -e
окрошка chłodnik, -a litewski *м.*
окружность obw/ód, -odu *м.*
октябрь październik, -a *м.*
он, она, оно on, ona, ono
они (по отношению к женщинам и предметам) one
они (по отношению к мужчинам — лично-мужская форма) oni
опаздывать spóźniać się: spóźniać się *несов.*
опасаться obawiać się: obawiam się *несов.*
опасный niebezpieczn/y, -a, -e
опираться (на что-л.) opierać się (о со): opieram się *несов.*
описать opisać: opiszę, opisze *сов.*
оплата opłata *ж.*
оплатить opłacić: opłacam, opłaci *сов.*
опоздание opóźnienie *с.*
опоздать spóźnić się: spóźnię się, spóźni się *сов.*
опытный doświadczon/y, -a, -e
организовывать organizować: organizuję, organizuje *несов.*
органист organista, -у *м.*
орех orzech, -а *м.*
орешки orzeszki *мн.* (им. п. ед. ч. orzesz/ek, -ka *м.*)
орфография ortografia *ж.*
осадки (дождь, снег) opady *мн.*
освященная в Пасху еда święcon/e, -ego *с.*
осень jesień *ж.*
осенью jesienią
осматривать (посещать) zwiedzać: zwiedzam *несов.*
особенно zwłaszcza
оставлять zostawiać: zostawiam *несов.*
останавливаться (задерживаться) zatrzymywać się: zatrzymuję się, zatrzymuje się *несов.*
остановить(ся) zatrzymać (się): zatrzymam (się) *сов.*
остановка przysta/nek, -nku *м.*
остатся zostać: zostanie, zostanie *сов.*

остроумный dowcipn/y, -a, -e
от od + *род. п. (предлог)*
отбелить wybielić: wybielę, wybieli *сов.*
отварная курица под соусом kura w potrawce *ж.*
отварное мясо sztuka mięsa *ж.*
отварное мясо под соусом potrawka *ж.*
отварной картофель ziemniaki z wody *мн.*
отвезти zawieźć: zawiozę, zawiezie *сов.*
отверстие otw/ór, -oru *м.*
ответить odpowiedzieć: odpowiem, odpowie *сов.*
отвечать odpowiadać: odpowiadam *несов.*
отдать oddać: oddam, odda, 3-е л. *мн. ч. oddadzą сов.*
отдел dział, -у *м.*
отделение интенсивной терапии (реанимация) oddział intensywnej terapii *м.*
отдохнуть odpocząć: odpocznę, odpocznie *сов.*
отец ojciec, ojca *м.*
отечественный krajow/y, -a, -e
отказать (выйти из строя) wysiąść: wysiądę, wysiądzie *сов.*
откладывать odkładać: odkładam *несов.*
открывать otwierać: otwieram *несов.*
открытие otwarcie *с.*
открытка (с видом) widokówka *ж.*
открыт(ый) otwart/y, -a, -e
открыть utworzyć: utworzę, utworzy *сов.*
откуда skąd
отлететь (отвалиться) odpaść: odpadnę, odpadnie *сов.*
отлично (прекрасно) ślicznie
отложить odłożyć: odłożę, odłoży *сов.*
отнести odnieść: odniosę, odniesie *сов.*; zanieść: zaniósę, zaniešie
отобрать odebrać: odbiorę, odbierze *сов.*
отодвигаться odsuwać się: odsuwam się *несов.*
отойти odejść: odejdę, odejdzie *сов.*
отправить (корреспонденции) nadawać *м.*
отправить (выслать) wysłać: wyślę, wyśle *сов.*

отправление (почтовое) wysyłka *ж.*
отправляться (уходить (о поезде), отъезжать) odjeżdżać: odjeżdżam *несов.*
отпуск urlop, -у *м.*
отравление zatrucie *с.*
отряд oddział, -у *м.*
отсюда stąd
отъезд (отход поезда) odjazd, -у *м.*
отъехать (уйти: о поезде) odjechać: odjadę, odjedzie *сов.*
официант kelner *м.*
официантка kelnerka *ж.*
ох! och! (*междометие*)
охота (желание) ochota *ж.*
охотничья сосиска (сорт колбасы) kabanos, -а *м.*
охотно chętnie
очаровательный uroczy/y, -a, -e
очень bardzo
очередной kolejn/y, -a, -e
очередь kolej *ж.*, kolejka *ж.*
ошибиться pomylić się: pomyłę się, pomyli się *сов.*
ошибка pomyłka *ж.*
П
павлин pa/w, -wia *м.*
пакетик (чая, кофе и т. п.) torebka *ж.*
паковать(ся) pakować (się): pakuję (się), pakuje (się) *несов.*
палец pal/ec, -ca *м.*
пальто palto *с.*, płaszcz, -а *м.*
пальчики оближешь (о вкусном) palce lizać!
памятник (кому-л.) pomnik, -а (кого) *м.*
ПАН (Польская академия наук) PAN, -у *м.*
папа tata *м.*
папка aktówka *ж.*
Париж Paryż, -а *м.*
парикмахер fryzjer *м.*
парикмахерская salon fryzjerski *м.*, zakład fryzjerski *м.*
парикмахерский fryzjers/ki, -ka, -kie
парикмахерша fryzjerka *ж.*
парк park, -у *м.*
паспорт (заграничный) paszport, -у *м.*
пассажир pasażer *м.*
пассажирка pasażerka *ж.*

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

- а** **пассажирский поезд** pociąg osobowy *м.*
паста pasta *жс.*
- б** **Пасха** Wielkanoc *жс.*
пасхальный wielkanocny/y, -а, -е
паук pająk *м.*
- в** **пачка** (кофе и т. д.) paczka *жс.*
- г** **пачка** (масла) kostka *жс.*
- д** **паштет** pasztet, -у *м.*
певец piosenkarz *м.*
певица śpiewaczka *жс.*
- е** **пейзаж** krajobraz, -у *м.*
пельмени kołduny *мн.*
- ж** **пена** piana *жс.*
- з** **пенсионер** emeryt *м.*
пенсионер по болезни (инвалид) rencista *м.*
- и** **пенсионерка** emerytka *жс.*
- й** **пенсионерка по болезни** (инвалид) rencistka *жс.*
- к** **пепси-кола** pepsi-cola *жс.*
- л** **первый** pierwszy/y, -а, -е
первый день Великого поста (у поляков — среда) środa popielcowa *жс.*
- м** **первый этаж** parter, -у *м.*
- н** **переводить** tłumaczyć: tłumacze, tłumaczy *несов.*
- о** **перед** przed + *твор. п. (предлог)*
- п** **передавать** przekazywać: przekazuje, przekazuje *несов.*
передавать (дух, атмосферу) oddawać: oddaje, oddaje *несов.*
передавать (по радио, телевидению) nadawać: nadaje, nadaje *несов.*
- т** **перейти** przejść: przejdę, przejdzie *сов.*
- у** **перекресток** skrzyżowanie *с.*
- ф** **переменчивый** zmienny/y, -а, -е
перенести przenieść: przeniosę, przeniesie *сов.*
- х** **переплестать** (перевивать) przeplatać: przeplatam *несов.*
- ц** **перерыв** przerwa *жс.*
- ч** **пересадка** przesiadka *жс.*
пересаживаться (делать пересадку) przesiadać się: przesiadam się, przesiada się *несов.*
- ш** **перестать** przestać: przestanę, przestanie *сов.*
- э** **переход** przejście *с.*
- ю** **переходить** przechodzić: przechodzę, przechodzi *несов.*
- я** **перечислить** (упомануть) wymienić: wymienię, wymieni *сов.*
- периодический** okresowy/y, -а, -е
перманент trwała ondulacja *жс.*
персик brzoskwinia *жс.*
персиковый brzoskwiniowy/y, -а, -е
перчатка rękawiczka *жс.*
пес pies, psa *м.*
песенка piosenka *жс.*
песочный (кулинарн.) kruch/y, -а, -е
Петербург Petersburg, -а *м.*
петь śpiewać: śpiewam *несов.*
печенка (кулинарн.) wątróbka *жс.*
печеный pieczony/y, -а, -е
печенье herbatniki *мн. (им. п. ед. ч. herbatnik, -а м.)*
пещера jaskinia *жс.*
пианист pianista, -у *м.*
пиво piwo *с.*
пиджак marynarka *жс.*
пирог ciasto *с.*
пирожное из дрожжевого теста drożdżówka *жс.*
пирожное с творогом sernik, -а *м.*
пирожок pasztecik, -а *м.*
писатель pisarz *м.*
писать pisać: piszę, piszą *несов.*
письмо list, -у *м.*
письмо, отправленное почтой-экспресс list priorytetowy *м.*
питье picie *с.*
пищевой pokarmowy/y, -а, -е
плавать pływać: pływam *несов.*
пластинка płyta *жс.*
платить płacić: płacę, płaci *несов.*
платить штраф płacić mandat *сов.*
платок chustka *жс.*
платформа (перрон) peron, -у *м.*
платье sukienka *жс.*
платьяная щетка (щетка для одежды) szczotka do ubrania *жс.*
платьяной (относящийся к одежде) odzieżowy/y, -а, -е
плацкарта miejscówka *жс.*
плащ płaszcz, -а *м.*
плед koc, -а *м.*
племянник (сын брата) brata/nek, -nka *м.*
племянник (сын сестры) siostrze/niec, -ńca *м.*
племянница (дочь брата) bratanica *жс.*
племянница (дочь сестры) siostrzenica *жс.*
- плод** owoc, -а *м.*
пломба plomba *жс.*
плотно облегающий (обтягивающий; узкий) obcisły/y, -а, -е
плотно обтягивать (облегать) opinać: opina *несов.*
плохо źle
плохой zły/y, -а, -е
площадь plac, -у *м.*
плыть (о судне, о реке) płynąć: płynę, płynię *несов.*
плюс plus, -у *м.*
по ро + предл. п.; przez + вин. п.; па + вин. п. (предлог)
по знаку na znak
по мнению zdaniem
по службе (по служебной необходимости) służbowo
по цене w cenie
по (в соответствии с чем-л.) według + *род. п. (предлог)*
по-английски po angielsku
повар kucharz *м.*
повариха kucharka *жс.*
повести (машину) poprowadzić: poprowadzę, poprowadzi *сов.*
повредить zaszkodzić: zaszkodzi, zaszkodzi *сов.*
повторить powtórzyć: powtórzę, powtórz *сов.*
повторять powtarzać: powtarzam *несов.*
повышенное давление nadciśnienie *с.*
погибнуть zaginać: zaginę, zginie *сов.; zginąć: zginę, zginie сов.*
погода pogoda *жс.*
пограничный graniczny/y, -а, -е
погулять pospacerować: pospaceruję, pospaceruje *сов.*
под чьим-то предводительством za czyjś przewodem *устар.*
подавать podawać: podaje, podaje *несов.*
подарок prezent, -у *м.*
подарок (сувенир) upominek, -nku *м.*
подбегать podbiegać: podbiegam *несов.*
подбить подметки podzelać: podzeliuję, podzeliuje *сов.*
подвал piwnica *жс.*
подвергнуться (претерпеть) ulec: ulegnę, ulegnie *сов.*

подвести (подкачать, отказать) *nawalić: nawaleć, nawalić сов.*
подземный podziemn/y, -а, -е
подкрашенный pomalowan/y, -а, -е
подлинный prawdziw/y, -а, -е
подметка zelówka *ж.*
поднимать podnosić: podnoszę, podnosi *несов.*
поднимать трубку (телефонную) podnosić słuchawkę *несов.*
поднять podnieść: podniosę, podniesie *сов.*
поднять (вознести) wznieść: wzniosę, wzniesie *сов.*
поднять трубку (телефонную) podnieść słuchawkę *сов.*
подняться (на лифте, по эскалатору) wjechać: wjadę, wjedzie *сов.*
подобрать (к чему-л.) dobrać (do czegoś): dobiore, dobierze *сов.*
подождать poczekać (на кого/ко): poczekam *сов.*
подождать (несколько минут) odczekać (parę minut): odczekam *сов.*
подождать (чего-л.) zaczekać (na coś): zaczekam *сов.*
подозревать podejrzewać: podejrzewam *несов.*
подойти (к чему-л., кому-л.) podejść (do czegoś, kogoś): podejde, podejdzie *сов.*
подруга przyjaciółka *ж.*
подружиться (с кем-л.) zaprzyjaźnić się (z kimś): zaprzyjaźnię się, zaprzyjaźni się *сов.*
подходить (приближаться) podchodzić: podchodzę, podchodzi *несов.*
подходить (к чему-л.) pasować (do czego): pasuję, pasuje *несов.*
подходить друг (к) другу (гармонировать) pasować do siebie *несов.*
подъезд (к чему-л.) dojazd, -у *м.*
поезд pociąg, -у *м.*
поезд дальнего следования pociąg dalekobieżny *м.*
поезд Москва — Варшава pociąg z Moskwy do Warszawy *м.*
поездка podróż *ж.*
поестъ zjeść: zjem, zje, 3-е л. *мн. ч.* zjedzą *сов.*
поехать (на чем-л.) pojechać (czym): pojadę, pojedzie *сов.*

пожалуй chyba
пожалуйста proszę
пожарная служба straż pożarna *ж.*
пожатие uścisk, -у *м.*
пожелание życzenie *с.*
пожелания ко дню рождения (поздравления с днем рождения) życzenia urodzinowe *мн.*
пожелать себе pożyczyć sobie: pożyczę sobie, pożyczysz sobie *сов.*
пожилой starsz/y, -а, -е
пожирать pożerać: pożeram *несов.*
позавчера przedwczoraj
позволить (что-л.) pozwolić (na coś): pozwolę, pozwoli *сов.*
позволять pozwalać: pozwalam *несов.*
позвонить (кому-л.) zadzwonić (do kogo): zadzwonię, zadzwonisz *сов.*
позвонить (в полицию, в службу скорой помощи, в пожарную службу) zadzwonić (na policję, na pogotowie, na straż pożarną) *сов.*
позвонить по телефону (кому-л., куда-л.) zatelefonować (do kogo, czego): zatelefonuję, zatelefonujesz *сов.*
поздно różno
поздравительная открытка kartka z życzeniami *ж.*
поздравлять друг друга składać sobie życzenia *несов.*
познакомиться (с кем-л.) poznać: poznam (кого) *сов.*
познакомиться poznać się *сов.*
Познань (город в Польше) Poznań, -nia *м.*
поиск poszukiwanie *с.*
поискать poszukać (когоś, czegoś), poszukam *несов.*
по-испански po hiszpańsku
по-итальянски po włosku
пойти pójść: pójdę, pójdzie *сов.*
пока (прощание) pa
пока dopóki (союз)
пока (ещё) na razie
показать pokazać: pokażę, pokaże *сов.*
покой (парадная комната, чертог) komnata *ж.*
покрасить ufarbować: ufarbuję, ufarbuje *сов.*

покрасить брови и ресницы zrobić hennę *сов.*
покрышка (шина) opona *ж.*
покупатель klient *м.*
покупать kupować: kupuję, kupuje *несов.*
покупка kupno *с.*
покупки zakupy *мн.* (им. п. ед. ч. zakup, -у *м.*)
пол-, половина pół
полагаться (на кого-л.) zdawać się (na kogo): zdaje się, zdaje się *несов.*
полдень południe *с.*
поле pole *с.*
полендица (сорт копчености) polędwica *ж.*
полет lot, -у *м.*
полететь polecieć: polecę, polecisz *сов.*
полиглот poliglota *м.*
полис polisa *ж.*
политехнический институт Politechnika *ж.*
политься polać się: poleję się, poleje się *сов.*
полиция policja *ж.*
полка (в поезде) miejsce *с.*
полностью całkowicie; w całości
полнота (изобилие) pełnia *ж.*
полночь północ *ж.*
положить (на что-л.) położyć (na czymś): położyę, położy *сов.*
положить трубку (телефонную) odłożyć słuchawkę *сов.*
полоска pa/sek, -ska *м.*
полотенце ręcznik, -а *м.*
полторы półtorej
полусухой (о вине) półwytrawn/y, -а, -е
полуфабрикаты garmażeria *ж.*, wyroby garmażeryjne *мн.*
получатель odbiorca *м.*
получать dostawać: dostaję, dostaje *несов.*
получить dostać: dostanę, dostanie *сов.*; odzyskać: odzyskam *сов.*; odebrać: odbiorę, odbierze *сов.*
полчаса półgodzina *ж.*
пользоваться (чем-л.) korzystać z czego: korzystam *несов.*
полька Polka *ж.*
Польские государственные железные дороги (название

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а польского железнодорожного ведомства) PKP (Polskie Koleje Państwowe)

б польский *pols/ki, -ka, -kie*

в польско-русский *polsko-rosyjs/ki, -ka, -kie*

Г Польша *Polska жс.*

Г поляк *Polak м.*

Д поменяться *zamienić się: zamienię się, zamieni się сов.*

е поместить (разместить) *umieścić: umieścić, umieści сов.*

ж помещение (место) *lokal, -у, м.*

з помидор *pomidor, -а м.*

з помнить *amiętać: pamiętam несов.*

и помочь *pomóc: pomogę, pomoże сов.*

й помощь *pomoc жс.*

к помчаться *pomknąć: pomkne, pomknie сов.*

л понедельник *poniedziałek, -ку м.*

л по-немецки *po niemiecku*

л понимать *rozumieć: rozumiem несов.*

м понравиться *spodobać się: spodobać się сов.*

н понравиться (прийтись по вкусу) *przyjąć do gustu сов.*

о пончик *raczek, -ка м.*

п понятно *zrozumiałe*

п понять *zrozumieć: zrozumiem сов.*

р попасть *trafić: trafię, trafi сов.; dostać się: dostanę się, dostanie się сов.*

т поперечный *poprzeczny, -а, -е*

у попить (себе) *popijać (sobie): popijam несов.*

ф по-польски *po polsku*

х попробовать (что-л.) *spróbować (czego): spróbuję, spróbuje сов.*

ц попросить (о чем-л., что-л.) *prosić (o co): poproszę, poprosi сов.*

ч попроситься *pożegnać się: pożegniam się сов.*

ш пора (время) *pora жс.*

ш пора обедать *pora na obiad*

щ порекомендовать (посоветовать) *polecić: polecę, poleci сов.*

э портной *krawiec, -са м.*

ю портрет *portret, -у м.*

ю портфель *teczka жс.*

я портье *portier м.*

я по-русски *po rosyjsku*

порция *porcja жс.*

порядок *porządek, -dku м.*

посетить (осмотреть) *zwiedzić: zwiedzę, zwiedzi сов.*

посещать (навещать) *odwiedzać: odwiedzam несов.*

посещение *odwiedziny мн.*

поскользнуться *pośliznąć się: pośliznę się, pośliznie się сов.*

после *po + предл. н. (предлог)*

последний *ostatni, -nia, -nie (по)следствие sku/tek, -tku м.*

послезавтра *pojutrze*

пословица *przysłowie с.*

послушать (что-л.) *posłuchać (czego): posłucham сов.*

посоветовать *doradzić: doradzę, doradzi сов.; poradzić: poradzę, poradzi сов.; polecić: polecę, polecę сов.*

посольский *posels/ki, -ka, -kie*

поставить (завести будильник на определенное время) *nastawić: nastawię, nastawi сов.*

поставить пломбу *złożyć plombę сов.*

постановка (пломбы) *założenie с. (plomby)*

постель *pościel жс.*

постельный *pościelowy, -а, -е*

постный *chudy, -а, -е*

постоянный *stały, -а, -е*

посылать (кому-л.) *wysyłać (do kogoś): wysyłam несов.*

потанцевать *potęńczyć: potęnczę, potęnczy сов.*

потепление *ocieplenie с.*

потерять *stracić: stracę, straci сов.*

потерять сознание *zemdleć: zemdleję, zemdleje сов.*

потолок *sufit, -у м.*

потом *potem*

потому что *bo (союз)*

по-французски *po francusku*

поход *wyprawa жс.*

походить (по чему-л.) *pochodzić: pochodzę, pochodzi сов.*

похожий (на кого-л.) *podobny do kogo/czego, -а, -е*

похолодание *ochłodzenie с.*

почему *dlatego*

по-чешски *po czesku*

починить *naprawić: naprawię, naprawi сов.*

почки (кулинарн.) *cynaderki мн.*

почта *poczta жс.*

почта-экспресс *poczta priorytetowa жс.*

почти *prawie*

почтовый индекс *kod, -у м.*

по-шведски *po szwedzku*

пошутить *zażartować: żartuję, żartuje сов.*

поэтому *dlatego*

появиться *pojawić się: pojawię się, pojawi się сов.*

пояс *pas, -а м.*

правило (предписание) *przepis, -у м.*

правильный (соответствующий, нужный, надлежащий) *właściwy, -а, -е*

правитель *władca м.*

правление *panowanie с.*

правобережный *prawobrzeżny, -а, -е*

права *racja жс.*

правый *prawy, -а, -е*

Прага (часть Варшавы) *Praga жс.*

праздник *święto с., род. мн. świąt*

Праздник Тела Господня (религиозный праздник у католиков) *Święto Bożego Ciała с.*

Праздник Труда *Święto Pracy*

празднично *odświętnie*

праздничный *święteczny, -а, -е*

праздновать *obchodzić: obchodzę, obchodzi несов.; świętować: świętuję, świętuje несов.*

прачечная *pralnia жс.*

пребывание *pobyć, -у м.*

преграда *przeszkoda жс.*

предлагать *proponować: proponuję, proponuje несов.*

предложение *oferta жс., propozycja жс.*

предложение (грамматич.) *zdanie с.*

предложить *zapropionować: zaproponuję, zaproponuje сов.*

предобеденный *przedpołudniowy, -а, -е*

предоставлять (что-л.) *udzielać (czegoś): udzielam несов.*

предохранительные ремни (ремни безопасности) *pasy bezpieczeństwa мн.*

предписание *przepis, -у м.*

предпочитать *woleć: wolę, woli несов.*

предприятие *zakład, -у м.*

предприятие общественного питания zakład gastronomiczny *м.*
председатель prezes *м.*
представление (спектакль) przedstawienie *с.*
представлять себе wyobrażać sobie: wyobrażam sobie *несов.*
представлять(ся) przedstawiać (się): przedstawiam (się) *несов.*
предупреждать uprzedzać: uprzedzam *несов.*
предусмотрительный zapobiegliwy, -а, -е
предъявить okazać: okazaę, okaże *сов.*
предъявление okazanie *с.*
прекрасный przepiękny, -а, -е
препятствие przeszkoda *ж.*
прерывать(ся) urywać (się): urywam (się) *несов.*
пресса prasa *ж.*
преувеличивать przesadzać: przesadzam *несов.*
при przy + *предл. н. (предлог)*
при удобном случае przy okazji
при встрече przy spotkaniu
прибавить блеска, украсить (торжество, юбилей, какое-л. событие) uświetnić: uświetnię, uświetni *сов.*
прибить przybić: przybiję, przybiję *сов.*
прибывать przybywać: przybywam *несов.*
прибыль (прибавление, приращение) przybytek, -tku *м.*
привезти przywieźć: przywiozę, przywiezie *сов.*
привет (кому-л.) pozdrowienie (dla kogo) *с.*
привет! cześć!
приветствовать witać: witam *несов.*
привисленский nadwiślański, -ка, -kie
привлекательный atrakcyjny, -а, -е
приглашать zapraszać: zapraszam *несов.*
приглашать на танец prosić do tańca *несов.*
пригородный поезд pociąg podmiejski *м.*
приготовить przygotować: przygotowuję, przygotowuje *сов.*

приготовить (сварить) ugotować: ugotuję, ugotuje *сов.*
приезд przyjazd, -у *м.*
приезжать przyjeżdżać: przyjeżdżam *несов.*
прием przyjęcie *с.*
приехать przyjechać: przyjadę, przyjedzie *сов.*
приземление lądowanie *с.*
признать przyznać: przyznam *сов.*
призывать (воскликать) wołać: wołam *несов.*
прийти przyjść: przyjdę, przyjdzie *сов.*
прийти (наступить) nadejść: nadejdę, nadejdzie *сов.*
прийтись по вкусу (понравиться) (о еде) przypaść komuś do smaku *сов.*
примерить przymierzyć: przymierzę, przymierzę *сов.*
примерочная przymierzalnia *ж.*
принадлежности akcesoria *мн.*
принести przynieść: przyniosę, przyniesie *сов.*
принимать (кого-л. за кого-л.) brać kogoś za kogoś *несов.*
принимать (лекарство, наркотики) brać (lekarstwo, narkotyki) *несов.*
принцесса (королевна) królewna *ж.*
принять przyjąć: przyjmę, przyjmie *сов.*
принять душ wziąć prysznic *сов.*
принять лекарство wziąć lekarstwo *сов.*
принять участие (в чем-л.) wziąć udział (w czymś) *сов.*
приобрести (вид, черты и т. п.) przybrać: przybiorę, przybierze *сов.*
приоритетный (пользующийся преимущественными правами) priorytetowy, -а, -е
припев refren, -у *м.*
прихожая przedpokój, -оju *м.*
причесан(ный) uczesany, -а, -е
причесать uczesać: uczeszę, uczesze *сов.*
приятель kolega *м.*
приятельница koleżanka *ж.*
приятно przyjemnie, miło
приятного аппетита! smacznego!
приятный przyjemny, -а, -е

пробивать wybijać: wybijam *несов.*
пробка (в том числе автомобильная) kołerek, -rka *м.*
проверить sprawdzić: sprawdzę, sprawdzi *сов.*
проверять sprawdzać: sprawdzam *несов.*
проводник konduktor *м.*
проводница konduktorka *ж.*
провождать odprowadzać: odprowadzam *несов.*
провожающий odprowadzając/y, -а, -е
провозгласить (поднять) тост wznieść toast *сов.*
программа program, -у *м.*
прогулка spacer, -у *м.*
продавать sprzedawać: sprzedaję, sprzedaje *несов.*
продавец ekspedient *м.*
продащица ekspedientka *ж.*
продажа sprzedaż *ж.*
продажа по сниженной цене promocja *ж.*
продвигаться posuwać się: posuwam się *несов.*
продлиться potrwać: potrwa *сов.*
продовольственный spożywczy, -а, -е
продолжаться trwać: trwa *несов.*
продолжение przedłużenie *с.*
продолжиться potrwać: potrwa *сов.*
продукт artykuł, -у *м.*
продукты (питания) artykuły spożywcze *мн.*
проежая часть jezdnia *ж.*
прозевать (пропустить, проворопить) przegapić: przegapię, przegapi *сов.*
произведение dzieło *с.*, utwór, -огу *м.*
произвести на кого-л. впечатление zrobić na kimś wrażenie *сов.*
произойти (случиться, приключиться с кем-л.) przydarzyć się (komuś): przydarzy się *сов.*
происходить (брать свое начало) pochodzić: pochodzę, pochodzi *несов.*
происходить (иметь место, состояться) odbywać się: odbywa się *несов.*

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а пройти (миновать) minąć: minę, minie *сов.*
б **протомовары** artykuły przemysłowe *мн.*
в **промышленность** przemysł *м.*
в **промышленный** przemysłowy, -а, -е
г **прописка** zameldowanie *с.*
д **прописной листок** (листок на проживание в гостинице) karta meldunkowa *ж.*
е **прополоскать** wypłukać: wypłucze, wypłucze *сов.*
ж **пропылесосить** odkurzyć: odkurzę, odkurzy *сов.*
з **просить** prosić: proszę, prosi *несов.*
и **просить** (что-л. дать/передать) prosić o coś *несов.*
й **прославленный** słynny, -а, -е
к **просматривать** przeglądać: przeglądam *несов.*
л **проснуться** obudzić się: obudzę się, obudzi się *сов.*
м **просо** proso *с.*
н **простить** wybaczyć (co komu): wybaczę, wybaczy *сов.*
о **простой** prosty, -а, -е
о **просьба** prośba *ж.*
п **протезист** protetyk *м.*
п **против** przeciw + *дат. п.* (*предлог*)
р **противопоказан(ный)** przeciwwskazany, -а, -е
с **противоположный** odwrotny, -а, -е
т **противоречить** (не соответствовать) przeczyć (czemuś): przeczę, przeczy *несов.*
у **потрубить** zatębić: zatębię, zatębi *сов.*
ф **профессиональный** fachowy, -а, -е
х **профессия** zawód, -odu *м.*
ц **прохладный** chłodny, -а, -е
ч **прохожий** przecho/dzień, -dnia *м.*
ш **прочитать** przeczytać: przeczytam *сов.*
щ **прошлый** ubiegły, -а, -е
э **пруд** staw, -у *м.*
э **прыгать** (скакать) skakać: skacze, skacze *несов.*
ю **прямо** prosto; wprost
я **прямое сообщение** połączenie bezpośrednie *с.*
я **прямой** prosty, -а, -е

пряники pierniki *мн.* (*им. п. ед. ч.* piernik, -а *м.*)
публичная лекция odczyt, -у *м.*
пуговица guzik, -а *м.*
пустой pusty, -а, -е
пустяк (мелочь) drobiazg, -у *м.*
пустяки (маловажное дело) byle co
путешествие podróż *ж.*
путешествовать podróżować: podróżuję, podróżuje *несов.*
путь (железнодорожный) tor, -у *м.*
пушистый puszysty, -а, -е
пьеса sztuka *ж.*
пятидесятый pięćdziesiąty, -а, -е
пятикомнатный pięciopokojowy, -а, -е
пятнадцатый piętnasty, -а, -е
пятнадцать piętnaście
пятница piątek, -tku *м.*
пятый piąty, -а, -е
пять pięć
пятьдесят pięćdziesiąt
пятьдесят лет pięćdziesiątka *ж.*
пятьсот pięćset

Р
работа praca *ж.*, robota *ж.*
работать pracować: pracuję, pracuje *несов.*
работать (быть открытым — о магазине и т. п.) być czynnym *несов.*
работник pracownik *м.*
равняться równać się: równam się, równa się *несов.*
рад (был) доставить вам удовольствие (вежливый ответ на выражение благодарности) całą przyjemność po mojej stronie
радио radio *с.*
Радом (город в Польше) Rado/m, -mia *м.*
раз raz, -у *м.*
разбудить obudzić: obudzę, obudzi *сов.*
развлекаться (веселиться) bawić: bawię się, bawi się *несов.*
развлечение (забава) rozrywka *ж.*, zabawa *ж.*
развлечение (нечто занимательное и интересное) atrakcja *ж.*
разговаривать rozmawiać: rozmawiam *несов.*
разговор rozmowa *ж.*
раздаваться rozlegać się: rozlega się *несов.*

разиня (ротозей) gara *ж.*, *м.*
различаться różnić się: różnie się, różni się *несов.*
различный różny, -а, -е
разменять (деньги) rozmienić: rozmiennie, rozmienni *сов.*
размер rozmiar, -у *м.*
размеры wymiary *мн.* (*им. п. ед. ч.* wymiar, -у *м.*)
размещен(ный) umieszczony, -а, -е
разного возраста w różnym wieku
разносить roznosić: roznoszę, roznosi *несов.*
разный różny, -а, -е
разрешать pozwalać: pozwalam *несов.*
разрешение (на что-л.) zezwolenie (na co) *с.*
разрядка (психическая и физическая) relaks, -у *м.*
район (города) dzielnica *ж.*
раковина (санитарное устройство) zlew, -у *м.*
ранний wczesny, -а, -е
рано wcześniej
раскрошиться (постепенно разрушиться — о пломбе, зубе) wykruszyć się: wykruszę się, wykruszy się *сов.*
распаковать rozpakować: rozpakuję, rozpakuje *сов.*
расписание rozkład, -у *м.*
расписание поездов rozkład jazdy *м.*, rozkład pociągów *м.*
распоряжение dyspozycja *ж.*
рассеянность nieuwaga *ж.*
рассказать opowiedzieć: opowiem, opowie *сов.*
рассказывать opowiadać: opowiadam *несов.*
рассматривать oglądać: oglądam *несов.*
рассольник zupa ogórkowa *ж.*
ратуша ratusz, -а *м.*
реагировать (на что-л.) reagować (na coś): reaguję, reaguje *несов.*
ребенок dziecko *с.*
редакция redakcja *ж.*
редиска rzodkiewka *ж.*
редко rzadko
редкость rzadkość *ж.*
режиссер reżyser *м.*
резиденция siedziba *ж.*
река rzeka *ж.*

реклама reklama *жс.*
 рекомендовать polecać: polecam *несов.*
 ремень pas, -а *м.*
 ремонт naprawa *жс.*
 ренессансный (в стиле ренесанс) renesansowy, -а, -е
 рентген prześwietlenie *с.*
 Республика Польша Rzeczpospolita Polska, *под. п.* Rzeczpospolitej Polskiej *жс.*
 ресторан restauracja *жс.*
 рецепт recepta *жс.*
 решать (иметь решающее значение) decydować (о czymś): decyduję, decyduje *несов.*
 решить postanowić: postanowie, postanowi *сов.*
 Рим Rzym, -у *м.*
 рис ryż, -у *м.*
 рисунк gysu/nek, -nku *м.*
 род rodzaj, -у *м.*
 родители rodzice *мн.*
 родить(ся) urodzić (się): urodzę (się), urodzi (się) *сов.*
 родственник krewny *м.*
 рождественский bożonarodzeniowy, -а, -е
 Рождество Boże Narodzenie *с.*
 роза róża *жс.*
 розетка (для электроприборов) gniazdko *с.*
 розовый różowy, -а, -е
 рок (муз.) rock, -а *м.*
 рок-музыка muzyka rockowa *жс.*
 рок-музыкант muzyk rockowy *м.*
 роль rola *жс.*
 романский (в романском стиле) romański, -ка, -kie
 Россия Rosja *жс.*
 рост wzrost, -у *м.*
 рот usta *мн.*
 рубашка koszula *жс.*
 рубленый (провернутый в мясорубке) mielony, -а, -е
 рубль rubel, rubla *м.*
 рубцы (кулинарн.) flaki *мн.*
 рука ręka *жс.*
 рукав rękaw, -а *м.*
 руководитель kierownik *м.*
 рулет rolada *жс.*
 руль kierownica *жс.*
 рулька (кулинарн.) golonka *жс.*
 румын Rumun *м.*
 Румыния Rumunia *жс.*
 румынка Rumunka *жс.*

русская (россиянка) Rosjanka *жс.*
 русский rosyjski, -ка, -kie
 русский (россиянин) Rosjanin *м.*
 ручка (уменьш. от рука) rączka *жс.*
 рыба ryba *жс.*
 рыбный rybny, -а, -е
 рыжик (гриб) rydz, -а *м.*
 рядом obok

С

с z, ze + твор. п.; od + род. п.; o + предл. п. (предлог)
 с удовольствием chętnie, z przyjemnością
 сабля szabla *жс.*
 садик (уменьш. от сад) ogróddek, -dka *м.* (уменьш. от ogród, -odu *м.*)
 садиться zasiadać: zasiadam *несов.*
 садово-огородный участок działka *жс.*
 салат (блюдо) sałatka *жс.*
 салат (зеленый) sałata *жс.*
 салат из свежих овощей sałatkowa *жс.*
 салат из свежих огурцов mizeria *жс.*
 салон salon, -у *м.*
 салфетка serwetka *жс.*
 сам sam
 самолет samolot, -у *м.*
 самообслуживание samoobsługowy, -а, -е (прилаг. от samoobsługa *жс.*)
 самостоятельно we własnym zakresie
 самоучитель samouczek, -czka *м.*
 сантехник hydraulik *м.*
 сантиметр centymetr, -а *м.*
 сапог but, -а *м.*
 сапожки kozaczki *мн.*
 сапожная щетка (щетка для обуви) szczotka do obuwia *жс.*
 сапожник szewc *м.*
 Саска Кемпа (Саксонский Остров — район в Варшаве) Saska Kępa *жс.*
 сахар cukier, -у *м.*
 свежий świeży, -а, -е
 свекла собират. buraki *мн.* (им. п. ед. ч. burak, -а *м.*)
 свекольник barszcz, -у *м.*
 свекор teściu *м.*
 свекор и свекровь teściowie *мн.*
 свекровь teściowa *жс.*

сверление (о зубах) borowanie *с.*
 свернуть skrócić: skrócę, skróci *сов.*
 свет światło *с.*
 светить świecić: świecę, świeci *несов.*
 светлый jasny, -а, -е
 световой świetlny, -а, -е
 свечка świeczka *жс.*
 свидание (рандеву) randka *жс.*
 свиная отбивная kotlet schabowy *м.*, schab, -у *м.*
 свинина wieprzowina *жс.*
 свиное соленое или копченое сало słonina *жс.* (уменьш. от słonina *жс.*)
 свиной wieprzowy, -а, -е
 свитер swe/ter, -tra *м.*
 свитерок (уменьш. от sweter) sweterek, -rka *м.*
 свободный wolny, -а, -е
 свободный (об одежде) luźny, -а, -е
 свой swój, swoja, swoje
 сворачивать skręcać: skręcam *несов.*
 свояченица szwagierka *жс.*
 связан(ный) związany, -а, -е
 связать związać: zwiążę, zwiąże *сов.*
 связь (сообщение) połączenie *с.*
 святить (освящать) święcić: święcę, święci *несов.*
 святой (священный) święty, -а, -е
 святыня świętość *жс.*
 сдача reszta *жс.*
 сдача внаем wynajem, -mu *м.*
 сделать zrobić: zrobię, zrobi *сов.*
 сделаться zrobić się: zrobię się, zrobi się *сов.*
 сдоба ciasto *с.*
 себе sobie (дат.-предл. п. возвратного местоимения)
 себя siebie (род.-вин. п. возвратного местоимения)
 северный północny, -а, -е
 северо-восток północny wschód *м.*
 северо-запад północny zachód *м.*
 сегодня dziś, dzisiaj
 сегодняшний dzisiejszy, -а, -е
 седло барашка comber, -bra barani *м.*
 седой siwy, -а, -е
 седьмой siódmy, -а, -е

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а	сейчас zaraz	скрипач skrzy/pek, -пка м.	смысл sens, -у м.
б	сектор sektor, -а м.	скромно skromnie	сначала najpierw
в	сельдерей seler, -а м.	скромность skromność жс.	снова znów
г	семейный rodzinny/y, -а, -е	скульптор (резчик) rzeźbiarz жс.	снять zdjąć: zdjęć, zdjęcie сов.
д	семидесятый siedemdziesiąt/y, -а, -е	скульптура rzeźba жс.	со словами уважения (с уважением) z wyrazami poważania
е	семнадцать siedemnaście	скупой skąpy/y, -а, -е	собака pies, psa м.
ж	семь siedem	скучать nudzić się: nudzę się, nudzi się несов.	собираться zbierać się: zbieram się несов.
з	семе́дцать siedemnaście	скучный nudny/y, -а, -е	собираться (в дорогу) wybierać się: wybieram się несов.
и	семе́дцать siedemnaście	слабо słabo	соблюдать (что-л.) przestrzegać (czegoś)
й	семе́дцать siedemnaście	слава bogu dzięki Bogu	собрание (коллекция) zbiory мн. (им. п. ед. ч. zbiór, -ору м.)
к	семе́дцать siedemnaście	сладкий słod/ki, -ка, -kie	собственными глазами na własne oczy
л	семе́дцать siedemnaście	сладости słodycze мн. (им. п. ед. ч. słodycz жс.)	совершенно (совсем) zupełnie
м	семе́дцать siedemnaście	следовательно więc	совет rada жс.
н	семе́дцать siedemnaście	следовать (надлежать) należeć: należy сов.	советовать radzić: radzę, radzi несов.
о	семе́дцать siedemnaście	следующий następny/y, -а, -е	современный współczesny/y, -а, -е
п	семе́дцать siedemnaście	слепень bąk, -а м.	совсем (при отрицании) wcale
р	семе́дцать siedemnaście	сливки śmietanka жс.	согласен (ладно) zgoda!
с	семе́дцать siedemnaście	сливочный śmietankowy/y, -а, -е	согласие zgoda жс.
т	семе́дцать siedemnaście	сливы sobieram. śliwki мн. (им. п. ед. ч. śliwka жс.)	согласиться zgodzić się: zgodzę się, zgodzi się сов.
у	семе́дцать siedemnaście	слишком za, za nadto, zbyt	согласно (в соответствии с чем-л.) zgodnie
ф	семе́дцать siedemnaście	словак Słowak м.	согласовать uzgodnić: uzgodnię, uzgodni сов.
х	семе́дцать siedemnaście	словарь słownik, -а м.	соглашаться (совпадать) zgadzać się: zgadzam się несов.
ц	семе́дцать siedemnaście	словачка Słowaczka жс.	соединить(ся) (по телефону) połączyć (się): połączę (się), połączy (się) сов.
ч	семе́дцать siedemnaście	словенец Słowe/niec, -ńca м.	соединиться złączyć się: złączę się, złączy się сов.
ш	семе́дцать siedemnaście	словенка Słowenka жс.	сойти zejść: zejść, zejście сов.
щ	семе́дцать siedemnaście	сложить (сочинить, написать) skomponować: skomponuję, skomponuje сов.	сок sok, -у м.
э	семе́дцать siedemnaście	сломать(ся) złamać (się): złamię (się) сов.	солдат żołnierz м.
ю	семе́дцать siedemnaście	служащая urzędniczka жс.	соленый (об огурце) kiszony/y, -а, -е
я	семе́дцать siedemnaście	служашая в бюро приема (в гостинице) recepcjonistka жс.	солидный solidny/y, -а, -е
		служащий urzędnik м.	солнце słońce с.
		служить służyć: służę, służy несов.	соломинка słomka жс.
		случай (удобный) okazja жс.	соль sól, soli жс.
		слушать (что-л.) słuchać (czego): słucham несов.	сольный концерт recital, -у м.
		слышно słychać	сообщить podać: podam, poda, 3-е л. мн. ч. podadzą сов.
		смело śmiało	соперничество rywalizacja жс.
		смелый śmiały/y, -а, -е	Сопот (город в Польше) Sopot, -у м.
		менять zmieniać: zmieniam несов.	сопровождать (кого-л., что-л.) towarzyszyć (komuś, czemuś): towarzyszę, towarzyszy несов.
		смерть śmierć жс.	
		смесь mieszanka жс.	
		сметана śmietana жс.	
		смех śmiech, -у м.	
		смотреть patrzeć: patrzę, patrzy несов.	
		смотреть по телевизору oglądać w telewizji сов.	

соревнования zawody *мн.*
сорок czterdzieści
сороковой czterdziest/y, -а, -е
сорт gatunek, -nku *м.*
соседний sąsiedni, -nia, -nie
сосиски parówki *мн.* (*им. п. ед. ч.* parówka *ж.*)
составлять (являться) stanowić: stanowię, stanowi *несов.*
составлять (план и т. п.) układać: układaм *несов.*
составлять (равняться чему-л.) wynosić: wynoszę, wynosi *несов.*
состоятельный (богатый) zamożny, -а, -е
состояться (произойти) odbyć się: odbędzie się *сов.*
сосуд (посуда — один предмет) naczynie *с.*
сотрудник pracownik *м.*
союз sos, -u *м.*
сохраниться zachować się: zachowam się *сов.*; ocalać: ocaleję, ocaleje *сов.*
сочельник Wigilia *ж.*
союз (уния) unia *ж.*
спальный вагон wagon sypialny *м.*
спаржа szparag, -а *м.*
спаржевый szparagowy, -а, -е
спасибо dziękuję (*1-е л. ед. ч. наст. вр. глагола* dziękować *несов.* благодарить)
спасти (кого-л. от кого-л., чего-л.) uratować (когоś przed kimś/ czymś): uratuję, uratuje *сов.*
спать spać: śpię, śpi *несов.*
спешка pośpiech, -u *м.*
спидометр szybkościomierz, -а *м.*
спина plecy *мн.*
список lista *ж.*
спичка zapalka *ж.*
сплюнуть spluć: splunę, splunie *сов.*
спокойно spokojnie
спокойной ночи (пожелание) dobranoc
спортивный sportowy, -а, -е
спортивный костюм dresy, -ów *мн.*
спорттовары artykuły sportowe *мн.*
спрашивать pytać: pytam *несов.*
спросить zapytać: zapytam *сов.*
спускаться schodzić: schodzę, schodzi *несов.*

спускаться (на лифте) zjeżdżać: zjeżdżam *несов.*
спустить (о колесе) nawalić: nawalę, nawali *сов.*
сравнение porównanie *с.*
сравнить porównać: porównam *сов.*
сражаться walczyć: walczę, walczу *несов.*
сразу od razu
сразу (же) natychmiast
среда środa *ж.*
среди wśród + *род. п. (предлог)*
средневековый średniowieczny, -а, -е
средство środek, -dka *м.*
средство (против чего-л.) sposób, -obu *м.* (на coś)
срочный pilny, -а, -е
ставить stawiać: stawiam *несов.*
ставка stawka *ж.*
стадион stadion, -u *м.*
становиться (происходить) stać się: staję się, staje się *несов.*
танцевать tańczyć (czego: tańca, walca и т. д.): zatańczę, zatańczy *сов.*
станция stacja *ж.*
станция назначения stacja docelowa *ж.*
станция обслуживания stacja obsługi *ж.*
стараться starać się: staram się *несов.*
Старе Място — Старый город (средневековая часть западно-европейского города, в данном случае Варшавы) Stare Miasto *с.*, Starówka *ж.*
старосветский staroświecki, -ka, -kie
старт start, -u *м.*
старушка staruszka *ж.*
старый star/y, -а, -е; dawny, -а, -е
стать (произойти, случиться) stać się: stanę się, stanie się *сов.*
стебель źdźbło *с.*
стекло szkło *с.*
стена ściana *ж.*
стечение обстоятельств zbieg, -u okoliczności *м.*
стихотворение, стих wiersz, -а *м.*
сто sto
сто лет (традиционное пожелание имениннику, виновнику

торжества — прожить 100 лет) sto lat!
стоять kosztować: kosztuję, kosztuję *несов.*
стол stół, stołu *м.*; **письменный стол** biurko *с.*
столб słup, -а *м.*
столик stolik, -а *м.*, stoli/czek, -czka *м.* (*уменьш.* от stolik, -а *м.*)
столик на двоих (на два лица) stolik na dwie osoby *м.*
столица stolica *ж.*
столовая jadalnia *ж.*, stołówka *ж.*
столько tyle
столько же tyleż
сторона strona *ж.*
стоянка (поезда) postój, -oju *м.*
стоять stać: stoję, stoi *несов.*
стоять в воротах *спорт.* stać w bramce
страдать (от чего-л.) cierpieć (на coś) *несов.*
стражник strażnik *м.*
страна (край) kraj, -u *м.*, kraina *ж.*
странный (удивительный) dziwny, -а, -е
Страстная суббота (последняя суббота перед Пасхой) Wielka Sobota *ж.*
страховой ubezpieczeniowy, -а, -е
страховой полис polisa ubezpieczeniowa *ж.*
страшный straszny, -а, -е
стрела strzala *ж.*
стручковая фасоль fasolka szparagowa *ж.*
стручковый szparagowy, -а, -е
студент student *м.*
студентка studentka *ж.*
студень из свиных ножек półki wieprzowe w galarecie *мн.*
стюард steward *м.*
стюардесса stewardesa *ж.*
суббота sobota *ж.*
Сувалки (город в Польше) Suwałki, -łk *мн.*
сувенир (вещь, связанная с памятью о ком-л./чем-л.) pamiątka *ж.*
судак sandacz *м.*
судебный sądowy, -а, -е
судно (катер) на подводных крыльях (ракета) wodolot, -u *м.*

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а	судьба los, -у м.	творог ser, -a biały м.	техпаспорт (регистрационный талон) karta rejestracyjna жс.
б	Сукенницы (название торговых рядов в Кракове) Sukienice мн.	творожник (сырник) sernik, -а м.	теща teściowa жс.
в	сумка torba жс.	творожок twaro/żek, -żka м.	тип typ, -у м.
в	сумочка torebka жс.	театр teatr, -у м.	тихий cich/y, -а, -е
г	суп zupa жс.	театральный teatraln/y, -а, -е	тихо cicho
г	суп из цветной капусты zupa kalafiorowa жс.	текст tekst, -у м.	ткань tkanina жс.
д	суп с крупой krupnik, -у м.	телевидение telewizja жс.	то есть czyli
е	супермаркет supermarket, -у м., supersam, -у м.	телевизор telewizor, -а м.	товар artykuł, -у м.
е	сутки doba жс.	телеграмма telegram, -у м.	«Товары народных промыслов» (сеть фирменных магазинов) Cerpelia // CPLiA жс.
ж	суточный (действительный в течение суток) dobow/y, -а, -е	телеграфный бланк blankiet na telegram м.	тогдашний ówczesn/y, -а, -е
з	сухой (о вине) wytrawn/y, -а, -е	тележка wó/żek, -zka м.	тоже też
и	сушеные южные фрукты (фиги, миндаль, финики, изюм) bakalie мн.	телепрограмма program telewizyjny м.	толстый grub/ -а, -у
й	сушеный suszon/y, -а, -е	телефон telefon, -у м.	только tylko
к	существовать istnieć: istnieje, istnieje несов.	телефонная трубка słuchawka жс.	томат pomidor, -а м.
л	сфера (область) zakres, -у м.	телефонный telefoniczn/y, -а, -е	томатный pomidorow/y, -а, -е
л	сходить schodzić: schodzę, schodzi несов.	телефонный автомат automat, -у telefoniczny м.	томатный суп zupa pomidorowa // pomidorowa жс.
м	счастливый szczęśliw/y, -а, -е	тело ciało с.	тонкий szczupł/y, -а, -е
н	счастье szczęście с.	телячий cieler/y, -а, -е	тонко cienko
н	счет rachunek, -nku м.	тема temat, -у м.	тоннель tunel, -у м.
о	считать liczyć: liczę, liczy несов.	темно ciemno	торговая точка punkt sprzedaży м.
п	считать (полагать), что uważać, że несов.	темно-коричневый ciemnobrązow/y, -а, -е	торговля hand/-el, -lu м.
р	съесть zjeść: zjem, zje, 3-е л. мн. ч. zjedzą сов.	темно-синий granatow/y, -а, -е	торговый handlow/y, -а, -е
с	Т	темный ciemn/y, -а, -е	торжественно uroczystie
т	табачный tytoniow/y, -а, -е	температура temperatura жс.	тормоза hamulce мн. (им. п. ед. ч. hamu/lec, -lca м.)
у	таблетка tabletka жс.	теоретически teoretycznie	торопить ponaglać: ponaglam несов.
у	так же, как tak samo jak	тепло суц. ciepło с.	торопиться spieszyć się: spieszę się, spieszy się несов.
ф	так как бо (союз)	тепло нареч. ciepło	торт tort, -у м.
ф	так называемый tak zwany	теплый ciepł/y, -а, -е	Торунь (город в Польше) Toruń, -nia м.
х	также również; także; też	терапия terapia жс.	тост toast, -у м.
х	такой ta/ki, -ka, -kie	Тересполь (город в Польше) Terespol, -а м.	тот (ta, to) tamten, tamta, tamto
ц	такси taksówka жс.	термометр termometr, -у м.	тот же ten sam
ц	таксист taksówkarz м.	терпеливо cierpliwie	точно dokładnie, ściśle
ч	талия pas, -а м.	терпеливый cierpliwy/y, -а, -е	точный ściśł/y, -а, -е
ч	талон на завтрак (в гостинице) karteczka na śniadanie жс.	терпение cierpliwość жс.	травма uraz, -у м.
ш	там tam	терпеть (выносить) cierpieć: cierpieć, cierpi несов. (обычно с отрицанием: nie cierpieć, nie cierpi); znosić: znoszę, znosi несов.	травяной (из лекарственных трав) ziołow/y, -а, -е
ш	таможенный celn/y, -а, -е	тесный ciasn/y, -а, -е	трамвай tramwaj, -у м.
щ	танец ta/niac, -ńca м.	тесто ciasto с.	трамвайный tramwajow/y, -а, -е
э	танцевать tańczyć: tańczę, tańczy несов.	тесть teść м.	транспорт komunikacja жс.
ю	татарин Tatar м.	тесть и теща teściowie мн.	транспортное средство środek lokomocji м.
ю	татарский tatars/ki, -ka, -kie	тетя ciocia жс.	требовать wymagać: wymagam сов.
я	тащить (нести) dźwigać: dźwigam несов.	тетя (жена дяди по матери) wujenka жс.	требовать чего-л. (нуждаться в чем-л.) potrzebować (czegoś): potrzebuje, potrzebuje несов.
я		тетя (жена дяди по отцу) stryjenka жс.	тревога alarm, -у м.
я		тетя с дядей (по матери) wujostwo с.	трезвенник abstynent м.

треска dorsz, -а м.
 третий trzeci/i, -ia, -ie
 три trzy
 тридцатый trzydziesty/y, -а, -е
 тридцать trzydzieści
 тринадцатый trzynasty/y, -а, -е
 тринадцать trzynaście
 триста trzysta
 трогаться (двигаться) ruszać:
 ruszam несов.
 тройка, трое trójka жс.
 труба (муз.) trąbka жс.
 трубач trębacz м.
 трудный trudny/y, -а, -е
 туалет toaleta жс.
 туалет (уборная) ubikacja жс.
 куда и обратно tam i z powrotem
 туман mgła жс.
 тупой tępy/y, -а, -е
 турецкий turec/ki, -ka, -kie
 турист turysta м.
 туристка turystka жс.
 тут tu
 туфля panto/fel, -fla м.
 гуча chmura жс.
 тушенный duszon/y, -а, -е
 тщательно dokładnie
 ты ty
 тысяча tysiąc, -а м.
 тысячный tysięczny/y, -а, -е,
 tysiączny/y, -а, -е
 тюльпан tulipan, -а м.
 тяжелый cięż/ki, -ka, -kie

У

у (при; на) przy + предл. п. (предлог)
 у (под) pod + твор. п. (предлог)
 убежать uciekać: uciekam несов.
 убирать (отодвигать) usuwać:
 usuwam, usuwasz несов.
 убираться (наводить порядок)
 robić porządki несов.
 убрать (отодвинуть) usunąć:
 usunę, usunie сов.
 уважаемый szanowny/y, -а, -е
 уважение poważanie с.,
 szacunek, -nku м.
 увеличиваться (на что-л.) zwięks-
 зать się (о со): zwiększam się
 несов.
 уверование uwierzenie с.
 увидеть zobaczyć: zobaczę, zoba-
 czy сов.
 увы (к сожалению) niestety
 (междометие)

угол ką, -а м.
 угол (улицы) róg, rogu м.
 угорь węgorz м.
 удалисть (вырвать) зуб usunąć ząb
 сов.
 удалять (вырывать) зубы usuwać
 zęby несов.
 удариться uderzyć się: uderzę się,
 uderzy się сов.
 ударные инструменты perkus-
 ja жс.
 удалться udać się: uda się сов.
 удачного пути! (букв. широкой
 дороги — пожелание води-
 телю) szerokiej drogi!
 удачный udany/y, -а, -е
 удобный wygodny/y, -а, -е
 удобства wygody мн. (им. п. ед. ч.
 wygoda жс.)
 удовольствие przyjemność жс.
 удостоверение legitymacja жс.
 удостоверение личности (поль-
 ский паспорт) dowód, -u osobi-
 sty м.
 уезжать (выезжать) wyjeżdżać:
 wyjeżdżam несов.
 уехать (выехать) wyjechać:
 wyjadę, wyjedzie сов.
 уж (аж) aż (частица)
 ужасный okropny/y, -а, -е
 уже już
 ужин kolacja жс.
 узбекский uzbek/ki, -ka, -kie
 узкий wąski, -ka, -kie
 узко wąsko
 узнавать познавать: poznać,
 poznaje несов.
 узнать dowiedzieć się: dowiem
 się, dowie się, 3-е л. мн. ч.
 dowiedzą się сов.
 уик-энд (конец недели, выход-
 ные) weekend, -u м.
 указанный (рекомендованный)
 wskazany/y, -а, -е
 указать wskazać: wskażę, wskaże
 сов.
 указывать wskazywać: wskazuję,
 wskazuje несов.
 укоротить skrócić: skrócę, skróci
 сов.
 украинский ukraiński/ki, -ka, -kie
 украсить udekorować: udekoruję,
 udekoruje сов.
 украшать zdobić: zdobię, zdobi
 несов.
 украшение przybranie с.

украшенный zdobiony/y, -а, -е
 укропчик (уменьш. от укроп)
 kope/rek, -rku м. (уменьш.
 от ko/per, -rku м.)
 уладить (устроить) załatwić:
 załatwię, załatwi сов.
 улаживать (дела) załatwiać
 interesy несов.
 улица ulica жс.
 улица (перпендикулярная дан-
 ной улице) przecznicza жс.
 улочка uliczka жс.
 умереть umrzeć: umrę, umrze сов.
 умерли (мертвы) nie żyją
 уместиться zmieścić się: zmiesz-
 czę się, zmieści się сов.
 уметь umieć: umiem несов.
 умно mądrze
 умный mądry/y, -а, -е
 универмаг dom towarowy м.
 университет uniwersytet, -u м.
 упасть upaść: upadnę, upadnie
 сов.; spaść: spadnę, spadnie сов.
 упасть (опрокинуться) przewró-
 cić się: przewrócę się, przewróci
 się сов.
 упасть (снизиться: о темпера-
 туре) spaść: spadnę, spadnie
 сов.
 упасть в обморок zemdleć: ze-
 mdleję, zemdleje сов.
 упомянуть wymienić: wymienię,
 wymieni сов.
 употреблять (что-л.): używać
 (czegoś): używam несов.
 употреблять сверх нормы
 nadużywać (czegoś): nadużywam
 несов.
 ура! hurra! (междометие)
 уровень poziom, -u м.
 урок lekcja жс.
 условиться umówić się: umówię
 się, umówi się сов.
 условленный (согласованный)
 umówiony/y, -а, -е
 услуги (сфера обслуживания)
 usługi мн. (им. п. ед. ч. usługa жс.)
 услышать usłyszeć: usłyszę, usły-
 szy сов.
 Успение Zaśnięcie с.
 успеть zdążyć: zdążę, zdąży сов.
 успех powodzenie с., sukces, -u м.
 усталый (уставший) zmęczony/y,
 -а, -е
 установка для кондициониро-
 вания воздуха klimatyzacja жс.

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

а уступить ustąpić: ustąpię, ustąpi
сов.

б утка kaczka ж.

в утомить zmęczyć: zmęczę,
zmęczy сов.

г утро (утром) rano

д уф! uf! (междометие)

е уцелеть ocaleć: ocaleję, ocaleje
сов.

ж ухо ucho с.

з участие udział, -у м.

и учеба nauka ж.

й учебник podręcznik, -а м.

к ученик uczeń, -cznia м.

л ученица (школьница) uczennica ж.

м ученый uczony м.

н учет remanent, -у м.

о учитель nauczyciel м.

п учительница nauczycielka ж.

р учиться (чему-л.), изучать (что-л.) uczyć się (czego): uczyć się, uczy się несов.

с учреждение urząd, -ędu м.;
biuro с.

т **Ф** фазан bażant м.

у фамилия nazwisko с.

ф фанат (поклонник) fan м.

х фанат (фанатик) fanatyk м.

ц фара reflektor, -а м.

ч фарфор porcelana ж.

ш фаршированный nadziewany, -а, -е

щ фаселевый fasolowy/y, -а, -е

э фаселевый суп zupa fasolowa ж.

ю фасоль fasolka ж.

я февраль lut/y, -ego м.

ф фен (прибор для сушки волос) suszarka ж.

х фи́га (инжир) figa ж.

ц фигу́ра figura ж.

ч фигурка figurka ж.

ш фигурное катание jazda figurowa na lodzie ж.

щ филармония filharmonia ж.

э филе filet, -а /-у м.

ю филолог filolog м.

я финик daktyl, -а м.

финка Finka ж.

Финляндия Finlandia ж.

финн Fin м.

фирма firma ж.

фирменный магазин sklep firmowy ж.

фирменный firmowy/y, -а, -е

форель pstrąg м.

форзика ботанич. forsycja ж.

форма kondycja ж.

фортепьянный fortepianowy/y, -а, -е

фотографический fotograficzny/y, -а, -е

фототовары artykuły fotograficzne мн.

фраза fraza ж.

Франция Francja ж.

француженка Francuzka ж.

француз Francuz м.

французский francuski, -ка, -kie

Фредро (польский драматург XIX в.) Fredro, -у м.

фрикаделька pulpecik, -а м.

фрукт owoc, -а м.

фруктовый owocowy/y, -а, -е

футбол piłka nożna м.

футбольный piłkarski, -ка, -kie

х хватать chwycić: chwytam несов.

хейнал (сигнал времени, исполняемый трубачом на колокольне краковского костела Св. Девы Марии) hejnał, -у м.

химчистка pralnia chemiczna ж.

хитрый chytry/y, -а, -е

хлопчатобумажный (хлопковый) bawełnian/y, -а, -е

хмурый pochmurny/y, -а, -е

ходить chodźć: chodzę, chodzi несов.

ходить (многократно; хаживать), chadzać: chadzam несов.

хождение chodzenie с.

хозяин właściciel м.; gospodarz м.

хозяйка gospodyni ж.

холм wzgórze с.

холод zimno с.

холодильник lodówka ж.

холодно zimno

холодный zimny/y, -а, -е

хорошенького понемножку dość tego dobrego

хороший dobr/y, -а, -е

хорошо dobrze

хорошо (ладно, идет) dobra

хотеть chcieć: chcę, chce несов.

хотя chociaż

хранение przechowanie с.

хрен chrzan, -у м.

хрусталь собират. kryształy мн.

художник (живописец) malarz м.

худой szczupły/y, -а, -е

Ц

царить panować: panuje, panuje несов.

цвести kwitnąć: kwitnę, kwitnie несов.

цвет kolor, -у м.

цветная капуста kalafior, -а м.

цветок kwiat, -у м.

цветочница (продавщица цветов) kwiaciarka ж.

целевой (предназначенный для определенной цели) docelow/y, -а, -е

целый (весь) cały/y, -а, -е

цена cena ж.

центральный centralny/y, -а, -е

цепочка łańcu/szek, -szka м.

цыган Cygan м.

цыганка Cyganka ж.

цыпленок kurczak м., kurczę с.

Ч

чаевые napiw/ek, -ku м.

чаек (уменьш. от чай) herbatka ж.

чай herbata ж.

чайник czajnik, -а м.

час godzina ж.

час пик godzina szczytu ж.

часовня kaplica ж.

часовщик zegarmistrz м.

частица, частичка cząstka ж.

частный prywatny/y, -а, -е

часто często

часть część ж.

часы (большого размера: стенные, башенные и т. п.) zegar, -у м.

часы (небольшого размера: наручные, карманные и т. п.) zegar/ek, -ka м.

чашка filiżanka ж.

чей czyj, -а, -е

чек (в магазине) paragon, -у м.

человек człowiek м. (им. п. мн. ч. ludzie)

чем niż (сравнит. союз)

чемодан walizka ж.

чемодан (большой) waliza ж.

Ченстохова (город в Польше) Częstochowa ж.

через po + предл. п. (о действии в прошлом), za + вин. п.

(о действии в будущем)
(временной предлог);
przez + вин. п. (простран-
ственный предлог)
череп czaszka ж.
черная икра (осетровая) kawior
z jesiotra м.
черная смородина *собирает*.
porzeczeki мн. (им. п. ед. ч.
porzeczek ж.)
черника *собирает*. jagody мн.
(им. п. ед. ч. jagoda ж.)
черный czarn/y, -а, -е
черный кофе kawa czarna
черточка kreska ж.
чесночный czosnkow/y, -а, -е
честь cześć ж.
четверг czwart/ek, -ku м.
четвертый czwart/y, -а, -е
четверть часа (15 минут) kwad-
rans, -а м.
четыре cztery
четырееста czterysta
четырнадцатый czternast/y,
-а, -е
четырнадцать czternaście
чех Czech м.
Чехия Czechy мн.
чешка Czeszka ж.
чешский czes/ki, -ка, -kie
чисто czysto
чистый czyst/y, -а, -е
читать czytać: czytam *несов*.
член człon/ek, -ка м.
чокаться (рюмками, бокалами
и т. п.) trącać się: trącam się
(kieliszkami) *несов*.
чревоугодничество rozkosze
podniebienia мн.
что со (местоимение); że (союз)
чтобы aby, żeby (союз)
что-то coś
что-то такое coś takiego
чувствовать себя czuć się: czuję
się, czuje się *несов*.
чудесный cudown/y, -а, -е
чужой obc/y, -а, -е

Ш

шаг krok, -у м.
шампанское szampan, -а м.
шампиньоны pieczarki мн.
(им. п. ед. ч. pieczarka ж.)
шарф (кашне) szalik, -а м.
шашлык szaszłyk, -а м.
швед Swed м.
шведка Swedka ж.
шведский szwedz/ki, -ка, -kie
швейный krawiec/ki, -ка, -kie
швейцар portier м.
шейка (вид копчености) baleron,
-у м.
шелковый jedwabn/y, -а, -е
шерстяное одеяло koc, -а м.
шестидесятый sześćdziesiąt/y,
-а, -е
шестнадцатый szesnast/y, -а, -е
шестнадцать szesnaście
шестой szóst/y, -а, -е
шесть sześć
шестьдесят sześćdziesiąt
шестьсот sześćset
широкий szeroki, -ка, -kie
широко szeroko
шкаф szafa ж.
шкварки skwarki мн. (им. п.
ед. ч. skwarka ж.)
школа szkoła ж.
шляпа kapelusz, -а м.
шоколадный czekoladow/y, -а, -е
шофер kierowca м.
штаны spodnie мн.
штраф mandat, -у м.
шуба (меховая) futro с.
шум hałas, -у м., szum, -у м.
шумно gwaro, szumnie, hałaśliwie
шурин (брат жены) szwa/gier,
-гра м.
шутка żart, -у м.

Щ

щавелевый szczawiow/y, -а, -е
щавелевый суп zupa szczawio-
wa ж.
щетка szczotka ж.

щеточка szczoteczka ж.
Щецин (город в Польше) Szcze-
cin, -а м.
щи (кислые) kapuśniak, -а м.
щука szczupak м.

Э

экскурсия wycieczka ж.
экспресс pociąg ekspresowy м.
экспрессия ekspresja ж.
элегантный eleganc/ki, -ка, -kie
электрик elektryk м.
электрический elektryczn/y, -а, -е
эмоция emocja ж.
эскалатор schody ruchome мн.
этаж piętro с.
этот (эта, это) ten, ta, to

Ю

юбилей jubileusz, -у м.
ювелирный jubilers/ki, -ка, -kie
ювелирные изделия (ювелир-
ный салон) salon jubilerski м.
юг południe с.
юго-восток południowy
wschód м.
юго-запад południowy zachód м.
южный południow/y, -а, -е
юрист prawnik м.

Я

я ja (местоимение)
яблоко jabłko с.
яблочный jabłkow/y, -а, -е
явиться zgłosić się: zgłoszę się,
zgłosi się *сов*.
язык (кулинарн.) oz/ór, -ора м.
язык język, -а м.
яйцо jajko с., jajo с.
якобы rzekomo
яма jama ж.
январь stycz/eń, -nia м.
японец Japończyk м.
японка Japonka ж.
яркий jaskraw/y, -а, -е
ярмарка kiermasz, -у м.
ясный jasn/y, -а, -е

а
б
в
г
д
е
ж
з
и
й
к
л
м
н
о
п
р
с
т
у
ф
х
ц
ч
ш
щ
э
ю
я

СПИСОК ОЗВУЧЕННЫХ МАТЕРИАЛОВ НА CD

- Запись 1:** Урок 1. Упражнение 1.
Запись 2: Урок 2. Упражнения 1, 2, 3.
Диалог.
Запись 3: Урок 3. Текст 1. Текст 2.
Текст 3.
Запись 4: Урок 4. Текст 1. Текст 2.
Диалоги.
Запись 5: Урок 5. Текст 1. Текст 2.
Диалоги.
Запись 6: Урок 6. Текст 1. Текст 2.
Текст 3. Текст 4. Текст 5.
Запись 7: Урок 7. Текст 1. Текст 2.
Диалоги.
Запись 8: Урок 8. Текст 1. Диалоги.
Запись 9: Урок 9. Текст 1. Диалоги.
Запись 10: Урок 10. Текст 1. Текст 2.
Текст 3. Текст 4. Текст 5. Текст 6.
Запись 11: Урок 11. Текст 1. Текст 2.
Текст 3. Диалоги.
Запись 12: Урок 12. Текст 1. Диалоги.
Запись 13: Урок 13. Текст 1. Диалоги.
Запись 14: Урок 14. Текст 1. Текст 2.
Диалоги.
Запись 15: Урок 15. Текст 1. Текст 2.
Текст 3.
Запись 16: Урок 16. Текст 1.
Запись 17: Урок 17. Текст 1. Текст 2.
Диалоги.
Запись 18: Урок 18. Текст 1. Текст 2.
Текст 3. Диалоги.
Запись 19: Урок 19. Текст 1.
Текст 2. Текст 3. Текст 4. Текст 5.
Диалоги.
Запись 20: Урок 20. Текст 1. Текст 2.
Диалоги.
Запись 21: Урок 21. Текст 1. Текст 2.
Запись 22: Урок 22. Текст 1. Диалоги.
Запись 23: Урок 23. Текст 1. Текст 2.
Диалоги.
Запись 24: Урок 24. Текст 1. Диалоги.
Польские пословицы. Рекламы
бюро путешествий.
Запись 25: Урок 25. Текст 1.

СОДЕРЖАНИЕ

Символ с цифрой означает номер дорожки на аудиодиске.

Напутствие желающему изучить польский язык	3
Как работать с этой книгой	4

Урок 1

Графика и орфография польского языка

Польский алфавит	6
Сочетания sz, cz, rz, dz и ch	7
Надстрочные знаки и обозначение мягкости	7
Буквы j и i	7
Правила написания rz, ż, ó, u	8
Носовые буквы ę и ą	8
Буквы l и ł	8

Урок 2

Звуки польского языка

Гласные	9
Ударные и безударные гласные	9
Гласные a, e, i, u, o	9
Носовые звуки ę, ą	9
Таблица звуковых и буквенных соответствий гласных польского и русского языков	10
Согласные	11
Таблица звуковых и буквенных соответствий согласных польского и русского языков	12
 Диалог W Moskwie • В Москве	14
Мы в Польше: правила речевого этикета	14
Об употреблении слов pan и pani	14
Просим, извиняемся, благодарим, приветствуем, прощаемся	15

Мы спрашиваем и отвечаем	16

Урок 3

Poznajemy się • Мы знакомимся

 Текст 1. Kto to jest? • Кто это?	17
 Текст 2. Jadwiga — koleżanka Igora • Ядвига — приятельница Игоря	18
 Текст 3. Igor — przyjaciel Jadwigi • Игорь — друг Ядвиги	19
Грамматика	21
Глагол	21
Неопределенная форма глагола (инфинитив).	
Типы спряжения	21
Настоящее время	21
Имя существительное	22
Род и падеж существительных	22
Именительный падеж, единственное число	23
Родительный падеж, единственное число	23
Винительный падеж, единственное число	23
Родительный падеж после переходных глаголов	24
с отрицанием	24
Формы слов pan, pani, państwo	24
Имя прилагательное	25
Формы прилагательных мужского и женского рода в винительном падеже	25
единственного числа	25
Местоимение	25
Типы местоимений	25

Личные местоимения	25
Предлоги	26
Мы в Польше	26
Формы обращения	26
О польских фамилиях	27

Урок 4

Jak różny jest ten świat! • Какой разный этот мир!

 Текст 1. Igor zaczyna się uczyć polskiego • Игорь начинает изучать польский язык	27
 Текст 2. Igor układa zdania • Игорь составляет предложения	28
Грамматика	30
Глагол	30
Настоящее время. Формы 1-го и 3-го лица единственного числа	30
Имя существительное	31
Местоимения и прилагательные	31
Указательные местоимения. Именительный падеж единственного числа	31
Вопросительные местоимения и прилагательные. Именительный падеж единственного числа	31
Основа прилагательных	32
Роль прилагательных в предложении	32
Формы родительного и винительного падежей единственного числа прилагательных и местоимений	33
Формы винительного падежа единственного числа существительных и прилагательных	34

Обозначение принадлежности	35
☞ Dialogi • Диалоги	36

Урок 5

Metamorfozy • Метаморфозы

☞ Текст 1. Rodzina Jadwigi • Семья Ядвиги	37
☞ Текст 2. Cały świat jest teatrem • Весь мир — театр	38
Грамматика	40
Глагол	40
Спряжение глаголов в настоящем времени ...	40
Мы в Польше. Правила речевого этикета. Употребление личных форм глагола	43
Имя существительное	44
Особенности употребления числа	44
Склонение существительных. Образование форм творительного падежа	44
Употребление творительного падежа в предложении ..	46
Имя прилагательное	47
Склонение прилагательных ...	47
Родительный падеж	47
Творительный падеж	47
Существительные со склонением прилагательных	48
☞ Dialogi • Диалоги	49

Урок 6

Komu w drogę, temu czas! • Пора и в дорогу!

Podróż do Warszawy • Поездка в Варшаву	49
☞ Текст 1. Igor wybiera się do Warszawy • Игорь отправляется в Варшаву	49
☞ Текст 2. W pociągu Moskwa — Warszawa • В поезде Москва — Варшава	50
☞ Текст 3. Rozmowa konduktora z Igozem • Разговор проводника с Игорем	50
☞ Текст 4. Kontrola graniczna • На границе	50
☞ Текст 5. Odrpawa celna • Таможенный досмотр	50
Грамматика	53
Глагол	53
Неопределенная форма глагола — инфинитив ...	53

Совершенный и несовершенный вид ..	53
Спряжение глаголов. Настоящее время	53
Формы настоящего времени глаголов iść (идти), prosić (просить), widzieć (видеть), chodzić (ходить), nieść (нести), wieźć (везти)	54
Чередования согласных в основе форм настоящего времени ...	55
Спряжение глагола być (быть) в будущем времени ...	56
Имя существительное	56
Родительный падеж единственного числа существительных мужского рода	56
Родительный падеж множественного числа существительных мужского рода	57
Предложный падеж единственного числа ...	57
Чередования согласных в основе предложного падежа единственного числа	58
Предложный падеж единственного числа существительных	59
Дательный падеж существительных женского рода единственного числа ...	61
Звательная форма существительных мужского и женского рода	61
Имя прилагательное	62
Предложный падеж единственного числа ...	62
Окончания существительных и прилагательных мужского рода	62
Имя числительное	63
Liczmy po polsku do 40 • Считаем по-польски до 40 ...	63
Предлоги	64

Урок 7

Na Dworcu Centralnym • На Центральном вокзале

☞ Текст 1. Na peronie • На перроне	65
☞ Текст 2. W kantorze na Dworcu Centralnym • В пункте обмена на Центральном вокзале	65

Грамматика	68
Имя числительное	68
Liczmy po polsku od 50 do 400 • Считаем по-польски от 50 до 400	68
Мы в Польше	68
Liczmy pieniądze • Мы считаем деньги	68
Pe płacę? • Сколько я плачу? Ile to kosztuje? • Сколько это стоит?	68
Порядковые числительные (от 1 до 100)	69
Nazwy miesięcy • Названия месяцев	70
Обозначение даты — дня и месяца	71
Имя существительное	72
Именительный падеж множественного числа ..	72
Винительный падеж множественного числа ...	73
Форма именительного и винительного падежей множественного числа существительных	73
Имя прилагательное	74
Именительный и винительный падежи множественного числа ...	74
Утвердительные и отрицательные конструкции	75
Предлоги	76
☞ Dialogi • Диалоги	76

Урок 8

Lepiej późno niż wcale • Лучше поздно, чем никогда

☞ Текст 1. Wszystko dobre, co się dobrze kończy • Все хорошо, что хорошо кончается	77
Грамматика	80
Глагол	80
Форма прошедшего времени 3-го лица единственного числа	80
Спряжение глаголов. Настоящее время	81
Спряжение глагола musieć (быть должным) в настоящем времени	82
Спряжение глагола wiedzieć (знать) в настоящем времени	82
Местоимение	84
Склонение личных местоимений 3-го лица в единственном числе ...	84

Наречие	84
Наречия времени	84
Обозначение временной последовательности событий	85
Która jest godzina? • Сколько времени? Который час? ...	85
Управление глаголов	87
☞ Dialogi • Диалоги	88

Урок 9

Czy zawsze «kto pyta — nie błędzi»? •

Если вопрос задаешь,
всегда ли дорогу найдешь?

☞ Текст 1. Spacer po mieście • Прогулка по городу	88
Грамматика	91
Глагол	91
Настоящее время. Спряжение глаголов на -ować и -ywać	91
Спряжение глаголов rozumieć (понимать), umieć (уметь)	91
Простое будущее время ...	91
Образование форм простого будущего времени	92
Формы глагола iść (идти) и производных приставочных глаголов	93
Прошедшее время глаголов. Личные формы 1-го и 2-го лица единственного числа ..	95
Предлог o	96
Ориентация в пространстве	96
Мы в Польше. Обращение с просьбой-рекомендацией, советом	97
☞ Dialogi • Диалоги	98

Урок 10

Do wyboru, do koloru • На любой вкус

Czytamy warszawskie szyldy i wywieszki • Мы читаем варшавские вывески	98
☞ Текст 1. Handel • Торговля ...	98
☞ Текст 2. Sklepy • Магазины	99
☞ Текст 3. W księgarni • В книжном магазине	100
☞ Текст 4. Usługi • Сфера обслуживания	102

☞ Текст 5. Zakłady gastronomiczne • Предприятия общественного питания	103
☞ Текст 6. W lokalu «Rozkosze podniebienia» • В ресторане «Радость гурмана»	103
Мы в Польше. Торговля в Варшаве	104
Грамматика	105
Имя существительное	105
Родительный падеж множественного числа (продолжение)	105
Имя прилагательное	106
Родительный падеж множественного числа	106
Количественные числительные	107
Именительный падеж — сочетаемость с существительными ...	107
Обозначение времени ...	109
Точное время — часы и минуты	110
Управление глаголов	112

Урок 11

Komunikacja miejska • Городской транспорт

Jeździmy po Warszawie • Мы катаемся по Варшаве	113
☞ Текст 1. W domu Jadwigi • У Ядвиги дома	113
☞ Текст 2. W autobusie • В автобусе	113
☞ Текст 3. W metrze • В метро	114
Лексические объяснения. Не будем путать глаголы!	115
Мы в Польше. Средства сообщения. Городской транспорт	116
Грамматика	116
Глагол	116
Настоящее время. Спряжение глагола jechać (ехать)	116
Сложное будущее время ...	117
Имя существительное	117
Именительный падеж множественного числа существительных мужского рода, обозначающих мужчин	117
Названия национальностей	119
О склонении слов на -anin	119

Склонение заимствованных существительных среднего рода на -o	122
Местоимение	122
Общие показатели количества	123
Предлоги	123
Предлоги со значением времени (продолжение)	123
Предлоги со значением направления движения (продолжение)	123
☞ Dialogi • Диалоги	125

Урок 12

Co kraj to obyczaj • Что ни край — то обычай

☞ Текст 1. Pierwszy list Igora z Warszawy • Первое письмо Игоря из Варшавы	126
Лексические объяснения	130
Грамматика	130
Имя прилагательное	130
Прилагательные в именительном падеже множественного числа (продолжение)	130
Глагол	132
Спряжение. Прошедшее время (продолжение) ..	132
Образец спряжения глагола być (быть)	133
Имя существительное	134
Винительный падеж множественного числа существительных	134
Особенности склонения и употребления существительного państwo	135
Управление глаголов	137
Предлоги	137
Мы в Польше. Употребление звательной формы	137
Пишем письма	138
☞ Dialogi • Диалоги	138

Урок 13

Podróż do Krakowa • Поездка в Краков

☞ Текст 1. Na Dworcu Centralnym • На Центральном вокзале	139
Мы в Польше. Железнодорожное сообщение	140
Грамматика	141
Имя числительное	141

Форма именительного падежа при лично-мужских существительных	141
Образование формы числительных с окончанием -u	142
Местоимение	143
Склонение личных местоимений 3-го лица множественного числа	143
Имя существительное	143
Существительные женского рода — так называемые существительные «на согласный»	143
Склонение существительных женского рода	144
Предлоги	145
☞ Dialogi • Диалоги	146

Урок 14

W hotelu «Cracovia» • В гостинице «Краковия»

☞ Текст 1. W recepcji • В администрации гостиницы	147
☞ Текст 2. Czas to pieniądz. На роще • Время — деньги. На почте	148
Мы в Польше. На почте	150
Грамматика	151
Глагол	151
Причастные формы	151
Спряжение глагола brać (брать). Настоящее время	151
Спряжение в простом будущем времени производных глаголов с приставками. Глаголы nieść (нести), wieźć (везти), jechać (ехать)	152
Спряжение глаголов dać (дать) — oddąć (отдать). Будущее время	153
Имя числительное	154
Склонение количественных числительных	154
Склонение числительных dwa (два), trzy (три), cztery (четыре)	154
Склонение числительных от пяти и выше	154
Склонение количественных числительных в сочетании с существительными	155
Как оценить ситуацию	156

Управление глаголов	156
Предлоги	157
☞ Dialogi • Диалоги	157

Урок 15

Stoliczku, nakryj się! • Скатерть-самобранка, угощай!

☞ Текст 1. W restauracji hotelowej • В ресторане гостиницы	158
☞ Текст 2. W kawiarni • В кафе	159
☞ Текст 3. Karta • Меню	159
Мы в Польше. О названиях продуктов питания	165
Грамматика	166
Имя существительное	166
Дательный падеж существительных женского и мужского рода	166
Дательный падеж существительных и прилагательных	167
Имена родства — особенности склонения	168
Глаголы	169
Сложное будущее время	169
Спряжение глаголов jeść (есть) — zjeść (съесть)	170
Особенности форм глагола usiąść (сесть)	171
Управление глаголов	171
Мы в Польше	171
Прощаемся по-польски	171
Польская кухня	172

Урок 16

Dla Polaków ojciec Kraków • Краков — отец всех поляков

☞ Текст 1. Drugi list Igora • Второе письмо Игоря	173
Мы в Польше. О Кракове	175
Грамматика	177
Имя существительное	177
Особенности склонения некоторых существительных	177
Местоимение	178
Склонение личных местоимений 1-го и 2-го лица в единственном и множественном числе	178
Управление глаголов	179
Предлоги	179

Урок 17

Szerokiej drogi! • Счастливого пути!

Podróż samochodem z Krakowa do Warszawy • Из Кракова в Варшаву на машине	180
☞ Текст 1. Czym wracać do Warszawy? • На чем возвращаться в Варшаву?	180
☞ Текст 2. W samochodzie • В автомобиле	181
Грамматика	184
Глагол	184
Спряжение глаголов типа zacząć (начать) dostać (получить) и wyjać (вынуть) в будущем времени	184
Имя существительное	185
Предлоги	185
Выражение согласия и несогласия	185
Dialogi • Диалоги	186

Урок 18

Gospodyni wesola, gdy ma gości dokoła • Много гостей — хозяйке веселей

☞ Текст 1. W domu Jadwigi. Jakie święta obchodzą Polacy • У Ядвиги дома. Какие праздники отмечают поляки	186
☞ Текст 2. W kwaciarni • В цветочном магазине	187
☞ Текст 3. W willi Marka • На вилле у Марка	187
Мы в Польше. Польские праздники	190
Грамматика	192
О возвратном местоимении się/siebie (себя)	192
О некоторых формах существительных	192
Сочетаемость количественных числительных с существительным и глаголом	192
Управление глаголов	194
☞ Dialogi • Диалоги	194

Урок 19

Od przybytku głowa nie boli • С прибытку головушку не разломит

☞ Текст 1. Idziemy po zakupy • Мы идем за покупками	195
W sklepie firmowym • В фирменном магазине	195

☞ Текст 2. Dział konfekcji • Отдел готового платья	195
☞ Текст 3. Dział obuwia • Отдел обуви	196
W supersamie • В супермаркете	196
☞ Текст 4. Dział «Delikatesy» • Отдел «Гастрономия»	196
☞ Текст 5. Przy kasie • У кассы	197
Мы в Польше. Покупки	200
Грамматика	201
Глагол	201
Сослагательное наклонение	201
Формы сослагательного наклонения глаголов być (<i>быть</i>)	202
Местоимение	204
О возвратном местоимении się/siebie (<i>себя</i>) (<i>продолжение</i>)	204
Управление глаголов	205
Предлоги	205
☞ Dialogi • Диалоги	206

Урок 20

Są gusta i guściki • На вкус и цвет товарищей нет

☞ Текст 1. Kto jakie rozrywki woli • Кто как любит развлекаться	206
☞ Текст 2. Wybieramy się do muzeum • Идем в музей	207
Грамматика	211
Имя существительное	211
Склонение фамилий и имен	211
Склонение заимствованных существительных женского рода	211
Склонение заимствованных существительных среднего рода	212
Глагол	213
Польские многократные глаголы	213
Формы сослагательного (условного) наклонения в сложном предложении	213
Вопросительные местоимения	214
Междометия	214
Управление глаголов	215
☞ Dialogi • Диалоги	215

Урок 21

My tu gadu-gadu, a czas leci • Мы тут всё болтаем, а времечко летит

☞ Текст 1. Jak zatelefonować z Warszawy do Moskwy • Как позвонить из Варшавы в Москву	216
☞ Текст 2. Rozmowa telefoniczna • Телефонный разговор	216
Мы в Польше. Разговор по телефону	217
Грамматика	218
Глагол	218
Повелительное наклонение	218
Предлоги	222

Урок 22

Jeszcze Polska nie zginęła... • Еще Польша не погибла...

☞ Текст 1. Uczmy się hymnu polskiego • Давайте учить польский гимн	223
Грамматика	225
Глагол	225
Спряжение глаголов типа zacząć (<i>начать</i>), wziąć (<i>взять</i>) в прошедшем времени	225
Имя существительное	226
Склонение названий стран и их жителей	226
Порядковые числительные (<i>продолжение</i>)	228
Обозначение года	228
Обозначение дат	229
☞ Dialogi • Диалоги	229

Урок 23

Jedno zdrowie, a tysiączne choroby • Здоровье одно, а болячек тысячи

☞ Текст 1. Co zanedto — to niezdrowo • Все хорошо, но в меру	230
☞ Текст 2. Na choroby są sposoby • На хвори рецептов море	230
У врача	234
Грамматика	234
Отглагольные существительные	234
Просьба (совет, рекомендация, распоряжение)	234

Управление глаголов	235
☞ Dialogi • Диалоги	236

УРОК 24

Będzie pogoda, jak się nie poleje z nieba woda • Погода будет, коль дождя не будет

☞ Текст 1. Rozmowa o porach roku i pogodzie • Разговор о временах года и погоде	237
Грамматика	240
Глагол	240
Спряжение глагола jeździć (<i>ездить</i>) — настоящее время	240
Степени сравнения наречий и прилагательных	240
Слова со значением состояния	240
Сравнительная и превосходная степени качественных наречий и слов состояния	241
Сравнительная степень качественных прилагательных	242
Образование сложных форм сравнительной степени наречий и прилагательных	245
Особенности форм сравнительной степени	245
Управление глаголов	247
☞ Dialogi • Диалоги	247

Урок 25

Dla chcącego nic trudnego • Где хотенье — там и уменье

☞ Текст 1. Igor wraca do Moskwy • Игорь возвращается в Москву	248
Грамматика	251
Местоимения	251
Количественные местоимения	251
Глагол	251
Глагольные формы	251

Ключи к упражнениям	254
Uśmiechnij się • Юморески	248
Словарь польских имен	287
Польско-русский словарь	291
Русско-польский словарь	320
Список озвученных материалов на CD	346

Серия «Язык без границ»

**Ананьева Наталья Евгеньевна
Тихомирова Татьяна Сергеевна**

**ПОЛЬСКИЙ ЯЗЫК
Самоучитель для начинающих**

Главный редактор *Т. Деревянко*

Редакторы *О. Антонова, А. Изотов*

Дизайнер обложки *Е. Урусов*

Дизайнер вклейки *З. Бутмаев*

Художественные редакторы *М. Егiazарова, Н. Литвинова*

Технический редактор *Г. Жильцова*

Корректоры *А. Аблова, Т. Меньшикова*

Компьютерная верстка *И. Белкиной, Г. Балашиевой*

Подготовка иллюстраций *М. Богдановой, И. Ворониной*

Подписано в печать 20.07.12. Формат 84х108/16. Бумага офсетная.

Печать офсетная. Гарнитура «Newton». Печ. л. 22,0 + цв. вкл. 0,5.

Доп. тираж 2000 экз. Заказ № 1006391.

Общероссийский классификатор продукции ОК-005-93, том 2 — 953 000.

ООО «АСТ-ПРЕСС КНИГА».

105082, Москва, Переведеновский пер., д. 13, стр. 4.

arvato
ягк

Отпечатано в полном соответствии с качеством
предоставленного электронного оригинал-макета
в ОАО «Ярославский полиграфкомбинат»
150049, Ярославль, ул. Свободы, 97

POLSKA

ПОЛЬСКИЙ ЯЗЫК

Самоучитель для начинающих

Издательство «АСТ-ПРЕСС» представляет самоучитель польского языка нового поколения. Книга написана лучшими специалистами по преподаванию польского языка в нашей стране: профессором кафедры славянской филологии филологического факультета МГУ им. М. В. Ломоносова, доктором филологических наук Натальей Евгеньевной Ананьевой и доцентом той же кафедры, кандидатом филологических наук Татьяной Сергеевной Тихомировой. Доступное и пошаговое изложение материала, интересные задания разной степени сложности, многочисленные иллюстрации, эффективная система самоконтроля, полный аудиокурс типовых ситуаций общения, озвученный польскими дикторами, — все это позволит вам в кратчайшие сроки научиться:

- **читать, писать и говорить по-польски**
- **понимать звучащую польскую речь**
- **общаться с жителями многих стран мира: Польши, США, Германии, Украины, Белоруссии, Литвы, Канады, Израиля и других — на польском говорит более 40 миллионов человек!**

ISBN 978-5-462-00951-8

9 785462 009518

**АСТ
ПРЕСС**